
دردانی سفر گران انت (اولی)

(گچنی سفر نامہ)

مجاہد بلوچ

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

عدالت روڈ، کوئٹہ

(c) All rights are reserved.

اے کتاب ۽ درائیں حق گوں بلوچی اکیڈمی ۽ انت۔
بیڈ اکیڈمی ۽ رضاء کس ایشی ۽ مواداں چاپ کت نہ کنت۔

دردانی سفر گران انت (اولی)
(سفر نامگ)

مجاہد بلوچ

چاپ جاہ : شوکت برادرز پرپریس، کراچی
اولی چھاپ : 2015
نہاد : 400 کلدار

ISBN: 978-969-9768-65-1

نامدات

واجه اے۔ آر۔ دادء فاروق بلوچء نامء کہ منء منی جند اش
پیش داشتء مدام پٹء پولء سکین اش دات۔

حاصیل منت واری

من چہ دلء جہلانکء ذاکر قادر، ذوالفقار اخترؒ بالاج حمیدء
منت واراں کہ آہاں اے کارء ہاتراہمک و ہدء منء مدت ء کمک
گرت۔

لرط

- 8 مجاہد بلوچ پیش گال
- 10 صدیق آزاد ملگزاریں عربستان ء یک سدء بیست روج
- 21 محمد بیگ بلوچ بحرین ء برنامہ
- 27 ع۔ ص۔ امیری ہندء سفرنامہ ء تاکہ
- 32 محمد بیگ بیگل مہرء سفر
- 57 عبدالواحد بند یگ گردات ء گول اوں گنجیں خلیج ء
- 81 منیر احمد بادینی لہتیں روج کیلیفورنیا ء تہا
- 95 ایوب بلوچ یورپ یا تانی دریگ ء
- 100 عبدالواحد بند یگ بہشت دروریں لندن ء سفر
- 118 جسیم فرد ظہور انچو کہ من ءے زاناں
- 131 ایوب بلوچ بیاروں سیل ء
- 136 بیگ محمد بیگل بیا.....!
- 148 علی رئیس دہی ء تر ء تاب
- 168 ایوب بلوچ یورپ ء گوں بابا بیز نجوم ء یاد گاریں سفر ء احوال
- 175 علی رئیس۔ لندن منی سپاہ دانشی۔ مشہد

181	نا کو تیا ب دپی	چہ سیمسران ہما دیم
190	علی دوست	ہنگری (بڈھا پست)
194	منیر بادینی	سورن کرکیگا رڈء نشانی
202	منیر احمد بادینی	ہارورڈء راستیں پادء کسہ
206	سینیٹر طاہر بیہنجو	ماسکو - یاتانی دریگء
218	عبدالواحد بندگیگ	لندنء تڑء تاب
227	عبدالواحد بندگیگ	تڑء تاب قطرء
234	عبدالواحد بندگیگ	گنجیں خلیجء تڑء تاب
242	محمد بیگ بیگل	سنگت ہاؤس
248	عبدالواحد بندگیگ	سوئیڈن، ناروے، لندنء بحرینء تڑء تاب
255	لعل بخش آرات	بحرینء شپء روج
270	ستار سنی	منء صلالم
281	عزیز پیشکانی	پُشتء گندگء پدء کآل
295	مقبول انور	من ہم بحرین دیست
311	منیر احمد بادینی	ٹونی مورلیسن، گوروڈال ورسل مینز
323	عبدالواحد بندگیگ	دودانک واجہ عبدالواحد مشاقء یا تگیریء
327	علی رئیس	ناروےء سوئیڈنء تڑء تاب
342	جسیم فرد	گاریں تاک
348	جسیم فرد	گاریں تاک - ۲
365	صادق مراد	مئے بی ایڈء سفر

371	جی۔ آر۔ شاری	مکران، ترہ تار
378	مسافر	کوئٹہ
389	علی جمعہ زامرائی	چٹاا گول آء ینک، ء جبرکت
400	حسرت بلوچ	سفر
408	عزیز بگٹی	اسٹنبول، تہران، نوکنڈی
412	بشیر کسانوی	من پناہ، سوءاء
419	عارف وفا	مردگانی مینگ
426	مجاہد بلوچ	وہدے کہ چم گندانٹ

”دردانی سفر گران انت“

دگنیا اے دگہ لبرانکائی تہا ہمک وڑیں تجربہ بوتگ ء انگت جوانیں رنگ
 ء نوک نوکیں تجربہ بوہگ ء انت۔ اے دگہ لبرانکاں ردانک باز پڑور انت ء
 ردانک ء ہمک تہرانی سر ء جوانیں رنگ ء کار بوتگ۔

بلئے وہدے ما بلوچی لبرانک ء چارایں، بلوچی لبرانک ء شاعری باز
 جوانیں رنگ ء بوتگ ء انگت جوانیں رنگ ء شاعری بوہگ ء انت۔ بلوچی لبرانک ء
 شاعری ء بے کساس کتاب چھاپ ء شنگ بوتگ ء انگت بوہگ ء انت، حب ء
 واہگ ہرچی باز انت آدگہ گے۔

بلئے وہدے ما بلوچی ردانک ء چارایں، بلوچی ردانک سک باز نرور
 انت، بلوچی ردانک ء تہا چشیں باز پڑاست کہ آہانی سر ء ہج کار نہ بوتگ، اے پہ
 یک لبرانک ء زبانی ء تاوان ء گے۔ ہے رنگ ء دگنیا ء ہمک زبان ء لبرانکائی تہا
 سفر نامہ جوانیں رنگ ء نبشتہ کنگ بوتگ ء انگت ء بوہگ ء انت۔

بلئے وہدے ما وتی شہدیں زبان ء سپر نامانی سر ء چممشانکے دہیں گڑا اے
 پڑ پہک ہو رک ء ہالی انت۔

بلوچی زبان ۽ منیر احمد بادی ۽ سفرنامہ ۽ کتاب ”آگہیں چٹانی واب“ ۽ ابید
سفرنامہ ۽ دگہ کتاب چھاپ ۽ شنگ نہ بوتگ۔ من ۽ واجہ اے۔ آر۔ داد ۽ ہمے سکین
دات کہ من بلوچی زبان ۽ شنگ ۽ شانگیں سپرناما ہاں نژ بیار انت ۽ کتابی رنگ ۽
چھاپ ۽ شنگ بکناں۔

من وتی اے کتاب ۽ سفرنامہ گیشتر چہ ماہتا ک بلوچی ۽ زرتگ انت۔ من
۽ وتی پٹ ۽ پول ۽ تہ بازیں سفرنامہ ۽ دروشم دست کپت انت بلے من آہاں اے
کتاب ۽ تہا ہور نہ کرت آں۔ ہمے رنگ ۽ من ۽ بازیں سفرنامہ دست کپت کہ آہانی
بازیں بہرگار ۽ بیگواہ انت۔ ایشی ۽ ابید بلوچی زبان ۽ بازیں تاک ۽ ماہتا کاں دگہ
بازیں سفرنامہ شنگ ۽ شانگ انت کہ من شوہاز کرت نہ کرتگ انت۔ اگاں مزن
ارواہ ۽ موہ دات ایشاں ہم شمنے دیم ۽ کاراں۔

من وہدے وتی کار بندات کرت واجہ اے آرداد ۽ من ۽ ہمک گام ۽ مدت
۽ مکک کرت من اینچوگش آن اے کتاب ۽ گیشتر کار واجہ داد ۽ کرتگ انت ایوک ۽
نام منی انت۔ من اگاں شعبہ بلوچی ۽ دراہیں استادانی منت وار آں کہ آہاں مدام من ۽
دلہڈی داتگ۔

بلوچی زبان مدام سبز ۽ آباد بات

مجاہد بلوچ

بچکانی ہاسٹل مزن شاہ در برجہ شال

22/04/2014

ملکز اریں عربستان ء یک سدء بیست روچ

صدیق آزاد

دہی خلیجی ریاستانی مسترین بدن ء باپاری نیادی انت۔ ابو ظہبی، شارجه، عجمان فجیرہ، راس الحمید اوام القوین شش دگہ ریاست انت کہ درستانی باپاری مال چہ ڈنی ملاکاں ماں دہی ء بدن ء ایر کپیت۔ چہ اے ریاستاں ہاگیں مال ڈنی ملاکاں ہم چہ دہی ء بدن ء سر کپیت۔ ہمیشا جہاز آسجہمین روچ ء ء شپ ء تادیراں دہی ء بدن ء اوشتات ء مال ء لڈ و بار ء ایر گیجک جاری ات۔ من ء حاجی اشرف ء تادیراں گپ اروپ جت، ء رنداوتی وتی جا گہانی سرشت ء وپت ایں۔

سہب ء کہ آگاہ بوتوں جہاز ء قطر ء بدن ء نزیک کنگ ء ات۔ قطر خلیج ء کہننیں ریاستے ایت ء منی حیال ء چہ ڈرستین خلیجی ریاستاں مستر انت۔ قطر ء سر جمین احوالاں من رندتر ء نبشتہ کناں۔ جہاز نیم روچ ء قطر ء سر بوت دہ روچ ء اوشتات ء مال ایر سر گیگ ء ایر گیجک بوت۔

بازین سرانہ ء مسافر سوار بوت انت۔ او بازا ایر کپت انت۔

چہ دہی ء سوار بوتگیں بازین بلوچ ہم ہمد ایر کپت انت۔ پاکستانی بازین بلوچ ہمد ایر کپت انت۔ چہ دہی ء بازین سوداگر جہاز ء تہا دکان کنگ ات چہ قطر ء دگہ بازین سوداگر جہاز ء سوار بوت انت۔ جہاز ء تہا مال سکت آسان ات پیسرا مارا..... سگریٹ وتی ورگ ء پر مٹ ء سرارستگ ات۔ بلے نون تھری فائیو 555 سگریٹ ء ڈبہ پہ دہ آنہ ء مچ ات۔ ٹیٹرون قمیص پہ ہشت روپیاء ات۔

زنانہ ٹیٹرون ۽ تان ہفتا درو پیا ات کولگیت دنناں مال یک رو پیا ۽
کسانین ریڈ یو یک بینڈ ۽ پہ پخاہ رو پیا ۽ دو بینڈ ۽ پہ ہشتاد رو پیا ۽ ہرڈ ولین چیز، سکت
بازات اوسکت ارزان ات۔ چہ قطر ۽ جہاز شپ ۽ دہ نج ۽ دیم پہ بحرین ۽ رائی بوت
بحرین منی اولی منزل ات، ہمیشا مناسکت اشتاپ ات کہ زوت من پہ وتی اولی منزل ۽
برسان۔ من وتی سفری نقشہ درکت ۽ بحرین ۽ قطر ۽ نیام ۽ ہند چارت۔ بحرین ۽ قطر چہ
یک دگر انز یک پہ نز یک انت۔

زنانان من وتی اولی منزل ۽ سر بوگ ۽ شوق ۽ یا با زین فکرانی سوب ۽ سچہین
شپ ۽ واب نہ کپت آں۔ منی مسترین فکر ایش ات کہ باریں منی دوست ۽ سنگت منی
دیما کاہنت یا نہ۔ منازر گون نیست ات۔ ہمیشا چہ اے فکر ۽ ہم سکت تیر کہ اتوں کہ
اگن منی سنگت نیاتک انت یا آہان منی کا گد نہ رستگ تہ منا یک ہوٹلے ۽ دارگ
لوٹیت چوناہا مناد و صدر رو پیا ۽ کساس ۽ سفری چیک گون ات۔ بلے دل ۽ جیٹ کہ
اگن چہ اے سفری چیکاں منا بحرین ۽ بینکاں زر نہ دات گڈا چوں بکناں۔ اوپداوت
دل ۽ تسلا داتوں کہ بینک چوں زر نہ دینت۔ وتی مہم ۽ کامیابی ۽ باروا ۽ فکر مند اتوں نہ
دیتگیں دوست ۽ تب ۽ ہیل ۽ خیال ہم دم پہ سہت آتک کہ باریں چتورین
مردے بیت۔

انچو کہ من پیسرا نبشتہ کتگ ات، منا با زین کتاب گون انت۔ دل ۽ فکر
جت کہ باریں بحرین کسٹم گون منی اے کتاباں چون کنت۔ ایشاں گوازیگا کللیت یا
نہ۔ تاوہد یکہ کسے ۽ یک جاگہے نہ دیتگ، لازم آ فکر مند بیت۔ من ہمے فکر و حیا لانی
تہا وتی شپ روچ کت۔ فجر ۽ بانگ ۽ جہاز بحرین ۽ سر بوت ۽ عرب ٹلاہانی اولی
بانگ منی گوشاں کپت۔ منے درستیں سنگت ۽ ہماہاں وتی ہر دبست انت۔ من وتی
ہر دمہلہ تر بستگ اتنت۔

۶ جنوری: سہب ۽ ہشت بج ۽ ہفتی روج ۽ منی ماں حشکی ۽ کپت انت۔
 بحرین ۽ بدن ”مینا سلمان“ ۽ ایر کپتون۔ چہ جہاز ۽ ایر کپگا پد یا لنگانی گورا پولیس ۽
 یک افسرے ۽ منی پاسپورٹ چارت۔ منا ایدگہ مردمانی ردا اوشتارینت دمانے رند
 یک مزنیں بس لاری نئے آتک ۽ مادرست سوارت بوت ۽ دیم چہ کسٹم ہاؤس ۽ رانی
 بوتین۔ کسٹم ہاؤس چو کراچی ۽ پیما گون بدن ۽ ہورنہ انت کے دوران من پدا فکر ۽
 کپتوں کہ اگن اے لاری ۽ کراہ اش چہ من طلب کت تہ کجا بدیان اش بلے وہد یکہ ما
 کسٹم ہاؤس ۽ ایر کپت این تہ سہی بوتان کہ اے سرکاری لاری یے بوتگ ۽ سرانہ ۽
 مسافران ابید کراہ ۽ باڑہ ۽ کسٹم ہاؤس ۽ رسینت۔ چہ جہاز ۽ ایر کپتگیں پاکستانی ۽
 ہندوستانی دو صد مردم ۽ زیات انت۔ ۽ کیشتر چہ انگریزی ۽ عربی ۽ نابلد ۽ نزا انتکار۔
 پمیشا پوتی Entry فارمانی پر کنگاسک جخال انت۔ من وتی سنگتانی بزاں براہیم،
 اسماعیل ۽ ایدگرانی فارمانی پُر کنگ کہ شروع کت تہ درست منی نیمگا آتک انت ۽
 ہرچی کہ منی دستا بوت پر کت۔ ہبے دوران ۽ منی دوستین سنگت اسماعیل ممتاز ہم آتک
 ۽ گورا سر بوت۔ ۽ چہ کسٹم ۽ ہاؤس ۽ مزنین دروازگ ۽ منی نیمگا اشارہ ہے کت۔ نہ من
 کدی آتیار ا دیستگ ات ۽ نہ آئی ۽ مناد یستگ ات۔ بلے دل ۽ پہکی ۽ تاثیر ۽ ادا
 بچار کہ رسگا آئی منا سبجہ آورت ۽ من ہم زانت کہ اے اشارہ کنوکیں مردم ممتاز
 انت۔ ممتاز ۽ کسٹم ۽ یک بلوچ سپاہیگے پہ منی کمک ۽ مدت ۽ سرسوج کنگا رواں
 دات۔ آئی ہم منارا پچا نیا ورتگ ات بلے منی نامے گپت ۽ توار کت من دیم پہ آئی
 شتون ۽ جست کت کہ تو منا توار کنگائے یادگہ منی ہم نامے ۽ گشت ۽ من ممتاز ۽
 مہمانیں صدیق آزات ۽ گوانک کنگایان۔ من گشت، شرآ مردم من آں۔
 جمعہ خان ہم آتگ ات ۽ گوں ممتاز ۽ ہمراہ ات۔ من وتا چہ پاسپورٹ ۽
 دخول Entry کنائنگا کیشینت ۽ دیم پہ ممتاز ۽ شتون ۽ چہ تھا گورا آئی ۽ جوڑی کت

۽ ڀڄا پھرتي ھرداني چارو ٿياس ڪنائينگا آٽڪون۔

چھ پاڪستان ۽ اولي رند ۽ دگه ملڪي ۽ آهگ ۽ سوب ۽، ڪسٽم ۽ باروامني حياال
۽ ليڪه پاڪستان ۽ ڪسٽم ۽ ڏول ۽ آت۔ بله وهد يڪه بحرين ۽ ڪسٽم افسراني وش تبي ديست
ته حيران بوتان انچو که من وتي پيتي ۽ دپ پتچ ڪت، ته پيسرامني پاسپورٽ ۽ لوٽ
ات۔ ڪسٽم افسورنائين مردے ات ۽ ماں عربي لباس ۽ بازو دلدار ۽ نمه دارات۔
انچو که مني پاسپورٽ ۽ زرت، آئي ۽ لنطاني سرايک بچڪند گه تالان بوت ۽ ديم
۽ گون من ڪت۔ انگريزي زبان ۽ من ۽ گشت ۽، ”توحوالڪارے ۽؟“
”اهو“ من درائينت۔

”اهلا وسهلا“ آئي ۽ گشت۔ ”اميت ڪنان که منے ملڪ ترا پسند بيت۔“
”انچش بات که من په مزينن واگه شمه ملڪ ۽ آتگگون۔“ من گشت۔
آئي مني پيتي ۽ سامان چه سربرا کے ليٽينت انت ۽ ڀڄا پيتي ۽ بند ڪت۔
”بس همنجک؟“ من حيراني جست ڪت۔

”اهو بس“ آئي ۽ هم په حيراني ۽ بچڪندگ مناچار ات۔

”من وتي پيتي جهل ۽ اير ڪت ۽ وتي ڪتاباني پيتياني انتظار ۽ نشتون۔“

من شمارا اے نه گشتگ ات که مسافراني درابن سامان ۽ ھرداں سرڪاري
مزدور ۽ اولاک وت چه جھاز ۽ په ڪسٽم هاؤس ۽ رسيننت مني ڪتاباني دوئين پيتي تننگه نيا
تلگ اتنت ممتاز ۽ چه من جست ڪت که پر چه درنيائے؟ من وتي ڪتاباني دوئين
پيتياني حال دات۔ ممتاز ۽ جمعہ خان پيتياني درگيجگا جھاز ۽ نيمگاشت انت۔ من وتي
ھرداني گورانشتان۔

يک ڪماشين ڪسٽم افسرے مني گور آتک ۽ گون من عربي زبان ۽ جبر ۽
ڪت۔ من انگريزي ۽ گشت که واجه عربي زبان ۽ باريگ ۽ مناگنگ ۽ بز ان۔

کندگے جتے ۽ انگریزی ۽ گوں من تران کنگا لگت، ”توانگہ نشنگ ۽ زاناں
تئی ہر دتنگہ چارگ نہ بوتگ؟“

”بلے، منی ہر دچارگ بوتگ انت۔ بلے منی کتابانی دو پیتی تنگہ چہ جہاز ۽
نیا تنگ انت۔ من پہ ہما ہاں نشنگان۔“ من آئی ۽ راجواب دات۔
”تو چہ ہندوستان ۽ آہگائے؟ آئی پداجست کت۔“

”نہ... نہ... من بلوچے آل، چہ پاکستان ۽ آہگا اوں۔ من حوالکارے آل ۽
پہ شمشے ملک ۽ سیل ۽ آتنگان“ من گشت۔

”ہوں... اہلاً وسہلاً... تو منے براتے۔ ادا بلوچ سکت بازارنت۔“

ترا پچ تکلیف نہ بیت۔ ۽ پدا چہ من پاکستان ۽ باروا بازین جست ۽
کت۔ منی دست ۽ گپت ۽ کمرہ ۽ تہا برت ۽ گوں وتی ایدگہ سنگتاں من ۽
پچاروک ۽ کت۔

دمانے ۽ رند کوکا کولا ہے لوٹا نینت۔ تادیراں ماگپ ۽ رپ کت۔ گڈی
۽ منارا گشت ۽ کہ گوں تو یک مردے ۽ گاڑی ۽ گوں کناں۔ تو برو جہاز ۽ سرا
وتی پیتیان درگج ۽ بیار۔ من گشت وتی دوست روان داتگ۔

اچک ۽ ممتاز گوں پیتیان ہم آتک من اولی پیتی ۽ دپ کہ پچ کت، زمانہ
۽ ہما تاک دراتک انت کہ آہانی تہا حد امرزی نیں صدر ناصر ۽ عکس چھاپ بوتگ
عکس ۽ چارت ۽ گشت ۽ ”ناصر... ناصر“ ۽ پدا ایرکت انت۔ دیم ۽ گوں من
کت گشت ۽۔ وتی ملک ۽ قانون ۽ رہبندانی پدا چہ تئی اے کتاباں یک یک
ماحال رسائی ۽ شنگ کاری وزارت ۽ پہ سنسر ۽ روان دیں۔ تئی کتاب پچ صورت ۽
دارگی نہ بنت بلے ملک ۽ قانون ہمیش انت۔ باندا تئی کتاب ترار سنت۔ پریشان مہ
بو، ۽ لجم بو کہ تئی کتاب دارگ نہ بنت۔“ آئی ۽ منارا باز دجھی دات۔ من گشت واجہ

من دلجماں ء بانداکایاں۔ شے ملک ء قانون منرا پہ دل قبول انت۔

اے ڈول ء ما کتاب کسٹم ہاؤس ء ایر کت انت اووت دیم پہ ممتاز ء لوگ ء

شت ایں۔

چہ گوادر ء سوار بوتگیں بازیں ورناباں لہتین کہ گوں مانشتگ انت۔ من چہ
آہاں مسقط ء بارو بازیں جست کت ء آہانی داتگیں پسونی ردا مسقط ء حیالی گونا پے
ہم من وتی خیال ء ٹاہینتگ ات۔ چونابا وانوک شرزان انت کہ مسقط ء عمان چہ
پاکستان ء خلیج ء دروازگ انت ء عربستان ء رودر آتکی پہنات ء گڈی ملک انت اے
حاکم سلطان گشگ بیت ء چوبلوچستان ء پیاداں برزیں کوہ بے گوازیں ریگستان ء
ملگزاریں مچکدگ ہم است۔ اے چے عربستان ء دراہین ملکان غریب ء نیزگار
تر ء بے نام ترین ملکہ ات چونابا آزاتین ملک ایت بلے برطانیہ ء زیر حفاظت ء
انت ایشی پراہی ء دراجی ہشاد ء دو (۸۲) ہزار چار کنڈین میل انت ء آبادی پنج لکھ
پنجاہ ہزار مردم انت۔ مسترین شہر ء نام مسقط انت ء آبادی شش ہزار مردم انت
ترندیں حاکمے ات ء ہچ کسی سرا بھروسہ نہ کنت وتی دفتر ء دراہیں سرکاری فائلان
وت چاریت اوباز خفیہ نیں سرکاری کاگداں ٹاٹپ ہم وت کنت گوں مردماں باز باز
ملاقات ہم نہ کنت وانند ہے ات ء انگریزی زبان ء ابید ء فارسی ء اردو ء بلوچی زبان
شرزانت۔ من اگس نامداریں بلوچ تاریخ داں ء شائر واجہ عنقا ء ء شاگردے
بوتیناں تہ لازم من ادا ثابت کتگ ات کہ مسقط ء سلطان سعید بلوچے بلے من افسوز
انت کہ چہ بازیں مردمانی دپ ء اے جبر ء اشکنگ رند ہم من ثابت کت نہ کنناں کہ آ
بلوچے پمیشا وانوک منابہ بخش انت۔

۳ جنوری ء شمسے ء روچ ء گور بام ء مسقط ء چراگ ء بتیانی شہم ظاہر بوت

انت۔ جہاز ء دیم پہ کوہ ء نیمگا داتگ ات۔ آخر وہدیکہ شرر وژ نابوت تہ کوہ ء گڈی

لمب ۽ جہاز ۽ لنگر دوردات۔ کوہانی سرامن لہتیں ماڑی دیت انت ۽ کوہ ۽ سرطل ۽ فوجی چوکی ۽ چیدگ بستگ اتنت۔ مسقط ۽ ہم جہاز اوشنگ ۽ دگ نیست، پمیشا مردم مچوان سوار بنت ۽ رونت مچو ۽ بوجیگانی تہا کار کنوکیں ناہدا ۽ جان شوکل بلوچ انت۔

من وہدیکہ عربستان ۽ روگا سرگپتگ اتاں تہ کراچی ۽ من وتی یک عرب دوست ۽ گشت کہ مناعربی ۽ انگریزی ۽ گپ ۽ رپ ۽ ہیل کنگ ۽ یک کتابے ۽ نام ۽ سوج بدنت کہ من کے عربی ہیل کنگ لوٹاں تہ آئی ۽ کندات ۽ مناگشت کہ بلوچ ۽ عربستان ۽ تہانہ چشین کتاب ۽ ضرورت بیت ۽ نہ ترجمان ۽۔

تاوہدیکہ من عربستان نہ دیستگ ات من وتی دوست ۽ اے حبر ۽ مانا ۽ مقصد زانت کت نہ کت بلے وہدیکہ عربستان دیست تہ زانت اوں کہ دراہیں عربستان ۽ ہر جا ۽ ہر کجا بلوچ است۔ مسقط ۽ ہم جہاز ۽ سرا آتگلیں کسٹم ۽ امیگریشن ۽ دراہیں پولیس بلوچ اتنت۔ مسقط ۽ فوج ۽ بارواتہ من پیسرا نبشتہ کتگ ات کہ جونیر رینک ۽ فوجی گیشتر بلوچ انت۔

مسقط ۽ منابازیں پجاروک است ات ۽ پے خیال ۽ کہ بلکن پولیس لانچ ۽ تہامنی پجاروک کے گندگ بیت، من چہ وتی جاگہ ۽ پادا تک ۽ سیل ۽ ندارہ ۽ چارگ ۽ جہاز ۽ سیکنڈ کلاس ۽ بر آندہ ۽ اوشتات اوں ہما من اولی رندہ ۽ گوں دشت رزین بگ ۽ میر واحد بخش ۽ دو چار کپت اوں کہ مسقط ۽ روگات۔ میر واحد بخش ۽ سچہیں خاندان ۽ مسقط ۽ پاسپورٹ است ۽ مسقط ۽ سلطان ۽ خیر خواہ نیں مردم انت بلوچی زبان ۽ یک مشہورین بتلے است کہ ”جتگ گوادر والی بتام انت“ انچوگشت کہ تگران ۽ وکاتی ۽ رنداں یک سالے گوادر ۽ یک بگا لے آوارجت دیرت آزمانہ ۽ گوادر مسقط ۽ شامل ات ۽ گوادر ۽ چہ سلطان مسقط ۽ نیمگا والی (گورنر) مقررات۔

چہ گوادر ۽ بکال ۽ آوارجتگ ۽ برگ ۽ لازم والی سکت بتام بوت گڑا آئی ۽

میر واحد بخشش ء پیرک میر اشرف ء لوٹیت ء رندا برتگیں آوار ء پچ گرگ ء آرگارواں
 دات۔ میر اشرف تمپ ء روت ء حاجی نور محمد هوت ء وتی ہمراہ کنت ء چہ رنداں بکال ء
 پچ گیپت ء پہ والی ء رسینیت۔ مکران ء دگ ء چہ اے واقعہ ء رنداے یک بتلے کہ
 جنگ گوادر ء والی بنام انت“

میر اشرف ء چہ والی ء نیمگا باز بخشش ء انعام رسیت ء وہدیکہ مسقط ء سلطان سہی
 بیت تہ آئی ء رالوٹیت ملاقات کنت ء دوار چہ وتی نیمگا وظیفہ (پگار) ء انعام ء
 بخشش ء دنت۔

حاجی اشرف (کسانو پھلا باد ء) ہم اولی رند ء من ہمدادیست۔ بلے گوں
 اے دوئیں واجہاں اے منی اولی ملاقات ات چد ء پیسر ما آہاں ء ہجبر نہ دیستگ ات ء
 نہ آہاں منادیستگ من یک کرے ء کرسی یے ء سرائشتگ ء تماشہ چارگ ء دلگوش
 اتوں کہ حاجی اشرف ء مناجست کت۔

”واجبتی نام کے انت“؟

”من وتی نام نہ گشت ء جست کت“

”واجب زاناں تو کے ء لوٹے“؟

”من انچوترا جست کنگا آل گشتے تو مئے ملکی مردے ء“ حاجی ء پسو
 دات۔ ”توزاناں کجے مردے“؟ من جست کت۔

”جی۔ منی نام حاجی اشرف انت۔ مس تمپ ء کسانو ء نشتگاں“ آئی ء وتی
 نام ء نشان کہ منادات تہ من ہجہ آورت۔

”بلے، بلے من ترا ہجہ کاراں۔ واجہ من ہم تئی ملکی مردے اول“ ء من وتی
 نام ء نشان آئی ء دات۔ گراما دوئیں نشت ء شرمجلس کت۔ حاجی اشرف قطر ء روگات
 آئی ء راسک دیر انت کہ قطر ء شتگ ء آباد بوتگ ء ہمودا دکان ء بابا رکنگا انت۔

من وہدیکہ قطرء روگء واہگ ظاہرکت تہ حاجی اشرفء وتی رندی مٹرا
 قائم داشتء مناد ڈین صلاحئے جت کہ اگن من بلوٹاں تہ آوت منی ویزاں چلکے
 بندوبستء کنت۔ بلے من گشت کہ ائی من دگہ مردےء گشتگء آئیء ہم مناد لجمی
 داگ۔ اگن آئیء بیرگء مناجواب دات گڑا ترا تکلیف دیان سبھین روجء جہاز
 مسقطء اوشتات۔ ہشکلیں لیمبوء ہاگیں چرم وبوست اش لڈ ات بیگاہء جہازء وتی
 لنگرکش ات دیم پہ دبئیء رائی بوت۔

منء حاجی اشرفء یک ڈولء ہمرائیء جہازء چارین کنڈاں سیل کتء
 ہرڈولین گپء رپ کت۔
 مغربء رندنانء ورگء وہدا آپہ وتی جاگہء شتء من وتی جاگہء آتک
 اول۔ نان وارتء وپت اول۔

ایدگہ سہبء وہدیکہ چہ وابء آگاہ بوت اول تہ دبئیء آسیر کیو کین مسافر وتی ہر دء
 سامانان بندگا انتت دبئی نزیک رستگ ات۔ تا کہ مردماں وتی ہر دبستء تیار بوت
 انت، دبئی ہم آتک رست دبئیء بدنء دک تنگہ تیار نہ انت پمیشا جہاز دورء
 اوشتاتء مردم چوہء لانچاں سوار بوتء شت انت بازیں ایرانیء عرب مسافر چہ دبئیء
 سوار بوت انت۔

دریا کے ترندات مسافر ایر کپگ و سر کپگا سکت جنجال انتت جنین آدمء
 کسانین چک زیات جنجال انتت۔ بازیں مردمانی سامان دریاء کپنتت۔ لہتیں
 ایرانی بلوچ چہ دبئیء سوار بوت انت مناگوں ایشاں گپ و رپ کنگء واہگ پیدا
 بوت۔ من سر کپوکء ایر کیو کین مردمانی تماشہء چارگ یلہ داتء پے بلوچانی
 ہمرائیء جہازء تہا آتک اول بلے آہاں دیم پہ سیکنڈ کلاسء داگ ات من آہانی رندا
 کپت اولء سر پد کنتت کہ آجہلء بروانت جاگہ شوہاز بکننت۔ ادا آہان نندگا

نیلنت۔ بلے منی جبراش کمارنہ کنتت ء سیکنڈ کلاس ء یک کیبنے ء پترت ء نشت
 انت۔ من ہم کیبن ء پترتاں ء دووار سر پدکت انت کہ چہ ادا در بیاہنت۔ بلے زاناں
 آہانی حیال ء من جہاز ء کارکنو کین مردے اتوں پمیشا گوں من سک وڈک کنگا لگت
 انت ء گشت اش ”ما زرداگ، پہ حداء نام ء سوارنہ بوتگ آں“ من دووار آہاں سر پد
 کت کہ شمارا در کناں۔ توری بہ نندا ت بلے اے سیکنڈ کلاس انت۔ ادا جہاز ء کپتان
 و کارندہ شمارا ننگ ء نیلنت انگتہ مہلہ جہل ء بروا ت ء پوت جا گہے بگرات“
 منی بازیں گشگان پہ نادل کشی پادا آتک ء جہل ء شتنت۔ رندا من دووار
 آہانی کڑاشتاں بلے زاناں پرچہ آہاں منی سر ء شک کت ء گوں من پچ جبرنہ کت۔
 چونابا منی حیال ہمیش انت کہ آہاں منا ڈز ء ڈنگے گمان کتگ ات۔

پاکستانی بلوچستان ء ڈیہی علاقہانی بلوچ پہلواں ء جٹ انت بلے ننکہ
 چوش... منا اولی رند ء اندازہ بوت کہ ایرانی بلوچ بیستمی (۲۰) صدی ء رژن ء
 دیروی ء دور ء چہ اید کہ دنیا ء باز دُور ء گستا کپتگ انت آبلوچ کہ چہ ایران ء در کپتگ
 ء دگہ ملاک شتگ انت آہاں ء ابید، ایران ء تہ ء عام بلوچ سک جٹ ء جاہل انت ء
 اے مستر یں ظلم انت کہ گوں آہاں بوگان ت۔ چہ اے بلوچانی گندگ ء گشے نریں
 دردے چہ دل ء بن بنداں چست بوت او حیالانی تہا ایران ء بادشاہ ء ”انقلاب سفید ء
 کشارکاری اصلاح“ ء پروپیگنڈا ء ساہگاں مانشات۔

ایران یک باز قوین MULTI NATIONAL ملکہ (ایران ء
 حکمران پہ وتی حاکی ء بادشاہی ء برقرار دارگ ء کمتریں ء غیرت مند ء مڑاہ داریں
 قومیتانی سرچہ پچ ڈولیں ظلم ء زوراکی ء چک ء پد نہ بوتگ انت) ایران ء ہر صوبہ ء تہا
 بلوچ قوم مزن تعداد ء آباد انت۔

بلوچ استمان ء ماں ایران ء ظلم ء زوراکی ء خلاف ء ہر وہدا جہہ جنگ پہ آہاں

تو پے تپنگانی دپ بتلگ انت بلے بلوچ استمان وتی پاکیں سرزمین ءے ٹنگین دل ءے
ہوشام ءے پروشگ ءے چہ وتی زگریں ہونانی ریچگ ءے پچ برچک ءے پد نہ بوتگ۔ تاریخ
اے جبر ءے شاہد انت کہ بلوچ استمان ءے ظالم ءے راہچہ نہ بخشتگ بلوچ ءے عمر ءے چہ واہگ
عزت مندیں مرگ قبول کتگ ءے چہ بے ننگیں زند ءے دور تنگ وطن دوستی بلوچ دین ءے
ایمان انت ءے ”وائے وطن ہشکیں دار“ ءے بتل بلوچ راج ءے وطن دوستی ءے مستریں ثبوت
انت۔ بلے بلوچ ءے چہ بے ننگیں زند ءے وطن ہم یلہ داتگ۔ ءے مروچی لکھان بلوچ چہ وتی
بتگی بیتگ ءے ہنکینان دور، ماں عربستان، افریقہ ءے دنیا ءے دگہ ملکاں تالان انت۔

(ماہتاک زمانہ دسمبر 1971)

بحرینء برنامہ

محمد بیگ بلوچ

۸ مارچ ۱۹۸۸ء بانگواہء ساعت ششء و ہدے گلف ائیرء بالی گراب
 چہ کراچیء بالی پٹء چست بوت تہ گرائیء ہوار گوشئے زاناں منی ارواہ ہم چہ گلء
 بال گپت گلء وٹشیء نیمون ایش ات کہ سالےء پد من یک برے پدء دیم پہ مزن ہور
 بزاں خلیجء روگء اتاں۔ امبراں برنامہ البت دگہ وڑات۔ اے مراکش بلوچی سازء
 زیمیلء نامء ات، کہ بحرینء زبان دوستیں سنگتء پُر مڑائیں براہندگاں پٹاٹھنتگ
 ات۔ اگاں چہ بحرینء اے برنامہ اولی نہ ات، جیء کہ چدء پیش بلوچ کلب بحرینء
 سنگتاں ہم دو بر بلوچی سازء زیمیلء دیوان جم کنگ بوتگ کہ آیانی تہا بلوچیء نامی نیں
 ازم گراں بہر زرتگء پوت نام اش کٹنگ، بلے بزاں اے رندگیں مراکش ردء بند
 ء و ہدء پاسء روگہ وڑات۔ پیشی نیں ہر دو برنامہ ایوکء پہ یک یک شپء بوتگ
 انت، و ہدے کہ اے بری نیں مراکش یکے وٹپ ماں ٹپ پہ سے شپء بوتگء
 دومی ایش کہ ہر سنبیں شپاں مئے ہستیں دورء مزن نامء آشوبی شاعر جی آر ملءا ء وتی
 ڈریں پر بند پگال کتگء دیوان ءے وتی بڈء زرتگ۔ ایشیء ابید دگہ یک گونڈیں
 پرکء پیرے اے بوتگ کہ پہ امبراں برنامہء ردء بندء کمپیئرنگء، مزن ناہیں
 شاعرء مزن تواریں وٹش گٹء ازم کارانی رمء منی ڈولیں یک نیستء بے تواریں
 قلم کارے ہم گوں بوتگ۔ بلا شک اے حداء شان انت، نکوناں کجامنء نیست کجاء
 جی آر ملءا ء نورلء عزیز۔ بزاں کجا حاک ء ہور دگ ء کجا کلکشاں!

بلے وہدے بالی گراب جمبر اں چہ بُرز بحیرہ ء عرب ء سرء چتریں آسمان ء نا
دیستیں شہ دگانی سرء روان ات ء منی کش ء نندوکیں جی آرملًا وتی ایدیم گوں کبگی
رواجاں رو آکنوکیں ملکموت دروشمیں مہمان داریں کاڑانی چارگ ء دلگوش ات،
تہ منی نزوریں دل لہتے دگہ پگرائی آماچ ات منی اولی پگرو ایش ات کہ تیوگیں جمارء
من ملنڈ ء مسکراکتگ وتی من ء وش ہندی کتگ، دگران ء تژن ء ٹاکور ء گونڈ لین
تیرجتگ، آزمانک ء کسمانک نیستگ ء شاعرانی گیگان گپتگ بلے اگن یک
کارے نہ کتگ گڑا بزاں ہے شومیں کمپیزنگ انت کہ اے نیمگ ء ناکدی
دلگوشوں گورکتگ ء نیکہ وت ء ایشی ء لائق اوں زانتگ۔ پمیشکا آساعت ء ہما
مستریں پگرو کہ منی دل ء چونڈگ ء ات آیش ات کہ آگاں حداکن بلوچی سازء
زیمل ء اے برنامہ ناکام یا بلے تام بوت تہ نایوک ء مئے ہماراج دوستیں سنگتانی
شپ روچی محنت ء زہمت ء دال بیگی ات انت کہ آیاں چہ پڑگیں شش ماہاں
کتگ ء ات انت بلکہ بحرین ء مڑاہداریں بلوچانی اشکندیں اوستانی بال ہم بزاں منی
گردن ء انت۔ پمیشکا من چہ وتی ایکش ء کش ء چست ایراں ء ملکموت ذاتیں بالی
مہمانداریں نرم رواجیاں بلے سُدھ ہے پگرو ء وسوسانی آماچ اتاں، ء نہ زانت اوں
کہ سے چارکلاکانی مئے ہے بالی سات چتورکٹ ات البت ہے نیام ء وہدے بالی
گراب ء پھادارکی ابو ظہبی ء بالی پٹ ء داشت، تہ گوشے زاناں چہ گراں وابی ء پدّہ
ات اوں گوں ہماریں چماں گراب ء گونڈیں دریگ ء چہ بالی پٹ ء اے پہنات ء
آپہنات ء وتی گار ء اوبالیں دوست ظفر علی ظفر ء گوں اتوں کہ بلکن چہ درنگیسی بہ
گنددانے۔ بلے یے سیٹ چہ ء کہ بحرین ء سر بیگ ء رند سوگہہ بوتوں کہ ظفر ء و
وتی گڈی ساہ زرتگ ء کراچی ء سر بوتگ۔

اے وڑء پھادارکی ابو ظہبی ء قطر ء بالی پٹاں لگت دیان ء وہدے ماہندی

وہدے پاس ۽ روء ۽ سہب ۽ ساعت نہہ ۽ بحرین ۽ سر بوتیں تہ مارا لہتے یونانی فارم پوشیں بلوچ ورنہاں وتی پرمہریں امبازاں زرت۔ ما واول سر ۽ سکت بر اتیں، بلے ہے ورنہاں مارا تسلہ دات، نادینت ۽ حال اش دات کہ مئے کفیل واجہ نبیل ہمیش انت کہ پیدا کہ انت بلے نبیل ۽ نام ۽ اشکنگ ۽ گوں ہور منی چمانی دیم ۽ یک کندورہ پوش ۽ پڑ وریں عربے ۽ عکس آتک۔ مزن جون ۽ پڑ وریں عرب پے حاتر ۽ کہ اے ساعت ۽ ہرنیمگ ۽ کہ چم شانک بداتیں، جنین چہ مردین ۽ گیشتر تیار ۽ پڑ ورات انت دل ۽ گوشتوں کہ بلکن ۽ آپ ۽ اثر انت، بلے پشتر ۽ معلوم بوت کہ اتاں اے یک ڈکال آماج، ہمک چیز ۽ تہا ملاوٹ کنوک، قانود پرورش دگر ۽ حقاں جنوک ۽ بے رہندیں مردمانی سر زمین ۽ یک سیر ۽ آباد، پاک ۽ حلا ریں چیزانی وروک قانود ۽ شرپ دیوک ۽ دگر ۽ حقانی پاسداری کنوکیں مردمانی سر ڈگار ۽ پرک ۽ پیر انت کہ اد ۽ مردم سیر، پڑ ور، وشحال ۽ دل ایمن انت۔

اے وڑ ۽ بزاں وہدے من نبیل ۽ رنگ ۽ یک کندورہ پوش ۽ زرنگیں عرب ۽ رہچار اتاں تہ انگاہ دیستوں کہ یک وٹ دروشم، وش پوشاک ۽ وش گپتاریں ورنایے ۽ مارا گوں وش دلی وش اتک کت انگریزی سوٹ ۽ تہا اے وش گونگیں ورنانبیل بلوچ ات کہ ایوک ۽ مئے کفیل ات، بلکہ مئے بحرین ۽ برنامہ ۽ یک سرگر میں انتظام کار ۽ سرپرستے ات نبیل ۽ ایدگہ شریاں چہ و من رندتر ۽ معلوم دار بوتوں، بلے بزاں آساعت ۽ ہما چیز ۽ کہ انا گہہ من ۽ اثر آماج کت آیش ات کہ آئی ۽ دپ ۽ چہ اسماعیل ممتاز ”دین“ ۽ حمد اللہ (الحمد للہ) ۽ ”مے“ یک انچیں رنگی ۽ در آگ ۽ ات انت کہ دل ۽ گوشت کہ بس دراہیں روچ آہے دوئیں گالاں گوشان بہ کنت ۽ مردم گوش داران اش بہ کنت۔

حیر، ما حیر برکت نبیل بلوچ ۽ لفظانی تہا چہ بالی پٹ ۽ چست ایراں

آج بوتیں، دمانے، رند درء اوشتا گیں اسماعیل ممتاز ء ایدگه وش اتک کنوکیں سنگتانی
امبازاں اتیں۔

منے جلگ ء بست بند ماں بحرین ء مہشوریں الجزیرہ ہوٹل ء ات کہ شہر ء
دل ء بزاں باب البحرین ء پشتی نیمگ ء یک نوکتہ (جدید) ء نماواریں عمارتے
ات۔ ماوہدے پرمہر ء پرمطائیں دوستانی ہمرائی ء وتی بارشت ماں الجزیرہ ہوٹل ء
بوتک تہ منی اولی مارشت ایش ات کہ ماوتی جند ء وتن ء وتی جند ء مردمانی تہا ایں۔
بزاں بحرین ہج رنگ ء ہم درآمد گونگ نہ انت، چئی ء کہ اگاں ادء بلوچ یک
نیمگ ء سکت پرمہر ء وت ماں وت تپاک انت، گڑ ادء عرب ہم جوان ء ہانوادگ ء
بلوچ دوست انت۔ ایشی ء مستریں ساتی ایش انت کہ ادء شرطہ (پولوس) حبیش
(پوچ) ء بگرتاں زند ء ہمک تک ء پہنات ء بلوچانی کچ ء کساس سکت باز انت تن
ادء چہ درستاں مستریں عمارت کہ نام ء بحرین ٹاور انت، آہم بحرین ء یک سکت
مہشور ء نامداریں مہتر بزاں حدامری یوسی بلوچ، بزان عثمان چار شہبے ء ملک انت
کہ آئی ء ٹک ء منے بلوچ ء نامداریں شاعر اسماعیل ممتاز نبیل بلوچ ء نواز بلوچ ء
وڑیں شہ دانگ ہور انت۔

ادء اگاں من یک دگہ نامداریں بلوچے ء ذکر ء مہ کنناں، گڑاں سکت
میاریگ باں ء قدرزانتی ء حق ہم ادا نہ بیت اے راج دوست، پہ بلوچ ء نام ء ندر
بیوک ء بلوچانی پشتی بان واجہ عبدالرحمن مندی انت کہ نام توار ء سکت بُرز ء
بلدان ت۔ ہے بلند شائیں مرد ء ماں بحرین ء بلوچانی ہمک خدمت کتگ کہ نوں وتی
جندے مخدوم انت چیا کہ بحرین ء سرزمین ء ہمکہ بلوچ کہ کار ء انت آگیشتر واجہ
مندی ء وسیلہ ء اود ء سر بوتگ انت ء پد ء واجہ مندی ء جندان ت۔ البت پمادگہ یک
وٹی ء گپے ایش ات کہ واجہ ناں ایوک ء وتی حاصیں رنگ ء وشہند بلوچی شاعری

کنت بلکہ وتی پر بندانی دُناں ہم وت اڈ کنت۔ مئے ساز ۽ زیملی برنامہ ۽ کامیاتی ہم
ہے واجہ مندی ۽ شپ روچی زہمت ۽ مہنتانی بروردانت۔

اولی روچ ۽ مئے ہوٹل ۽ ہنکین گوش ۽ زاناں پیرے ۽ درگاہ ات کہ
سنگت ۽ بیل پہ مئے وش آتک ۽ دز ہباتی ۽ رُمب رُمب ۽ آگ ۽ ات انت۔ اگاں
چہ دز اجیں مساپری ۽ آیوکیں شپانی برنامہ ۽ پگراں ژند ۽ نگیگ اتیں، بلے آیوکیں
سنگتانی مہر چہ مئے ژندی ۽ گیش ثابت بوت ۽ آروچیں ماتاں شپ ۽ بے وہدگوں
ہمدلیں دوستان نشت ۽ دیوان کت۔ البت ہما سنگت کہ گوما تاں شپ ۽ گڈی پاس ۽
مجلس کت آ اسماعیل ممتاز، عبدالواحد راہی ۽ وش لسانیں عبدالرحمن مندی ات انت۔
آشپ ۽ گڈی پاس ۽ گڈی مستاگ ایش ات کہ باندا سہب مئے دلی

دوست ۽ مئے برنامہ ۽ شریداریں وش گٹ نورل جان چہ شارجہ ۽، مئے دوستیں
براہندگ ۽ بلوچی ماہتاک ۽ شوکار عبدالواحد بندیک چہ دی ۽، مئے درد انگیں بیل ۽
بلوچ راج ۽ تنگہیں بچ ڈاکٹر واحد چہ کویت ۽ پیداک انت۔ اے انجیں مستاگ
ات کہ واب چہ چماں انگت دور ترشت، بلے پد ۽ ہم گکڑانی اے سیمی بانگ ۽ چو
پیریں بلکے ۽ من وتی ہمراہ ۽ برنامہ ۽ نامی نیں وش گٹیں عزیز بلوچ پیچو جنوک عثمان
بلوچ ۽ ڈہلی کشن حیرالال ۽ آیانی وتی وتی کوٹیاں واپینان ۽ اتک وتی تحت ۽ سر ۽ تچک
بوتاں منی راستیں پہنات ۽ وتی تحت ۽ سر ۽ تچکیں جی آرمل ۽ مگرازیں زبان نام حدا
انگت ہم چلگ ۽ ات آجوان ۽ وہد ۽ پاس ۽ وتی چاگرد ۽ بے کمار وتی وشیں دورانی
یک دگہ شول کشیں کسہ یے ہم ہنگیج کتگ ات، بلے راستی ایش انت کہ من آئی ۽
چرت ۽ نہ اتاں۔ منی دل یک برے پد ۽ وتی برنامہ ۽ رد بند ۽ آئی ۽ کامیاتی ۽ ناکامی ۽
پگراںی آماچ ات... ہے جاور نہ زاناں تاچنت وہد جاری ات، بلے وہدے انجام
کار دلوں اُبینگ شت، تہ دور ۽ چہ گوش ۽ زاناں مل ۽ ناوشنیں مگراز ۽ توار انگت ہم

پیدا ک آت، کہ گوشگ آت: گٹرازانے چے بوت بیگل.....

نہ زاناں کہ چتور گوستگ

منی دو شیکیں گراں وابی

چہ واب سار کتگ و ہدے بلے

من چارات دانکہ گور بام انت

منان آء پر شتکیں جام انت

شراباں کہ جگر سوتگ

دل آ ہر بندہ سٹام انت

ماہتاک بلوچی اگست (1988)

دلیٰ ۽ یک شے

ہند ۽ سفر نامہ ۽ تاکے

ع۔ ص۔ امیری

۱۹۸۲ء مارچ ۽ ماہ ۽ گڈی پتنگ ۽ یک بانگواہے ۽ مئے بالی گراب ۽ دلیٰ ۽ بالیجاہ ۽ ایردات۔ چہ بالی ۽ ایر کپک ۽ رند پاس مہر جنائنت ۽ چہ گمرک ۽ سبزیں کشک (گرین چینل) ۽ در آتکاں تنیکہ تہارات چہ ہے ترس ۽ کہ ٹیکسی والامن ۽ راہ ۽ نیم ۽ وتی سنگتانی حوالہ مکنت بالیجاہ ۽ دیم پہ دیم ۽ کسانیں ہوٹل ۽ شتاں جاگہہ نیست ات بلے پیش سلامی ۽ نیپالی جنک گوں و شروئی ۽ پیش آتک من پہ دو ساعت ۽ نرمیں صوفہ ۽ سرادراج کشت تا کہ ہو روشن بیت ٹیکسی ۽ گپت شہر ۽ مرکز ۽ کناٹ پیلس ۽ شتاں، دلیٰ پہ من نوکیں شہرے قیت یک ہوٹلے ۽ داشتوں جان شودگ ۽ ناری ۽ رند بلوچ سفارت کارے ۽ لوگ ۽ (کہ گوں آئی ۽ غائبانہ پجاروکی ہست ات) ٹیلیفون کت اوں آئی ۽ لوگی منی جنک ۽ دست گوہارات ہممنچو کہ منی نامے اشکت، گوشت ۽ نا کو! تو وتی ہوٹل ۽ نام وٹیلیفون نمبر ۽ بدے من واجکار ۽ سفارت ۽ ٹیلیفون کناں آترا لوگ ۽ کاریت تئی سبارگ مئے گورا انت۔ من شپ ۽ بے وابی ۽ ژندی ۽ سبب ۽ عذر لوٹ، گوشت ۽ شرانت تو آرام بکن بلے شام ۽ دگہ ہج جاہ ۽ مروماتئی انتظار ۽ ایں۔ من ٹیلیفون ایر کت کہ دیر ۽ رند ٹیلیفون ۽ تو ار کت چاراں واجکاروت انت۔ سلام ۽ دزوت ۽ رند گوشت ۽ ”من تئی گندگ ۽ پیدا کاں“ من گوشت شرانت

وقتے آتک من ۽ ہمبازے کت ۽ منی دست ۽ دیم چکت انت۔ اے منے اولی ملاقات ات وش آتک ۽ دراہی ۽ رند گوشتے بریں تراشہر ۽ تریناں۔ چاہ ۽ ورگ ۽ رند در آتکیں آئی ۽ من ۽ وتی سفارت ۽ موٹر ۽ سوار کت دلی ۽ شہر ۽ ترینت۔ راہ ۽ من جہست کت کہ ادا نوکیں مردم کئے آتک؟ گوشتے کریم دشتی وتی علاج ۽ آتک یک ہسپتالے ۽ داخل انت من گوشت آئی ۽ گندگ ۽ رویں۔ من کریم وتی عمر ۽ نہ دیستگ ات منی واہگ کیش بیت کہ آئی ۽ حالپرسی ۽ برواں۔ وقتے ہوٹل ۽ پوترتیں آئی ۽ ٹیلیفون کت گوشت اش چہ ہسپتال ۽ در آتک۔ آئی ۽ ہوٹل ۽ ٹیلیفون کتے آہاں گوشت کہ اے مردم منے گورانیاتک۔ دلی ۽ شہر مزن انت در آمدیں مردم ہنچو گار بیت کہ ماہیگ ماں دریاء، کریم مارا دست نکپت۔ آئی گوشت تو وتی پنجاب ۽ سفر ۽ بجن بیامن کریم ۽ شوہاز کناں دومی رند ۽ آئی ۽ بگند۔

چہ تر ۽ گرد ۽ رند من وتی ہوٹل ۽ داشت آلوگ ۽ شت۔ بیگاہ ۽ منی رندا آتک شپ ۽ من آئی ۽ مہمان اتاں اے روچ پہ وشی ووشدلی گوست۔

دومی روچ ۽ من چند گیٹھ (پنجاب) ۽ شتاں کہ اودا منی جنک وانگ ۽ ات مدتے مہتل بیتاں وقتے پداواتر اتاں منی جنک منی ہمراہ ات۔ دلی ۽ رستیں ہما اولیگیں ہوٹل ۽ شتاں منی جنک ۽ وارنات رسگ ۽ ٹیلیفون یے چست کت، جبر ۽ لگت چاراں دیے سہر ترات، پریشان بیت گوشت اول اباترا چہ بیت گوشتے کہ منی دزگوہار ۽ لوگ واجہ ۽ گوں آئی ۽ جنگ کتگ انشپی آئی ۽ گوں چکاں ملک ۽ راہ دیگ ۽ انت۔ اینچک ۽ ٹیلیفون منی دست ۽ دات چر آدم ۽ جنین آدمے توارے ات آئی ۽ گریوان ۽ گوشت، نا کو! تو ضرور انشپی منے لوگ ۽ بیا..... من جواب دات ”آہو! منی چک ضرور کایاں“۔

منی جنک ۽ ٹیلیفون منی دست ۽ زرت دو سے جبرے کت ۽ ٹیلی فون ایر

کُت۔ نی دستے گپت ء من ء چہ پدا نکاں ہنچو ز پان کُت ایرے گیتک کہ یکے
اُشتر ء مہار ء گرا بیت چہ کوہ ء دیم پہ ایر جہلمگ ء ز پان کنت ء بارت۔

ما ٹیکسی یے گپت آہانی لوگ ء شتین روچ ایر شتگ ات چراگ روک
انتت نوکراں مارا گوازینت واجکار دیوان جاہ ء آتک ماراوش آتکے کت چاہے
لوٹا نینت بلے جبری نہ ات۔ کے دیر ء رند پادا آتک گوشتے من ء کے کار ہست شماہ
نند ات من کایاں منی جنک لوگ ء تہا شت گوں وتی دست گوہار ء جبر ء لگت دو
پیستکیں چُک (چار سالگیں جنک ء سنے سالگیں بچکے) میدان ء آتک منی کُت ء
پترت انت من ہمباز کت چُکت انت اے کودک منی کونڈانی سرانشتگ انتت منی
جنک آتک گوں من ء اشانی عکس گپت انت، رندا منی کش ء نشت گوشتے ابا تو اے
مرد ء نصیحت بکن وتی چکاں راہ مدنٹ۔ من گوشت کہ آپر چیا اے کار ء کنگ ء
انت؟ گوشتی کہ آئی ء یک در آمدیں جنکے چم ء چیرا کتگ نی وتی بلوچیں جنین ء گوں
چکاں راہ دیگ ء انت تا کہ آئی ء سانگ ء بکنت۔ من گوشت تو جنین ء جُست کن
کہ مردانی کجا انت۔ گوشتے مرد ء وتی دست گوہار برتگ وتی سنگتے ء لوگ ء چیر
داگ ائی ہمودا بیت نی لوٹیت وتی چکاں راہ بدنٹ ء دست گوہار ء لوگ ء کاریت۔
من گوشت منی مات، اے مرد لیلی مجنون ء ڈرامہ ء کنگ ء انت، اے
وقتی منے گوات ء نہ انت۔ ادا منی دیوان درّی یا ڈپلومیسی کار نہ کنت نی جبر چہ
بلوت ء گوشتگ ء آپ چہ سر ء سر گوشتگ آئی ء ٹکٹ گپتگ ء چکاں ہے شپ ء راہ
دیگ ء انت ء وتی جندے گار انت آخری وقت ء کیت اشاں بالیجاہ ء بارت نی من
گوں کئے ء جبر بکناں ء چے جبر بکناں۔ جبر ء ہچ جاہ پشت نکپتگ آہانی سفارت ء اولی
کاردار (فرسٹ سکر یٹری) گوں وتی لوگی ء حکومت ہند ء وزارت تجارت ء یک
کمک کاردار (انڈر سکر یٹری) آتنگ انتت۔ ہندی افسر ء لوٹت اشانی ویڈیو

(V.C.R) ءِ پوتی جنک ءِ بزیریت ءِ آئیے سیر ءِ تحفہ ئے بدنت من پیسرا پچا
 نیاورت بلے اے مرد ءِ دگہ یکے کہ سامانانی بہا کنگ ءِ وکیل ات بہا ءِ سرا اڑت ءِ
 دپ جاک بیت ائت شتریں تماشہے بیت ءِ زہر ءِ پڑ ءِ گوشتے ”تومن ءِ پچانیار ئے کہ
 من کئے یاں“ آئی ءِ گوشت نہ، اشیا انگریزی ءِ گوشت کہ من حکومت ہند ءِ انڈر
 سکر بیڑی یاں اے جاک ءِ صلوات ءِ اشانی فیصلہ نہ بیت بلے من ہمے جبر ءِ اشکنگ ءِ
 کہ منے واجکار ءِ وتی دست گوہار برنگ یک سنگتے ءِ لوگ ءِ چیر داتگ ۱۹۶۷ء ءِ ہے
 رنگیں کسہے ءِ ترانگ ءِ کپتاں: آروچاں من دمشق ءِ اتاں منے سنگتے عاشق بیتگ ات
 بلکیں بہتر بگوشاں کہ ہما جنک منے سنگت ءِ سرا عاشق بیتگ ات بہر حال گد ءِ اے دیم
 ءِ گز کنے شتر آدمیم ءِ گز کنے شتر باز فرق نکنت ءِ منے سنگت ءِ ہم جنک بُرتگ یکے ءِ
 لوگ ءِ چیر داتگ ات اودادگہ دو سے جنک ہم ہست اتنت منے سنگت ءِ دست
 گوہار ہے فکر ءِ کپت کہ اے لوگ ءِ رو آرے ءِ بلکیں اے مرد ءِ دل ہدماں ریسیت
 دگہ ڈراہے کئے۔ منے سنگت ءِ گوشتی کہ اے لوگ ءِ کہ تومن ءِ آورنگ اے جنکانی
 مات لوٹیت ترا سحر بکنت وقتے منے سنگت لوگ ءِ آتک چاراں سک پریشان انت
 من گوشت خیر انت؟ گوشتے فلانی ءِ مات لوٹیت من ءِ سحر بکنت۔ من گوشت چہ پیم
 گوشتے کہ آلوٹیت من ءِ حر ءِ مجگ ءِ بواری نیت۔ اینچک ءِ دراہیں سنگت کندگ ءِ
 لگت ائت۔ یک سنگتے ءِ گوشت کہ فلاں سفیریک مدتے ہنگری ءِ بیتگ آ
 گوشتیت کہ آملک ءِ مردم حر ءِ گوشت ءِ ورنٹ۔ من گوشت وقتے حر ءِ گوشت ءِ
 ورنٹ گڑا قول فارسیاں حر ءِ کلہ پاچہ بزاں سرگ ءِ پادگاں ہم ورنٹ درستاں کندات ءِ
 منے عاشقیں سنگت میار یک بیت۔

من ہے فکر ءِ خیالانی تہا اتاں کہ گوشت اش شام تیار انت۔ ماپہ ناکا میں
 دلے دو سے دپار وارت ءِ وپتین۔ اے کش ءِ آکش ءِ لیٹتاں واب نیا تک ہے

وسواس ء پریشانی ء اتاں کہ اے مردءِ حداہدایت بدنت کہ وتی کساں سال ء وشرنگ ء
واندہیں بلوچیں جنین ء گوں بلورءِ پیمیں دو کسانکیں پیتکیں چکاں چہ وت ء جدا کنگ
ء انت۔ یک بلوچے ء لوگ ء بربادی ء چکانی درپہ دری ء بزگی گرانیں جبرانت۔
منے ہموچی اجتماعی زندء تہاچونیں دردناکیں جبر بینت ء ہچ کس ہچ کت نکنت ء گوں
وقت ء گوزگ ء چہ منے دل ء اے ہبرانی اثرگار بیت۔ اگاں اے مردء جن ء چک
نیست انت چشمیں کارے کتگ آئی ء کس ء میار یگ نکتگ ات بلے اے حالت ء
چشمیں کارء نتیجہ ء آئی ء جن وچکانی زندء سہراچے اثر کپیت۔ اے شپ منی زندء گرانیں
شپاں کیے ات۔ آخر کے ہسینگ شتاں، منی جنک ء دروازگ جت من پادے کت
گوشتے اباساعت دو انت تیار بے بالیجاہ ء رویں اشاں رسینیں۔

واجکار آتنگ ات وتی جن ء چکانی سامانے موٹر ء کتنت ما یک موٹرے
ء آدگرے ء سوار بیت بالیجاہ ء شتیں آئی ء وتی سفارتی کارڈ پیش داشت گوشت، ما
آئی ء رندا بیتیں۔ ساعتے ء رند چک بالی ء سوار اتنت ما پداترات ٹیکسی ء آتکیں مرد وتی
موٹر ء شت کے گراں گور ات وقتے لوگ ء رستیں من وتی جنک ء گوشت کہ پدا وتی
ہوٹل ء بروایں پہ ماشر تر انت۔ لیلی ء مجنون ء وتی حال ء سرایلہ دینیں.....

مہرؔ سفر

ماں کلباگیں ناروے ؔ سویڈن ؔ

محمد بیگ بیگل

(اولیٰ بہر)

منی اے یادگیری سیاہگ ؔ یاساہیگانی سلسلہ ناروے ؔ سویڈن ؔ ہماراج
دوست ؔ زبان دوستانی شکرانہ انت کہ آہاں ہائی ؔ آبرو ؔ ہاتر امناعت بکشات ؔ منی
وسیلہ ؔ منی قلم تمن شرف دات۔ بلاشک مہر ماں نیادی ؔ گپت نہ بیت، مہر ؔ اے
کشار ماں بے کستی ؔ زمین، دل پہکیں چا گرد ؔ بے تماہیں زبانی مولماں ودی بیت ؔ
وہدے شاگیں گوانزگ ؔ، گول رینکانی پر کیفیں زیسلاں ردوم زوریت۔

اے کوڑ ہیں امروز ؔ سچا ہیں مہر چو کہ کامیاب انت پمیشکہ مردم بہتا ورنٹ
کہ آہانی سر مہر ؔ جمبر ساہیل انت ؔ آچہ اشی کیف ؔ لزتاں آشنا انت۔

جولائی ۹۹ میلادی ؔ وتی ناروے ؔ سویڈن ؔ تر ؔ تاب ؔ بام ؔ من وتی زندہ
مہر ودی بنیگ ؔ ردوم زورگ ؔ ہے معجزہ یک برے پدا دیست ؔ چہ اشی ؔ کیف ؔ
لزتاں دوار آشنا بوتان۔ بے دروریں مہر ؔ بے مٹیں دوستی کہ راجدوست ؔ بوہریں محمد
رئییسی، دل پہک ؔ دلبریں صالح آرامش بلوچ ؔ، سر مچاریں حسن رئییسی، وش گونگیں
فیض بلوچ ؔ، لاشار ؔ ناہیں غفور دانشور ؔ، شیخ زادگیں زبیر جان ؔ، منی استاد زادگ
عبدالرحمن سوری زئی ؔ دگہ بازیں مہر باناں ماں ناروے ؔ مزن دل ؔ پر مڑائیں

گزا بیگ رئیسے ء ایدگہ یلاں ماں سویدن ء پچن درشان کتگنت نوں منی زندء متاہ ء گندء مہ گندیں روچانی وش ء ابدمانیں یات جوڑ بوتگنت۔

اگاں چہ وتی دل ء من پہ بلوچی زبان ء بلوچ راج ء چشیں زہے نہ جنگ کہ اینکس مہر ء عزت ء سزاوار بہ باں، بلے اے ہے زبان دوست ء راجدوستیں براہندگانی لائقے ء مزنی انت کہ اشاں منامنی لبز انکی بستار ء بنی آدمی ارزش ء مارشت دات ء منی ژندء کم جننیں زندء لہتیں وش پر کیفیں ساعت بخشات۔

اندر بزاں باطن ء لہتیں جاور ء مارشت انچیں است کہ آگوں لفظاں نویسگ نہ بنت۔ اگاں کسے پیہے نہ پیہے ء بہ نویسیت اش ہم دگراش باور نہ کننت۔ اے درحقیقت فرکس ء میٹافزکس بزاں طبعیات ء مابعد طبعیات ء نیامی ایں عالم ء یک جاورے کہ اشی ء فہمگ کمیں گران انت۔ ناروے ء سویدن ء سرزمین ء بہشت گونگیں زیبائی، قدرت ء بانور دروشمیں ندرگاں، حداء بخشا تگیں گنجیں نعمتاں ء ہر نیمگ ء تالان بہار میچیں پلاں منی بدن ء ارواح ء ماں کجام عالم ء برتگ سرکتگ، اشی ارزاں تریں توضیح اے وڑ انت کہ مناچہ پانزدہ روچ ء گیش انت کہ من کراچی ء واطر کتگ۔ بلے ہما سرزمین ء آئی ء کچہر ء سبزیں کشارانی وش بو انگت ماں منی دماگ ء ارواح ء آتار انت۔ ہے کیفیت ہمینکہ حقیقی انت گشتے زانا منی بوچنگ ء بودیا و سکت بدل بوتگ یا گڑانا روے ء زبادیں بوہ ء بن ء چیر تراگ ء مغلوب بوتگ۔ ہے ڈول اود ء مہربانیں سنگت ء مظاہر براہندگانی پر مہر ء پللیں نیاداں منا یک انچیں دائمی کیف یے بخشات کہ من ہمک شپ و اب ء درگت ء کدی گوں خیر محمد رئیسے ء فیض محمد بلوچ ء کدی گوں زبیر ء غفور دانشور ء کدی گوں ناروے ء کلیں براہندگاں ہم نیاداں ء کدی بہ چار ماں سویدن ء گزا بیگ رئیسے ء تاج محمد بریسی ء ایدگہ راجدوستانی مجلس ء نشنگ ء زراں پہ زاناں۔

پیسرا من ہے بہشت درویریں ملک ء اشانی ملکوتی حسن ء زیبائی ء واب
 مان آگا ہی ء جاوے دیتگ کہ چہ گوچن ء حقیقت ء دوروابی حیال بوتگنت -
 بلے نون من ہمک شپ ہے گل باگ ء آئی ء بے کسائیں نعمتاں زندظاہر ء
 گنداں، بلے دگہ دگہ چیزانی... بلیکس چیز ء پد ماں پد ماں واب ء گندگ یک
 EXTRAORDINARY PHENOMENON بزاں غیر معمولی مظہرے -
 نون من نہ زاناں کہ رنگ ء بوہ ء ہے پر کیفیں جاورتاں چنت و ہد ء مانیت - بلے
 و ہدے من وتی دل ء ارواح ء جہلانکیانی تہ ء ہے بیل ء آلاڑاں گنداں گڑاںچو ماراں
 گشتے زانہ اے نوکیں جاورتاں دیر مانیت... ء سرظاہر ء انچو گندگ آہگانت کہ
 SENSATION بزاں حس ء باطنی ء تہ ء ہے بنیادی مٹ ء بدل ء ستوب ء بلیکس
 من پدا ہما مردم مہ باں... بلیکس ہم بیگل مہ باں!

ہندوستان ء مغل بادشاہ شاجہان ء وتی شہہ بانکیں ممتاز محل ء قبر ء سر ء تاج
 محل اڈکنائنت ء آئی ء پیشانی ء اے شر نقش کت -

اگر فردوس بروئے زمین است

ہمیں است، ہمیں است ء ہمیں است

نون اگاں چہ تاج محل ہم گون وتی مر مر میں حسن ء ساحریں زیب ء زینت ء
 بہشت ء محلائی ہم درورانت، پیشکاتاں روچ، مروچ دنیا ء حیال ء اے شعر ممتاز محل
 ء بدل ء تاج محل ء شان ء توصیف ء نقش کنگ بوتگ، بلے منی نز ء مہر جتیں بادشاہ ء
 اے شعر پہ وتی ممتاز محل ء ندر کتگ، چئی ء کہ بادشاہ ء جنت تاج محل نہ بوتگ، بادشاہ ء
 جنت آئی ء مہگلیں بانک ء آئی ء پلپلیں نیاد بوتگ - ہے سبب انت کہ جنت ء حیال
 بلے مہر ء سرجم نہ انت -

ناروے ء سویڈن ء سرسبزی ء زیبائی ء و ہدے کہ مردم گندیت گڑا بلے

اختیار ہے شعر دل ء کثیت۔ بلے منی خیال ء زمین ء ہما بہر کہ ما آئی ء بہشت گشت
کنیں، آئی ء تہا دانکہ لہتے اثر دری چیز ء آسرات مہ بنت، آ بہشت گشگ ء لائق نہ
انت۔ ہے چیز آزادی، جمہوریت، قانون ء دستور اساسی ء بالادستی، بنی آدمی ہقانی
شرفداری، انصاف ایمنی ء چہ باندات ء فکر ء آجوتی انت۔ ہے پیم ہما جاہ ہم بہشت
گشت نہ بیت کہ اود ء مردم ذات ء بنیادی ء جائزیں گزر لوٹ پیلہ مہ بنت ء آہانی
ضمانت مہ بیت۔ نوں اگاں کسے ہیرت بہ چاریت گڑا زانگ بیت کہ
WELFARE STATE بزاں فلاحی ریاست ء حیثیت لیک ات کنت ء
اود ء روگ ء رند من انچو مارنگ ہم) بلے من پداوتی ہما برز ء حبر ء کناں کہ بہشت ء
خیال بے مہر ء ناسر جم انت۔

ہندی شاعر ء گشتگ۔

طاعت کو تر ہے نہ مے وانگیں کی لاگ

دوزخ میں ڈال دے کوئی لیکر بہشت کو

بلے من گشاں کہ دنیا ء ہما بہشت کہ آئی ء تہ مہر مہ بیت، آئی ء چست کن ء

دوزہ ء چگل دئے۔

من ناروے ء سویڈن ء پرے حاتر ء بہشت گشاں کہ اود ء منی سنگت ء

براہندگاں من ء مہر دات، شرف داتگ، منی زند ء نامرادیانی مارشت ء احساس ختم

کتگ... ء من ء نوکیں زند ء بخشتاگ۔

بلاشک ماں حقی ایں بہشت ء جنتیان ء من وسلوی ء دگہ ہرچی کہ دل اش

بلوٹیت رست کنت... بلے ہرچی کہ منی سنگتاں، منی مہر باناں، منی بچاں ء منی دختر اں

مان ناروے ء سویڈن ء پمن پیم کتگ، آچہ من وسلوی ء طہور ء شراباں کم نہ بوتگ

انت، جی ء کہ ہمک چیز ء تہا ہما چیز ء جند ء لذت ء نام ء ابیدا ڈکنوک ء پیش کنوک ء

مہر ہم ہور بوتگ۔ پدا ہے بے دروریں مہر ۽ گڈی ندرگ من ہما و ہد ۽ دیست
 و ہدے من ناروے ۽ سنگتاتان ۽ اوسلو ۽ نوک بستگیں بالی پٹ ۽ رخصت کت۔ اے پمن
 یک گران ۽ سکیں ساعتے ات۔ من انچو مارت گش ۽ زاناں من وتی جند ۽ زہگان
 ۽، وتی کستریں براتان ۽ ۽ وتی خویش ۽ عازیزان ۽ رخصت کنگا ہاں۔ زند ۽ بخشا تگیں
 پدماں پدیں گماں چو کہ دل منی سک ضعیف کتگ، پیشکاناں اے رنگیں چیزاں
 سگ ات نہ کناں۔ چشیں و ہداں دل گریت ۽ ارس چہ چمانی راہ ۽ شلنت ۽ منی ضعیفی
 ۽ پاشک کننت۔ آساعت ۽ ہم من وتی ارس داشت نہ کتاں، بلے من دیست کہ من ۽
 ربا دگ کنوکانی چم ہم نمبیگ انت... ۽ آخر و ہدے گڈی بر ۽ من پہ رخصت ۽ حاتر ۽
 گوں آہاں گورامباز بوتتاں تہ دل ۽ لوٹ ات کہ ارسانی ہے مرورداں وتی دامن ۽ مچ
 بہ کناں، بلے من چو ہم کت نہ کت... البت ہے ارساں منی دل ۽ ارواح ۽ تہا یک
 انچیں قندیلے روک کت کہ داں ہستاں مہر ۽ ہے روشنائی مانیت !!

(دومی بہر)

بلوچی دیوان

روچ... ۱۴ / جولائی ۱۹۹۹ء ہد: بیگاہ شش و نیم

دیوانجاہ... لنڈبیرا (LINDBERGH) کیونٹی حال۔ اوسلو۔ ناروے

خاصیں مہمان... محمد بیگ بیگل

پاگواہ... خیر محمد رئیس

جارچین... صالح آرا میش بلوچ

دیوان و کماش واجہ محمد رئیس و دیوان و دیما تران کنان و گشت:

... ”یک روپے ماں کینیڈا (CANADA) سنگتے و مارا ٹیلی فون و سر و

اے شو میں حال دات کہ واجہ بیگل نہ منتگ، بزاں آئی و ہم اے کوڑ ویلہ دات و

شت۔ یک انچیں و ہدے و کہ انگت عطا شاد و مراد سا حر و جدائی و گم پمانوک و تازہ

ات، بیگل و مرگ و حال چو بیرے و مئے سر و کپت و مارا گیشتر زدگ و ژندے

کت۔ ما حیران اتیں کہ چے بہ کنیں، چئی و کہ مرگ و چہ رستگاری نیست۔ حیر بیگاہ و

و ہدے صالح اٹک گڑا آپ تا مے و رند ما آخر آئی و ہم اے دل سندیں حال دات کہ

بیگل نہ منتگ۔ راجدوست و زبان دوستیں صالح ہم سکت ہما نگ و پدر د بوت۔ پدا

غم و اندوہ و ہے جاو و ماتاں دیر بیگل و جبر گیریا ورتنت۔ برے ما کنت و برے

مئے چم نمبیگ بوتنت۔ گڈ سر و ماشور کت کہ چو کہ دگہ و چ بوت نہ کنت گڑا کم چہ کم

یک رسمی پُرس نامگے پھ روتا ک و ماہتا کاں دیم دنیگ بہ بیت و پُرس نامگ و ہدے

کہ تیار بوت تہ من صالح ء را گشت کہ اشئ ای میل (E-mail) کنگ ء ساری چه ء نامرگ ء حال ء یک رندے دوار پکا بہ کنیں... ء شگریں ما انچو کت، چئ ء کہ وہدے مادوسے جاہ ء ٹیلی فون جت گڑ ازانگ بوت کہ اے حال چوبیگل ء نیستگیں ”دروگیں حالاں“ دروگے۔ بزاں بیگل زندگ سلامت انت (ء انگت آنگور وگ ء موڈ ء نہ انت)۔

نوں کہ مادحج بوتیں کہ بیگل زندگ انت، تہ مارا اے مارشت ء کشت کہ منے مزنیں قلمکار ء شاعر دانکہ زندگ ء امروز ء سکلیانی دیمپان انت، ماش دپی جستے ہم نہ کنیں، بلے انچو کہ چه دنیا ء رخصت بنت رونت گڑا مادنیاء سرء زوریں، آہانی پُرس ء داریں، وتی غماں درشان کنیں ء آہاں ساڑائیں، چئ ء کہ ما مردگ پرستیں... قبر ء مانشانی سرء ڈیواروک کنوکیں... بزاں مادوپوستیں۔ بس ہے احساس ء مارا پریشان کت، ء ایڈول کے چار ء بیچار ء رند من ء صالح ء فیصلہ کت کہ نوں ہرچی بہ بیت ما ہے مردگ پرستی ء دور ء پروشیں ء بیگل ء ہے زوتاں کینیڈا ء لوٹائیں ایں ء شرف ء دینیں۔

بلے چو کہ من ء صالح ء چه کناداء لڈ لوگ کت ء ماہر دوناروے ء اتکلیں پمیشکا برنامہ لہتے ماہ مہتل بوت... ء نوں کینیڈا ء بدل ء واجہ بیگ ہمیش انت کہ ناروے ء سویڈن ء بلوچانی دعوت ء مروچی نیں اے دیوان ء ساڑی انت...“

من کے وہد پیش میرٹلان کلاگ پر بستگ ات کہ جبر کنگ ء نیام ء، بُن گپ تری ہرچی بہ بیت، آجر ء بار امریکا، افریقہ، یورپی دنیا ء کجام ہم ملکے ء جاوراں گوں ہمگر پنچ کنت۔ بلے انچو کہ بد دعا برے برے بھیر و کنت ء مردم ء جند ء گپیت، ہے پیم کلاگ گرگ مردم کدی کدی وت ہم کلاگی بیت۔ من ہما بدیں ء سرء کہ میرٹلان کلاگ پر بست، ہمانا دراہی ء من ء گور جت۔ بزاں نوں منی وتی حال اش

انت کہ توری کجام ہم رنگ ء بہ بیت، من یک نایک نیموے براں گوں ناروے ء سوڈن ء جاوراں سکت ء بلکہ برے برے و من ء زہر کینیت کہ مردم تیار جوڑ رند تچک ء تچک من ء چہ ناروے ء سوڈن ء پرچی ء نہ پُرسنت، تنکہ منی ڈو بر کے سبک بہ بیت۔ گندگ ء مردم بے بزرگ ء بے حس انت۔ آہاں دگرانی تکلیف ء ہیج ہم زانت ء احساس نیست کہ اے مرد چہ درملاں اتلگ، اشی ء لاپ ترگی انت چہ جبر کنگ ء حالانی دیگ ء تلوسگ ء انت۔ جبراں ہم باید انت مردم گوش بداریت۔ بلے پرواہ نیست۔ ہر کس ء بگند ء توتروپ ء انت۔

پہ درور۔۔۔ زیک من ء چہ ناروے ء صالح جان ء کا گدے سربوت۔ ہے ندی ء ہمرائی ء پہ علی عیسیٰ ء ہم کا گدے گون کتگ ات کہ من ء رسیگی ات۔ من دل ء وش بوتان کہ ہے نیمون علی عیسیٰ ء آئی ء ہم مجلسان ء رواں وتی سفر ء حالاں دیاں ء وتی دل ء سبک کنان۔ ہمیشکا ہما دمان ء ڈرکانا انت ء ہیسیک ہمپان شت علی ء لوگ ء سربوتان۔ ء کہ من و ہدے ناکونچل ء دگہ وش بوت کہ حال ماں بزیں دیوان ء وش انت۔ حیر علی ء چومد امی من ء گوں مزن جوش وجم ء وش اتک کنان ء گشت۔

”بیا واجہ، حداترا بیارات۔۔۔ ما پہ تئی سفر ء حالانی گوشدارگ ء سکت ہدونا کیں۔“

چہ علی ء ہے پراہ دلیں دانک ء گل ء بال بوتان۔ پہ گیگ ء گورنشتاں، تیار جوڑی ء رند نوکی لوٹ اتوں کہ شاگیں چنگ ء ساز بہ کنان ء گوں شہدیں لفظاں وتی سفر ء داستان ء بنگیج بہ کنان کہ علی ء وتی توتروپ ء کت۔ دل ء گشتوں بیادارے نوں۔ من نہ گپت دُز، دُز ء من ء گپت۔ سٹک باور کن ات کہ بیگاہ ء ساعت شش ء بگرتاں ہفت ء نیم، علی ء من ء سید ہاشمی اکیڈمی، کاتب، سید گنج، پیسٹر، جی آر ملا،

اسماعیل ممتاز، احمد زہیر، عابد آسکانی، مہندس کریم ء پلانی ء گوہانی ء حال انچودا تننت
گش نئے زانا من بیست سالان رند کراچی ء اتکگاں۔ ہے نیام ء من آپ وارت،
چائی کوپے نوش جان کت، ناکو بچل ء دو سئے سیاہیں سگریٹ کش ات، مست
الست بوت، شاہ بھٹائی ء لہتے بیت ونت، بلے علی چہ چا گرد ء اے چست ایراں بے
کماروتی دل ء زنگاں ریچان ات۔ پمیشکانا کو بچل ء علی عیسیٰ ء بے جودی ء بے کماری
ء ہے جاورانی گندگ ء رند دل ء ایکیم بوتان کہ اے ڈہلیانی دیمانی سُرنا چل ات نہ
کنت۔ زانت اول کہ سفر ء حالان دنیگ ء دل ء ارمان اد ء پورو نہ بیت، پمیشکا
حالانی ہے گرانیں بار ء وتی ڈوبر ء چہ علی ء لوگ ء دراتک ء دیم پہ وتی میتگ ء ربا دگ
گپتاں۔ ناکام ء نامراد، سر ء جہلاد، لُنٹ لونجان دل گران۔

بُرز ء دلپرو شیں جبرانی وانگ ء رند ہمک سر پدیں مردے اندازہ جت
کنت کہ ناروے ء سویڈن ء تر ء تاب ء رند من چیکند بزرگ بوتگاں۔ منی دل ء واہگ
ء اش ات کہ گوں ہر دوست ء آشنا یے ء کہ من دو چار کسپیتیناں، یا ہر دیوانے ء کہ من
بہ نشتیناں، موضوع یا بنگپ بس یکیں بوتیں... بزاں منی سر ء حال احوال۔ بلے
ارمان کہ چُش نہ بوت۔ جی ء اد ء ہر کس یا وتی حال ء مست انت یا گڑا یک نایک
جخالے ء گرفتار انت۔

ایڈول چہ دوست ء آشنایاں نا امیت بوہگ ء رند یک روچے انا گہہ منی دل ء دگہ
حیالے ء جو سک جت۔ آروچیں صباح ء سر ء من وتی گرگ (ویسپا) لوگ ء ویل
کت، ء منی بس ء سوار دیم پہ کارگس ء روانہ بوتان۔ منی کش ء ورنایے نشتگ ء وتی
حیالاں اوژناگ کنگ ء ات۔ دل ء گشتوں بیگل موقع ہمیش انت۔ چہ نیم کلاک ء

گیش ۽ سفر انت، اگاں ورناء ۽ دگوش دات گڑ اول ۽ شمر سُبک کت کناں۔ پمیشکا شہکار گے جت ۽ ماں اردو ۽ جبروں چونگ کت:

”اد ۽ بس واہند چینکد ظالم انت۔ پیسہ ۽ لالچ ۽ بسانی تہ ۽ مردمان ۽ چوبز ۽ میش ۽ گپیاں پونس کننت۔“

ورناء منی نیمگ ۽ نیم چئی چارت ۽ گوں بے کماری در اننت۔

”آہو بابا مجبوری انت، مردم چے بہ کننت، اے پاکستان انت۔“

من دیست موقع نوں ہمیش انت، پمیشکا ہمدان ۽ گشتوں:

”دنیا ۽ دگہ ملاں چُش نہ انت، من جولائی ۽ ماہ ۽ وہدے ناروے ۽ اتاں،

گڑا۔۔۔۔۔ ناروے ۽ نام ۽ اشکنگ ۽ ورناء گش ۽ سٹے کت۔ من ۽ روک روک چاران ۽ گشت ۽:

”ناروے؟“

من گشت:

”آہو ناروے۔ اود ۽ شہر ۽ تہادود دراجیں ہور لچنگیں بس سڑک ۽ دگانی

سر ۽ دم پہ ساعت ۽ پہ وہد ۽ پاس تچان انت ۽ اینکسیں دراجیں ہور بستگیں دوئیں بسانی تہ ۽ تو بگند برے چار مردم ۽ برے ہشت دہ مردم سوار انت۔“

بلے چد ۽ پیسر کہ من وتی سفر ۽ ٹوہیں دفتر ۽ پیچ بہ کناں، ورناء من ۽ پداروک

روک ۽ چارت، زہر ۽ کچلیں بچکندے آئی ۽ لنطانی سر ۽ تالان بوت ۽ گشت ۽:

”ناکواے عمر ۽ دروگ بندگ ترانہ براہیت۔ پادے تی ڈن ۽ پادے

ماں قبر ۽ انت، پمیشکا ناروے ماروے مکن۔ اللہ اللہ بکن۔“

اگاں چہ ورناء ہے کچلیں پیگورء منی نک کے حشک کت، بلے یک
کوششے من دگہ کت۔ گشت اوں:

”بیٹا، سٹک باور کن کہ من ناروے ء شتگاں ء...“

بلے آئی ء گش ء نہ منگ ء جن سوارات۔ جبرے منی دپ ء جور کنان ء
گشت:

”نا کو حدائی مُرگاں ڈوک مجن۔ ہر کس زانت کہ ناروے ء روکیں مردانی
اوقات اے نہ انت کہ ہے ڈول ء چو بساں لونجان بہ بنت۔ ہاں، اگاں تئی پیریں دل
نہ من ایت ء دروگ بندگ تئی لا چاری انت، گڑا پہ حدائیگی ناروے ء گر ء مکن کہ کس
باور نہ کنت، البت لاہور ء گپ ء بکن، کوئٹہ ء گپ ء بکن یا ٹنڈو آدم ء گپ ء بکن، گڑا
ہمینکہ دروگ کہ بست کن ء بہ بند، کس تئی لمپاں ہم نہ گیپت“ ء ورناء ہے ناہودگیں
جبران ء من پُرشنگیں ریڈو ء بے توار کت... ء من درارہ ء وتی جاہ ء نزگرات ء وتی
بگل اوں بوہ چنتت۔

ادء من ء یک واقعہ یے دگہ گیر آہگ انت کہ نوشنگ کرزیت۔

من ء سنگتے است کہ پہ دوستی ما آئی ء شیر ء گشیں۔ دوچار منی ڈولیں لنگڑیں
سنگتان ء بے بلا آئی دوستی گیشترگوں دوستاں، پاکستان ء گوریچانی دمگ ء سنیل ء
شت، ء دہ پانزدہ روج ء رندو ہدے کہ واطر بوت گڑا شپ ء نیم ء من ء فون ءے کت۔
گشت ءے۔

”بیگل، باندا یک شمبے انت ء تو لوگ ءے“۔

من گشت: ”... آہو، چے حکم انت؟“

گشت ۛ... ”کشمیر، سوات ۛ کالان ۛ تڑتاب ۛ وشیں جبراں چہ منی لاپ
 تر لگی انت۔ من باندا صاحب ۛ دہ بج ۛ تئی گؤرا کایاں۔
 ہچ جاہ مرو۔“

وہد ۛ پابندی ۛ چہ مدام آزادیں شیر ۛ لیاری دومی روج ۛ سہب ۛ ساعت وہ ۛ
 منی ہونڈ ۛ حضرات۔ بلے من انگت ۛ واجہ ۛ چاہ ۛ چلیم ۛ بست بند ۛ اتاں کہ انا گہ آئی ۛ
 مستریں برات ہم آئی ۛ شوہاز ۛ اتک ۛ سر بوت۔ اگاں موکل ۛ روج ۛ سہب صباح ۛ
 اے دوئیں بلابانی چوہوری ۛ نازل بوہگ ۛ من کے ناراحت بوتان، بلے دل ۛ گشت
 اول : حیر

پرواہ نیست، ایں ہم برسر علم۔

حیر، بیاپہ حیری چہ خیر ۛ آپ چالیے ۛ رند من چہ وتی سنگت ۛ کشمیر، سوات ۛ
 کالان ۛ حال پُرسنت انت۔ آچو کہ چہ ساری ۛ آمادہ، بلکہ چوہیک گپتگیں نلیک ۛ
 بے نا حیرات۔ پمیشکا حالانی دنیگ ۛ حاترا شہکار گے جت ۛ۔ بلے چہ اشی ۛ پیش
 کہ آوتی سفر ۛ داستان ۛ ہنگیج بہ کنت، آئی ۛ مستریں برات ۛ چہ آئی ۛ دپ ۛ جبر چانپت
 ۛ لگ ات وتی یک کوہنیں سفرے ۛ حالانی دنیگ ۛ۔ اگاں چہ مستریں برات ۛ ہے
 حرکت ۛ شیر ۛ لیاری سکت پریشان بوت، بلے ہچ ۛ نہ گشت ۛ منی نیمگ ۛ چوہ مسکینے
 ۛ آرت ۛ۔ پہ آواجہ ۛ نون پٹ ہو رک ۛ پراہ ات، پمیشکا پہ گیگ ۛ گؤر وتی
 گؤستگیں دور ۛ باریگ ۛ دو سے مسافر یانی حالاں یک پہ یک ۛ دیگ بنا کت
 (حالانکہ ہے داستان آئی ۛ دو سے رند ساری ۛ ہم بیان کتگ انت) ہے نیام ۛ اگاں
 جاہے جاہے شیر ۛ لیاری ۛ جبر کنگ ۛ کوشست کت ۛ مستریں برات ۛ آئی ۛ ہگل
 دات، چم سہر دات ۛ وتی داستان جاری داشت۔ آئی ۛ وہدے وتی ہے پیتاری ظہر ۛ

بانگ ۽ ہلینت تہ شیر لیاری ۽ حکم ۽ دات کہ بریں مسیت ۽۔ ایڈول، منی سنگت
 آروچی سک بزرگ بوت ۽ وتی سفر ۽ وشین حالانی دنیگ ۽ بدل ۽ پہ نادکشی دیم پہ
 مسیت ۽ شت... زبان گنگ، لُنٹ لونجان ۽ لاپ تر لگی!!“

بزر ۽ جہراں اگاں مردم پہ انصاف بہ چاریت تہ زانگ بیت کہ ایوک ۽ بے
 چارگیں میرٹلان میاریگ نہ انت۔ اے انسانی تب ۽ یک نزوری یے۔ یعنی، ہر
 یک انسانے ۽ تہ ۽ یک میرٹلانے چیر پیتگ کہ وتی سرگوستانی درشانگ ۽ بے
 تاہیر انت۔

چو کہ من ہم آدم زاد گے آں ۽ من ۽ ہم میرٹلان ۽ نادر اھی ۽ نوک نوک ۽ گور
 جنگ ۽ آحساب ۽ کہ دل کشیت، مردم منی سفر ۽ حالانی گوشدارگ ۽ نہ آہگ ۽
 انت، ہمیشکا لاچاراں کہ وتی گلین وانوکانی جگراں آپ بہ کناں۔

آکسے کہ تہاری ۽ تاموری ۽ ہیلد ارانت، اناگتیں روشنی آئی ۽ گڑ بینت۔
 ہمیشکا من کہ اے ملک ۽ تہاری ۽ تاموریاں ہیل کتگ، وہدے ناروے ۽ سویڈن ۽
 شتاں تہ اود ۽ روشنیاں من ۽ گڑ بینت۔

(سیسی بہر)

گوستگیں زمانہء تال با زمدت ء اروپائی زورا کاں افریقہ ء زور ء بد بہتیں
 مردم پہ زور کپتگ ء غلام کتگ انت، ء چریشاں گیشتر ء برتگ ماں گوریچانی
 امریکا، آسٹریلیا ء زرباری امریکائی ملکاں بہا کتگ انت۔ ہے افریقائی غلامانی
 تخریبی زوال ء روحانی دوا دارانی بابت ء من کساس پانزدہ سال پیش یک انگریزی
 کتابے ونگ ات کہ نامی ”ماکومبا“ ات۔ اے زرباری امریکا ء جہمنندیں ہے
 غلامانی پشپدانی بابت ء پٹ پولی کتابے ات۔ ماکومبا یک SPRITUAL
 CULT بزاں روحانی سلسلہ یے کہ منے بلوچانی ”گوات ماگواتی ء“ ہم درور
 انت، جی ء کہ اشی ء تہ ء ہم ”ہیمہ“ ڈہل (DRUM)، ء گواتی ء مات است، ء اشی ء
 لٹیپ“ ء وڑ ء رہند چوگوات ء گواتی ء ماتے گشیت:

”منے بُن پیروکانی پیروک ء بُن بلوکانی بلوک و ہدے غلامانی حیثیت ء چہ
 افریقہ ء دگہ دگہ ملکاں گرگ ء اے ملکاں آرگ بوتنت، گڑا آبانی گور ء وتی زبان ء دود ء
 ربیدگ ء ابید یک روحانی سلسلہ یے ہم ہوریں رنگ ء ساڑی ات کہ نامی ماکومبا
 ات۔ تاریخ ء جبر ء آسمر ء چہ ہزہ ء دوری ء درانڈ ہی ء شول کشیں عذاب ء نیام ء ماوتی
 زبان ء دود ء ربیدگ کل بباد دانتت ابید چہ ماکومبا ء کہ انگت گوں ما است ء محفوظ
 انت۔ نوں بس ہے پشت کپتگیں ماکومبا منے ہوریں میراث ء پچار انت۔“

من وتی ناروے ء سویڈن ء تڑ ء تاب ء نیام ء کم گیش ہمروچ، دودو سے سے
 نشانی تھا گوں اود ء جہہ منندیں بلوچاں، آہانی مسئلہ ء ججالانی بابت ء گپ ء تران
 کتگ۔ ادء من اگاں یک برے پدارویشیں خیر محمد نیسی ء دیدگیں صالح بلوچ ء

مٹتاں مہ گراں گڑا نا شکری یے بیت، چیا کہ ہے ہمروچی مجلس ء نیادانی بست ء بند
 ہمیشانی بے مٹیں جہدانی ثمرانت۔ ہے مجلسانی تہ ء منی گوں ہمک عمر ء مردماں گپ
 تران بوتگ، بزاں نوخط، ورنا، ماش کنگ، بے سود۔ کم سواد ء پی اچ ڈی طبق ء
 سوگہ ء دانشمند۔ ہے وت ماں وتی مجلسانی نیام ء گشت گوں کہ افریقہ ء دلگوج
 (UP-ROOT) کتگیں ہما وہدی نیں تمن ء مئے مروچی نیں اے بلوچ کہ ماں
 یورپ ء باہوٹی زند گوازینگ ء لاچار انت، ہر دوینانی تھا لہتے چیز قدر مشترک
 انت۔ چوکہ۔

☆... ہر دوچہ وتی بنزہ ء دلگوج کنگ بوتگ انت۔

☆... ہر دو زوراکانی ظلم ء آماج بوتگ انت۔

☆... ہر دو تاریخ ء جبر ء آزار کتگیں انت۔

☆... یکے ء وتی زبان ء دو دء ر بیدگ بباداتگ انت۔

☆... یکے پہ ہمیشانی زوال بیگ ء ترس ء دوچار انت۔

☆... یکے ء وتی پچار ما کو مباء رنگ ء داشتگ۔

☆... یکے وتی پچار ء شوہازگ ء آئی ء رکھینگ ء جہد ء انت۔

☆... بلے ہر دوکانی تہ ء یک ٹوہیں فرق ء پھیرے است، بزاں:

☆... یکے چہ آزادی ء دیم پہ غلامی شنگ۔

☆... یکے چہ غلامی ء دیم پہ آزادی اتلگ۔

☆... یکے ء زوراکاں پہ زور چہ مات ڈہیہ ء کتنگ۔

☆... یکے ء زوراکانی زور کی ء مات ڈہیہ یلہ کنگ ء لاچار کتنگ۔

ہے خیالی دل ء آہگ ء گوں ہوری من پدا فکر کتگ کہ ماں امریکا ء
 جہمنندیں افریقائی قبیلہاں کرنانی مسافری ء نیام ء اگاں چہ وتی زبان ء دود ء
 ربیدگ اشکند انت۔ بلے وتی پجّاراش ما کو مباء صورت ء داشنگ۔ باریں یورپ ء
 جہمنندیں مئے برات تاں دیریا پے دائمی ہے ملاں جاہ منند انت، گڑا چتور ء گوں
 کجام روحانی زور ء وتی پجّار ء رکھینت کننت۔

بندر ء مئے کلیں مجلس ء نیادانی بن گپ گیشتر ہے جست بوتگ۔ بزاں
 ماہرچ گپ یا بحث و ترانے کہ کتگ آہے بینادی سوال ء چپ ء چا گرد ء تر ء مانتر
 بوتگ۔ اے سر حال ء کے ء چے گشتگ، کئی خیال چے بوتگ کئی گپ RATIONAL
 بزاں عقلی ء کئی IRRATIONAL بزاں ماوراء عقل بوتگ انت اد ء آہانی تفصیل ء
 گنجائش نیست، ء نیکہ منی مراد چوقدیمی ابراہیم جلیس (نگوری) ء شول کشیں داستان ء
 گشگ انت۔ منی مراد اد ء مختصریں رنگ ء ہے ٹوہیں مسئلہ ء لہتیں جزانی تجزیہ ء تحلیل
 ء وتی ناقصیں خیالاں۔ دانشور اے حبر ء پوہ بنت کہ یورپ ء نند وکیں بلوچانی جاور
 حال، جنجال ء عاقبت ء امکانات چے انت۔

بلے پیسر ء یک دگہ تاریخی راستی یے دلگوش کرزیت۔ آراستی اش انت کہ
 ہزاراں سال پیش، بنی اسرائیل و ہدے چہ وتی مرز بوم ء در کنگ ء بے وطن کنگ
 بوت گڑا جہوداں وتی ہموچی عبادت ء تہ ء یک دعایے گیش کت بزاں۔

”اے پروردگار! مار ازوت وتی وطن ء بہ برسر کن۔“

حضرت موسیٰ ء دور ء بگرتاں بیستمی کرن ء بنی اسرائیل ء ہر یک جنین،
 مردیں، کساں تا مزن ء گوں تسلسل ء تو اتر، ہمروچ ہے دعا لوٹنگ کہ اے اللہ مارا

زوت وتی وطن ء سرکن۔ ہے دراجیں مدت آتوری ہر جاہ ء ہر جاوہر بوتگ، آتوری ہزگار ء سیر یا یورپ ء GHETTOS گھیٹوز ء تہاوار ء بزرگ، آئی ء ہمروچ ہے یکیں دعاالم ء لوٹگ ... ء پے حاتر ء کتگ کہ آوتی ماتیں وطن ء چہ آئی ء بوہ ء بے ترانگ مہ بیت، آچہ وتی پچار ء عمل ء بے خیال مہ بیت۔

۱۷ / جولائی ۱۹۹۹ میلادی ء ماں سویڈن ء من، خیر محمد رئیس گزایک رئیس، غفور دانشور ء دگہ چارسنگت، واجہ تاج محمد برسی ء لوگ ء شپی شامے ء سیاد اتیں۔ واجہ تاج محمد یک وانشت۔ سرپد ء دانشمندیں بلوچے، ء اے وہد ء بلوچ ء بلوچستان ء اشی جاورانی بابت ء پی ایچ ڈی کنگ ء انت۔ ء آئی ء بس کم گیش سرجمی ء نریک ء انت۔ جبر جبر ء انا گہ چہ برسی ء چہ من ء جست کت کہ ناروے ء سویڈن ء بلوچانی بابت ء منی مجموعی تاثر چی انت؟ من آراوتی پسہ دو سے سطر اں دات۔ من گشت،

”ناروے ء سویڈن ء ہما بلوچاں کہ من گوں آہاں مجلس ء دیوان کتگ، چراہاں ہر یکے ء دل ء جہلا نکلیانی تہ ء من یک ہو ریں دردے مارتگ۔“

آئی پول کت: کجام درد؟

من درائینت: ”بلوچ ڈیہہ ء آزادی ء درد“

اے وہد ء کہ من کراچی ء نشنگ ء ہے حالاں نبیسگ ء آں، منی ہے مارشت دوسری وڈا تگ کہ اود ء ہر یک بلوچے پماروچ ء ودار یگ انت کہ وطن آزاد بیت ء آپدا وتی ملک ء واتر کننت۔ بزاں اروپا ء بلوچ اے وہد ء نفسیاتی ء روحانی طور ء ”وائے وطن حشکیں دار ء“ خیال ء انت۔

اگاں بلوچ ء ”حشکس دارء“ حیال ء جمہودانی وطن ء واتری ء دعاء تناظر ء
چارگ بہ بیت۔ گڑاگش ء زانادل ڈوبریت!

اسکنڈے نیویا ء جمہمنندیں مروچی ایں بلوچ گیشتر ایران ء تہا خمینی ء
آخوندانی آشوب ء رند پیہے نا پیہے اے ملکان اتلگ ء سر بوتگ انت ء پتہ وت ء سیاسی
باہوٹی اش کپتگ۔ اے ملک چوکہ ویلفتر اسٹیٹ انت ء SPECIALKIND
OF NORDIC WELFARE ء درجہ بندی ء کابنت، پمیشکا قبولی ء رند
سیاسی باہوٹان ء لوگ جا گہہ ء ابیدزند ء کم گیش کلیں بنیادی آسرات رسگ ء انت ء
اے وتی وتی لوگاں آسودگ انت۔ بلے آکسے کہ باہوٹی زراں ء ابیدوت کار ہم
کنت، آزند ء LUXURIES بزراں وش آسراتانی ہم حقدار ء حدابندان۔

بزراں ادء بلوچ ء مسئلہ لوگ جا گہہ، روزی روزگار، زہگانی وانینگ، جان
سلامتی یا امن ایمنی نہ انت کہ زندء اے بنیادی گزر ء لوٹانی ضامن ء ذمہ دار ادء سرکار
انت۔ بلکہ اگاں بہ گشاں کہ ادء گیشتر بلوچانی زندوڑ مئے ملک ء مڈل کلاس بزراں چہ
BOURGEDIS طبق ء بلوچاں گہتر ء آسودگ ترانت ہم رندنہ باں۔

بندرء مسئلہ اش انت کہ اے کلیں آسرات طبعی ء مادی انت، ء بنی آدم ء
گزر ولوٹ ایوک ء طبعی ء مادی نہ انت، چی ء کہ انسان طبعی ء مادی وجود ء ابیددگہ
یک نفسیاتی ء روحانی وجودے ہم داریت کہ سرگوزکنگ نہ بیت۔ ہے سبب انت
کہ من ادء اسکنڈے نیویا ء بلوچانی مسئلہ ء تجزیہ ء تحلیل ء و ہدء مسئلہ ء مادی تک ء بدل
ء نفسیاتی پہنات ء نیمگ ء گیشتر دلگوش دیاں۔

اشانی معروضی بزاں حقیقی جاورانی سرء فکر کنگء رندمن مارتگ کہ اشانی
مسئلہ گوں دومزنیں مفروضہاں ہمگر نچء مشروط انت۔

یکے... آیا ادء آپہ ہداروکی نشنگ انت ء سیاسی مٹ و بدل ء آسرء پداوتی
ملک ء واتر بنت،

...یا...

دومی... اگاں پہ دائمی ہمدء نندگی انت، گڑا آہانی عاقبت چی انت؟
اولی HYPOTHESIS بزاں مفروضہء بنیادء ماگشت کنیں کہ دنیا ء تہا
سیاسی، نیروئی (عسکری) ء اقتصادی نیون ء جغرافیائی مٹ بدل ء سلسلہ جاری انت
دنیا ء نقشہ گوستگیں بیست سی سالانی نیام ء بوتگ، ء دیمتر اہم ہے راجد پتری عمل
جاری بیت نوں اگاں ما ہے مفروضہء بہ منیں گڑاگشت کنیں بلوچ ڈیہہء اقتصادی ء
سیاسی آزادی الم انت۔ بلے آجوتی ء سرجم ء آسر بیگ ء چنکد و ہد پکار انت گشت نہ
بیت۔ اے مدت ده سال ہم بوت کنت سال ہم۔ نوں جبر پادکیت کہ اے گمان
کتگیں ده پنجاہ سالانی نیام ء یارندء منظر نامہ چے بیت۔ منی جاور کم گیش اے وڑ بنت۔
☆... ماں اسکندے نیویا ء چہ ہستیں بلوچاں گیشتر ماننت۔

☆... ایشانی زہگ ورناء پدا پیر بنت۔

☆... جماسگانی یک نوکتریں نسلے انچیں ودی بیت کہ آئی ء گوں مروچی

تیں

طائفہء چچ وڑیں زندگیں پشت نہ کپیت۔

گڑا اے جاورانی تہء شور چی انت منی فکرء

(۱) پاکستان ۽ ایران ۽ حد ۽ تہا مٹ الم انت۔ بلے ہے بدلی سدلی ۽ وہد پاس ۽ رنگ چے بیت الم نہ انت۔

(۲) ودار ۽ ہے نیامچی نیں مدت ۽ باہوٹانی اولی وطن دوستی ۽ سبب ۽ نا آوتی زبان ۽ ببادنت وتی دود ۽ ربیدگ ۽ پجارج۔ اے الم انت۔

(۳) ہے ڈول ۽ آوتی ہے CONVICATION جذبہ ۽ راستی ۽ زور ۽ وتی اولی، ۽ تاں حدے دومی زہگانی تہا ہم زبان۔ دود ۽ ربیدگ ۽ پجارج ۽ رکھینت کت کنت۔ البت چہ ایشی ۽ رنداے چہ آئی ۽ قدرت ۽ کمتر دل ۽ ڈن بنت۔

(۴) بزر ۽ جاوڑیک قدرتی عملے ۽ بہر ۽ بروردانت کہ اشاں کس داشت نہ کنت۔

(۵) کسے منیت شر نہ منیت شر، پہ ہداروکی نندگی ۽ آسر ۽ راستی ہمیش انت۔ اگاں راستی ہمیش انت گڑاچے کنگ لوٹیت؟

(۶) خیال ۽ اد ۽ بلوچ ۽ بایدانت کہ آپہ بلوچ ڈیہہ ۽ واتر بنیگ ۽ پیش چہ اے ٹلکانی بخشا تگیں آسراتاں سیت کپیت۔ وتی علم ۽ زانت ۽ گیش بہ کنت۔ ماسٹریا پی ایچ ڈی ڈگری حاصل بہ کنت۔ کمپیوٹر سائنس، الیکٹریکل، انجنیرنگ، الیکٹرانکس، ڈاکٹریا ایڈوانسڈ ٹیکنالوجی ۽ ہے وڑیں دگہ نوکتریں علماں حاصل بہ کنت ۽ وتی زہگاں بہ وانیت تانکہ وتی ملک ۽ وہدے واتر بہ بنت گڑاچہ ملک ۽ قوم ۽ گراں بہائیں اثاثہ ۽ مدی ثابت بہ بنت۔

(دلگوش:۔ ماں ناروے ۽ یک وت ماوتی دیوانے ۽ واجہ علی ارجمندی ۽ یک جستے ۽ پسہ ۽ بلوچ جہد ۽ پشدر ۽ آئی نیروئی یا عسکری پہنات ۽ سر ۽ چیزو کے جبر

بوت۔ اے ردء من وتی مطالعہ ء مشاہدہ ء بنیاد ء لہتیں اکیڈمک گپ جت ء سال
 ۱۹۸۸ء میلادی ء ماں نوائے وقت کراچی ء ماں دو بہراں چاپ شنگ بوتگیں وتی
 یک سیاہگے ء حوالہ دات کہ کم گیش ہے سر حال ء انت۔ اے مضمون من ہما و ہد ء
 نبیستگ کہ ماں کراچی ء دہشت گردی نوک نوک ء سر کشان ات۔ ادء البت اے
 بابت ء دگہ پچ نہ گشاں کہ جبر پہ و ہد کنگ شرانت)

نوں لوٹاں مسئلہ ء دومی مفروضہ ء پیش بہ کنناں۔

ماں یورپ ء نندو کیں مروچی نیں بلوچانی مسترین مسئلہ اش انت کہ اگاں
 آپہ دائی ہے ملاں زندگوارینگ ء لاچار بوتنت، تہ آصورت ء آہانی ند آہانی چک ء
 چک زادگانی عاقبت، آہانی پجّار ء چتورر کھینگ بنت۔ اگاں ہے کلیں جبر ماں یک
 سطرے ء گشگ بہ بنت گڑا اے وڑ انت کہ اے ملاکی تہ ء بلوچ ء پجّار چتورر کینگ
 بہ بیت۔

پجّار ء ردء منی فکر اش انت کہ انسان ء مسترین پجّار قومی مارشت یا آئی ء
 جند ء ماتی زبان انت۔ زبان اگاں مہ بیت گڑا پجّار ء اید کہ کل نشان یک پہ یک ء مُج
 ء دنزاں گار ء بے گواہ بنت۔ پمیشکا یورپی بلوچانی اولی ترجیح PRIORITY
 زبان ء دارگ ء کھینگ بہ بیت۔ اشی ء لہتے وڑ ء رہنداش انت۔

(۱) ہر یکے وتی لوگ ء بلوچی بہ کنت ء زہگان ء کڈن بہ کنت کہ آہم
 و ہدے لوگ کابنت، بلوچی بہ کنت۔

اے ردء من ء براہندگیں گزایک رئیسے ء اے جبر سکت دوست بیت کہ چہ
 لوگ ء ڈن آئی ء زہگ توری کجام ہم زبانے ء گپ بہ جنت، بلے و ہدے کہ لوگ ء

انت، بلوچی بہ کننت۔ آگشیت کہ مئے زہگ ہر دیں لوگ ء سوڈی یادگہ زبانی ء گپ کننت تہ ما پ؎ اش نہ دئیں، پمیشکا آلاچار بنت کہ گوں ما بلوچی ء گپ بہ کننت۔

(۲) دومی راہ اش انت کہ زہگاں ء تا پنچ یا چہ ایشی ء گیش سالاں بلوچی وانینگ بہ بیت۔ اے وانینگ توری سرکاری اسکولاں دیگ بہ بیت یا ہر یکے وتی لوگ ء اشی ء بست بند ء بہ کننت۔

اے عجیبیں حال ء من ہموداناروے ء سہیگ بوتان کہ اود ء بلوچی وانینگ ء سرکاری اسکول پے حائر ء بند کنگ بوت کہ زہگاں یکیں کتاب ء تاں پنچ سالاں وانگ ء رند دم برت ء ششمی سال ء ہے کتاب ء وانگ ء ناکت۔ کمال ء جبراش انت اود کسے ء ہم اے تہمبل نہ کت کہ پزہگاں درسی کتاب بہ نویسیت حالانکہ ماں ناروے ء سوڈن ء مزن مزینیں پی ایچ ڈی، اسکارلز ء زانتکار موجود انت۔

اگاں چہ منی تعلق گوں درس تدریس ء ہچبر نہ بوتگ ء نیکہ من بلوچی ء انکس زبراں۔ بلے پدا ہم من زبان داتگ اے رد ء یک جہدے کناں۔ ناروے ء فیض بلوچ ء سدکی داتگ کہ آہما اسلی کتاب ء پے من دیم دنت تنکہ من ہمانی ء رہند ء دگہ کتاب تیار بہ کناں۔ صالح جان ء من ء وتی ۱۱۰ گست ء کا گد ء تہ ء اے مستاگ داتگ ات کہ بلوچی اسکول ء عرضی اوسلو ء بورڈ ء دیما پیش کنگ بوتگ ء ہے زوتاں اسکول ء دوار پیچ کنگ یا نہ کنگ ء بابت ء سرکاروتی فیصلہ ء دنت۔

اگاں زہگان ء سرکاری سرپرستی ء بلوچی کار دوار ہنگیج بوت ء پے مدامی برجاہ دارگ بوت زبان تاں دیر مانیت۔ ء وہدے زبان آیوکیں گور ء زمان در زمان

رسان بیت، گڑاماں یورپ ۽ بلوچی گارنہ بیت۔

(۳) زبان ۽ دود ۽ ریدگ ۽ دارگ ۽ یک راہے اش انت کہ بلوچی

تا کبند ”گوانک“ یک برے پدا جاری کنگ بہ بیت۔ اے تا کبند ۽ دوارا جرائی
رنگ ۽ شنگ بنیک ۽ نا ایوک ۽ یورپ ۽ نندو کیس بلوچی ۽ نوشتہ کنگ ۽ آئی ۽ برجاہ
دارگ ۽ عملی گون بنت، بلکہ اے یک علمی ۽ ادبی چا گردے ہم کنت کہ آئی ۽ برکت ۽
بلوچ گوں یکے دومی ۽ نزیک تر بنت۔

اے رد ۽ من سوج داتگ کہ گوانک ۽ مچیں ہمودا ناروے ۽ خیر محمد رئیس ۽
صالح بلوچ ایڈٹ ۽ شکر کنگ بہ بنت پدا ہے ایڈٹ کتگیں مواد ۽ دیم دیگ بہ بنت
تینکہ اد ۽ لبرانک بلوچی ۽ گشنده کامریڈ عبدالواحد ایشی ۽ چاپ شنگ بہ کنت۔ کراچی
ایوک ۽ چاپکاری ارزان ۽ جوان تربیت بلکہ اشی حرج ہم کم انت۔

اے پرو جیکٹ ۽ دست گرگ ۽ جاری دارگ قول خیر محمد رئیس ۽ صالح بلوچ
۽ گوں من ۽ گوں کتگ ۽ مارا امیت انت کہ ماں یورپ ۽ بلوچی دوئیں بیرک داروتی
قول ۽ الم ۽ موکنت۔

(۴) ناروے ۽ سویڈن ۽ بلوچانی یک دگہ مزینیں مسئلہ زہگانی سیر آروس ۽

مسئلہ انت۔ اولی نسل ۽ زہگ نوں ورنابوتگ انت یا ورنائی ۽ سیم ۽ رگی انت۔ اے
یک سکین اہم ۽ سنگینیں مسئلہ یے ۽ ایشی سر ۽ پوہد لگوش دیگ سک الم انت۔

بلوچانی تہ زہگان ۽ وتی جند ۽ خانوادہ یا قبیلہ ۽ تہا آروس دیگ ۽ رواج
انگت است۔ دومی جخال ہمسری انت، بزاں سانگ دیگ یا زورگ ۽ وہد ۽ قبائلی
مستری کستری یا سماجی حیثیت وغیرہ چارگ بنت۔ اے ہر دوئیں چیز سک جوانیں

چیز انت ء آروس ء وهد ء اے گیشتر OIPTIONS ہر یکے ء حق انت۔ بلے پہ ایشی ء
 NORMAL CONDITION بزاں وشیں وهد جاورانی جواں بنیگ الم انت۔
 اگاں جاور نارمل نہ انت چریشی ء پیش کہ پہ وهد آروس نہ بنیگ ء سبب ء چہ سر ء بہ
 گوزیت مردم ء باید انت کہ کوہنیں وڑاں یلہ دیگ ء بابت ء چار بیچار بہ کنت۔

ایشی ء شتر تریں راہ ایش انت کہ ہمودا اگاں ہمسراست، تہ وت ماوت ء
 سانگ بہ کنت، اگاں نیست، چہ SPOUSE بزاں جود لوٹا نینگ بہ بیت۔ اگاں
 ہما مکانی نہ انت، گڑا ہمسری ء حیال وئیل کنگ بہ بیت۔ بلے ہر ستیں صورتاں،
 گشگ ہمے بہ بیت کہ وهد دوست ء ربال مہ کنت ء زہگ چہ کلماٹی ء دائمی ء رکھینگ
 بہ بنت کہ ایشی ء اوبال سک گران انت۔

دگہ یک جخالے تپاکی ء ہمکاری بیگ انت۔ ماں ناروے ء نندوکیں
 بلوچ اود ء ٹیلی فون، موبائل، کار، گاڑی یا پبلک ٹرانسپورٹ ء برکت ء ہمو وهد گوں
 یک دومی ء نزیکیں رابطہ دارنت۔ ہر یکے دومی ء فون نمبر ء لوگ ء ڈس ء زانت۔
 یک دومی ء لوگ ء رو آء سبب ء دومی ء زہگانی ناماں ہم زانت۔ بلے ذاتی سطح ء ہمے
 نزیکی ء ابید ہم آہان ء ہوریں کاراں فور مے نیست۔ چنت سال پیش ماں ناروے ء
 یک بلوچانی انجمن یے اڈ دیگ بوتگ ات کہ خیر محمد نیسی ء کنیڈا ء روگ ء سبب ء
 پرشت پروش بوت۔ اے

من البت سویڈن ء سک وش بوتتاں وهدے من گوں بانک مریم بجازئی ء
 دوچار کپتاں۔ اے گران ء سنگلینیں بانک بلوچ انجمن سویڈن ء مسٹر بزاں چیئر پرسن
 انت۔ انجمن ء کارگشادی مجلس ء پنج باسک انت کہ آہانی تہ ء سے جنین ء دومردیں آدم

انت۔ انجمنء سیکریٹری ہم جنین آدمے کہ نام ءے بانک بختاور عطر انت۔ من نا
ایوک ءے پے اے جبرء و شاں کہ سویڈن ءے بلوچان ءے پے ہوری کاراں فورے است، بلکہ
اے جبرگیشتر و ش انت کہ اود ءے منے جنین آدم دنیا ءے گرانیں ذمے داریانی زورگ ءے چہ
کسے ءے ہم کمتر ءے پشت ءے نہ انت۔

.....
اے۔ من ءے صالح بلوچ ءے وتی ۱۹ / اکتوبر ۱۹۹۹ ءے ندی ءے تھا اے و شیں حال دات کہ ناروے ءے
بلوچانی گل پدا جوڑ کنگ بوتگ۔
گچین کاری ءے آسرة واجد واحد بار کزنی انجمن ءے صدر جوڑ کنگ بوتگ ءے ایدگہ اگدہ دارانی تہا زبیر
شیخ زادہ ءے فیض بلوچ گون انت۔

(ماہتاک بلوچی اکتوبر، نومبر، دسمبر ۱۹۹۹)

گردات ۽ گول اول گنجیں خلیج ۽

عبدالواحد بند یگ

(اولی بہر)

دوانزدہ فروری ۽ کہ چہ کراچی ۽ بالی پٹ ۽ دیم پہ دبئی منے بالی گراب
رہادگ بوت۔ گڑا منی دل ۽ ”سید لبرانکی مجلس“ ۽ آئی ۽ کاردار ۽ ماں امارت ۽ ادیب ۽
شاعرانی کوہنیں و ہد ۽ دیوان پہ ادب ۽ زبان ۽ دیرنی ۽ جوش ۽ جوزہ شعر ۽ شاعری ۽ گند ۽
نند آہت انت۔

من وتی دل ۽ سکت بازوش اتاں کہ من ہما ہند ۽ روگ ۽ یاں کہ اود ۽ منی
وڑیں نزا نیکار ۽ ہم پہ زبان ۽ دیرنی ۽ بابت ۽ چہ امارات ۽ سید لبرانکی مجلس ۽ کاردار ۽
باسکانی برکت ۽ زبان ۽ دیرنی ۽ راہ کپتگ، و ہدے کہ من دبئی ۽ بالی پٹ ۽ رستاں
گڑاں ٹیکسی یے گپت ۽ دبئی ۽ ”گوادری بازار“ ۽ وتی و ہدیگیں سنگت عبدالحمید کلمتی ۽
دکان ۽ شتاں کہ عبدالحمید ۽ وتی ہمراہی ۽ سنگت ہاؤس ۽ بہ براں۔ بلے اود ۽ سہی بوتوں
”سنگت ہاؤس“ پر شنگ ۽ سنگت شنگ ۽ شانگ بوتگ انت۔ سنگتانی نوکیں جاگہ
واجہ سکندر کرد ۽ دفتر انت کہ سنگت درست کابینت ہمد ۽ گند ۽ نند کن انت واجہ سکندر
کرد منی باز کوہنیں سنگت ۽ شالکوٹ (کوٹہ) ۽ جاہ مندات و ہدے من واجہ سکندر ۽
ٹیلیفون کرت گڑا منی آیک ۽ سکت بازوش بوت ۽ آئی ۽ من ۽ حال دات کہ زیکیں
روچ ۽ سنگت درست العین ۽ شنگ انت کہ اود ۽ سنگتانی چہ اوسی شاعر واجہ مراد ساحر ۽

شرف ء یک مشاعرہ یے جم کتگ۔ انوں دمانے ء رند درست واجہ مراد ساحر ء
 ہمراہی ء دبی ء پیدا ک انت۔ گڑامن وتی دل ء جیڑات کہ بد نصیبی ء بہ چار کہ من
 چوشیں شریں و ہدے ء ساڑی نہ بوتوں۔ نیم کلا کے ء رند واجہ نورل ء ٹیلیفون آتک کہ
 شما زوت واجہ سکندر کرد ء دفتر ء بیات کہ ماتوا میں سنگت ہمد ء نشگیں گڑامن زوت
 وت ء رار سینت۔ وش آتک ء رند معلوم بوت کہ واجہ اسماعیل ممتاز چہ بحرین ء
 آہتگ ء دبی ء یک ہوٹلے ء داشتگ ء۔ گڑامن واجہ مراد ساحر، واجہ ظفر علی ظفر،
 واجہ عباس علی زبکی واجہ نور محمد نورل، واجہ لعل محمد ہوت، واجہ عبدالستار کلمستی ء عجمان ء
 زبان دوست واجہ نور محمد ء ہمراہی ء دیم پہ واجہ اسماعیل ممتاز ء ہوٹل ء ربادگ بوتوں۔
 اود ء واجہ اسماعیل ممتاز دیست وش آتک ء رند حال احوال بوت۔ گڑا
 معلوم بوت کہ واجہ ممتاز ماں بحرین ء بلوچی ساز ء زبیل ء مراگشے ء بابت ء چن ء
 لانچ ء انت ء پہ ہے مراگش ء بابت ء واجہ نورل ء منت ء گرگ ء انت کہ آاے
 دیوان ء بہر بہ زیرایت ء دیوان ء زیہدار بہ کنت تاں شپ ء سے ء بازیں گپ ء
 ترانے بوت ء رند ء سنگتاں چہ واجہ ممتاز ء موکل کرت ء دیم پہ وتی واب جاہاں ربادگ
 بوت انت۔

اے شپ ء رنداں سے روج من پتنگ بوتوں ء ایشی ء رند واجہ بخش بلوچ
 چہ العین ء آتک ء من ء پہ العین ء برت۔

وہدے کہ من وتی کوہنیں ہنکین ”کوئیات“ ء رس اتاں گڑاسکٹ بازوش
 بوتوں کہ اود ء واجہ لطیف، واجہ خدا بخش، واجہ ہمزہ، واجہ رزاق، واجہ اسماعیل ء واجہ
 عبدالغنی اسلم ساڑی ات انت۔ منی باز خدمت اش کرت اے وہد ء میر دوست کراچی

ءات ءملا مراد چه وتی هسنگین ء دور دورات ء باز کم گندگ بوت۔

دومی روج ء گوں العین ء زبان دوست ء راج دوست واجه اللہ بخش بشیر ء ملاقات بوت کہ آپ بلوچی زبان ء سکت باز ہدوناک انت ء پہ زبان ء دیرنی ء باز کار ء انت۔

ہے وڑ ء واجه اعظم جان ء واجه بخش بلوچ ہم پہ زبان ء دیرنی ء جہداں چه کس ء پشت ء نہ ات انت۔ اے روچاں ابید چه اللہ بخش ء ایندگہ درست نگیگیں جاورانی آماج ات انت۔

اے پیم ء دبئی ء شاعر ء ادیبیاں ہم وتی بنیاتی کاریلہ داتگ ات ء چکی لیب کنگ ء ات انت ہے ڈول ء ابو ظہبی شارجه ء سنگتاں ہم وتی ادبی پڑیلو داتگ ات آہاں یک انچیں کارے زرنگ ات کہ آہانی کارے نہ انت۔ درست بقول سید ء ”چکی چاچا ء کگی کا کا“ ات انت۔ ابید چه واجه امیرتی ء کہ آبرابر پہ زان ء کار ء انت ء وتی پڑے یلہ نہ داتگ۔

یک ماہے من امارات ء داشت ء درستیں اماراتاں تر ء تاب کرت اے وہد ء بلوچ ”کمار جماعت“ العین شہری کمیٹی ء گچین کاری ء چن ء لانچ ء ات آخر کار اے گچین کاری گوں واجه یسین ء واجه عباس علی زیمی ء جہداں باز پہ وشی آسر بوت انت اے گچین کاری ء ندرگ گندگی چیزے ات ہر مردے ء کہ اے گچین کاری دیستگ آلم ء اے مردمانی ستا ء کنت کہ چون گوں جمہوری طریقہ ء ایشاں وتی گچین کاری کرت۔ اے وہد ء باج برتگیں ء باج داتگیں باسکاں یک دومی ء مبارک دات ء پہ باز وش ء وتی جماعت ء دیروتی ء ہاتر ء کار کنگ ء وعدہ ء اقرار نوک کرت انت۔ بلوچ کمکار جماعت ء قانوند ء تہالیب ء گوازی ء زبان ء ادب ء دیرنی ء بابت ء

ہم یک ”دفعہ“ یے مان انت بلے نہ زاناں اے واجکاراں اے ”دفعہ“ پرچہ کارنہ بستگ۔ حالانکہ اے جماعت ء مستر ء کماش وت یک مزنیں ادیب ء شاعرے۔ بلے چہ پاگواجہ ء ابید ایندگہ تو امیں باسک زبان دوست ء ادب دوست انت ابید چہ دوستی ء بازینے وت شاعر ء ادیب انت کہ سید لیزانکی مجلس ء پیم ء بلوچ کماکار جماعت ء ہم تنے و ہدی وتی حرج ء سرے دو سے بلوچی کتاب چاپ بہ کرتیں بلے نہ زاناں پرچا امارات ء بلوچاں وتی تپاکی ء سوب ء وتی درستیں ویل ء مُشکلات وتی سرے زرتگ انت۔ بلے اود ء پاکستانی سفارت جاہ، پدے ہم گوں بلوچاں وتی ماتوتی کردار ء یلہ نہ دنت ء آہاں پہ پاسپورٹانی تجدید کنگ ء و ہدے ونگڑیں مشکلاں مانگیشین ایت۔ ”سفارت جاہ“ ء کلرک بلوچاں ایرانی بلوچ قرار دینت ء اے مسکین ء سادہیں بلوچاں وڑ وڑ ء پُل انت۔ ہے کلرکانی تہ ء یک بلوچ کلرکے ہم آست کہ بلوچانی تنگ کنگ ء چہ ایندگہ کلرکاں دیم ء ترانت ء وتی براتانی پوست ء جنگ ء آئی ء ہج بڑگ نہ بیت۔ و ہدے کہ وتی برات ء اے حال بہ بیت گڑاچہ در آمداں مردم چے گلگ بہ کنت۔

و ہدے کہ من ء معلوم بوت کہ بلوچی زبان ء دیرئی ء واہگ دار، زبان دوست ء بلوچی ء نامداریں شاعر واجہ اسماعیل ممتاز گوں وتی سنگتاں، بحرین ء بلوچی ساز ء زیمیل ء مراکش ء بابت ء کامیات بوتگ ء وہ مارچ ء شپ ء ہشت بج ء اے مراکش بنگلج بیت گڑا من امارات ء یل دیگ ء چن ء لانچ کرت ء ابو ظہبی ء بلوچ نامداریں شاعر واجہ پیر بخش پیرل ء لوگ ء وتی روگ ء پروگرام ٹاہینت ء ما بحرین ء وتی بلوچ دوست ء زبان دوستیں سنگت واجہ نواز بلوچ ء ٹیلیفون اوں کرت آئی ء منی ویزہ ٹاہینت ء ٹیلیفون ء سرے من ء ءے حال دات کہ تی ویزہ تیار انت گڑا منی جوانیں

سنگت واجہ محمد عیسیٰ ء منی ٹکٹ بُرات ء وتی گاڑی ء سرء واجہ پیر بخش پیرل ء ہمراہی ء
من ء بالی پٹ ء رسینت۔

چہ بالی پٹ ء من اول واجہ میر دوست ء سرء ماں العین ء ٹیلیفون کرت ء چہ
واجہ ء اجازت کرت۔ واجہ میر دوست ماں امارت ء ہر وہدء راج دوست ء زبان
دوستانی مزنیں کمک انت ء آئی ء لوگ ہمک وہدء راج دوستانی جاگہ بوتگ ء انگت
آہانی جاگہ انت من ہر وہدے کہ میر دوست ء جاگہ ء اتکاں گڈامن اے نہ مارا تگ
کہ من دریں ملکہ ء نشتگاں۔ میر دوست ہمازندگ دلیل مہرانی منگیر ء پاسپان انت
کہ چچ کس چہ ایشی ء دروتاں زجر نہ انت۔ آئی ء نظر ء ایوک ء کسی بلوچ بیگ باز ء
بس انت۔ اگاں من بہ گوشاں کہ ”بلوچ“ لفظ میر دوست ء چہ درستاں مزنیں نزوری
انت گڑ اردنہ بیت۔

امارت ء گرد ء سیل ء سبب منے دوستیں دز برادل واجہ بخش بوتگ گوں آئی ء
جہد ء کمک ء آسرء من اے لائق بوتگاں کہ امارات ء سرزمین ء وتی گاماں ایر بہ
کناں۔ اگاں واجہ پیر بخش ء پھ ویزہ ء دگہ کاراں دل سیاہی مہ کش اتیں گڑامن ماں
امارات ء چہ دوستانی گند ء گدار ء زجر بوتگ اتاں۔ واجہ پیر بخش ء منت واری ء بارء
من مدام وتی کوپگاں ماراں۔

وہدے کہ منے بالی گراب چہ ابو ظہبی ء بالی پٹ ء دیم پہ بحرین ء رھا دگ
بوت گڑامن گلے چت کہ اودء وتی زبان دوستیں درائیں سنگتاں ہمے مراکش ء تہا گنداں
ء بس شپ ء تہء درستانی گند ء گدار نصیب بیت وہدے کہ ایر ہوسٹس ء جار پترینت کہ
کے دیر ء رند ما بحرین ء بالی پٹ ء ایر کپیں گڑامنی دل ء بازیں وسوسے چست بوت کہ
چوش مہ بیت کہ مارا چہ بالی پٹ ء وا تر بہ کن انت پر چا کہ بحرین ء امیگیگیشن بازسکت

انت بلے من چہ ابو ظہبی ء بالی پٹ ء یک جوانیں سنگتے ء سیون کرتگ ات کہ واجہ ء نام
 لہداد انت۔ ہمیشکا گوں اے خیال ء دل ڈڈ تربیت۔ واجہ لہداد منی دیم ء بالی پٹ ء تہ ء
 بالی گراب ء دروازگ ء موجودات نوں و جزم آتاں کہ من و اتر کنگ نہ باں ء مراکش ء
 گندگ ء واجہ نورل ء وشیں تواری ء اشکنگ منی نصیب ء بیت۔

بحرین ء بالی پٹ ء کہ من سر بوتوں ء مہمان جاہ ء پہ دم ء بالا کنگ ء مہتل
 بوتوں گڑا من ء بالی پٹ ء چا گرد ء متاثر کت ء ہاس کن اد ء ڈیوٹی دیوکیں سپاہیگاں
 من ء حیران ء ہبکہ کت۔ وش بالاد ء ڈولداریں سپاہیگاں گوں کار ء انجوش گشاد ء کتہ
 کار گندگ ء آتک انت کہ جسٹ مہ کن من حیران اتاں کہ اے ملک الم الکاپ ء
 ڈولدار انت کہ اد ء سپاہیگ وتی کارانی تھا اے پیم شہشنا ب ء گشاد انت۔ بلے منی
 وشی ء حیرانی ہما و ہد ء چہ وتی سیمسراں ہما دیم رس ات و ہدے من ء معلوم بوت کہ اے
 سرچار ء وش بالادیں سپاہیگ یک ء دو ء سر پہ درد گہ دراہ بلوچ انت۔

واجہ لہداد ء وش آتکی ء رند منی پاسپورٹ زرت ء امیگریشن ء کار کرت ء چہ
 کسٹم ء منی ساہ ء رکینت۔ و ہدے کہ من ڈن ء در آتک آں گڑا چاراں کہ واجہ اسلم
 جان، جوانیں سنگت واجہ قاضی زادہ عبدالقدوس منے و دار ء اوشتوک ات انت۔ باز
 وش بوت یک ء دو می ء دروت گرگ ء رند گشاد گشاد ء گاڑی ء سوار بوتوں ء گاڑی
 تچک ء انچیں دکے ء اوشتات کہ دیمتر ء گاڑی ء شت نہ کرت۔ واجہ قدوس جان ء منی
 بیگ زرت ء ہمے دمک ء تہ ء یک لوگے ء دیم ء اوشتات کہ آئی ء دروازگ ء ”بلوچ
 باؤس“ نبشتگ ات۔

(دومی بہر)

من چہ واجہ قدوس جان ء جسٹ کت واجہ اے لوگ کئیگ انت آئی ء
 درائنیت کہ اے بلوچ ہاؤس انت تو وایشی ء مطلب ء زان ء بلوچ ہاؤس بزاں
 بلوچانی لوگ شمتے لوگ، راج دوستانی ء زبان دوستانی لوگ نوں من زانت کہ اے
 لوگ الم ء واجہ ماسٹر لعل بخش، واجہ قدوس جان واجہ عبداللہ عبدی، واجہ نجیب واجہ
 نذیر، واجہ محمد حسین ء واجہ انکل اسماعیل ء بیت جی ء کہ پاری ہم ہے سنگتاں من ء
 کپتگ ء وتی لوگ ء برت تانکہ / ۱۷ روج ء من ہے واجہانی لوگ ء بوتان اے واجہ
 کارپہ بلوچی زبان ء سکت باز ہدوناک انت اگاں زبان ء خدمت گارے ماں بحرین
 ء شت گڑ الم ء اے واجہ کار آئی ء درگج انت ء آئی ء خدمت ء پوت شرپے زان انت
 بلے اے گپ ظاہر انت کہ آبلوچی زبان ء شرپ دینت ماتنی زبان ء شرپ دیگ ہر
 مردم ء پرزانت۔

گڑا قدوس جان ء گوشت کہ تو زوت وتی گداں مٹ کن تانکہ مراکش ء
 زوت بہ رساں بلوچی ساز ء زیمیل بنگیج بوتگ۔ من زوت گد مٹ کرت اسلم جان ء
 گاڑی ء سوار بوتیں دیم پہ مراکش ء ہند ء ربادگ بوتیں گاڑی مار ء پیم ء پہ بحرین ء
 سپائیں سڑکاں شتوروران ء چوکاں تابوران ء بلڈنگانی نیامجی ء برزیں بلڈنگ کہ
 سراس ماں آزمان ء ات انت ء شہراںچوروشنات تو گوش ء روج انت صفائی ء
 بابت ء ہے ڈول ات کہ گوش ء زاناں ادء مردم نہ چیزے ورا انت ء نہ چیزے
 استعمال کن انت پرچا کہ سڑک ء ہچ دور دیگی چیزے نہ گندے نہ سگریٹ ء پاکٹے نہ

پان ۽ کاگدے نہ گند ۽ بلا ہے ترا گندگ کیت، چوش کہ من وتی ملک ۽ دمک ۽ لوگانی دیم دیستگ کہ اداں ترا چہ کچرہ ۽ گند ۽ بلا ہانی بازی ۽ گوزگ ۽ راہ نیست خیر منے گاڑی تیچ ۽ تاب وراں ۽ یک مزین کلبے ۽ دیم ۽ اوشتات۔ چاراں کلب ۽ دیم ۽ بلوچ ورنہانی مزین مچی یے اوشتاتگ ۽ مزین گیٹ ۽ وتی مہماناں وش آتک کن انت۔ من ۽ قدوس جان ہم ہے مچی ۽ نیمگ ۽ شتیں آہانی سلام ۽ دعاء رند مارا پما میوزک حال ۽ نیمگ ۽ بُرت اش و ہدے ما حال ۽ دروازگ ۽ نزیک بوتیں تہ گنداں کہ بلوچی زبان ۽ ہدوناک زبان ۽ دیرتی ۽ واہگ دار ۽ نامداریں شاعر واجہ اسماعیل ممتاز ۽ بحرین ۽ زبان دوست ۽ راج دوست واجہ عبدالرحمن مندی ۽ واجہ راج دوستی ۽ مثال ہمیش انت کہ ماں بحرین ۽ ہر بلوچ ۽ روزگار دیگ ۽ چہ ملک ۽ آئی ۽ ہزاراں مردم پہ روزگار ۽ دیگ ۽ ماں بحرین ۽ برگ اے واجہ کرتگ یک رندے واجہ مندی چہ بحرین ۽ ماں نوشکے ۽ آہتگ ات ۽ چہ سے صد مردم ۽ گیش پہ بحرین ۽ پولوس ۽ بھرتی کرت۔ اے مردمانی تہ ۽ کہ چیزے مردم انجیں آست انت کہ ماں ملک ۽ اے بڑگاں دووہد ۽ نان پہ ورگ ۽ نصیب نہ ات بلے مروچی چہ واجہ مندی ۽ راج دوستی ۽ سوب ۽ اے مردمانی وتی جند ۽ ابید آہانی خاندان ۽ تیچ ۽ پوشاک نوک انت ۽ آپہ واجہ مندی ۽ دعائے نیک کنگ ۽ انت واجہ مندی پہ بحرین ۽ بلوچاں یک بازشریں پُشتے آہانی ہر درد ۽ دُور ۽ وتی درد ۽ دورزانت۔

گڑا اے دوئیں زبان دوست میوزک حال ۽ دروازگ ۽ ماراوش آتک اش کرت ۽ جوڑی ۽ رند واجہاں مارا حال ۽ تہا برت کہ اود ۽ ماں اولی کوٹی ۽ کہ مہمان نشنگ ات انت آہانی تہا بلوچ قوم ۽ راجی شاعر واجہ جی آرملا چوکوہ ۽ پیم ۽ ظاہرات

واجہ جی آرمٹلا پہ بلوچی قوم ء روج ء وڑ ء میان انت بلوچ قوم ء کسان مزن چہ واجہ جی
 آرمٹلا ء واقف انت آپچاروکی یے نہ لوٹ ایت آئی گون ء وش آتک ء رند کہ واجہ
 اسماعیل ممتاز ء مارا حال ء تہا بڑت من چاراں حال سکت مزن انت ء چہ بلوچ ورنہاں
 پُرانت ء انگت بازینے پادانی سر ء اوشتا تگ ات انت چہ اسٹیج ء بلوچی زبان ء راجی
 شیرانی گوشندہ، واجہ نورل ء توار آہت وش آہت ے واجہ عبدالعزیز ہم گوں واجہ
 نورل ء ہمزان ء ہم توار ات واجہ عبدالعزیز پاکستان ٹیلیویژن ایوارڈ گپتگیں
 گوشندہ ہے کہ واجہ ممتاز ء پے مراکش ء لوٹا سینتگ ات ء اسٹیج ء بلوچی زبان ء مزنیں
 ندکار واجہ بیگ محمد بیگل مراکش ء کمپنیر ء کرسی ء سر ء گران گران ء نشتگ ات۔
 وہدیکہ من ء اسماعیل ممتاز دیم ء وی۔ آئی۔ پی کرسیاں رس اتاں گڑا منی روح انچوش
 بوت کہ جست ء مہ کن ات من گل ء بال بوتان منی سپر ء ژندی گار بوت آپوش کہ من
 وتی واری ء در بدری ء بیل ء سنگت یلیں ڈاکٹر عبدالواحد دیست۔ ڈاکٹر عبدالواحد ہما
 جان نثاریں راج دوست انت کہ ۱۹۷۳ ء وہدے کہ نیپ ء حکومت ماں بلوچستان ء
 بھٹو ء اکبر بگٹی ء وتی ہر جان جت ء بلوچ ورناتو راجی حقانی حاتر ء ماں کوہاں باگی
 بوت انت ء بلوچ لیڈر دزگیر بوت انت ء سیاسی ور کر باز پہ کوہان ات ء باز انڈر
 گراؤنڈ ات ء بازینے قید خانہ نانی بندیک ات انت بزاں بلوچستان ء سرزمین ء سر ء
 یک سیاہ ء تہا ریں شپے ء وتی بانزل مان شانت انت گڑا ہے سیاہ ء تہا ریں شپے ء
 ڈاکٹر عبدالواحد مان یک یک قید خانہ ء یک کوہ ء یک یک ء سنگلتانی چارگ
 ء دلہڈی دیگ ء تچ ء تاج ء ات یک دیے آئی ء وانگ کہ آئی ء وتی وانگ ء ہم پرواہ
 نہ کرت دومی نیمگ ء وتی تنگ دستی ء ء قید بنیک ء ترس نہ داشت بلے آئی ء وتی

پرز باز پہ مزن جگری ۽ پیلہ کرت تانکہ ۱۹۷۷ء ۽ بھٹو ۽ حکومت چچی بوت بلوچستان ۽ سرزمین ۽ سرء آس گواری بند بوت ۽ سیاسی قیدی یلو بوت انت۔ ڈاکٲر ۽ ایم بی بی ایس پاس کرت ۽ پہ وٲی محنت ۽ پہ ایف آر سی ایس کنگ ۽ ماں لندن ۽ شت ۽ بازیں مصیبتاں رند واجہ وٲی مقصد ۽ کامیاب بوت ۽ انوں ماں کویت ۽ مزین ہسپتال ۽ سرجن انت بلے آنگت ہم ہا ڈاکٲر واحد انت ہما بیل ۽ سنگت انت ۽ ہماراج دوست ۽ زبان دوست انت انچوک ۽ ہم بدل نہ بوتگ۔

وش آتک ۽ رند آئی ۽ منی پجارو کی گوں کویت ۽ بلوچی دیوان ۽ چیرمین واجہ علی محمد لڈ زئی ۽ کرت واجہ علی محمد یک باز شریں راج دوست ۽ زبان دوستیں مردے ۽ ماں کویت ۽ بلوچی زبان ۽ دیرنی ۽ حائر ۽ شپ ۽ روچ کار ۽ انت خیر ما وٲی کرسیانی سر ۽ نندوک گوں ڈاکٲر عبد الواحد ۽ گپ ۽ اتیں کہ واجہ بیگ محمد بیگل ۽ جار پرینت کہ بلوچ قوم ۽ راجی شاعر واجہ جی آر مللا ۽ دز بندی انت کہ واجہ اسٹج ۽ بیت وٲی دریں گالاں دپ گال بہ کنت و ہدے جی آر مللا ہے مزینں حال ۽ پترت گڑا یک جلوہ ناکیں ندار گے دیم ۽ آتک حال ۽ توام بلوچ پاد آتک انت ۽ پہ چا پاں وٲی راجی شاعر اش و ش آتک کرت ۽ عکس گریں بلوچاں وٲی کیمرہ کار بست واجہ جی آر ۽ بلوچ ورنابانی منت زرت ۽ وٲی گالاں دپ گال کرت حال ۽ نندو کیں مردم چہ واجہ جی آر ۽ گالاں سکت باز لطف زرت رند ۽ واجہ بیگل ۽ واجہ جی آر ۽ منت زرت ۽ عبد العزیز ۽ نام ۽ توار پرینت کہ آنوں پہ وٲی و شیں توار ۽ دیوان ۽ مردماں دلگوش بہ کنت واجہ جی آر آتک ۽ ڈاکٲر عبد الواحد ۽ نزی بیکیں کرسی ۽ نشت ۽ مادرست گوں واجہ عبد العزیز ۽ واجہ نورل ۽ و شیں تواراں دلگوش اتیں ۽ پد ۽ چاہ واری ۽ جار پرینگ بوت۔

چاہ واری ء رندا ولی شپ ء دیوان تاں شپ ء ساعت یک ء بلاسی بوت
 مردم ہر یکے پہ وتی و اب جاہاں شت۔ واجہ جی آرملّا بیگ محمد بیگل نورل عبدالعزیز
 گوں وتی سنگتاں یک ہوٹلے ء داشتگ ات ء من بلوچ ہاؤس ء سنگتانی گون ء بلوچ
 ہاؤس ء شتاں ڈاکٹر عبدالواحد ء علی محمد زنی دگہ ہوٹلے ء داشتگ ات۔

۱۱ تاریخ ء سہب ء من ڈاکٹر ء ہوٹل ء شتاں اود ء ڈاکٹر مئے ودار ء نشنگ
 ات کوہنیں ء نوکیں مسلہانی سر ء گپ ء تران بیگ ء ات کہ نیم روچ ء ساعت یک
 بوت ٹیلیفون نے اہت ڈاکٹر ء گوشت کہ واجہ نواز بلوچ ء ٹیلیفون انت واجہ پیدا ک
 انت۔ واجہ نواز بلوچ کراچی ء لیاری ء پیدا بوتگ ء انوں ماں بحرین ء یک شرین
 تاجرے۔ اے مراکش ء آئی باز مزین کمکے گوں پیتگ آیک شرین راج دوستیں
 مردے پہ راج ء ہر وہد ء کارے بیت گڑا آدمتر ء انت ایندگہ تاجران پیم ء نہ انت
 اے مراکش ء مہمانانی ویزہ درکنگ ء چست ء ایردرست آئی کمک ء گوں پیتگ۔

واجہ آتک ء گند ء نند ء رندا آئی ء مارا وتی گاڑی ء سر ء بحرین ء یک تاجر
 ء کہ نام ء نبیل انت ہمائی لوگ ء برت واجہ نبیل مان بحرین ء نشنگ بلے وتی بلوچی
 رواجاں یلونہ داگ آئی ء بلوچی قلمکاراں فنکارانی شرپ ء مزین دعوت داگ ات
 کہ ایشی تہا بحرین ء جاہمنندیں عرب ء بلوچان ء دعوت داگ ات۔

اے دیوان ء تہا بحرین ء بلوچ شاعر ء ادیب ہم لوٹا نینگ بوتگ ات انت
 گڑا اے دیوان ء واجہ جی آرملّا ء بلوچی تاریخ ء بابت ء یک چمشانکے دات ہے
 روچ ء واجہ علی محمد ماں کویت ء روگ ء چن ء لانیچ ء ات مغرب ء رندا واجہ بابو کہ ڈاکٹر
 عبدالواحد ء برات انت مارا ہوٹلے ء دعوت ء دات۔ رندا واجہ اسحاق ہوت ء وتی

گاڑی ء سر ء واجہ علی محمد بالی پٹ ء رسینت ۔

واجہ اسحاق ہوت کراچی ء جاہمنند میں مردے بلے انوں ماں بحرین ء
سیکورٹی فورس ء کار ء انت ء ہمود ء ماں بحرین ء سیر ء سانگ ء کرتگ ء انچیں راج
دوست ء زبان دوستے کہ اے مراکش ء آوتی بلوچی زبان ء قلمکارانی ء فنکارانی
خدمت ء شپ ء روچ ء کہ ماہمود ء بیتگیں واجہ اسحاق ء یک روچے ہم کڑا نہ کرتگ ء
ہر روچ چہ ڈیوٹی ء رندوتی دراہیں و ہدگوں مہماناں گوازینتگ رند ء شپ ء ساعت نہہ
ء ماگوں ڈاکٹر واحد ء ہمراہی ء کلب ء شتیں کہ اود ء دومی شپ ء مراکش بیگی ات ۔

حال چہ بلوچ ورناباں پڑات آ باز پہ ہاموشی وتی وتی ازم کاراں اشکنگ ء ات
انت واجہ نور محمد ہوت کہ اے مراکش ء یک شتریں کارکنے ات بلوچ ورنابانی
پرمانشاں کاگد ء سر ء نبشتہ کرت ء واجہ نورل ء عبدالعزیز ء دات ء ہے وڑ ء یہ نورل ء
عبدالعزیز ء توار ء یہ بلوچ ورنابانی پرمانش ء جوش ء جوزہ ء گوں اے شپ ء ہم ساعت ء
دو/ ۲ ء واجہ بیگل ء دیوان ء آسر بیگ ء جار پرینت ء صر کسے ء وتی راہ گپت ۔

اے روچ ء مارا بحرین ء تر ء تاب ء موہ نہ رس ات شپ گوسمت سہب ء بلوچ ہاؤس ء
سنگت واجہ لعل بخش گوں وتی سنگتاں تیاری کنگ ء ات انت کہ مروچی درستیں
سنگتانی سبارگ بلوچ ہاؤس ء انت ۔

نیمروچ ء ساعت دو ازدہ/ ۱۲ ء سنگتانی آہگ شروع بوت اے روچ ء
بزان بلوچ ہاؤس سکت جلوہ ناک ات ۔ بلوچی زبان ء نامداریں قلمکار واجہ بیگل کہ
آدیوان ء بہ نندایت گڑا شماوت زان ات روچ ء گوزگ وتی جاگہ ء سالے گوزگ ء
ہم مردم سہی نہ بیت پد ء واجہ جی آر مٹا بزاں مجلس ء پیل دیوان ء براہ واجہ ڈاکٹر

عبدالواحد گوں وتی روشنائیں پیشانی ء کہ ہر وہدء آئی دپ چہ کندگ ء پُر انت۔ واجہ نورل، واجہ عبدالعزیز، واجہ اسماعیل ممتاز، واجہ نواز، واجہ لعل بخش، واجہ عبداللہ عبدی، واجہ بابو، واجہ عبدالقدوس، واجہ اسحاق ہوت، واجہ نجیب، واجہ نذیر، واجہ محمد حسین دشتی، واجہ انکل اسماعیل بازیں دگہ سنگتاں دیوان ء نشنگ ات انت۔

بلوچ ہاؤس اے روچ ء واقعی سکت برہدات ماں بحرین ء دو ۲ بلوچ ہاؤس انت کہ پہ سنگ ء بستگ ء سکت برزء پراہ انت۔ بلکس آئی تہا چل پنجاہ کوٹی بہ بنت بلے اودء صرف زردارانی جاگہ انت آزر دار بلوچے بہ بیت یادگہ قومے ء بہ بیت۔
دومی بلوچ ہاؤس ء کہ من نام ء گراں آیک تنکیں دکے ء تہا انت ایشی ء تہا سے گونڈیں کوٹی انت دو ء واب جاہ انت ء یک دیوان جاہے انت بلے اے بلوچ ہاؤس ء سینگ سکت پراہ انت بلوچ ہاؤس ء دل ء تہا بس بلوچانی جاہ انت۔

اے روچاں کہ ماہمود ء اتاں ء رند ء واجہ جی آر ملّا ہم آہت بلوچ ہاؤس ء ساکن بوت۔ گڑا بلوچ ہاؤس ء سہب ء بگرداں کہ شپ ء یک نج ء بلوچی زبان ء شاعر ء ادیبان بگرداں زبان دوست ء راج دوستانی دیوان برجم ات۔ نہ بلوچ ہاؤس ء جاگہ ء تنگی بوت ء نہ بلوچ ہاؤس ء باسکانی پیشانی ء کر چکے آہت دم پہ سہت دیوان ء مردمانی چاہ ء آپ کنگ انچومردمانی سبارگ ء شام ء ہڈ کنگ ء اے واجہ کاردم ہم نہ برت انت بلکہ ایشانی روح تازگ بوت گڑا من مار ات کہ اے بلوچانی ہاؤس انت۔

اے روچ ۱۲ مارچ ات مراگش ء آخری شپ ات بلے ہے مغرب ء مئے پلین سنگت ڈاکٹر عبدالواحد باز پہ نادلکشی پہ کویت ء روگ ء تیار بوت۔ واجہ اسحاق ہوت ء گاڑی تیارات مادرست شتیں ماں بحرین ء بالی پٹ ء ڈاکٹر عبدالواحد

ء خدا حافظ کرت ء پدءء دیم پہ مراکش ء جاگہ ء شتیں اے شپ ء ہم اسماعیل ممتاز، واجہ
 عبدالرحمن مندی گوں وتی ایندگہ سنگتاں دیوان ء برجم دارگ ء پہ دل ء حب ء
 اوشتاگ ات انت بلے دیوان گران مہزبیں بلوچانی دیوان ات اے دیوان ء سیمی
 شپ ات اے مراکش ء نہ جا کے بوت نہ جیڑہ یے بوت نہ دگہ کاروزوالی یے
 بوت۔ وش گٹیں نورل ء وش گٹیں عبدالعزیز ء تواراں مردماں انچو کرتگ ات کہ
 ابیدچہ پرمانش ء چا پاں دگہ ہچ چیزے تراگندگ ء نئے اتک آفرین ات اے بلوچ
 ورناباں شپ ء ساعت ء دو/ ۲ بیگی ات کہ واجہ بیگل ء مراکش ء ہلاسی ء جار پڑینت ء
 مردمانی منت ء گپت ء دیوان ء ہلاسی کرت۔

اے سے شپانی مراکش باز کامیاب بوت۔ اشکنگ ء چیزے وش نیاتکاں
 بازیں ہدے کرتگ ات کہ بلوچی زبان ء اے مراکش کامیاب مہ بیت بلے بلوچ
 ورنابان ء وتی ماتی زبان ء حب انچو باز ات کہ کسے ء فریب ء چالاں ماں نہ گیش ات
 انت۔ ۷۷۔ ۲۔ ۱۳ تاریخ ء سہب ء بلوچ ہاؤس ء سنگتاں واجہ عبداللہ عبدی ء واجہ
 عبدالقدوس قاضی زادہ ء موٹرائی بند ء بست کرتگ ات ء مارا پہ بحرین ء شہر ء تاریخی
 جاگہانی ندارہ کنگ ء برت اول سر ء آہاں بحرین ء شہر ء تل توکاں گوزان ء دیم پہ
 پرتگیزیانی کلات ء بُرت اے کلات ء ڈرتگیں دیوالاں چہ معلوم بوت کہ اے ہما
 زمانگ ء مہتریں کلات بوتگ۔

پرتگیزیان کہ بلوچستان ء تیاب دپاں ارش کرتگ ات گڑا بلوچستان ء یک
 نرمزاریں فرزندے کہ نام ء حمل جیہند ات کہ ماں دپتراں نقش انت آئی ء گوں
 پرتگیزیان بازیں جنگ ء جدلاں رند پہ فریب ء ہنر دز گیر کنگ بوتگ ات ء گوں

وتی ہمراہی ء برتگ ات۔ بلے مروچی کہ ماے کلات دیست گڑا ہما نر مزاریں حمل
جینند ء یات گیری بوت کہ بلکن آواجہ ہم ہے کلات ء بند یگ کنگ بوتگ۔

ایشی ء رند سنگتاں مارا^{۲۲} بنی صالح ء مقام ء برت آئی زیارت ماں بحرین ء
سعودی عرب ء میانجین ء جوڑ بوتگ اشکنگ ء ایشی ذرا جی ۲۵ میل انت ء کمال ہمیش
انت کہ منے ملک ء حشکیں ڈگار ء سر ء پل بست نہ کن انت ء آہاں ۲۵ میل دریائے
سر ء پل بستگ چیزے نگیگیں جاورانی سوب ء ماپل دیست نہ کرت بلے اے پول ء
سوب ء سعودی عرب ء جہمند ماں بحرین ء دو ء آکن انت۔ وہد یکہ کسے ء ہوٹلاں بہ
روت گڑا اے مہلوک ء حال معلوم بیت کہ اے چونیں مردم انت ایش انچونشہ انت کہ
چہ حال ء بد حال بیت ہاس پنج شمسے ء روج ء جمعہ ء روج ء کہ وہدے ہے سعودی کابنت
گڑادل نہ لوٹ ایت کہ بحرین ء ہوٹلاں بہ روت یا شہر ء تر ء تاب ء بہ روت۔

آخر کار تر ء تاب کناں مغرب ء چہ پیسر ماوت ء رابلوچ ہاؤس ء رسینت۔
ہے شپ ء بحرین ء قلمکار ء ادیبانی گل بلوچی ادبی جہد کار ء پہ بلوچی قلمکار ء از مکارانی
شرپ ء ماں کونکر سنگر کلب ء یک شامے ء انتظام کرتگ ات شپ ء ساعت ہشت ء
بلوچی ادبی جہد کار ء مشاعرہ بنگیج کرت دیوان ء پاگواجہ عبدالرحمن مندی بوت
حاصیں مہمان من ء اش کت۔ اے مشاعرہ ء جارچین بلوچی ادبی جہد کار ء جنرل
سیکرٹری واجہ چاکر علی ابرار ات ماں اے دیوان ء واجہ واحد راہی عاجہ عبدالقدوس
قاضی رادہ، واجہ ستار شہزاد، واجہ عبداللہ سید، ء ایندگہ ہندی شاعران وتی گالاں پیش
کرت ء رند ء بلوچ راج ء راجی شاعر واجہ جی آر ملٹا ء محمد بیگ ء وتی گال دیوان ء دیم ء
دپ گال کرت انت پد ء شام ء جار پد ینگ بوت ء شام ء رند واجہ نورل ء عبدالعزیز ء

واجه عبدالحمیدؒ گوں وتی وشیں توارؒ دیوانؒ تاں شپؒ ساعت یکؒ برجم داشت
 اے بازوشیں وهدے ات کہ من بحرینؒ بلوچ زبانؒ انچوشاعرؒ ادب یکجاہ دیستؒ
 آبانی جہد لکؒ ستا کرزایت کہ اے واجہاں پہ وتی ماتی زبانؒ انچو خدمت کنگؒ
 ات انت اے شپؒ گوستؒ روچ بوت ماں بلوچ ہاؤسؒ بحرینؒ زبان دوستانی
 روؒ آشروع بوت لکؒ ستا کرزانت بحرینؒ زبان دوست کہ ماتاں ۲۳ روچؒ
 بحرینؒ داشت مارا محسوس نہ بوت کہ دریں ملکہؒ نشتگ گوشے زاناں وتی
 بیتگؒ نشتگاں اے روچانی تہؒ من پنچؒ شش رنداں بحرینؒ نامداریں بلوچ
 کلبؒ شتاں بلوچ کلبؒ پاگواہؒ جنرل سیکرٹریؒ ایندگہ باسکاں گندؒ نند کرت
 زبانؒ بابتؒ گپؒ تران بوت بلے آبانی جوزگ پہ زبانؒ ادبؒ بابتؒ گون آہاں
 دُورؒ سیادی یے ہم نیست بلے منی دعانت کہ بلوچ کلبؒ کاردارانی دلؒ بلوچی
 زبانؒ ادبؒ دوستی پیدا رہے بیت۔

یک روچے ماہ اپریلؒ تاریخ ۲/رات چہ کویتؒ ڈاکٹر عبدالواحدؒ
 ٹیلیفون آتک کہ تئی ویزہ تیار انتؒ باندا یعنی ۳/اپریلؒ بلوچی دیوان کویتؒ
 سنگت ماں کویتؒ بالی پٹؒ تئی دیمؒ کانت۔

۳/تاریخؒ بلوچ ہاؤسؒ سنگتاں منؒ بالی پٹؒ رسینتؒ باز پہ زھریں
 دلےؒ من موکل کرت۔ بالی پٹؒ تہا بلوچ ہاؤسؒ یک سنگتے کہ نامؒ عبدالرسول
 انت منی راہچارات آوتی ڈیوٹیؒ سرء ات بالی پٹؒ لاؤنجؒ درستیں کارانؒ وت
 کرتؒ دانکہ منؒ بالی گرابؒ توکؒ برت رسینتؒ موکل کرت۔

(گڈی بہر)

اے بالی گراب گلف ایڑے یک گونڈیں بالی گرابے انت۔ ایڑ ہوٹسے
 رہادگ بیگے جار پڑینت دمانے ۽ رند بالی گراب چہ جمبر اں برزے چہ آسمان ۽ جہل
 دیم پہ کویت ۽ روگ ۽ ات ۽ جہل ۽ قدرت ۽ ندرگ باز عجیبیں رنگے ۽ پڈرات انت
 جمبر چوش کوہانی پیم ۽ ظاہرات انت تو گوشے زاناں برپے ۽ کوہ انت دانکہ کویت
 ۽ رس ات نہ دریا گندگ بوت ۽ نہ زمین ظاہر بوت کلا کے پورہ بیگی ات ایڑ ہوٹسے
 جار پڑینت کہ انوں ما کویت ۽ بالی پٹ ۽ ایر کپیں گڑا ماند ارہانی چارگ یلودات ۽
 وتی سیٹ بیلٹاں ترند چک ات ۽ بست ساہتکے ۽ رند بالی گراب مان کویت ۽ بالی
 پٹ ۽ ایر کپت اے بالی پٹ ۽ کارداراں گستاات انت اداں بس انگریزی ۽ عربی
 گپ جنگ بوت۔ بلوچی ۽ اردو گپ اش نہ جت بلئے یک گپے ہست ات آچوش
 ات کہ بحرین ۽ پیم ۽ زیات جست ۽ پرس اش نہ کرت ۽ مازوتاں زوت چہ امیگریشن ۽
 ججالاں فارغ بوتیں۔

وہدیکہ چہ امیگریشن لاؤنچ ۽ درآہتیں تہ ڈاکٹر عبدالواحد علی محمد زنی احمد اللہ
 زنی ۽ ابوالقاسم کہ بلوچ دیوان کویت ۽ کارداراں انت منے ودار ۽ اوشتاگ ات
 انت یکے دومی ۽ گندگ ۽ گوں گل ۽ شادان بوتان وشتاکی ۽ رند ڈاکٹر عبدالواحد مارا
 وتی لوگ ۽ برت چاہ ۽ آپ ۽ رند حال احوال بوت۔ پدے مارا بلوچی دیوان کویت ۽
 دفتر نیمگ ۽ برگ ۽ ات انت گڑا راہ ۽ ما کویت ۽ راہ ۽ بازاراں چاران اتیں۔
 کویت ۽ سڑک چہ دہئی ۽ بحرین ۽ سڑکانی نسبت ۽ باز پراہ ات انت ۽ آئی ۽ ماٹری

درست نوک ات انت اے ملک ء تہ ء کوہنیں گاڑیاں ہچ گندگ نہ بوت بلے اے
مزنین ء پراہیں سرٹکاں ہم گاڑیاں جاگہ نہ ات بزاں کویت ء گاڑی سکت بازانت
جست ء پُرس ء رند معلوم بوت کہ کویت ء وطنیاں ہر مردم ء یک گاڑی یے است
بلکہ جاگہ جاگہ یک مردے گور ء دوگاڑی ہم است انت۔ منے گاڑی تچان تچان ء
تاکہ بلوچی دیوان ء آفس ء رس ات۔ اوداں واجہ ابوصلاح واجہ جان محمد فولادی واجہ
عبدین ء واجہ عبدالکریم انصاری منے ودار ء نشنگ ات انت وش آتک ء رند گوں
واجہاں پجاروکی بوت دیوان برجم بوت کویت ء زبان دوست آیان بوت انت
رگ ء رند ہم مردم نشنگ ات سانت ادا نکہ شپ ء ساعت یک ء انچو معلوم بوت کہ
کویت ء بلوچ پہ وتی مہمان براتاں ہر وہد ء راہچار انت اگاں کسے اود ء سر بیت گڑا
آمہمان ء جاگہ کویتی بلوچانی دل ء توک انت ء آچہ مہمان ء آگ ء انچوش ات
انت چوش کہ زمین چہ ہور ء وش بیت۔ دومی روج ء ہم زبان دوستیں بلوچ چہ ڈور ڈور ء
آہت انت ء دیوان برجم ات بلے دیوان ء گپ ء تران ء موضوع ملک ء حال ء
احوال ء بلوچی زبان ء ادب ء دیرنی بابت ء ات۔ آہانی دل ء لوٹ ہمیش ات کہ پہ
بلوچی زبان ء گیش ء چہ گیش کار بہ بیت۔ سیمی روج کہ پنچ شمسے ء روج ات ء جمعہ ء
شپ ات بلوچی دیوان کویت ء یک مچی یے لوٹا نینگ ات آروچ ء زبان دوستانی
اے مچی یک مزین کمپانے ء تہ جاگہ نہ بوت آہانی تہ ء ہاس حاصیں مردم واجہ ڈاکٹر
عبدالواحد ڈاکٹر محمد، واجہ ابوصلاح، واجہ علی زمرانی، واجہ عبدیں، واجہ حاجی ناصر، واجہ
مولوی عبدالعزیز، واجہ جان محمد فولادی، واجہ عبدالکریم انصاری، واجہ یوسف بلوچی
دیوان کویت ء وتی کاردار واجہ علی محمد لڈزنی، واجہ احمد لڈزنی، واجہ حاجی ناصر، واجہ

ابوالقاسم گوں سنگتوں بلوچ اتحاد ۽ چیرمین واجہ امام بخش گوں وتی سنگتوں ۽ بازیں
 واجکارانی نامان من بے حال بیتگاں آبانی جوش ۽ جوزگ من دیست گڑامن مارا ت
 کہ انوں بلوچی زبان چورہ نہ انت زباندوستیں بلوچاں مارا تگ کہ انوں بلوچی
 زبان ۽ دیرنی ۽ حاتر ۽ کارکنگی انت آہاں وتی ارادہ محکم کرتگ آبانی اے ارادہ ستا کرز
 ایت پد ۽ مستریں ۽ شتریں گپ ایش انت کہ بلوچی دیوان کویت ۽ منشور ۽ مستریں
 بہر بلوچی زبان ۽ دیرنی ۽ بارو ۽ انت۔

بلے قسمت ۽ شومی ۽ بچار کہ کویت ۽ ہم بلوچ دو بہر انت یکے ”بلوچ اتحاد
 کویت“ انت ۽ یکے ”بلوچی دیوان کویت“ ۽ نام ۽ انت بلے اے دوئیں پہ بلوچی
 زبان ۽ ہدوناک انت کویت ۽ بحرین ۽ نیام ۽ مزنیں پر کہ است بحرین ۽ بلوچاں
 ممبر نہ کن انت بقول ۽ ہماوانی (مابیک گراؤنڈ ۽ چاریں گڑامبرکنیں) بلے کویت ۽
 چوش نہ انت اود ۽ دوئیں ادارہانی جملہ ہمیش انت کہ منی ممبرگیش بہ بنت ۽ ماگیشتر
 بلوچانی خدمت ۽ بہ کنیں ۽ بلوچی زبان ۽ گیش ۽ چہ گیش خدمت بہ کنیں“ بلوچی اتحاد
 کویت ۽ چہ وتی فنڈ ۽ بلوچی زبگ بلد ہم چاپ ۽ شنگ کرتگ ۽ بلوچی ۽ دومی کتاب ۽
 چاپ ۽ شنگ کنگ ۽ چن ۽ لانچ ۽ انت۔

بلوچی دیوان کویت ہم بلوچی زبان ۽ کتاب چہ وتی فنڈ ۽ چاپ شنگ کنگ ۽ جہد
 ۽ انت۔

یک روچے بلوچ اتحاد کویت ۽ چیرمین واجہ امام بخش صدر واجہ رسول
 بخش عاصی مشاورتی کونسل ۽ رکن واجہ ایوب بلوچ بلوچی دیوان کویت ۽ کماش ۽ چہ
 وہدگپت ۽ زبان دوستانی یک مچی یے لوٹائینت مارا گوں بلوچی دیوان ۽ سنگتانی

ہمراہی ء و تی دیوان جاہ ء برگ بوت اود ء مچی گون ء وشاتک ء رند واجہ رسول بخش
عاصی ء سنگتانی پجارو کی کرت لک ستا کر زانت بلوچ کہ آپہ بلوچی زبان ء چنکس
ہدونا ک انت گپ ء دیوان ء رند واجہ چیرمین ء بلوچی اتحاد کویت ء دومی سال روج ء
مچی ء تہ ء مارا شریک بیگ ء دعوت دات سال روج ء مچی ء و ہد و روج دگہ است ات
واجہ ڈاکٹر عبدالواحد، واجہ یوسف جان ء واجہ ڈاکٹر، واجہ احمد اللہ زئی، واجہ ابولقاسم،
واجہ جان محمد فولادی، واجہ ابو صلاح، واجہ عبدین ڈرانی، واجہ علی زعفرانی، واجہ
عبدالعزیز ہداری ء واجہ عبدالکریم انصاری ء ہیچ و ہد ء مارا تہنا بیگ ء نہ اشت ہر
و ہد مارا ماں کویت ء ٹرکانی ء بازارانی تر ء تاب ء برت۔

اے روچاں کویت ایڑ ویز ء یک بالی گرا بے گوں مسافراں ہائی جیک
کنگ بوتگ ات کویت ء مردم درست پریشان ات انت کویت ریڈیو، ٹیلی ویژن ء
اخبارانی تہ ء ہمیں خبر ہمیش ات کہ مرچی چوش بوت ء زیک انچو مردم یلہ کنگ
بوت۔ کویت ء یک مزنیں سڑکے ء پہناده ء یک باز مزنیں کمپانے دیست الیشی ء
دیم ء یک مزنیں ٹینکے اوشتا تگ ات ء کمپان ء دود یوال ات انت دیوالانی برز ء
کنٹگ داریں تار جنوک ات انت معلوم بوت کہ اے ”رسوائے زمانہ“ امن ء
دژمن واجہ امریکہ ء سفارت خانہ انت کہ چہ وتی شریں کرداراں ہر جاگہ ہر ملک ء
ترس ایت ء۔

واجہ علی محمد زئی ماں برٹش ایمبسی ء کار ء انت اے روچاں واجہ سکت
مصروف کارا ت آئی ء سنگتی مارا پ شری نصیب نہ بوت آخر کار بلوچ اتحاد کویت ء
سال روج آہت من گوں واجہ یوسف جان ڈاکٹر عبدالواحد ء علی محمد اللہ زئی ء ہمراہی ء ہما

کلب و شتاں کہ اودے اتحاد و سنگتاں سالر وچ داشتنگ ات کلب و مز نیں حال چہ بلوچاں
 پُرات۔ بلوچ اتحاد و کاردار اسٹیج و سرے قطار و نشنگ ات انت و ورنائیں سنگت واجہ
 موسیٰ دشتی اسٹیج سیکٹری و اگدہ و پورہ کنگ و ات یک کنڈے و یک ورنائیں سنگتے و
 بلوچی زبان و کتابانی اسٹالے جنگ ات حال و کرسی درست پُرات انت پہ مہماناں
 لہتے کرسی جتا ایرات انت کہ مئے سنگت ہمود و نشت انت انتظام باز شری سرجم ات
 انت ساعتکے و رند اسٹیج سیکٹری و جار پُرینت کہ مرچی مئے اے مچی و حاصیں مہمان
 ماہتا ک بلوچی و شوکار انت چہ واجہ و زبندی انت کہ آسٹیج و بییت۔ آہانی توار و من
 و شت اوں بلے من ناکدی حاصیں مہمانے بوتگاں و ناں من و تقریر کنگ و تجربہ
 بوتگ اے و آہانی لائق و زبان دوستی ات و آہانی دل و لوٹ ات بلے من وتی دل و شری و
 زانٹاں کہ من جی یے آل منی بود چے انت منی زانت چے انت۔ بہر حال بلوچ اتحاد و
 کارداراں یک یک و وتی گشتانک دات و اخیر و واجہ موسیٰ و منی نام و جار پُرینت و
 من منیک و دیم و شتاں و وتی دوئیں دانگ پہ بلوچی زبان و ادب و جہد کنگ و دیم و
 گوشت رند و واجہ موسیٰ و دیوان و اولی بہر و ہلاسی بینگ و جار پُرینت۔

اے دیوان و دو بہرات انت اولی بہر پہ بلوچی اتحاد و سالی رپورٹ و کارانی
 گشتانک ات انت دومی بہر پہ بلوچی ساز و زیمیل و ات ساز و زیمیل و دیوان بنگلج
 بوت لہتے سوتانی اشکنگ و رند ڈاکٹر واحد جان و چہ سنگتان موکل کرت و ما چاریں
 سنگت دیم پہ بازار و شتیں اود و ہوٹلے و ورگ و رند پہ باندا ت و حاتر و گپ و تران
 بوت کہ من و چہ کویت و دہی روگی ات دومی روچ و واجہ ابو صلاح و احمد اللہ زئی و
 ہمراہی و ماں بالی پٹ و آہتیں ڈاکٹر عبد الواحد ہمود و موجودات سنگتاں پہ نادلکشی من و

موکل کرت ڈاکٹر ء و تی تران پدء تازگ کرت کہ من جولائی ء ماہ ء ملک ء کایاں ہمودء
 ملک ء پہ و ت بند ء بستے کناں پدء شہ کویت ء لڈان ملک ء کایاں ء و تی ازم ء پہ و تی
 قوم ء سرپ کناں ڈاکٹر عبدالواحد لک ستار کرزایت کہ آئی ء قومی جذبہ پہ قوم ء گیشتر
 بوتگ بلے کم نہ بوتگ آخر سنگتاں موکل کرت ء من دیم پہ امیگریشن ء شتاں چہ اے
 ججالاں رند دیم پہ بالی گراب چہ کویت ء دیم پہ دہئی ربادگ بوت گڑا معلوم بوت کہ
 کویت ائیر ویز ہم چوپی آئی اے ء یم ء بوریں ء بے تائیں ائیر لائنز ء ایشی ء یک
 ء نیم کلا کے سفر یک ء نیم سال ء وڑ ء ات۔ وہدیکہ من دہئی ء بالی ٹ ء لاؤ جن ء رس
 اتاں گڑا واجہ سکندر کرد ء منے ویز ء بند ء بست کرتگ ات، منی ارادہ ماں دہئی ء ہپت
 روچیک ات پدء اے روچ ات انت اے روچانی تہا یک روچے واجہ نور محمد نورل ء
 درستیں ادیب ء شاعر اں حال داتگ ات کہ فلاں روچ ء من پہ ماہتا ک بلوچی ء
 شوکار ء افطار پارٹی ء بند ء بست کناں شہادر بندی انت کہ شہا اے افطار پارٹی ء شریک
 بہ بنیت۔

روچ ء من واجہ عباس علی زیمی ء زبردستی و تی ہمراہی ء نورل ء کلب مان
 شارچہ ء برت اود ء معلوم بوت کہ ابید چہ عبدالصمد امیری ء ص آزات ء دگہ یک ادیب
 ء شاعرے نیا تلگ ات۔ گڑا مارا بازارا پسوز بوت کہ واجہ نورل ء انچوکیں مزنیں بند ء
 بستے کرتگ بلے مہمان گار انت واجہ امیری ء واجہ آزات ء واجہ نورل ء گون ء زبان ء
 ادب ء دیم ء برگ ء مکک کنگ ء بابت ء جہد کنگ ء گپ ء تران بوت دانکہ شپ ء
 وہدے ء موکل کرت ء واجہ سکندر کرد ء اوتک ء شتیں۔ دومی روچ ء بیگاہ ء واجہ سکندر ء
 گوندیں نثار ء ہمراہی ء بالی پٹ ء شتیں درستیں کار کرت ء چہ واجہاں موکل کرت ء دیم

پہ بالی گراب ء شتاں اے بالی گراب سنگا پورا سیر لائنز نیگ ات کہ من چہ کراچی ء دیم
پہ دبئی ہے بالی گراب ء سفر کرتگ ات اے بالی گراب ء سروس باز شرانت ایشی ء تہ ء
مردم سدے ء نہ بیت ء باز پہ وشی ء گل ء بال وتی منزل ء سر بیت ہے پیم ء ما کراچی ء
سر بیتیں کراچی ء بالی پٹ ء کرگ ء ہپتار قطار ء اوشتا تگ ات انت بر گیں پاکستانی چہ
وتی جند ء ملک ء کارداراں انچوترس ات انت چوش کہ پس چہ گرگ ء ہپتاراں درستیں
مسافرانی رنگ گشتگ ء سیاہ ترا تگ ات کہ باریں اے وتی ملک ء کسٹم ء امیگریشن
والامنے گون ء چچی چچی کن انت۔

من اے واجہانی باز منت داراں کہ واجہاں پہ من اے سفر باز آساں تر
کرت امارات ء واجہ بخش بلوچ ماں بحرین ء نواز بلوچ ماں کویت ء واجہ
عبدالواحد پد ء ماں دبئی ء واجہ سکندر کرد۔ پہ مہمانداری ء ماں دبئی ء واجہ سکندر کرد
واجہ عیسیٰ دشتی واجہ لعل محمد ہوت ماں العین ء واجہ میر دوست، واجہ شہد دوست، واجہ
اعظم دوست، واجہ بشیر جان، واجہ خدا بخش امام، واجہ غلام حسین، واجہ علی ارباب،
واجہ علی جان ماں ابو ظہبی ء واجہ پیر بخش پیرل ء محمد عیسیٰ، واجہ حبیب ماں شارجہ ء واجہ
نور محمد نورل ماں بحرین ء واجہ لعل بخش گنوی گوں بلوچ ہاؤس ء سنگتاں کہ آپجاری ء
محتاج نہ انت واجہ نواز بلوچ، واجہ اسماعیل ممتاز، واجہ عبدالرحمن مندی، واجہ عبدالصمد
مینگل، واجہ قاسم بنگلزی، واجہ اسحاق ہوت، واجہ نبیل بلوچ، واجہ واحد بخش راہی
گوں سنگتاں، واجہ شہزاد، واجہ چاکر علی ابرار، واجہ محمد زمان مینگل، واجہ عبدالواحد
زہری ماں کویت ء ڈاکٹر عبدالواحد، ڈاکٹر محمد علی، محمد اللہ زئی، احمد اللہ زئی، ابو القاسم،
حاجی ناصر، واجہ ابو صلاح، واجہ علی زمرانی، واجہ عبدین درازئی، واجہ ادہم بلوچ، واجہ

عبدالکریم انصاری، واجہ یوسف جان بلوچ، بلوچ اتحاد کویت ء چیرمین واجہ امام بخش، واجہ رسول بخش عاصی، واجہ ایوب بلوچ گوں سنگتاں اے واجہانی من باز باز مننت واراں کہ آہاں من ء ہچ چوشیں موقہے نہ دات کہ من بزاناں کہ من درملک ء سفر کنگ ء یاں منی سے ماہ ء سفر پہ من سے روج ء حساب ء گوست ہما بازیں واجہانی باز مننت واراں کہ آہاں ہر روج وتی گراں بہانیں و ہدیہ مینگی حرج کرت ء چہ دور دور ء آہتاں۔

(ماہتاک بلوچی جون، جولائی، اگست 1988)

لہتیں روچ کیلیفورنیا تہا

منیر احمد بادینی

..... منی امریکہ ء سفر جاری انت و (ء) گوں ہمیشی ہوار منی وتی جند ء شو باز۔ من بلکن ء پہ امریکہ ء سیل ء نہ اہتگین، بلکن ء پہ وتی جند ء، وتی ذات ء شو باز ء اہتگ اوں، ہمیشا و ہدیکہ من ء اے حیاں کابنت تو من سک و ش باں چوکہ من ء یک گار بوتگیں چیزے پدارستہ، بلے ہر گام ء من چہ وت ء دور بوہگا اوں ء من ء دوریں مزلائی تہا دوریں ہنداں وتی دوریں کسہ یات کابنت کہ اے چل سال من چون گوازینگ۔ نوں من ء نظریہ دوست نہ بنت کہ آیانی تہا من وتارا شو باز بکنیں، اے و ہد باز ساری ء تیر بوتگ، نظریہ در امرتگین انت۔ ایشانی تہا جان نیست، اے بلے جان و بلے ساہ انت۔ ساہ مان گجوک بنی آدم وت انت، ہر کس کہ نظریاں دیما کاریت۔ بزان آچہ وت ء دور روت۔ چیا کہ نظریہ بدل بو کیں چیز انت۔ اے مرچی استنت باندا نیست انت، مرچی نوک انت، باندا کہن انت، بلے بنی آدم ء جند وتی کہن بوہگا ابید نوک بیگ لوٹیت۔ و مردم زند ء گوں حُب و جوش گوازینگ لوٹیت، کہ انگریزی ء تہا ایشر ء PASSIONATELY گشت من زند ء ہمے ڈول گوازینگ لوٹاں، من وتارا نظریانی تہا بند کنگ نہ لوٹاں۔ آنکہ یک زمانگے ء من ہمے ڈول حیاں کرتگ کہ زند یک منطقی نظریہ یے ء گوازینگ بہ بیت، بلے اے ڈول بوت نہ کنت، پہ زند ء گوازینگ ء یک دگہ محر کے در کار انت کہ اے وت انسان ء جند ء ذات ء چہ چست بہ بیت و آئرا آسمانی سر ء سر بکنت، بلے پہ ایشی

صبر، علم و برداشت پکارانت و چہ کلان گیش خدائی مکمک، خدائے بارواہم من گوشیں کہ
ایشرا مردم دل ۽ تہا بزانت۔ زندگیں خدائے تصور کہ چہ شہ رگ ۽ نر یک بہ بیت۔ ہر دم و
ہر ساعت یک زندگیں خدایے ۽ ضرورت انت۔ منے درائیں ویل و مشکل پمیشا
انت کہ ماتنی و ہدی زانت نہ کنناں کہ زندگیں خدائے مطلب چے انت۔ ایشرا زانگ
لوٹیت، بازیں چیزاں زانگ لوٹیت... بلے تنی و ہدی نظر بہانی جنگ انت۔ یک
نظریہ یے پاک و صاف انت، دوئی حراب انت، یکے سائنٹیفک انت، دومی گیر
سائنٹیفک بلے ایشانی پر پیچانی تہا کپگ ۽ چے بانگ، مردم حیاں بکنت کہ آترا
خدائے اے دنیا ۽ تہا پر چے دیم داگ؟ چے لیکہ انت آئی زند؟ چے امریکہ منی اے
جستانی پسوۂ دات کنت؟ منی وتی آزاتی تصور گوں کئے ۽ بندوک انت چے من
آزات اوں؟ آزاتی ۽ مطلب چے انت؟ من کجاروگان، امریکہ کجاروگا انت؟
ادا خدائی تصور باز موجود انت، امریکہ ۽ مردم چش نہ انت کہ خدائے رانہ زاننت، بلے
ماچہ امریکہ ۽ دُور چنکس عجب حیاں کنیں کہ ادا کس خدائے نہ منیت، من ۽ ایرک فرام
یات کنیت، امریکہ ۽ ٹیکنالوجی ۽ پد خدائے بارواچے گوشیت، ایشی سرۂ من اے و ہدۂ
دگہ گپ جنگ نہ لوٹیں۔ بلے ایرک فرام، ولیم جیمز، رسل میز، نیری ڈیوڈ تھورو
بازیں مردم انت کہ باز چیزانی باروا صاف انت، کلئیر انت.....

امریکہ ایوک ۽ ٹیکنالوجی ۽ نام نہ انت ادا بازیں چیز است بلے امریکہ ۽
مشکل ایش انت کہ آئی تہا ہر چیز ۽ بازی و کثرت ۽ سبب ۽ آئی فکر ۽ تہا کمکیں
لا پرواہی است۔ اے لا پرواہی انت کہ آدنیا ۽ باروا باز کم زاننت۔ آہاناں خدائے ہر چیز
داگ گڑاچے ضرورت کہ آمنے باروا بزانت، منے نادانی ۽ بچار کہ ماں امریکن یے
۽ گندگ ۽ گوں اولی جُست ۽ ہمیش کنناں کہ شمارا جبر انت کہ فلاں فلاں چیز چون
انت؟ فلاں چیز کجا انت، ۽ آوتی کو پگاں شاننت یکدم جواب دینت۔ کہ سوری مارا

حبر نہ انت آیاں پرچے حبر بہ بیت؟ بلے آیانی اے لاپرواہی ڈنی چمانی تہا کئیت ء باز
تواچ ایشی سک بد بر انت کہ امریکن انکس لاپرواہ پرچے انت؟ آیانی لبرزانک،
آیانی سیاست، آیانی مذہب، آیانی دود ء ربیدگ ء تہا ہے لاپرواہی ء ہے فری
ویلنگ است کہ آوت ایشرا مننت بلے امریکہ ء پوہ بیگ مشکل انت کہ چے ملکہ
... بلے آیانی تہا مردم است انت کہ آصاف انت، کلئیر انت وتی فکر و حیا لانی
تہا، امریکہ ء تہا باز بے فکریں و باز فکر مندیں مردم است۔

... بلے امریکہ مزینں ملکہ، ایشی وت یک اسٹائلے، من ء اے اسٹائل
دوست آریگا انت۔ پمیشا من امریکہ ء کدی نہ شموشت کنیں، من امریکہ ء اے دوئی
رند ء آریگا اوں، یک رندے من وتارا ایشی تہا زیان کرت وچہ ترس ء یلہ دات۔ نوں کہ
من ادا ہتگ اوں۔ گڑا من ایشرا دگہ نظرے ء چارگا اوں۔ اے رندی من ء اچ ایشی
ترس آریگا نہ انت۔ بلکن ء من وتارا شوہاز کنگ لوٹیں۔ باز مشکلیں چیزے۔ بلکہ
زند انچش کہ گوزان بوتگ انچش بگوزیت، بلے منامد ام حیا ل و تصور سک باز موجود
انت۔ ہر پیمیں حیا ل ہر رنگ ء حیا ل، مرضی تئی انت کہ تو کجام حیا ل ء زورے و کجامی
ء کلے۔ اے تئی فلسفہ حیا ت ء سر ء منحصر انت۔ بلے ادا پہ ہر کس ء ہر چیز است۔ ہے
واستہ ہر کس امریکہ ء تہا آریگ لوٹیت۔ امریکہ ء آباد بوہگ لوٹیت۔ امریکہ ء تہا
وانگ لوٹیت۔ امریکہ ء تہا کمائی کنگ لوٹیت... جہاز چہ ڈینور ء بال کرتگ و نوں ما
چہ جمبراں برزبال کنگا او آ مئے کیلیفورینا ء انت، من چہ کھڑکی ء چارت اوں۔ حشکیں
کوہ، حشکیں میدان، تلا رسیاہیں سنگ، پٹ و راہ نظر آریگ انت، جاہ جاہے سر سبز یں
کوچگ و ہم نظر کاہنت... جہاز یک کش ء روگ انت۔ بلے رفتارے درست نہ
بیت... یک گھنٹہ یے گوستگ، یک ء نیم گھنٹہ و گراست، منی کر ء نند و کیں مردم
اسکول ء ٹیچرے، آوانگ ء انت۔ ڈن ء روچ انت، چہ روچ ء کپگاتنے و ہدی باز

است۔ انچش محسوس بیت کہ ماچہ روچہ کپگا ساری کا سٹاسیاء سر باں۔

ایر ہوٹس کیت و منی نام ۽ گیرت منی اسکورٹ آئر منی بیلٹ ۽ سوچ داتگ
 آیک اسپیشل چاہ و بسکوٹ ۽ ڈبہ بے منی دیما داریت کہ سکت پہ زیبائی بندانت،
 و آئی سر ۽ منی نام نوشتگ انت، من گزنگ اوں اچ چیز نہ وارنگ۔ من بسکوٹ و
 کیک ۽ واراں ہیں، بلے منی فکر ۽ جوتچان انت۔ بزرگواتانی تہا من ۽ وتی وجود عجب
 لگت ایت۔ اے دراہیں حیال و فکر عجب لگت انت، منی اے گواتانی تہا چے
 حیثیتے؟ چے جہاز ۽ یک جھٹکھے دراہیں فکر ۽ حیالانی زیان کنتگ ۽ پہ بس نہ انت؟
 ترس ۽ یک لہرے منی بدن ۽ تہا انچش پُرش ایت چو کہ چے منی جاگ ۽ زچک ۽ کسے
 سردیں آپ منی بدن ۽ سر ۽ مان بہ گجیت ۽ من بچھنتیں.....

اے ترس گوں ند ۽ چلنت، بلے جُست اے ترسانی نہ انت جست ہما عمل
 بیگ انت کہ آ منی پیدائش ۽ مرگ ۽ نیام ۽ چلیت۔ ۽ ہما و ہداں کئیت و ہدیکہ منی جان
 روت، چے جائیکہ اے نوں بروت یا کہ رند ۽ بلکن ۽ روت ضرور، بلے اصل چیز مرگ ۽
 زند، زند ۽ مرگ ۽ نیام ۽ کسہ بیگ انت کہ ایشرا مان وتی زندگوشین، ۽ اے چے
 زندے؟ ایشی چے دردانت؟ ایشی چے مشکلات انت؟ ایشی چے وٹی انت؟ کہ باز
 مردم ۽ فکر ۽ تہا نئیت کہ اے چون گوزگان انت؟ پر چے گوزگان انت۔ ایشی تہا مردم ۽ باز
 و ہد چے وتی جند ۽ ذات ۽ بد کئیت ۽ چے مردماں بد کئیت کہ انچش سہب ۽ شام بہ بست
 کہ ہر چیز پہ مرگ ۽ روگان انت، انجام آخر، گد سروک، تو زندگ بیگ ۽ چے متلب؟
 بے زندگ بیگ ہمیشی ۽ تہا انت کہ مردم ایشرا انچش گیر سنجیدگیں چیزانی تہا
 بگواز نئیت، یاسنیدگیں چیزانی تہا۔ آخر اے درد ۽ مطلبے تو ضرور بیت کہ بگیر چریشی ۽
 مردم ۽ مرگ نئیت، زندگانی حشک ۽ ویران انت، کہ تو ایوک ۽ یک چیزے ۽ ۽
 بمر، اے بوت نہ کنت، بلے اے بوہگان انت۔

من چے کرتگ اے زندء تہا؟ پچ چیز۔ باز ترسناک انت، اگاں اے
 جہازء جھٹکے یے بگیت ء من کیلیفورنیا ء گواتانی تہارا ڈرا ڈبباں تو کجاشت منی زندگانی
 ء لیکہ ء مقصد... اے ہنگامی حالت ء تہا کہ ایشی تہا انسان ہر وہد موجود انت آئی زندء
 بنیاتی سوال چے انت؟ چے آپہ مرتگیں نظرییاں وتی زندء برباد بکنت یا کہ یک
 زندگیں خدای ء سرء یکین بکنت، بلے یک فیصلہ یے کنگی کپیت۔ شک انسان ء
 چوسا ہگ ء گون انت، بلے اعتماد ء گوں جوش زندگوازینگ الٰہی انت۔

ایشی تہا فلسفہ چیر نہ انت بلکن ء اے سادگیں چیزے بلے ایشی کنگ مشکل
 انت اے پیدا بیت چہ دردء، چہ SUFFERING ء تنکہ تو وتارازیان نہ کرتگئے
 تو وتارا چون شوہازکن ء۔ یک رندے تو وتارازیان کنئے پداپٹے شوہازکن ء۔ باز
 مردم چہ وتی زیان کنگ ء رند چہ شوہازگ ء تنگ کانت۔ ہمیشا عام حالت ء تہا
 مرنت ء اے سکت ترسناک انت، چٹ زیان بو ہگ ء ترس من ء یک گامے دیما
 روگی انت، خدا!.....

جہاز ء گوڑگ کم بوآں انت ما جہل کپاناں، من چہ کھڑکی ء چارگ
 کیلیفورنیا ء جنگلانی تہا آچ لگتہ کہ دوشی ٹیلیویژن ہے آچ ء پیش دارنگ ء ات کہ
 نوں من ایشراچہ جہاز ء کھڑکیاں وت پہ وتی چمان گندگا اوں کہ ہرنیمگ ء دوت ء
 زراب انت۔ اے آچ چون کشگ بیت؟ من آچ ء باروا وتی نزیک ء نندوکیں
 جنین آدمے ء جست کنیں کہ آ کتاب ء وانگ ء نوں بس کرتگ آہم چہ کھڑکی ء ڈن ء
 چارگا انت۔ آئی ہم سربربیگ ء نہ انت کہ اے آچ چون سردبیت ء ماچپ چپ ہے
 آچ ء چارگ ء انت ء جہاز گوڑاں سرمد سرمد جہل کپان انت کہ کدی کدی آدو
 سرمدیک دم جہل کپیت کہ تہا منے دل چکگ بوت۔

زندء ما کوسٹامیسا ء آرامدگیں ائیر پورٹ ء تہا نندوک پہ وتی سامان ء

انتظار کنان آں۔ ڈنّ ۽ روج انت موسم چٹ گرم انت۔ ماجلشکو کیس کیلیفورنیا ۽ تہا اہتگن کہ امریکی کیلیفورنیا ۽ روج ۽ تہا جلشکو کیس ریاست گونشت من ۽ بلوچستان ۽ گوادر ۽ پسنی یات کابنت۔

رند ۽ ماوند ۽ یم ہوٹل ۽ تہا کابن ۽ چہ وند ۽ یم ہوٹل ۽ ”ن“ ۽ ٹیلی فون کنیں کہ آچہ پاکستان ۽ بیست سال انت کہ ہماں اہتگ ۽ آباد انت۔ نوں من ۽ گونشت کہ آبادا سہب ۽ ہمودا کنیت چیا کہ مرچی شام ۽ ۵ بجگ ۽ من ۽ پہ ڈزنی لینڈ ۽ سیل ۽ روگی انت کہ اچ اوداں نیم گھنٹہ ۽ راہ ۽ سر ۽ انت۔

ڈزنی لینڈ ۽ تہا پترنگا گوں من حیاں کرت کہ ایشی تہا نہ سحرے ات ۽ نہ جادوئے، بلکن ۽ ہما ترتیب، ہما شون، ہما ڈولداری ات کہ اے مردم ۽ وتی نیمگ ۽ چکیت۔ اصل کمال حیاں ۽ تصور نیگ انت کہ ”ڈزنی لینڈ“ انکس مشہور کرتگ ات کہ خاران ۽ نندو کیس زہگ ہم بلکن ۽ کدی وتی کتاب ۽ کی ماؤس ۽ فوٹو ۽ دیستگ ۽ چہ آئی متاثر بوتگ۔ بزاں اصل چیز حیاں نیگ انت۔ چیزانی تہا بلکن ۽ وت انکس تاثیر مہ بیت، بلے حیاں بلا جوڑ کنت کہ مرچی آکس ۽ کہ ڈزنی لینڈ ۽ دیستگ انت یا کہ نہ دیستگ ات بلے وہدیکہ آڈزنی لینڈ ۽ بارو ۽ گپ جنت تو انچش محسوس بیت چو کہ آیک نوکیں امریکہ یے دریافت کرتگ انت۔ پرچے انکس اثر انگیزی است باز چیزانی تہا؟ اے جست ۽ مردم منی فکر ۽ حیا لانی تہا آیک ات وہدیکہ من ایوک ۽ ڈزنی لینڈ ۽ تہا گردان اتوں، منی اسکورٹ ۽ من ۽ گوشنگ ات کہ آسش گھنٹہ ۽ رند گیٹ ۽ دپ ۽ من ۽ زورایت۔ تناوختے من بگردیں، بچاریں، بوریں، بندیں، منی مرضی.....

من گوں باز کراری ۽ ہر چیز ۽ ہورت ہورت چاران روان اتاں، من ۽ دگان، بازار، کھیل، تماشہ، جادو، ہنر، سائنسی انیں تماشگ در انکس متاثر کنگانہ ات انت کہ انکس من چہ ڈزنی لینڈ ۽ تصور ۽ حیاں ۽ چہ متاثر بوتگ اتوں ۽ چو کہ من ساری ۽

گوشنگ کہ درائیں دنیاؔ تہا ہر کس کہ ڈزنی لینڈؔ نام گیر کیت آئی دپ آپ کلیت چو کہ آیک نوکیں امریکہ یے دریافت بکنت۔ کئے ات ہما شخص کئے انت کہ ایشرا جوڑ کرتگ۔ من ء ہما مردم شو ہاز کنگی ات۔ من یک وار دو وار گ گیٹ ء دپ ء کاہن... کمکیں کشادگیں جاہ یے شیشہ گانی تہا ڈزنی ء جنڈ ء تصویر انت بلیک ایندو ہائٹ تصویر، سیم نئے چوٹ مودانی تہا یا کہ فلمانی تہا ہے بر نکش حیروانی مودانی تہا دراکنت۔ اے کہنگیں سیاہ ء اسپتیں عکس چہ رنگین اینیں عکساں نقش چنکس نمادار دراکن انت کہ ایشانی تہا مردم ء وتی ہما روج یاد کابنت و ہدیکہ چیز انکس باز نہ ات انت ء یک ء دو تصویر ہم گسانی تہا ایر نما کنگا ات انت... من ڈزنی لینڈ ء زند ء باروا وانیں کہ ۱۹۵۰ ء دھائی ء تہا اے جوڑ کنگ بوت ء دنیا ء تہا مرچی ہر کس ایشی نقل ء کنت اچ ایشی شتر تر یں چیز دنیا جوڑ کنت۔ کمال اولی خیال ء انت کہ اے چو جنگل ء آج ء درائیں دنیا ء وتی گرفت ء تہا گیپت... آنکہ ادا حیرانگی ء چیز تو ضرور است انت بلے چشم ہم نہ انت کہ مردم سکت پریشان بہ بیت۔ پریشان مردم ء خیال ء تصور کنت آہانی ہما طاقت کنت کہ آچہ یک بنی آدمے ء دماغ ء چہ در کئیت ء یک سمبلے، یک نشانے یک یاتے جوڑ بہ بیت۔ چو کہ ایشی بیگ انسان ء شعور ء پشت ء الہی ات کہ بگیر اچ ایشی انسان ء شعور نا پورہ ات۔

ہاگ ات کہ بگیر ہچ ایشی بیکارات۔ ڈزنی گوازیانی ہیلانی ء چم ء کھیلانی دنیا ء تہا یک سمبلے جوڑ کرت کہ مرچی دنیا پہ ایشی سنیل ء کئیت۔ ہزارانی صدانی مردم ادا گروگا انت۔ جاپانی، چینی، روسی، بنگلہ دیشی، ہندوستانی، افریقی، پاکستانی، ایرانی، دراہمو داں گریوگ ء انت۔ میوزک ء شور انت مہلوک ء غلبہ گ انت، کس ء کسے ء پرواہ نیست ہر مردم وش انت، چارگا انت کہ چے بوہگا انت، چے بیت ء دگہ چے بوت کنت۔ دنیا باز من انت۔ ایشی تہا سمبل ء تخلیق کنگ ہم چنکس گران انت۔

بلے سبمل تخلیق بوت نہ کنت ایش ساری ء موجودانت۔ ایوک ء ایش دریافت کنگ
بنت... امریکہ ساری ء موجودات کو لمبس ایشر، دریافت کرت۔ ڈزنی لینڈ بلکن ء
ساری ء موجودات۔ ڈزنی آئزدر یافت کرت، شوہاز کرت...

من ڈزنی لینڈ ء تہا سوار بنیں ء درائیں چیزانی سرسر چاریں، بازیں چیز
زہگانی واسطہ انت کہ مزینں مردماں انکس دوست نہ بنت، بلے انگتہ مردم چاران ء
رؤت چوکہ ایشانی گندگ پہ آئی الی انت۔

منی پادرد کن انت، من دم بُرتگ اوں، چار پنچ گھنٹہ بوتگ انت بلے
انگت ء بازسیل است انت بلے نون منی دل نہ لوٹیت کہ کیشتر بگردیں، ء من کرار کرار ء
آحتنان گیت ء دپ ء کائیں۔ منی اسکورٹ پمن گاڑی تہا انتظار ء انت ء من رند ء وتی
هوٹل ء کائیں۔

سہب ء ”ن“ کئیت من و ”ن“ پہ بازار ء گردگ ء رواں وتی ملک ء مردم ء
گندگ یک شتریں تجرگے۔ ماگپ جنان آں، سیاست ء باروا تعلیم ء باروا، راج ء
باروا، ہرنیمگ ء نا ایتی انت، راہ دراہ بندانت۔ پچ کس نہ زانت چے بیت بازیں
چیز پھک ء پھک دروگ ء سر ء انت، بلے انکس دروگ بندگا ابید کس محسوس نہ کنت
کہ اے دروگ انت۔ دروگ انکس بُرگ بوتگ کہ نون دراہ راست بوتگ
انت۔ بلے ”ن“ ء واہگ انت کہ آہ رؤت ملک ء اودا کار بکنت آنکہ اودا آسک
وش انت بلے انگت ء ملک ء خیال آئران نیلیت، آئی خیال نیک انت بلے حالت
ملک ء تہا باز دگہ ڈول ء انت۔ من آئرا پچ گوشت نہ کنیں کہ آملک ء بنیت یا ہموداں
بہ بیت گڈی نیں فیصلہ آئی جند ء کنگی انت۔ آوتی حالتاں شتر تر زانت، بلے ارمان
زوریت۔ وہدیکہ مردم وتی ملک ء چاریت کہ ادا چنکس دروگ بندگ بوہگا
انت۔ ہر مردم وتی گس ء وتی لوگ ء وتی خاندان ء خوشحال کنگ لوٹیت، اجتماعی فکر

نیست بلے دعویٰ دراہ اجتماعی فکرء باروانت۔ اے دراہ دروگ بندگ پہ لہتیں مردمانی
واہگانی پیلویء بوہگانے کہ لکھ ہزارانی مردم بے علمء خوارء بزرگ انت... دانشور ہم
ایشیء مسلہانی سرء باز بے سرو پادیں نظریہ پیش کن انت کہ مردمء دلء نہ نندانے،
اصل چیز کمٹمنٹء کئیت بلے کمٹمنٹء ہر کس دروگے خیال کنت، بس اے دؤر کٹ
کمانیء دؤر انت، اخلاقی اپیل نوں کار نہ کنت۔ اخلاقی اپیل ہم است فضولیں
چیزے تنکہ تئی جندهء تنکہ فردء وتی دلء تہا آئیء منطق کار مہ کنت، پہ ایشی یک
فلاسفائزنگء ضرورت انت کہ ایشرا منے ملکء تہا عیبے خیال کنگ بیتء باز مردم
انکس ناواندگ انت کہ آچ نہ زان انت کہ اے چے جناورےء نام انتء دؤمی
نیمگء اخلاقی اپیل روایتاً کنگ بنتء مردم انچش تاریکیء تہا روان انت...
”ن“ء من بحث کناںء روگا آں۔ آملکء واپس آئیگ لوٹیت بلے من آراچ
گوشت نہ کناں.....

دونیم بجگء مارا ”ہالی وڈ“ روگی انت، پمیشا ”ن“ منء منی ہوٹلء
رسینت من انتظار کنیں ”پہ وتی اسکورٹ“ء سنے بجگء ماچہ ”کاسٹامیسا“ء کارء تہا پہ
ہالی وڈ رہادگ بوتان۔

منی اسکورٹء میوزکء شوق ات پمیشا آہ یک پاور فلڈیں اسٹیشن سوزین
ء آہان چیرء رہادگ بوتان۔

کشادگیں سرطکانی سرء روان منء وتی امریکہء وزٹ مرچی باز شرمسوس
بوہگاتء منی دل لوٹیت کہ اے سرطک انچش بہ رونت، مہ کٹ انت، شہرء بیتگ
باگء باگیچہء کار جاہ گوتزان ات انتء میوزک چلان ات۔

لاس اینجلز چنکس پراہ چنکس مزن انت۔ بلے لاس اینجلزء تہا ”ہالی وڈ“
چون بیت؟ من خیال کنگ ات آں۔ بلے تنے وہدی ”ہالی وڈ“ دؤرات، منی اسکورٹ

چپ چپ گاڑی ۽ کنٹرول کنان روڑ ۽ چاران ات۔ ساٹا مانیکا گوست۔ ”سان ڈیا گو
 “گوست۔ باز دگہ شہر گوست انت دور ۽ چہ ”لاس اینجلس“ ۽ کہ امریکی ایشار ایل اے
 گوشت، ڈاون تاؤن ۽ برز بالائیں ماڑی درابوت انت۔ رند ۽ مالینڈ کنوکیں
 جہازانی چیر ۽ چہ ایل اے ۽ ایر پورٹ ۽ کنک ۽ گوستان دگہ برز گے ۽ بالا بوآن ۽ گول
 تیاب ۽ روان بوت آل۔ آما چین زر، زر ۽ سر ۽ بوجیگ واسٹیر وچ ایشان ڈور
 گوزانت میوزک ۽ تو ار رو شین روچ اے امریکہ کہ دنیا و اب ات۔ چہ امریکن ڈریم
 کہ اے چہ چیزے ات، چہ امریکن آل جست کنگی ات۔ منی اسکورٹ کہ سیاہ فام
 ات۔ آہم امریکن ات۔ بلے چہ آگوشت کرت کہ ”امریکن و اب چہ یے
 ات؟ بلکن ۽ ایشی تہا امریکن من نہ لوٹ کہ آتراجست بکنیں۔ چہ اگاں من یک
 اسپتین امریکن ۽ جست بکرتیناں کہ امریکن و اب چہ یے ات تو آیانی جواب
 چٹاں چٹ اسپتین امریکن و ابے بوتین کہ ایشی تہا سیاہ فاماں ہج جاہے بلکن ۽
 مہوتیں ہمیشا من چپ بوت ۽ خیال کرت کہ ہر جاہے کہ است گڑا اے امریکن
 و اب سیاہ ۽ اسپت ۽ مکسچرے ات، بلے ایشرا چہ کئے جست کنگی ات؟

امریکہ ۽ تہا چہ سیاہ ۽ اسپتین ابید آبا ئی امریکن کہ ایشاں ”نیٹو امریکن“
 گوٹگ بیت۔ و تارا اولی امریکن باشندگ خیال کرت انت کہ ایشانی گوٹندہ
 مرچی باندا رسل منیزات کہ آئی کتاب WHERE WHITE MEN FEAR
 TO TREAD ہر بک اسٹال ۽ ایرات۔ اے ریڈ انڈین ات انت کہ چہ اسپت
 فاماں نسل پرستی ۽ تنگ۔ آیانی گوٹگ ات کہ صدانی، ہزارانی سال ۽ پیش آ امریکہ ۽
 تہا آبادانت۔ بلکن ۽ انسان اول سر ۽ امریکن تیاب ۽ ودی بوت ات۔

دوئی ٹک سیاہ فامانی کہ چہ عالیجاہ محمد ۽ فاکم ایکس ۽ فرخ خان ۽ بگرے تاں
 باز دگراں امریکہ ۽ تہا وتی حیثیت ۽ منینگ ۽ ہا ترا جنگ ۽ اتاں۔

سیبی امیگرٹس ات انت کہ چہ جاپان ء کوریا ء چین ء بگرے تاں
 ہندوستان ء پاکستان ء مردم ادا آبادات انت کہ وتی ملکانی تھا اے مردمانی لُنٹ
 دوہنگ انت، بلے مرچی آہم پہ وتی حقانی گپ جنگات انت ء امریکہ ء تھا آیانی
 گپاں گوشدارگ بوت۔

چہاری ”ہسپانک“ ات انت کہ چہ میکسیکو ء لاطینی امریکہ ء ملکان چہ وتی
 ڈکٹیٹراں جیہان اودا اہت ات انت ء آبادات انت کہ آپہ وت ء حق لوٹت انت...
 کہ نوں کس نہ زانت کہ اصل امریکہ نی کئے انت۔ امریکہ ء کلچر کجام
 ات، چے انت... بلے امریکہ است ات، آبادات، ء شمال ات ء ”سپر“ ات۔ انکس
 زبان انکس نسل، انکس رنگ، انکس مذہباں ابید امریکہ، امریکہ ات۔ امریکہ سپر
 ات۔ زور آورات، مزن ات... ایدگہ ملک کہ وتی زبانان نہ مننت پہ وت ء یک
 مذہبے جوڑ کن انت۔ یک زور آوری یے ء دود ء ربیدگ کارنت کہ آیانی خیال ء
 ہمے ڈول مرکزیت ء تھا آیانی قومی تشخص محفوظ بیت انگت ء ترقی نہ کن انت۔ بلے
 امریکہ گواچنی سپر ات کہ اودا دراہ رنگانی ابید ہر چیز انچش چلان ات چو کہ اے یک
 قدرتی اینں چیزے بہ بیت۔ پرچے؟ اے جُست نوں من ء آیکا ات۔ بلکن ء امریکہ ء
 تھا ہر جاہ ء ہر وہد منی فکر ء تھا ات کہ گواچنی ”بازی ء تھا وحدت“ ء تصور موجودات...
 امریکہ... امریکہ... امریکہ... بلا امریکہ!

نووں تیاب ء گوں روان ماچہ یک کوہستگلیں علاقہسے ء گوٹزان ء بُرز بوتن ء
 اولی وار چہ منی اسکورٹ ء زبان ء دراہت: ادا واجہ ”بیورلے ہلز“ بنا بیت۔ ادا دنیا ء
 مزن مزینیں مالدارانی بنگلہ انت... عام مردم ایشی واب ء ہم دیست نہ کنت...
 مزینیں ایکٹر، ایکٹریس، ہیرو نامی گرمی نیں مردم ہداں، اے کوہ ء سمر ء پہ وت ء گس
 بندانت... ادا بچار چنکس زبیا انت۔ ”بیورلے ہلز“...

من چارگا اتاں... ہر نیمگ ء قدرت وتی زیبائی ء تالان کرتگ ات۔ ء
بنگلہ چہ سبزیں در چکاں ڈر ابو ہگانہ ات انت... بیور لے ہلز۔

چہ بیور لے ہلز ء پد ہالی وڈ، بلے تنے وہدی بیور لے ہلز چلگا ات۔... اودا
بچار رونالڈ ریگن ء گس انت۔ ”او جے سمپسن“ ء۔ ہمدان گسے است۔ من چک ء
پروٹیس چارین کہ رونالڈ ریگن چون ادا بوتگ؟ او جے سمپسن، او، او جے سمپسن کہ
وتی جنین ء کشتگ ء مرچی باندا ہر جاہ ہے مقدمہ ء گپ انت۔ ہماروچی کہ من واشنگٹن ء
ات آں تو اے مشہوریں مقدمہ ء فیصلہ بوت۔ بلے اے فیصلہ ہم نسل ء جنجالانی بہر
بوت۔ حیوری سیاہ فامانی ات۔ استغاثہ ء تہا اسپتیں مردم ات انت۔ استغاثہ ء پولیس
والا یے کوشست کرت کہ او جے سمپسن بہ پسیٹ ء آئی درائیں کوشست مقدمہ ء
حراب کرت انت۔ ء حیوری او جے سمپسن ء حق ء فیصلہ دات... باز گپ بوہگات
انت کہ اے نسلی حالتانی سر ء فیصلہ ات، بلے باز گوشگا ات انت کہ اے استغاثہ ء
نالانگی ات... کئے زانت، بلے نسلی سوال چہ ساری ء گیش امریکنیاں در پیش
ات۔ نوں چے کنگی ات آیاں؟... کس نہ زانت... بلے سیاہ فامانی روح امریکہ ء تاں
بازو ہد ء تنگ کنت۔ تنکہ یک راہے در گیجگ بہ بوتگ...
ما جہل کپاناں... ہالی وڈ نر یک آیان انت۔

رو کپتی ہالی وڈ ء یک زیبائیں ہوٹل ء تہامن داشنگ اوں۔ جہل ء سیل
کنیں تو دراہیں لاس ایگلز درابیت... گزری گزری، تھامور تھامور، سبز سبز...
مرچی یونیورسل اسٹوڈیو ء چارگا روگی انت۔ بلے تنے وہدی آئی در تک نیست...
نشتہ جاہ ء ٹیلی فون کنگا انت، من حیاں کنیں ء من زانیں کہ آٹرا ٹیلی فون ء سک شوق
انت۔ ہر جاہے کہ روٹ ساری ء ٹیلی فون ء چست کنت۔ ریل ء اسٹیشن ء ایئر
پورٹ ء دکان ء تہا ہر جاہ ء من ء آئی اے عادت دوست نہ بیت بلے من آٹرا گوشت نہ

کنیں، بلے تنگ بنیں۔ بچ آئی ہے عادت ء چے بنیں من ء امریکہ ء چارگی
 انت... بل کہ آٹیلی فون بکنت۔ وتی دل ء وش بکنت۔ دوارگ ملان ء آدہ بچ ء
 اہت۔ من ء آگاڑی ء تہا سوار بوتان ء دیم پہ یونیورسل اسٹوڈیو ء رہادگ بوتان۔ ہر
 دم ادا من ء ایکٹرے لگیت ء ہر واقعہ فلما نی کسہ حالتا کانی تہا نشہ ء جرمانی کسہ
 انت۔ ہالی وڈ ء ”خوراک“ موجود انت۔ شاہ نویس ء رائٹر ہماں چہ وتی کسہ آل
 زورنت ء اسکرین ء پیش دار انت۔ ء رند ء اے کسہ تمام دنیا ء اسکرینانی سر ء چلنت۔
 امریکہ ء یک بہرے دیما کئیت دوئی بہر چیر بیت۔ کہ ادا یوک ء نشہ ء جرم نیست
 انت بلکن ء ادا علم ء ہنر ہم است۔ بلے اسکرین گیشتر طاقتوریں چیزے مردم
 باور کنت لکھانی ڈالرانی خرچ کئیت...

یکوارے دوارگ منی اسکورٹ من ء کئیت ء روت کہ آسے گھنٹہ ء رند من ء

بچ اداں نہ زوریت...

من یونیورسل اسٹوڈیو ء تہا پترتاں۔ کنگ کانگ منی وش آتک ء اتک۔
 پدا ہماندارگ ء پدا ہما سُمبل کہ من ڈزنی لینڈ ء تہا چارتگ ادا ہم موجود انت ء درائیں
 دنیا پہ اے سُمبلان گنوک انت... یکے کنگ کانگ، دوئی شر لاک ہو لمز، سیمی جیمز،
 بانڈ، چہارمی ایش ء پنچی آ، بازیں سُمبل، بازیں عکس، بازیں فلم، بازیں تصویر ء
 بازیں حیاں کہ کروڑانی مردمانی آئیڈیل، ایش انت ناسُمبل ء طاقت!

من بس ء تہا سوار بنیں دراپیں اسٹوڈیو ء چاریں مارمن برانڈو، صوفیہ
 لاریں، ڈی مارٹن، الزبتھ ٹیلر، ء بازیں دگہ نام انت کہ آہانی تصور ادا نظر کاہنت... ما
 بس ء تہا گرداں میکسیکو سٹی ء چاران، داینوساراں، جوراسک پارک ء چہ گوٹزن،
 مہلوک ء چیگانٹ انت۔ جہل ء بس ء پُل پُرشگا انت۔ طوپانے آیکا انت، ہیلی
 کاپڑے کریش بوہگا انت ہارے آپ تچان انت، زلزلگ انت، تصویرانی کشگ

انت۔ گروک ۽ گزند انت... پستولانی فنیر انت...

منے بس اچ کونڈان درکپان روشنائی ۽ تہا کبیت۔ تو منے اناؤنسر
گوشیت کہ نوں شما ”بین حر“، فلم ۽ سین ۽ بچارت کہ ادا جوڑ کنگ بو تہ منے دراہانی سر
ہمانیمگ ۽ لونجان بنت پن حر! بن حر... ۽ ہا تاریخی نیں فلم سمسبل کالنگا انت۔ منے
جستجو ڈان انت... امریکہ سپر انت.....

من لہتیں چیز پہ بہا زوریں ۽ اچ اودا گرین بلے منی اسکورٹ درانہ
انت۔ من دگہ چکرے جنین، روج گرم، روشنائت، مہلوک آیان ۽ روان انت۔ کوہ ۽
بُز جہل ہالی وڈ تالان انت۔ من گزنگ آں، ہاٹ ڈاگ، ورین، یک پزوریں
زالے منی کنک ۽ نندوک من ۽ چارگا انت۔ گوں من حندیت بلے من ۽ آئی دیم ۽
پوڈ رُسرخی دوست نہ بنت آکل ۽ رنگے، آئی بدن درانہ کنت من ۽ دوست نہ
بیت... من پادا کائیں.. تو ارانی دنیا، وش بو آئی دنیا، امریکہ... یونیورسل اسٹوڈیو
... من پدا گیٹ ۽ کائیں۔

منی اسکورٹ نوں اوشتوک انت۔ ما اچ اوداں سیدھا ائیر پورٹ ۽ رادگ
باں۔ لاس اینجلز، ایل اے ائیر پورٹ ۽ کہ اچ اوداں مارا ”پہ اورے گن اسٹیٹ“ ۽ بال
کنگی انت۔ وہدیکہ جہاز بُز بیت تو من جہل چاریں تو لاس اینجلز چہ بُز ۽ من ۽ یونیورسل
اسٹوڈیو ۽ پیم ۽ محسوس بوت۔ کہ یونیورسل اسٹوڈیو ایشی تہا یک ٹکٹ یے.....

(ماہتاک بلوچی مارچ 1996)

یورپ یا تانی در یگ ء

ایوب بلوچ

یورپ ء اولی پجاری وانگ ء بنداتی کتاباں چہ بوت۔ رند ء گوں سنج و سرپدی ء دُوم ء چہ حوالکاری و شننگاری ء تکاں یورپ ء نام بے کساس اشکنگ ء کیت۔ تاریخ ء سیاست ء چست ء ایر چرت ء یورپ ء سر بوت آل سیمی دنیائے بازیں ملکانی آجونی لیکہانی روچ ء گوں یورپ ء موگل ء ٹک داتگ۔ صداں سال ء غلامی ء جگ ء جہلانک کنگ ء جہداں بازیں ملکان ء چہ خون ء ہاراں گوازینتگ ات۔ اے باروا ہم یورپ پہ وتی کرتوتاں نام دپ ات۔ ء ہے پیم ء پہ سائنس و ٹیکنالوجی ء صنعتی دیرنی ء ہم یورپ ء جاہ داشت۔ چہ جلمگمیں عکساں منی حیاں ء تہا یورپ ء عجیبیں دروشم ات۔ کیشتر فلمانی تہا یورپ ء ندرگاں منی حیاں وتی نیمگ ء کشتگ ات پشت کپتگیں کمی مادوستانی کسہانی پیلہ کت کہ آیورپ ء سواد ء شتگ ات انت۔ من ہم لوٹت کہ جی شاہ ولایت.....

نیم شپ ء وہدیکہ بالی گراب چہ کراچی ء پٹ ء چست بوت انت اے میان ء کہ من پہ واب ء بے وابی شپ گوازینتگ، دہ کلاک گوستگ۔ ہر قدر کہ کہ منزل نزدیک آیاں انت دل زیات سٹ ء کپ کنگ ء انت۔ یک نیمگ ء ایش کہ نوکیں جاہ ء حد اسبز انت چوں بیت۔ دومی نیمگ ء ایش کہ سیل ء سواد ء دیری نیں اوپار پیلہ بیت۔ چیا کہ من پہ ہفتگ ء ماہے ء نا پہ پانزدہ ماہ یورپ ء نام ء نیشتگ بوتگوں چہ مزنیں وہد ء منی ڈلگیں مرادوانگ ء اچ آئی رند سیل ء سواد انت۔

کے ایل ایم (KLM) ءِ زیبائیں مہمانداراں اخبار، رسالہ کمبل ءِ بالشتانی
 نزارگ بنا کرت۔ منی کش ءِ نشنگیں جاپانی پیریں زال ءِ وتی گھڑی چارت ءِ انگریزی
 ءِ گشت ءِ ”منی حیال ءِ ماسر بوگی ان“ منا انچوگمان بوت کہ زال ءِ منا منزل ءِ مستاک
 دات۔ من پہ وانگ ءِ حاتر ءِ اچ آئی بدل زرتگیں کتاب کہ آدنیاے نامداریں
 سروکانی باروات۔ آراواتر دات ءِ اے حاتر ءِ آئی منت گپت آبچکند ات ءِ وتی
 چیزانی تورگ ءِ تہا کنگ ءِ لگت ات۔

دمانے ءِ پدجار بوت کہ ماسٹر ڈیم (ہالینڈ) ءِ بالی پٹ ءِ سرائیر آگی
 آں۔ وتی لانک ءِ بہ بندات۔۔۔ من حیال کرت منی شہدیں زباں ءِ لانک ءِ بندگ
 شیواری ءِ جہد ءِ سرگال انت اے جبر منی بابت ءِ چنکس راست انت چیا کہ مناتاں
 وس ءِ جہد کنگی انت من لانک بست۔

گراب ءِ چہر کرت ءِ نشت۔ ماسٹر ڈیم ءِ شایگانیں بالی پٹ یورپ ءِ
 زیبائیں پٹاں چہ یکے ات۔ کتر ءِ گوراں دنیا ءِ نامی نین بالی کمپنیانی گراب ایردیگ ءِ
 چست بوگ ءِ انت۔ بازیں گراب اوشتوک انت۔ من اولی بزاں انکسیں مزنیں ءِ
 دست گٹیں بالی پٹ ءِ ندر اہ ءِ کنگ ءِ اوں۔

سیڑھی ءِ بدل ءِ یک ڈیل گروکیں سرنگے اہت ءِ گوں گراب ءِ دپ ءِ سکت
 بوت۔ مسافر اچ ہے سرنگ ءِ تہادیم پہ مزنیں ماڈی ءِ ر ہادگ بوت انت ءِ داخلقت ءِ
 مسافرانی گندگ اہت۔۔۔ بارو بوج ءِ بڈ جنگ ءِ رندا اولی جبر ہے ماڈی ءِ تہا بینک ءِ
 روگ انت۔ تنکہ ڈالریا دومی کرنسی بدل ءِ ہما ملک ءِ زر بزبان ڈالریا بگریں۔ ہے جاہ ات
 کہ من یورپ ءِ ساتلگیں دودانی اولی وارلگت ات ماں کت ءِ بینک ءِ دریگ ءِ دیم ءِ
 اوشتا تگیں قطار را کمار نہ کت، مناکس ءِ نہ ٹوہت بلے۔۔۔ اچ ہر کسے دیدو کاں ہاموشیں
 کوکارے مچ ات ”کجا نگو پترانے“ من پہلی لوٹت ءِ قطار گڈ سرائوشتات اوں۔

ہفتگے ساری ۽ رنگیں کا گد ۽ روایک نشان (Sticker) یے مناوتی
 کیسگ ۽ سرالاجینگی ات تنکہ منی دیم ۽ آوکیں مردے منادرس بکنت ۽ تن ہند ۽ سر
 کنت۔ من بندات ۽ ایش دل ۽ بُرت بلے اے جبر منایات اتک کہ منی دیم ۽ کس
 نیت۔ انگو آنکو چارگ ۽ دم برت کس نہ اہت۔ نون من بورڈانی وانگ بنا کرت
 چیا کہ نادرسیں رنگ پہ رنگیں مردمانی مچی ۽ نیام ۽ ہر کس وتی گم ۽ وت زوریت۔ ہے
 دمان ۽ نشان (Sticker) یات اہت۔ من اچ کیسگ ۽ درکت ۽ کوٹ ۽ سراسر
 راست کنگ ۽ اتوں کہ وشیں توار ۽ پرست۔

”تومسٹر بلخ ۽“۔ آئی منی نام ونت ۽ پہ وش اہت ۽ دست ۽ دیما آورت۔ من
 ”کیرن“ اول۔ وش اہت ۽ ہالینڈ ۽۔ ”کیرن وش بوت تی گندگ ۽“ من
 گشت۔ ”منی پنگ ۽ تو جخال نہ بوت ۽“۔ کیرن، چکندات ”جخال بوگ ۽ جُست
 ۽ ماچہ مہمان ۽ کناں۔ مئے جاہ انت۔ گوں آئی مک ۽ ماچہ بالی ماڈی ۽ زیر زمینی راہ ۽
 نڑیکیں ریل ٹیسن ۽ سر بوت آں چو کہ بالی ماڈی نماہ دار، پہک ۽ روژنات ہے پیم ۽
 ریل ۽ ٹیسن ہر دہ منٹ ۽ یک ریلے رسیت ۽ یکے رہادگ بیت۔ من ٹکٹ گپت۔
 کیرن منادرست کرت۔ چیا کہ نیم کلاک ۽ رنداچ بزکاک ۽ نیروبی ۽ آوکیں دومی
 پیس مہمان پہ آئی راہ شونی ۽ چم چار بنت۔ من ۽ ہالینڈ ۽ بنجاہ (دارالخلافہ) ”ہیگ“ ۽
 روگی ات ۽ ہے صورت ۽ من وتی ہنکین ۽ سر بوہگ ۽ حاتر ۽ مناکم ۽ گیش صدے کپے ۽
 کلومیٹر دگ روگی ات۔ ریل رہادگ بوت۔ نودشزنگ ۽ ات انت۔ ریل دگ ۽
 ایدیم ۽ آدیم ۽ اولی پنچیں منٹاں مزینں ماڑی۔ زیبائیں بازار، پراہ ۽ دراجیں پڑیں
 دگ ۽ سڑک، لاری، کار ۽ ٹرام ۽ مردمانی رو ۽ آگندگ ۽ کیت۔ بلے آئی رندا اصل
 ہالینڈ چمانی دیما اہت۔ بزاں ہالینڈ ۽ ہما بہر کہ کلگی گشگ بیت۔ تن کہ چم کار کنت گل
 زمین سبز و شاداب انت۔ سبزیں کیلگانی نیام ۽ پی ایس گوک ۽ مادگ ۽ اسپے پس

چراگ کنان انت۔ ڈگارانی نیام ء مزنیں آپ ء کہن تچنت ٹریکٹر ء مشینری کشت ء
 کشارکاری ء ماں بندوک انت ء اچ درساں زیات زیبا ء نماہدار رنگ ء ہماپل انت
 کہ ہالینڈ آسانی سبب ء یورپ ء پیریں گلدان لیکگ بیت ہالینڈ TULIP ء پل
 سچھیں دنیا ء نامدار انت۔ آپ پرگ داریں WIND MILL جاہ پہ جاہ انچو
 اوشتوک انت گشے کہ زیبا نیں کیلگانی رکھپانی ء کنگ ء انت۔

ہالینڈ ء ریل بندوبست باز جوان انت۔ کشادہ پہک ء صفائیں بوگی ء
 آسودگیں سیٹ ریل سواری ء مزگ دارکن انت بلے اصلیں جبر آئی راہ ء زیبائی
 انت۔ منی نژیک ء پیریں مردے نشتہ۔ پیسرا اخبارے ونت ء نول جبر ء کنگی انت۔
 منی گھڑی ء نیمگ ء اشارہ کرت ء وتی گھڑی ء ٹیمب ء نشان دات، من یات ء کپت
 اول جہاز ء تہا مارا گشگ بوتگ ات کہ مقامی و ہد ء پیم ء وتی گھڑیاں سیٹ کن انت۔
 من گشت تی منت واروں۔ من و ہد راست کت۔ پیریں مرد ء مناجست کرت اچ
 کجا کائے۔ من انگریزی ء سئی کت تہ آئی ہم انگریزی ء نرم نرم ء تراں کت ء گشت ء۔
 ”اولی واراد آہتگے“ من ہاں کت۔ گشتے اء بہتیں جبریات کن، قطار ء ٹیم
 اء زند ء مزنیں متاع انت۔ کسی ء گندگ ء اے پل الم ء بزور گوں۔ سلام دے بگش
 ”داغ“ چُش ما باز جوانیا مجلس کناں ء ندرگاں چاراں رواں ات انت۔ مردم دوستیں
 بابایا منانو کیں جاہ ء بار و بازیں سوج دات۔ اچ بورڈانی نبشتہاں ہے پدربوت کہ ما
 ”ہیگ“ ء سر بُوگی آں۔ گڈ سر ء ہچ کرت نہ کنت۔

سوال چہ منی نیمگ ء ات انت۔ تو کجا کجا گشگتے؟

بابا گشے یاتانی دنز ہپ کرت انت، فار ایسٹ، مڈل ایسٹ، افریقہ سچھیں
 یورپ ء آسٹریلیا۔

من گشت بابا ترسن و سالان مزنیں تجربے ہے داتگ بگش کہ زند ء مردم چون

بگوازین ایت؟

پسودات ”پہ سوگہی“ پدا بچکندت ء گشتے ”بلے منی بچ سوگہہ بوہگ سکت
گران انت“۔

ریل گاڑی ہیگ ء ٹیسن ء سر بوت۔ گوں ایندگہ سواریاں من ء بابا
درکپتاں۔ مایکے دومی ء را ”داغ“ گشت۔ ٹیسن ء سر مردم باز انت۔ منی راه کجا
انت یک وارے پدا ہے فکر بوت۔ بذیں مچی ء نیام ء منی چم پہ بزرزدا شنگیں یک گتہے
کپت کہ آئی سر امنی نام نشتہ ات.....

(ماہتاک زمانہ کوئٹہ منی، جون 1985)

بہشت درویریں لندن ء سفر

عبدالواحد بند یگ

مارچ ء ماہ ء من مشکت ء اتوں گڑا لیلیں میجر مجید ء منا حال دات کہ جولائی یا اگست ء خلیج ء بلوچ مان لندن ء سیمینارے ء بند ء بست ء انت اگاں تو بیائے سکت شرانت۔ من ہے دل ء داشت ء و دار کرت کہ باریں کدی اے مراکش بیت ء من بہ رواں۔ من دل ء گشت کہ اے مراکش ء پانگ اے بیت کہ من امارات، مشکت، سویڈن، ناروے، کینڈا ء سنگتاں ابید چہ بحرین ء اسماعیل ممتاز ء الم ء گنداں۔

روچ، پبتگ ء ماہ گوزاں بوت انت تا نکه ہماروچ اہت۔ میجر مجید ء منا ٹیلیفون ء سراحال دات کہ 15 ء 16 اگست ء پیش تو وتار لندن ء بہ رسین۔ گڑا چہ ہشت اگست ء من چین ء لانچ بنا کرت۔ حیاحیا تا نکه 12 اگست ء من کراچی ء سر بوتان ء یلیں ظفر کریم ء میار بوتان کہ ظفر جان ہر چوں کنتے منا ارزانیں ٹکٹے 13 اگست ء بگر ء بدے تا نکه 14 اگست ء من لندن ء بہ رساں۔ ظفر جان ء وتی بوراد ء اود ء تاچینت ء آخر کار پمن اتحاد ائیر لائنز ء ٹکٹے گپت ء آورت منی دست ء دات۔

اے سفر ء باریں من چوں مارت کہ کونٹے تاں کراچی ء بس ء سفر ء منا ہمار ہے لوٹیت کہ آمنہ کراچی ء بہ رسینیت ء اگاں یک ء دوروچ من اوداں باں گڑا آمنی عصابہ بیت۔ ہے سبب ء من وتی کستریں چک گوہرام وتی ہمراہ کرت۔ بلے وہدے کہ من کراچی ء بالی پٹ ء بالی گراب ء سیٹ ء نشتاں گڑا انا گت ء پکرے ء کپتاں ء چہ وتا جست کرت۔ اڑے بند یگ تو مدام سفر ء بوتگ نے بلے بچ وہدے ہمراہ ء ضرورت نہ

مارتگ، اے رندی چوں تو مارت کہ منا ہمارا ہے گوں بہ بیت۔ چونہ کہ نوں تئی بام ء جورکان ء داتگ۔ ترا پیری ء گور جنگ۔ مزنیں گڑٹی یے ء کپتاں ء گوں و تا گوشت کہ تو ہمک سال ء سے چار ماہ سفر اں گوازینتگ، ملک ء درملکاں بوتگ ء، کدی مشکت کدی بحرین کدی دہئی کدی لندن، سویڈن، اٹلی، ناروے اں بوتگ ء یاگاں ملک ء بوتگ ء ہم روج ء گس ء نہ نشتگ ء۔ مدام بلوچی ء آفس، بلوچی اکیڈمی، سیکرٹریٹ، کچہری اں بوتگ ء یک شمیے آنی روج ء ہم تو سنگت، عزیز قریب ء بیمارانی حال پرسی ء شتگ ء۔ ہمک مجلس ء شریک ء ہر جاگہ دوست ء سنگت تئی راچار بوتگ انت اگاں ترا پیری ء راستی گورجت گڑا تو چون پیئے گس ء نندگ ترا نساچیت۔ اگاں چوش بوت گڑا تو بزائے کہ تئی بام ء جورکان ء داتگ۔

بالی گراب ء وہدے بانزل نر آورت انت ء بال کُرت گڑا جہاز ء نازاکیں ء پری دروشمیں جنگو اں وڑوڑیں جوس ء رب ت آورت۔ مسافراں یکے وتی دل ء تب ء جوس یا شربت زرت ء دیما کرت پدا بسم اللہ کرت ء ورگ ء لگ ات انت۔ من مُلا مراد ء ممتاز یوسف ء ترانگ ء کپتاں کہ دریگتیں آہدا بوتیں انت اے جوس ء شربت گوں آواں زیبدار بوت انت۔ چہ شربتال پدنان اش آورت ء مسافرانی دیمادات ہر کس ء وارت ء چر اگرا کرت۔ اے نیام ء دو ساعت گوست ء بالی گراب وتی او لی منزل ابو ظہبی ء سر بوت کہ یک زمانگے شہنشاہ ء غزل ظفر علی ظفر ء لیب جاہ بوتگ ء نورگاجیان ء نثار ہوت ء ہم آئی چپ ء راست ء لیب کرتگ بلے نوں اے جا کہاں گوں ظفر علی ظفر ء بے وفائی کرت۔ نورگاجیان ء نثار ہوت ہمد ء لیب ء انت بلے بے کیپیٹن انت، لیب اش بے براہ انت۔

دو ساعت ء نیم ء گیش ماہالی پٹ ء لاؤن ء پہ دومی بالی گراب ء ودار ء نشتیں۔ اے ساعتانی نیام ء من چہ بیکاری ء وتی موبائل زرت ء سَم بدل کرت ء لگ

ات فون کنگ ء بشیر ء نذیر دہکان گڑینت ء آوانی و اب حراب کرت۔ سنگتانی حال
گپت۔ چرائی رند جنکو ء جارپر ینت کہ شے گراب پہ لندن ء روگ ء ساڑی انت۔
ماشت ء نوکیں گراب ء نشتیں آئی مدامی وڑ ء داب ء بال کرت۔ اے گراب ء جنکو
چہ آ گراب ء جنکاں گیشتر جلو ہنا کتر ء با اخلاق ء وش روح ات انت۔ ایشاں پدا
شربتانی یک دؤرے بنا کرت۔ شربتتاں پدوارگ نان ء تام ء وشیں بوتالاں بوت
پداچر اگڑا بوت ہر کسے وارت نشہ بوت دمانے ء رند دراہ تڑہت ء کپت انت بزاں
واب کپت انت۔ ہر نیمگ ء بے تواری ء چپیاں موری ات۔ کدی کدی ہے حور
دروشمیں جنکو آئی کوشانی کٹپ کٹپ ء توار گوشاں کپت۔ اے تڑگ ء چارگ ء
ات انت کہ بلکیں مسافرے آپے تے تلپ بکنت۔

من کدی و اب کدی آگہہ تانکہ لندن ء و ہد ء حساب ء کہ چہ ماچار ساعت
رند انت ہمائی و ہد ء حساب ء شہب ء شش ء اے نازاکیں حوراں ارز بند ء چا اش
آورت ء مسافرانی دیمادات۔

ساعت ہپت ء بالی گراب ماں لندن ء ہیتروا سیر پورٹ ء ایراہت۔
امیگریشن ء رند من وتی بیگ زرت ء دراہتاں شہب ء ہشت بوتگ ات۔ من کمیں
وارخطا تاں کہ علی رئیسے ء بیست دانگ کتاب مناگون انت چہ ہمیشی منی بیگ ء وزن
گران انت اگاں علی ء رستم رنگیں بیچ منی دیما میانت گڑا BOREHAM
IWOOD سٹیشن ء پدانک مناسک خوارکن انت۔ بلے شربوت کہ آئی دوئین بیچ
ماں کنگز کراس اسٹیشن ء ساڑی ات انت ء منی دل پدالاپ ء بوت کہ من چرے وزن
ء لڈ ء بار ء رک اتنت۔ ورنہ آں کتاب چمن زرت ء پدا ماچہ یکے دومی ء موکل
کرت۔ علی رئیسے ماں اے روچاں فرانس ء تڑ ء تاب ء شتگ ات۔

من وتی بیگ زرت ء چہ دوسد فٹ جہلیں چات ء دراہتاں ء زمین ء سرے

نیشنل ریل اسٹیشن ۽ نیمگ ۽ شتاں بلے من چارات آ اسٹیشن کہ من سالے ساری ۽
دیتگ ات آگارانت ۽ آئی جاگہا انچیں بلڈنگے جوڑ بوتگ کہ آشریں ملکانی شتریں
ایر پورٹ لاؤنجانی وڑ ۽ انت۔ آئی تہا شتر شتریں دکان، ریسٹوران، شراب خانہ،
انفارمیشن آفس، کتاب خانہ، ودار جاہ ۽ حاجت جاہ جوڑ بوتگ انت، سدانی حساب ۽
ٹرائی ایرانت کہ مسافر وتی بیگ ۽ بکچہ آں تاں وتی ریلوں بہ برنت ۽ بیارانت۔
ہزارانی حساب ۽ مہلوک رو ۽ آکنگانٹ۔ منی سر ۽ ہوش شت حیران بوتوں کہ ریل کہ
من مدام چہ ہمد ۽ گپتگ ۽ بورا ہم ووڈ ۽ اسٹیشن ۽ شتگاں نوں آریل منا چہ کجا دست
کپیت۔ جست پرس کناں ۽ تانکہ درگیتک۔ بورا ہم ووڈ اسٹیشن ۽ اسید محمد کرد ۽ لوگ
انت۔ اے واجہ ۽ لوگ چہ ہما زمانگ ۽ بلوچانی دارگ ۽ جاہ بوتگ۔ ماں اے
لوگ ۽ غوث بخش بینجو، سردار عطا اللہ مینگل، نواب خیر بخش مری، شیر محمد مری، نواب
بگٹی، خالد مینگل ۽ منی وڑیں بازیں سنگتاں کسے ہمداد شتگ ۽ کسے دعوت وارنگ۔
بلے اے لوگ ۽ پتر اش ضرور داتگ ۽ گوشتگ انت۔ بزاں اے لوگ سیاسی لیڈر،
ورکر، ڈاکٹر، بیورو کریٹ، طالب ۽ بیمارانی جاہ بوتگ۔ بہر حال من ریل درگیتک ۽
بورا ہم ووڈ ۽ سر بوتوں ۽ سارتیں گینے کش ات۔ اے روچ ۽ من پہ واپ گوازینت
شپ ۽ تاں دیر من ۽ اسماعیل کردنشت ۽ دیوان کرت۔ دومی روچ ۽ کہ پانزدہ اگست
ات دراہتاں پہ میجر مجید ۽ آئی گروپ ۽ شوہار ۽۔ منا حال رست کہ آئی پورہیں ٹولی ماں
میر غلام حسین میر آف یو کے (UK) ۽ لوگ ۽ ہنکین اش کرت ۽۔ جناں پروشان ۽
تانکہ من عبدالصمد بلیڈنی ۽ ہمراہی ۽ اود ۽ رستاں چاراں پورہ خلیج ۽ سر حالیں مردم ٹچ
انت۔ واجہ میجر مجید، واجہ تاجل، واجہ مللا ستار، واجہ صدیق رمضان، واجہ عبدالغفور،
کہدہ عبدالغفور، ڈاکٹر قادر مینگل، واجہ زاہد، واجہ اسماعیل ممتاز، چہ کینڈا ۽ واجہ ڈاکٹر
ظفر ۽ دگہ یک ۽ دوورناساڑی ات انت۔ ایثانی گندگ ۽ بقول ۽ فارسی ”آنی چشم ۽

روشن دل ۽ ماشاد بوت گل ۽ بال بوتان“۔ چہ من ۽ رند ایشانی وش آتک ۽ لندن سر حالیں مردم دودو ۽ چار چار ۽ آیاں بوت انت چوشکہ واجہ ڈاکٹر ملک، واجہ بندوئی، واجہ اسماعیل امیری، واجہ عبداللہ سیاهوئی، واجہ ولید گرنی، واجہ حسن ہمد، واجہ اقبال بلیدی چہ ناروے ۽ ڈاکٹر شمیعی زپندی، چہ سویڈن ۽ واجہ عثمان بیجارزی، واجہ ناصر بلیدی ۽ دگہ بازیں سنگتے ساڑی ات انت بزاں پورہیں بلوچستان مان میر غلام حسین ۽ لوگ ۽ جم بوتگ ات مارتگ کہ دنیا ۽ تمایں راجاں ماں درملکان تنظیم است۔ تہنا بلوچ انت کہ چہ درستاں گیش لگتہمال انت بلے پچ جاگہ تنظیم ۽ نیست۔ اے شپ ۽ ایشان بحث ۽ تران کرت ۽ آسراء ۽ ہمہ جاہ ۽ رست انت کہ مار ایک تنظیم لوٹ ایت کہ آئی نام بلوچ ہیومن رائٹ کونسل بہ بیت۔ ایشی بلوچی معنا ایش انت کہ بلوچانی انسانی حق ۽ حقوقانی ادارہ، تنظیم یا پلیٹ فارم۔ اے تنظیم ۽ مول ۽ مراد ایش انت کہ دنیا ۽ ہر کنڈے ۽ خاصیں وڑے ۽ ماں بلوچستان ۽ اے دوئیں حکومت کہ دیر انت بلوچانی سرازلم ۽ زوراکی کنگا انت ماں ڈٹی ملکان بلوچ چہ ہمہ پلیٹ فارم ۽ احتجاج بہ کن انت ۽ دنیا ۽ سہمی بہ کن انت کہ فلاں جاگہا بلوچانی سرازلم ۽ ناروائی بینیگا انت آوانی حق ۽ حقوق دمیگ بوہگانہ انت۔ حقوقانی دمیگ ۽ بدل ۽ آواں جن انت کشت جیل ۽ زنداناں اذیت ۽ ٹارچر اش کن انت۔ سر ۽ بازار آواں پاہودینت، کرناںی سردار نجت سکیں ناروائی کننت۔

17 اگست ۽ لندن ۽ بلوچاں ماں یونیورسٹی ۽ حالے کرایہ ۽ گپت ہمودا ایشانی سیمینار بوت۔ اے سیمینار ۽ پا واجہ ڈاکٹر حبیب اللہ ملک ۽ مہمان خاص واجہ تاجل بوت مال ستار اسٹیج ۽ اتک تنظیم ۽ نام ۽ آئی مول ۽ مراد گشت ات انت۔ تمایں ساڑی نیں مرد ماں ایش اش ساڑات ۽ وتی کمک کاری ۽ جارجت رند ۽ ہمہ روچ ۽ ہمہ سیمینار ۽ تہا تنظیم ۽ کابینہ ٹاہینت کہ ایشی پاگواہ ڈاکٹر حبیب اللہ ملک، نائب

پاگواجہ حسن ہمد، جنرل سیکرٹری عبدالصمد بلیدی، سیکرٹری اطلاعات میر غلام حسین، سیکرٹری ثقافت (کلچر) بانک ماہناز بلوچ، دودگہ سیکرٹری پھزانہ، رابطہء داشت انت۔ اے روج، اے دیوان پہ جوش، جزبہ، خیر، خوبی تمام بوت۔

19 اگست، بلوچاں یک ساز، زمیلی دیوانے ماں میر غلام حسین، بیتگ ماں ہانسلو، جمینت انت کہ آئی تہا لندن، بلوچ گوں زالبول، چگاں ہوری، بہر زرت اے حال اندازہ دوسد، دو نیم سد مردم اتلگ ات حال پڑات حالانکہ انتظامیہ، مردے دہ پوند کلٹ ہم ایر کرتگ ات ایشی، ابید بلوچاں وتی ساز، زمیل، گوشدارگ، چہ دور، وراں وتارار سینتگ ات۔ اے دیوان، براہدار کنگ، حاترا بلوچانی سازندہانی بادشاہ عبدالرحمن سوری زئی کہ بیچو، وڑ وڑ لیب پرمانیت چہ ناروے، لوٹائینگ ات، یورپ، بلوچانی شرتیں گشندہ واجہ رستم لاشاری چہ سویڈن، لوٹائینگ بوتگ ات۔ آروچی نیں بیگاہ پہ بلوچاں اسیدے ات۔ اے پیس مراکش باید انت کہ ہر ماہ لندن، جمینگ بوتیں تا نکہ دنیا، بزانتیں کہ بلوچ راج، راجوشیں شریں ساز است، بلوچانی چک کہ مان لندن، یورپ، پیدا بوتگ انت وتی ساز، زمیلاں سہی بوتیں انت۔ اے پیس مراگشاں اود، بلوچ ہم یکے دومی، رادیستگ ات، چہ وتا گیشتر نزیک بوت انت بہر حال اے یک شریں روچے بوت، گوست۔ چد، رند مئے خلیجی سنگت ہپت ہشت روج ماں لندن، داشت اش۔ روچے جاگہ پہ تڑ، تاب، شنیں۔ یک روچے لندن، نیشنل گیلری آف آرٹس، شریں، نایابیں عکسانی چارگ، گوست دگہ روچے مادام تساؤ، گیلری، شتیں کہ اود، دنیا، مزین مزین مردمانی بت ہمے رنگ، تراشتگاے بت خانہ، ہندوستان، گاندھی، اندرا گاندھی، ابید ایٹاب، چن، دگہ دو فلم اسٹارانی بت ایرات انت، چہ پاکستان، تہنا بے نظیر بھٹو، بت ایرات۔ اے گیلری، کلٹ پنجاہ پوند انت کہ ہر مردم، وی گپے

نہ انت۔ بلے من چہ میجر مجیدء سببء اے ہم دیست۔ اگاں میجر مجیدء منامہ لوٹا نینتیں
 نہ من اے سیمینار دیست ء نا کہ بلوچانی اے مچی میڑی دیست۔ من منٹواراں میجرء
 کہ مدام مناٹیلیفون کرت ء کڈن کرت کہ تیار بئے ء المء بیائے کہ اودء پہ گند ء تندء
 شرّیں موقعہ یے مارا دست کپیت۔

ہے روچانی تھا یک روچے لندن ء بلوچاں ماں ایران ء سفارتخانہ ء دیما
 مظاہرہ ء بند ء بست کرتگ ات۔ اے مظاہرہ یعقوب مہر نہاد ء مان زاہدان ء
 پاہودنیگ ء خلاف ء ات کہ ایرانی حکومت ء آترا پرے گپ ء پاہوداتگ ات کہ آئی
 ء یک رندے وتی تقریرے ء گوشنگ ات کہ زاہدان ء یک سڑک یے نام مولوی
 عبداللہ روا بند ء نام ء بہ بیت۔ آئی ء ایراد گپتگ ات کہ پورہیں بلوچستان ء یک
 چوشیں روڈے یا پارکے نیست کہ آبلوچ ء نام ء بہ بیت۔ تمائیں روڈ، پارک ء دگہ
 جاگہ درست گجرائی نام ء انت۔ یعقوب مہر نہاد شرّیں وانندگیں ورنایے بوتگ ء آئی
 جہد کرتگ کہ بلوچ بو ان انت بلوچی زبان ء ادب ء دیرئی بہ بیت بلوچی دودء
 ربیدگ پچارگ بہ بیت بلوچی ساز ء زیمیل ء سرا پابندی مہ بیت۔ ہے چیز ایران ء
 ملّائی حکومت ء تورنگ ء آئی ء بغیر چہ عدالت ء انصاف ء یعقوب مہر نہاد روچ رحمانی
 پاہوداتگ تانکہ دگہ بلوچے اے پیس گپ یا اے وڑیں لوٹ مہ کنت۔

ہے مظاہرہ ء میر سلیمان خان آف قلات ہم گندگ بوت کہ سہی بوتگ ات
 کہ خلیج ء بلوچ آہنگ انت ء ہے مظاہرہ ء ساڑی انت گڑا آہت ء ہے سنگتاں چے
 ہے مظاہرہ ء زرت ء یک ریستورانے ء برت ء گوں آہاں ہم دیوان بوت۔ چہ خان ء
 نزیکیں سنگت واجہ مہراب بلوچ ء گپاں انچو ظاہر بوت کہ خان چرے بلوچ ہیومن
 رائٹس کونسل ء جوڑ بیگ ء راضی نہ انت۔ مہراب ء گوشنگ ء ردء اے کونسل ء چچ
 پاندگے نیست۔

خان ء مہراب ء اے گپ وتی جاہ ء بلے مروچی نیں دنیا ء اے بدیں
جاوراں بلوچ ہوین رائٹس کونسل ماں لندن ء چہ مروچی ء سی سال ساری ء جوڑ بوتیں
گوٹگیں نوہ سالوں سکت تزند ء ایکٹیو بوتیں گڑا جرنیل مشرف ء آئی ہماہاں گوں
بلوچستان ء بلوچاں اے وڑیں زلم ء ناروائی نہ کرتگ ات۔ بایداں لندن ء بلوچاں
اے تنظیم ہما و ہداں جوڑ کرتیں بلے آفرین انت خلیج ء سنگتاں کہ آواں خلیج، سویڈن،
ناروے، امریکہ، کینیڈا ء مردماں پچی نکرے۔ آواں سکت باز کرتہ ہمک جاگہ مظاہرہ
کرتگ اش بلے اے پیہیں مزن نامیں تنظیم اش نہ بوت ء ہرچی کرتہ بلے تنظیم ء
کرتہ۔ ہما دیوان ء خلیج ء سنگتانی نیمگ ء ملاستار ء جارجت کہ ماں لندن ء بلوچ ہیومن
رائٹس کونسل ء آفس ء آئی خرچاں تاں یک سالے ء مادیں۔ اے یک مزیں
دلہڈی یے پہ اود ء سنگتاں نوں بایداں لندن ء بلوچ اے تنظیم ء پہ آپسے ء بہ
رسینت۔ پرچیکہ اے تنظیم ء آئی نام یورپی دنیا ء مزیں ارزشے داریت۔
بہر حال گوں خلیج ء سنگتاں یک ہتگے انچو گوست کہ ہچ زانگ نہ بوت۔
میرا قبال بلیدی ء دکان کہ ماں شیفرڈ بش ء انت ء یک وڑے ء بلوچانی کلات انت
ہمک بلوچ تزان ء گردان ء دم بارت گڑا روت اقبال ء ساہگ ء دے سا ساریت ء
آئی و شیں دیوان ء کندگاں لطف اندوز بیت۔ آئی ء ہر روچ ٹیلیفون کرت کہ تو
کجائے؟ تو آیکانے چے گپے۔ من درائینت کہ میجر ء ایدگہ سنگت ہما ء انت۔ اے
رونٹ گڑا من کایاں۔ یک روچے ڈاکٹر حبیب اللہ ملک ء چہ بلوچ کمیونٹی ء نیمگ ء
ڈٹی سنگتانی شرپ ء یک ریستورانے ء دعوتے دات آریستورانے ات۔ یک قسمے
ء افغاناں بلوچانی چھی دیست اے ہم یک شرپیں نداراہ یے ات دگہ روچے بانک
بیاتا ء حسن ہمد ء پہ خلیج سنگتاں دعوتے کرت۔ اے دعوت ء ڈاکٹر قادر ء واجہ زاہد
ساڑی نہ ات انت ہمے سبب ء دگہ روچے آئی ء شرپ ء ہم بانک بیاتا ء حسن ء

دعوتے ۽ انتظام کرتے ۽ وتی بلوچ دوستی ۽ شہر پر جاہ داشت۔

مشکی سنگتانی روگ ۽ پد یک روچے اسماعیل ممتاز ۽ ڈاکٹر قادر ۽ زاہد پرمانش ۽ مارا بکنگم پیلس ۽ تڑ ۽ تاب ۽ برت کہ اود ۽ چہ دنیا ۽ کنڈ کنڈ ۽ مردم کابنت ۽ ندارہ چارنت۔ بکنگم پیلس انگلستان ۽ بادشاہ ۽ لوگ انت۔ بادشاہ مردینے بیت یا جنینے بیت شہر۔ چہ گوستگین سدسال ۽ گیش انت کہ اے ملک ۽ بادشاہ جنین انت۔ اے وہدی بادشاہ ملکہ الزبتھ انت ۽ چرائی پیش آئی مات بوتگ ہے جنینانی بادشاہی ۽ وہد ۽ گوشنت کہ ایشانی بادشاہی ۽ روچ نہ بڈتگ۔ مطلب ایش کہ آوانی بادشاہی ۽ جاگے روچ برکت بوتگ تہ دگہ جاہے روچ است ات یعنی ایشانی بادشاہی انچومزن ات۔ بلے مروچاں انچوکسان انت کہ ہندوستان ۽ صوبہ یے ۽ کچ ۽ نہ بیت۔ بلے مروچی ہم عم، معیشت، جمہوریت ۽ طاقت ہمائی گورا انت۔ پہ نامہ ۽ پاکستان، نیپال، ہندوستان، عربستان ۽ یک کپے وتی منا آرات انت۔ حکومت انت بلے چم اش انگلستان ۽ سک انت تانکہ ایش چیزے مہ گوشت آچ چیزے نہ کننت۔

اے درستیں سنگتانی روگ ۽ پد گڑامنی جاگہ ہمک بیگاہ ۽ واجہ میر اقبال بلیدی ۽ دکان بوتگ ہمودا حسن ہدم آتنگ ۽ کدی کدی علی رئیس ۽ میر غلام حسین ہم آتنگ انت۔ غلام حسین چہ ہمودا پداوتی لوگ ۽ شنگ بلے ماسنیں ملاں ملاں ۽ شنگیں حسن ۽ بانک بیاتاء لوگ ۽ مجلس ۽ دیوان بوتگیں۔ بیاتاء و شیں ورگ گراستہ ۽ مانشتہ وار تہ تاں شپ ۽ ساعت دہ ۽ دیوان کٹینتہ ۽ ہر کسے دیم پہ وتی کدو ۽ شتہ۔ یک ۽ دورند ۽ واجہ علی ۽ لوگ ۽ دعوت بوت ۽۔ یک روچے واجہ اسماعیل امیری ۽ یک روچے واجہ ناصر محشمی ۽ دعوت ۽ من ۽ ملی شنگیں مجلس ۽ دیوان بوتگیں۔

31 اگست ۽ واجہ ڈاکٹر حبیب اللہ ملک چہ ہیستنگ ۽ آہت ۽ مناوتی

ہمراہی ۽ برت ۽ دو سے شپ ما ہمودا آئی گور ۽ گوازینت و شیں دیوانے

بوت۔ ڈاکٹر ملک چہما بلوچان انت کہ مہمان ء چہ خدء لوٹیت کہ مہمانے بیت ء دو سے روچ ء آئی گورء بداریت۔ اے واجہ ماروچاں سک شات ء وشحال بیت کہ آئی گورء مہمان بیانت۔ واجہ بلوچ کمیونٹی لندن ء پاگواجہ انت ہم نون کہ بلوچ ہیومن رائٹس کونسل جوڑ بوتگ ایشی پاگواجہی ء گرانیں بارہم آئی کوپگاں لڈگ بوت ستمبر ء سے تاریخ ء من پد اچہ اوداں لڈت ء لندن ء آہتاں۔

واجہ محمد امین لاشاری ء دلی واہگ ات کہ من یک شامے آئی مہمان ہاں۔ گڑا یک شپے من حسن ء میراقبال بلیدی ردات ء شتاں واجہ مہمان ہوتاں۔ واجہ کارء تاریخ ء دین ء سرامزنیں دستر سے است چرائی دیوان ء منابازیں تاریخی موادے دست کپت۔ چرائی رند واجہ غلام رضا حسین بر کہ دیرانت ماں لندن ء نشتہ۔ واجہا بزنس، سیاست ء تاریخ ء سرامزنیں تحقیق یے کرتہ ء چریشی ء ابید واجہ دگہ علمے دربرتہ کہ آدم ء سمر پد کرت کنت کہ آتجارت، سیاست ء دگہ کارے ء چون ء چتوروتا جوڑ کرت کنت ء قابل بیت کہ وتارا ہما پڑ ء دیما ببارت۔ اے بابت ء واجہ ویپسائٹ یے ہم جوڑ کرتگ ء دگہ ملکانی حکومت آئی ء دعوت دینت آروت آملکانی ادارہ ء یونیورسٹی آل لیکچر ہم دنت۔ من ہم چہ واجہا سے چارسی ڈی گپت کہ بلکہ منے اسٹوڈنٹانی کارء بیانت۔ بلے شرط ہمیش انت کہ منے اسٹوڈنٹ انگلش شری ء بزان انت۔

5 ستمبر ء واجہ حسن ء منازرت پہ کاڈف ء برت کہ اود ء میر دوست ء تروزنگ واجہ نذیر چہ کینسر ء نادارہی ء سبب ء مان ہسپتال ء داخل ات ء وتی زند ء آخری روچاں گوازینگ ء ات۔ میر دوست ء مناسوگہ کرتگ ات کہ تو ضرور نذیر ء بچارے ء آئی حال ء مارا بدے۔

کاڈف انگلستان ء یک صوبہ یے کہ نام ے ویلز انت ہمانی یک شہرے۔ وہدیکہ بس ء سے ء نیم ساعت ء سفر ء پد مارا برت ء کاڈف ء رسینت تہ چے

گندیں کہ اودے اسٹیشن، روڑ، دکان ۽ دگہ مزنیں جاہانی بورڈاں دوزبان نبشتہ انت۔
یکے وانگریزی ات ۽ دومی ۽ مئے سر پر نبوت واجہ حسن ۽ منا حال دات کہ ویلز ۽ زبان
انگریزی نہ انت آواں وتا زبانی است کہ ولچ ۽ گشت ۽ آوتا انگریز گوشگ ۽ بد
برنت۔ آوتا راچہ انگریز اس شرتز زانت۔ آوانی تعلیمی ۽ دپتری زبان ہما ویلچ انت۔
آوانی کار ۽ بار گیشتر زمینداری ۽ مالداری انت۔ اہو کہ اے راہ ۽ ماتاں کا ڈف ۽
شنتیں سڑک ۽ اے دیم ۽ آدیم ۽ ہمیش سک باز دیست۔ من وتی دل ۽ گشت کہ آفرین
انت ہے انگریز ۽ چہ مسلمانانی بادشاہاں لکھ سری شرانت۔ حاکی کننت بلے مہلوک ۽
لاپ دینت، زبان، دود ۽ ربیدگ ۽ تاریخ ۽ ہم رکیننت پہ گار ۽ گوری ۽ فنیلنت
۽۔ مئے شومی ۽ بچار کہ مئے ملک گوں دوانچیں مسلمان ملکاں گوں انت کہ وتارا
اسلامی ۽ جمہوری گشت مئے مڈی آل ورنٹ بلے مئے زبان دود ۽ ربیدگ ۽ تاریخ ۽
دشمن انت۔ اگاں چہ ما کسے اے بابت ۽ گپے بکنت آترا کشت گار ۽ گور کننت تاں
ہما جاہ ۽ کہ مئے راج ۽ نام ۽ ہم روادار نہ انت۔ آنہ لوٹ انت کہ بلوچ ۽ نام بہ مانیت۔
خیر ماشتاں ہسپتال ۽ واجہ نذیر دیست بزرگ نشنگ ات ۽ ملکموت ۽
راہچارات۔ مارادیست ۽ بازوش بوت۔ اے ہسپتال ۽ بیمار درست کینسر ۽
جتگین ات انت۔ ہسپتال ۽ صفائی، آئی نرس ۽ ڈاکٹرانی اخلاق، رواداری ۽ فرض
شناسی ۽ ایمانداری ماں مسلمان ملکان نگواہنت۔ آوانی کر ۽ اے تمیز کنگ ۽ رواج
نیست انت کہ آچارنت کہ اے مردم سیاہے یا اسپتے۔ مسلمانے یا عیسائی
یے۔ ہندویے یا سکھیے پرہاں فقط انسانے ۽ انسان ۽ دراہ کنگ، علاج کنگ،
آپ ۽ تام کنگ، آترا پہک ۽ پلگار کنگ آوانی دینی، انسانی ۽ اخلاقی فرض انت۔ ۽
اے درستیں نگہبانی، اے کار، ورگ چرگ، علاج ۽ درمان درست مپت انت۔
آوانی نسبت ۽ مئے ملک ۽ مسلمانیں ڈاکٹر چہ مسلمان ۽ زر گرت۔ اگاں مریض واب

کپت نرس کیتوان نے پٹنت۔ صفائی والا پٹیچ کوشان نے دزنت۔ اگاں بیمار مرمت
گڑا نرس آئی گھڑی ۽ مندریکان برنت۔ بزان مئے مسلمان ڈاکٹر ایشانی دیمار ستر
انت۔ ایش نادراہ ۽ دراہ کنگ ۽ ساڑی انت ۽ مئے ڈاکٹر چوقصاب ۽ وڑ ۽ پہ کشگ ۽
مدام ساری ۽ چاڑ کہ انت۔

مادو سے ساعت گوں نذیر ۽ گوازینت ۽ پداپہ لندن ۽ راہ گپنتیں۔ تاکہ
شب ۽ نوہ ۽ مالندن ۽ رستیں۔ ہے روج ۽ ڈاکٹر نصیر دشتی ہم چہ پاکستانی رسترانی دستاں
لگشتگ ات ۽ لندن ۽ سربوتگ ات۔ آٹیلیفون ۽ ات کہ زوت بیات۔ پدامن ۽
حسن جنان پروشان ۽ ساعت وہ ۽ نیم ۽ ڈاکٹر نصیر ۽ گور ۽ رستیں کہ اماں صمد بلیدی ۽
لوگ ۽ مہمان ات۔

ڈاکٹر نصیر سکت گل ات سکت وش ات۔ ماہے مارات کہ آنچور وچ کہ
اوداں گوازینتگ سکت ٹارچر بوتگ ۽ ہے ودار ۽ بوتگ کہ مروچی یا باندائے چوٹ آ
چوٹ ۽ آملک ۽ رستریں پولوس یاد کہ کاردار کہ اید کہ ورنہ آن اش آوار جتہ برتہ آراہم
چانپ انت برنت پداسالانی سال آئی سوج نہ بیت کہ باریں آ کجا انت۔ ڈاکٹر نصیر
ہما مردم انت کہ آئی سے کتاب حکومت پاکستان ۽ اختیار اداراں ضبط کرت۔ پداماں
کوٹہ ۽ مدام آئی چاری ات انت۔ بہر حال اے شب ما آئی کر ۽ گوازینت ۽ پدا
من وتی ہسکنین ۽ شتاں۔

یک روچے واجہ علی رئیس ۽ منافون کرت گوشت کہ بیاباندا شیرومری ۽
پیغمبر کارل مارکس ۽ آخری آرام جاہ بزاں آئی قبر ۽ حاضری دینیں۔ من گلے چت کہ
اے شتریں کارے۔ کارل مارکس دنیا ۽ مسترین مردماں یکے کہ آئی ۽ یک زمانگے
تھیوری یے پیش کرت کہ دنیا ۽ بایدانت اے وڑیں نظامے بہ بیت۔ اے یک نوکیں
تھیوری یے سراکار بنا کرت۔ اولی مردم لینن ات کہ آئی ۽ ماں روس ۽ اے نظام ۽

آرگ ء سو بمند بوت۔ دومی ماؤزے تنگ ء سیبی فیڈرل کاسٹرو بوت۔ لینن چہ روس
 ء ابیدگہ بازیں ملکہ ماں رُپت ء سویت یونین ء تسبیح ء کمات ء دنیا ء یک مزنیں
 طاقتے جوڑ بوت۔ دنیا ء ایدگہ ملاں ہم مارکس ء منوکان وتی پارٹی جوڑ کرت ء اود ء
 بادشاہ ء کوہنیں نظام ء حکومتاں گوں دست ء گلانش بوت انت۔ بزاں دینا دو بہر ء
 بوت یک نیمے بادشاہ، امیر، شیخ ء کوہنگ پرستیں جمہوریت ء حکومت ات انت ء
 دومی نیمگ ء مارکس ء منوکانی حکومت ات انت۔ ایشاں چہ یکے دومی ء باج برگ ء
 میڈیا، کتاب، ریڈیو، ٹی وی، ملا ء جاگہ جاگہ زر ء طاقت اش، ہم کار بست۔ آخر کار
 امریکہ ء زراں وتی کار کرت ء سویت یونین ء صدر گور باچوف اش وتی راہ ء برت ء
 سویت یونین چنڈ چنڈ بوت۔ درستیں ملک آزات بوت انت ء روس تہنا منت کہ سر ء
 مُودے حساب بوت انت بلے وام ء حساب نہ بوت انت۔ اے وہدی ماں دنیا ء
 یک سانڈے پشت کپتگ کہ آئی نام امریکہ انت ء برطانیہ آئی جوڑیدار انت۔ چین
 ء کیوبا وتی جاگہا است انت ء پہ امریکہ ء چیر ء اندریں بیہارے دارنت۔

بہر حال من ء علی آرچ وے روڈ اسٹیشن ء رستیں کہ قبرستان ہے اسٹیشن ء
 نزدیک ء گور ء ات۔ وہدیکہ ما قبرستان ء رستیں تہ قبرستان یک مزنیں چار دیوالی یے
 ء بندات ء چہ گیٹ ء گندگ بوت کہ باز مزنیں قبرستانے۔ آروچ ء قبرستان ء پترگ
 مپت ء نہ ات، سے پونڈ یک مرد مے ء ٹکٹ ات علی ء ٹکٹ گپت ء منجار ء مارا پترگ
 ء اجازت دات گڑا ما چارات قبرستان پہ بے تواری ء حساب ء قبرستانے بلے پہ
 سبزگ ء وڑ وڑیں درچکانی حساب ء بہشت یے ء ندرگ ء دنت البت حور گلماں
 ء مان نیست ات۔ قبر درست گوں پہتہ نیں بلاکاں بستگ ات انت ہمک قبر ء
 سراہما واجہ یابانک ء نام پیدا بیگ ء تاریخ ء مرگ ء تاریخ نبشتہ ات انت۔ ماچاران
 ء روان ء تانکہ مارکس ء قبر ء سر بوتیں تہ یک برزیں قد آوریں سنگے تراشنگ ء

مارکس ء بت شرکتگ ات اش کہ گوں وتی سرء مودڈ لگیں چم ء گوں ریش ء بروتاں
سکٹ جلو ناک ات مردماں ہے روج ء ہم تازگیں پلانی دستی آورتگ ء آئی پاداں ایر
کرت ات۔ من ء علی چہ ہے پلاں رُرت ء مارکس ء کش ء اوشتات ء وتی عکس کش
ات۔ مادیمترانہ نشین ء چہ ہمد ء وتر کرت۔ گیٹ ء آتکیں تہ گیٹ ء دیم پہ دیم ء یک
شریں پہتہ نیں لوگے مک ات کہ اے ہے منجار ء لوگ ات۔ ایشی پشت ء مزین
جنگلے ات کہ علی ء گشت کہ تاریخ ء نبشتہ انت کہ وہدے ہما دور ء حکومت مارکس ء
گرگ ء حکم داتہ گڑا واجہ مارکس ہے جنگل ء ٹپ اتہ۔ ہے جنگل آئی پناہ گاہ بوتہ۔ بہر
حال مارکس ء زیارت کرت ء دراہتیں جناں پریشان ء وتی ہنکیناں رستیں۔

ہے روچاں یک روچے لندن ء بلوچاں واجہ یعقوب مہر نہاد ء چلمی روچ ء
درگت ء یونیورسٹی حال پہ باڑہ رُرتگ ات۔ من سئی بوتتاں وتارا ہمود ء رسینت تہ مردم
کم ات انت ء ایشانی تہا اکبر بار کزئی ہم گوں ات چرائی ابید گہ نوکیں ورنایے واجہ
مصطفی کریم زادہ کہ سراوان ء نندو کے ء نوں لندن ء یونیورسٹی یے ء اکناکس وانینت
گوں آئی ملاقات بوت ء آئی ء منا وتی لوگ ء دعوت دات۔ چرائی رندا آئی فونے
اتک کہ من شمنے ودار ء آل من چارات کہ واجہ پہ حُب مناد دعوت دنیگ ء انت گڑا
من شتاں واجہ ء یونیورسٹی ء چہ اود ء رندا آئی لوگ ء شتیں شپ ء تاں دیر نشت ء تران
کرت۔ واجہ ء مول ء مراد ایش ات کہ شماہر چوں کن ات یکبرے بلوچ ورنایے تعلیم
بہ دیت۔ آئی گوشگ ات کہ بلوچانی تہا شتریں جرنلسٹ، شتریں اکنامسٹ، ڈاکٹر
آف ہسٹری ڈاکٹر آف جیوفز کس، شتریں ایجوکیشنسٹ، شتریں لایر بزاں درائیں
سبجکٹاں مارا لہتیں PhD بہ بیت گڑا مئی قوم دیرنی کنت ء مئے کار آسانتر بہت۔

23 ستمبر ء واجہ ڈاکٹر نادر ء فون اتک کہ من 26 ستمبر ء لندن ء ایگاؤں با

یدانت ما ء شہا وتارا بگندیں۔ من سکٹ وش بوتتاں کہ دیرانت گوں واجہ دیدار ء گپ

تران نہ بوتہ نوں چہ نزدیک ۽ گند کی بے ہم بیت ۽ گپ ۽ تران ہم بیت۔ اے بابت ۽ من گوں واجہ صمد بلوچ ۽ مہربانی کرت کہ پہ دو سئے روچ ۽ حاترا لوگے بدنت تاکہ واجہ نادر آئی مہمان بہ بیت۔ واجہ صمد بلوچ ۽ مہربانی کرت ۽ مارا لوگے دات ۽ واجہ نادر آئی مہمان بوت۔ واجہ صمد ۽ آئی شریں وڑے ۽ مہمانی کرت ۽ واجہ اقبال ۽ اے دوئیں روچ ۽ تمامیں بند ۽ بست وتی سر ۽ بست ۽ شریں نند ۽ نیادے بوت۔ آئی دیوان ۽ ڈاکٹر نصیر ہم ساڑی بوت ۽ دیوان تے دوچند کرت۔ اے دوئیں روچ پہ ماء ۽ ڈاکٹر نادر ۽ یا نگاریں روچ بوت انت۔

28 ستمبر ۽ ڈاکٹر نادر پداوتی ملک ۽ شت ۽ من، حسن ہدم ۽ میر اقبال پدا اقبال ۽ دکان ۽ دپ کپتیں ۽ شام ۽ بانک بیاتاء مہمان نوازی ۽ شرپ ۽ ساڑی بوتیں ۽ آمدی وڑے دروازگ ۽ دپ ۽ مارا ویلکم ویلکم ۽ گوں وش آتک کرت ۽ گلگ ہم کرت کہ چنکہ روچ انت شمانیا ہتگ ات۔ من ہر روچ شام ۽ راہچار بوتگاں کہ شما کات۔ شمنے آہگ ۽ من انچو ماراں کہ ۽ پت ۽ برات آہتگ انت سکت گل ۽ شاداں باں۔ شما ہر روچ شام ۽ منی گور ۽ بیات۔ ہمد ۽ شام بکن ات۔ ماوتی دل ۽ گشت کہ ما بلوچ وتی ستاء کنیں کہ چہ ماء مہمان نوازی ماں دنیا ۽ دگہ کس نیست بلے من اے پولش جنین ۽ مہمان نوازی دیست گڑاوتی دل ۽ گشت ۽ ہے باتیں ما۔ اہو کہ منے بلوچانی تہا ہم مہمان نوازی است بازانت، بلے اے یک پولش بے کہ چہ ما گامے دیما ترانت۔ گوں ما انچیں بلوچ ہم است کہ مہمان ۽ فون ۽ سراحال ۽ گرگ وتی جاہ ۽ آئی فون ۽ اٹینڈ ہم نہ کن انت۔ منی خیال ۽ اگاں ماچہ وتی قومی دائرہ ۽ دربیائیں ۽ ایدگہ قوماں علیک سلیک بہ کنیں گڑا ما گندیں ۽ ماریں کہ ما حشک ۽ چہ وتی سپت ۽ ساڑا ۽ دم نہ بریں ایدگہ قوم ہر چیز ۽ چہ مادیماترانت۔ پہ مثالیٰ تعلیم، ہز، تجارت، سیاست، وطن دوستی، راجدوستی، زبان دوستی، مخلصی، ایمانداری ۽ نیک نیتی ۽ مہمان نوازی ۽ چہ ما

سکٹ باز دیما ترانت۔

30 ستمبرء ماں انگلستان ء ائید بوت من پہ ترء تاب ء دراہتگ اتاں تہ
واجہ حسن ہدم ء فون اہت کہ تو کجائے من گشت کہ من شیفورڈ بش ء نزیک ء
آہتگاں کہ رواں اقبال ء زیارت ء۔ آئی ء گشت کہ مروچی ائیدانت باریں برو بچار
کہ میرا قبال دکان ئے پچ کرتہ یا اٹاں۔

مناموبائل گوش ء ات رواں اتاں من چارات تاں میرا قبال ء دکان ایدگہ
درستیں دکان پچ انت۔ من گشت بیا کہ درستیں دکان پچ انت۔ آئی ء گشت کہ ہمودء
بدر من ڈیوٹی ء ہلیناں ء کایاں من شت اقبال ء گورء نشناں کافی یے وارت رندا
شتاں لائبریری ء اخبارے ونت تا نکہ حسن اہت۔ پداما سئے ایں شتیں ہدم ء لوگ ء
مجلس جمینت۔ پداساعت نوہ ء ہر کسے پہ وتی ہنکین ء ر ہادگ بوت۔

یک اکتوبر ء روج ء ولید گزبنی ء دعوت داتگ ات کہ چہ شمانچ سنگت ء من
وتی لوگ ء دعوت دئیں کہ شمایا ات بحث ء تران بکن ات ء ء ’’بلوچی نبشتہ راہبند ء ما
بزوریں یاد رئے بہ کنیں۔ اے بریگاہ ء من، اسماعیل امیری، ناصر محتشمی ء عبداللہ
سیا ہوئی حاضر بوتیں بلے علی رئیس ء حسن ہدم نیاہت انت۔ من گشت کہ ایشی درکنگ
مزنیں سر ء مزنیں مجگانی کارے ما پچ گشت کنیں عبداللہ ء ناصر ء ایشی ء بہرنہ زرت
اسماعیل امیری ء ء ء ’’ء تاریخ بیان کرت کہ شہ کجام ز مانگ ء مارا گون انت۔ ایش
چہ گل خان نصیر، محمد حسین عنقا، سید ہاشمی، غلام محمد نور دین، مولانا خیر محمد ندوی ء باریں
دگہ کئے کئے مگسی ہاؤس ء آغا عبدالکریم خان ء پاگوا جہی ء دیوان کرتگ کہ منے
ضرورتاں ء ’’پورہ کننت ء ما پہ وتی ضرورت ء حاترا ایشی ء بزوریں، بہر حال اے ہے
وڑ ء من ات ء ما چاریں عبداللہ ء موڑ ء سوار بوتیں ء راہ ء یک یک بوتیں ء وتی
ہنکیناں شتیں۔

12 اکتوبرء موسم سردات من ڈنء دراہت نہ کرت۔ علی رئیس ہدامنی گورا
پورا ہم ووڈء اہت ء من ء آہدء نشت ء مجلس کرت۔

13 اکتوبرء من ء علی رئیس پداما نیشنل گیلری آف آرٹس ء چکرے دات ء
رنداماں لسٹر سکواٹرء چارلی چپل ء بُت ء کڑء عکس گپتیں ء کافی وارٹ ء چکر تیں ء تماشا
چار اتیں، آخر کار کرشام ء ساعت پنج ء ماوتارا میرا قبال ء گورء رسینت ء یک ساعتی
دیوانے کرت ء پداراہ گپتیں۔

14 اکتوبرء پدا واجہ علی رئیس ء لوگ ء دعوت ات ء علی رئیس گرین ووڈء منی
دیماہت۔ ماچکران ء تاکہ شام ء آئی لوگ ء شتیں نشت، شام کرت ء پدا من دیم پہ
وتی ہنکین ء شتیاں۔

16 اکتوبرء من، علی رئیس، اقبال بلیدی پہ آخری پارٹی ء حسن ہدم ء بیاتاء
لوگ ء کرت ء رخصت کرتیں کہ من ء نوہ تاریخ ء پدا ڈیہہ ء واترکنگی ات، بلے ہمے نیام
ء واجہ ہوشنگ نورائی مان دپ کپت ء گلگ ء کرت کہ تو آتنگ ء ء منا حال
ندا تگ، باندالم ء منی گورء کائے ء منی نان ء ورے، گڑاہپت اکتوبرء من ء علی ووڈ
گرین ء لائبریری ء یکجاہ بوتیں ء ہوشنگ نورائی ء لوگ ء نیمگ ء راہ گپتیں کہ آئی
لوگ لندن ء یک کنڈے ء ات۔ ساعت ہپت ء ما او دء رستیں۔ واجہ ہوشنگ ہم چہ
یونیورسٹی ء آہتگ ات۔ تاں شپ ء ساعت نوہ ء ما واجہ ء دیوان ء لطف اندوز بوتیں
ء دا واجہ مارا آورت ء اسٹیشن ء رسینت۔ ساعت دہ ء ماٹرین گپت ء پہ کنگز کراس
اسٹیشن ء راہ گپتیں۔

18 اکتوبرء روچ من وی ہنکین ء گوازینت واجہ اسید محمد کرد ء واجہ اسلم ہم
ہمودات انت مئے اے پورہیں روچ ء مجلس ء کندگ ماں براہوئی زبان ء ات انت
ہر یکے وتی کوہنیں گپاں ء سرگوستاں گیر آرگات ء ردی آئی سراپشومان ء شری آل

پہر بندگات۔

9 اکتوبر منی چن ۽ لانچ ۽ ائیر پورٹ ۽ روگ ۽ تیاری ات۔ ساعت دو ۽
من علی ریسی ۽ رافون کرت کہ تو فلان اسٹیشن ۽ بیا ۽ چہ اود ۽ منا برا ائیر پورٹ ۽ بہ
ریسن۔ پرچیکہ منی بیگ گران انت ۽ پدانان گوں من چست کنگ نہ بیت۔ رندا من
واجه کرد ۽ اسلم جان ۽ را اجازت کرت ۽ ٹرین اسٹیشن ۽ شتاں۔ راہ ۽ علی اتک مناد دست
گپت من ۽ علی دے دلی دالی جنان ۽ پہ ائیر پورٹ ۽ شتاں۔ ماں ائیر پورٹ ۽ چہ
بریفنگ ۽ رندا علی ۽ ہج کرت کہ روگ ۽ اجازت کنگ ۽ ساری باید انت سیاہیں
شربتے بہ ورین تا کہ ہمے شربت دینے سال ۽ پد ترا گراں بکنٹ ۽ بیاریت۔ گڑا پہ
علی ۽ حاترا من گونائی سنگتی کرت ۽ شربتے وارت پدا پہ دیمے سال ۽ حاترا رخصت
کرتیں۔ چد ۽ رندا پدا بالی گراب ۽ سواری درستیں شپ ماں راہ ۽ ۽ سہب ۽ مہالہ ابو ظہبی
ائیر پورٹ ۽ رندا تارنخ ۽ نیم روچ ۽ ساعت یک ۽ کراچی ۽ رستیں ۽ منی یک ماہ ۽
بیست ۽ ہپت روچ ۽ سفر کٹ ات۔

(ماہتاک بلوچی اکتوبر 2008)

ظہور انچو کہ منے زاناں

جسیم فرد

سہب ء ناشتہ ء رند منی واجہیں پس مولوی محمد حسین عاجز ء منا یک دعوت
نامہ یے دات ء گوشتے کہ سید احمد شاہ ء زہگ سید ظہور ہاشمی ء کہ مروچاں ریڈیو پاکستان
ء بلوچی پروگرام ء کارانت لوٹیت بلوچ شاعر ء زبان کواساں پہ یک مچی یے ء دعوت
بکنت ء اے دعوت نامہ منا واجکار ء پتی نام ء داتگ کہ توالم ء شرکت کنتے۔

دومی روچ ء وہد ء سراکلا کوٹ لیاری کوٹرز کراچی ء یک انجمنے اوتا کہ
جلسہ گرگ بوت۔ اودامنی واجہیں پس ء ابید آزات جمالدینی، ولی محمد پریس والا،
ماسٹر خیر محمد ندوی، احمد جگر، عبدالحکیم حقلگو، مراد آوارانی، قاضی عبدالرحیم صابر، عبدالصمد
امیری، محمد اسحاق شمیم، بابورسول بخش شاہین ء دگے بازیں شاعر ء ادیب ورناتک
انت کہ آوانی نام منایات نہ انت۔

جلسہ ء کاروائی گوں واجہ مراد آوارانی ء بنگلج بوت۔ واجکار ء بلوچی زبان ء
دیرنی ء واستا یک گلے ء تجویز پیش کت ء چہ آئی ء سید ہاشمی ء مہمانانی منت گپت کہ شما
وتی بے بہائیں وقت پہ اے مچی ء داتگ۔ اگہ ہے پیمانہ ء شہا پہ ہر کارے ء جم بہ ہیں تو
منے کلین کارچہ منے ناتفاقی ء برباد انت آبات بینت۔

انچو واجہ آوارانی ء وتی تران ء تہا گوشنگ کہ مروچکیں مچی ء مول ء مراد ہمیش

انت کہ یک گلے پہ بلوچی زبان ءء دیرنی ءء حاترا گوں آئی ءء نام ءء گچین کنگ بہ بیت۔

جلسہ ءء نندو کاں وتی وتی نام پیش کت انت۔ آخر ءء ”بلوچی زبان ءء سرچمگ“ ءء نام گچین بوت ہے جلسہ ءء منی گوں واجہ سید ءء پجارو کی بوت۔ مٹی ءء رند من گوں ظہور ءء بلوچی زبان ءء باروانشت گپ ءء تران کت۔ واجہ سید ءء منا پیش نہاد کت کہ تو ہم ریڈیو پاکستان ءء بلوچی برنامہ ءء تہا بہر بزور۔ منی پسو اثبات ءء ات۔

دوسے روج ءء رند واجہ ظہور ءء یک قراردادے ریڈیو پاکستان ءء پتنگے یک رند ”بلوچستان ءء جبرانی سراتبرہ ءء کنگ ءء واستات پہ من راہ دات ءء پیگامے داتگ، گوں واجکار ءء ریڈیو پاکستان کراچی ءء دفتر بندر روڈ ءء ملاقات بکنت۔

آزمانگ ءء بلوچی پروگرام ءء کارمسٹر پنجگور ءء واجہ فقیر محمد بلوچ عنبر وانوک تربت ءء محمد حسن بلوچ، پیش توار کراچی خدا بخش مینگل ءء گوادر ءء واجہ سید ظہور شاہ ہاشمی برنامہ ءء ترتیب دیوک ات۔

پہ بلوچی زبان ءء سرچمگ ءء پجارو کی ءء اشاں یک کتابچہ یے چہ ولی محمد پریس والاء ذریعہ ءء چھاپ کتگ ات کہ اشی ءء پہ بلوچاں پجارو کی بکن انت۔ ءء ہے رد ءء واجہ سید گوں منی برات واجہ عبدالصمد امیری ءء پہ بلوچستان ءء دوئیں دمگاں تر ءء گرد ءء دراتک انت۔ ماہما کراچی ءء گوں وتی سنگتاں یک بلوچی گلے بنا م ”ورلڈ بلوچ آرگنائزیشن“ جوڑ کت۔ پہ ہے مقصد ءء کہ وتی قوم ءء پہ تپا کی ءء راہ ءء بیاریں۔ اشی ءء تہا مولانا عبداللہ ایف بلوچ ایڈیٹر ”بلوچ آواز“ آرگنائزیشن ءء پاگواہ ءء من جنزل سیکرٹری گچین اتاں۔ دگے یک شیڈ کمیٹی یے کہ آئی ءء خاصیں باسک واجکار نور محمد دینار زہی، علی محمد جتوئی، کامریڈ لعل محمد بلوچ، محبوب سبحانی ءء گوں دگے لہتے قوم

دوستاں چہ گچین بوت انت۔

سال ۱۹۵۳ء اے جماعت دیما روان ات۔ کراچی ء اولی بلدیہ ء گچین
کاری بنگلہ بوت۔ ہر علاقہ چہ چار چار نمائندہ گچین کنگ بوت انت۔ منے لہتے
بلوچ کہ بلدیہ ء گچین ء انتخاب بوت انت۔ منے تنظیم ء وانندہیں ورنایاں کار دیگ
بوت۔ پہ من کہ ہج پیم حاضر نہ اتاں من گنداں واجکاراں یک دولتی کار گزیتی ء
کاگدے آرت کہ تو کراچی بلدیہ ء وارنٹ آفیسر بوت گئے۔

من چارات اگہ من دولتی کاراں دلگوش بہاں تو اے تنظیم ازبیں روت ء
دومی صورت ء منے سیاہیں میشاں کہ مارا چہ زوار کنت۔ منے دیما آسن ء دیوال بہ
انت۔ ظاہر انت کہ نہ لوٹیت سرکاری کاربکناں پمیشکا من پہ وشیں بانداں ء گوں
لہتے سنگتاں اے ملک دیم دات ء منے منزل عراق ات۔ آزمانگ ء بادشاہ فیصل ء
حکومت ات۔ ء عراق ء حکومت ء تمایں کار و مدار آئی ء نا کو پرنس عبدالعلی ء دست ء
ات۔ منی خیال ات کہ عراق ء بلوچاں گوں گند و نندے بکناں ء گڈ رند ء وتی سفر ء پہ خلیج
ء امان ء بکن انت۔ کہ آنگو ہم بازیں بلوچے آباد انت ء آواں گوں وتی پاکستان ء
ایران ء بلوچاں گوں ہمگر نچ بکناں تانکہ یک ڈڈیں زمزیلے پہ قوم ء جوڑ بہ بیت
بلے اے دراہیں کاراں سرمایہ لوٹیت ء من اے نہ لوٹتگت کہ چہ قوم ء کلدار یارقم جمع
بکناں۔ ء پہ ہمے خیال ء کہ چیزے نقدی دست ء بییت من ہما پہ وت کارے شوہاز
بکناں۔ بلے گوں یک دست ء چاپ جنگ نہ بیت۔ من گوں دوستگتاں یکے واجہ
صالح محمد بروہی ء دومی غلام رسول آزات ات۔ ماڈراہ گری میکنزی ء آپی گراب ء
بصرہ ء شتیں ء چہ او دا بغداد ء وتی ہنکیں کت۔

منی ویزا سہ ماہ ٹیک ات۔ مناروتاک ”عراق ٹائمز“ ء کاررست کہ اے روتاک گوں ”لندن ٹائمز“ ء ہمگر نچ ات۔ عراق ٹائمز ء یک لوگے گوں دراہیں لوازم ء خانگی ء پمن ترتیب ات۔ منی سنگتاں چشیں کارے نہ رسیت کہ آوانی درد ء بوارت مجبور ایک ماہے ء رند پداوتی ملک ء شت انت۔

آنیمگا منا معلوم بوت کہ سید ظہور شاہ ہاشمی ء پاکستان یلہ داتگ پہ وتی دومی منزل ء مسقط ء شتگ۔ واجکار پرچے چہ پاکستان ء شت۔ من ہم کدی سید ء جسست نہ گت۔

روچ سال بوت انت ء وقت نزاتک۔ سال ۱۹۵۷ء ء وہدے من چہ عراق ء بحرین ء اتکوں منا معلوم بوت شاہ صاحب ہمید اسک نادرہ بوتگ ء انوں نادرہ جاہ ء بستری انت۔ من گوں وتی دوستاں واہش کت منا واجہ ظہور شاہ ء نشانی ء بدے ات کہ من وت سید ء بگنداں۔

من وہدے نادرہ جاہ ء شعبہ ء اطلاعات ء سید ء نام جسست گت۔ من مارات شاہ صاحب ء دراہیں نادرہ جاہ زانت۔ من واجکار ء شعبہ ء ڈاکٹر بدر الہدی ء ملاقات کت۔ ڈاکٹر صاحب حیدر آباد دکن ہندوستان ء یک جوانیں ورنایے ات۔ ڈاکٹر ء من ء جسست کت کہ من تراولی براں اد ء گندگایاں۔ من گشت من زی چہ بغداد ء اتلگلوں۔ ء ظہور منی قدیمی دوست انت۔ ڈاکٹر ء گشت اے واجکار گوں یک ”پئے“ ء زندگ انت۔ اے خد ء یک معجزہ یے۔ بریں من ترا آئیے وارڈ ء براں۔

ماوہدے وارڈ ء مان بوتیں من دیست واجکار امریکن ”لائف میگزین“

وانگ ء دگوش انت۔ نژیک رسگ ء من شہکارات۔ انچو واجہ ء چم کپت چہ وتی
تخت ء ایرکپت چہ وتی تخت ء ایرکپت۔ گوں من دل پہ دل بوت ء من دیست واجکار
ء چم تربوت انت۔ ڈاکٹریک گونڈیں ساعتے ء نشت ء شت۔ من احساس کت کہ
اے نادراہ جاہ ء کلیں نادراہ واجکار سید ء بازو دوست دارانت۔ سید ء وتی گپ بنگیج
کت ء گشت ء کہ منابازو ہدانت من گوں اے شو میں نادراہی ء گیر چیلوں۔ شپ ء
مناو اب نیت۔ واب آروکیں قرص منی شپ ء وراک انت۔ من گیشتر گوں کتاباں
وتارا دگوش کناں اشاں منی عزیزیں ہمراہ انت۔ چوناہیا منا ڈاکٹر لہدی صاحب ء
گوشنگ تو توانے ہے وارڈ ء دفتر ء کار بکن۔ تنی علاج ہم ہمید اہیت۔ نزانتی
اخراجات ء واستا مزہم رسیت۔ من نشنگ اتاں تو گوادر ء پہلوان امی ء چک واجہ محمد
بخش سید ء گندگ ء اتک ء بازیں نیوگ ء واجکار ء واستا گونب ات۔ گپ ء
تران ء رند واجکار ء مناجست کت تو چوں بغداد ء چہ بحرین ء اتلگے۔ بلے اول ء منا
آپ تام ء چست کتگ تا نہ شمسئی تیمیں دوستانی دیدار نصیب بہ بیت ء دومی مناشائع
کنگ ء ذمہ دیگ بوتگ۔ یک سالے من بحرین ء کارکت۔ منی چک چیزے ماہ
نشت انت ء پدا کراچی ء شتاں۔

۱۹۵۲ء سال ات۔ عرب قوم چہ ہر جا کہ وتی قومیت ء نعرہ جنگ ء ات ء
جمال عبدالناصر کہ عربانی چم ء پونزات ء آوانی بلاہانی دیمپان ات۔ مہلوک انگریز ء آوانی
دلارانی خلاف تظاہرات کنگات انت کہ بحرین باید انت چہ استعمار ء خالی بہ بیت۔
پتگے یک رندے منی گوں واجکار سید ء نادرہ جاہ ء ملاقات بوتگ ات۔
بحرین ء جوانی ایش ات کہ ادء منی سیادو وارث۔ دوست ء آشنا بازات کہ مدام گوں

آواں گند و نند بوتگ ات ء من پچ اے نہ مار تگت کہ من بیگانہ آں ملکہ ء یاں۔ ادء
بحرین ء منی اوّلی ملاقات منے واجہیں کماش ء گوں عثمان بلوچ ات۔ واجہ عثمان بلوچ
اصل ء بلوچستان ء تیاب گورء مردے قدیم ء واجکار شرکت نفت آبادان ایران ء شعبہ
ٹرانسپورٹ ء کارمستر بوت۔ وقتے نفت ء مُصدق ء ملی کت واجکار ء قرار داد ختم بوت ء
رندا واجکار عراق، بحرین ء اُور پایاوتی تجارت بنگلج کت۔ واجہ بلوچ باز قوم دوست ء
اقتصادی زانتکارے ات۔ واجکار ء گوں دولت بحرین ء جوانیں تعلقات اُست ات ء
باز برا واجکار ء تجارتی زانت ء چے حکومت بحرین ء استفادہ کتگ۔ انوں واجکار ء
ولیعہد آئی ء مسترین زبگ واجہ اسماعیل بلوچ انت۔ واجہ بلوچ ء نماسگ واجہ نبیل
بلوچ بحرین ء تاجرو پیمانکارانی ردء مزینیں تاجرے گوشگ بیت اے دوئیں واجکارانی
مروچگیں الخلیفہ خاندان ء از مزینیں عزتے اُست اشی ء چے پچ شکے نیست کہ اے
دوئیناں خدا مرزی عثمان بلوچ ء نام روشن کتگ۔ ء پدا واجہ اسماعیل ممتاز کہ بلوچ
زبان ء شاعری ء تہا مقامے داریت۔ واجکار خدا مرزی ء زامات انت۔

سید ظہور شاہ ہمدان دراہ جاہ ات کہ من یک سالے رند کراچی ء شتاں۔ ادء
آیگ ء رند من وتی استعفیٰ راہ دات۔ گوں ہے نیمون ء کہ من لوٹاں وتی ذاتی کارے
بکناں۔

لہتے دوستاں منا مشورہ دات پرچے تو دہئی ء قسمت آزمائی نہ کنئے کہ اودا
بازار آزات انت۔ تو نوان ءے نوکیں کارے بنگلج بکنئے۔ اے گپ منی مجگ ء
اتک۔ چیزے ماہ آرام ء رند من چہ ہمدان کراچی ء انگریز ء کونسل گرمی ء پتہ دہئی ء سہ
ماہ ء ویزا اُرت ء پتہ آپی گراب ء سوار بوتوں۔ پتہ دُہئی ء واجہ حبیب محمد نصیب رئیس ء کہ

وت اومانی یے ات۔ منا یک پجاروکی ء سفارشی کا گدے پہ دبئی ء پوسٹ ماسٹر جنرل واجہ یوسف احمد علی خان ء دات کہ آئی ء ناکوزہگ ات کہ گوں من ہمکاری بکنت۔ دبئی ء رسگ ء رند واجہ یوسف ء وتی لوگ ء منا مہمان کت۔ آئی ء چکٹ ء عمیال مسقط ء ات انت۔

من لوٹنگ ات کہ یک تجارتی ماہتا کے پہ عربی ء انگریزی زبان ء ماں دبئی ء شنک بکناں۔ اے زمانگ ء امارات ء ہیچ تیمیں روتا ک یا ماہتا کے نیست انت۔ دبئی ء پوشیں ترقی نہ بوتگ ات۔ شہر ء دگ یا جادہ تمائیں خاکی ات انت۔ دبئی ء دوئیں نیمگ یکے دبئی ء دومی برویرہ گشگ بوتگ انت۔ فقط چیزے دکان آست ات کہ پہ لنلگ حساب بوتگ انت۔ دبئی الیکٹرک سٹی یک نیمگے برویرہ ء شرکت عبدالناصر عبدالطیف ات۔ ء دومی نیمگ ء دبئی ء شرکت رئیس حسن سعدی ات۔ اے دوئیں خصوصی شرکتاں مہلوک ء برق داگ ات۔ آپ وردنی پہ اولاکانی سرالوگاں دیگ بوتگ ات۔ بلدیہ دبئی ء نوکی برنامہ ات کہ اڈ بہ بیت۔

شیخ راشد بن سعید المکتوم حاکم دبئی ء انگریزی حکومت ء سفارش ء چے دوزانتکار چہ بحرین ء لوٹائینگ ات کہ دبئی ء ترقی بدینت۔ یک واجکارے علی بستانی ات۔ ء دومی مہدی تاجرات۔ اے دوئیں واجکار امارات دبئی ء مزین محسن انت کہ اشانی جدوجہد ء چے مرچگیں دبئی دنیا ء یک مہمیں تجارتی شہرے جوڑ بوت۔

واجکار یوسف احمد علی خان ء منا ادارہ ء مکم ء گوں واجہ مہدی تاجر ء پجاروکی کنائنت ء گوشتے کہ منی اے دوست لوٹیت چہ دبئی ء یک تجارتی ماہتا کے اجراء بکنت۔ ء ہمے رد ء شمنے مکم ء واہش کنت۔ واجہ تاجر بازو ش حال بوت۔ کہ

مالوٹیس دہئی ء دنیا ء پجاروکی بکنیں۔ منی ہر پیس میں کمکے پہ تئی مجلہ ء حاضرانت۔ چہ واجکار ء ملاقات ء رند مالوٹ ات سیاسی وکیلے ء گورابریں۔ واجکار یوسف ء سیاسی وکیل ء ادارہ ء ٹیلیفون کت ء پہ واجکار ء باندا تیں وقت گپت۔

دومی روج ء ماسیاسی وکیل مسٹر ڈبلیو ایچ ہوئی ء ملاقات کت ء پہ ماہتا ک ء اجازت ء گپ جت۔ واجکار سیاسی وکیل ء پسودات۔ اے یک جوانیں کارے ایشی ء چہ منی باز پجاروکی بیت۔ انگت کسے ء چشمیں کارے پیش نہاد نہ کتگ۔ ایشی ء چہ ہج شکے نیست کہ اولی قدم ء باز رقم درکار بیت بلے اگہ مردم ء ارادہ محکم بہ بنت آوتی ہرچ پیس میں برنامہ ء سو بین کنت۔

شما یک عرضی یے منابدے ات ء پدا شیخ راشد حاکم دہئی ء چہ ہم اجازت بگرات۔ منی کمک پہ شما حاضرانت۔ من ہمے فرصت ء چہ لوٹیت فائدہ یے بگراں۔ من واجکار ء چہ واہش کت کہ آپہ اولی تاک ء یک ”پیش گال“ یے نبشتہ بکنت۔ واجکار ء قول دات۔ واجہ یوسف احمد علی خان ء ہم واہش ات۔ کہ اے ماہتا ک زوت دربتیت کہ پہ دہئی نہ بلکیں تمہا میں خلیج ء عرب ملکاں یک ترپوکیں استارے بہ بیت۔ زھر قضا ء من گوں یوسف ء لوٹ ات شیخ صاحب ء محل زاہیل ء بریں کہ چہ شہر ء فاصلہ ء سمرات۔ نزدیک عصر ء ما شیخ صاحب ء محل ء گورائیں۔ ماد یست محل ء دیما یک دراجیں کرسی یے ء سمر شیخ راشد حاکم دہئی گوں لہتیں بدو اں نشنگ۔ شیخ ء یک لانکی یے پادانت ء آئی ء سمر ایک زیر جامگے کہ چار پنچ جاہ ء چہ ٹنگ ٹنگ انت۔ ہنچو شیخ صاحب ء چم پہ واجہ یوسف احمد علی خان ء گپت۔ گوشتے بیابا ادا ء منی گورا بہ نند۔ یوسف ء منی پجاروکی گوں شیخ صاحب ء کت۔ گوشتی اے منی دوست

انت چہ پاکستان ء اتنگ لوٹیت تئی ملک ء چے یک تجارتی مجلہ پے زبان عربی ء انگریزی چاپ بکنت۔ شیخ صاحب حیران بوت۔ کہ ادء کئے چشمیں مجلہ وانیت۔ مادراہ بدوایں۔ من پودات مالوٹیں دبئی ء دنیا ء پیش بدارایں کہ ادابیا انت تجارت بکن انت۔ کہ ادا بازار آزادانت۔ آواں یک معمولی گمر کے دیگ کپ ایت۔ ء پدا چوشیں عوارض یے نیست۔ دبئی پے آواں ہانگ کانگ ء چے کم نہ انت۔ کش ء گورء ملک ہم چہ ادء مال لوٹا میننت۔ ادء پدا ٹرانسٹ مال ء سراچ پی میں گمر کے نیست۔ شیخ صاحب چہ اے گپ ء بازو شحال بوت۔ گوشتی اگہ کسہ چوش انت منی ہر گونگیں کمک حاضرانت۔ بلے شاما گوں سیاسی وکیل ء دپ بہ کپ ات۔ ما شیخ صاحب ء نہ گشت کہ ماسیسی وکیل ء پیسرا دستگ۔

بہر حال ماراچہ سیاسی وکیل ء اجازت نامہ دیگ بوت۔ ء شیخ صاحب ء ہم

حال رست کہ یک تجارتی ماہتا کے بنام "THE GULE ADVERTISERS" مجلہ اعلانات الخلیج چہ دبئی ء چھاپ ء شنگ بیت۔ مسٹر ہوئی ء وتی تمہید پے اولی تاک ء نبشتہ کت ء وتی عکس ہم راہ دات۔ ء سیاسی وکیل ء وتی تجارتی افسر ء ہم تاکید کتگ ات کہ یک تجارتی مقالہ یے پے خلیج ء تجارت ء بہ بیت۔ پے مجلہ ء اولی تاک ء نبشتہ بکن۔

اجازت نامہ ء رندواجہ یوسف احمد علی خان کہ پوسٹ ماسٹر جنرل

ات۔ گوں من تمایں تجارو شمرکتاں پے آگہی ء زورگ ء ہورات۔ پے اولی تاک ء تقریباً پنجاہ تاک آگہی مارا گوں کلداراں پیشگی رست۔ مئے مجلہ اولی تاک آپنی گراب ء شرکت گری میکنزبی (GRAY MACKBUZIE AND CO-LTA)

زورگ بوت۔ آئر انگیں تاک سویزر لینڈء TIS فورٹس ساعتء آگہی ات۔

من وتی تمایں مضامیں سرجمء جوڑکت انت ء پہ بحرین دومی سہب ء سرگپتوں۔ بیگاہ ء گوں یک دو واجہ عبداللہ مراد البلوشی ادء بلد بحرین ء کار مندات۔ پہ ظہورء چارگ ء نادراہ جاہ ء شت ایں۔ ہنچو سیدء دیست مورک ءے پیچ بوت۔ مہمانی چہ نارنج ء تازگیں آپ ء بوت۔ ظہورء بیان کت۔ نادرائی ء مناوتی شعبہ ء کار مستری دیگ ء من نون نوان آل بدون کسی ء شہر ء تزء گرد بکناں۔ شپ ء ظہور یک ہندی فلمے چارات۔ ہوری ء کیفے ٹیریا ء جوانیں کت۔

پانزدہ روج ء تہامنی ”مجلہ اعلانات الخلیج“ مطبقہ المنوید ء بوت ء من چہ ہمدانگ ء کار خلیج ء بنگیج کت۔ اے ماہتا ک تمایں عرب واروپائی ملکاں ء پہ خلیج ء خصوصاً یک بے مٹینے ات۔

منے اولی ماہتا ک ء چھاپ ء رند حکومت بحرین ء ڈائریکٹر اطلاعات سید حسین مندیل ء گوں من پجاروکی بوت۔ ء آئی ء واہش ظاہر کت کہ دومی برء تاک ء پہ خاص بحرین ء بکن۔ ماترا آئی ء مک ء کنیں۔ کوراچے لوٹیت دو رشنا نین چم۔ گوں اشی ء ترا تمایں جزیرہ ء بابت ء اطلاعات ہم دینیں۔ من واجہ مندیل ء قول دات کہ انشاء اللہ دبئی ء چے مانترگ ء من شمنے کار ء بنگیج کناں۔ من ظہور ء پداندراہ جاہ ء ملاقات کت۔ واجکار حسب ء روایات پہ یک بلوچی کتابے ء نبشتہ کنگ ء دلگوش ات۔ من واجہ ء خدء میار کت ء پہ دبئی ء بالی گراب ء سوار بوت اتکاں کہ وتی ماہتا ک وانوک ء دگے دردواریں دوستاں ملاقات بکناں۔ ء آیانی منت ء بیایاں۔ دبئی ء شیخ راشد بن سعید المکتوم۔ شارجہ ء شیخ صقر بن سلطان القاسمی، ریطانیا ء سیاسی وکیل مسٹر مہدی تاجر، سیاسی وکیل ء عرب مکک کار سید بستانی۔ پوسٹ ء کار مسٹر واجہ یوسف احمد علی خان، استاد ء شاعر سید ہاشم الہاشمی، آپ گراب ء شمرکت

گری میکنزی ء مدیر مسٹر چیمسپیں، صنعت کار ء تاجر مصطفیٰ عبدالطیف، جمعہ الماجد، ماجدا لفظیم، ماجدا الغریر، علی العویس، محمد علی البدری، محمد المملّا، عبداللہ کمبر عوضی، عبدالغفور عبداللہ لعوضی، عبدالرب البلوشی، کهد اسماعیل البلوشی، جاشنمال اینڈ سنز، شارجه سینما ء کارمسٹر واجہ جمعہ خان ء دگے بازیں شرکتانی کارمسٹراں وتی مبارکبادی راہ داتگ ات۔ من اے تمایں واجکارانی منت گپت ء شخصاً ہم دیدار کت انت۔

دومی براوہدے من بحرین ء شتاں۔ منی ملاقات بحرین ء بالی پٹ ء گوں واجہ عیسیٰ زیرہ ء بوت کہ واجکار چھاپ خانہ الشرقی ء واہندات۔ آئی ء گلگ کت کہ دوست ء آشنا ماتئی گیں ء تو وتی نوکیں ماہتاک ء چہ دگے چھاپ خانہ ء چھاپ کتگ۔ ماترا بہتر آسانی داتگ ات ء ہر پیم گوں تراہم کاری کتگ ات۔ اے رندا مارا خدمت ء موقع بدئے۔ واجکار ء مناچے بالی پٹ ء تچکاوتی چھاپ خانہ بُرت۔ اود ء کارمسٹر مسٹر جورج ء منا چھاپ خانہ ء سیل کنائنیت ء وتی نوکیں کیمرا (دوربین) ء آفسٹ ماشینائی شون دات۔ اے چھاپ خانہ ء خوبی ایشت کہ اد ء تاکانی ڈولداروزیبا کنگ ء یک جوانیں ہندی فنکارے آست ات۔

حکومت بحرین ء مدیر اطلاعات سید حسین مندیل ء منی ء منی مجلہ ء بچاروکی بحرین ء خاصیں شرکت ء تاجرانی گونا کتگ ات۔ ء پنے منی دومی اشاعت ء بچ پیمیں مشکلے اندیم نہ بوت۔ بحرین ء ”عدو خاص“ امارات ء جزیرہ ء آہیگیآں پے رونق دارات۔ اشی ء پے منا مزینیں شرفے ء مالی فائدگے رست۔ اے خدا ء مزینیں مہربانی ات۔

ظہور شاہ مئی ہے چھاپ ۽ شنگ ۽ کار ۽ چے بازو شمال ات کہ شہاے
جوانیں کارے کنگا ات۔ کدی کدی واہشت ۽ کنگ ات۔ کہ شہا بلوچی زبان ۽
بارواوتی مجلہ ۽ تہا نبشتہ بکن ات۔

لہتیں اومانی بلوچ زانت جو کہ مقیم قاہرا (مصر) ۽ ات انت آواں واہش ظاہر کنگ
ات کہ واجہ محمد سردار خان گشکوری ۽ کتاب (THE HISTORY OF
BALOCH RACE AND BALUCHISTAN) دی ہسٹری آف
بلوچ ریس ۽ بلوچستان ۽ پہ عربی ترجمہ کنیں ۽ اودا یک انجمن یے اومانی زانت جوانی
آست ات کہ زبان ۽ تاریخ ۽ بارواپٹ ۽ پول اش کنگ ات۔ اشاں گیشتر زانت جاہ
”عین الشمس“ ۽ زانت جوات انت۔

ماہم کدی کدی بلوچی کتابانی وتی مجلہ ۽ تہا آ گہی چھاپ کنگ ات۔ واجہ
شاہ صاحب ۽ ”ندکار پہلیکیشن“ ۽ ”زمانہ بلوچی“ کہ کراچی ۽ کوئٹہ سید فصیح اقبال ۽
شوکاری ۽ چھاپ بوتگ ات آ گہی داتگ۔

ہے دوران ۽ وہدے من کراچی ۽ اتکوں سید فصیح اقبال ۽ لوگ ہم ناظم آباد
کراچی ۽ ات کہ منی لوگ ۽ چے دورنہ ات۔ واجکار ۽ ہے ناظم آباد ۽ اولی چورنگی ۽ پہ وتی
اخبار زمانہ ۽ دفترے زرتگ ات۔ مایگا ہاں اکثر کلفن کراچی ۽ ہوٹل کولمبس ۽ دیوان
کنگ۔ واجکار ۽ چہ من مشورہ کت کہ من لوٹاں وتی اخبار ۽ یک (SPECIAL
ISSUE) عدد خاص یے پہ خلیج ۽ ریاستاں چھاپ بکناں۔ تو مناہمکاری بکن۔ من
واجکار ۽ مشورہ دات کہ اے جوان تربیت کہ تو وتی ہے زمانہ ۽ نام ۽ یک بلوچی ہفت
روچی یے در بکن ۽ پہ تو خلیج ۽ پاکستان ۽ وانوک باز بیت ۽ اشی ۽ چہ ترا ۽ بلوچ قوم ۽

ہم فائدہ یے رسیت۔

شاہ صاحب پہ ہے خبر اکہ زمانہ بلوچی ء سرتاک ء واجکار ء کتابانی عکس
چھاپ بوتگ۔ بازوشمال بوتگ۔ اے رندی نیں ملاقات ء واجکار سید ء واہش ظاہر
کت۔ انوں ماڈڈاں تواناں یک سفرے پہ مسقط ء دبئی ء برواں۔ آخری رند ء
وہدے من چہ گوادر ء دبئی ء رستوں واجہ سید شارجہ ء واجہ جمعہ خان ء مہمان ات کہ اشی ء
ذکر من وتی گاریں تاک ء او لی بہر ء کتگ۔

دلگوش:-

گاریں تاک ء چہارمی بہر ہم پہ واجہ سید ء گوں من دبئی ء چیزے سال
گوازینگ ء پدا کراچی ء آگ ء رَوگ ء رندا منی در آگ چہ دبئی ء کراچی ء جاہ منند
بیگ ء پدا شاہ صاحب ء اد ء آگ ء آروس بیگ ء آخری بار واجہ ضیاء الدین خان
ایڈوکیٹ ء دفتر ء ننگ ء لندن ء برنامہ ریزی کنگ وغیرہ وغیرہ..... است انت۔

بیاروؤں سیلء

ایوب بلوچ

امریکہء ادبی وثقافتی سواد

قلمکار کہ سوادء روت وتی چمان وامدار کنت۔ بزاں ہرچی کہ گندیت آراتاں اولس ء سرکنگ ء گمواری ء کنت۔ بس ہمے خیال آراچہ دگہ سوادیاں گستا کنت۔ روگ ء وہداں ہمے گڑتی کہ قلم ء کاگد جریدگ بہ بنت کیمرہ جوانیں ء بہ بیت ء یادداشت تیز ء تازہ۔ اے جبر ء تہاشک نیست کہ واتری ء وہداں پے دام ء ہلاس کنگ ء نبشتی مڈیانی مستریں امباز (STOREHOU) مردم ء سرگ انت۔ بلے آئی سجھیں تورگ ء تمنا چہ کتابچہ۔ اخبار تاک (STOREHOU) آرٹیکل نبشتانک ء کتاباں پڑبنت چیزے آپی ڈاک ء چیزے بالی ڈاک کاریت۔ بس ہمے وہدانت قلم ء چست کنگ ء۔

امریکہ ء باروازانگ ء حاترا امریکہ ء ریگ الم نہ انت دنیاے سجھیں ملکاں امریکہ یک نہ یک صورتے وت ساڑی انت وانندہ مدام امریکہ ء بارواخباراں کتاباں بازیں جبر واننت۔ ریڈیو ء ٹیلی وژن ء ہمودء امریکہ ء ذکر کیت۔ سیاسی معاشی۔ سائنسی۔ فوجی ہرڈولیں عالمی معاملہاں اے ملک ء کرددرسان ء معلوم انت۔ بلے بقول روسی گوشتن ”صدبراشکنگ ء چہ یک برے گندگ گہتر ات“۔ اے منی

اولی وارات کہ من امریکہ دیستگ ات۔

منے اسکول ۽ زمانگ ۽ کاہے روغن ۽ ذریعہ ۽ میتگ ۽ مردماں پجاری
 بوت۔ کانج ۽ زمانگ ویتنام ۽ امریکہ گوں جنگ ۽ امریکہ ۽ رانام دپ کرت۔ یونیورسٹی
 ۽ وہداں بگرتاں گوں عالمی سیاست ۽ زانگ ۽ شوق ۽ امریکہ ۽ بارہ ۽ وانگ ۽ لازیں بہر
 جوڑ کرتگ ۽ ہاں سی۔ آئی۔ اے ۽ عالمی دست کندہم امریکہ ۽ زانگ ۽ سبب انت سرد
 جنگ ۽ ہلاسی۔ عراق ۽ جنگ، روس ۽ پرشگ۔ نوکیں ورلڈ آرڈر ۽ لیکہ عالمی سطح ۽ نوکیں
 سیاسی اتحاد بلکن چست ۽ ایر۔ پہ جہان ۽ امریکہ ہرنیمگ ۽ اشکتگین نامے۔

شپ ۽ ہشت بچ ۽ کمیں بالانت۔ واشنگٹن ۽ اے وہدی دروشم بیکساس زیبا
 انت۔ بجلی ۽ روکیں شہر ۽ یک یک نقش چہ جہاز ۽ دریگ ۽ صفا گندگ ۽ کابنت۔
 جہاز ۽ شر کرت کہ شہر ۽ سراچہرے دات کتابانی تاکانی سراد ۽ بستگیں فوٹو گشے زندگ
 بوت انت۔ منی حساب ۽ انپشی واب ۽ در آیک ۽ حقیقت ۽ گندگ ۽ بندات انت من
 ٹی۔ ڈبلیو اے ۽ جمبو ۽ بزنس کلاس ۽ مسافر، پہ آسودگی سفر ۽ سرجمی ۽ سراشات اوں۔ بلے
 من دراجیں سفرے کرتگ ۽ دم برتگ اوں۔ گشت سفر تعلیم ۽ من گوں ہے ہیر ۽
 تپاک اوں چہ لک ۽ رہاگی ۽ وہداں کراچی ایئر پورٹ ۽ سر ۽ منا کسٹم انسپکٹر ۽ گشت
 ”سر! اے سوٹ کیس تو چیا زرتہ“ من پسودات دری ملکاں روگ ۽ اوں بائد انت وتی
 ملک ۽ شیان بریں کندتے ۽ گشتے ”واجہ اے ترا باز جبال کنت اے سوٹ کیس ۽ کمپنی
 در ملک ۽ سکت بدنام انت“ منا اے جبر ہما وہداں معلوم بوت کہ مسٹر ڈیم (ہالینڈ)
 ایئر پورٹ ۽ سرا، پہ امریکہ ۽ روانگی ساری اختیار داراں منا گشت کہ بیا وتی سوٹ
 کیس ۽ درست بکاں۔ من آئی ہمرائی ۽ شتوں تہ گندیں کہ منی سوٹ کیس ایئر پورٹ ۽

زیر زمینی حصہ ء یک بم تراک ء رکیٹوں سٹرانگ روم ء تہا گوں دگہ لہتیں سوٹ
کیس او بیگاں ایر انت۔ منا گشگ بوت کہ ایشراپچ کن سبھیں ساماں شنگ
شانگ ء چارگ بوت انت۔ ”ساری۔ تراز حمت دات۔ وتی سوٹ کیس ء بیر“ اے
دوران من حیران اتوں کہ منی سوٹ کیس پہ نیویارک یکے ات۔ اے چہ تما شاء ء ترس
ہم است ات کہ دگہ سوٹ کیس ء بے مترکیت ء مارا بہ کشیت۔ حیر۔ دل ء آہت کہ
بدبختیں مردماں ملک انکس بدنام کرتگ کہ شر و گندگ درہا مجرم ء نظر ء چارگ
بنت۔ سوٹ کیس بدنام تہ ملک بدنام۔ ملک بدنام بوت کہ گلف ایر ء جہاز دوجہ
(قطر) ء ایر پورٹ ء بوت۔ قطر ء پاکستان ء سفیر ہذا کسی لنسی میر نصیر مینگل جہاز ء
سٹیر با یک ء منی وش آہت ء آہتگ ات۔ واجہ نصیر مینگل منی یونیورسٹی ء ہمراہ ء رندہ
مئے مرکزی و صوبائی وزیر ہم بوتگ۔ لائقیں بلوچے ء بلوچانی او لی سفارتکار انت من
زانت کہ میر صاحب ء زیات تکلیف کرتگ بلے وش بوت کہ واجہ پہ وش سنگتان ء
بلوچی زبان و ادب خدمتگاراں چنکش مہر دارایت ما واجہ شرفمدین مہمانداری
مدامیات کناں۔ واجہ عبدالطیف بلوچ ہم اے موقع ء ساڑی ات ء تاں منی یورپ ء
روانگی و ہداں منی ہمراہ ات۔

واشنگٹن امریکہ ء دومی ایر پورٹ کہ ما ایر آگ ء انت نیمروچ ء ما
نیویارک ء ٹرانزٹ ء بوتگ انت۔ لونج ء سر بوہگ ء گوں ”تو مسٹر بلوچ ء“ جست ء
منا حیران کرت ”من سکاٹ ہیرلین اوں تئی اسکارٹ (بومیا)“۔ بس نوں من لجم
بوتاں کہ تہ ہوٹل ء سر بوہگ گرتی سر چٹت۔

سکاٹ ہیرلین (SCOTT HARISON) برزیں۔ وش تمبیں ء

لائقیں راہ شونی ء آئی ذمہ داری ہمیش انت کہ امریکہ ء مہماناں ء آیاں پروگرام ء رو ء رہنمائی بکنت۔ آئی کارچہ اسیر پورٹ ء شروع بیت ء اسیر پورٹ ء ختم۔ چداں تا نکه تو واترے آئی ہمراہ انت۔ سکاٹ منیو میکسیکو ء مردے۔ باز سال سعودی عرب ء ایندگہ عرب ملکاں بوتگ عربی جوان انت۔ اسارٹ بوگ تجر بہ داریت بلکن اچ شتر ترین بومیایاں کیے۔

شپ ء نان ء سر اما یک دومی ء وتی زیات پجاری کرت سکاٹ مناسہب ء پروگرام ء بابت ء سر پد کرت ء منے سواد ء باروا۔ وزیرز پروگرام ء باروا ء امریکہ باروا پمن کتاب وگا گدانی یک پیکٹے آورتگ ات بچار۔ باندا تیں میٹنگ سکاٹ اہم انت۔ تو وتی دلچسپی ء سچہیں جبراں دیم ء بیارتنکہ تئی پروگرام ہمایانی رو ء ٹاینگ بہ بیت اگاں تو سست بوت ءے جبر نہ کرت ءے تہ پروگرام تئی بیت ء پسندد گرانی اے ڈول بلکن ترازیات فاندگ مہ بیت۔ بس ہے جبر لکی نیں ات سچہیں پروگرام ء را اے سوچ ء منی تب ء ٹاہینت۔ من ہیرلسن ء مننت ء گریں۔

ادامن وتی سواری سفر ء گڈسری تران ء کنیں ایش کہ امریکہ ء گندگ ء رند منا معلوم بوت کہ من امریکہ ء راززانتگ ء اے دورہ ء ہنکی مقصد ء مراد ہمیش ات کہ دری مردم امریکہ ء بیانت۔ بگندانٹ ء بزان انت۔ منی دورہ ء بندوبست USIS بزاں یونائیٹڈ اسٹیٹس انفارمیشن ایجنسی ء تعلیمی ء ثقافتی تک ء کرتگ ات امریکی کانگریس ء ۱۹۶۱ء ایکٹ ء رو ء باہمی تعلیمی ء ثقافتی ڈوڑیانی مقصد امریکہ ء دنیائے دگہ ملکانی مردمانی نیام ء یک دومی ء زانگ ء سر پد بوگی ء ودینگ انت ء اے ڈول ء ملکانی نیام ء براہندگی ء گیش کنگ انت۔

منی نزیک ء اے جو انیس جبرے نہ یک پیمیں مردمانی واسطہ کہ سرء ء سیل
 ء موہ دست کپیت بلکن حقیقت ء مردم بازیں ایجنسی آنی مطالعہ کنت کہ چہ دور ء بوت
 نہ کنت۔ پدا قلم کار منظر ء ہم چارایت ء پس منظر ء ہم واشنگٹن ء اولی سہب انت من
 گوں پروگرام ء انتظام کاراں گندونند ء در کپتگوں۔ بانک ایس شفلٹ
 (MS. WILLIAM) بانک ولیم براؤن (MS-ALICE SHIFFET)
 BROWN) ء بانک جوئے ایلٹ (MS. JOY ELLIOTT) وتی ادارہ ء منی
 ودار ء نشنگ انت ”واجہ بلوچ۔ ماتراوش آتک کناں امیت انت تئی امریکہ ء علم
 زانتی دورہ منے ملک ء دودر بیدگ، ادب، ثقافت ء راجی زند ء بارواتئی امیتانی دیم ء
 جوانی ء در کیت۔ بگش باریں خصوصی صورت ء توجہ چے ء تہا دلچسپی دارے“ منایک
 وار پدا ہما سوج یات آتک۔ جبر کن اگاں نا پروگرام تئی بیت ء پسند دگر ء

.....

(ماہتاک چاگرد جنوری 1992)

بیا.....!

بیگ محمد بیگل

اے چاریں بندمن دیرانت کہ پہ دگرے ء پر بستہ بوتگ انت، بلے و ہدے
گوزگ ء گوں ہوری نی من انچو مارگ ء آں گشنے زاناں اے منی جند ء بابت ء
انت۔ بزاں نی من ہم چوتی کماش ء استادیں سنگت لعل بخش رند، یوسف
نسکندی، نا کو احمد دھانی، عبدالصدا میری، احمد زہیر ء اشرف سر بازی ء پیری ء سند ء
سر بیان بلکہ سر گوزاناں، نی من ء مردم نا کو کم بابا جی گیشتر گشگ ء انت۔ من پریشی ء
بدنہ براں، چیا کہ اگن کودکی، بچکی ء ورنائی راستی بوتگ انت گڑا پیری ہم یک انجیں
کوہیں راستی یے کہ مردم ایشی ء ہم باید انت پہ دل ء ستک بہ منیت۔

زند ء سرشون ء زیک، مرچی ء باندات گوں یک دومی ء انچو ہمگر نچ ء ہم
لسون انت کہ مٹ ء بدل ء مارشت سک دیر ء یا ویلے ء کپگ ء رند بیت۔ اے یک
انجیں Phenomenon بزاں قدرت ء مظہرے کہ و ہد چہ تئی کش ء بے گمان ء بے
سما ء گوزان ء روت ء یک انا کہ تو مارے کہ دو سال، بیست سال یا پنجاہ سال
گوست ء شت انت۔ کائنات ء تہے Black Holes یا سیاہیں گاروتی کش ء
گوزوکیں ہمک چیز ء یک انا کہ پلگنت، بلے و ہد چہ وتی کش ء گوزوکیں ہمک چیز ء
کم ء و ش ء بے گمان ء بے سما ء کوا پگ کنان، وراں ء آخر سراں بارت ء فناء
بے گوازیں زر ء اوگاریت۔

وہدچہ کائنات ءِ مستریں راستیاں ہماراستی انت کہ پہ ایشی ءِ منگ ءِ چچ
 وڑیں سائنسی تجزیہ، فلسفیانہ بحث یا منطقی یا علمی دلیل پکارنہ انت۔ اے کسی ءِ منگ ءِ
 محتاج ہم نہ انت، چیا کہ اے چہ جہانانی پروردگار ءِ مستریں نشانی ءِ صفتاں
 یکے..... قائم بالذات، بزاں ازلی ءِ ابدی انت۔

من واجہ حداء جوڑکتگیں کائنات ءِ یک ادنی ءِ چہ ادنی تریں ذرہ یے
 آں، ہمیشکہ آئی ءِ ایدگہ صفتاں گوں ہوری اے صفت ءِ ہم منوکاں۔ ہے سبب انت
 کہ من آئی ءِ بخشا تگیں پیری ہم چووتی کودکی، بچکی ءِ ورنائی ءِ نایوک ءِ قبول کتگ بلکہ
 گوں وش ءِ وشدرلی قبول کتگ۔ نی و جا و ایش انت کہ من ءِ ہمانام ہم دوست بنت کہ
 آبانی تہا پیر ءِ جزے مان، چو کہ پیر بخش، پیر محمد، پیر اندادیا..... پیرل شے تگری!

مروچاں، بزاں چہ ہے راستی ءِ منگ ءِ پد، ہمک دوست ءِ درستی نیں
 مردے کہ اولی بر ءِ من ءِ گندیت، گڑیت، پدادم ءِ بالا کنان ءِ گشیت؟“

”بیگل، اے چوں! تو زاناں مروچاں وتی پٹھاں رنگ مُشگ بند کتگ؟“
 ایشی ءِ پسہ ءِ لہتین ءِ و من پہ ملنڈ گشاں، انا، رنگ مُشگ بند نہ کتگ،
 البت وزما ءِ سیاہوچک ءِ بدل ءِ مروچاں من وتی پٹھاں اسپتین رنگ مُشگ ءِ آں۔
 بلے لہتین ءِ من پہ سنگینی گشاں کہ آہو، نی من وتی پٹھاں رنگ مُشگ بند کتگ، چیا کہ نی
 من ءِ وتی اصلی رنگ دوست تربیت۔

(مڑا ہداریں وانوکان ءِ اگاں باورنہ بیت، گڑا آبرزءِ داتگیں منی نوکتریں
 عکس ءِ پہ جوانی بچار انت، آہان ءِ وت سما کپیت کہ آہو، اے بیچارگ و ہما حد امرزی
 نیں سیاہ پٹ، سیاہ بروت ءِ مزن گلگیں بیگل انت..... اناللہ وانا الیہ راجعون!)
 نی جبر پادکنیت کہ اے بدلی سدلی چوں چوں؟ من آخر کجام سوک ءِ وتی
 پیری چوسرء بازار کت؟

بندرء حبر ایش انت کہ پیراری و ہدے من ء حال ء گپت کہ منی دوستیں
 سنگت اکبر بار کزئی، وتی زہگانی ہمراہی ء چہ لندن ء دیم پہ مکہ حج ء کنگ ء شتگ تہ من
 حیران نہ بیتاں۔ چہ گو سنگیں چار پنج سالان من وتی وش تمبیں دوست یار محمد یار ء کہ
 گنداں وتی پنچیں و ہدانی نماز ء وانیت، تہ من حیران نیاں، حالانکہ اے ہما مردانت
 کہ سنگتاں ایشی ء کفار ء بزاں کافر ء جمع ء لقب داتہ بوتگ۔ ہے پیم و ہدے وتی دوستیں
 استاد یوسف نسکندی ء لالارند ء نامسیت ء گنداں ء نیکہ مندر گوردوارا یا چرچ ء
 روگ ء گنداں تہ پنج حیران نیاں۔ یا پہ مثال و ہدے من ء ماں کوٹے ء سنگتے ء حال
 دات کہ پلانی ء چوار دو ء کہنیں شاعر میر ء

۔ قشقہ کھینچا، دیر میں بیٹھا، کب کا ترکِ اسلام کیا
 تہ من ٹٹھے ہم پریشان نہ بیتاں۔

چیا کہ ہر کس وتی تب ء واہند انت۔ ہر مرگ ء وتی بال، وش منی
 (عقیدہ) ہر کسی جند ء مسئلہ انت۔ ہر کس وتی فکر ء عمل ء وت جوابدہ انت۔ اگاں
 لوٹے کہ جہان ایمن ء سارتیں کلباگے جوڑ بیت، گڑا وتی وش منی ء مہر بدار ء دگر نیگ ء
 تہا دست مانگیجی مکن۔

گشنت بندہ و ہدے حداء یاگی بیت ء چرائی ء دور روٹ، گڑا حداء چو
 در دواریں مات ء نندایت وتی نارضا نیں بچ ء و دار ء۔ ء بندہ و ہدے زمانہ ء سر ء گرم ء
 جوانی ء جُشیت، سر ء ہوش تے برجاہ بیت ء پشل پشل حداء نیمگ ء رجوع
 (بھیر و) کنت، تہ حداء چو ہا و داری نیں مات ء آئی ء وتی رحمت ء امبازاں
 زوریت۔ اے نی نارضا ء یاگی نیں بچ ء وتی بھت ء تالہ انت کہ آوتی مکہ ء نیمگ ء
 بھیر و کنت یانا۔

من کدی ہم وتی مکہ ء یاگی نہ بیتگاں ء نیکہ چرائی ء باز دیر شنگاں، البت آئی ء

سکّ نزیک ہم نہ رستگاں، چیا کہ منی ء آئی ء نیام ء دنیا ء آئی ء جنجال مزنا اڑاندے
 بیتگ انت۔ چوش ہم نہ انت کہ ہدوک نہ بیتگاں یا پہ مکہ ء دل مراد یگ نہ بیتگ، بلے
 منی ڈولیں بلے وسیلہ، بلے جوازت ء بلے تو انیں مردے ء مثال ہما انت کہ ۔

ہزاروں خواہشیں ایسی کہ ہر خواہش پہ دم نکلے

بلے پداگشاں، اے نصیب ء حبر انت۔ لکھاں مردم انچین انت کہ کروڑانی
 ہدا بند انت، بلے اود ء روگ آہانی نصیب ء نہ انت، نہ روئت ء دومی نیمگ ء منی
 ڈولیں بلے نو انیں فقیر انت کہ و ہدے چہ اود ء تو اڑ پر جنگ بیت حاضر بنت۔ بزاں ۔

جسے چاہا در پہ بلا لیا، جسے چاہا اپنا بنا لیا

یہ بڑے کرم کے ہیں فیصلے، یہ بڑے نصیب کی بات ہے

ایڈول آخر یک روچے بخت ء گوں من ہم یاری کت۔ منی باریگ ہم
 اتک۔ ء من ء ہم گشگ بوت کہ بیا۔

من گوستگیں نومبر ء بلوچی اکیڈمی کوٹہ ء لوٹا سینتگیں بلوچی نوشتہ راہ بند ء
 قومی سیمینار ء بہر زورگ ء ماں کوٹہ ء اتاں کہ من ء ٹیلی فون ء وسیلہ ء حال دنیگ بوت
 کہ زوت وت ء کراچی ء سر بکن کہ تئی ”بیاء“ کلوه اتنگ۔ من ء باور نہ بوت، چیا کہ
 واہش ء ہدوکی ء ابید ہم من ء گمان نہ بوتگ کہ کدی منی ڈولیں سیاہ کار، بدکار، میار بار ء
 گناہگارے ء ہم باریگ کنیت۔ بلے راستی ہمیش انت کہ منی باریگ دلاں دلی
 اتک ء انچو اتک کہ من ء سما ہم نہ کپت کہ اے گر انیں مسافری ء در ء وسیلہ چتورودی
 بیت انت۔ بس ہم منکہ زاناں کہ رمضان ء گڈی عشرہ ء من گوں وتی زہگاں مکہ ء
 سر بیتاں۔

نی حبر پاد کنیت کہ زند ء چہ درستاں مستریں مراد پیلہ بوگ ء و ہدے من اود ء

چے دیست، چے کت؟

ایشی ء مختصر پسنہ ایش انت کہ من اودء ہما دیست کہ ہمک حاجی گندیت ء ہما کت کہ ہمک حاجی کنت۔ ایشی ء سبب ایش انت کہ عمرہ حج ء ارکان، دودء ر ہبند ہما انت کہ چہ مروچی ء چارده کرن پیش مقرر کنگ بیتگ انت۔ پمیشکہ ہما حاجی کہ چہ من ء رندا اودء شنگ انت یا تا قیامت رؤنت، آدرست ہما گندنت کہ من دیستہ ء ہما کنت کہ من کتگ۔

بلے اودء معاملہ ایوک ء گندگ یا کنگ ء نہ انت۔ منی نزء اودء چہ درستاں مستریں چیز مارگ انت۔ منی گشگ ء مراد ایش انت کہ اودء رؤکیں درستیں حاجی یلیں پیم ء گندانت ء یلیں ڈؤل ء کنت۔ گڑاجر پادکنیت کہ آخر ہما کجام چیز انت کہ یکے ء چہ دومی ء فرق کنت؟

منی نزء ہما فرق کنوکیں چیز ہر یکے ء وتی جندء مارشت انت۔ بزاں اودء رؤکیں ہمک حاجی یے وتی ارواح ء جبین ء سرء وارد بیوکیں کیفیتاں چوں ماریت۔ بلے منی گشگ ء مراد اے ہم ہجر نہ انت کہ من ظاہر ء چماں گوں ندرگ کنگ ء منوک نیاں۔ ایشی ء اہمیت بلا شک مزن انت، بلے منی نزء مستریں اہمیت ”نگاہ ء باطن“ نیگ انت۔ ایڈؤل اگاں چوبگشاں تہ رذنہ انت کہ مکہ ء مدینہ ء منی اے مسافری اگاں یک نیگ ء جسمانی سفرے بیتگ تہ دومی نیگ ء اے چومنے ورنافکریں شاعر منیر مومن ء ”نگاہ ء باطن“ ء ہم تجربتے بیتگ۔

بلے کئے باور کنت؟

مئے وانوکانی تہا چچو مردم ”صاحب ء دل“ یا ”صاحب ء نظر“ انت۔ اودء مشکل ایش انت کہ منے گیشتر سنگت ظاہر بین انت۔ آچہ وتی پنچیں حواساں بالا (ماوری) چیزانی گندگ ء مارگ ء قدرت نہ دار انت۔ پمیشکہ من فیصلہ کتگ کہ وتی باطنی سفر ء کیفیت ء مارشتاں نوشتہ نہ کناں، ایشی ء سبب سہرا

انت۔ من ستر جہد بہ کنناں، ہزار قسم ء سو گند بوراں، منی جبراں کس باور نہ کنت۔

گڑا آخر شورچی انت؟ من وتی اے سفر نامہ ء چتور بہ پیچاں۔ ایشی ء
توجیل ایش انت کہ من شمار ادگہ راہے ء بہ پریناں، گڑا بیا ات سنیل کن ات ء وتی
بالاد ء و شنود کن ات۔

منی ورنائی ء سٹ دؤراں من ء کماشیں سنگتے آست ات کہ نام ءے قاسو
بلوچ ات۔ اے ریکسر ء نندوک ء قاسو سینما والا ء قاسو کانگ ء نام ء ہم مہشور
ات۔ اے چوکہ زور ء سکت سری ء چوپیل ء شُستگ ات، پمیشکہ اول سراں سپر سینما
ء جمعدار ء پشتہ ء کراچی ء مستریں فلم ڈسٹری بیوٹر جوڑ بوت۔ ایشی ء برے برے فل
پروڈیوس ہم کت۔ قاسو ء من ء یک رندے پر مات کہ من ہندوستان ء نامی نیں
نویسندہ گلشن نندہ ء ناول ”کٹی پتنگ“ ء فلم اسکرپٹ ء نوشتہ بہ کنناں۔

پہ دوست ء کوہیں حاترا من ہے ناول زرت دیما کت ء تاں پڑیں ماہے
ء شپ جناں روچ جناں ایشی ء اسکرپٹ تیار کت، بلے و ہدے من پہ مزن اوست ء
اسکرپٹ آئی ء دیما و نت، تہ آئی ء درائنت۔

”اے فلم ”باکس آفس“ ء فلاپ بیت۔

من اگاں اے فلم ء اڈ بہ کنناں تہ نپ ء

سیت ء بل، منی ہنمال ہم چہ دست ء روت۔“

من و ہدے جُست گپت کہ چوں چوں باریں، گشت ءے:

”بیگ صاحب! تئی اسکرپٹ ء تہا ڈرامہ

(سنگینی) بازانت، ء فلم چاروک ایوک ء

ڈرامہ نہ لوٹنت، آنرٹین منٹ (کنگ ء مسکرا ہم لوٹنت)“

من گشت گڑا شورچی انت، گشت ءے تو اسکرپٹ ء تہا لہتیں انچیں

کردار (کارست) ہو رہا کہ آکھیں رند مردماں بہ کندین انت۔

من ۽ چوکہ آودہ ۽ اسکرپٹ ۽ بہر بہر کنگ ۽ پہ زور لبگت جنگ تہمہبل نہ
کت، ہمیشکہ پاکستانی فلم چاروک منی نوشتہ کتگیں اسکرپٹ ۽ فلم ”رشتوں کی زنجیر“ ۽
چارگ ۽ زبہر بوت انت ۽ منی ۽ قاسو ۽ اے پراجیکٹ اشکند بوت۔

مروچی، اے سکین ساعت ۽ کہ من ۽ وتی سفر نامہ سرجم کنگی انت، من ۽ قاسو
کانگ سک گیر آہگ ۽ انت۔ ہمیشکہ پہ وتی حد امرزی نیں سنگت ۽ مغفرت ۽ بخشش ۽
دعالوٹان ۽ وتی سفر نامہ ۽ گدی بہر ۽ اے وڑ ۽ پیش کناں تنکہ شمنے بالادوشنود بہ بیت۔

ماوہدے عمرہ ۽ ”سعادت حاصل“ کت، تہ مکہ ۽ کش گوراں اسلامی تاریخ ۽
گوں ہمگر نجیں کہنیں یادگارانی زیارت ۽ شنتیں۔ جبل احد ۽ ہجے جنگ ۽ شہیدانی
مانش، مسجد قبلیتین، عرفات ۽ میدان، مزدلفہ، جبل ۽ رحمت ۽ ایدگہ زیارتانی سنیل ۽ رند
ماوہدے سے نیں شیطانانی کمپان ۽ سر بوتیں تہ عشاء ۽ وہد پاس نزدیک ات۔ کمپان ۽
در ۽ دپ ۽ شترطہاں مئے جواز چارت ۽ مارا توک ۽ روگ ۽ مہرہز دات۔ اے وہد ۽
کمپان پہک ہو رک ات۔ بیدچہ شیطاناں اود ۽ مگرگی چکے ہم نہ گواہت۔ من کمیں دل ۽
پریشان بیتاں کہ مانا حق بے چارگیں شیطانانی خلوت ۽ آرام ۽ تہا مز اہم بھگائیں۔ بلے
چوکہ شیطانانی زیارت ہم اژدری ات، ہمیشکہ مئے گاڑی میزاں میزان شت مستریں
شیطان ۽ دیماوشنتاں۔ اے روچاں چوکہ اود ۽ سنگ نیست ات، ہمیشکہ عرب ڈرائیور
۽ مارا کوکا کولاء ہو رکیں ڈبہ دست ۽ دات ۽ پہ اشارہ مارا سوج نئے کت کہ مارا چے
کنگی انت۔ دمانے ۽ رند ماوہدے گاڑی ۽ ہیڈ لائٹانی روشنی ۽ شت شہ شیطان ۽ دیما
اوشنتاں، تہ منی پنچ سالی نماسگ علی رضا ۽ چہ من ۽ جسٹ کت:

”ابا شیطان ہے سنگ انت؟“

من گشت اہو، شیطان ہے سنگ انت کہ درستیں جہان ۽ گمراہ نئے کتگ۔

گشتِ ے:

”گڑا ابا تو من ۽ پیسر ۽ چی ۽ حال نہ دات؟“

من جُست گپیت، زاناں چی ۽ علی جان؟ گشتِ ے:

”گڑا من چه کرا چی ۽ کلا شے یا ورتگ ۽ ایشی ۽ کُشتگ ات“

دل ۽ گشتوں دریکتیں انچو بوتیں، بلے گوں وتی نماسگ ۽ من گُشت:

”انا علی جان! مردم ایشی ۽ رانہ کُشت، بس سنگ ے جنت، تنکہ ہے

سنگاں سر ۽ بوارت ۽ تا قیامت شورت بہ بیت“

گشتِ ے: اچا شر، من رواں کوکا کولا ۽ ڈبہ ے جناں، تنکہ بیلہ

(شورت) بہ بیت۔ ۽ چوگشان ۽ آ ۽ منی زہگان کمیں دی متر اُشتنت ۽ یک پہ یک ۽

شیطان اش کوک ۽ ڈبہ جنگ بناکت۔

من ”ڈبہ بدست“ ہمود ۽ اوشتات ۽ شیطان ۽ رسوائی ۽ ندارہ کت۔ انگت

من دل ۽ سیر ۽ ہے ندارگ نہ کتگ ات کہ انا گہ گُشتے شیطان ۽ بچکند ات، چه بلے

عبرتیں شیطان ۽ ہے ”انسانی حرکت ۽“ کمیں پریشان بیتاں ۽ فکرے ۽ کپتاں کہ

آخر اے ”مُضِلُّ و مُضِلُّ“ گمراہ ۽ گمراہ کنوک (من ۽ چے کلوه دیگ ۽ انت۔

”بیگل تو ہم.....!“

من چه وتی اوشتا تگیں جا گہا، کوکا کولا ۽ ڈبہ ہتر کت ۽ شیطان ۽ دیما

جت..... بس ہے دمان ۽ چه شیطان ۽ پشت ۽ یک انسانی دیے پہ کلہے ودی بوت

۽ پدا اندیم بوت ۽ گوں ایشی ۽ هوری ۽ منی جہلی جہلی ۽ بالی بال بوت انت۔

دل ۽ گشتوں اے چوں... ایشی ۽ گوں شہ شیطان ۽ چے کار...؟

ہے اسرار ۽ زانگ ۽ وتی زہگان ۽ چه نازل بوتگیں ہے انا گتیں بلاہ ۽

رکھینگ ۽ حاترا من وتی زہگان ۽ پر مات کہ آدی متر ابروانت ۽ نیامجی نیں شیطان ۽

سنگ سار بہ کننت ء و ہدے منی ز ہگ دیما را ہگ گپت انت، تہ من شت شہ شیطان ء
 دیم پد دیم اوشتا تاں۔ اے و ہدے انچونز یک روگ ء سبب ء من چہ شیطان ء آئی ء شیطان
 مکر ء حیدہاں بیم زدگ نہ اتاں، چیا کہ کوکا کولاء ہور کیں ڈبہ ء جنگ ء پچی ء من شیطان
 ء بندگی ء غلامی رد (بزاں Reject) کتگ ات۔ نی من ء ترس نیست ات۔

ہے ستک ء جزم ء جاوہر ء من یک برے پدا شیطان ء نیمگ ء
 چارات۔ آ بے عزت ء پدا بچکند ات، گشتے زاناں آئی ء وتی ستک ء جزم ء سرے
 گیشتر بھیسہ ات۔

ء ستک ء جزم ء ہے کش ء چیل ء نیام ء شیطان ء پشت ء گشتے پدا سر پڑے
 بوت۔ و ہدے من دلگوش ہما نیمگ ء دات، تہ دمانے ء رند گنداں ہما انسانی دیم پدا
 سہرا بوت ء اے بریں کہ من چہ نزیک ء ہیرت ہیرت چارات تہ منی گمان راست
 بوت۔ اے حالینی (حقیقتاً) منی مسقط ء پراسرار ء ساحری مہربان، حضرت پیر جنگلی
 علیہ مالیہ ء جنادات۔ پہ کتر ہے ء ماہر دو اجگی ء بے باوری ء جاوہر بے توار بوت ء پدا
 ماہر دو کاں ہوری ء کنادات، دراہبات ء تیار جوڑی کت ء چرائی ء پد من واجہ ء را
 جست کت:

”حالاں دے جنگلی صاحب، تو ادے چوں چوں، ء تئی گوں شیطان ء چے سیادی؟“
 گشتے:

”بیگ صاحب! تئی اولی جُست ء پسنہ ایش انت کہ من زانتگ کہ تو الم ء
 اداء کائے ء نابزانتی ء سبب ء شیطان ء سنگ سار کننے۔ ہمیشکہ یک ہمدردے ء
 حیثیت ء اے منی فرض بوتگ کہ من ادے بیایان ء ترا ہمے کار ء کنگ ء مکن بہ کناں۔
 بلے ارمان کہ تو کمیں پیش کپتے ء وتی کار کت ء نی کہ تیر چہ کمان ء
 در لگشتگ، منی فرض انت کہ ترا ڈاہ بدیاں کہ وتی لانک ء مہر بہ بند کہ شیطان نی ترا

نتیلیت۔ ہمے نوکیں سٹک ء بھیسہ کہ تئی دل ء پیدا بوتگ، شیطان ایشی ء را پروشیت، ء ترا یک برے پداوتی دام ء کاریت ء رسوا کنت۔ پمیشکہ ہزار بو کہ ایشی ء رپک ء گوارچ سکت باز ء رنگ رنگین انت۔“

پیر جنگلی ء دراجیں گین سار تے کش ات ء ایشی ء پتہ ء شیطان ء پدا چکند ات ء دمانے ء بے تواری ء پد جنگلی علیہ مالیہ ء درائنت:

”بے سمانیں بیگ صاحب، دلگوش ء گورکن، تئی دومی جست ء پتہ ایشی انت کہ حضرت عزاریل، چہ حضرت آدم ء پیش ملائکانی استاد ء رہد بر بوتگ ء ”فسجد الا بلیس ء واقعہ ء رندا ایشی ء مارا) بزاں سامری، ساحر، جادوگر ء جاتو وغیرہ آل ء) وتی شاگردی ء تہا زرت۔ اے واجہ ء وتی لائق انت کہ ایشی ء درستی بنی آدمانی تہا ایوک ء اے شرف بخشا تگ۔ ہمے سبب انت کہ ماہمک سال ایشی ء زیارت ء کانیں ء ایشی ء شکر ء منت ء گریں۔ بزاں منے حج ء عمرہ واجہ ء ہمے زیارت انت ء چونائی ء ہم و ہدے مارا مشکل، ججال ء اڑاندے دیما کنیت ء قول ء صوفیانی ما ”قبض“ ء آماچ بنیں، تہ ما واجہ ء دربار ء کانیں ء اے منے قبض ء درمان کنت، بزاں گوں وتی شیوار ء شیطانی سرسوجاں منے مشکلاں آسان کنت۔“

چہ جنگلی ء جبرائیل شیطان ء سنگیں سر بزر تر ء آئی ء چکند کچل تربوت۔ من ء سکت بداتک، دل ء گشت کوک ء دگہ یک ڈبہ بے شیطان ء دیم ء بہ جناں کہ علیہ مالیہ ء درائنت:

”نبا کنئے بیگل، ہوش ء برجاہ دار، من زاناں کہ اے راستی ہمکہ تہل انت کہ ایر برگ نہ بیت، بلے اگاں ترابا ورنہ کنت گڑا بروچہ وتی لاڈ وکیں علی جاتو ء جست بکن، آترادرستیں حالاں ت دنت۔“

ء چوگشان ء پیر جنگلی علیہ مالیہ ء منی دست گپت، نرم نرم ء پرتک ء گوں مزن

مہرء گشت:

”بیگ جان! جنگ شدت ء گوں زورا کاں بے پکاریں دشمنی کنگ تئی
تیمیں عا قلاں زیب نہ دنت ء خاص کن یک انچیں و ہدے ء کہ تو ماں پردیس ء ءے
ء زہگ ہم تئی ہمراہ انت۔ پمیشکہ منی سوج ء بگر ء بیا کہ تراوشان کنان۔“

وتی دست ء چہ آئی ء دست ء کشان ء من جُست گپت:

”گوں کنیاوشان کنئے؟“

آئی منی دست پداوتی دست ء زُرت ء اے رندیں مہرے داشت ء درائینت
ءے:

”گوں حضرت عزازیل ء..... گوں وتی مرشد ء..... ستک باور کن کہ
اگاں تو مروچی چہ شیطان ء پہلی لوٹ ات ء آئی ء را یک سجدہ یے کت، گڑا بزاں تئی
بیڑا پار انت۔ زند ء گڈمی روچاں عیش بکن، ہرچی کنئے بکن ء ہرچی لوٹے ترا
رسیت..... بس یک سجدہ یے ء عیوض ء۔“

من گشت انا انا..... ء منی چو گشگ ء پیر جنگلی ء من ء روک روک
چار ات۔ پدا دراجیں گئیں سار تے کشان ء گشت:

”بے سماء بے بختیں بیگل، باور بکن، بے اگاں ترا منی جبرانی راستی ء سر ء
باور نہ بیت، گڑا من ء سو گند انت وتی مرشد شیطان ء..... ء انگت ہم ترا باور نہ
بیت، تہ من ء سو گند انت تئی سنگت علی جاتو ء پیروک ء.....!“

ء علی جاتو ء پیروک ء سو گند ء ورگ ء شرط ء پیر جنگلی ء سر ء گشے زاناں نپتے
کپت۔ آئی ء پادانی بُن ء زمین ء جُجب ات ء آئی ء چیہا لے جت ء چو بھاپ ء تحلیل
بوت..... گار بوت ء ایڈول ہے Nightmar بزاں ہیمننا کیں واب گٹ
ات..... منی چکاس ختم بوت۔

بس ہما دمان ء من حداء شکر گپت..... تچان ء شُت، دومی ء سیمی شیطان ء
راکوک ء ڈبہ جت ء وتی زہگانی ہمراہی ء چہ شیطان ء کمپان ء دراتکاں۔ دَرَوَاتکاں،
بلے باریں تاکد.....!!

(ماہتاک بلوچی فروری 2003)

دبیء تڑء تاب

علی ربیسی

(اؤلی بہر)

گلف (خلیج) ائیر لائن ء بالی گراب چہ لندن ء ہمیترو بالی پٹ ء چست بوت ء دیم پہ دبیء آ زمان ء شیک وراں بوت ء پیش ء گوشگ بوتگ ات کہ مارا بحرین ء بالی گراب بدل کنگی انت ساعتے ء رند وراک ء ترنداپ ء چن ء لانج بوت ء من دانمارکی کار برگ ء دوڈبی ء لوٹ کت ء ورگ ء سمرگگ ء گلانش بوتان۔ چونابا من چنت سال ء ساری گوں عمانی بلوچے ء یک شپ ء یک روچے ء دبیء تڑء تاب کتگ ات، آئی نام دادرحمن ات۔ آہما وہدات کہ من چہ ایرانی ملایانی ترس ء مسقط ء شگ اتان ء دنیگا کار ء روزگارے ء دزگٹ نہ اتان۔ یک روچے یک شمرنگ ء وش پوشاکیں مردے منی گندگ ء آتک، آبن ء پیہہ ء پتان (POTAN) ہیچان ء زرباری کلگے) ء مردے ات، آئی ء گوں من ء گشت ایرانی ملایانی آشوب ء اؤلی روچاں بے ویزہ ء بگر بدار ء چہبار ء ایر کپتگاں بزاں چہباری لانچے ء سوار بوتگاں ء وتی سیاد ء مردمانی گند ء گدار ء پتان ء شتگاں ء چنت روچ ء ہیچان ء تڑگرد کتگ ء یک روچے تئی پت ء مہمان بوتگاں۔ من آدینگ ء روچاں دبیء ء رواں، توگاں رازی نے من ترابراں ء دبیء ء پیش داراں۔ من پستہ دات من بے روزگاراں، اگاں توچشیں کارے بکنے ء من ء نوکیں ملکہے پیش بدارے تئی منت وارباں ء دبیء دنیا

چار کنڈ ۽ مشہور انت مئے شور ۽ سلاہ بوت کہ دیم ۽ پنچ شنبے ۽ سہبب ۽ دبئی ۽ رویں۔ من
۽ دو سے شاگرد است ات کہ آہم چہ ملاہانی ۽ ترس ۽ جستگ ۽ مسقط ۽ ات انت۔ من
چہ یکے ۽ ہما واجہ ۽ بارو ۽ جست کت۔ آئی ۽ پٹہ دات اے مرد سیاڈی ۽ کار ۽ انت ۽
سعید ترکی ۽ ہاسیں ڈرائیور انت ۽ یک دورند ۽ ماراچم سہر ہم داتگ۔ تو اگاں روئے
برو بلے وت ۽ پہریز کہ سعید ترکی عمان ۽ سیاڈی ۽ مستر ۽ پاگوا جہ انت۔ روگ ۽ روچ ۽
آئی ۽ اگاں ۽ گترہ پوشنگ ات بزاں امارات پوشاک ات ۽ ریش ۽ بروت عربی
ٹاپ ۽ ات انت ۽ چو سعودی عرب ۽ بادشاہاں تہنا نوک ۽ ریش پر ات، اسپیت
گوناپ ۽ وش رنگیں مردے ات۔ بیرگ ۽ مزین شیکے ۽ ڈؤل ۽ ڈیل ۽ ات ۽ من
بلوچی پوشک ۽ شلوار ۽ بے کلاہ ۽ سر پوش اتاں۔ ماچہ مسقط دانکہ شناس ۽ رگوزی ما
شینے ۽ شتیں، چہ شناس ۽ دانکہ امارات ۽ سمسر ۽ پترتیں دگہ رگوزی عربے ۽ اوداں
سرکتیں ۽ دہ دمان ۽ امارات ۽ سرزمین ۽ دیما شتیں، عربیں مرد ۽ گشت من دگہ راہے ۽
رواں بدویے ات۔ آئی ۽ ریگستان ۽ پٹ ۽ مارا ایر گپتک، موسم سکت گرم ۽
لوارات، دہ دمان ۽ ماوشتا تیں کہ شوکیں مرسیڈیں بنزے مئے نزیک ۽ اوشتات ۽ پہ
سوار بیگ ۽ اشارہ کت ۽ پہوشی ۽ دیم ہروشتی ماراوش آتک کت۔ ماشیں ۽ گوانکو ۽
دگہ بلاہ بٹرمان ات آئی ۽ دانکہ دبئی ۽ سے چار رنداں گوانکو کت، آئی ۽ مارا دیرہ دبئی
۽ بازار ۽ برزیں بلڈینگ ۽ نزیک ۽ ایر گپتک ۽ وتی راہ ۽ شت۔ ماچہ مسقط دانکہ دبئی
۽ ماشینانی کر بہہ ندات ۽ من وتی دل ۽ گشت اے مردوا کی مزین مردے ۽ بوت
کنت آئی ۽ پچاہ کارنت، منی ہمراہ ۽ گون من ۽ گشت آورنادبئی ۽ حاکم شیخ راشد ۽ پنچ
ات کہ مارا اداں سرے کت۔ من دل ۽ حیال کت کہ منی ہمراہ مزین سیاڈی یے کہ
شیخ ۽ پنچ آئی ۽ رند ۽ آتنگ۔ رند ۽ سرپد بوتوں کہ شیخ بے تکبریں مردم انت اگاں

شپانکے بہ بگندانت آئی ء و تی کش ء نادینیت۔ منی ہمراہ ء یک بکچہ یے گون ات کہ
 چیزے آئی ء تہات، گدے ء تہا پتانتگ ات چار سروک ء ڈپ ات، من و تی دل ء
 گشت نزانان جی یے۔ ء منی شاگرد ء گشتگ ات کہ سیاڈی ء کار ء انت، سیاڈی
 گری ء ازباب ء سامانے بوت کنت۔ ماہوٹلے ء شنیں ء یک کوٹی یے کر یہ کت۔
 یک ساعتے ء رند واجہ ء جان چندگ ء لگ ات ء گون من ء گشتے، من ء مان
 درد ء تپے ء گپت، آئی ء کبل پردات ء تہت ء سرادراج بوت من چہ آئی ء جست کت
 شام ء چہ ورے؟ آئی ء پستہ دات کہ من شام ء رتی نیاں، تو ورے بروور، من جست
 کت درمان ء دوائے، آئی ء پستہ دات من درمان ہم نہ وراں وت وش بیاں۔ من چہ
 ہوٹل ء درکپتاں ء تہنا مشکستی دوریاں منی کیسگ ء بُن ء کپتنگ ات، آئی ء چہ من ء
 جست نہ کت کہ ترا شام ء زرگون انت ء نیکہ من گشت کہ منی ہنمال دوریاں
 انت، ہوٹل ء نزیک ء صرافی دکانے ء شتاں ء دوئیں ریاں پہ ۲۰ درہم ء بدل کت
 انت۔ یک ساندو پتے گپت ء وارت ء پدا ہوٹل ء چہر کت۔ ایدگہ سہب ء منی ہمراہ
 ڈڈ ء تیار ات، آئی ء و تی بکچہ دست ء کت ء بازار ء شنگ بوتیں۔ من باز جہد کت کہ
 بکچہ ء بزوراں، بلے آئی ء نہ من ات ء گشتے گران نہ انت من ترا دلسیہ نلناں۔
 مادوسے عطری دکان ء شنیں، آئی ء ہر دکانے ء سے چاروٹ وٹریں عطر ء عودوت ء درنز
 دات ء منی بلوچی پچاں ہم جت، من گشت اے بلوچی پیچ بے عطر ء بو ء شر انت۔ آئی
 ء پستہ دات مڑاہ مکن اے رایگاں ء بے بہانین انت۔ پہ چکاس ء ایرانت ہر کس کیت
 چہ اشاں وت ء وشبو کنت، گڈامن ہم ہنچش کنان کت۔ ما بازار ء تزان عطر درنزاں ء
 وت ء وشبو کنان کت، وٹ وٹریں گداں دز مٹش ء چاراں کتیں دانکہ دکانے ء سر بوتیں
 کہ آدکان ء ریڈیو، زپت سوت ء دیر گند بہا بوتنگ ات، من ء آدکان ء شنیں۔ واجہ ء

وتی بکچہ ء بُش بوت کنت، آئی چار سروکیں سامان دگہ پوشے ء لاپ ء ات۔ آپوش
 نئے ہم پتچ کت، گنداں واجہ ء بکچہ ء سامان کوہنیں ساینوٹپ ریکارڈ رے، ایرانیانی
 گوشتن ء رادیو ضبط سانیو است۔ آئی ء گوں بنگالی دکاندار ء گوں بہا ء جہل ء برز
 کنگ ء نزا ناں پہ چنت درہم ء بہا کت من گین سار تے کش ات کہ شتر بوت۔
 سیاڈی ء از بابے نہ انت ء منی دپ چو گلے ء دپ ء پتچ ات۔ ما بازار ء تراں کت ء
 ایرانی رستورانے ء دو چلو مرگ وارت ء بیگاہ ء بیل ء مشکتی ٹرکے ء سوار بوتیں کہ پہ
 نیگ ء یارگ ء دہی ء آہتگ ات۔ ماہیچانی ڈرائیور ء کش ء نشتیں ء دانکہ مسقط ء
 گپ ء رپ کت۔ ایش ات منی اولی دہی ء تر ء تاب بزاں من پہ دور یال ء دہی چار
 ات، ء من ہما واجہ منت واراں کہ اولی رند ء من ء دہی پیش داشت، گوں اے وہم ء
 خیال ء من یک ڈبی یے ترند آپ ہلاس کتگ ات ء دومی پتچ کت، ٹینگ کہ وتی
 جوس ء سرگگ ء ات گشت نئے اداں ہم شراب ء ورگ ء یلہ نہ دیے، بچار آریشی
 عربیں پیر مرد ء کہ تیزی ریچک ء واجہ خدا ء زگر ء انت کہ پہ سلامتی وتی منزل ء سر بہ
 بیت۔ کم بحت گوں اے شراب ء اگاں حدامہ کنت اے شیتان ء چرک بہ کپیت
 بے جست ء پرس ء جہندم ء روئے۔ تو مدام ہے بے ناماں تنگ نئے ء مدام پگر ء
 وسواس ء حر ء سوار نئے، من پستہ دات تو وتی جوس ء بہ ور، منی کار ء کار مدار، تو منی ٹینگ
 نئے تو پہ آجاہ ء سر نہ بوتگ نئے کہ من ء سر سوج بکن نئے، بچار آپیریں انگریز ء دو
 ڈبی بیر، دو پیک ویسکی ء گلا سے شراب (وائن) ء ہور تور کنگا انت ء رند ء قہوہ ہم
 وارت، من دو ڈبی بیر ورگا رآں بیر، سیرک ء پسی گند ء مانا یک انت، واجہ حد پہ دو
 ڈبی بیر ء من ء جہندم ء دور نہ دنت۔ ٹینگ ء پستہ دات تو ہرچی کنتے بکن بے من ترا
 قیامت ء تہتال ء دیاں، من دومی آپجو ء تنگان ء وتی ہما و ہد ء ترانگ ء کپتاں کہ

بلوچستان ء وانینو کے اتاں ء یک بلوچے کہ چنت سال ء دبئی ء بوتگ ات ء شیخ ء پس
 چارینگ انت آئی ء گشت دبئی ء ہنچشیں چیز در آتنگ کہ مردم چه آہانی گندگ ء کانٹ
 درکاریت دیرہ دبئی ء کوٹ ء ہوٹل ء نر یک ء یک دزگا ہے ایرانت۔ تو نیم در ہم یا چنت
 پیسہ ٹنگ ء دؤر بہ دئے۔ پیسی یا چاکلیٹ چه چیری ٹنگ ء در کپیت۔ مردماں کندات ء
 آمر دکلاگ گپت کہ دروگ بندیت، یکے چه من ء جست کت کہ تو دورند ء تہران ء شتگ
 ئے۔ چشیں چیز تو تہران ء دیستگ؟ من پسہ دات اے ڈولیں کرامات کہ اے
 مردگشاگ انت من تہران ء نہ دیستگ۔ نشتگیں مردماں درستاں کندات۔ گول اے ترانگ
 ء تہتال ء من کے بچکند ات ٹینگ ء من ء چارات ء گشت ہنچو کن بہ ور ء پگر بکن ء
 بکند، حد، کیا مت، جنت جہنم ء خیال ء نہ ئے۔

من گول ٹینگ ء گشت بچارواک ء ترنداپ دینت۔ فلم پیش دارانت
 بلے سیگار ء کشگ ء نٹیلنت۔ کلام پاک بن لادن ء یک چہمیں ملا عمر ء چکپروش
 بکنت، چه ہمارو چاں کہ امریکہ ء برزیں بلڈنگ جنگ ء پروشگ بوت انت، سیگار
 ء کشگ ء نٹیلنت پیش ء بالی گرابانی دُمب ء نیمگ سیگار یانی جاگہ بوتگ، ء بزرگیں
 ٹینگ تو سہیگ ئے کہ طالبان ء اوگانستان ء حراں شلوار پاد ء داتگ۔ مروچگیں
 طالب ء ملا ء مولوی نکلی انت آپہ بادشاہی ء جنگ ء انت۔ بلے واجہیں انگریز امریکہ،
 فرانس ء جرمن ملابان ء پہ بادشاہی ء نٹیلنت۔ طالبان حکم کتگ کہ لوگاں کروس مہ
 دارنت کہ مرگاں تُل دینت ء جنین گندنت ء بدیں راہے ء رونت چشیں رزواہیں
 مردم، اگاں کروس مرگاں تُل مہ دینت ہیگ ء چپیل چه کجا ڈ بیت۔ ٹینگ ء منی
 پاد پرتک ء منی گوش ء گورا گشت نوں تو وارنگ تئی دپ دارگ نہ بیت، من دگہ چچ
 نگوشاں بہ چار آعرہیں مرد پزہر ازہری ترا چارگانٹ۔ من پسودات بل عرب ء من ٹی

ویء اسکرین چارات کہ پشدارگ ءات کہ مادو ہزار میٹر بڑا پہ بالیں، ہوا ۵۰ درجہ سنٹیگرڈ صفرء چیرء انت ء منے رواج ساعتے یک ہزار ء پپسد کلومیٹر انت، من دل ء حیاں کت ہتو علم ء زانت ء ٹیکنالوجی پہ تئی کاراں، دل ء گشت اوں منی حداسائنس ء ٹیکنالوجی انت ء ہما بنی آدماء کہ اے ڈولیں چیزاں جوڈینگ ء انت۔

ہالی گراب دیم پہ بحرین ء روان ات ء شپ ات، من چہ کش ء دریگ ء ڈن چارت، استال چمک جنگا ات انت ء ہالی گراب ء امریکی ہالی ووڈ ء تامر (فلم) شتر، شتر، سلگت چالو بوت۔ اے فلم چنت رنداں من چارتگ ات، بلے پدا چارگ ء گلانش بوتان ء گڈ سرء وتی سرٹینگ ء کوپگ ء ایرکت ء واب ء دنیا ء شتاں۔ من ء یک شومی یے ہست کہ وہدیکہ واب نیاں مدام گوں دنیا، بلوچستان ء بلوچی زبان ء بارو ء پگر ء آل کہ پرچا بلوچ دگرانی گلام انت ء وہدیکہ واب بیاں برے برے وشیں ء ترسناکیں واب گنداں، سٹک باورکن ات چنت رنداں من واب دیستگ کہ ہیچان ء یا کہ دگہ دمگے ء ملاء پاسداراں نزیک انت کہ من ء بگرانت ء پدا وشیں ء جنگلی ء عیش ء نوش ء واب ہم دیستگ۔ نوں ہماں بہ چارات، آزمان ء دیما پدا ہما واب انت کہ منی گندگ ء کابنت۔ واب اوں دیست کہ ایرانی ملا ہانی حکومت چئی ء سرشکوں بوتگ ء من ہیچان ء آل۔ گیش چہ سی سال انت کہ من پدا بلوچستان ء چہر کتگ۔ کنردان، جکاں، تہت مک، مہت ء گہمہ ء بازیں مردم منی وش آتک ء آتنگ انت۔ لہتے ء مرگ ء کروس آورتگ، بلکہ ء چار دانگ ہیگ۔ کنردانی پیریں مردے ء ۵ من کُئر ء شنکے آورتگ۔ دارکانی ورنایے ء دو گبنگ تریں شیلانچ ء تہت ملکی چوپانے ء دوسن بینگ ء گوہرہ کتگیں گرانڈے۔

یک سکلیں پیریں مردے کہ نابینا، ء چہ یک پادے ء لنگ ء گوش پہ جاک ء کوکار ء

اشکننت آئی ء نماسگ ء آئی ء دست گپتگ منی نزیک ء سر بوت انت۔ اے مرد
اُستا جنگیاں ات کہ مردماں جُگک گُشتگ ات، آئی (جُگک ء ورنائی ء وهد ء داس ء
کارچ جنگ ات۔ بزاں آسکارے ات ء آئی ء پت چُرو (چار شُبے ات)، کہ آہم
آسکارے ات ء سکیں گوشکندی کماشے ات ء مدام منی پت ء گوارا رو آکتگ
ات ء وشتا میں کوہنیں کسہ ء اسپانک جنگ ات) ء منی دست گپت انت، دست منی
سر ء جان ء مُشت انت ء گُشت ءے شربوت کہ آتکئے، ترادیسٹ نکناں بلے اگاں ترند
گپ بہ جنئے کئے اشکنناں۔ سی سال انت کہ منی پنڈگ ء وامدارے۔ دہوتیں مُلا
شنت۔ من گشے وتی بچے ء گُشت کہ دوسد تمن جُگک ء بہ دے ات، آزرہاں شت
ء گُشت ءے، دوسد تمن ء وتی سر ء جناں یا تئی سر ء۔ دوسد تمن یک دانگے پپک ء
چاکلیٹ یے نہ بیت۔ من کہ مارات اوں یکے منی کو پگ ء سُمرینگ ء انت، چم اوں
پچ کت انت گل ف ایر لین ء یک وشرنگیں انگریزیں کاڑے کہ گُشت ءے وتی
کمر پٹاں بند ات کہ یک دمان ء رند ما بحرین ء نن دیں۔ من ٹینگ سُمرینت ء چہ
دریگ ء شیشگ ء ڈن چارات، گوار بام ء وهد ات ء استال کور دیم بیان ات انت۔
بحرین سکیں کوہن ء کدیجی جزیرہ یے کہ آئی ء چپ چاگرد زر ء دریا
انت، گوشگیں زما نگاں مروار دغوا ساں در گیتنگ ء بہا کتگ ات، بحرین ء پولوس
اشکنگ ء بلوچ انت ء منی چہباری سنگتے عبدالرشید چنت سالان آوداں پولوس ء
تینگ کو پگ ء ڈنڈا دست ء بوتگ۔ اگاں زند ء من ء نہ دروہ ات ء سروں بہ کول
م۔ می ڈرا ء نیل سوک (بحرین) ء کپت، اود ء بارو ء چیزے نبیساں۔ بالی گراب جہل
بیان ات کہ من اسماعیل ممتاز ء ترانگ ء کپتاں کہ گل ف ائیر ء کار ء انت۔ چومہ بیت
منے بالی گراب ء چہ بحرین دانکہ دہی ء گوں بہ تڑیت ء من ء گوں ٹینگ ء بگند بیت گڈا

بز اا من ء رزوا كنت؁ بحرین ء باز بلوچ سیاستان ء ندکار ء لچہ کار ہست انت۔

روچ ء گوش کتگ ات بز اا ٹک کتگ ات کہ گلف ائیر ء بالی گراب
 بحرین ء بالی پٹ ء نشت ء سیگار ء من ء سکت بے تاہیر کتگ ات؁ منی پگر ء زرگر
 شو میں سیگار ء ترانگ ء ات۔ وہد یکہ ائیر کپتان چومنی ہمالندی سنگت ہلس ء ڈول ء
 سے چار سیگار یلکین نشست ء ڈوت پہ ڈوت کناں۔ کہ مئے بزگی ء بے بہتی ء بہ چار
 گشت ات اے بالی گراب ء پدازکانی بُن ء ایرگیجان کت کہ پدازکان سرکیان بوتیں
 ء آئی ء تہا نشتیں۔ نون کنجل بیار ء چماں سروگ بکن؁ پداسیگار ء اومان ء نشہ۔ دل ء
 گوشتوں دریایے ء کپات انت بن لادن ء یک چمیں ملا عمر۔ چم اوں انگر آنگر کت
 انت بلکیں اسماعیل ممتاز ء بگنداں ء دپے پھانی نسوار چہ آئی ء پیچ بگراں۔ بلے بے
 سوت؁ ازما نیل اوں ندیست۔

گلف ایر ء بالی گراب ء بال کت ء دیم پہ دئی ء رواں بوت وشرنگیں
 انگریزوں کاڑاں پہ گوشکند ء ڈولداریں بچکنداں رگبند مفار اوارینت؁ اے بالی
 گراب چوپیشی بالی گراب ء مزن لاپیں بالی گرابے نہ ات ء دئی ء گوات منی سر ء
 ات۔ دئی ء دریاتیاب انت جوانانی سینگ کباب انت۔ بالی گراب ء تاچینوک ہم
 انگریزے ات۔ نام عربا گنگ انت۔ درستیں چیز انگریزانی دست ء انت کہ ساعتے ء
 چنت دمان ء دئی ء سر بوتیں؁ امیکریشن والا ء منی ء ٹینگ ء انگریزی پاس چارات
 انت ء مئے ڈول ڈیل ء چم چارات انت ء ٹھپک ء مہرے مہرے مئے پاساں
 جت؁ بز اا 60 روچ ء ویزا؁ بے بہاء؁ نہ درہم؁ نہ ڈالر ء پونڈ ء۔ ٹپہ جنوک ورنائیں
 عربے ات گوں عربی پوشاک ء؁ پاکستانی؁ بنگالی ء فیلیپینی ء سری لنکائیاں پہ دگہ چمے
 چارگا ات بلے گوں ماپہ وشیں بچکندے ء گشت ول کام؁ ابلأ وسہلا۔

ماوتی بیگ ء پیتیا نی دست ء گرگ ء رند دیمشودانی نیمگ ء سرگپتیں،
 اداں ہم من نوکیں چیزے دیست کہ دنیا ء ہچ جاگہا ندیستگ ات۔ پہ شودگ ء
 سپاکنگ ء اسلامی ء یورپی وڑ ء پیم ہست ات۔ پرنگی دیمشود ء کاگد ء پہ اسلامی ء
 پانپ ء لولہ ات کہ گوں آپ ء پیڑار ء سپائی ء کار بوتگ ات کہ دست ء ہم زلورت نہ
 ات، پیش ء من ء ملاخامنہ ای، سر بڑگ بوتگ ات کہ آئی ء دست یکے ات کہ پہ
 اے کار ء جن یادگرے ء زلورت بیت، بلے من نون سدک بوتان کہ اے وڑیں
 سامان دہئی ء تاجر ء دے زور کنوکاں پہ آئی ء برتگ کہ کسے ء زلورت نہ انت، ملاخامنہ
 ای ہماوہد ء یک دستے بوت کہ مجاہدین خلقاں یک رادیو ٹیپے ء مجبے ماں کتگ ات
 آجب ترک ات ء واجہ یک دستے حداء بُرت۔

ماپہ اشتاپی چہ دروازگ ء درکپتیں کہ تا کسی والا یاں پہ ردوتی نوبت ء باری ء
 ودار ء ات انت۔ من گشت اول ء سیگار رند ء تا کسی، من سیگار روک کت ء دہئی ء وٹش
 ء گر میں ہوا مئے بدن آل باپ دیان ات من کہ دوت تالان کت انت پنجابی جن ء
 مردے مئے نزیک ء اوشتاگ ات انت، جنین ء وتی لوس تاب دات انت ء سیگار ء
 دوت چپ ء راست ء پہ دست شنگ کت انت۔ من گوں مرد ء گشت وتی جن ء سر
 پدکن اگاں چہ سیگار ء دوت ء بدے کیت آگشتر بہ کنزیت کہ ہشت ساعت انت
 کہ من سیگار نہ کشتگ۔ اے وہدی منی ٹیلگ چو جنگر وکیں گوکے ء ٹیلگانی پیم ء
 در آتنگ ات انت۔ نزیک ات مُشتے مردک ء سر ء بہ جنانا۔ لونڈو ء وتی جن ء دست
 گپت ء چنت گام ء آگشتر ء اوشتا ات انت ء نیم چمی من ء چارات ء گوں جن ء لہم لہم ء
 گپ ء لگ ات۔ گشتے من ء بد ء ردگو شگ ء ات۔ یاوتی جن ء گوشگ ء ات کہ تو
 پر چاچو کت۔ من گوں ٹینگ ء گشت سیگارے پہ تو ہم روک کنان۔ آئی ء پسہ دات تو

وَ زانے من مردمانی دیما سیدگار نہ کشاں۔ دانکہ ہوٹل ء من ء ہج نہ بیت دل ء داراں۔
 پیش ء من انٹرنیٹ ء دبئی ء ہوٹلانی کر بہہ ء نہر چارتگ ات پانوراماء نہرباز
 نہ ات، پاکستانی کماشیں ٹیکسی والایے ء مارا اود ء سرکت۔ ہوٹل ء جنین کاردار ء
 گشت: شاپیش ء مئے ہوٹل ء بک نہ کتگ ء اے بہاء کہ گوشگات چنت ماہ پیش ء
 بوتگ، ماچار ات چہ انٹرنیٹ ء بہاء دو برابر انت۔ آئی ء گشت من تہناپہ انشپی یک
 کوٹی یے شمار ادات کنناں کہ باندات ساعت دو ء باہد ہالیگ بہ بیت۔ من ٹینگ
 گوں سامانان اوداں نندینت ء چار پنچ ارزانیں ہوٹلاں چاراں کت، جاہ نیست
 ات۔ آشپ ء ما پانوراماء داشت ء من شام ء گور ء دو بیر ہم وارت کہ کوٹی ء آورت
 اش۔ ایدگہ سہب ء مادونیں در کپتیں۔ ء گڈ سر ء مئے سر مر مر ہوٹل ء کپت کہ بدنہ
 ات۔ ہوٹل ء منجر مصری یے ات ء آئی ء جن فیلمپنی یے ات۔ اے ہوٹل ء شراب ء
 چر اگرا ء اجازت نہ ات، بلے کئے آگشتر ہاوانا ہوٹل ء مونتر آل ء پانوراماء بارہست
 ات کہ ہر کس اوداں شگ ات ء وارتگ ات۔ دبئی ء دکان ء سوپر مارکیٹاں چوکہ
 لندن ء ڈول ء ترنداپ نہ رسیت۔ آسین ڈٹل شیخ زاہد ء مزن راہ ء انت۔ من شرابی
 یے آل ء باید انت ہمک شپ ء بہ وراں من آدینگ ء شپ ۱۳۱ کتوبر ء مانتر آل
 ہوٹل ء شراب خانہ ء رواکت ء وتی بالادوشنودکت۔ چارمی شپ ء دوورنائیں جنک
 آتک انت۔ یکے برز کد ء دگرے میاں کدے ات ء مزن بنگے ات۔ کئے اوشتات
 انت ء پدا در کپت انت۔ پنچ دمان ء رندز ند بنگ ء کمان میان پدا آتک گوں
 ورنائیں عمر بے ء گپ ء رپ کت ء نشت، من یک دورند ء نیم چچی چارات گنداں
 من ء سکت چارگ ء انت ء دلمانگ انت گوں من ء گپ ء رپ بکنت۔ من سیمی
 ڈبی ہلاس کتگ ات پہ زر ء دیگ ء شتاں ء چہ فیلمپنی شراب دیوک ء جست

کت، آئی ۽ پَسودات اے جنک ایرانی یے، اداں برے برے کیت گراک
چاریت، ہما کر ۽ مردم انت من گشت من ۽ گوں ایرانیاں کو کر و انت۔ من زردات
انت ۽ در کپتاں، گنداں دو جنک باوانا ہوٹل ۽ دپ ۽ پدا نکانی سرانشنگ انت ۽ پارسی ۽
گپ ۽ انت جیجک ۽ لنگ ایش درات انت ۽ کون اش ڈمبلو کتگ ات انت ۽
گراکے ۽ ودار ۽ ات انت من سینڈ و پیج بہا کنوکیں دکا نکے ۽ شتاں۔ دگہ جینے آجکانی
گو را اوشتاں ۽ کے گپ ۽ رپ بوت انت۔ من چہ فیلیپنی ساند و پیج بیا کنوک ۽
جست کت اے جنین کہ ٹانگ... برہنگ انت ۽ گوں آدوینیاں گپ ۽ انت چونیں
یے؟ فیلیپنی ۽ نیمہ زانتیں جنینی ۽ گشت تو دہئی ۽... ۽ اے جنین ۽ نہ زانے، اے جمیلہ
انت، ایرانی ناچجا ہے ۽ ہمک شپ سوت جنت ۽ ناچ ۽ سہبت گریت۔ من پیش ۽
لندن ۽ پتنگی تاک کیہان ۽ وانتگ ات کہ اریانی جنکاں مدام چہ تہران ۽ دہئی ۽
کائنت، مزنیں دے زورے بیت سوداگر انت۔ وہدیکہ آتہران ۽ شیراز ۽ بالی
گراہاں سوار بنت آیانی گد ۽ پوشاک ہنچشین انت کہ ستری انت کہ تہنا آیانی چم ۽
دیم ۽ ٹشکے ڈن ۽ انت۔ وہدیکے زرداریں عربانی ملک دہئی نزیک بیان بیت یک
یک ۽ بالی گراب ۽ دیمشود ۽ رونت پُچان مٹ کننت۔ ہما پُچ کہ دراجی اش دانکہ
کونڈانی برز ۽ انت ۽ تنکیں پشک ۽ چری ۽ گور بند ۽ چیر ۽ گودانانی نیم زاہر انت۔
آما ہے دو ماہ ۽ دہئی ۽ ہوٹلاں پہ ڈالر ۽ درگیجگ ۽ روزگار ۽ کلانیش بنت ۽ پدا گوں رو بند
۽ بُر کہ ۽ تہران ۽ چہر کننت۔ یک سالے ۽ توشگ اش گون انت۔ کسان سال ۽
دست نہ جنگیناں زرداریں شیخ مدتے ۽ وتی گور ۽ دار انت۔ وتی بالاد ۽ شنود کننت ۽
پہ یک دگر ۽ گوانکو ۽ ٹیلیفون کننت کہ ایرانی درجہ یکیں مال انت، دست پہ دست
بنت، وہدیکہ آیانی لوج اش کش ات آیان ۽ یلہ دینت۔ دہئی ۽ پنچ استال ۽ چار استال

سے استالیں ہوٹلاں عیش نوش، چڑا اگر اکنت۔ دہی، بازار حسن، دلا رآیان، پتہ تڑ،
 تاب، امریکہ، یورپ، ملکان برنت، دلا رہم ایرانی انت۔ ایش انت ملاہانی
 حکومت، سوگات، ٹیکی۔ یک شپے من کہ مرمر ہوٹل، وائر کت گنداں ٹینگ پہ من،
 دنتان دُرشگ، انت۔ کہ من، تہنا اداں یلہ دیئے، شرابجاہاں روئے، چہ باندات
 شپ من تئی ہمراہی، کایاں۔ من پسہ دات توگوں اے پچاں، پاگ، چوں شراب
 ہانہ، کائے؟ پچاں بدل کن کوٹ پتلون بکن من ترا براں۔ پدا تو شراب نہ
 ورئے، آئی، پسہ دات من جوس وراں۔

شعبے، شپ، یک نومبر 2008ء، من پانوراماء شراب ہانہ، شتاں،
 شراب دیوک سے اریتیر یائی جنک ات انت، شراب ہانہ نیم تہارات، سیدگار کشی
 ہم بوتگ ات، یک دراج ریشیں مردکے کہ بروت سابتگ ات انت گوں دگہ
 دپ کوٹیں ورنایے، نشتنگ ات، ورنابیر، مردک جوس ورگ، ات، ریشکی، گوں
 عربے، گشت کہ شراب حرام انت، پرچا ورئے، عرب آئی، سراز ہرگپت، گشت
 جہاد چے انت؟ بازیں گپ، رپ گوں مردے کت۔ جاک، کوکار بوت عرب
 درکپت۔ دمانے، رند بزرگد، کوڑا کوڑیں مردے آتک، ریشی مردے کیچنگ گپت
 گشت تو پرچا اداں آتنگ تے، اے ملک، آزاتی انت، تراواز کنگی انت برو
 مسیت، واز بکن۔ مردک تے، چہ شراب ہانہ، ڈن، بڑت، نزانان پولوس، دست
 دات تے یا نہ۔ شعبے، روج، یک نومبر، لیبیا، پاگواجہ (اے حال ماچہ ٹی وی،
 چارت، گوشداشت کہ) معمر قذافی چہ روس، تڑ، تاب، رند فرانس، وائر بوت۔ چار
 شعبے 5 نومبر، من، ٹینگ پانورما ہوٹل، شراب حانہ، شنتیں، یک کُنڈے،
 شنتیں۔ من یک بیرے پہ پوت، یک جوس پہ آئی، آورت۔ ہانیم تہاریں شراب

حانات، اوداں یک جنینے من ندیست تہنا شراب دیوک بزاں ساقی اریتیر یا
 جنک ات انت، ٹینگ ء من ء گشت من اداں نشت کنناں۔ من پٲہ دات من ترا
 گوشنگ کہ اے تنگی جاگہ نہ انت،۔ ما ز و تکانی بیر ء جوس ہمانگر کنناں کت انت ء
 ہوٹل ء سر سوجی جاگہ بزاں ری سپشن ء شتیں۔ جنین ء من ء گشت دومی تبک ء
 رسٹوران ء تو ء تئی ہمراہ شت کن ات ترنداپ ء وراک ہم ہست، مادوئیں اوداں
 شتیں ء دگہ چنت شب ء ہمے کارکت۔ وراک وڑ وڑیں ہست ات ء سلف سرویس
 ات۔ کہ ہر کس ہرچی دل نئے بلوطیت وارت انت ء تہنا جن ء مردی مردم اودے
 ندانت، ٹینگ وشحال بوت کہ ادے شر انت بلے سیگار ء کشنگ ء اجازت نہ ات۔ من
 پہ سیگار کشنگ ء ہر دوکیں کوٹی ء شتاں۔ یک شپے ما ترنداپ ء وراک وارت ء
 درکپگ ء ارادہ کت، آسان سُرے اتیں کہ ڈہل ڈومب ء چاپ ء سہبت ء مزنیں جہکا
 بوسٹ یے مئے گوشاں کپت۔ من گوں ٹینگ ء گشت چنت دمان ء اودے رویں ء
 چاریں، آئی ء پٲہ دات شریں کارے۔ دروازگ ء دپ ء چارے گند کنوکاں ماراوش
 آتک کت ء مادو کرسی ء سرانشتیں۔ دوازده و شرنگیں ہندی ء بنگالی جنک اسٹیج ء سرا
 ناچ ء سہبت ء ات انت ء ہندی گانا یے شنگ بیگ ء ات گوں ما گشت اش کہ ہر
 کس اداکیت باید انت چیزے بوارت، پیش ء من وتی کارکتگ ات ء سرا ما ز
 اتاں چہ آمر گش ء گندگ ء من نوکیں چاڑاں کپتاں۔ من امریکی بودویزرا آپجویے پہ
 وت ء پرتگال ء جوسے پہ ٹینگ ء لوٹا مینت۔

دگہ چار پنچ وڑ میں جنین ہم اوشتا تگ ات انت، من تنگاں کت ء یک
 وڑ میں جنینے ء چمک جت۔ آئی ء گوں چم ء پوز ء لوسک ء اشارہ کت کہ یکے ترا گوں
 انت ء تئی کش ء نشنگ۔ من سک ہنوش اتاں ء کبھی کبھی میرے دل میں خیال آتا

ہے گاناء لوٹ کت، آہاں گشت پہ ہر لوٹے ۵۰ درہم گرگ بیت۔ من پستہ دات من
دیان ۽ ہندی سبزگیں مردۂ وید یومشین ۽ دپ ۽ دات ۽ دواز دہیں جنک پہ ناچ ۽
پاداتک انت ۽ اودا کہ گشت ے ”گوگٹ اٹھارہا ہوں“ یک وشرنگ ۽ کمان
میانیں جنے ۽ کہ وتی سرگیک دیما پر ینتگ ات آپست کت ۽ منی نیمگ ۽
چار ات۔ من پہ اشتاپی پاداتکاں کہ جنکانی میان ۽ وت ۽ سلیچار بکناں۔ البت
نندو کاں ۽ آہانی میان ۽ چپ چا گرد ۽ زنتیں وشرنگیں سادے بستگ ۽ یکے ۽ من ۽ گپت
۽ داشت کہ اوداں روگ ۽ اجازت نہ انت ۽ من وتی کرسی ۽ نزیک ۽ اوشتات ۽ ناچ
گپت۔ ٹینگ منی سرازہر گپت ۽ من ۽ گپت کہ تو پہر کا گنوک بوتگ ے ۽ من وتی
کرسی ۽ سرانشتاں، بازینے ۽ چہ منی کار ۽ کند ات۔ البت آیاں من ۽ پنجاہ درہم نگپت
بلے ترنداپ ۽ جوس ۽ بہا سے برابر گیش چہ رسٹوران ۽ ات۔ من دگہ ترنداپے وارت ۽
جنکانی سیل چار ات ۽ ڈن ۽ در کپتس۔ پانوراما ہوٹل سے استالیں ہوٹلے، آدگہ چار ۽
پنچ استالیں ہوٹلاں باریں چونیں چہ اگرا بیت حدابزانت۔ اے دیئی انت، ملک
اسلامی ملکہ، بلے ہمک وڑیں آراتی اداں ہست۔

ما کہ چہ ہوٹل ۽ در کپتیں من مارات کہ منی پادنگل مگل انت ۽ من آپیشی من
نیاں بلے شاباش انت ٹینگ ۽ آئی ۽ من ۽ گراں کت ۽ مرمر ہوٹل ۽ تہمت ۽ سرادور
دات، ۽ گشت ے: اگاں من نشپی تی ہمراہ مہ بوتیناں آپنچیں اوشتاتگیں جنیناں
باریں کجام کانگ ۽ ترا آپ داتگ ات من تی دل ویلی ۽ زاناں۔ دگہ شپاں کہ روئیں
ہمارسٹوران ۽ بہ نوش ۽ بہ ور کہ من تی دست ۽ گراں ۽ چوگنوکیں پسے ۽ ترا مہار کناں ۽ مر
مر ہوٹل ۽ کاراں، بہتا ورتوت ۽ بہ چار گوں اے سند ۽ سال ۽ بچکی کنتے کبر، قیامت،
جنت ۽ دوزہ ۽ حیال ۽ نہ ے، منے اے تڑ ۽ تاب پہ وٹی بہ بات، دگہ برے من ۽ سوگند ۽

کو کر و انت کہ ڈنی ملکہ ء تئی ہمراہ بباں، من ء تو پیرس ء شنگ اتیں تو پکائیں بنی
آدمے اتئے، من پسہ دات کم بہت اداں ہوا گرم ء و ش انت منی خیال ء اے گرمی ء
برورد ء نشانی انت۔ کہ لندن ء سارتی ء چہ ہڈاں کشیت۔

(دومی بہر)

گندے نندے گول واہہ جمعہ خان ء عبد الصمد امیری ء

2 نومبر 2008ء ء واہہ جمعہ خان ء گندگ ء شتاں، چوناہا پیشی روج ء
 بزاں یک نومبر ء پہ واہہ ء گوانکو کتگ ات۔ مئے ٹیلفونی گپ ء رپ سالا ء پیش
 بوتگ ات ء آئی ء نمبر من ء گون ات۔ آئی ء چہ من ء جست کت تو کئی لوگ ء
 جلتگ؟ من پساہ دات مرمر ہوٹل ء آل ء دلانگاں تراچہ نریک ء بگنداں۔ آئی ء پساہ
 دات کہ من دہئی ء آہت کنناں بلے بانداں وتی بیچ عومر ء دیم دیاں تا کہ منی لوگ ء گند
 ء نندے بکنیں۔ واہہ ء ورنائیں بیچ گول وتی جیپ ء من ء منی ٹینگ ء برگ ء
 آتک۔ عومر من سال ۱۹۸۸ء بغداد ء یک رندے دینگ ات کہ آئی ء واہہ مارا
 ایک شپے شامے داتگ ات، آوہدی آگوندویے ات بلے نون ماشاء اللہ
 شاہشناہیں ورنایے ات ء راہ ء ماگپ ء رپ کت عربی ء انگریزی ء بلوچی ء جوانی ء
 گپ کت۔ دہئی ء ٹریفک ء ماباز جاہ ء مہتل بوتیں ء دیر ء عجمان ء سر بوتیں، واہہ
 عبد الصمد امیری ہم ہمدواں ات۔ واہہ جمعہ خان 20 سال ء رند من پدا دیست۔
 بیست سال ء گوزگ ء پیر تر بوتگ ات بلے انگلت ڈڈ ء تیار ات۔ ماسبارگ وارت
 ء ہوری ء گپ ء تران ہم بوت۔ من چہ عراق ء درکپگ ء پہ آئی ء جست کت آئی ء
 گشت رند چہ کویت ء جنگ ء بلوچی ریڈیو ء مراگش بند کنگ بوت ء یک شپے من
 شیخ عبدالقادر جیلانی واب ء دیست کہ گول من ء گشت...، چہ اے ملک ء درکپ ء
 پہ وت ء دگہ درے شوہاز بکن مدتے ء رند من پدا آواہہ واب ء دیست کہ گشت... تو

انگت ۽ ھمدان...؟

آئی ۽ گشت چيزے کہ من ۽ ھست ات بہا کت انت ۽ امارات ۽ آتکاں۔ نوں منی دوئیں ورنہ کار ۽ انت یکے مھندس ۽ دگرے دکرے۔

من چہ واجہ ۽ جُست کت بیزنجو ۽ بارو ۽ تی حیال چے انت؟ پر چا کہ شاہ ۽ وزیر دربار ۽ وتی کتا بے ۽ نبیستگ کہ بزنجوماتہران ۽ لوٹائینت ۽ آئی ۽ ڈالردات ۽ آئی ۽ مارا کنول ۽ وادہ کت کہ مانئیلیں منے دمگ ۽ بلوچانی آشوب مگر بی بلوچستان ۽ بہ نیت ۽ دانکہ زندگ ات وتی وادہ ۽ سراسوات جمعہ خان ۽ پشہ دات وھدیکہ بیزنجو ایران ۽ شنگ شاہ ۽ گوشنگ ماترا چارسدیلین ڈالردین تو بلوچستان ۽ راہ ۽ بند بہ کن کہ روآمہ بیت۔ بیزنجو ۽ پشہ داتگ ات کہ من اے کار ۽ کت نکتاں کہ راہ ۽ سیمسر انی بند کنگ مرکزی حکومت ۽ اگدہ ۽ انت چہ بھٹو ۽ اے لوٹ ۽ بکن۔ بلوچستان ۽ مردم سکت بڑگ انت ۽ اگاں سیمسر بند کنگ بہ بیت بلوچ چہ شد ۽ مرنت۔ موسیٰ خان مبارکی ۽ بارو ۽ من جست کت۔ آئی ۽ پشہ دات موسیٰ خان ساواک ۽ مردم بوتگ عبدالصدا میری ۽ برات ۽ چک کشت، آمنی کشگ ۽ رند ۽ ہم بوتگ۔ عراق ۽ استخبارات مارا گوشنگ۔ عراقیان گپت ۽ کشت۔ اداں نیسیگ بہ بیت ساواک محمد رضا شاہ ۽ جاسوسی ادارہ ۽ نام بوتگ۔

عبدی خان سردار زئی ۽ بارو ۽ آئی ۽ گشت وھدیکہ الجزیر ۽ عہد نامہ منگ بوت، عراق ۽ جبہ تحریر بلوچستان ۽ باہند بند کت۔ پناہیاں کہ اودا اے پوچی کمانڈرے ات ۽ بلوچ کرد ۽ ترک ۽ عربانی وت واجہی ۽ گپ کتگ ات عبدی خان وتی نیگ ۽ بُرت۔ پناہیاں ۽ عبدالصدا میری ۽ اکبر بار کزئی ہم وتی راہ ۽ برت انت۔ پاسپورٹے دات ۽ کویت ۽ دیم دات ۽ آئی ۽ برات میر مولاداد آتک ۽

ایران ء برت۔ آئی ء تہران ء ریڈیو ء مارا بدء ردگشت۔ البت آہاں وادہ کتگ ات کہ یک حرمسرایے گوں اسپتیں چیک بک یے آئی ء دنت کہ ہرچی دل ے بلوٹیت تمن بہ کثیت۔ بلے آئی اش تہنا شکوفہ نو ء برز ایک کوٹی یے دات۔

من جست کت ہما بلوچ سرچار کہ پہ بلوچستان ء آراتی ء بلوچستان ء دیم دات انت، درستاں وتی تپنگ شاہ ء دات انت۔

آہو بلے سے سرچار ء وتی تپنگ دات انت یکے موسیٰ سہاک ات کہ ایرانی ملا آل کشت۔ دگرے علی ات ء سیمی احمد نایں بلوچے ات، آہر سیاں متسنگ ء جنگ دات، آیاں بازیں ژاندار کشت ء دو ماشیں گاز ہم آس مانداشت۔ احمد ء تیر بلاس بنت تہنا یک دانگے پشت کپیت۔ آگوں ہما یکیں تیر ء وت ء کثیت۔

من گشت: امیر اسد اللہ علم ء وتی کتاب ء نبیستگ، سال ۱۹۷۶ عیسائی برابر گوں ۲۲ دی ماہ ۱۳۵۴ ہجری شمسی ء گوں شاہ ء گشت اوں یکے چہ بلوچانی کماشاں ٹیلی گرافے پہ من ء دیم داتگ کہ لہتے یاگی بلوچ کہ عراق ء بوتگ انت تسلیم بوتگ انت، ٹیلی گراف اوں شاہ ء پیش داشت۔ شاہ ء گشت: گوں بلوچیں کماشانی گندند ء ژاندار مری ء مکک ء مدت ء بہادری ء پہ شتریں نتیجہ ء آسرے ء سر بوتیں، من گشت ٹیلی گراف شتری ء پیشدارگ ء انت کہ اے بلوچ سردارانی کار انت کہ آیاں اش پہ زور ہج کتگ ء پرمانتگ انت کہ تپنکاں بہ دینت۔ شاہ ء دگہ ہج نہ گشت، ژاندار مری ء جہد کتگ ات کہ اے کار ء وتی نام ء نہ کنت۔

من گوں جمعہ خان ء گشت: اے ہما وہد ات کہ من کسر کند ء ہیبت ء مدیر دبستاں اتاں حسن کمالی ء تیر وار تگ ات۔

جمعہ خان ء پٹہ دات بلوچ ء مستریں دژ من بلوچ وت انت، پہ بلوچ ء

جنگ ءِ ڈٹی جاسوس ءِ دژمن ءِ زلورت نہ انت۔

واجه عبدالصمد امیری کہ باید انت ہر ۲ یا ۳ ساعت ءِ رند چہ نا جوڑی ءِ سبب ءِ
بایدات چیزے بہ وارت پہ منی دیر رسگ ءِ کمے دلگران ات، من گشت دبئی ءِ ٹریفک ءِ
مارا مہتل کتگ بلے باید انت تو چانوگے بداتیں اتے من و مہمانے نیاں، من شمنے
گلام ءِ نو کرے آں۔

واجه عبدالصمد امیری چہ منی گندگ ءِ سکت وژ حال ات، من یک ءِ دورنداں
کہ پہ سیگار ءِ کشگ ءِ لوگ ءِ ڈن ءِ شتاں، آمنی ہمراہی ءِ آتک ءِ ہما گر میں تاپ ءِ سہرا
اوشتاں، من حیال کت آبلوچی زبان ءِ عزت دیگ ءِ انت کہ من برے برے کشکے
سیاہ کنناں، منیوتی متاہ ءِ زاناں، حر ءِ متاہ چل انت، آئی ءِ گوں من ءِ گشت من وشحالاں
کہ تراٹینگے گوں انت شمنے ڈولیں ندکاراں ءِ ٹینگے ءِ زلورت انت کہ... رند چہ سیگار ءِ
وہدیکہ ما جمعہ خان ءِ دیوان جاہ ءِ واترکت۔ من چہ واجہ امیری ءِ آئی ءِ بارو ءِ جست
کت۔ آئی ءِ پسہ دات ہسو، وہدیکہ واجہ موسیٰ خان ءِ عبدالرشید کشت، آدوئیں
ہمزامات ات انت، بزاں دو گہار ءِ سانگ کتگ ات۔ من ءِ عمان ءِ پاسپورٹ
ہست ات مسقط ءِ شتاں بلے چنت روچ ءِ رند من اش گپت ءِ بالی گرابے پہ منی برگ
ءِ چہ تہران ءِ آتک۔ ہر کس زانت کہ کسے بلوچ ءِ بلوچستان ءِ آزاتی ءِ گپت ءِ بکنت
دہوتیں ایرانی گوں آئی ءِ چون کننت ءِ بغداد ءِ من بلوچی ریڈیو ءِ مستر ءِ پاگواہ
بوتگاں۔ تہران ءِ چنت سالاں من اش زندان قصر ءِ داشت ءِ شرمی ءِ ساٹ
ات!!! گوں ماچے اش کت من گشت کنناں ملاہانی انقلاب نژیک بیان ات ءِ من
گشتگ ات کہ من ایرانی بلوچے نیاں پاکستانی بلوچے آں، آیاں من ءِ یلہ دات ءِ
تپتان ءِ سیمسر ءِ من اش راہ پیش داشت ءِ و ت شت انت۔

منی گندہ نندہ و ہدہ جمعہ خان ۷۶ ۽ عبد الصمد امیری ۷۸

سال ات۔ امیت انت آگیشتر زندگ بات انت ۽ بلوچستان ۽ آزاتی ۽ روچاں
بگندات انت۔

ورنائیں عومر ۽ ماراوتی جیپ ۽ سوارکت ۽ دہئی ۽ بازیں جاگہ مارا پیش
داشت ۽ گڈ سر ۽ مرمر ہوٹل ۽ رسینت۔

دومی بہر ۽ جمعہ خان ۽ عبد الصمد ۽ بارو ۽ گیشتر گپ ۽ رپ کنیں، ۽ دہئی ۽
امارات ۽ راج دپتر ۽ تاریخ ۽ چمشانکے دیگ بیت ۽ دگہ دگہ.....

(ماہتاک بلوچی، اپریل، مئی 2012)

یورپ ۽ گوں بابا بیزن جو ۽ یادگار یں سفر ۽ احوال

ایوب بلوچ

ششماہ ۽ رند دومی گندک شال ۽ بوت۔ میر صاحب ۽ بروری روڈ ۽ داشتگ
ات۔ طبیعت ۽ ہم جوان نہ ات، حال پرسی ۽ نمر زمن ۽ یک عرضے است ات
نیمروچ ۽ واجہ ۽ خدمت ۽ سر بوتوں۔

”واجہ اگن شما اجازت دیت تہ من بلوچی ۽ شمے بائیوگرافی ۽ کنیں“۔ ایشی ۽
پیسر کہ میر صاحب منا جوابے بدنت من عرض ۽ تشریح کرت... واجہ بلے کہ آئندہ
شمے بارہ ۽ کار کنونانی دیم ۽ مستند تر یں SOURCE بلوچی ۽ بیت“۔

چو مدام ۽ پیم ۽ میر صاحب ۽ فکر کرت ۽ دمانے ۽ رند جواب ۽ دات۔
”بگند یک و دودگہ سنگت ہے بارہ ۽ کار ۽ انت۔ و ہدے بوت تہ ایشی ۽ کناں بس
طبیعت بہتر بیت تہ پداننداں“۔

طبیعت بد قسمتی ۽ بہتر نہ بوت بلے سیاسی معاملہ ہاں نہ میر صاحب ۽ طبیعت ۽
پرواہ داشت نہ واجہ ۽ و ہد ۽ کمیں حصہ پہ قلم کاراں پشت گہت۔ ادا بوت یاد ۽ اگن
کسے ۽ میر صاحب ۽ نزکی لوٹت تہ سگ و برداشت ۽ کوہیں باطنے پکارات۔ مدام گوں
شاگردانی دیوان لگوک ات۔ وڑوڑیں سیاسی سوال۔ وش و شیں پسو و جواب۔ یک
یک ۽ جبر ۽ گیشینگ۔ تجلیں تجزیہ گشے میر صاحب سنگتان SPECIALIZE
کنائینگ ۽ انت۔ جزباتی ۽ زہر گروکیں جستانی علمی انداز ۽ گوں تاریخی حوالہاں سر پد

کنگ ۽ هنرا نچو دلکش ات که مردم وتی سجهیں مجبوری بیحال کرت انت ۽ سیاست ۽ تہا بہر گرگ ۽ لیکہ ۽ بست۔ یک مزین کمالے میر صاحب ۽ ایش ات کہ آرا (COMMUNICATION) مسئلہ ہیج نیست ات۔ بزاں گوں لس اولس ۽ گوں ناوانندہ، وانندہ، پیر ورنہ، ہستگار نیستگار سیاسی غیر سیاسی ہر وڈیں مردم ۽ میر صاحب ۽ پہ آسانی جبر و حال ہمائی لیول ۽ کرت ۽ وتی نقطہ نظرے سر پد کرت۔ اے پی میں صورت حال ۽ منطقی آسہ ہمیش ات کہ وہد بس سیاست ۽ مدام پہ وت گردیننگ ات اگہ آگوں تو علمی و ادبی نشستے کنگ لوٹت تہ ہے نشست وش ۽ لگشان ۽ سیاسی بو ان بیت ۽ یک وہدے کہ تو سماہ کرت تہ پدا ہما مچی ۽ صورت دیما کیت۔ بس سیاست ذرہ ات ۽ سیاست کائنات۔ منے یک براہندگے گڈ سری بیماری ۽ وہداں واجہ ۽ حال ۽ گرگ ۽ اسپتال ۽ شنگ ات۔ آحال دنت کہ میر صاحب باز نور و تکلیف ات بلے چہ آو کیں دوستانی سیاسی تربیت ۽ بیحال نہ ات۔ وتی بیماری ۽ حال احوال ۽ بدل ۽ اچ براہندگ ۽ جُست کنت مروچی اخبار واننگے ”آہو“۔

میر صاحب ۽ سوج کرت ”چہ دیست ۽“ سنگت حال دنت کہ آئی وتی من ۽ ڈلگ ڈلگیں در ہیں جبر گیر آورنت بلے میر صاحب بین السطور ۽ یک مزین سیاسی حیرانی ۽ بارو ۽ جست ۽ ات۔ گر باچوف فرانس ۽ یورپی ترقی پسندانہ کی کوئی ۽ جار دیما آورتگ ات۔ میر صاحب ۽ سوال ایش ات ”ایوک ۽ یورپی۔ ایندگہ دنیا ۽ چہ بیت“۔ ہے نقطہ ۽ بارگی ات کہ ماجرانی وانگ ۽ رند ہم سر پداں منی خیال ۽۔ برے برے کہت کہ ماجر سر پداں نہ باں یا صاحب ۽ چہ قدر سر پداں، چہ منے ڈلگ چار کرتگیں امیں جبر اں یکے بلکن ہمیش انت۔

فیض احمد فیض ۽ یک مصرعے کہ ”چہ ہر یک درآمد ۽ وتی لوگ ۽ ڈس ۽ سوج کنان“ مناں ہما وہداں اے مصرع یاد آہت وہد یکہ ہالینڈ ۽ منی پروفیسر ۽ منا حال دات

”بلوچ تئی لیڈر ذی لندن ء آہنگ۔ آدا ہم کیت ء یک لیکچرے دنت“ واجہ کئے؟ من
 سوج کرت ”میر بزنجو“ پسو آہت۔ ہے مزینں مستاگ ات ء موقع ہم چیا کہ ملک ء
 درات ہم جوان کہ منا یک بین الاقوامی آڈیٹوریم ء میر صاحب ء علمی انداز ء سیاسی
 خیالانی گوشدارگ ء موقع رسیت۔ بس ہے اوست یک مزینں فخر ء سبب ات۔ ء
 بلکن اے نبشتانک ء دیم ء آگ ء ذریعہ ہم ہے آؤ کیں روچانی یاد ات انت۔

شپ ء گوں میر صاحب ء لندن ء جبر بوت۔ گوں بیکساں مہر و شفقت ء جبر
 کرت ئے۔ وتی بیماری ء حال۔ ملک ء مختصر احوال ء رندا منی تعلیم ء باروا جسٹ و پد
 سنگت و ساتھی کے گون انت یونیورسٹی ء نظریاتی صورت ء چون انت وغیرہ وغیرہ۔ من
 عرض کرت واجہ یک دور وچ ہالینڈ ء شما گوں ما بہ بنیت سنگت شمارا گندگ
 لوٹنت۔ میر صاحب ء دلکشی پد ر کرت بلے کل پہ ڈاکٹراں یلہ دات ئے کہ آچہ
 گشت۔ پدا ہر شپ مئے ء واجہ ٹیلیفون مجلس بوت برے برے ماچہ واجہ بیزن ء
 برے چہ واجہ ء میزبانان حال گپت تاں ہمار وچ ء کہ واجہ مارا ہالینڈ ء آگ ء وتی
 پروگرام گشت۔

امسٹرڈم ء میر صاحب وتی یک دوست ء پارٹی ء ردی مستر واجہ مفتی ء گس ء
 مہمان ات۔ ما سنگتاں سہب ء مہلہ و ترام کرت یک جبرے۔ ادا بکنیں کہ منی
 سنگتاں منامد ام بلوچستان ء باروا پیسر ء باز جسٹ کرتگ ات۔ راہا من آیان ء گشتگ
 کہ شمارا ہرچ جسٹے پہ بلوچستان ء باروا است پہ مستندیں جواب ء شما میر صاحب ء
 سوج کن ات ء منی جان ء یلہ دیت۔ اودا سر بوت انت تہ واجہ مارا وتی مخصوصیں
 بلوچی انداز ء وش آتک کرت۔ حال و احوال ء رندا ماشکر گپت واجہ راجہ علاج ء کمیں
 فاندگ بوتگ ات گوش ء تکلیف گہتر بوت انت۔ ما گل کرت کہ ادا جوان موقع
 انت۔ واجہ ء امسٹرڈم ء ہیگ ء گردیناں ء جواں مجلس کناں۔ بلے مئے ہے واہگ

سیت مند نہ بوت۔ تاں نیمروچ ء بیگاہ و شام ء گل گل سیاسی ٹولی سر نہ ایوک ء چہ ہالینڈ
 ء بلکن اچ کر ء گور ء دگہ ملاں مخلوق ء شروع بوت گیشتر پاکستانی گوں وتی دوستان
 بس حال پدا ہماچو کہ شال ء لہڑی ہاؤس ء ات یا کراچی ء مستی خان ہاؤس ء ات سیاسی
 گپ وتران بقول سنگتانی انچو RICH اتنت کہ منی نازانتیں قلمکار ء علم ء تہا ہم سیاسی
 معلومات ء گیشی آہت۔ سچہیں دوستان حیاں ء من زیادہ خوش نصیب آتاں چیا کہ من
 اول ء بلوچستان ء منالیم ء میر صاحب ء دیوان ء نندگ ء سبق گرگ ء حدابزانت
 چنکس مزنیں موقع رستگ۔ بلے من دل ء زانت کہ الم ء من بلوچے اوں بلوچستان ء
 نشتگوں ء میرصاحت ء سیاسی تگ وتاچ ء فائدگاں بہر زور روں چیا کہ آہانی جہدانی
 سر ء یہ بلوچستان ء ہرنفے کیت ظاہر انت منا فائدگ انت۔ بلے جبرایشنت کہ
 بلوچستان ء ما میر صاحب ء راکجا جسٹ کناں ہر کجا واجہ داریت آڈک ء دپ ء سی
 آئی ڈی ء وین چوکیدار کنت مالاپ ء زدگ ملازمکار۔ وتی چوٹ چپوٹیں مصلحتانی
 بندیک مانہ میر صاحب دیستگ۔ نہ مری صاحب نہ مینگل صاحب نہ بگٹی صاحب نہ
 دگہ۔ بس شماسنگت ہر قدر کہ مارا خوش قسمت لیکت شمع احسان ات اگن نامانہ وت ء
 سچہ کاراں نہ وتی قسمت ء۔ دل ء گشتوں چشیں ہستیان ء بلوچستان ء گنداں تہ دیم ء
 دومی نیمگ ء تاب دیاں یک وتی دنیاے۔ نیستی ء سراوش ء ہستی ء ناوش۔ وت
 زاناں کہ دگرا ہم نہ مناں۔ وتی ء ڈر من درمی ء دوست یک دومی ء گٹ ء یک تاریخ
 ء ناموریں سبق پما ہم نہ انت حال ء (انوکیں) معاملہ گوزیت وال APPROACH
 آؤکیں و ہد کے انکس دور باریت خواخواہ ہمشتر بیت ما یک چچی ان۔ یک اولسی گل
 آن۔ پہ ایڈ ہاک روچ گوازیناں پرچہ منے دل ء ٹپاں ء کدیننیت مارا خوش قسمت
 لیکت۔ پروردگار زانت۔ بس و ہدیکہ سنگت منے نصیب ء ہراں بندگ ء ات انت
 من یک فرانسسیسی دعایے یات کنگ ء اتوں۔ حدامنا چوڈ و کاج ء بہادر بکن ء چہ

EXPSE بوگک ء مدام دوروچ امسٹرڈم ء ہجے ڈول ء گؤست مناجوان یات
انت۔ میر صاحب ء مناے سوج کرت ”ایوب کتاب چہ نز آورتگ ءے“ ”وان
انت حمل ء درگہتگ ءے کنا؟“

دومی روچ ء من وتی گچینیں کتاباں بڈ ء جت ء میر صاحب ء خدمت ء
آہنتوں۔ میر صاحب ء چارت انت۔ انسانی تہذیب باروا یک کتابے (کہ آئی دو
حصہ ات انت) میر صاحب ء پسند کرت یکے چین ء خارجہ پالیسی ء باروا یکے انٹر
نیشنل ریلیشنز ء سرا کتاب دوست کرت ایشان ء من واجہ ء خدمت ء پیش کرت
انت گشت ءے بچاروتی کتاباں دگر ء رامدے۔ من عرض کرت واجہ شمنے لائبریری
ء اے کتاب زیادہ مناسبیں صورت ء فائدہ مند بنت۔ واجہ قبول کرت انت۔ ء منے
اے عرض کہ باندا میر صاحب ہیگ ء کت ہالینڈ ء دارالخلافہ ء چارات ء گوں منے
سنگتاں گندند کنت کہ آپ میر صاحب ء دیوان ء مرادی انت بلے کار ء دست گٹ
انت۔ باندا WEEK END انت ہمیشا آ موقع زور انت۔ سہب ء واجہ بزنجو۔
واجہ بیزن ء میر صاحب ء مہماندار واجہ مفتی ہیگ ء آہنت ء تن شپ ء یازدہ بج ء گوں
من ء منی سنگتان بوت انت۔ منامروچی ہم یات انت۔ میر صاحب ء وتی یک قیمتی
نیں روچے سرجم ء مارادات بس ہے روچ عمر ء چہ ہم دیم ء انت تہ شک نیست۔
گیشتر و ہد میوزیم کتابجاہ۔ سنگت ء حالپرسی ء سیاسی دیوان ء برت۔ پاکستان ء
سیاست یورپی دوستانی دلپسندی موضوع انت۔ حب تالاں بوتگ ات تہ سنگتاں
ٹیلیفون ء سرا آنگ ء مول گپت بس روچ ء سچھیں تر ء تاب ء ابید ہم میر صاحب ء را
یک مفصلیں سیاسی لکچرے دیگ کپت ء وڑ وڑیں موضوعانی سرا سوالانی پسو
ہم۔ اچ مارشل لاء بگرتا صوبائی خود مختاری، پاکستان ء ترقی، سرداری نظام، قادیانی ء
مسئلہ ء گوں ہندوستان پاکستان ء تعلقات انسانی حقوق افغانستان ء جیڑہ۔ روس ء

سیاسی کردار، امریکہ، یورپ، ایشیا، ہر نیمگ ء سوال جواب ء تجزیہ۔ میر صاحب ء SENSE OF HUMOUR ہم نیام ء کپت و شیں سیاسی لطیفہانی دیوان ء مزگ کیش کرت۔ اچ درستاں زیات پاکستان ء سیاسی تاریخ ء اہمیں رنگرہانی چہ حال، حاکمانی سیاسی غلطی ء آئی نتیجہ ء ملک ء راستگیں نقصان مشرقی پاکستان ء چڈ ایننگ ء بارہ ء وتی جہد۔ یحییٰ خان، مجیب ء بھٹو ء اے جہت ء کرو جیل ء کسہ درہا عجیبیں سرگزشت ات انت۔

من اولی وار میر صاحب ء رانکس دیستگ ء اشکتگ۔ اے دوران ء یورپ ء کارکنوکیں پاکستانیانی یک گلے ء گوں میر صاحب ء عرض کرت کہ آفلان پارٹی ء بلہ دیگ لوٹنت ء میر صاحب ء پارٹ ء شامل بوؤگ ء آہتگ انت منی خیال ات کہ میر صاحب وش بیت بلے میر صاحب ء گوں آیاں تپاک نہ کرت بلکن مشورہ دات کہ آوتی پارٹی ء تنظیمی صورت حال ء گہتر بکننت۔ میر صاحب ء عزت آیانی دیم ء دوچند بوت آیاں وت ہے لیکہ ہم درشان کرت۔

میر صاحب ء دومی مردم ء نقطہ نظر گوں باز توجہ ء اشکت۔ اچ ایشی ہم آئی ء مردمانی دل وتی نیمگ ء گردینت۔ منایات انت و ہدیکہ میر صاحب ء را معلوم بوت کہ آئی پارٹی ء یک باسکے نادراہ انت۔ ء دگہ شہرے ء ہسپتال ء داخل انت میر صاحب ء ہموداء روگ ء حکم دات۔ راہاں مناسوج کنان ات بلوچستان ء ء بلوچانی باروامنی تجزیہ چہ انت۔ من گشت میر صاحب اے باروامن چہ شما اشکتگ لوٹیں ”ناچ توجہر کن“ میر صاحب ء پے دلگوش اشکت ء وتی نقطہ ء ہم گشت بار بار علمی وسائنسی APPROACH ء ذکر کرت ء بلوچ بلوچستان ء رادست ء گرنٹ سیکنڈ لائن ء لیڈر دانشورانی کرد ء اہمیت ء سراجہرے کرت۔ ادبی ادارہانی حقہ کار آمدی ء آیانی فعال بوؤگ ء ضرورت ء سرازور پردات ء چہ استاد اں لے کسا سیں امیت ء داشت کہ

نوکیں و ہداں ہے شپ ۽ سلسلہ ۽ میر صاحب ۽ اچ درنائیں وانندگان گہتر دگہ کس ۽ را
 نہ لیکت۔ اوسی وت واجہی بار بار گپ وترانانی نیام ۽ آ تک۔

بین الاقوامی عدالت انصاف

(INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE) ۽ دیم ۽ و ہدیکہ من میر

صاحب ۽ فوٹو ۽ گرگ ۽ اتوں چہ کیمہ ۽ دپدپاں ۽ (FINDERVIEW) ۽
 نماہداریں DIGNIFIED شخصیتے گوں وتی سر بومیانی شان و اعتماد اوشتوک
 ات۔ خیال کرتوں اے فوٹو کہ واجہ ۽ وتی دل کش ۽ ٹہگ ۽ انت، یک تاریخی عکسے
 مانیت۔ اے و ہدی باریں میر صاحب ۽ ذہن ۽ ایجنڈا ۽ سری نقطہ چہ بوت کنت۔ دل
 ۽ پسودات HUMANRIGHT بزاں عالمی انسانی حقوق۔

(ماہتاک بلوچی اگست 1995)

منی سپاہ دانشی۔ مشہد

علی رئیس۔ لندن

۱۳/۱۱/۱۹۷۲ عیسوی

ایرانی سال ۱۳۴۱ء محمد رضا شاہ ء و تی من ء یک اسپتین باہند ء آشوبے
ایران ء آؤرتگ ات، کہ یکے چہ آشوب ء بر ء آسراں سپاہ دانش ات۔ بزاں درستیں
وانندہاں کہ دبیرستان، دانشگاہ ہلاسی کتگ ات بایدات شش ماہ ء جنگی رپک
راہ، درک دور، تچ ء میدان ء تپنگ ء وتاس ء نارنجک ء سراپینگ ہل بہ کتیں ء دگہ
سالے ء شش ماہ ء ایران ء کلگاں وانینگگی کار ء دلگوش بہ بوتین انت۔ پے دیلہماں
گروہباں سے تا یک ء پے دانشگاہ ء لیسانساں ستوان دو ء یک ء درجہ دا تگ ات۔
حاصیں پچ ء پوشاک ء کلاہ ء سپاہ دانش ء نشان کوٹ ء چپی کیسگ ء دپ ء لوخجان
ات کہ آئی ء چک ء نبشتگ ات۔ زگوارہ تا گوردانش بجوی۔ بزاں چہ گوازگ تا کہ
گر ء دپ ء بہ وان ء زانگ ء رند ء برو۔ آدوئیں سالان پگار ہم رستگ ات۔

من وتی وانگ ماں دانشوری مقدماتی (ٹیچر ٹریننگ) ء سال ۱۹۴۹ء
چہبار ء ہزار گنجیں بدن ء ہلاس کت، شش ماہ ء دشتیاری ء جادہ زئی کلگ وانینت
ء فوور دین ۱۳۵۰ء پے سپاہ دانش ء ہیلداری ء مشہد ء شتاں۔ منی ہمراہ ء سنگت گھ،
دشتیاری، کسر کند، کشیک ء چہباری ورنات انت، مشہد ء رسیگ ء سر بنینگ ء
پھرہ، بنپور، سر باز، سراوان، دزاپ ء لاشار ء مئے ڈولیں ورننا ہور بیت انت۔ اے
ہما سال ات کہ محمد رضا شاہ ء ایران ء دروگیں ۲۵۰۰ سالی شاہنشاہی ء مزنیں مچ ء کرا دہ

ماں شیرازہ ٹھہرنگ ات ۽ دنیا ۽ رہدر بر ۽ پیشونک لوٹا نینت انت ۽ دروگیں کورش ۽ دروگیں کبر ۽ گر ۽ سرونان ۽ اوشنات ۽ جاک جت۔ کورش پہ آرام بہ وپس کہ ما آگاہ ایں ۽ تئی شاہنشاہی ۽ تابدریں۔ بلے ہپت سال ۽ رند مادیت کہ آئی ۽ بادشاہی ۽ کورش ۽ دروگیں شاہنشاہیت ۽ کلوٹوئیں کلات امریکہ ۽ مگر بی ملاں پروشت۔ واجہ محمد رضا کہ ظل اللہ ۽ حداء ساہگ ات گوں گریٹگیں چماں تا پچنت ۽ آئی ۽ جاگہا جن گر، بند ۽ تائیدی بے میم ۽ بے زانگیں ملا ۽ یارو آئی ۽ جاگہا نینت ات۔

پہ ہما شاہنشاہی پُچی ۽ کراڈہ ۽ حاترا مئے سر بازی ۽ شش ماہی دوری ۽ یک ماہے کم کنگ بوت۔ ما پہ آھوراں بوست ۽ بہر زورگ ۽ اسد اللہ علم ۽ ملک میر جند ۽ برگ بوتیں، اود ۽ پوجی بجاہ ۽ ہارت ہورت کت۔ گیر آرگ لوٹیت کہ اسد اللہ علم شاہ ۽ وزیر دربار ات ۽ بلوچ ۽ بلوچستان ۽ مستریں دژمن ۽ بدواہ بوتگ۔ آئی ۽ آئی ۽ کٹم ۽ رضا شاہ ۽ محمد رضا شاہ ۽ زمانگ ۽ سکت زلم کنگ، بلوچ سردار گوں حکومت ۽ نزیک کت انت۔ آئی ۽ پہ محمد رضا شاہ ۽ آدگہ ڈولیں کننت ۽ وسپنت کہ بلے بلوچ تپاک بہ بنت، آگہ بہ بنت ۽ وتی نیکی ۽ بدی ۽ سر پد بہ بنت۔ دوست ۽ دشمن ۽ بزانت ہزار ۽ شیوار بہ بنت ۽ مارا چرے نعمت آل زبہر بہ کننت۔ آچوں گوں وتی تبر ۽ وتی تیر بڈاں گڈ انت۔ آہاں باریں چل سال انت کہ بجاہ۔ ہر سال کروڑانی کلدار خرچ کنگا انت۔ جاہے کروڑانی کلدار خرچ کننت پہ ملا آنی والینگ ۽ جاہے پہ طالبانی خرید کنگ ۽ جاہے تبلیغی آنی رُوم دنیگ ۽ جاہے دو نمبر ۽ میر ۽ سرداران بہا گرگ ۽ جاہے سید ۽ پیرانی پنڈ ۽ مور ۽ فنڈ ۽ جاہے پہ قبائلی میٹرینگ ۽ حاترا سر جمیں بلوچستان ۽ بچٹ ۽ خرچ کنگا انت۔ آچوں کلنت کہ طالب یکجاہ بہ بنت۔ ادا بلوچانی ہر لوگ ۽ حکومتی جاسوسی ہست چہ جاہیکہ بلوچانی طالب گل یا بلوچ پرستیں پارٹی۔ اے وچہ جاسوساں پُرانت ہمے جاسوس ہمک سال ۽ پد پارٹی یے پروشنت۔ ہمے طالبانی گل

ء جاسوسیں سروک پیش ء چیرکائی وتی مُزّ اش کپتنگ نون ظاہر ء پڈرانت، ہے طالبیں سروک شہ وائس چانسلر ء پرنسپل ایں بیٹہ گرت، پدا مزنیں گپ ایش انت کہ طالب زانت ئے ہم ء پدا ہم ہمیشانی دھول ء اوشتوک انت۔ چاپ جنگا انت، اے حساب ء ہر مردے زانت کہ ایشانی تپاکی دروگے۔ اے طالبانی سرء حکومت ء شہ 1967 ء کار بنا کتگ، آئی ء شہ وتی جاسوسانی وسیلہ ء طالبانی گل ء پروشگ بنا کت، ہما زمانگ ء اینٹی سردار ء نام ء جاسوسانی شرّیں ٹریننگ جا ہے اڈکرت۔ ہما جاسوس تنے وہدی پارٹی آئی تہا آست انت ء سروک انت ہم ء سرکاری محکمہ آئی تہا ہم جوانیں پوسٹانی سرء انت ء حکومتی دانشورانہ ہم۔ حکومت ء پراہاں ماہتاک ء اخبار ہم کش اتگ کہ آوانی دُریں دانکاں بلوچانی مجگاں نقش بہ کننت ء آہاں مدام وتی اصلی سروکانی بابت ء دودلگ بہ کننت۔ ہے پیم ء بلوچ ملا آں ہم وڑ وڑیں آسراتی، وزیر، کروڑانی کلدار ہم بخشش دینگ بیت کہ آچہ بلوچانی مجگ ء بلوچی ء بہ کش انت، آوانی دود ء ریدگ ء زبان ء لہزانک ء غیر اسلامی ء نام ء بہ دینت۔ آہانی بلوچی ناماں جاہلی نام بوگشت، آہانی سروکاں بے دین بوگشت، جوانیں لائقیں طالبان چہ اسکول ء کالجوں بہ کشت ء مدرسہ آں بہ برنت، بہ پنڈینت، آہانی غیرت ء خودداری ء ختم بہ کننت، جنکانی تعلیم دینگ ء کفر ء بے غیرتی بوگشت تا کہ بلوچ تعلیم ء پڑ ء درماندگ ء پس ماندگ بہ بیت ء وشینا تک ء درامد شاکامی بہ کننت ء ملا آئی چانوک ء گیشتر بہ کننت۔

کار ہم کتگ! آئی نیشنگیں کتاب آئی ء وتی وسیت ء رند چہ مرگ ء چاپ ء شنگ بوتگ۔ علم ہما کس ات کہ محمد رضا شاہ ء سکین دات کہ بھٹو ء دور ء بلوچانی باہند پرورش دات۔ اسد اللہ علم یک سالے پیش چہ محمد رضا ء تاجپنگ ء شوک ء ناجوڑی (کینسر) ء کشت۔ مشہد چوناہا ایران ء مزنیں شہرے ء شیعیاں وشیں

سو بجا ہے۔ اے ہما امام رضا انت کہ ہارون الرشید ء بیچ مامون ء آئی ء انگوراں زہرمان
کت ء کشت۔ ہارون الرشید ء ہدیہ گورطوس ء مشہد ء میانجین ء انت، آدور ء زمانگ
ء مروچگیں ایران عربانی لگتانی چیر ء بوتگ ء بلوچ وتی مستر ء کستروت بوتگ
انت۔ منی وش سختی یے ایش ات کہ چہ منی بوتن جاہ باگیں ہیچان ء یک وانینو کے
مشہد ء وانینگی کار ء دلگوش ات، آلیاس اولیائی ات ء آئی ء مستریں بیچ فریدون اولیائی
ء پہ منی گمان ء دو سال ات۔ من برے برے آدینگ ء روچانی رستی ء آئی ء لوگ ء
شنگ اتاں، آئی ء لوگ خیابان طبرسی کو چہ جوادیہ ء امام رضا ء ہدیہ ء نزیک ء ات۔ منی
گچینی سنگت ء دوست ولی محمد رئیس معروف بہ ولک ہموداں وانگ ء ات۔ مشہدی
مردم سکیں ترندیں شیعہ انت۔ ء چہ سنیاں سکت بادش کیت۔ ہے ملایانی حکومتی دور ء
چنت سال ء ساری سنیاں مسیتے چندینت ء آئی ء جاگہا پار کے جوڑینت۔

منے گروہان ء کہ گروہان بیچ ات لہتے مشہدی ورنانا ہم ہورات۔ یک ہر د
کد ء پٹک، تاب دپ ء عینکی ورنایے ء چہ من ء بد آتگ ات۔ آئی ء برے برے
بلوچ ء سنیاں بارو ء وتی ناوشی درشان کتگ ات، من چہ اے گوش ء اشکتگ ء چہ آ
گوش ء درکتگ۔

یک روچے ماگروہان ۵ آسایشگاہ ۵ بیست پنچیں سپاہیگ شش
پدانکی آسنیں بلیچر ء سر ء روتا پ ء سر ء نشتگ اتیں ء گروہان ء معاون ء دیما آسنین
طیبے ایرات ء وتاس ء بند ء بوج ء پیشدارگ ء ات، ہما تاب دپ ء پٹکیں مشہدی منی
راستی کش ء نشتگ ات، کہ اناگت ء منی گوش ء گور ء گشت ے۔ بلوچ سگ عمری
بزاں حضرت عمر ء بلوچیں کچک منی دل دل پیش ء چہ آئی ء پڑات من وت نزانان
چونکا بوت کہ من پہ راستی دست ء پشت ء چا پکے آئی ء دپ ء ایر کش ات۔ کہ آئی ء
عینک بُن ء کپت۔ ملٹری بخاہ ء مزنیں کمانڈر ء دیما آسکیں ردیں کارے ات، بلے

بوت، کزاء و تی کارکت۔

گروہان ء معاون کہ آذر بھجانی تر کے ات بوتگلیں وتاس ء ڈب کہ آئی ء دست ء ات ٹیلبل ء سر ء ایرکت ء چو ابرستگلیں پُشنز۔ ء من ء چارات ء دیم راستی نیمگ ء تاب دات ء گُشت: سرگروہباں اشی ء فرماندہ ء گورا بر۔ تو اشی ء ناروائیں کارودیسٹ۔ سرگروہباں کہ ہمو داں نشنگ ات پاداتک، من ء آدیم پہ امیر شقائی ء کارگس ء کہ بیست سی گام دور ات رادگ بوتیں۔ سرگروہباں کرمانی استوارے ات آئی ء نام رجبعلی پور ء ہر دکدے ات آئی ء وتی گوشتین ء ۹ بچ ء جنک ء پت ات۔ رجبعلی رینگو ء من ء کارگس ء دپ ء اوشتارنیت ء وت تہاشت ء منی بے ادبی ء حال دات۔ آدرکت ء گُشت ء من تہامان بوتان۔

امیر شقاق ء دیمانی پوجی سلام راستی پاد ء زپتاز پتی زمین ء جنک ء راستی دست ء گوش ء کش ء مک کنگ ء کرز ء کرز ء حشکا حشک اوشتاگ ء رند، جُستے کت پرچاچش کتگ؟

پسہ اول دات: من بلوچے آل ء حضرت عمر ء چوعلی ء دوست داراں آمشہدی شیعہ ء عمر حراہیں جبر گوشتگ، ملٹر کانون ء رہند ء من ء سزا بہ دیت۔

امیر شقاق ء من ء چہ سر ء کلاہ ء دانکہ پاد ء بوٹاں چارت، آئی ء چم منی بنشنگیں نام ء کپت کہ جیب ء برزاجتگ ات، آئی ء چیر بروتی کئے پچکندت ء پدادیم تہارکت ء گُشت (البت ء بروت تراشنگ اتنت) رئیس ء بل، اداں مروّس ہم نہ نے۔ برو مرد کہ دگہ برے چہ اے کاراں مکن۔ امیر شقاق آزر بائجانی تر کے ات ء آئی ء ہمدورہ ء سنگت پہ کرنیل ء جرنیل ء رستگ ات انت۔ بلے آنگت سروانے ات۔ آئی ء وتی گروہان ء سپاہیگ چو آدگہ گروہانی ڈول ء لٹ کٹ ء زپت ء زور نہ کتگ انت، پہ ہمیشا گروہاں پینچ ء نام سپاہیگاں پہ گوشکندھتل شقاق ایرکتگ ات۔

آہیلکاریء و ہدء مارا ما ہے یک سدء دہ تمن رستگ ات ء وردء و راک
مپت ء مجانی ات، امیر شقاق ء و ت ء ماشینے نیست ات۔ پہ ہمیشا گروہاں پنج ء
سپاہیگاں شورکت کہ یک ما ہے ء یک سدء دہ تمن ء آئی ء دینت کہ پہ و ت ء ثیان
ماشینے بہ زوریت، بلے آئی ء نہ من ات ء تمن نہ زرت انت۔ بیگاہ ء بیل ء چہ بلند گوہ ء
منی نام جار جنگ بوت کہ دوشپ زندان ء چار شپ ٹپ مان ٹپ ء پانکپانی ء نگہپانی
پہ بے انطبائی ء حاترا دنیگ بیت۔ جار چین ء گشت ملرطی بنجاہ ء ہچکس ء دینی ء
مذہبی گپ ء تران ء اجازت نیست۔ ہر کس ء اے کارکت بند بجاہ آئی ء و دار ء
انت، ء چوہر ء آئی ء آجر لڈیں۔ اے گپ شاہ ء اسپیتین انقلاب ء جنگ ء کرنیل ء
جت انت کہ دو سے سال ء رند ظفار ء جنگ ء شت ء ہموداں کشگ بوت۔
بند بجاہ منے آسا ننگاہ ء کش ء ات کہ بوٹ، کوٹ ء کبابانی انبارت۔ دو
شپ من آدر اچیں کوٹی ء گوں یک کبلے ء کہ تلے ایر ء تلے واچ کت گوازینت۔
آئی کوٹی ء دودگہ منی ڈولیں است ات۔ یکے اھوازی عربے ات کہ سن ء
سال ء چہ من ء مسترات، آئی ء جرم ایش ات کہ بے اجازت ء پتگے ء شنگ ات۔ آئی
اش یک ما ہے ء شش دانگ پھتگیں حشت (آجر) لڈتگ ات ء سہب ء بیگاہ ء
درک دور پرمانتگ ات۔

(ماہتاک بلوچی جون 2006)

چہ سیمسران ہما دیم

روبرکتی بلوچستان ۽ تیب دپی ہمدانی تڑ ۽ گرد ۽ حال

نا کو تیب دپی

دیریں واگے دل ۽ زرع ۽ اوژناگ ۽ ات کہ ہما بلوچستان ۽ تیب دپ ۽
 ککڑیانی کلاتاں سنیل بہ کناں کہ اودا کلدار ۽ جاگہ ٹمن ۽ گپنگ بلے راہ سر ۽ چکلیں
 سیمسرانی لگت دنیگ بلوہالوئی گپ نہ ات بلے وہدے 9 جولائی 2000 ۽ ماں
 گوادر ۽ نمیرانی سید ہاشمی ۽ بیست ۽ شش سالانی جہدانی برورد "سید گنج" ۽ دیمدرائی
 ۽ شتاں تہ اودا بازیں زبان زانت ۽ زبان دوست چہ ہما بلوچستان ۽ ہے پرمطابیں
 دیمدرائی دیوان ۽ بہر زورگ ۽ ساڑی اتنت ۽ ہے پرمہریں براہندگاں من ۽ را
 گشت کہ نا کو! نون اد ۽ اودمکن تراگوں ما سیمسرانی دومی نیمگ ۽ بلوچستان ۽ آہگی
 انت ۽ اے وڑ "سید گنج" کہ پہ راج ۽ بے دروریں ٹیکی یے ایشی دیمدرائی منی
 دیریں واہگانی سرجمی ۽ مستاک بوت۔

یازدہ جولائی 2000 ۽ ۽ شہب ۽ ہشت ۽ من گوں ٹمنی بلوچستان ۽ زبان
 دوستاں سرپچیں موڑے ۽ چہ گوادر ۽ رہادگ بوتاں۔ بے آپیں ڈن ۽ ڈگار ۽ گر ۽
 چیلانی دلبنداں لگت دیان چارکلاک ۽ پدما سیمسر ۽ سر بوتیں۔ من دیست کہ چہ
 ہموداپکائیں سرٹک چوسیاہ مار ۽ تچک ات۔ سیمسری کارندہاں منے موڑ پہ دمانے
 بیگارکت ۽ وتی سنگتانی کر ۽ پہ کارے رہادگ بوت انت کہ چہ اد ۽ کمیں دور اتنت ۽

مادرس جہلہ ایرکپتیس ء گوں دگہ سرکاری گجراں گپ ء تران بناء کت۔ بل کہ چہ گوادر ء اتلگیں مدارس بلوچ اتیں بلے ابید من ء دگہ درس وتنی اتنت۔ پمیشکھ من چہ کیسگ ء وتی پانزدہ روچی سفری اجازت نامگ درکت ء یک کارند ہے ء دستاں دات کہ آئی ء شت مہرے شت کش ات ء پدا آورت ء منادات۔

سیمسر ء سلہ بندیں درسیں کارندہ در قوم اتنت بزاں منے راج ء پُسگ نہ اتنت۔ چہ ہمیشاں یکے ء وتی زبان بزاں پارسی ء چہ من منی کیسگ ء در تنگیں قلم لوٹ۔ من وانگی روچاں شش ء بگرداں دوازده ء پارسی و تنگ پمیشکھ چشیں نو بے نہ یتک کہ من گنگی بہ کناں یاد پ ء بہ چاپیناں۔ من لوٹت کہ قلم ء ہے گجر ء ندر بہ کناں بلے منی ہمرا ہے ء وتی کیسگ ء قلم درکت ء آئی ء رادات ء گشت ے ”نا کو منے مہمان انت ء ایشی ء قلم ء برگ پے تو گران کپیت ء تئی اے کرد ء نا کو جا ہے نہ جا ہے ترا وتی نبشتا نک ء گالے ء تہا شودیت“۔ اے وڑ منی قلم چہ در بلوچے ء دستاں روگ ء رگھت۔ ہے وش گپیانہ تہا منے موٹرا تک ء سر بوت ء ماسیمسر ء آدم پکانیں سڑک ء ربادگ بوتیں۔ دریکتیں کلداری بلوچستان ء سرکار ء منے ہند ء سڑک ہم چوسیاہ مار ء بہ کتیننت، بلے 53 ء آجوتی ء پد ہم ہام نگیں سفری دروشم منے دیما انت۔ یک کلاکے ء پد ما ”نوبندیان“ ء سر بوتیں۔ نوبندیان کہ راہ سر ء وتی زید ء مار کیٹی دروشم ء ڈولداریں بازارے چہ ایران ء ہمک ہند ء روک ء آوکیں موٹر گوزنت، چہ ہے بازار ء سعودی، ترکی ء نوک آجو بوتگیں حد امرزی سویت یونین ء لگت داتگیں ہنداں ہم موٹر گوزنت روئت ء کاینٹ۔

سانسدان آرشمیدس ء ہم شکل زبان زاننتیں واجہ واحد بکش باد پا کہ چہ گوادر ء منے راہ کماش ات، نوبندیان ء جاہ مندانت پمیشکھ منے موٹر ء واجہ باد پا ء اوتاک ء دیما داشت ء باد پا ء دمان ء ورگ ء نوشگ ء بند ء بست کت۔ بل کہ باد پا گوں

آرشمیدس دروشم ء سائنسدانے نہ انت بلے من دیست کہ واجہ گوں وتی حاصیں نل ء
 سرء چیزے ء ایجاد ء شوہاز یگ انت ء واجہ ء دل ء پہ بلوچی لبزانک ء دیرئی ء مزنیں
 واگے ہست۔ من چہ گوادر ء دیست کہ باد پاسھت ء دمان پنسل ء کاگد کار بندیت ء
 ہمک نند ء نیاد ء دیوان ء وتی ”مشغلہ“ ء برجاہ داریت۔ نوکیں شیرے بہ بیت کہ
 گالے چہ آئی ندء در لگشت نہ کنت۔

پنسل ء کاگد ء ہمراہداری ء مٹ ء آئی ء وتی دراجیں گپتارے ماں ”سید گنج“
 ء دیمد رائی دیوان ء ردء براجہ داشنگیں شیرزی دیوان ء ہلپانی بے بنیں رژن ء سبب
 ء پہ واری ورتگ، منی حیال ء چہ اے تجربگ ء پدا واجہ نوں پنسل ء جاگہا و تکار بزاں
 بال پوانٹ ء کارمرز کنت۔ واجہیں باد پاء لبزانکی ہدوکی من چہ واجہ ء اوتاگ ء کتاباں
 مارا ت کہ بازیں کباٹانی تہا پہ ڈولداری ایرانتت۔ من ء واجہ ء کتابانی تہا بلوچی ء
 بازیں انجیں کتاب ہم گندگ ء اتک کہ استیں دؤر ء دست نہ کپنت۔ بلوچ ء پارسی ء
 کتابانی مبار ء پترگ ء پد دل ء نہ کشیت کہ درء در بیا۔ منی زند ء وش تریں روچ ہما
 بنت کہ کسے من ء کم تا کم یک ماہے واجہ باد پاء کتابانی اوتاگ ء بندی بکن۔
 سبارگ ء پد ما کیں آرام کت ء چہ مگر ب ء کئیں پیسر چہ ہبار ء ر ہادگ بوتیں۔ منے
 ہمراہانی تہ استاد عبد الحمید ایرنژاد چہ نو بندیان دیم پہ ایران شہر ء و ہدیکہ ”واگہ ء مہر“ ء
 نویسکار ء شاعر تاج محمد طائر دیم پہ گنرک ء رواں بوت۔ واجہ باد پاء مارا اللہ ء
 میار کت ء منارا گشت کہ واتری منی کڑ ء آگ ء۔ دل ء مہ بر ء شپے ہماں ہدار۔

چیل ء پیچ منٹ ء سفر ء پد ما چہ ہبار ء سر بوتیں۔ چاہبار ء جاہ منندیں علی بخش
 دشتیاری کہ شریں شاعر ء زبان دوستے کہ واجہ ء مہمان بوتوں۔ دومی روچ ء علی بخش
 دشتیاری ء گوں لبزانکی سنگتاں پجاری کنائنت۔ چہ نو بندیان ء دیم پہ چاہبار ء آگ ء
 نامداریں ساز بلد ء شاعر استاد غلام رسول دینار زئی ء ورنابیں شاعر وش تبیں واجہ

موالا بخش رئیس ہم ہمراہ انت۔ چہبار ء بابت ء ہمکس کہ من اشکتگ ات، چہبار
 چہ ہے گیاں گیشتر ڈولدار دیست۔ سڑکانی پراہ ء گشادی ء پلکاری، سنیل ء سواد ء
 زیبائیں ملکزار ء پارک۔ من ء ماں تیاب دپ ء (Ship Hotel) ہما میل ء
 ہوٹل سک دوست بوت کہ زانگ ہم نہ دنت کہ میل یے۔ ”سعدم“ نامیں ہے میل
 پے ڈولے تیاب دپ ء آرگ ء انچش بار دیگ بوت کہ ہشکی ء راستیں جاوڑے شون
 دنت۔ من چہبار ء زبان دوستانی مہراں کدی ہم دل ء بُرت نہ کناں، نامداریں
 پروفیسر واجہ عبدالغفور جہاندیدہ، واجہ ملّا زہی، واجہ مولا بخش رئیس ء دعوتانی شمشکاری
 دروگ نہ بنت، ہے وڑ ء واجہ فاروق ہوت، واجہ ماسٹر رشید، تاج برسی، استاد
 دینار زئی، واجہ وہاب دامنی، واجہ عظیم دہقان، واجہ وہاب ایر انژاد، واجہ عبدالرحمن
 سلطان پور، واجہ عابد امیری ء دگہ زبان دوستانی لبزانگی ہدوکی ء مہرمنی دل بند ء سراہد
 نقش جوڑ بوتنت۔

علی بخش دشتیاری ء مہمانداری ء دیما من باریں دراتک کناں کہ
 ناں۔ داں من واجہ ء مہمان بوتال آابدمنی گردینگ ء ترینگ ء دگہ ہچگی نہ بوتگ۔
 علی بخش دشتیاری ء شاعری ء تہا زیبہداری آہان انت ء من دل ء جزماں کہ واجہ
 زوت بلوچی ء شریں شاعرانی رد ء ہوار بیت۔ من علی ء تہا از مکاری ء سُر ء پر ہم
 ماراتگ اگاں واجہ ء را اسٹیج ء موہ دیگ بہ بیت تہ جوانیں ٹیلی ویژن از مکارے
 بیت، بلے ارمان کہ سنگتاں علی ء اے پہنات نہ دیستگ کہ وہدے ملّا کمالان ء
 گوشگیں شیراں الہان کنت تہ حرام انت کسے اے گوہ ء نہ وارت کہ ملّا کمالان نہ
 انت ء اے واجہ از مکاری ء یک کسانیں دروشمے۔

یک روچے من لوٹت کہ ”گنرک“ ء ہم برواں کہ اوداتاج محمد طر ء ابید ملّا
 چہل جاہ منند انت۔ چہبار ء مہماناں منی ایوک ء گنرک ء دیم دیگ دل ء نہ ات

پمیشکھ منی ہمراہی ء استاد دینارزئی ء واجہ ماسٹر رشید ہم گنرک ء اتک انت۔ منی دل ء
 ات کہ ملا چمپل مارا مہمانی ء شرپ ء دنت ء چہ وتی چٹ ء تاهیتاں بہرہ من کنت بلے
 تیوگیں روج ملا چمپل ء دراہی نہ کت۔ بازیں نپرے کاسد کت بلے ملا ات کہ بلے
 بلا گارات۔ یکے ء حال دات کہ ملا ”پزم“ ء کار ء انت۔ پمیشکھ ماسر پزم ء کش ات
 بلے اود ء معلوم بیت کہ ملا ء ڈیوٹی برے سہب ء بیت ء برے بیگاہ ء۔ واجہ جبنا ریل
 کہ نوک باہندیں شاعرے بلے شریں زبان دوست ء پراہ دلے۔ دومی روج ء ہم
 داں ما گنرک ء بوتیں ملا چمپل ء ڈک نہ دات۔ واجہ تاج محمد طائر ء باز گشت کہ دومی
 شپ ء ہم گنرک ء بہ داریں بلے مانہ لوٹت کہ بلوچی ء اے وش تبیں لبزانت شاعر ء
 ندکار ء ساز بلد ء تکلیف بہ کنیں۔ پمیشکھ پدا چہبار ء ر ہادگ بوتیں۔ ہمراہاں من ء
 بندر آرات ء زبیا نیں دروشم ہم پیشداشت۔

ملا چمپل ء ماں گنرک ء درائی نہ کت بلے رندا منی چارگ ء چہبار ء
 اتلگ۔ چہبار ء بابت ء تران بہ بیت ء نامداریں ساز بلد استاد غلام رسول دینارزئی ء
 نام گرگ مہ بیت گڑا ہہیلی یے بیت۔ استاد غلام رسول بلا ہیں ساز بلدے، بل کہ
 واجہ ء پیراں سری گشنہ ہی بنا کت بلے انچوش سما کپیت کہ واجہ ء ورنہا ہی روچاں آئی
 گیش حیاں گورزیمزانتی ء نیمگ ء بوتگ۔ بلوچی ء نامداریں گشنہ ہاں گوں غلام
 رسول ء زیمزانتی کت دیریں و ہدے ء ماں ایران ریڈیو ء بلوچی مراگشاں دزگٹ
 بوتگ۔ زیمزانتی ء ہمزانی ء واجہ شاعری ء ہم ہدوک دارانت ء شیمزئی دیواناں وتی
 پر بنداں وش لسانی ء شنکینیت۔ واجہ استاد غلام رسول ء چہ درساں مستریں شرمی من
 ہمے مارت کہ واجہ ہند ء بگر داں سندھ ء زیمراں ابید تیوگیں جہان ء ہمک حالاں
 مالومدارانت ء نیوز بزاں جبرنامہ ء گوشدارگ ء کزانہ کنت۔ فٹ بال ء بلا ہیں
 ہدوک دارے ء نامی ایں میان استمانی لنینیبیانی بابت ء باززانت۔ 1958 ء ء سند ء

ہم بلوچی شیرے سوتوں انچوش و ش ء تامداری ء گشیت کہ ترابا ورنہ بیت ہے اسپیت
پٹیس عینکی انت۔ غلام رسول دینارنی سکس و ش تب ء مہرانی حدابندے۔ منی ترے گرد
ء روچاں چوسا ہگ ء منی ہماہداری نئے کت ء یک روچے و ہدیہ من ء واجہ مولا
بخش رئیس ء لوگ ء پھ سبارگ ء دعوت ء روگی ات، استاد ء من ء زرت ء پادانی ء
رہادگ بوتیں۔ بلے پُریں کلا کے گرم ء سراروگ ء پدگوں ہیدانی پٹو کاں و ہدے
من جست کت استاد! مروچاں زاناں رئیس ء لوگ دگہ جا ہے شتگ کہ دنیگا سر نہ
بنیں۔ (من یکبرے پیسر ء ہم رئیس ء لوگ ء نان وارنگ) چہ منی گپ ء پدا استاد ہم
بلیگ بوت ء گشت نئے اڑے من علی بخش ء لوگ ء راہ گپتگ۔ مادونیں پدا بلا ہیں
راہے ء لگت دنیگ ء پدمولا بخش رئیس ء لوگ ء سر بوتیں۔ استاد غلام رسول ء من ء
دستے جت بلے شاباش انت واجہ ء کہ اے عمر ء ہم گشتے سر باز ء جنگ ء تیار انت،
استاد دینارنی تیوگیں روچ ء ساز ء زیمیل ء سر پُراں ابید ”مٹو مکاشہ“ ء شو باز یگ
ات۔ مٹو مکاشہ چے بلا ہے؟ پے ایشی من ء سر جمیں نبشتا کے نویسگ لوٹیت۔

یک روچے سر یک بازارے ء کش ات۔ زند ء ضرورت ء ہمک چیز ہے
بازارے پہ ڈو لے ایر اتنت۔ من یک دکانے ء چیل بزاں سینڈل ء بہا جست
کت۔ دکاندار ء درائینت: سے ہزار ء چارسد۔ اچکہ مہ بوکہ چمپیل ء جتکے اینکس
گران بہا! چہ ہے حیرانی ء ابید من چہ اے گپ ء حیران اتاں کہ ٹمن ء نام ہیج زر ء
نوٹ ء سرانہشتہ نہ ات، ہے دہزاری کہ منی کیسگ ء اتنت دہ ہزار ٹمنی نوٹ نہ اتنت
بلکیں یک ہزار ٹمنی اتنت کہ ہے نوٹانی سرادہ ہزار ریال نبشتہ ات بزاں دہ ہزار
ریال = یک ہزار ٹمنی۔ پدا و ہدے حساب جت کہ یک ہزار ٹمن باریں چنکس مئے
کلدار انت تہ سما کپت کہ شست ء ہفت کلدار انت ء اے وڑا ہے چمپیل ء بہا بل کہ
سے چارسد ٹمن ات بلے دوسد بیست ء ہفت (۶۷) کلدار ات۔ استیں حساب ء آد

مگ ۽ گیشتریں مہلوک لکھ پتی ۽ کروڑ پتی انت۔ پرچیکہ لک ٹمن باز نہ انت شش ہزار ۽ ہفت سد کلدار انت۔ بل کہ ٹمن وتی بالاد ۽ سُبک انت بلے اود ۽ انچیں وڑ ۽ پیچے بنا انت کہ کس ۽ راتکلیف نہ انت ۽ شتر تریں گپ ایش انت کہ استیں نیاد ۽ کس ٹمن ۽ چہ ملک ۽ در نہ بارت۔

ہمک بازار ۽ ہر سہب مردمانی کتار ۽ اوشنگ ۽ گنگ ۽ پن حیرانی ات۔ پمیشکہ من جست کت کہ ہر سہب چشیں مچی پرچے بنت۔ تہ چہ پبہ ۽ معلوم بوتان کہ سرکار ۽ نان بہا کنگ ۽ مشین جنگ انت کہ مہلوک ۽ راکم نہاد ۽ نان بہ رسیت۔ چہ اے آسراتی ۽ اود ۽ نندوک چہ آرت ۽ زورگ ۽ چانگ کنگ ۽ پچگ ۽ چٹ اتگ انت۔ چہ اے وڑیں آسراتیں اود ۽ جاہ منند پہ آپ ۽ تام ۽ چومے وڑا ہمک سہب گوشارو ۽ پریشان نہ انت۔ سے سال انت کہ ہر دوئیں بلوچستان ۽ ڈن ۽ ڈگار بے هوری ۽ دیمپان انت، بلے یک نیمگے یک بلوچستان ۽ مہلوک پہ آپ ۽ ترپے حیران انت و ہدیہ آدگہ بلوچستان ۽ مہلوک ۽ راکم سرکار باریں چہ کجا آپ کاریت ۽ سرکنت۔

یک روچے چیز کے ورنامنی نند ۽ گند ۽ چہبار ۽ اتک انت۔ آچہ دشتیاری ۽ اتگ انت۔ آہانی لوٹ ات کہ من ماں دشتیاری ۽ آہانی مہمان بہ باں، من نوک باہندیں شاعرانی مہر ۽ ہدوکی ۽ گنگ ۽ پد آہاناں بس ہمیش گشت کہ پن و تانکس تکلیف مہ کن ات بلے من دیست کہ آہانی لوٹ ات کہ گوں ناکو ۽ دیوان بہ کناں۔ من اے نیمگی بزاں کلداری بلوچستان ۽ آہگ ۽ دوروچ پیسر ہے ورنناہانی مہمانی ۽ رہادگ بوتان۔ ورنناہیں حسن جام، فیض راہ گوز ۽ دگہ ورنناہیں دشتیاری ۽ یک وش زیدیں کشارے ۽ پکنک ۽ مراگش ۽ پرمڑاہیں دیوان کناہنت۔ دشتیاری ۽ ہمک کوچگ کلانچ ۽ ترانگ ۽ پرینت، بلے اد ۽ پہ ہمک کوچگ ۽ سر بوہگ ۽ پکانیں

سڑک مسٹریں آسراتی ات ۽ ہمک جاہ ۽ کہر با بزاں (Electric) ہست۔
 دشتیاری دیریں وہدے ۽ آہور نہ بوہگ ۽ سبب ۽ ملورات بلے اودے زبان دوستانی
 مہر ۽ واہگ چونو گلے پُل ۽ انت ۽ آپہ مہمانے ۽ خدمت ۽ یک دگر ۽ باج برگ ۽ جہد ۽
 ساڑی اتنت۔ ہے تیوگیں روج انچوش پہ وشئی گوست کہ گشتے زوت هل ات۔ بیگاہ ۽
 ماچہ دشتیاری ۽ زبیا نین مچکد گاں در کپتیں ۽ سنگتاں یک دگر ۽ را اللہ ۽ باہوٹ کت ۽
 وتی وتی نیمگ ۽ ربادگ بوتنت۔

من گوں زبان دوستیں واحد بخشش بادپا ۽ نوبندیان ۽ اتکگاں۔ چہبار ۽
 گنرک ۽ بازیں زبان دوست ہم ہے پکنک ۽ ہوار اتنت کہ مغرب ۽ پیسروتی
 ہنداں ربادگ بوتتاں۔ بلے منی چہبار ۽ ہمراہ علی دشتیاری گسر بوت۔ داں دیراں
 ماں نوبندیان ۽ واجہ ۽ ودار ۽ پدہ ہے لیکھت کہ بلکیں علی ہم گوں استاد دینار زئی ۽ رئیس ۽
 چہبار ۽ ربادگ بوت بلے شپ ۽ دہ ۽ پدمن چاراں علی بخشش ۽ محمد رضاء سلام دات۔ رندا
 معلوم بوتتاں کہ ایشانی موٹرنیم راہ ۽ حراب بوتگ۔ اے منی تر ۽ تاب ۽ گڈ سری شپ
 ات ۽ ہے اوتاک ۽ من نندوک اتاں واجہ بادپا ۽ ہما کتابانی جاہ ۽ ات کہ اے دمگ ۽
 آیک ۽ سری روج ۽ من داشنگ ات۔

وہدے من اوتاک ۽ تہار ہل ۽ سر ۽ نمیر انیں سید ہاشمی ۽ رد ۽ بند داتگیں لوز بلد
 ”سید گنج“ دیست تہ چہ واجہ بادپا ۽ لیز انکی ہدوکی ۽ سکت متاثر بوتتاں۔ بل کہ سید گنج اد ۽
 جاہ منندا ناں ہزردہ ہزار نمین ۽ نہاد ۽ دست کپت بلے زبان دوستانی زبان دوستی ۽ دیم ۽
 زر ۽ مئے نیست۔ گوں بادپا ۽ نندونیا ۽ معلوم بوتتاں کہ واجہ بادپا ہم لوز بلدے ۽ چن ۽
 لایچ ۽ انت ۽ اے رد واجہ ۽ باز کارکت من ماں چہبار ۽ واجہ جہان دیدہ ۽ ہے رد ۽
 خدمت ۽ دروشم ہم دیستگ ات۔ چہ سید گنج ۽ چھاپ ۽ شنگ ۽ پدنوں را ہے پچ بوت ۽
 آروچ دُور نہ انت کہ مئے لوز بلد دنیا ۽ دگر زبانان ہم جوڑ بیت چوش کہ ”پارسی بلوچی

لغت“، ”عربی بلوچی لغت“۔

ماں نوبندیان ءء واجہ باد پاء من ءء ”دیوان حافظ“ ءء زیبا میں تا کبندے ٹیکلی
کت کہ استیں دیوان منی کر ءء واجہ ءء ٹوہیں سوگات ءء یا تگارے۔ شپ ءء داں دیراں
مانشنگ ءء تران کت، کتاب چاری کت۔ سہب ءء من ءء گوادر ءء ر ہادگ بوؤگی انت
بلے دیراوپسگ ءء سبب ءء منی دل ءء نہ ات کہ اچ ما کسے مہلہ پاد کتیت ءء موٹرے ءء
شوہاز ءء روت بلے سنگتیں محمد رضا ءء راگم پرات۔ و ہدے ما پاد اتکلیں محمد رضا گوں
موٹرے ءء اتک ءء گشت بیاتئی سواری اتلگ۔ بلے واجہ باد پاد نیگہ واب ات۔ باد پاء
پاد کنائنت ءء چہ سنگتاں گلانیش بوتگاں۔ دوستیں علی بخش ءء شاباش انت کہ داں منی
واتری ساعتاں ہم اوشتوک ات۔ آہاں من ءء اللہ ءء میار کت ءء من گوادر ءء ر ہادگ
بوتاں۔ دریگتیں وشیں وشیں ساعت ہمک سال بیابا ات انت ءء من یک برے پدا
سیمسراں اے دیم بوتان۔

(ماہتا ک بلوچی نومبر 2000)

ہنگری (بدھا پست)

علی دوست

۱۹۸۵ء دسمبرء ماہء آہری روچاں من منی دگہ لہتیں سنگتانا ء آسٹریا ء
شہر ویانا ء ہنگری ء چارگ ء حاترء پروگرامے ٹاہینت۔ (ادء اے من بہ گوشاں کہ
آوہداں ماوانگ ء زانگ ء حاترء آسٹریا ء کساس سالے ء حاترء جاہ منندا تاں)
انچوش کہ یورپ ء درستیں شہر کیے دومی ء حلقانی سیم سراں دپ ماں دپ انت۔ روآء
حاترء بس، بالی گراب، ریلوائی بزاں ہرچ قسمیں آسودگی پچارینگ بوتگ انت۔
منے سنگتانا بس ء ذریعہ ء ہنگری ء روگ ء فیصلہ کت۔ تنکہ شری ء سرء مردم اے
ہندء جاگہانی ندرگ ء کت بہ کن انت۔ آروچ ء موسم بازوش ات۔ بس مارگ
نئے کرزیت۔ چوناہی ء نومبر، دسمبر، جنوری ء فروری ء ماہاں یورپ ء مزینیں ہو رء
بارے۔ برپ رتیچ ء بے کساسیں سردی یے بیت۔ اے روچ ء ہم برپ رچگ ء
ات۔ سباہ ء ہپت ء ماشہ ویانا ء سرگپتیں ء نیم روچ ء کساس دو ء ہنگری ء شہر
”بدھا پست“ ء سر بوتیں۔ بدھا پست ء ہم برپ رچگ ء ات۔ بلے مہلوک گوں وتی
کاراں دست گلانش ات انت۔ ما اے چیز مارات کہ اودء مہلوک وتی ہر کارء گوں
دل پہکی ء ایمانداری کن انت۔ انچوش کہ ہنگری یک کمیونسٹیں ملکہ ء بدھا پست
آئی ء CAPTALCITY انت۔

ہنگری یورپ ء درمیان ء یک ملکہ۔ کساس ۰۰۰ ۹۳ اسکوائر کلومیٹر پراہ ء
 دراج انت۔ آبادی ء کچ ء کساس ۷، ۱۰ ملین انت۔ انچوش کہ ما پیسر ء گشت۔ ایشی
 ء کیپٹل شہر بدھا پست انت ء بدھا پست ء وتی جند ء آبادی ۲۰۲ ملین انت ء سیاسی
 طور ء با پار ء پٹر ء، دود ء ر بیدگ ء دروشم ء اے شہر ہنگری ء نمائندگی ء کنت۔ چپ ء
 چا گرد ء کساں کسانیں کوہ انت۔ مستریں ٹل ۱۰۱۵، میٹر انت کہ KEKES
 MOUNTAIN گوٹشگ بیت۔ مستریں دریا کہ آ DANUBE گوش انت کہ
 کساس ۴۱۰، کو میٹر انت۔ گرماگ و ہداں موسم بازوش انت بزاں سکت گرم نہ
 بیت ء زمستان ء برے برے منفی دہ ء ہم رسیت۔ ہنگری ء کرنسی بزاں زر ء فورنٹ
 (FORINT) گوش انت۔ زر دوئیں تہر ء بزاں کٹ ء کا گد ء صورت ء جوڑ کنگ
 بیت۔ ہنگری ء زر ء قیمت باز کم انت۔ چوش کہ منے ملک ء یک سد رپی ء بدل ء سنے
 سد فورنٹ دیگ بیت۔ روڈ بزاں راہ ء دگت باز پراہ، ساپ ء پلگار دارگ بنت۔
 شہر ء تہا رو آ ء ہا تر ء بس ریل ٹیوب ٹرین (بزاں زمین ء چیر ء روڈانی سر ء ریل
 رواں) موجود انت۔ ہرچ پی میں ٹکس کہ مردم بہ لوٹ ایت شہ ہے ء بس ء ریلانی تہا
 ہم رست کنت انت۔ یک کلا کے ء حاتر ء یک روچے ء حاتر ء دہ روچ ء واسطہ
 یک ما ہے ء حاتر ء۔ ہے ٹکس ء سر ء مردم ریل ء ذریعہ ء بس ء ذریعہ ء دل ء میل ء
 رواں کرت کنت۔ ٹکس ہر روچ چار ء تپاس کنگ نہ بینت۔ برے برے بزاں دہ
 روچ ء سر ء ما ہے ء سر ء ناگت ء ریل ء یا بس ء تہا چارگ بنت۔ اگاں کسے بے ٹکس
 ء سوار انت گرا جر مانہ کنگ بیت ء شہ بس ء ایر کنگ بیت۔

چونابا ء بدھا پست ء دو بہر انت۔ بدھا ء پست کہ ایشان ء 'DANUB'

دریاشہ یکے دومی ء جتا کنت۔ دریاء درء یک پھلے کہ اچ ہمیشی ء بیست ء چاریں
کلاک ء شہ بدھاء پے پست ء رواں برجاہ انت۔ چارگ ء حاترء یک کوہے کہ آئی ء
MATHEW'S CHURCH GELLERT HIL گوش انت۔ پرچے کہ آر MATHEW'S CHURCH
گوش انت۔ یک کلاتے کہ BUDA-CASTLE نام انت ء۔ مزن مزنیں
پارک ء لیب ء جاگہ۔

HEROES SQUARE کہ آجوتی ء ہپت سر مچارانی یات ء جوڑ
کنگ بوتگ، چارگ ء ندرگ ء لائق انت۔ اے حاترء کہ بدھاپست یک باز
کوہنیں شہرے۔ اداں شہ دنیا ء ہرچ کنڈ ء مہلوک سیل ء سواد ء ہاترء کائنت۔ ء وتی
ہاترء وشنو دکن انت ء واتر بنت۔ ما اے جبر ء ہم شمارا بہ گوشاں کہ ہنگری ء ڈنی موٹل ء
گاڑی گندگ ء نیابت۔ پرچا کہ اود ء مہلوک ہمود ء جوڑ بوتگیں موٹل ء گاڑیاں
کارمرزن انت۔

بدھاپست ء ہرچ پیس میں ہوٹل آست انت۔ کسانیں مزنیں زیبائیں ء
سکٹ باز زیبائیں کہ چارگ ء لائق انت۔ مزنیں ہوٹلاں چوناہی ء ہر شپ ساز ء زمیل
ء دیوان بنت۔ بلے خاص کن "WEEKEND" بزاں پتنگ ء آہری دوئیں شپاں
تاں سبہ ء ساز ء زمیل ء ورگ ء چرگ ء دیوان ء مجلس برجاہ دارگ بنت۔

نان ء ورگ آہانی ملک ء حساب ء بازگران انت۔ بلے چوش کہ ما گوشنگ
ات۔ ہنگری ء زر ء قیمت باز کم انت۔ بلے منے ملک ء حساب ء بازاران انت۔
"DANUB" دریاء تہا لانچ ء ذریعہ ء سچھیں روچ ء حاترء ٹکس گرگ کپیت۔ لانچ
سبہ ء ر ہادگ بیت ء بیگاہ ء بدھاپست ء واتر بیت۔ لانچ ء تہا ساز ء زمیل ء پروگرام

ورگ ۽ چرگ DISCO بزاں ناچ ۽ پروگرام برجاه دارگ بنت کہ مہلوک گوں
دل ۽ میل ۽ اے پروگرامانی تہ ۽ بہر زور انت۔

چوناہی ۽ ہنگری ۽ مہلوک باز دل پہک۔ راست گو۔ انسان دوست ۽
محنت ۽ جہد ۽ کوشست ۽ ہدوک لینگ بنت۔ ہے حاتر ۽ ہر کس گوں شتریں یات ۽
بے مٹیں جنزگ ۽ ہور شہ ہنگری واتر کنت۔

مالوٹ ات کہ ہنگری ۽ بارو ۽ شمارا چیزے معلوم داری سر بہ کنیں باریں ما
چنکس حد ۽ تاں وتی زانت ۽ کو پگ سبک کت انت۔

سورن کرکیگا رڈء نشانی

منیر بادینی

ہماروچی کہ من کوپن ہیگن ء لینڈ کرتوں تو دوئی روچ ء من چہ وتی پاکستانی دوست و عزیزاں لوٹ کرتوں کہ من ء کرکیگا رڈ ء جائے پیدائش ء بربنت۔ بلے آمن ء گشت و توقبر و قبرستان ء سیل ء پرچے چش انکس ہدوناک ء؟ آدی متر ء گو نشان بوت انت کہ تو بلکنا ”ہانس اینڈ رسن“ ء ادیرگ ء چارگ لوٹ ء، کہ آئی ء ماترا براں کہ ایش راہ ء سر ء انت۔

بلے من آیاں گشت کہ سورن کرکیگا رڈ کوپن ہیگن ء مردے کہ ادا پیدا بوتگ ء ہماں کھڈ انت کہ بیستمی صدی ء یک مزینں مردے، ہمسنکس مزن کہ مرچی زانگ بوہگ انت کہ کرکیگا رڈ چہ وتی و ہد ء ساری ء پیدا بوتگ۔

اے شخص نوزدہ می صدی ء اول سراں ہماں ودی بوتگ ء ہما صدی ء گڈی نیں بہراں بیران بوتگ۔

بلے من گیشتر گپ نہ جت ء منی دوستانی حیاں بوت کہ گواچنی من راضی بوتگ کہ کرکیگا رڈ قبرستان ء گوشت و قبرستان ء چارگ ء چے لوٹ! من وتی گپ ء وتی دل ء داشت و سنگتانی گپاں پہ سنگتاں ء کوپن ہیگن ء تر ء گرد ء بوت انت۔

چہ امریکہ ء آئیگ ء رند کوپن ہیگن من ء کونٹہ ء ڈول ء معلوم بوت، چہ
 ۱۹۷۰ء ء ساری کونٹہ چہ ڈنمارک ء کمتر نہ ات کہ آزمانگ ء نوک نوک من کالج ء
 داخل بوت آل تاں شام ء ایشی جناح روڈ ہمنکس نمودار وزیر آبادرا کرت چو کہ کوپن
 ہیگن ء واکنگ اسٹریٹ، بلے رند ء کونٹہ حراب بو ان بوت ء ۱۹۸۰ء رند تو انکس
 بد شکل و حراب بوت کہ مرچی کونٹہ دنیا ء چہ کلاں کشیفگین شہرے گو شگ بیت بلے
 کوپن ہیگن یورپ ء یک کنڈے ء انچش زیبا زیبا اوشتوک انت۔ چو کہ کوپن
 ہیگن ء زرانی تہا لٹل مر میڈ، لٹل مر مر میڈ کپ یک جنین آدم ء دو دومی دھڑے مایہ
 بیگ انت و آگوں وتی زیبا نیں مہپراں و براہ دیو کین چمان آپ ء چارگانٹ۔
 کوپن ہیگن یک زیبا نیں شہرے ء ڈنمارک ء دارالحکومت و دارالخلافہ
 انت۔ بلکنہ درائیں ملک ایوک ء کوپن ہیگن انت۔ آنکہ یک و دو جزیرگ ہم
 ایشر است بلے حساب و شمارانی تہا بزاں کوپن ہیگن ڈنمارک ء چم انت۔ دل
 انت و جان انت۔

یک آزاتیں ملکہ، ادا سماجی و راجی انصاف ء ہما نظام چلگا انت کہ ایدگہ
 دنیا ء ہم پرورش داتگ۔ امریکہ ء تہا تو سڑک ء سراسر کس ترا جست نہ کنت، بلے
 ڈنمارک ء تہا تئی علاج بیت کہ ایشی تہا چارگ نہ بیت کہ تو انشورنس گپتگ ء کہ نہ
 گپتگ ء۔ ادا سرکار پرتی پچھ و لاپ یعنی نوکری ء ذمہ وارانٹ۔ اگاں ترا نوکری
 دات نہ کنت گڑا ترا سوشل رسیت۔ دوئی سرکار تئی علاج ء مفت ذمہ وارانٹ و سیمی
 تعلیم ادا مفت انت۔ بلے ادا ٹیکس ء وصولی ء یک انچشیں نظامے کہ ترا وتی کمائی ء
 یک خاصیں حدے سرکار ء دیگی انت ہمیشا ڈنمارک ء تہا اگاں امیریں مردم است

تو است، بلے ڈنمارک ۽ تہا انکس مزینں فرق یے نیست کہ گریب گریب بہ بنت و امیر امیر تر، ادا زند ۽ معیار باز بلند انت ہمنکس کہ کٹ ۽، ہمنکس گڑا خرچ کن ۽، اے چہ امریکہ ۽ ہم گران تر انت۔ نی ارادگ ات کہ لہتیں چیز من چہ ڈنمارک ۽ گریں، بلے من پشومان بوتن و ہدیکہ من ڈنمارک ۽ گرانی ۽ دیست۔

مہلوک سک و شخال، اے دنیا ۽ واحدیں ملک انت کہ ادا ہر چیز ۽ آزاتی انت۔ ہمنکس آزاتی کہ سیمی دنیا ۽ مردم ایشراوتی و ابانی تہا ہم آورت کت نہ کن انت۔ بلے اے آزاتی ۽ اے متلب نہ انت کہ تو مردمانی اجتماعی مفادانی سر ۽ سودا بازی بکن۔ ترا شراب ۽ چوٹ اجازت انت، بلے تو گاڑی چلائنت نہ کن ۽، گرتگ بوتے سک جرمانگ بے۔۔۔

یورپ ۽ اے کسانیں ملک پورہ پورہ فلاحی ریاست یے کہ کدی کدی من ۽ اے افلاطون ۽ آئیڈیل ریاست معلوم بوت۔ و کدی کدی تہا مور ۽ اتوپیا، کہ ڈنمارک ۽ صورت ۽ اے مئے دیما اوشتوک ات۔ بلے چش نہ انت کہ ادا ویل ۽ جخال نیست انت۔ ادا پیریں مردماں مسئلہ و جخال است انت، ادا دگہ سوشل پرا بلمز۔ است انت، بلے ادا ترا کس پنڈگ ۽ گندگ نہ بیت۔ ادا ترا کس نشگ ۽ تہا روڈ ۽ کپوک نہ رسیت۔ ادا ہر چیز بر جانت ۽ انسان ۽ بنیاتی ایں ویل و جخال چو کہ لاپ پیچ و تعلیم و روزگازانت دورانے بلے مسئلہ انگت ۽ استنت۔

اگاں اے مسئلہ بہوتین انت تو کر کیگا رڈ ادا پرچے پیدا بوتگ؟ انسان ۽ جخال کدی نہ ہلنت۔ اے وتی جاہ ۽ است انت کہ لاپ و تعلیم و علاج ۽ گزرانی پیلوی ۽ رندا انسان و ہدیکہ وتی رشتگا گوں ڈنی دنیا ۽ کائنات ۽ بندایت و چاریت تو اودا آیک

دگہ چیزے محسوس کنت، یا دنیا آئرا آنکس مزن لگت ایت کہ آئرا اچ ایشی ترس کنتیت۔ ءچہ ہے سرام وترس ء کوششت ہم نہ کنت کہ ایشرا بز انیت، یا آنکس کسان وتنگ لگت ایت کہ آ محسوس کنت کہ ایشی تھا زانگ ء چے چیزے است؟ اے تو یک تک، یک حرف یے ویک نقطہ ء، بے معنہ، بے پانگ، بے سرو پاد کہ ایشی دوئی سر ء مرک اوشتوک انت کہ وہدے ایش کنتیت تو اے گڈ می نیں بے معنائی ء ہم زیان کنت۔ اللہ اللہ خیر صلا!

ہر دوئیں صورتاں یک سرامے یک ہولے پیدا بیت کہ ہے سرام و ہے ہول کر کیگا رڈ ء موضوع انت کہ انسانی وجود ء کور گرہناں آچہ ہے سرام و ہول ء ذریعہ ء پیچ کنگ لوٹیت۔

کر کیگا رڈ مذہبی نیں ما حول ء تھا پیدا بوتگ ات۔ بلے وتی پس ء مذہب ء بگرے تاں ڈنمارک تا کوپن ہیگن و یورپ ء ء عیسائیت ء پورہیں فلسفہ ء مذہب ء گوں آہم سلہ و ہم شور نہ انت۔ چیا کہ آہنی آدم ء وجود ء لہتیں تجریدی حیالاں گوں بندگ نہ لوٹیت۔ بلے ایشاں یک تھوسیت یے دیگ لوٹیت کہ دل ء بہ لگت ایت۔ دل ء تل و توکاں گوں بہ لگت ایت۔ نہ کہ حیالانی تھا طاق ء سرامیر بہ بیت۔

کر کیگا رڈ ء گوشگ ء رُو ء ہر بنی آدم وتی زند ء تھا چہ سے درجگ ء گوزیت۔ اولی درجگ ء تھا آچہ دل وھیرسیاں دُور وٹی ء شوہاز انت، ہر دل دوھری، ہر درد پر آئی حراب انت وھروٹی ء آوش اہتک کنت۔ اے بنی آدم ء ورنائی ء زندانت کہ آرا آجمالیاتی درجگ ء اصولانی سرام عمل پیرا انت چو کہ اے درجگ ء اصول وٹی ء شوہاز انت ء چہ گم و دل دوھری آں دور چہ ہگ انت۔

دومی درجگ اخلاقی درجگ انت جمالیاتی درجگ ء تہا بنی آدم وتی دور ء
 اخلاق ء سمر ء ایراد بندیت و آئی ء چه منکر بیت۔ بلے رند ء گوں عمر ء گوزگا آترا محسوس
 بیت کہ جمالیاتی دور ء مگوزی تاں دیر نہ چلیت کہ نوں آہما اصولاں ہم منیت کہ ساری ء
 آایشاں چه وتارادور کرتگ ات۔ آسمر ء جہل ایر کنت۔ ماس و پس ء گوشگ ء سمر ء سیر
 کنت۔ پادری ء پشت ء مذہبی گونشتا نکاں گوش داریت و راج ء ہر گپ ء منیت۔
 کر کیگارڈ دیمتر ء گونشیت کہ باز مردم کہ ایشی تہا بنی آدم ء اکثریت ہور
 انت۔ ہے اخلاقی درجگ ء وتی گڈی نیں منزل حیاں کنت و ہمیشی درجگ ء سربنت
 و اے درگت ء آحضرت ابراہیم ء مثال ء دنت کہ آوتی چکٹ اسماعیل ء قربان کنت کہ
 اخلاقی لحاظ ء اے یک عجیبیں چیزے ات کہ کس وتی زہگ ء قربان بکنت، بلے
 مذہبی درجگ ء رسگ ء وجہ ء حضرت ابراہیم چه اے درائیں بے کاریں اصولاں چه
 بالاتر بگیر چه شکے ء وتی زہگ ء خدائی راہ ء قربان کنگ لوٹیت کہ اے خدائی توار
 ات، آئی دل ء توارات، آئی ضمیر ء آئی وجود ء توارات کہ آنچش بکنت۔
 مذہبی درجگ ء یک خاصیت یے ایش انت کہ اے بنی آدم ء دراہیں
 شگان دور کنت کہ اودا ایوک ء آوتی وجود ء توار ء گوشدارایت و بس، آچہ خدائے نزیک
 انت۔ بلے اے درجگ ء سر بوہگا ء ساری بنی آدم ء چه ترس و سرام ء ہول ء بارگیں
 راہ ء چه گوزگی انت۔ یک ”پر حوصلہ گیں وجودے“ گونشت نہ کنت کہ آیک رندی
 کہ مذہبی درجگ ء تہا داخل بوت تو بس آئی دراہیں ویل ہلاسی بوت انت۔ بلکناہر
 گام، ہر دم، ہر ساعت آیک صراط مستقیم یے ء چلیت و اے سرام و ترس و ہول آئی
 وجود ء ناجتا بوکیں بہر انت۔

کر کیگا رڈ اے گپاں کو پنھیگن ۽ مردم چون زرت انت۔ چون گپت
 انت۔ اچ ایشی ہر کس سہتی انت کہ کر کیگا رڈ ۽ سر ۽ اسکول ۽ زہگ سنگ شانت
 انت کہ آگوں وتی کبببن بند ۽ ہچ اے سنگاں وتارا رکھیناں وتی لوگ ۽ تہا پترت۔
 اے آئی ۽ زند ۽ ہما روچ ات انت و ہدیکہ آوتی دشتار رتجناو ولسن
 "REGINA WOLSON" ہم طلاق داتگ ات۔ وگیشتر و ہد آوتی
 وجودی فلسفہ ۽ گوں سروچیرات۔

یک روچے من ۽ موقع رست کہ من کر کیگا رڈ ۽ ہما گلی ۽ تہا بہ روین کہ اودا
 اسکول ۽ زہگ پر آئی سنگ شانت انت و اے موقعہ ہم انچش اہت کہ ماوا کنگ
 اسٹریٹ ۽ تہا یک کافی شاپے ۽ تہا نندوک اتاں کہ من وتی سنگت ۽ جست کرتوں کہ
 چے شتر نہ بیت کہ ماں کر کیگا رڈ ۽ جائے پیدائش ۽ بچاراں؟ ۽ اے سنگت ہم گرت
 کہ ادا کر کیگا رڈ قبر ۽ گوشتنت و اے قبرانی جاہ یا قبرستان اچ اداں دُور انت۔ بلے
 من گشت کہ شتر نہ بیت کہ اگاں ما بک اسٹالے ۽ برواں کہ ہموداں چہ من ۽
 کر کیگا رڈ ۽ کتاب ہم گرگی انت و آئی بار و امارا جست و پرس ہم بیت بلکنامارا ڈس و
 نشانے دست بہ کپیت۔

ماپادا تکیں ۽ یک بک اسٹالے ۽ تہا پترتاں۔ من اودا کر کیگا رڈ ۽ یک و دو
 کتاب گپت کہ نوں منی ہمراہ ۽ یکین بوت کہ گواچنی کر کیگا رڈ مردے ۽ نام ات۔
 منی ہمراہ ڈینش ۽ تہا گپ جت تو کتابانی مالک ۽ یک نقشہ یے کشت و
 منے دیم ۽ تالان کرت و رند ۽ مارا پوہ کرت کہ مارا چہ کجام راہ ۽ اوداروگی انت۔
 ماچہ بک اسٹال ۽ در کپتاں و گا بہ در آتک، اکثریت ۽ رو کپیتی نیمگ ۽ درشت آل۔

من نزانٹ کہ ما کجاروگا اتاں بلے منی ہمراہ چہ کوپن ہیگن ء واقف ات کہ اودا آوتی عمر ء سی سال گوازینت انت۔ بلے من ء ارمان ات کہ اولی کر کیگا رڈ ء نام اچ من اشکنگات۔

ماتنک وپراہین گلی آل گوتزان ء یک پچیں جاہے ء اتکاں کہ اودا یک چرچ یے ”کلس برز آسمان ء لاپ ء تہا بڈ شنتہ تاں“ تہا یک شاپنگ سینٹرے ات و انگر آنگر ء میدان حالی ات کہ ایشی آدیم ء سہرہیں سر حشتانی مزنیں ماڑی چپ چپان اوشتوک ات انت۔

منی ہمراہ گوں من گشت کہ جاہ تو ہمیش انت بلے نوں ادا چہ کئے ء جست بکناں۔ منے دیم ء یک ”بنک“ یے اوشتوک ات و ما بنک ء ماڑی ء تہا پترتاں تو او دا چہ کاؤنٹر ء جست کرتاں کہ کر کیگا رڈ کجا پیدا بوتگ۔ ماہا جاہ ء گندگ لوٹاں؟ منے جست انچش ات چو کہ یک گنگے ء چہ گلاب ء رنگ ء جست کنگ بہ بیت۔ کاؤنٹر ء سر ء اوشتوکیں جنک منے گپانی سر ء حندت ء و ما زوت زوت اچ اودا در کپتاں۔

ڈن ء ماں یکدے اوشتاتن۔ منی ہمراہ ناامیت بوتگ ات۔ رند ء من آترا پر مات کہ شر تر ہمیش انت کہ ما چہ شاپنگ سینٹر ء نیمگا آیوکیں مہلوک ء تہا یک پیریں مردے ء جست بکناں۔ و منی اے تجویز کار دات۔ ماورنا نیں مردماں اشتن۔ بلے یک پیریں مرد جنین یے منے نیمگا آیاں ات انت کہ منی ہمراہ ہمیشاں داشت و جست کرت۔ آیاں خبرات آمارا ہما بینک ء نیمگا اشارگ کرت انت کہ اچ ہموداں مانوں دراہتگ اتاں۔ و رند ء آوت مارا بینک ء نرینک ء آورت انت و گونشان بوت انت کہ کر کیگا رڈ ہماں پیدا بوتگ۔ اے ساری ء گس یے بوتگ۔ بلے نوں

ادابینکے جوڑکنگ بوتگ۔ بلے ادا حکومت ڈنمارک یک تختی یے جتگ کہ آنشانی
 انت ہماز نہیں وجودی مفکر ء کہ آاداں پیدا بوتگ۔ رند ء آبینگ ء ڈنی دیوال ء سر ء
 چوکوراں دست مچ جناں شوہاز کنان بوت انت کہ ہما تختی کجا انت؟ کجا انت؟ ایش
 انت، اچ آیانی دپ ء در آحت و ما یکدم سٹ کرت۔ ہموداں چارت گواچنی یک
 تختی یے جنوک ات کہ آئی سر ء کر کیگا رڈ ء نام، سن پیدائش و وفات نبشتہ ات انت
 کہ ڈنمارک ء اے مزنا میں مفکر و فلسفہ داں ادا وڈی بوتگ۔ من سک و ش بوتن
 کہ بیستمی صدی ء یک باز مز نہیں مفکر ء ء نشانی یے دیست۔

(ماہتاک بلوچی اپریل 1996)

ہارورڈء راستیں پادء کسہ

منیر احمد بادی

گوں ہارورڈء سر بوہگا اولی روجء مارا یونیورسٹیء مزنیں گیٹء ہما دیم
یک مزنیں پارکیء تہا چُج کنگ بوت وڈ یوڈ سٹاکٹن وشارام پاکسیما کہ ہارڈورڈ
فیکلٹیء ممبراناں اے پروگرامء انتظام کاراتاں مارا یک کسانیں لیکچرے داتے کہ
ہارورڈ کدی جوڑ بوت، ایشی چنکس بہر آنت وایشرا کئے چلائنگ ء آنت؟ ورندهء
ماں بیست سی مردم آسانی پداروان چیزان چاران بوتان۔

ہارورڈ یونیورسٹی امریکہء قدیم ترین یونیورسٹیاں چہ یکے ات کہ ایش
1659ء تہا جوڑ کنگ بوتگ ات و آئی جوڑ کنوک ء نام ہارڈورڈ ات۔ بزاں اے
یونیورسٹی چہ امریکہء آزاتیء ساری جوڑ کنگ بوت ات و ہدیہ امریکہ تنے و ہدی
یک نوآبادی یے ات۔ ہارورڈء جندا ایشی اولی صدرات۔ بزاں ہارورڈ یونیورسٹی پنج
صدسال کہنیں یونیورسٹی یے ات پمیشا ہر کس پہ ایشی سیل ء اہت و ہر کس اداوانگ ء
تہا فخر محسوس کرت۔ ایشیء بازیں ماڑی ہما زمانگ ء اتاں و بازیں نوکیں ماڑی
بو تہا اتان۔ ایشی کہنیں ماڑیانی وتی یک زیب و رعے ات۔

روگ روگ ء تہا مان یک ماڑی یے ء بُن ء داشتاں تو شارام پاکسیما
جارجت کہ کمکین بدارت کہ من شمارا یک اہمیں چیزے پیش داراں و آچپیں
نیمگ ء یک بزیں ماڑی یے نیمگ ء اشارگ کرت و گونشان بوت: ”جان ایف
کنیڈی و ہدیہ ہارورڈء تہا وانگ ء ات تو آہے ہاسٹل ء یک کمرہ ء تہا و تاک ات
” و ماں ماڑی ء چاران بوتان و ماں را تجسس بوت کہ من ہما کمرہ ء بگنداں کہ ادا

کنیڈی و تاک بوتگ، بلے شارام حندان ء گشت : ”نوں ادا ٹائیلٹ بندگ بوتہ گنت پمیشا شمارا کنیڈی ء اوتا ک ادا نظر ناہنیت“، ”من آئی ء راجست کرت کہ اے تاریخی این جاہ ء ٹائیلٹ پر چے کنگ بوتگ؟ تو شارام حندان ء گپ ء دگہ نیمگئے ء برت۔ ”من چہ روگ ء ساری ہما بلڈنگ ء نیمگا چاران بوتن کہ ادا جان ایف کنیڈی یک زمانگے طالبعلم بوتگ و ادا و تاک بوتگ۔

شارام ہماروچی سک وش وشالی مارا چیزان پیش دارنگ ء ات چو کہ آئی عمید بہ بیت۔ شارام ء پس کنیڈا ء مردم و ما سے ایرانی یے ات۔ آئی پس تہران ء کار کنگ بوت ات کہ ادا شارام پاکسیما پیدا بوتگ ات۔ ءوت آئی پس چہ ہندوستان ء تعلق داشت کہ رند ء آ کنیڈا ء شہریت ء گت پمیشا شارام پاکسیما ہندوستانی، ایرانی، امریکائی و کنیڈائی جون ء ہوار سوارین پیدا نشت ء ات کہ آئی تہا ہے درائیں نسلانی شری و جوانی موجود اتاں۔ شارام ء کسان تہران ء تہا گوستگ ات، نوک بانغی کنیڈا ء ورنائی امریکہ ء تہا ہارورڈ ء تہا وتی دیکٹریٹ ء تھیس ء درگت ء آہندوستان ء ہم شت واحت۔ آیک ودوہ سال ء تہا وتی ڈاکٹریٹ ء پیلو کنگی ات کہ رند ء چہ ہارورڈ ء نیمگ ء آترا یک پراجیکٹ ء سر ء ہندوستان کار کنگی ات پمیشا آوش ء وشال ات۔ آبرز قدین ورنایے ات کہ مدام بشکھندگ ات ء یک ”فرنج کٹ“ ریش ءے پر کرت ات و آچہ امریکائی آں چہ گیش انگریزی کرت۔ آڈاکٹریٹونی کیسیڈی ء شاگرد ات پمیشا ٹونی آئی ء رامنے کورس ء منتظم اتاں و آئی گپان گوش دارنگ اتاں تو آگرما گیش فرینک بوت ات۔ شام ء آہاسٹل ء تہا کورس ء تہا بہر زور و کین مردمانی حاترا کمپیوٹر ء کلاس جت کہ ادا آوتی درائیں صلاحیت و لائیکیاں پیش داشت ء مہلوک ء متاثر کرت۔

وتی اولی روچ ء آدرائیں بہر زور و کاں متاثر کرتگ ات کہ چہ ڈیوڈ ء گیش

آہارورڈ ۽ بارواں مارا گونشان ات ۽ وت ”ڈیوڈ سٹاکٹن“ یک کماش عمرین مردے ات باز پہ شرافت ۽ جوانی وتی گپان کرت ۽ گوں بریکی ۽ پہ عزت پیش بُوت۔ چہ شارام ۽ ساری ۽ من را بریف کرت ۽ یک ۽ دو سکرہ آل پد اشارام ۽ دیگی کرت ۽ ماں دوئیں فیگٹی ممبرانی سروکی ۽ کیمبرج ۽ تہا گردان ۽ چاران اتاں۔

رند ۽ من یک ماڑی یے ۽ دیما اوشناتن تو شارام مارا اشارگ کرت کہ ادا شماچے ۽ گندگات ہاں۔ من ادا چارتین تو منے دیما یک بلڈنگے پتن بوآں کمر ۽ سرا بارگ بوآن بوت کہ گڈ سر ۽ ایش یکدم دو سے حشتانی سر ۽ بوت چو کہ مصری پیرامڈنی۔ و منے فکر ۽ تہانے ات کہ اے چے بلڈنگے؟ ۽ رند ۽ شارام گونشان بوت کہ اے بلڈنگ ۽ کسہ باز عجب انت کہ ایک است گارین مردم ۽ گشت کہ من بارورڈ یونیورسٹی ۽ زر ۽ تہا کمک دھنیں کہ منی نام ۽ سر ۽ یک بلڈنگے بندگ بہ بیت تانکہ منی نام بہ بیت۔ بارورڈ یونیورسٹی اے کمک و مدت ۽ سر ۽ چار و بچار کرت و ہے نتیجہ ۽ سر بوت کہ مردے زر ان زورگی نہ انت، پرچیکہ بارورڈ یونیورسٹی کسے ۽ گرانٹ، کمک و مدت ۽ سر ۽ نہ چلیت بلکناتو حرج و درج ۽ وت پیلوکنٹ و اے راہبند انکس کہن انت کہ تنے و ہدی کس ایشان نہ پُروشنگ پمیشا یک مردے ۽ ہاترا کہ آپہ زردینگا تیار ات و وتی نام ۽ نمیران کنگ لوٹ ات۔ یونیورسٹی وتی راہبندان پروشنگ نہ لوٹیت۔ اے مردوت مسیاسچوسٹس انسٹیٹیوٹ آف ٹیکنالوجی (ایم۔ آئی۔ ٹی) تہا و تنگ ات کہ تنے و ہدی ہموداں یک مزنیں سائنسدانے ات کہ ”پولورائیڈ“ کیمرہ ۽ ایجاد کرتگ ات۔ بلے یونیورسٹی گڈ سر ۽ یک دگہ فیصلہ ۽ سر ۽ رست کہ شر کہ مردوتی نام ۽ لوٹیت تو ماں پر آئی یک دگہ راہے ۽ پیچ کنیں کہ آوتی زر ان گوں و تابدارایت بلے ماں راوتی پسند کرتہ گیں نقشہ ۽ بدارایت کہ من چہ وتی زر ان اے ماڑی ۽ بدن و انچش ایم۔ آئی۔ ٹی ۽ ہے سائنسدان وتی ایجاد کرتگیں پولورائیڈ کیمرہ ۽

نقشہء دات و یونیورسٹی چہ وتی خرچ ء ہے پو لورا سید کیمرہ ء نقشہء سرء اے بلڈنگ ء بست کہ مرچی مئے دیما وشتوک ات۔

شارام ء گوشگ ء رندماں بلڈنگ ء چاران بوتان کہ گواچنی اے پو لورا سید ء کیمرہ ہے ات کہ مئے دیما وشتوک ات۔ شارام وڈیوڈ ہر دوہ ہارورڈ یونیورسٹی ء ذکر ء تہا بوت ات آنوں مارانشہ کنگات آل ء من نشہ ء تہا انگر آنگر چاران اتاں۔۔۔۔۔

رند ء من روان بلڈنگانی نیام ء یک پارکی ء تہا وشتاتاں کہ ادا یک مزنیں مجسمے وشتوک ات و اے ہارورڈ ء جند ء مجسمہ ات کہ وتی ہر دوستان بہ زانانی سرء ایر کرتگ ات و یک مزنیں کرسی ء سرء نندوک ات۔ ماں مجسمہ ء اے دیم آدیم ء مچ بوتان و چاران بوتان، ہارورڈ ء راستین پاد ء بوٹ ء بوز کمکین گہتگ و برنگش دیسگا ات۔ شارام گوشگات کہ اگاں کسے ہارورڈ ء ہے راستین پاد ء بوٹ ء دست بخت تو آئی بخت بدل بیت! چے ہارورڈ پیرے ات؟ چے امریکہ ہم تو ہم پرستی ء تہا گرفتار ات؟ چے اے یک انچشیں و ہدگزار ی نیں گپ ء ات؟ بلے مردم چہ جانیکہ امریکہ ء بہ بیت کہ افریقہ ء آہنی آدمے مانیت ء آزند ء راز ء شوہازگ لوٹیت توڑیکہ آسانسی ء تہا دیما بروت بلے باز چیزانی علم ء سائنس ہم دات نہ کنت۔ بخت، طالع، تقدیر و قسمت سائنس ء کنٹرول ء تہا نہ انت پمیشا ہارورڈ ء راستین پاد ء بوٹ ء دست جہنگ الٰہی انت۔ ء من دراوتی دست ء تجک کرت انت ہارورڈ ء پاد ء دست جتاں ہے اوست ء کہ مئے بخت بدل بیت!

سے ماہی ساہیل نومبر تا جنوری 2013-14

ماسکو- یاتانی دریگء

سینیٹر طاہر بیزنجو

میکیکوء جلوہ ناکیں شہر Habiat، CanCan ء ردء بووکیں جہانی دیوان
 (کانفرس) بہر زورگ ء رند، گوں قومی اسمبلی ء باسک، شکیل بلوچ ء بڑگیں راجی
 سروک سردار عطا اللہ مینگل ء گندک گت کہ ۵ فروری ء روچ ء آئی ء دل ء بڑء برین
 (آپریشن) بوتگ ات، اے وہداں، بلوچستان نیشنل پارٹی ء ڈپٹی آرگائزر میر حاصل
 خان بزنجو، بلوچستان ء سر وزیر سردار اختر مینگل ء پارٹی ء ایندگہ سروک مان لندن ء
 ساڑی ات انت، من ادء گپے نبشتہ کنگ ء الٹی زاناں کہ سردار صاحب ء پارٹی ء دراہیں
 باسک ء سروکان ء گوں ٹرنڈی ء کڈن کتگ ات کہ ”وتی پارٹی ء گیشتر اولس ء گوں
 ہمگر نچ بکن انت ء وتی حکومتی ذمہ واریاں گوں لجمی ء پیلو بکن ات، اگاں شما چشیں
 چیزے مارت کہ گوں شما حکومتی ذمہ واریانی پیلو کنگ گران ء مشکل تا پہ حکومتی ذمہ
 واریانی یلہ کنگ ء ہچ رنگ ء چک ء پدمہ بنیت۔ من وتی اسل بُن گپ ء نیمگا کایاں
 بزاں ۱۲ فروری ء من ماسکو ء سربوت آل، ماسکو پہ من نوکیں ہندے نہ انت، چیا کہ
 من ہے شہر ء نامداریں وانگ جاہ ”پیپلز فرنڈ شپ یونیورسٹی لومبا“ ء وتی وانگ سرجم
 کتگ ات، ہے یونیورسٹی ء بابت ء صدر نکس وتی کتابے ء نبشتہ کنت، کہ ”چرے
 یونیورسٹی ء مار کسی پگر ء کشت ء کوش کنوک (دہشت گرد) جوڑ کنگ بیت کہ چہ وتی
 ترس ء بیم ء سرجمیں دنیا ء سوشلزم ء شنگ تالان بکن انت“ بلے من چرے یونیورسٹی ء

علم و عزانت در برتگ نیکه کشت و گشتار و جنگ و چوپ و درس و سبک۔

۱۹۸۷ء من وتی وانگ سرجم کت و ملک و اتر بوتتاں، بلے و ہدے اے
 رندی بزاں یازده سال و رند من ماسکو کہ دیست من و گوستگیں ماسکو و نوین ماسکو و
 نیام و مزینیں پرک و تپاوتے گندگ و اتک۔ ۱۹۸۱ء اولی رند و کہ پہ وانگ و
 نیت و من ماسکو دیستگ ات اوہدن سویت یونین سرجمیں دنیا و یک مزینیں طاقتے
 ات و کمیونسٹ پارٹی و سروک ۱۹۷۷ء آئین و رو و یک دیروی کتگیں سوشلسٹ
 نظام و سرجم کنگ و چن و لانیچ و ات انت، آے گپ و سراپہر بندگ و ات انت
 کہ ماں سویت یونین و اندر و ہیچ چوشیں طاقت و وا کے نیست کہ سوشلزم و دیم و بدار
 ایت، اے گپ سویت یونین و سروکاں پہ شوک نہ جنگ ات بلکن اوہد و کمیونسٹ
 پارٹی و زند و دراہیں تکاں وتی ہنڈال انچش محکم کتگ ات انت کہ کس و اے گمان ہم
 نہ کت کہ ملک و تہا یا چہ سویت یونین و ڈن چوشیں طاقتے است کہ کمیونسٹ پارٹی و
 حاکمی و چیلنج بکنت، چونائی و ہما و ہدی ملک و تہا بازیں جیڑہ و جبال است انت
 انت، بزاں پہ وردن و ورا کی چیزانی زورگ و مردم جبال ات انت پہ چیزے و
 زورگ و وتی باری و ودار و لین و اشتات انت و چہ دیبری کتگیں ملکاں، سویت یونین
 و زندر ہند جہل ترات و اے دراہیں زوریانی گندگ و ابید ہم کس و اے خیال نہ کت
 کہ سرجمیں گلزمین و گیشتریں بہر (۱/۶) و واہندیں ملک چوش بہر بہر و شنگ
 شانگ بیت۔

من ہما و ہداں کہ ماسکو و اتاں اوہدی شہر و چاریں نیمگاں مارکس، لینن و
 ایندگ کمیونسٹ سروکانی بت (مجمہ) لگوک اتاں، بلے نون ایوک و من لینن و یک

بختے ہمے شہرء دیست، ریڈ اسکوائرء لینن ادیرہء سرء سپاہیگ گندگ ء نہ اتک انت،
 لینن ء بابت ء مردم تاں اے حد اں جزباتی انت کہ چہ سرکارء لوٹ کنگا انت کہ لینن ء
 لاش ماندارگ بہ بیت، یا کل کنگ بہ بیت ء ماں ماسکو ء بازیں گل (تنظیم) اے
 لوٹ ء ہم کنگ ء انت کہ لینن ء لاش ء سرکار بہا بکنت و ہدء لگت ء بچار، تاریخ ء پد
 گردگ ء بگند، ہما لینن کہ آئی ء رامردمان پیغمبری درجہ داتگ ات آئی ء بابت ء بچ
 رنگیں بدیں جبرے اشکنگ ء تیار نہ ات انت و ہدے لینن ۲۳ فروری ۱۹۲۲ء ء
 بیران بوت، آئی ء مرتگیں جون و ہدے چہ گورکی ء دیم پہ ماسکو ء آرگ بوت تاں بچ
 (۵) روچ ء مردماں گوں گریوگ ء موتک آئی ء دیدار کت، بلے مروچی آئی ء بابت
 ء مہلوک ء خیال ء لیکہ چنکہ بدل بوتگ انت، ء منی جنداوں پرے گپ ء سگ ہبکہ
 ء حیران انت کہ لینن ء بابت ء مردمانی تب پر چہ انچو بدل بوتگ لینن ء چہ زند ملک
 گوں پوشیں اڑ و جبالاں دُچار بوتگ، پریشی ء لینن باند انت کہ میاریگ کنگ مہ
 بیت، چیا کہ آچہ آشوب پیش چرے دنیا ء۔ رپت، کمیونسٹ لیڈر راں لینن ء راہ ء
 رہند یلہ کت انت ء گوں عہد ء وت ء راہم گام نہ کت، لینن ہما سروک ات کہ آئی ء
 چہ قرناں بادشاہ ء شہنشاہانی (زارشاہی) ء آگ ء ہپت سال رند بیران بوت بزاں
 چہ وتی کارانی سرجم کنگ ء حاکمی ء رادل گوج کت ء آئی ء بزاں ۱۹۱۷ء ء دنیا ء تہا
 یک نوکیں آشوبے آورت کہ چرائی ء دنیا ء دراہیں لگت مالیں راج اثر مند بوت
 انت ء آہانی تہا پہ جہد ء یک نوکیں رژنے ودی بوت۔ ایشی ء مثال ء من اے دیاں
 کہ، ہندوستان، افغانستان، ترکی، فلسطین، ایران، عراق، ویتنام، کوریا ء دگہ بازیں
 ملک انت کہ آہاں وتی بنی حقانی حاتر ء گوں نوکیں رہندے ء جہد کت ء وتی جہدان ء

عملی رنگے بگشات۔

چہ سویت یونین ء پرشت ء پرش ء رند ماسکو ء مذہبی تب ء میلے ء ردوم
 زرتگ، سویت یونین ء دور ء دین ء مذہب ء نیمگا دلگوش دنیگ نہ بوتگ مذہبی
 مراگاہانی دلبدی کنگ نہ بوتگ، کمیونسٹ سروکانی حیال ات کہ مارکسی لپیننی گشتن
 عقیدہ ء دیم ء داشت کن انت بلے گوں سویت یونین ء پرشگ ء تجربت ء ہے مارگ
 بیت کہ اگاں نظریہ (Idialogy) ہر پیم گوں انسانی واہگ ء مارشتاں ہم دپ بہ
 بیت بلے آیتنکس مزنیں واک ء زورے ندریت کہ عقیدہ (Faith) ء نزور بکنت
 آئی ء ہند ء بگیت منے ماسکو ء تروتا ب ء و ہد ء گوں مردماں جست ء پرس ء مارا ہے
 حال رست کہ مردم گوں مذہب ء نزیک بو ان انت ء ماوت بازیں چرچ
 (کلیسا) دیستگ کہ نوک جوڑ بوتگ انت، لپینن ء ادیرہ نزیک ریڈ اسکواٹر ء ہم یک
 نوکیں چرچے مارا گندگ ء اتک، ٹی، وی ء ہم مذہب ء بابت ء خاصیں پروگرام
 پیش کنگ بنت۔

من وتی تر ء تاب ء و ہداں اے واری ماسکو ء بازیں بدلی ء سدلی یے
 دیستگ ات۔ آو ہداں اے شہر امن ء ایمنی ء بابت ء یک مثالے ات، بلے نوں
 چوش نہ انت۔ دُزی، لُٹ ء پُل، جنگ ء مرط، ء ایندگہ بازیں حرابی پیدا بوتگ انت ء
 ردوم زوران انت۔ بازیں گروپ ء ٹولی گوں محکمیں وڑے نشہ ء دہندہ ء کنگا انت۔
 ہے گروپ (ڈرگ مافیا) پے ماسکو ء واک داراں (انتظامیہ) مزنیں چیلنج انت۔
 بے ایمانی، منافقت ء رشوت وتی آخری حد اں سر بوتگ۔ مردماں دزگ ء چرہاں
 زرگرگ (اغوا برائے تاوان) ء واقعات اوں مروچاں پے ماسکو ء مہلوک ء حیرانی ء

حبرے نہ انت۔ بے روزگاری ء بزرگ ء ہمشامی ہم پہ مزنیں کسا سے موجود انت ء
 انجیں گس است انت کہ مردم پہ نانی چنڈے ء محتاج انت۔ ماوتی تر ء تاب ء وہداں
 اے ہم اشکت کہ ہے چیز کے سالوں ماسکو ء ہمینکس مرسڈیز گاڑی اتلگ انت کہ
 سر جمیں روبرکتی (مغربی) یورپ ء اینکیاس مرسڈیز نہ اتلگ۔ من ہے مارت کہ
 سویت یونین ء پرشت ء پرش ء پدادا چونیں مزنیں طبقاتی تپاوتے ودی بوتگ۔ من
 چہ ٹیکسی ڈرائیورے ء جست کت کہ مروچی نیں دور گہتر انت یا گوستگیں تہ پسوے
 دات کہ اے بدلی باند انت باز پیسر بہ اتلین، بزاں روس ء عام مردم چہ اے دور ء وش
 گندگ ء کاینٹ بلے، کہ اے بدلی ء طبقاتی تپاوتے گوں مزنیں رنگے ء پیدا کتگ۔
 صدر یلسن کہ آئی ء امریکہ ء یورپ ء سرپرستی گوں انت بلے انگت اے وہداں اودے
 مہلوک ء دوستریں ء نامدار تریں لیڈر انت۔

مغرب ء امریکہ ء نسبت ء سویت یونین ماں بدکاری (Sex) ء تک ء باز
 گہتر بیتگ من نہ گشاں کہ سویت یونین ء چوشیں چیز نہ بوتگ انت چوانسانی ایندگہ
 چاگردانی ڈول ء سویت یونین ء ہم اے حرابی بوتگ انت، بلے اینکس نہ بوتگ کہ
 انواست انت۔ بزاں انوں بدکاری (جنسی بے راہ روی) ماسکو ء ماں مزنیں
 ڈولے ء است انت ء ردوم زوران انت۔ ٹی وی ء بدکاری (Sex) ء سرا کہ انوں
 من پروگرام دیستگ انت، پیسری وہداں اے رنگیں چیز ماں ٹی وی ء گندگ نہ
 اتک انت اے ردے حالتاک ء ماہتاک ہم اے بدکاری ء تک ء یک رنگے ء تبلیغے
 کنگانت۔ آوہداں حال رسانی (میڈیا) ء دراہیں ادارہ حکومت ء دست ء ات انت ء
 کمیونسٹ پارٹی ء پالیسی ء حوالہ ء پروگرام اڈوینگ بوت انت ء نوں حال رسانی

دراہیں ادارہ آزات انت۔ ہر کس پہ دیم انت ہر چیز کہ دلے بلوٹیت بکنت ء پیش
 بدارایت، ٹیلی ویژن ء ہشت (۸) چینلانی تہا ایوک ء یکے حکومت ء چیر دستی ء کار ء
 انت۔ پرودا (Pravada) کہ یک وہدے کمیونسٹ پارٹی ء ترجمان ات ایک
 آزاتیں حالتا کے جوڑ بوتگ۔

روس ء اے مزنیں کچ ء بدکاری (جنسی انارکی) ء کانود ء اے رنگیں ولگوجی
 کہ من دیست تہ من ء زانتکارے ء اے گشتن گیر اتک ”پیسرا مردماں لینن ء تر سے
 دلاں بیتگ بلے نون نہ لینن ء ترس دلاں پشت کپتنگ نیکہ حدائے“ مردم کہ وتار ء کسے
 ء دیم ء جواب مزان انت تہ ہمے ڈولیں جاورانی آیک الی انت۔

یک وہدے ات کہ مردم پہ ڈنی ملکی چیزے ء گندگ ء محتاج ات انت
 بلے نون چوش نہ انت بزاں ماسکو ء دکاناں ایوک ء ڈنی سامان دست کپ انت۔
 تیوگیں دنیا ء کاروباری مردم دراہیں شہر ء بازار ء گندگ ء کائینت ء پاکستان ء چیزے
 کمپنی ہم ہمود ء کار ء انت بلے مارا معلوم بوت کہ چہ پاکستانی سامان چہ ہندوستانی چیز
 گیشتر بہا گرگ بنت ء گیشتر نامدار انت Construction ء پڑا ترکی ء کمپنیاں
 وت ء رامنینگ بلے چہ درستاں گیش نامدار ہوریں قومانی (کثیر القوی) کمپنی
 انت ء من ہے مارتگ کہ چیزے سالوں پدا ہے ہوریں قومی کمپنی آودے کسانیں
 کمپنیاں ایر برانت ء وتی حاکی ء محکم کن انت۔ اے گپ ء باندانت کس بے حیاں
 مہ کنت کہ ہے ہوریں قومی کمپنی سویت یونین ء پرشت ء پرش ء مستریں ذمہ وار
 انت ء آہاں اے ہم زانتگ ات کہ سویت یونین ء پرشگ ء پدا آہاں ء اے ہند ء نیادی
 ء دست ء آرگ ء پچ ڈولیں جنجالی یے دیم ء نہ ات۔ آئی ایم ایف ء عالمی بینک اول

مروچاں پہ روس ء سکت مہربان انت چیا کہ آہانی چم پہ روس ء مالی (اقتصادی) نظام ء سکت انت کہ وتی دست ء بیار انت اش ء وتی تب ء غلامے بکن انت۔ پے حاتر ء صدر یلسن بازیریں پنڈگ ء حیراتے دنیگ ء انت۔

گوستگیں سویت یونین (USSR) ”سرخ فوج“ دنیا ء بھادریں فوج زانگ بوتگ ات، ملک ء گیشتری آمدن فوج ء سرخرچ کنگ بوتگ ات بلے ہے بھادریں فوج مروچی شنگ ء شانگ انت۔ حالت تہ اے حد اں سر بوتگ انت کہ فوج ء پگار (تخوہ) اوں پہ و ہد نہ رسیت ہمیشی ء آسرا فوج ء اندر ء یک لہر زگی ء نامیدی یے ودی بو ان انت یا بوتگ، اے جاورانی گندگ ء بازیریں روسی زانکار اے گمان ء کن انت کہ ہے نوکیں جمہوری رھبندے کہ جوڑ بوتگ ایشی ء فوج وتی وڈالاں مدنٹ۔ ہما فوجی کہ چہ نوکریاں ہلاسی (ریٹائرڈ) بوتگ انت چیزے ء وتی سیاسی پارٹی ء گل اڈکت انت ء چیزے گوں سیاسی گلاں ہوار بوتگ، ہے فوجیاں کہ یک و ہدے یلسن ء گلا ء ستاہ ء دم نہ برتگ ات، مروچاں آئی ء مذمت چہ ہر کس ء دیم ء انت ء لوٹ کنگا انت کہ فوج ء گیشتریں بستارے دنیگ بہ بیت۔ اے جاورانی گندگ ء گوں ماہے ماراں کہ اگاں کجام یک روچے ء فوج ء حکومت ء میان ء جیڑہ یے چست بوت یا گیشتریں بدگمانی یے ودی بوت تہ یک مزنیں سیاسی سُخرانے ء پیدا بوگ الم انت ء ہے جمہوری ء اوسی دور ء روتگ و لگوج کنگ بنت۔

گوستگیں سویت یونین (سابقہ USSR) ء دور ء ماں نیادی ء ہر سامانے کہ دست کپت یکے و ملک ء جند ء جوڑ کنگین ات انت یا ایندگہ کمیونسٹ ملکاں چہ اتنگ ات انت۔ بلے نوں چوش نہ انت بزاں دنیا دراہیں ملکانی اڑ کنگیں مال

از باب گوں مزنیں وڑے ۽ دست کپ انت ۽ مردم پہ بہا ۽ سیم ۽ ہما چیز ۽ زور انت کہ
 آہاں گیشتر دوست بہ بیت۔ وردنی بازیں تہراوں مروچاں گیشتریں جاہاں دست کپ
 انت کہ پیسرانہ بوتگ انت بزاں ماسکو ۽ ڈونلڈ برگر ۽ سینڈ وچ، پیزا (Pizza) ۽ دگہ
 بازیں چیز دست کپیت، مروچاں مردمانی تب ۽ مزاج ۽ ہم بدلی اتلگ۔ آوہاں کسے
 ۽ گوں کپ جنگ ۽ وہاں آرا گوں تاواریش (کامریڈ، سنگت) ۽ لیز کارمرز بوت بلے
 مروچاں گس پدن (سر، جناب، واجہ) ۽ لیز کارمرز بیت۔

وتی دوئیں پیتگانی تر ۽ تاب ۽ وہاں من ”بالشوی تھیٹر“ ہم چارات کہ وتی
 پیشی رنگ ۽ ات من گوں وتی سنگتاں بالشوی تھیٹر ۽ Tchaikovsky
 Nutcracker اوں چارات کہ Techaikovsky ۹۲ء ۱۷۹۲ء پہ اے ہند
 (Balet) ۽ ساز وزیمیل (میوزک) ۽ حاترا نبشتہ کنگ بنگلج کنگ ات ۽ مارچ ۽
 ماہ ۽ سرجمے کت ایشی ۽ گندگ ۽ وہد ماسکو ۽ سک سردی ات بلے پندرہ ۽ ہمینکس
 مردم اتلگ ات کہ ہال (HALL) ۽ جاگہ نیست ات۔ مردم چہ سردی ۽ بلے سماہ ازم
 گرانی ازم ۽ ندرگ ۽ چارگ ات انت۔ چرے گپ ۽ من انچومارات کہ گشے مردم
 چہ ہے اتلگیں مزنیں بلدی ۽ سدلی ۽ بلے سماہ ات انت چوشیں ساہتاں مردم ہما زانتکار
 ۽ اے گشتن ۽ الم ۽ یات کنت کہ ”مرچی“ (حال) ۽ ”بانداں“ (مستقبل) ۽ سرا
 وڑے ناں وڑے ۽ ”زیک“ (ماضی) وتی درو شم ۽ یارنگ ۽ الم ۽ پیش داریت
 روس ۽ مردم کہ آہانی اندر ۽ وت ۽ زندگ دارگ بلے کچ ۽ کساس ۽ صلاحیت است
 انت ۽ یک فکرے دارنت ۽ اے جبر ہم بلے حیاں نہ انت کہ روبرکت (مغرب) ۽
 امریکہ ۽ اثر روس ۽ تہا بدلی ۽ سدلی یے آران انت ۽ یک نوکیں سیاسی ۽ مالی نظامے ۽

نیمگا روگا انت ء یک نوکیں پگر ء شعورے آہان ء چاگردکنان انت ء ہمیشی ء سبب ء
مردمانی اندر ء ہم نوکیں تب ء میلے ردوم زوران انت۔

اے دنیا ء نقشہ ء سرا بازیں راج ملک ء دود ء ربیدگ و ہد ء گردش ء لگتھمال
کتگ انت۔ راجد پتر (تاریخ) اے گپ ء شاہد انت کہ دنیا ء اے چست ء ایرتاں
کرناں بوان ء پیدا ک انت۔ مامروچی نیں یوپ ء بچاریں کہ سرجمیں ایشیا آئی ء
دست ء چیرا انت ء حاکم انت بلے راجد پتر ء اے گپ پدران ت کہ ہے ایشیا ء ہم تاں
دیراں یورپ ء سرا حاکمی کتگ۔ آریہ، عرب، ترک ء دگہ بازینانی سیادی گوں ایشیا ء
بوتگ ء یورپ ء مردمانی مزینیں بہرے ہم ہما مردمانی نسل انت کہ آہاں یک و ہدے
ماں یورپ ء ارش کتگ ء حاکم بوتگ ات انت۔ بیستھی کرن ء گڈسری سالان دنیا ء
عظیمیں ملک سویت یونین ء پرشت ء پروش ہما تھی چست ء ایرات انت، بزاں
کہ مالی نزوری ء سبب ء ودی بوتگ ات انت اے گپ کس پراموش مہ کنت کہ
روس ء اولس چوں کہ بزرگ ء وار انت بلے آئی ء تہا زندگی بوگک جوڑہ ء زندگی
انت۔ ہرڈولیں جنجالاں گوں دچار انت بلے وت ء زندگی دارگ ء جہد ء وڑے ناں
وڑے ء کنت۔ قدرت ء روس ء راچہ قدرتی مالدار کتگ۔ زمین، دریا، جنگل ء دگہ
بازیں قدرتی نعمت روس ء اولس ء میراس انت۔ منی جند ء ذاتی خیال انت کہ مروچی
بلے کہ اود ء مہلوک بزرگ انت بلے روچے ناں روچے وتی ہما طاقت ء پدا
شوہازیت کہ آئی ء چہ بازیں سبباں بباداتگ منے ملک سروک باسد انت۔ گوں
روس ء وتی سنگتی ء بدار انت چیا کہ چوچین ء امریکہ ء ڈول ء، روس ہم گوں زرباری
(جنوبی) ایشیا ء بازیں نپ ء پاندگے داریت۔ پاکستان باسد انت کہ یک غیر

جانبداریں خارجہ پالیسی یے بزورایت کہ چرائی ء گوں ہمے ملاں کہ طاقتے دارانت
شریں نزدیکی نئے کت بلناں۔ باندانت کنارجہ پالیسی انچش بہ بیت کہ منے پدمنتگیں
زندمان کمے دیروی بکنت۔ میاں ایشیا (سنٹرل ایشیا) ء ہما ملک انت کہ یک
وہدے سویت یونین ء بہرات انت۔ آہم یک وہدے کیت کہ گوں روس ء ذرکمک
بنت۔ انچش کہ امریکہ ء ہمسائگیں ملک انت۔ اے جبر ء کس انکار نہ کنت کہ میانی
(وسطی) ایشیا ء روس ء حاکمی چہ زانزدہمی کرن ء بوان ء پیدا ک انت۔ نوزدہمی کرن ء
برطانیہ ء روس ء وت ماں وتی نازرائی ء مستریں سوب سنٹرل ایشیا وت وہدے برطانیہ
پہ میانی ایشیا گرگ ء۔ چن ء لائچ کت تہ روس ء اے ہند ء راوتی حاکمی ء زرت ء وتی
سلطنت ء تہا ادارکت۔ روس ء گوں میانی ایشیا انچیں نزدیکیں زمینی (جغرافیائی)
سیادی یے است کہ پہ بہا ء سیم (تجارت) پیداوار۔ دود ء ر بیدگ ء تکاں، گوں روس
ء بینادی پالیسی ء کرناں ہمگر نچ انت۔ من ہمے ماراں کہ روس ء گوں ہمسائگیں ہمے
پالیسی ء ہچ رنگیں بلدی یے نہ ات۔ امریکہ بہ بیت یا گہ مزنیں ملکہ منی حیاں ء روس
میانی ایش ء دگہ کسے حاکمی ء زار ء نہ دنت۔ بلکن اے ملاں پہ وتی نیادی (مارکیٹ)
ء کارمرز کنت اگاں ہورت چاری کنگ بہ بیت تہ اے گپ ء مردم سر پد بیت کہ وسطی
ایشیا ء روس ء دست ماں گچی معنائے داریت۔ پد امارا جست ء پسو ہم ریسٹ کہہ
روس پرچہ اے ملاں ء آجوتی دات۔

روس پیستھی کرن ء مزنیں سیاسی، مالی ء راجی اڑ ء جنجالانی دیمپان ات۔
ہمے سبب ات کہ لینن ء سروکی ء زار شاہی ء حاکمی ولگوچ کنگ بوت۔ ۱۹۱۷ء سال ء
اکتوبر ء ماہ ء یک نوکیں ء عظیمیں آشوبے اتک۔ لینن نوکیں دور (جدید دور) ء

را، راجد پترے سے بہراں گیشینت اولی دو کے ۱۸ء تاں کے ۱۹ء سرمایہ داران ء آشوب، فرانس ء آشوب پیرس کمیون ء پریشانی جنگ۔

دوہمی دورے ۱۸ء تاں کے ۱۹ء سرمایہ دارتہک ء پرورش ء پرورش۔ ۱۹ء روس ء اشتراکی آشوب ء سوب مندی۔

اولی ء دوہمی راجد پتری دوران لینن سرمایہ داراناں چا گردے ردوم ء دور گشیت ء سیمی دورے لینن سوشلسٹ آشوبانی نام ء دنت۔

لینن چہ راجد پتری حوالگاں اے جبرے ثابت کنت کہ نون ماں دنیا ء چہ سوشلسٹ آشوباں کس داشت نہ کنت۔ لینن ء گشتناں ء ابید ہم سوشلسٹ آشوبانی آہگ ء سوب ہامالی، سیاسی ء راجی وزندمان ء وت ماں وتی جخال ات انت کہ آہاں سوشلسٹ آشوب آرگ ء راہ پیچ کت انت ہمے رنگ ء سوشلسٹ آشوبانی پرشت ء پرورش ہم انچیں مالی راجی ء سیاسی جاورات انت کہ ہمے سوشلسٹ آشوب وتی آخری حداں چہ سربوہگ پیسر پرشت۔

سوشلسٹ نظام ء پرشت ء پرش ء ڈس سالی تحریگ (تجرہ) ء کارل مارکس ء اے گپ ء راردکت کہ سرمایہ داری ء آخری منزل ”سامراج“ انت کہ وتی اندری چست ء ایر ء ججالانی سوب ء سوشلسٹ انقلاب ء حاتراروہے ہیچ کنپچ کنت، بلکن نون ابی تہ سوشلزم ء دیمروی کتگیں نظام وتی اندری اڑ ء ججالانی آسر ء سرمایہ داری نظام ء ہم بدل بوت کنت پہ درورمن روس ء نام ء گراں۔ کارل مارکس چہ ہیگل ء جدلیات ء زندگیری ء پد چونیں آسرے ء سربوت آمروچی نیں دورے حالتاں گوں ہمہ پ نہ انت۔

نوں اے سوال چست بیت کہ ماں روس ء مار کسزم ء رند گیری بوت کنت کہ ناں؟ من وتی ماسکو ء تر ء تاب ء و ہداں اے جبر گوں جہلانکیاں مارات کہ نوں روس ء مردم گوں اشتراکی نظریہ ء ہچ رنگیں نزدیکی ء تب ء نہ انت۔ کمیونسٹ پارٹی اول نہ گیپت۔ بلکن مروچاں ہے کمیونسٹ پارٹی گوں برطانیہ ء لیبر پارٹ ء پگری سرت ء نزدیکی کنت۔ اے راست انت کہ ہر دلیں حالت کہ بنت مردم ہمارنگ ء جاوراں چاریت ء نوکیں حالت مردم ء نوکیں اندازے ء پگر کنگ ء لاچار کنت ء مردم ء تہا نوکیں سسا، ودی کن انت۔ دنیا ء دراہیں ملکانی رسم انت کہ نوکیں نسل ء مردم وت ء گوں کوہنیں مردمانی حیالاں ہمگر نچ نہ کن انت ء گوں نوکیں دنیا ء ہمگام بوہگ لوٹ انت، ہے پیم ء من ہم چہ روس ء نوکیں نسل ء ہے مارتگ، کہ مار کسزم نوں آہان گوں وت دلگوش کنگ ء طاقتے نہ داریت ء نوں ایک انچیں نظریہ ء شوہاز ء انت کہ آہاں مالی، سیاسی، زہنی، روحانی، جسمانی ء زند ء ایندگہ تکاں آسراتی وات بکنت ء آہانی لوٹ ء گزراں پیلوبکنت۔

(ماہتاک آساپ جولائی 1998)

لندن ۽ تتر ۽ تاب

عبدالواحد بند یگ

چه امروز ۽ بازیں گره ۽ داراں رند وهد یکه من جاوران ۽ جواب دات ۽ دو ستمبر ۽
 روج ۽ ساعت دوانزده ۽ اسماعیل ممتاز ۽ گلف ایر ۽ سوار بوتوں ۽ دیم په لندن ۽ راه
 گپتوں۔ ساعت ۽ نیمه ۽ رند منے بالی گراب مشکت ۽ بالی پٹ ۽ نشت۔ اداں منے
 گراب بدل بیگی ات ۽ دگه مزینں گراب ۽ لندن روگی کپت۔ پورنیں یک ساعت ما
 مشکت ۽ بالی پٹ ۽ وهد ۽ تیلانک دیان اتوں ته ڈیوٹی فری شاپ ۽ دو ورنائیں بلوچ
 گوں من ڈیک وارت انت سکین وشر وین ورنات انت چراهاں یکے ۽ نام عبدالسلام
 مندی ات۔ آئی ۽ وتی پجاروکی کنان ۽ گشت که من مند ۽ گیاب ۽ نندو که آں بلے اے
 وهدی اداں مشکت ۽ جاہ منداں ۽ میجر عبدالمجید ۽ همساہگاں۔ من وتی پجاروکی کرت گرا
 اے ورناسک وٹ بوت انت ۽ منے بیگانگی دُوراہت ۽ ماہورتور بوتیں۔

وهد یکه ما مشکت ۽ وهد ۽ حساب ۽ ساعت یک ۽ نیم ۽ مزینں بالی گراب ۽
 سوار بوتیں کہ آتچک ۽ لندن ۽ روگی ات ته آئی سواری گیشتر انگریزات انت کہ چه
 خلیج ۽ کُنڈ کُنڈاں اتلگ ات انت ۽ په لندن ۽ روگ ۽ ات انت۔ وهد یکه گراب ۽
 مشکت ۽ زمین ۽ یله دات ۽ سُنڈ ۽ په آسمان ۽ نیمگ ۽ دات ۽ پدالہتیں منٹ ۽
 رندتچک بوت ۽ وتی راه ۽ گپت گرا گراب ۽ وشر و وٹش چالمیں جنک مسافرانی
 خدمت ۽ ساڑی بوت انت۔ اے سفر ۽ من یک گپے مارت کہ چه کراچی تا مشکت ۽
 مسافراں کہ گیشتر پاکستانی ات انت۔ اے جنک آں ایشاں ۽ کمارنه کرت ۽ اے

رنگیں خدمت اش نکرت کہ نوں کنگانٹ۔ ایش مسافرانی نیما روگ ء آہگ ء ات
 انت ء ہر یکے ء چاران ات انت کہ بلکن آہاں دگہ چیزے حاجت بہ بیت من ہے
 مارات کہ پاکستان ء مردماں ء دنیا ء ایدگہ مردمانی عزت ء شہرپ چنکہ بُرز ء بلند
 انت۔ آوانی ء ایشانی وردناں ہم مزینیں پر کے آست۔ آہاں گوں کجام چماں چارگات
 انت ء ایشاں پہ چے نگا ہے چارانٹ۔

من وتی دل ء جیڑگاں اتاں کہ اصل ء تاریخی لحاظ ء پشک ء شلوار بد قسمتیں
 بلوچانیک انت کہ آزمانگ ء ایشی مزینیں عزت ء شہرپے بوتگ۔ مہذبئی، عزت ء
 غیرت ء نشان بوتگ بلے نوں ہے نشان گوں دست ء ناکساں کپتگ کہ دنیا چماں
 ہمک گندگی ء نشانی انت۔ بقول ء فردوسی ء ”تقو برتو اے چرخ ء گرداں تقو“

خیر، بالی گراب گوں یکیں رفتار ء روان ات ء من وتی دل ء بے نہیں
 جیڑگاں گرفتار اتاں، ہپت یاہپت ء نیم ساعتاں رندوہدے بالی گراب ء جنک ء گوں
 وتی شیرکنیں گٹ ء توار کہ شہرپ مندیں مسافراں شماراگاں دگے چیزے ورگی انت
 گڑا حکم بکن ات اگاں ناں گڑا دمانے ء رند مئے گراب لندن ء نزیک کنت۔ چریشی
 رند چہ شہادست بندی کنیں کہ شہاوتی تنگاں بہ بندات ء ورگ ء ٹیبیل آں آہانی جاگہاں
 سک کن ات ء وتی کرسی آں راست کن ات۔ گوں ہے ڈاہ ء من یک کوپے کافی ء
 لوٹت ء وارت ء پدا حاجت جاہ ء چکرے کہ پدا لندن ء بالی پٹ ء نگیگ مہاں۔ ہے
 رنگ ء ایدگہ مسافراں ہم وتار راحت کرت۔

دمانے ء رند پدا توار بوت کہ مالندن ء ایتھر وایر پورٹ ء نزیک رنگیں ء
 ایر آہگ ء وڑائیں شہا تیار بکن ات۔ حیر من وتی کوش پاداں کرت انت ء تیار
 بوتوں ء پدا ہماوہد بالی گراب ء وتی پادگ ماں بالی پٹ ء ایردات۔ اے وہدے ماکمیں
 لہرزگ بوتیں کہ باریں لندن ء امیگریشن گوں ماچون پیش کیت پرچیکہ مارا حال

رست ات کہ آگوں پاکستانی پاسپورٹ والہاں سکت توند پیش کابنت۔ پھ ترس ۽ لرز
 و ہدی کہ من ای میگریشن ۽ قطار ۽ اوشٹوک اتاں ای میگریشن افسراں چاران اتاں کہ آ
 گوں مسافراں چون پیش کابنت ۽ چونین انت۔ اے افسرانی تہا سیاہ پوست
 ہندوستانی پوست ۽ افسر ہم است ات۔ من دعا کرت کہ منی بہر ۽ انگریز افسرے بہ
 کپیت شرانت، آخر کار منی وار آتک گرامنی دعا قبول بوتگ ات ۽ منا یک انگریز
 افسرے ۽ اشارہ کرت کہ بیا۔ من سکت وش بوتوں ۽ دیم پھ ہمانی ۽ شتوں۔ آخانوادہیں
 مردم ۽ مناد وجست کرت۔ من پسود اتاں ۽ آئی ۽ منی پاسپورٹ ۽ ٹپہ یے جت ۽ گوشت
 نئے برو۔ من پگرے ۽ گپت ۽ در آہتاں وتی ہر دزرتاں ۽ چہ کسٹم ۽ راہ ۽ در آہتاں دنیا
 جہان ۽ مردم روگ ۽ آیک ۽ ات انت۔ مردم انچو بازات کہ منے ڈکال زدگیں ملک
 ۽ انچو مور ہم نیست انت کہ اود ۽ مردم ۽ کیشتی ات۔ بہر حال من ہما جا گہا اوشتاں کہ
 اود ۽ جا گہی مردم پھ وتی مہمانانی زورگ ۽ کابنت۔ اود ۽ رسگ ۽ گوں ڈاکٹر نصیر دشتی ۽
 لندن ۽ بلوچ دوست ۽ مہمانداریں میر عبدالصمد بلیدی ۽ منا مبارزاں زرت ۽ وتی کار
 موٹر ۽ نیمگ ۽ برت۔ راہ ۽ منی پارکیں مہماندار واجہ اقبال بلیدی منے ودار ۽ ات آ
 اش زرت ۽ دیم پھ دگہ نیمگے ڈاکٹر نصیر لوگ ۽ شتیں۔

اے شپ یک شہبے نیگ ات۔ چومد امی وڑ ۽ میٹری ۽ مچی نیست ات
 بلے پدا ہم لندن لندن انت۔ سکت پہک ۽ پلگار ۽ روشنات اود ۽ انسان محفوظ انت
 نئے ذرائی ترس ۽ تاکہ ڈاکٹر لوگ ۽ رستیں آچہ سنٹر لندن ۽ سکت دور ات۔ لندن ۽
 تہا لوگ سکت گران انت و خاص پھ ہما مردم ۽ کہ آطالے ۽ پھ وانگ ۽ شنگ ۽ آئی کار
 وانگ بہ بیت۔

ڈاکٹر نصیر ہم طالبے میڈیکل ۽ PHD کنگا انت۔ ورنائیں میر گزین ہم
 ہمو دار وچ ۽ وانگ ۽ انت ۽ شپاں کار ۽ انت۔ دمانے گپ رپ ۽ دیوان ۽ رند واجہ

عبدالصمدؒ میراقبالؒ چہ موکل کُرت ء دیم پہ وتی لوگاں سُت انت۔

اے شپ ء روچ ء دومی روچ ء پہ دم ء راست کنگ ء گوازینت ء سیمی
 روچ ء ڈاکٹر ء مناہے علاقہ ء راہ ء رھبند، بس ء اسٹاپ ء ریل ء اسٹیشن ء ہماہند کہ
 چہ اود ء ریل بدل کنگ ات انت سوج دات انت۔ چریشان ء ابید آئی ء مناہرگ ء
 سر برت کہ آترا دنیا ء نیام گشنت۔ آئی نام انت گرین وش (Green
 Wiech) کہ اودا ہما زمانگ ء سائنسدانے ء دنیا ء جہان ء وہد ء پاس گیشنتگ
 انت۔ آفرین بات ہے مرد ء کہ ہما زمانگ ء آئی ء پہ دور بین ء گوں دگہ از باباں دنیا ء
 وہد ء پاس گیشینتگ انت ء تاں روچ مروچی کہ سائنس ایندگہ دیماشتگ ہم آئی وہد ء
 پاساں رد کرت اش نکر تگ۔

اے رندی نیں تڑ ء تاب ء ہم منی جہد ہے بوتگ کہ من لندن ء جاہ منندیں
 زبان دوست، راجدوست ء ادیبان گند ء نند بکناں وتی حالاں اش بدیاں ء آہانی
 دڑیں دا نکا گوشداراں کہ آواز دیماشتگیں ملکہ ء نشنگ انت پہ وتی زبان ء راج ء
 بابت ء چے پکر کنگ انت۔ بلے اے رندی اود ء بلوچ چہ پاکستان ء اردانی دستاں بلوچ
 ء ہشتاد سالی نیں سروک ء راہدر برنواب بگٹی ء شہید کنگ ء سکت پدرد ء ٹپیک ات
 انت۔ اے بابت ء من سویڈن، ناروے ء ڈنمارک ء ٹیلیفون ء سراگپ جت آہم چہ
 حاکمانی اے کار ء بڑینگ ء شزار اتنت۔ ہے روچاں جرنیل مُشر ف بلجیم ء آہگی ات ء
 لندن ء درستیں بلوچ تیاری کنگ ء اتنت۔ کہ ماہمود ارویں ء آئی خلاف ء مظاہرہ
 کنیں بلے رندا سہی بوت انت کہ آئی ء وتی روگ ء وہد ء پاس بدل کرتگ۔ اے
 رندی من ماں لندن ء ہما سنگت کہ دیست ء ڈیک وارتاں آہاں گیشتر بلوچ ء
 بلوچستان ء جاورانی سراگپ جت۔ پرچیکہ کہ آچہ انٹرنیٹ ء سبب ء چہ ماگیشتر سہی ء
 سرپدات انت۔ ہمک روچ ء رکارڈ گول آہاں ایرات انت۔ آسنگتے کہ من دیست

چہ ڈاکٹر نصیر دشتی، عبدالصمد بلیدی، میر اقبال، کہداه عبدالغنی، گزین، ابید واجہ اسماعیل امیری، واجہ عبداللہ سیاهوٹی، واجہ غلام رضا حسین، ڈاکٹر حبیب اللہ ملکی، واجہ علی رئیس، واجہ ولید گربنی، جمشید امیری، رحیم بندوٹی، واجہ آشکان، واجہ مہر داد، واجہ غلام نبی، واجہ ناصر محتشمی، واجہ رحمت شستونی، واجہ عبدالباقی، واجہ میران، واجہ حسن ہمد، بانک بیاتا، واجہ صابر بلوچ، واجہ انور زیندینی، واجہ احمد زیندینی، واجہ اسلم، واجہ عید محمد کرد، دگہ سنگتاں گند، نند کرت۔ اے رندی اے تم میں سنگت چہ بلوچستان، جاوراں، نواب بگٹی، کوش، پریشان، گمگ ات انت۔ بلوچی زبان، ادب، چٹا بے خیال، شمشکارا، ات انت، ہر یکے و ت ماں و ت، گوں یورپ، ایدگہ بلوچاں ٹیلیفون، انٹرنیٹ، پالٹاک، وسیلہ، حال احوال کنگ، دست گٹ ات انت۔ ہمے نیام، احوال بوت کہ جرنیل مشرف 28 ستمبر، گوں برطانیہ، وزیر اعظم، ملاقات کنت آہم، چہ لندن، دوردگہ جاگہے۔ ایشاں زوتاں زوت ہمود، دگ، بند، بست کرت، ہماروچ، گوں زہگ، زالبولاں ہما جاگہا، رست انت۔ من ہم ایشانی ہمراہی، شتاں کہ اود، احتجاج، وڑ، ڈولاں بچاراں، ہما بلوچے کہ من ندیستگ آہاں بگنداں۔ سفارت خانہ، مردم آتک، بلوچانی زہرناکین نعرہ، کوکار اشدت انت گوں اے جاورانی گندگا گوں آہاں جرنیل، پروگرام بدل کرت، دگہ راہ، در بندے، بند، بست کرت۔ بلوچاں تاں شام، ساعت شش، ودار کرت بلے جرنیل نیاہت، حالانکہ سرکاری حساب، آئی پروگرام ساعت دوات۔ بلوچانی دل، زنگ کہ ہماروچ، رچگی ات انت، دل، منت انت، ٹرنڈان، کپان، واتر بوت انت۔

اے روچ، ثواب، من ناروے، احسان ارجمندی، ڈاکٹر حیدر، ولی محمد زیندینی، غلام حسین بلوچ، حبیب بلوچ، قادر جتوٹی، دگہ بازیں بلوچے دیست منی دل، ات کہ اکبر باز کزنی، ہمے بلوچانی ہمراہی، بگنداں بلے ندیست۔ اے جلسہ،

مظاہرہ ء بند ء بست منی خیال ء عبداللہ سیاہوئی ء کوپگان ات۔ پرچیکہ من آترا
 گیشتر ایکٹیو دیستاں۔ دگر روچے کہ من بیسٹنگ ء ڈاکٹر حبیب اللہ ملک ء چارگا
 شتوں تہ آہم ہموداوتی کارے ء آہتنگ ات یک گدارے دیست۔ منی خیال ات کہ
 آترا آئی کوہنیں زبان دوستی ء راجدوستی ء ترانگاں پریناں کہ بلکہ پدازبان ء ادب ء پڑ
 ء دؤر بکنت بلے آئی ء مناوارندات ء زوت پہ لندن ء راہ گپت۔ چرائی رند منی خیال
 ات کہ بلکن جاہے نہ جاہے دپ بہ کپیت بلے چوش نبوت۔ ڈاکٹر واحد، ہوشنگ
 نورائی ء محمد امین لاشاری وڑیں بے مٹیں سنگتاں ٹیلیفون ء سراحال احوال بوت۔ لندن
 ء بلوچانی زبان دوستی ء راجدوستی چا ایدگہ ہندانی جاہمنندیں بلوچانی وڑے وتی مٹ
 وت انت۔ آوانی مہمانداری، مردم گری ء بلوچی ء ہچ پر کے نیاہتنگ انچوزانگ
 بیت کہ آنگت وتی پت ء پروکی ملک ء وتی میتگاں نندوک انت ہما زبان
 دوستی، بلوچ وتی دوستی دود ء ربیدگ ء بلوچی ء پابندات۔ اسماعیل امیری ء بگندے تو
 گوشے کراچی ء نشنگ ء تپتان ء کشگا انت، علی رئیس گوشے ہہچان ء دمکاں
 تزگا انت، صمد، اقبال، عبدالباقی ء کہدہ عبدالغنی بلیدہ ء بٹ ء بازار ء تزگا انت، غلام
 نبی لیاری ء ہوٹل ء یک کش ء چاورگان انت۔

ولید ہما گڑے بن ء تگہ انت ء چلیم کشگ ء انت۔ ڈاکٹر نصیر ماں کنجستی ء وتی
 اوتا کہ ء نشنگ ء مجلس انت۔ ڈاکٹر حبیب اللہ ملک انگت زاہدان ء گوں مہماناں تزے
 تاب ء انت۔ ہے وڑے ایدگہ سنگتاں کہ ہر کس ء ماں ملک ء دیستگ انگت ہما وڑے
 مارایت اش۔

اے رندی من ماہے ء بیچ روچ ماں لندن ء گوازینت ء پشتری گوازینت
 سہب ء بگرتاں شبپ ء نیم ء ہما بسانی سواری، ہما ریلانی سرے رو ء آ، ہما ریزرین ء ریلانی
 چک ء ہونڈ پہ ہونڈ بوہگ ء چومارے چہ ہونڈاں دارا ہگ، اے سڑک ء پراسڑک

بوہگ ۽ تان بیگہ ۽ سٽے ۽ چار دم برگ ۽ پداپہ شیفر ڈبش ۽ دیم کنگ ۽ اقبال ۽ دکان ۽ نند ۽
 گریں کافی ۽ ورگ زبان، راج ۽ وطن ۽ حال احوال کنگ ۽ ساعت شش ۽ اقبال ۽
 دکان ۽ بند بوہگ ۽ اگاں اے وهد ۽ حسن ہدم ۽ چہ کار ۽ چھٹی بوہگ ۽ وهد بوت گڑا آئی ۽
 فون ۽ سراما را حال دات کہ من پیدا کاں، آئی آہگ ۽ پدا آئی لوگ کہ نزیک ات اود ۽
 روگ، نندگ ۽ دیوان کنگ ۽ بانک بیات ۽ ہم چہ کار ۽ چھٹی بوہگ ۽ رسگ ۽ منے
 گندگ ۽ گلاں بوہگ ۽ مارا بیا پخیر کنگ ۽ وش آتک ۽ جوڑی ۽ رند پما وڑ وڑیں
 ورگ گرادگ ۽ مئی دیماد یگ بز اے ساعت ۽ اے روج آئی شتر تریں ساعت ۽
 شتر تریں روچان ات۔ بانک بیات اصل ۽ پولش جنین آدمے ۽ حسن ہدم ۽ فلیٹ ۽ جاہ
 منندانت ۽ سکیں بلوچ دوستے ۽ مہمانداری ۽ چہ بلوچاں گامے دیماترانت۔

ماہے ۽ پیچ روج پہ وش ۽ تڑ ۽ تاب ۽ گوازینگ ۽ رند 14 اکتوبر ۽ من ارادہ
 کرت کہ ڈاکٹر نصیر ۽ اجازت کناں ۽ بیگاہ ۽ وهد ۽ ریل ۽ سوار باں تاں شام ۽ ہپیت ۽
 ایئر پورٹ ۽ رساں بریفنگ کناں ۽ ایمیکریشن کنا تاں کہ شپ ۽ دہ ۽ منے بالی
 گراب بال کنت دیم پہ بحرین ۽۔ بلے صمد بلوچ ۽ فون کرت کہ من کا یاں ۽ وتی موٹر ۽
 سراترا ایئر پورٹ ۽ براں۔ گڑا آخر کار میریں صمد ۽ گپ وتی کرت ۽ آتک من ۽ ۽
 برت ۽ جہاز والا آئی دستادات۔

لندن ۽ وهد ۽ پاس ۽ ساعت دہ ات کہ منے گراب چہ اوداں بال کرت ۽
 یک کش ۽ بال کناں ۽ تاں بحرین ۽ وهد ۽ پاس ۽ حساب ۽ صہب ۽ ساعت شش ۽
 نیم ۽ بحرین ۽ سربوت۔ ایمیکریشن ۽ پیش پجار بحرین ۽ ورنایے فیصل نور ۽ منی ویزا
 گونا ات آتک ۽ من ۽ ۽ وش آتک کرت ۽ تا کہ چہ ایئر پورٹ ۽ ڈن برت ملا
 عبدالقدوس کہ ڈن ۽ ودار کنگات آئی گور ۽ رسینت۔ جوڑی ذرا ہی ۽ رند راہگ
 بوتیں پہ بحرین ۽ منا اے نیمگ ۽ کہ اوداں مہر وانیں ۽ مہمانداریں بلوچ ہاؤس ۽ در ۽

دیوان منی ودارءات انت۔ چوشکہ من چدو پیش وتی سفر نامہاں نبشتہ کرتگ کہ بلوچ
 باؤس ماسٹر لال بخش، عبداللہ عبدی، ملا عبدالقدوس، رسول بخش خاموش انکل
 اسماعیل ء کہدہ محمد حسین دشتی ء وڑیں بلوچانی لوگ انت کہ مدام مئی وڑیں راہ گوزی
 آں وتی ساہگ ء جاہ دنت ء مہر بخشانیت۔ بلے مروچاں چاریں سنگتاں انکل اسماعیل
 ء کہدہ محمد حسین دشتی قول بلوچانی فنش بوتگ انت ء ملک ء انت۔ انکل اسماعیل
 مان گنز ء مسیت ء ملا انت ء کہدہ محمد حسین الم ء وتی میتگ ء پریں کہدہ یے ء را
 ریٹائر کرتگ ء اود ء سیاسی سماجی کاراں گلانش انت۔ بلے من بحرین ء چہ سنگتاں
 جست ء پرس کرت کہ باریں مئے کہدہ کسے ء دیستگ کجانت چے کنگا انت بلے
 محکمیں حال کس ء ندات۔

اے رندی لندن ء من نوکیں دو چیز دیست اولی چیز یک ریلے ات کہ
 ڈاکٹر نصیر ء ہمائی دو سے رند ء مناسر کنائنت۔ اے انجیں ریلے انگریز ء جوڑ کرتگ
 کہ بغیر ڈائیور ء وت روت۔ ہمک اسٹیشن ء وت اوشتیت ء وت راہادگ بیت۔ وتی
 وہد ء پاس ء وت زانت۔ نہ اسٹیرنگے، نہ گیرے ء نہ بریک ء کلچ یے داریت۔
 دومی چیز آکسفورڈ ء شہر انت کہ من واجہ رحیم بندوئی ء سوب ء دیست۔
 آکسفورڈ مزن نام ء توارے ء واہندانٹ ء تاریخی نامے داریت۔ چریشی یونیورسٹی ء
 مزن مزینیں ء نامداریں مردم فارغ التحصیل بوتگ انت، مزن مزینیں نام اش در
 آورنگ۔ امریکہ ء صدر بل کلنٹن ء بگر بے نظیر ء منی حیاں ء محمد علی جناح ء ہم ہے
 یونیورسٹی ء ونگ۔

آکسفورڈ ء تڑ ء تاب ء وہد ء واجہ بندوئی ء گوں من درائنت کہ بل کلنٹن
 انگت ہم وہدے کہ برطانیہ ء تڑ ء تاب ء کئیت گڑ الم ء آکسفورڈ ء ہم پتہ تڑ ء گردے ء
 کئیت۔ وتی طالبی ء زمانگ ء گیر کاریت۔ ہما دمک ء کلاس روم ء ہما استاد اں گوں

دپ کپیت۔ پداہما بارء ہم روت کہ اودء طالبی ء زمانگ ء کدی کدی بیڑے یادگہ نامے دارتگ۔ اے بارہم چو یونیورسٹی ء چارسدسال کوہنیں بارے۔ ایشی میزء بیچ ہم ہما زمانگی انت۔ نوں ہم کلنٹن و ہدے کتیت ہے بینچانی سراندیت ء تامے وارت ء پادکتیت روت۔ من ہم چہ واجہ بندوئی ء پرمائش کرت کہ مناہم ہے جاہ ء بہ بر۔ آئی ء منابر ت ء ہے بارشڑی ء پیش داشت، ماہم ہمودا آپے تامے وارت ء وتی کلی گوں ہما طالبان، استادان ء ہما مزینں مردمانی جاہ ء درنجت کہ اودا آوانی کلی درنجوک ات انت۔ عجب ترین گپ ایش ات کہ اے بارء نندوکیں مردم درست ورنائیں جنک ء بچک ات انت۔ پیریں مردم من ء واجہ بندوئی اتیں۔ چریشی ابید شہر دمکاں ہے گیشتر ورنائیں مردماں تڑ ء تاب کرت۔ واجہ بندوئی ء گشت کہ اے شہر وانگ ء شہر انت ء ادء گیشتر طالب انت ء طالب کایت۔ آکسفورڈ ہمیش انت۔

(ماہتاک بلوچی دسمبر 2006)

ترے کتابِ قطرے

عبدالواحد بند یگ

من 5 مارچ ء بحرین ء سر بوتوں۔ بلے اے ماہ ء اے سال پہ بحرین ء
 براہندگاں شتریں سالے ء ماہے نہ ات۔ منی بیل ء ہمبیل، بلوچ ء دوزواہ ء آئی دیمرتی
 ء واہگدار چہ وتی ڈیوٹی ء سبب ء ناگیگ ات انت۔ دومی نیمگ ء پہ اود ء بلوچاں
 اے سال نہ وشیں سالے ات آئی سبب ایش انت کہ اود ء واجکاراں پیسلہ کرتگ کہ
 ہے سال ء بازیں مردے چہ کار ء درکنگ بیت چیا کہ نوں آہانی ضرورت پشت نہ
 کپتہ ء اود ء مردم گیشتر بے روزگار انت آہانی جاگہا ہندی مردماں جاگہ دنیگ بہ
 بیت۔ چہ ہے پیسلہ ء سبب ء مئے مردمانی دل لاپ ء نہ انت ء آہے گڑ ء منج ء کپتگ
 ات کہ اگاں مارا چہ اود ء در اش کرت تہ ملک ء بیروزگاری چہ اود ء گیشتر انت ء مئے
 آکبت چون بیت۔ دومی مزنیں ء ناوشیں جبرایش انت کہ بازیں بلوچے گوں چکاں
 ہمودا جاہمندان انت۔ چک اش باز انت ء پت ء آمدن کم انت۔ پت چکاں ماں
 اسکولاں وانینت نہ کنت ء اود ء چاگرد ء حساب ء ہرچ مئے ہم دات نہ کنت ء گر ء دار
 کت مئے ہم نہ کنت۔ چہ ہے سبب ء چک داں شپ ء نیم ء ماں بازار ء یلہ انت۔
 اود ء مردمانی گوشگ ء رد ء بلوچانی اے تنگہ نیں بچ ہما کاراں کنگا انت کہ اود ء بیان
 کنگ نہ بیت۔ گیشتر بینانی پت ہم چہ ایشانی کار پداں سہی انت، بلے ہچ گشت نہ
 کنت اش۔ بس برگیں مات اش سہسی نہ انت ء ہے امیت ء وداری انت کہ کدی

منی چک مزن بیت ء شتریں نامے درکار بیت کہ ”قبر پیرک ء انبوه بہ بیت“ اگاں
 اے بڑگیں مات چہ وتی نازاکیں بچانی کار پداں سہئی بہ بنت گڑا و دلترک بنت ء
 مرنت۔ پرچا کہ آہانی سدرگاں یکے ہم نہ جنگ کہ آھیانی رودینتگیں بچ اے حال
 رسنت۔ آہاں شپ وتی جاہ ء روچ ء ہم ماں واب ء ہے واب دیستگ کہ منی تنگہ نیں
 بچ مزن بنت ”گلا لک بنت چوٹو آں رندنت نام ء پت ء رژنا کنتت قبر ء پیرک ء انبوه
 کنتت“ بلے ارمان سدا رمان مات ء چٹانی دیما امب ء بدل ء کرگے رستگ ء شاہ
 نئے جنگ۔

سے مارچ ء پہ بحرین ء تڑ ء تاب ء و ہدیہ کہ چہ باگیں کوٹہ دراتکاں گڑا
 آروچاں کہریں زمستان ء سبب ء کوٹہ ء درچک ء دارلوج ء چوسا ہدار ء میک ات
 انت۔ سبزگ ہچ نیمگے نہ گواہت۔ ماں کراچی ء واجہ جی آرملٹا، میر دوست ء علی عیسیٰ ء
 وشیں دیوانان ء واجہ محمد بیگ ء پُر مجگیں تراناں بہر مند بوتان، بلے ما انگت سیر دیوان
 نہ اتیں کہ منی بحرین ء روگ ء چین ء لانچ بنا بوت۔

5 مارچ ء مہذب ء منے بالی گراب بحرین ء و ہدیہ پاس ء حساب ء ساعت نوہ
 ء ماں بحرین ء بالی پٹ ء رست۔ ڈن ء دراہتوں تہ وشی ء گل ء بال بوتوں کہ عبد اللہ
 عبدی ء ہمراہی ء اسماعیل ممتاز ء عبد القدوس قاضی زادہ منی وش آتک ء اوشتوک ات
 انت۔ واجہ عبدی ء عبد القدوس دانچی نیں مہماندار انت، بلے اسماعیل ممتاز لبرزانکی
 حذمتگارانہ دل ء ڈیکی انت۔ ادب ء دوزواہ ء ادبی دیوانانی پل انت۔ ایدگہ بڑگیں
 ادیب ء شاعر کدی اول لیل ء کدی آخر لیل انت ء خاصیں رنگے ء و ہدیہ محرم ء ماہ
 بیت گڑا رستیں شاعر ء ادیب ء بلوچی ء واہگ دارشپ ء روچ ماں ڈیوٹی ء انت
 پرچیکہ منے شاعر ء ادیب ماں بحرین ء پولوس ء کار ء انت۔ اودے ہے ممتاز انت کہ ہر
 کجا بلوچی ء گپے بیت آئی لیل ء نہار پماد دیوان ء وقف انت۔ پدا ہم آفرین انت

ہے سنگتاں کہ شبؓ ؓ روجؓ ؓ ڈیوٹیؓ ؓ رندہم و ہدکشؓ ات انت روچے شمؓ دومی روجؓ ؓ کانتت مئیؓ وڑیں و ہذوالےؓ ؓ راہؓ وسواس کنگؓ ؓ نہ اوشت انتؓ ؓ دلبدیؓ اشؓ دات کہ مابلوچیؓ ؓ کارانؓ ؓ گونیں گڑتی مکنؓ ؓ۔ اے سنگتانیؓ تہا واجہ چا کر علیؓ ابرارؓؓ اسلمؓ گر مکانیؓؓ غلام نگوریؓؓ جعفر امامؓؓ یونس نصیرؓؓ ملّا یاسینؓؓ ڈاکٹر عبدالمجیدؓؓ رشید صلاحؓؓ عبیدناشادؓؓ کہدہ محمد حسینؓ کہ ہر وہدؓ ؓ مناد لبڈیؓ اشؓ دات ؓ چہ وتی و شیں مجلساں شات اشؓ کرت۔ چہ اے سنگتاں ابیدوشؓ دیوانؓ ؓ سنگینیں بیلؓ ؓ ہمسبلؓ واجہ محمد حسن زین الدینیؓ کہ ہمک روجؓ چہ وتی مجلسؓ کہ گیشتر پہ بلوچیؓ زبانؓ ؓ بلوچؓ تاریخؓ ؓ بابت ؓ ات انت مارا ز بہرےؓ نہ کرت۔ واجہ ماں بحرینؓ ؓ پہ بلوچاں کلاتے۔ نیست چوشیں بلوچے کہ آترا پہ حکومتؓ ؓ جائزیں کارے بہ بیتؓ ؓ واجہ محمد حسنؓ ؓ گورہؓ بیتؓ ؓ آئی کارہؓ منیت۔ بزاں مدام پہ بلوچؓ ؓ کارہؓ خدمتؓ ؓ ساڑی انت۔

اے رندیؓ چہ خالد اسؓ ؓ بازیں سکیناں منؓ وتی پاسپورٹؓ ؓ فوٹو کاپی قطرہؓ راہ داتؓ ؓ منی ارادہ ات کہ منؓ اے رندیؓ قطرہؓ تڑؓ تابؓ ؓ کناںؓؓ علی عاقل رندہؓ مز نہیں جہدےؓ ؓ رند ویزا بے دست کپت۔ ویزا تا کہ پمنؓ آتکؓ ؓ رستؓ ؓ منؓ ٹکٹ کرتؓ ؓ شتاں تہ منیؓ پروگرامؓ ؓ حسابؓ ؓ بازیں روچےؓ گیشتر ماں بحرینؓ ؓ شت۔ حالانکہ منی ارادہ ات کہ منؓ دہ روجؓ چہ بیستؓ ؓ ہمؓ گوست انت۔ مارچؓ ؓ آخری روجؓ ات انت کہ عبدالقدوسؓ ؓ چا کر علیؓ ابرارؓؓ منازرتؓ ؓ بالی پرتؓ ؓ رسینتؓ ؓ خدا حافظ کرت۔ تا بالی گراب قطرہؓؓ سربوت۔ منؓ یکؓ پیمؓ ؓ جیڑگا اتاں کہ ناں منؓ علی عاقلؓ دیستہؓ ؓ ناں آئی منؓ ؓ دیستہؓ باریں ماچتوریکےؓ دومیؓ ؓ پجار کاریں۔ بلے وہدیکہ قطرہؓؓ پادایرکت تہ یکؓ واجکارےؓ گوں اگالؓ ؓ کندورہؓ ؓ آہتؓ ؓ چہ منؓ جست گپت کہ واجہ تو علی عاقلؓ ؓ مردم نئے منؓ گشتؓ آہوؓؓ گڑا آئیؓ ؓ گشت کہ تو ہمدابوشت کہ منؓ آترا کاراں۔ بزاں آ لاؤنجؓ ؓ تہا کسٹمؓ ؓ نزیکؓ ؓ پمنؓ اوشتا تگ اتؓ ؓ منؓ چرائیؓ دیما گوستاں بلے یکے دومی

۽ پڄاڻيا ورت۔ بهر حال دمانے ۽ رند من ۽ زباندوستين علي عاقل ڏيک وارت ۽ دست ۽ دروت بوتين ماں دوحه ۽ بالي پٽ ۽ درستي راستي بڻيگ ۽ رند و اجهاں منازرت ۽ ديم په آئي لوگ ۽ شئين۔ ماں قطر ۽ بزرگين بلوچ مزدور کارانت بقول آهاني ”ماسير کارين بلے سير لاپ نہ نيس“ دمانے ۽ رند شاعر ۽ اديب واجه عبدالطيف عادل ۽ من چه 1987 ۽ پڄاروڪاں اے واجکار شترين بااخلاق ۽ شرف مندیں بلوچے، بلے اينکر وهداں BNM ۽ شويس سياست ۽ سبب ۽ چماڏور ۽ گستاوت۔ آچه وتي تڇڪي ۽ مخلصي ۽ سبب ۽ سدک ۽ دل ات که آجوتی ۽ حق خوداراديت ۽ گروک هيے BNM انت باقي درست راجدوست نہ انت۔ بلے پانزده سال ۽ دراجين مدتے ۽ رند واجه ۽ وتي سنگتاں پڄا آورت که اے واجکار چه وتي گوشتناں هر سال يک گامے پدکنزنت چوشکه آهاني اولي جار آجوتی ات، دومي حق خوداراديت، سيمي پارليمان، چارمي وزارت، پنجمي پارليمانی سيڪريٽري، ششمي صوبائي وزارت، هپتيمي مشيري، هشتمي ضلع ناظمي، نهيمي ضلع نائب ناظمي، دهيمي تحصيل ناظمي، يانزدهيمي تحصيل ۽ نائب ناظمي، دوانزدهيمي يونين کونسل ۽ ناظمي، سينزدهيمي يونين کونسل ۽ نائب ناظمي، چاردهيمي کونسلر، نوں BNM ۽ سياست ۽ چو حسابدان ۽ حساب ۽ بگر گرا آسرے چوش در کڻيت۔ په درور آجوتی۔ حق خوداراديت۔ پارليمان۔ پارليمانی وزارت۔ پارليمانی سيڪريٽري۔ صوبائي وزارت۔ صوبائي مشيري۔ ضلع ناظمي۔ ضلع نائب ناظمي۔ تحصيل ناظمي۔ تحصيل ۽ نائب ناظمي۔ يونين کونسل ۽ ناظمي۔ يونين کونسل ۽ نائب ناظمي۔ کونسلر = 0+0+0+0+0+0+0 اے حساب ۽ نوں هر کس سر پد بيت که يک پارٽي يے چه آجوتی ۽ ٿل ۽ به سديت کپاں به بيت پُر شان به بيت ۽ جهل ۽ تاں کونسلر ۽ به رسيت گرا شمنے حياں ۽ چون بيت۔ هے رنگ ۽ واجه عادل ۽ هم پانزده سال ۽ هميشاني سر ۽ چم سڪ داتگ انت که بارين اے پارٽي که چه سياست ۽ بزرترين ٿل ۽ سگ

ات جہل بنیت ء بہ رسیت آئی چنکریں بہرے پشت کپیت۔ گڑا آئی ء کونسلمری ء
گچینکاری آل دیست کہ آسربچ۔ کجا آجوتی ء دُھلانی گڑگ ء کجا کونسلمری ء کٹگ ء
دُر ء دوچ۔ بقول قاضی ء ”سرکن ء پرکن، ہُپ کن ء بچ، بلے اگاں تاوانی حساب ء بہ
جننے کہ چریشانی دستاں راج ء چنکہ تاوان رستگ آسدمری انت۔ آہاں راج ء تپاکی
پروشت راج ء را بہر بانگ کرت۔ شریں سرداراں حراہیں سردارانی رم ء جت۔
شریں مُلاہاں زرت سستیں ملّاہانی کتار ء اوشارینت۔ پتاں گوں چکاں، براس ء
گوں براساں میٹرینت۔ دروگ و بدبری رواج دات، درمیانہ یا جہلی طبقہ ء دروگیں
نعرہ دات ء بلوچ راج ء بہر ء بانگ کت۔ ایشاں ہما کرت کہ بچ بلوچے گوں بلوچے
ء نہ کرتگ۔ طالبان پہ وانگ ء نہ اشت۔ ٹیچر انجیں بہرتی کنائنت کہ وانگ
نزاننت، نقل ء را رواج اش دات۔ دُزی، دروگ ء چرس ء تریاق ہیرون کہ پہ
خانوادہیں بلوچاں مزنیں عبیے ات۔ ایشانی رواج ہم چہ ہے مہلوک ء کارپداں بنگلج
بوت بلے لیڈر صاحب ناظم، نائب ناظم ء کونسل انت ء عیش کنگانت۔

نوں واجہ عادل ء سرکمیں پر بوتہ کہ اے واجکارانی مول ء مراد بلوچ مہلوک
ء راچہ مادنیں راہ ء گسر کنگ ء رنگراہاں پر ینگ بوتگ۔ ایشاں دژ منانی مکسد
پورو کرت ء وتی نوکری اش پکا بوت۔ نوں تانکہ زندگ انت نوکرا انت۔ تاں ہست
انت مزنیں حاکمانی کوشانی راست کنوک انت، بلے کہ ہرچ دروگ ء ہنرے
بہ کننت وتی اے نوکری ء حذمتے ء ہرچ نامے بہ دینت، بلے آہا انت کہ ہما انت۔

قطر ء بیکرندے ساری من پہ لہتیں ساعت ء شنگ اتاں، اے لہتیں ساعتوں
ہم واجہ عادل منی مہماندار بوتگ، بلے آسال 98 نیگ ات ء دوہ چودیمانہ شنگ
ات۔ چوشکہ اے رندی من دیست۔ اے چار سالانی تہا دوہ ء سڑک، بلڈنگ،
کارنش ء پارک مزن مزنیں ہوٹل ء ماڑی آئی سبب ء دوہ سکت ڈولدار ات۔ آرندی

من چہ عادل ء ہمراہی ء گوں بلوچ کمار ء صدر واجہ اکبر ء دپ کپتاں، بلے اے رندی علی
عادل ء دوار ء سے چار روچ ء تہا بازیں سنگتے دیست چوشکہ عبد الحمید بلیدی، واجہ
الیاس ترانگ، نعیم وفا، واجہ اکبر، علی شاکر، عبد الغفار، حاجی سعید ء دگہ بازی نے کہ نامان
اش گیرام کرتگوں ہم ہمو دات کہ چرائی و شیں مجالساں دلوں پڑ نہ بوت۔

اے رندی نیں خلیج ء تڑ ء تاب ء مناد گہ پاند گے رست کہ منی یک کلاتے
گیش بوت اے کلاتانی تہا چوشکہ مشکت ء کیا کریم ء لوگ دہئی ء ابراہیم سر بازی ء
لوگ، العین ء شے الیاس ء لوگ، ابو ظہبی ء نور محمد گاجیان ء لوگ، مان بحرین ء
عبد اللہ عبدی، ماسٹر لعل، عبد القدوس، کہدہ محمد حسین دشتی ء بلوچ ہاؤس ء ماں دوحہ ء
واجہ علی عادل ء لوگ پمن نوکیں سنگرے بوت۔ ماں دوحہ ء اے تڑ ء تاب من عادل ء
مہانداری ء واجہ عادل ء دلہڈی آل ہچمر شمشت نہ کناں۔ انچش کہ ماں بحرین ء
اسماعیل ممتاز، عبد اللہ عبدی، ملا قدوس، ماسٹر لعل، کہدہ محمد حسین، محمد حسن زین
الدینی، چاکر علی ابرار، اسلم گرمکانی، عبید اللہ ناشاد، ملا یاسین، امام جعفر واجہ نواز
بلوچ، غلام نگوری، رحمدل غنی، صوفی حمید ء رشید صلاح۔ ماں العین ء شے الیاس، بشیر
احمد، ملا مراد، ابراہیم حسرت، احمد کریم بخش، یعقوب علی، ملا گل محمد، نذیر دہکان،
ہیبیتان، صدیق آزات، محمد بخش رضا محمد، حاجی عبدالکریم، عبدالخلیل، عید محمد عید، بوہیر
کلا نچی، عبد الحکیم، عبدالقادر، ہیبیتان کینگی ء صادق راہچار۔ ماں دہئی ء ابراہیم
سر بازی، عبد الحمید کلہمتی، کریم جدگال، واجہ عزیز کلہمتی، سدھیر احمد، الیاس آزار، نصیر
پیدارکی، دین محمد۔ ماں زید ء عبد الطیف ہوت، ماں فحیرہ ء واجہ موسیٰ، ماں ابو ظہبی ء
نور محمد گاجیان ء نثار ہوت، واجہ ظفر علی ظفر، اختر مراد بخش، حنیف ہراز ء واجہ محمد
کرم۔ ماں عجمان ء واجہ امیری، الخزنہ ء چاچا عبد الرحیم عباس۔ ماں شارجہ ء جے
کے جلالی۔ ماں مشکت ء واجہ کیا کریم، میجر عبد المجید، غلام حسین شوہاز، فدا دشتی،

اربار رحیم بخش، خالد ارس، اسلم ابرار، مولا بخش مولی، ناصر، واحد شتی، میجر عثمان، محمد رحیم، واجہ خیری بلوچ، ملا ستار، احمد قادر بخش، دلراد عثمان، احمد ابدال، واجہ مختار، ناکو رمضان، صدیق رمضان، رفیق رمضان، ایوب ایل، بانک شریفہ شزار، حمید دردیک، لیاقت علی، بہرام حیدر، محمد بخش بیزنجو، وحید بلوچ، رشید ہاشم، عبدالغنی، منصور علی، محمد بلوچ۔

اپریل 4ء تاریخ ۴ من چہ اود ۴ سنگتانی دلہڈی آنی ہمراہی ۴ دیم پہ کراچی ۴ راہادگ بوتوں، بحرین ۴ سنگتانی دلہڈی ساری ۴ مناگون ات انت۔

6 اپریل ۴ کہ مئے بس چہ خضدار ۴ گوشت ۴ سوراب ۴ رسست تہ سڑک ۴ دوئیں نیمگ ۴ باگ ۴ باگیچہ کہ روگ ۴ وہد ۴ لوچ ات انت ۴ تاک اش پر نیست ات، نون سبز ۴ چہ تاکاں چکارات انت۔ من زانت کہ انوں شالکوٹ الم ۴ سبزیں شالے ماں پوشتہ ۴ ڈولدر انت۔

(ماہتاک بلوچی، دسمبر 2006)

گنجیں خلیج ء تر ء تاب

عبدالواحد بند یگ

بلوچ گشت کہ ”کورانی جا کہ قلندر انت“ ہے رد ء منے ہم تر ء تاب ء جا کہ خلیج انت ہمک سال ء وڑ ء من 12 فروری ء دہی ء رستاں دو سے روج دہی ء شارجہ ء گوزاينت۔ ہنکین ماں دہی ء ابراہیم سر بازی ء کلات ء کرت ء تر ء تاب ء شارجہ ء شتاں اوداں واجہ عطا بو ہیر زئی، واجہ خان ء عبدالصمد امیری ء گند ء نند کرت ڈہی حال ء احوال زبان ء ادب، دنیا داری ء سنگت ء دوستانی بارو ء دل ء سیر ء گپ ء ترانے بوت۔

خلیج ء تر ء تاب ء تانکہ من العین ء مہ رواں دگہ جا گہاں من ء تاہیر نہ بیت پرچیکہ من وتی عمر پنج سال ہے یکیں العین ء یکیں لوگ یکیں تحت ء گوازینتگ۔ میر دوست ء ریڈ ہاؤس ء گوں بازیں ترانگ بندوک انت۔ نا کو سعید، ملا مراد، ماموں خدا بخش، ماما کڑک، ہسپتال کینگی، اسماعیل، حمزہ، بھگوان، غنی کینگن، شے رزاق، خدا مرزی حسین ء انور، لطیف هوت، بشیر دشتی ء کش ء لوگ ء واجہ الیاس آزات کہ پداریڈ ہاؤس نے آباد کرت۔ چریشاں ابید علی ارباب، نا کو مہراب، زہری خان، غلام حسین لاگر، خدا رحم، نذیر دہقان، صادق راہچار، میر رستم، میر بہرام، میر اعظم، شے واحد ڈرا ء دگہ بازیں سنگتے کہ نام اش منا گیر نیا انت بلے آہانی ترانگ شہ دل ء درنیا انت، انوں چریشاں بازیں العین یلہ داگ انت ء ماں ملک ء وتی بنکی ہنکیناں آباد انت باز کمیں سنگتے نتگ انت کہ لائق دیدار اگو شیت مدام بگندے۔

سے چار روج ء رند و ہدیکہ من چہ دئی ء در اتکاں العین ء راہ گپتاں گڑا پگر
کرت کہ کجاہہ جلاں۔ بازیں ساعتے مہماندار واجہ الیاس آزات بوتگ بلے اے
رندی آترادروہتگ کسے ملک ء شنگ ء کسے دگہ جاہے جاہ منند بوتگ۔ ہے ریڈ
باؤس شہ واجہ الیاس آزات ء دستاں داراتلگ ء یک لوگے ء دست کپتگ ءے کہ
آئی تہا مئے دیوان برجا بوت ہے سبب ء ماوتی ہنکین بدل کرت ء بیگ برت غنی
کیگن نذرت ء میار کرت۔ آہاں ہم مئی خدمت ء کمی نہ کرت آخرزہگ بلوچے بیت۔
بلے روج ء مدام من شے الیاس ء دربارتا کہ شہی نیک دعا آں زبہر مہاں۔ بد قسمتی ء
اے رندی مئے بشیر مدام مئے تڑینوک ء جاگہانی سوج دیوک بوتگ آتراہم
عبدالصمد امیری ء نادراہی ء گورجنگ ات آہم گیشتر گوں انٹرنیٹ ء گلانش ات۔ بلے
پداہم کیت ء مناداود ء تڑینت کرت۔ ملا مراد چہ شہر ء دورات بلے کیت ہے پیم ء
واجہ آزات گوں وتی بازیں دستگٹی آں ابیدہم و ہدکش ات ء وتی دیوان ء بند ء بست
کرت۔ ملا مراد، بشیر ء نذیر دہقان ء من گیشتر ہور بوتیں ملکی ء دنیا داری ء سراگپ ء
تران بوت، بلے اے رندی ارباب علی ء بہت زورات کہ چہ مئی وڑیں بیکارانی
دسترس ء سک دوردگہ ملکہ ء شنگ ات۔

بہر حال من العین دیست چہ سنگتانی دیدار ء وتی نشہ پورہ کرت یکر وچے چو
مدامی وڑ ء ماچہ ارباب علی ء چک واجہ عابد ء موڑے گپت ء دیم پہ منامہ، ام القوین ء
فجیرہ ء سفر ء راہ گپتاں کہ اود ء واجہ تاجل، لطیف ہوت ء حاجی موسیٰ ء دیدار کنگی ات ء
ہے روچاں ملال محمد ہوت ء چک ء نثار ہوت ء برات ء سورہم منامہ بوہگی ات۔ ما
ہم ساڑی بوتیں ء اودادگہ بازیں ہوت ء جدگالے دیست۔ بہر حال دوستانی دیدار
بوت سالے ء رنداے شہر ء ایشانی دیرنی ہم دیست کہ روج پہ روج ترقی کنان
انت۔ ہر شہرے، یا ملکہ ء سرزمین یے کہ وتی خاک نشینانی دستاں بیت گڑا ملک

الم ء ترقی کنان کنت ء آئی راج وشحال بیان بیت۔ قانون ہم بیت ء انصاف ہم
رسیت۔ راج وانندہ بیت ء مہلوک سیرلاپ ہم بیت۔ اگاں ملکہ کہ چومئے ملک ء
وڈ درامدانی زیر دست بہ بیت گڑا راج لگتانی چیر ء بیت، بیماری، ناوانندی،
ناتپاکی، جنگ ء بجنگ، حسد ء کینگ، غریبی ء تنگدستی، لاچاری ء بزرگی آئی پیشانی ء چو
مہر ء وڈ ء نبشتہ بنت۔

چریشی پدمن دوسے روج ماں ابو ظہبی ء واجہ نور گاجیان ء نثار ہوت ء گورا
گوازینت ء مدامی وڈ ء زبان، ادب ء ملکی چست ء ایرانی سرا حیلانی بورتاچی
بوت۔ اے رندی ساعتے دوساعت ابو ظہبی ء بزرگ ء کماش زبان دوست ء شاعر واجہ
احمد کرم ء دیدار ء مجلس ہم منی قسمت ء بوت۔ واجہ سک پیرانت ء چم ء کنت انت
مئے دعانت کہ واجہ حد آترصحت ء تندرستی بدنت۔

اے سنگت ء مہربانانی گندگ ء رند چہ امارات ء دل پڑ بوت ء پہ مشکت ء
سفر ء حاترا من پدا دئی ء شتاں اے رندی من وتی بیگ آزمانک نگار ء جانکار عزیز
کلمتی ء لوگ ء ایرکت۔ عزیز کلمتی ء لوگ مشکت ء بس اسٹاپ ء نزیک ء ات عزیز
کلمتی ء آئی ہم وتاک (رومیٹ) کہ سندھی کامریڈے ات ایثانی دیوان ہم سک
ات منی اود ء مہمان بیگ ء سک وش بوت انت ء باز خدمت اش کرت۔ پدا نثار
ہوت ء منا حال دات کہ ملائیں ستار جمعہ ء روج ء چہ مشکت ء دئی ء آہگی انت تراء
منی برات ء وتی ہمراہی ء مشکت ء بارت شمنے باڑہ ہم پہ شما پشت کپنت ء راہ ء ملا ء
مجلس سک وش انت شمارا سما نہ کپیت کہ شما چون مشکت ء سر بخت۔ ملا ستار ہما مرد
انت کہ یک زمانگے بی ایس او پرشت کپے یاسین گروپ ء کپے کہور گروپ بوت۔
کہور گروپ ء مستریں سروک رازق بگٹی، رستم ملیری ء حبیب جالب ات انت۔
یاسین گروپ ء مستر فدا احمد، ڈاکٹر مالک، مولا بخش دشتی، اکرم دشتی۔ ایوب بلیدی،

غفار ہوتے دگہ بازی نے ات انت۔ ملا ستار ہے کہورے رازق جالبانی بہرے کپت۔
سک گشادے نترسیں مردے ات سک ترند کارکنگات چہ ہے سبب ے یاسین گروپ ے
مردماں ایشی ے کلاشکو فانی دپ ے دات تاکہ بہ مریت بلے ملا کچک مرگے ات بازیں
ما ہے اسپتالاں کپت ے ملکموت ے نہ مرینت ے دپ ے لپونزان ے لگت ے جت
ے انچو دراہت کہ یاسین گروپ ے تمایں ”برین“ وتی لنکک گٹ پاتکت۔ ہے
ملائیں ستار مرچاں نیشنل بینک آف عمان ے مستریں افسرے آسودگ ے خوشحال انت
بلے تب ے عادت ے ملا ہمانت کہ طالبی ے زمانگ ے بوتگ۔ وہدیکہ وتی ہیرو ے بیاناں
ماں اخباراں وانیت یا کہ آتر اجبرکنگ ے ماں ٹی وی آل گندیت گڑا دوئیں پنچاں
سرے جنت ے سینگ ے ماں ڈگارے مشیت کہ من انچوزمانگ ے امب ے بدل ے کرگ
آپ داتگ ے پل کرگ۔ چہ لک ے لواراں رکھینتگ ے پمیشانی حاترا وتارا گونڈ لیں
تیرانی دپ ے داتگ ے گوں ملکموت ے دست ے پنچگ بوٹگاں۔ بش بش ورگانت کہ
منی دوست ے ہیرو کدی تاج جمالی ے کدی جام صاحب ے ترجمان انت ے منی مخالف
ماں گوادر ے مسلم لیگ (ق) ے نائب ناظم انت۔ ناں منی ہیرو گران ے سنگتیں بوت ے
ناں منی مخالف آل جوانیں نامے در آورت۔ ناں ہیرو ے نام ے گپت کنت ے ناں مخالف
ے پچارے کرت کنت۔ آخر ے باقی پما پیریناں دلگیر انت کہ دریگتیں من ردموارتیں ے ہے
پیرینانی ہما ہداری بکرتیں۔ بلے دعایے نیک بکنت وتی پیریناں کہ آہاں بلکہ غریبے
راچنڈے نان داتگ ہما ہانی دعاء برکت ے سرے مشکت ے کپت بینکے ے افسرے جوڑ
بوت اگاں ناں ہما پشت بہ کپتیں گڑا وتی دوستانی وڑے (ق) لیگ ے ترجمانی بکرتیں یا
مخالفانی وڑے روج ے قوم پرستے بوتیں ے شپ ے..... یا و جتکے ریش بداشتیں ے
مسیت ے ملا بوتیں۔ شکرے بہ گپت پہ وتی پیرینانی ارواح ے نانے سہب ے حیرات
بکنت ے نانے شپ ے۔

بہر حال 10 مارچ جمعہء سہبء ملا صاحب آتک ء مارا بڈ ء جت ء دیم پہ
مشکت ء جنان پر وشاں تاں شپ ء ساعت دو ازده ء مالملا ء لوگ ء رستیں آرام کرت
ء سہب ء مارا بازار ء ترینت سبارگ پدالملا ء آشرم ء بوت ء بیگاہ ء من وتی مدا می جاگہ
میر کیا ء کلات ء شتاں کہ ناں آئی کلات ملائی لوگے ات ء ناں آ بازار ء مردم ملاات
انت۔ درست چومنی وڈ ء بے ریش ء بے بروت ات انت۔ چو فارسی ء بتل ء ”کبوتر با
کبوتر باز باز“ من شتاں وتی رم ء گوں کپتاں کہ اود ء منی ادبی سنگت منی ودار ء ات
انت۔ میر کیا، میر رحیم بخش، فدا دشتی میر بجا، واحد، میر مزار، شاہد ء چریشاں ابید
مشکت ء رندانی چم ء پونز، شاعر ء ادیبانی چمانی روک ء ادبی خدمتگارانہ راہچار،
دلبدی دیوک، مہمانانی دیمادار وک میجر عبدالمجید کہ منی سکت ودار یک ات ء میجر
عثمان، خالد ارس، ستار سنی ہم نی ہمک روچ ء ہمراہ ات انت بے ہمک شام ء بیل ء
میجر مجید ء پہ وت زرت انت، آئی حکم ات کہ روچ ء تو آرات ء بے مغرب ء وتا
گیشین ہمک مغرب ء رند من میجر صاحب ء ہمراہی ء ریٹارڈ آفسیرانی میس ء
اتیں، ریٹارڈ آفسیرانی میس چہ سیب ء شہر ء گستا دریا ء کر ء مزین فانیو اسٹار ہوٹل ء
وڈ ء جوڑ انت کہ آئی تہا تمائیں لوازمات موجود انت۔ سومنگ پُول، بار، ورد ء
وراک ء جاگہ، لیب ء جاگہ ء وپت ء واب ء جاگہ درست ء مان انت۔ اے میس
واجہ سلطان قابوس ء وتی فوج ء ریٹائر س افسرانی حاترا جوڑ کرتگ تا کہ ریٹارڈ آگرا نی
محتاج مہ بنت۔ اے میس ء مزین خوبی ہمیش انت ہمک چیز سکت ارزان انت۔
اے رندی میجر محمد علی ہم مشکت من اولی رندانہ کہ میجر علی ء دپ کپت اوں آئی نام
اشکتگ ات جوانیں سیاسی ء سماجی شخصیت یے برے برے شو باز ہم رد کپت گوں
ماہور بوت۔ پرچیکہ میجر محمد علی ات۔ بے میجر عثمان ء مہمانداری ء خدمتاں ہم مردم
بے نہ بیت۔

چو مدامی وڑے اے رندی ہم میر رحیم بخش ء میر کیا جتا نیں روچ ء جتا جتا نیں
ہنداں پمن مز نیں مہمانی یے کرت مشکت ء بازیں شاعر ادیب ء سماجی شخصیتاں
لوٹا نیت انت دیدار ء شرف مارا نصیب بوت۔ میر رحیم بخش ء چہ مشکت ء عثمان ء
باگ ء سبار گے ء بست ء بند ء وسیلہ ء میر کیا دشتی ء ماں تیا ب گور ء شامے ء بست ء
بند کرت۔ میر رحیم بخش مدامی سنگتاں ء ابید مشکت ء قدیمی بلوچے کہ وتی علاقہ ء شیخ
آئی ملاقات بوت ء واجہ کیا ء دعوت ء بلوچی زبان ء آزما کار میر مقبول انور ء دپ
کپتیں ء آئی دریں فکر ء حیا لال خمار بوتیں دیوان ء مرا گاہ ء بنگپ نواب بگٹی ء
بلوچستان ء جاوراں شت پرچیکہ ہشتاد سالگیں نواب ماں کوہان ات ء اے ساعت
پہ سک تورناک ات ء شگانے ہم ہست ات کہ باریں بلوچ انت ہج ورناء نیم
ورنا نیست انت یا بلوچ مرتگ انت کہ پہ جنگ ء ہے آخری ء ہشتاد سالی نیں نواب
پشت کپتگ۔ من کہ اود ء بلوچ نہ لوٹت انت کہ غیر بلوچے ہے بنگپ ء سرا گوں
بکنت پرچیکہ مئے گور ء چشمیں پسونگواھیت کہ ما بگشتیں انوں کوہاں جنگ ء
انت ء آئی عمر ہشتاد سال انت ء ما ہم بلوچاں مئے دستاں ہج چیزے بوت نکنت۔ یا
چوش بگوشیں کہ جنگ دراج کش اتک کہ مئے ملک ء بلوچیں ورنادرست مرتگ
انت آخری مردم انت۔

بہر حال من بازیں دعوتے ء وڑ وڑیں مردم دیست ء ہمک وڑیں حیا ل
دیست ء ہر رنگ ء مارشتاں دیم پہ دیم بوتوں۔ اوداں ہم احسان شاہ ء محمد علی ء وڑیں یا
بانک زبیدہ جلال ء سردار یار محمد رند ء وڑیں رند ہم ہست ات، بلوچ ملا آنی وڑیں ء
دو تل ء دو پوستان قوم پرست ہم ہست ات ء نواب بگٹی ء وڑیں سہر چم ء شیر جگر ہم
دیستاں۔ ستارسی ء خالد اس ء وڑیں سنگت ہم دیستاں کہ مدام گوں وتی مرکباں پہ منی
حذمت ء ساڑی ات انت کدی منارونی ء کدی مطرح ء برت ء رسینت۔ آدگے

کہ اودے جاوے وڑ نہ انت کہ کسے وتی زہراں درشان کرت بکنت۔ بلے اے
 رندی ماں مشکت ء یک مزنیں ء شتریں بدلی یے دیست کہ مشکت ء زبان دوستانی
 گل ”بام“ ء سنگتاں چوشکہ عبدالواحد شوہاز ء آئی ہماہاں مارتت انت کہ ماوتی بازیں
 سالے پہ نابزانتی زبان دشمنی ء راج گاری ء گوازیبتگ۔ ما زبان دوست ء راج
 دوست بوتگیں۔ ما شاعر ء ادیب بوتگیں سک مخلص ء ایماندار بوتگیں بلے پہ نابزانتی
 وتل ء دوپوستانی دستاں کارمرز بوتگیں ء ہماہانی رند گیری کرتگ۔ ما ادیب ء شاعر
 بوتگیں بلے مئی مستر ء کماش انچیں مردم بوتگ انت کہ آوانی مول ء مراد زبان ء دیرتی
 نہ بوتگ۔ پہ زبان ء ادب ء دیرتی ء آوانی پچ شتریں کردے نبوتگ بلے زبان دشمنی ء
 سک دیما بوتگ انت ء ماہماہاں وتی سروک کرتگ ء آہاں فیصلہ کرتگ کہ بلوچی
 ماہتا کاں موان ات۔ ایشانی دیوان ء مروات۔ پہ ایشاں نبشتہ مکن ات۔ بلے آہاں
 وتی اے دراجیں عمر ء یک ماہتا کے ہم نہ کش اتگ کہ بلوچی زبان ء دردے
 بوارت۔ من مارات کہ دیر آید درست آید ء حساب ء یک جوانیں بدلی یے آہتگ
 انوں ہم وہد باز انت کہ اگاں اے ٹولی پہ زبان، ادب ء راج ء کار بہ کنت ء مہلوک ء
 مادیں راہے ء بہ پرینت گڑا بزاں کہ گوں راجی شہیداں شمار بنت۔ بقول دانا آنی
 ”ہر مردے یا گروہے اگاں پہ راجی کاراں یک لشکرے جوڑ بکنت گڑا آچہ راجی
 شہیداں کم نہ انت۔“

اے تڑ ء تاب ء کہ من وتی مدامی سنگت زبان دوست راج دوست دیست
 کہ چراہانی دیدار ء من مدام زبہر نہ بوتگاں آوانی نام چوش انت، واجہ نا کور مضان،
 واجہ عبدالواحد مشتاق، واجہ لیاقت بلیدنی، واجہ احمد ابدال، واجہ نذیر ناصر، واجہ
 مختار، واجہ اسلم ابرار، واجہ محمد حیدر، واجہ دلراد عثمان، واجہ صدیق رمضان، واجہ رفیق
 رمضان، واجہ رحیم ایوب، واجہ بہرام حیدر، واجہ منیر تگرانی، واجہ نصیر صالح، واجہ محمد

لعل، واجہ محمد بخش بیزنجو، واجہ عزیز امرانی، واجہ محمد رحیم بلوچ، واجہ یاسین امیتان، واجہ میر انور میر، واجہ جاوید جلب، واجہ نور بخش پٹی زئی، واجہ مولا بخش، واجہ مسلم دیدگ، واجہ عبدالغفور، واجہ عبدالغفور جلال خان، واجہ محمد انور نور، واجہ محمد بلوچ بلے اے نیام ء مزین جہدے کت کہ واجہ خیری ء بگنداں بلے قسمت ہما ابیدار نبوت۔

چریشاں ابیدمنی دگہ دومہربانیں واجہ کہ یک زمانگے ما امارات ء مدام یکجاہ اتیں ء بلوچ کمکار جماعت ء کاراں گلانش اتیں چراہاں یکے واجہ محمد حسن بلوچ ء پداہمائی وسیلہ ء نا کو مہراب ہم دیست کہ سکت دیرانت من آئی شوہاز ء اتاں آئی دیدار بیگ ء رند من مارتاں کہ من مزین وش بہتے آں کہ منی سکیں کوہنیں سنگت ہم منا دپ کپگانہ۔ ہے نیام ء دورند ء واجہ شوہاز ء دیدار ء آئی باگ ء شتوں ء چیزے شیر ہم پہ وانوکاں گپت ء گوں آئی مجلس ہم بوت۔ ہے نیام ء من ماں ٹیلیفون ء گوں بحرین ء سنگتاں حال احوال کرتوں کہ بلکہ منی ویزا در بہ بیت ء من دیم پہ دیم ء آوانی دیدار ء بہ کناں بلے آوانی دیدار ء بحرین ء آپ ء دانہ منی بہت ء نہ ات پمیشکا من پدا واجہ عطا بوہیر زئی ء ویزا سر 13 اپریل ء شارجہ ء شتاں۔ دوسے روج ء آوانی مہمان بوتوں ء پداسش اپریل ء ہما کشک ء دیم پہ وتی بتکی ہنکین شال ء رستاں کہ شال پمن ودار یگ ات ء بلوچی اکیڈمی ء در ء دیوال ء منی مدامی سنگت پمن راہچارات انت۔ پدا من ء پدا کار، وائے ون ء حشکیں دار

(ماہتا ک بلوچی نومبر 2006)

سنگت ہاؤس

محمد بیگ بیگل

زندہ انچیں مراد ہم ہست کہ اگاں پورا مہ بنت گڑا گوش انت مردگ ء
 پادماں قبر ء تچک نہ بنت۔ منی نامرادیں زندہ ہم لہتے واہش انچیں ہست کہ اگاں
 آسر نہ بوت انت گڑا بزاں قبر ء تہا منی پادانی تچک بیگ سک گران انت۔ بلے
 یک انچیں و ہدے ء کہ چو بیگا ہی سا ہگ ء گندمہ گندانٹ، من وتی دل چہ ٹوہیں
 مرادانی آسر بیگ ء پہک ششتنگ۔ کم چہ کم تاں پاری من دل ایکیم اتاں کہ لندن ء
 روگ و مز نیں گپے، پمن دہی ء روگ ہم مشکل انت چہ من ء کونٹہ ء روگ ء جواز
 ات کہ نیست۔ پمیشکا چن لانچ ء اتاں کہ بہ رواں چہ ہما دوست ء آریزاں پہلی بہ
 لوٹاں کہ باندہ قبر ء ایردیگ ء و ہداں منی کونڈانی تچک کنگ ء بلکن جنجال بہ بنت۔
 بلے حیر بہ بات ظفر، زیبی ملا مراد، ہوت، یاسین، نورل ء پیرل ء ڈولیں برات ء سید
 لبزانکی مجلس امارات ء اے دگہ دوستانی کہ ایشاں نہ ایوک ء منی کتاب ”شکل ء ماجین“ وتی
 ہرچ درچ ء چاپ کت۔ بلکہ من ء ہے کتاب ء دیم درانی ء حاتر ادبی ء ہم لوٹا نینت۔
 دہی ء روگ اگاں یک نیمگ ء قبر ء تہا منی پادانی کے تچک بیگ ء
 نیمونے جوڑ بوت گڑا دومی نیمگ ء منی زندہ یک عجب رنگیں تجربتے ہم ثابت بوت۔
 من ء مدتی ء رندا ولی بر ء سما کیت کہ بلوچ راج انگت زندگ انت۔ بلوچ ء مہر ء مطا
 داری انگت زندگ انت ء ماتیں گلزمین ء شہدیں زبان ء دوستی انگت زندگ
 انت۔ بندر ء وتی راج ء اے دروشم من چد ء پیش بہہ نہ دیستگ ات۔ ایشی ء بدل ء

اے گناہگاریں چمّاں ہما دور دیتگ انت کہ وہدے ما بلوچی ء حاترء کسے ء دیم ء
دستے شہارگ ء وبل ایوک ء اگاں گپے ہم کتگ۔ مارا گنوک اش لیگ اتگ ء پدء
ہے گناہگاریں چمّان ء اے روج ہم گندگ نصیب بوت کہ وہدے راج ء تنگوں
بچاں ہے بلوچی زبان ء دوستی ء منی ڈولیں نیست ء ہج مزانتے ء راجت ء چمّانی سرء
کت۔ راستی و ایش انت کہ یلیں برات ء ہم گنگلیں دوستاں من ء نیست ء ہمکہ
شرپ ء مہردات کہ من ء آئی ء نہ گمان بوتگ ء نیکہ وت ء آئی ء لائق زاناں۔

پمیشکا زندء ہمایات ء تران کہ منی نزء اقل ء بے بہا انت ء آیاں من وتی
زندء متاہ لیکاں آیانی تہا عرب امارات ء دوستانی مہروشیں نیادانی یات ء مستیں
مجلسانی تران گون انت۔

چو و امارات ء منی اے چارده روچی تز ء تاب MATERIALLY بزاں
زند ظاہریں رنگ ء ۱۲ مارچ ۱۹۸۷ ء ہنگیج بوت ء ۲۸ مارچ ۱۹۸۷ ء کٹ
ات۔ بلے زندء ہے گونڈیں مدت ء منی دل ء مہرانی ہما دائمی یات نکش کتگ انت
کہ آیانی شموشگ امکانی نہ انت۔ ہے سبب انت کہ من لوٹ ات کہ ہے املیں
یاتاں دل ء تہاریں کنڈاں چہ بہ کشاں ء کا گد ء سرء نکش بہ کناں۔ بلے ارمان کہ دنیگا
چو امکانی نہ بوتگ۔ من ء اے پارگیں ہشت نہہ ماہ انت کہ یک پیم جہدء یاں۔
بلے بے سیت چی ء کہ کیے و زندء اے دگہ جبال ء زرگٹی ء دومی ایش کہ من ہے
شو میں سفرنامہ ء نبشتہ کنگ نہ زاناں۔ اے ہنرء ہما مردم زان انت ء کت ء کن انت
کہ مسافری ء جوازت اش ہست ء تہمبیل اش ہم کنت، منی بے بہتی ایش انت کہ من
چہ ہے دوئیں چیزاں زبہراں۔ بلے سٹک باور کن ات کہ امارات ء ہے مسافری ء
دوستاں من ء ہمکہ مہر داتگ کہ اگاں درشان اش مہ کناں تزکاں۔ پمیشکا سفرنامہ
چے وڑء نوشتہ کنگ بیت، من ء ایشی ء پرواہ نیست۔ من بس وتی ہے مہر درشانیں

یا تاں کا گدے سرے نکش کناں... وتی رنگ... وتی وڑے! ۱۵! مارچ ۱۹۵۰ء (بزائے شپ) ساعت دوہے وہدے من دبئی ۽ پارک، پلگار ۽ شاہگانیں بالی پٹ ۽ سر بیتاں، گڑاچہ دوستاں ساری من ۽ سید لیزانکی مجلس امارات ۽ سیکرٹری جنرل واجہ عباس علی زیمی، بلوچ مکمل کارجماعت امارات ۽ صدر واجہ لعل محمد ہوت، ورناء ۽ وش گوئیں عبدالعزیز کلہمتی (نوں ملیری) ۽ سکندر بلوچ ۽ وش آتک کت۔ شپ ۽ نوداں کے شہزنگ ات ہمیشکا موسم سارت ۽ وش ات۔ امیگریشن ۽ کسٹم ۽ جنجالاں چہ رند، وہدے من بالی پٹ ۽ چہ ڈن اوشتا تگیں گاڑی ۽ نشتاں گڑا منی کش گوراں مزن گر ۽ چیلے بنا بوت۔ جیڑہ ناں سیاسی ادبی، راجہ ملکی ۽ نیکہ زبان بیگ ات۔ جیڑہ بس اے جبر بیگ ات کہ من کجاہ جلاں، بلوچ مکمل کارجماعت ۽ پاگواچہ بزائے منی دوستیں براہندگ لعل محمد ہوت ۽ گوشگ ات کہ من آئی ۽ لوگ ۽ بہ داراں (اگاں پہ چارده روچاں ناں، کم چہ کم پہ دوروچ لازم) بلے منی کستریں برات عباس زیمی ۽ دلیل ایش ات کہ من چو کہ سید لیزانکی مجلس ۽ مہمانانی ۽ پدے آئی ۽ مستریں براتاں ہم۔ ہمیشکا منی مہمانداری ۽ اولی حق سنگت ہاؤس بیگ انت۔

”سنگت ہاؤس۔ من گوں حقہ ہی جست کت۔ ”اہو“ زیمی ۽ جواب دات، امارات ۽ دوست، پہ مہر ۽ دوستی منے ہنکین ۽ سنگت ہاؤس گوش انت، ۽ امارات ۽ بیلانی پر بستگیں اے نام ۽ من ۽ ہمکہ اپیل کت کہ من ہوت جان ۽ پر بستگیں دل ۽ اوبال زرت انت ۽ وتی بارشت سنگت ہاؤس ۽ بتک !!

زہرگانی کسہے مہشور انت کہ سے سنگت یک برے مساپری ۽ ہورات انت۔ جنگلے ۽ شپ کپت انت۔ رستر ۽ ڈنگانی ترس ۽ ہر سے نیں سنگتاں پاسے پاسے آگاہ بیگ ۽ فیصلہ کت۔ اولی پاس ۽ سنگت دارتراشے ات آئی ۽ وہدے گوازینگ ۽ ہاؤس دار ۽ وش رنگیں کاڑے کت تراشت۔ دومی پاس ۽ سنگت درزی یے آئی ۽ ہے

بت ء گد دوتک ء گور ء دات۔ سبھی پاس ء دوست ملّایے ات۔ آئی ء دعاء بت ء ساہ
مان بوت ء آوش گونگلیں کاڑے جوڑ بوت۔

زہرگانی ہے کسہ ء ہم دروری ء مان دہئی ء ہم لہتے سنگت ہورات انت۔
یکے شاعرے ات، دومی درزی ء دگہ سے دعا گوات انت زیبی ء حیا لے درشان
کت۔ حمیدجان ء گد دوتک ء گور ء دات ء عزیز، لعل ء سعید ء دعا لوٹ ات۔ دعا
مستجاب بوت ء انا گہ بے جان ء بے ارواہیں دیوال دروازگ ء دریگانی نام نہ
انت۔ لوگ مہر ء نام انت لوگ ہم دل ء ہم سٹکی ء نام انت... لوگ و سنگت ہاؤس ء
نام انت۔ من امارات ء ہر جا ہے کہ رپڑگاں سنگت ہاؤس ء چا گرداں بوتگاں۔ ہر
ہندے ء کہ من چار برات گوں ہم دلی ء ہم سٹکی ء دیسنگ زانتگوں کہ سنگت ہاؤس
انت۔ العین ء ملّا مراد ء سنگت ہاؤس ابو ظہبی ء پیرل ظفر ء نور ء ماں شارجہ ء چہ
درستاں مسٹر سنگت ہاؤس بزیاں مزین دلیں نور محمد نورل ء مزین دروازگیں میوزک
کلب۔ اے وڑ ء زیبی سنگت ہاؤس منی نزہ ء یک علامتے... ہم دلی ہم سٹکی ء مہر ء! حیر
۱۵ مارچ ء گور بام ء وہدے من سنگت ہاؤس ء بارتبک۔ گڑالوٹ اتوں کہ کتے تچک
بہ باں۔ منی ارادہ وسپک ء نہ ات۔ بلے زیبی ء من ء سوج دات!
”سمرین ء تچک کن کہ روچ ء شنگ شانگ بے“ ”شنگ شانگ؟“ من
گون ہسبکھی جست کت۔

”اہو... منی مطلب انت کہ بہر بہر بے، تش تش بے“

”زاناں من ء ہش ء شپ ء دے؟“

”ناں واجہ، منی مطلب انت کہ چد ء رند سنگت ترا آرام ء نیل انت“ ء
حقیقت بوت ہم انچو۔ ۱۵ مارچ ء گڈی شپ ء کہ پہ کراچی ء سرگپتنگ اتاں من
امارات ء انچو بہر بہر ء شنگ شانگ اتاں کہ ملک ء جنڈ من جوانی ء نہ دیست۔ ہے

ڈول سنگت و من باز دیست بلے آوڑے کہ گوں سنگتاں من لوٹ اتگ ات دیوان بہ
 کناں، بوت نہ بوت دردائے جبر نیگ انت کہ لہتے درد انگیں سنگتانی انگت من دیدے
 ہم سیر نہ اتاں کہ واتری ء روج آتک بلے اے کلیں بلا ہوشیانی ابید ہم امارات ء منی
 ہے مساپری ہر رنگ ء یک یا تگاریں مساپری یے ات۔

منی دہئی ء اولی روج گیشتر گوں وتی کستریں برات اسلم، گوہارزہت خان
 محمد، غلام رسول صوفی، عبدالرشید ء آدگہ آریز ء سنگتاں گوست کہ منی وش اہت ء
 آتگ ات انت۔ البت دیم پہ بیگاہ، لعل محمد ہوت ء لوگ ء منی نندگند گوں بلوچی ء
 استیں دور ء نامی نیں ساز گر ء وش گٹ نور محمد نورل ء بلوچ کمک کار جماعت ء کار مستر
 واجہ یسین جان ء بوت کہ چہ شار جہ ء منی وش اہت ء آتگ ات انت۔ ماں امارات
 ء بلوچ کمک کار جماعت ء سید لہز انکی مجلس ء کارگزاری ء بابت ء گوں اے سنگتاں
 جوانیں دیوانے بوت۔ حقین جبر و ایش انت کہ اے و ہد ء بلوچ کمک کار جماعت
 پلیٹ فارم ء چہ ہمکہ کار کہ بلوچ کار ء واسطہ بیگ ء انت ء ہمکہ تپا کی ء ذر کمکی کہ
 ہواریں رنگ ء نون بیگ ء انت۔ ایشی ء مثال ء درور گوستگیں دوراں نیست۔ ء پدا
 سید لہز انکی مجلس ء بلوچ کمک کار جماعت ء کار مسترانی نیام ء استیں۔ زہنی ہم آہنگی ء سبب
 ء اے ہر دو گل ناں ایوک ء پہ یک دگر ء محکمیں قلات انت بلکہ گوں ہم کر پگی ء دیم پہ
 جوانیں باندا تے ء روگ ء ہم رہشونی ء کنگ ء انت۔

اے وشیں دیوان ء شول کش اتگ ات اگاں کش گوڑ ء دگہ ساز شے مہ
 بوتیں۔ اصل ء اے روچاں ہوت جان ء زہگ لوگ ء نہ ات انت، ہمیشکا چلدان
 اکبر دوست ء حوالہ ات (اکبر دوست مئے حدامری دوست اصغر درآمد ء کستریں
 برات انت کہ چووتی شیدائیں برات ء وت ہم پہ بلوچ راج ء شیدائے گنوک انت)
 نون ظاہر انت کہ اکبر دوست ہم گوں ماہمزان بیگ ء دلما نگ ات۔ بلے چے کہ

کستری ء سبب ء اے ساعت ء چلدان ء گٹ ات۔ پیشکا آئی ء گوں پلپیل ء
مصالحہ ورگ ء وشیں بوانچوتالان کت انت کہ دم پہ سہت مئے دلگوش ٹگل ات۔ ما
وس کت کہ بلوچانی نیام ء گیشترتپا کی پیداکنگ ء بارو ء یک دگر ء حیالاں معلوم دار بہ
بتیں بلے بریانی ء بومارایڈول پریشان کنگ ء ات۔ ماستر کوشست کت کہ پہ بلوچ
راج ء آکبت ء جوانیں راہے بہ بریں بلے کڑائی گوشت ء وشبومار اچہ وتی جنده راہ ء
گسر کنگ ء ات۔ پیشکا شور ہے بوت کہ اکبر دوست ء ہم وتی دیوان ء ہور بہ کنیں
اے وڑ ء وان چیرگیجگ بوت ء مئے منتگیں دیوان گونڈیں ء زنڈیں دیوانی نیام ء
جاری بوت۔

(ماہتاک بلوچی اپریل 1988)

سوئیڈن، ناروے، لندن، بحرین، ترکہ و کتاب

عبدالواحد بندگی

چہ مزنیں مدتے ء منی دل ء سوئیڈن، ناروے ء ڈنمارک ء سفر ء بوتگ بلے
 دل ء راراه نہ بوتگ یا آپ ء دانہ نصیب ء نہ بوتگ۔ ہجے سال ء مئی ء ماہ ء سوئیڈن ء
 بلوچاں پہ بلوچی زبان ء رسم الخط ء گیشنگ ء بابت ء یک کانفرنسے لوٹائینگ ء جاراش
 جنگ ات۔ من چہ وتی دل ء اے رندگیں سفر ء بابت ء ہج چوشیں گپے دل ء نیا ورت
 پرچا کہ اے منے وڑیں نابزانت، نزور ء نابودیں مردمانی کانفرنسے نہ ات۔ بلے چہ
 واجہ صالح آرمنشن ء سکینانی سبب ء من وتی پاسپورٹ ء فوٹوکاپی راہ دات۔ چہ آئی ء
 رند من پدا بے خیال بوتماں بلے پدا یکروچے واجہ صالح ء فون آتک کہ شمنے ویزا
 بوتگ انت ء شاموتی تیاری ء بکن ات۔ ماتوی پاسپورٹ ء کاگذرت ء واجہ کریم ء
 ہمراہی ء اسلام آباد ء شنتیں۔ بلے چہ سوئیڈن ء سفارت ء کجینگ ء سوب ء ما پدا لپروش
 بوتیں ء آتک ء کوسٹہ ء نشنتیں۔ بلے چہ واجہ عثمان بجازرتی ء عبدالحالق دیناررتی ء
 دلہڈی آنی سبب ء مادل ڈڈکت ء ہر روج سوئیڈن ء سفارت ء فون ء سر ء گپ
 جت۔ آخر کار منے ویزا بوت۔ من 23 / مئی ء دیم پہ سوئیڈن ء سفر ء ربا دگ بوتماں۔
 اے سفر ء من سے چار روج ء لندن ء نشنت اول۔ اود ء واجہ علی رئیس، واجہ
 عبدالصمد بلوچ، عید محمد کرد، واجہ اسماعیل امیری، واجہ ولید گربنی، واجہ عظیم شاہ بخش ء
 ڈاکٹر حبیب اللہ ملک ء وتی گران بہائیں و ہد پمن دات ء مزنیں عزت ء شمر پے منا
 بخشات من آبانی باز منتواراں۔

27 / منیٰ ء من چہ لندن ء دیم پہ سویڈن ء راہ گپتاں تہ اسٹاکہوم ء بالی پٹ ء
 واجہ عثمان بجاززی، واجہ صدیق بجاززی واجہ ہوشنگ ء منابیا پخیر کرت ء شہر پ
 دات ء واجہ صدیق ء تاں ہتنگے ء ماراوتی لوگ ء مہمان کرت۔ اے ہتتیں روچاں
 مارا واجہ عطا جیہند، واجہ ابوالقاسم، واجہ اکبر قاسم زادہ، واجہ ناصر بلیدی، واجہ ملک
 دہواری، واجہ رحمان کریم زادہ، بانک کرینا جہانی ء دلہڈی ء خدمتانی سوب ء ماہیگانگی
 ء درانڈیہی نہ مارت۔ چہ اسٹاکہوم ء وہدیکہ واجہ عثمان بجاززی ء وتی کار موٹر ء تہا
 سٹرک ء راہ ء مارا دیم پہ ناروے ء دارلخلافہ اوسلو ء برت گڑا ماد لجم اتیں کہ واجہ گپور
 دانشور ء صالح آرامش چہ پیش ء منے پچاروک ات انت ء اود ء آہاں ء ناروے ء
 ایدگہ سنگتاں اے وہدیں روچاں مارا دستانی دل ء داشت۔ اوسلو ء واجہ غفور دانشور ء
 واجہ صالح، واجہ خیر محمد رئیس، واجہ زین الدینی، واجہ حسن رئیس، واجہ عبدالرحمن
 زنی، واجہ سعید۔ م، واجہ بار کزنی، واجہ زبیر، واجہ مرادی، واجہ رضانا روئی، واجہ نور محمد
 اولیائی، واجہ جدگال، واجہ فیض داور پناہ، واجہ منصور رئیس، واجہ اددینار زنی، واجہ غفور
 بلوچ، واجہ حسن کمالی، اے ماں ناروے ء پہ منے خدمت ء وتی دل نہ رنجینت۔

روچاں استاد ستار ء جمیل ڈولک والا ہموداں ات انت ء استاد عبدالرحمن ء
 سرپرستی ء آہاں اوسلو ء بلوچان ملک ء یاتگیری ء پرینت۔ چوش و ہر روچ عبدالرحمن ء
 لوگ ء ساز ء زیمیل ات، بلے آشپ ء کہ عبدالرحمن ء یک مزنیں ہالے بک کرتگ
 ات ء تمایں دعوتے دات ات۔ آشپ ء بلوچانی جنین ء تاں سہب ء گول استاد ستار ء
 الہاناں ء عبدالرحمن ء پنجو ء پُرسوزیں سازاں دلگوش بوت انت۔

چہ اوسلو ء من منتوراں واجہ عبدالرحمن زنی ء کہ آئی ء واجہ عبدالغفار ء راہین
 بیگار کرت ء ء واجہ ابراہیم لشکر زنی ء گور ء رسینت اوداں ابراہیم ء آئی چکانی واجہ پرویز
 ء آئی دوئیں بچان منابنیگ ء حیا لاں مان گیشگ ء موہ نہ دات۔ بزاں وتی لوگ ء

وتی کس ء آریز ء گوں کوہنیں ناں۔ بلے کہ بروس ء بلوچ ہے دوات انت بلے دیما تر ء تیار تر ات انت۔

گوٹے برگ (لوتو بری) اے ہم چو بروس ء وڑ ء سویڈن ء شہرے، بلے اداں ابید چہ فدا بلوچ ء دگہ بلوچ نیست ات، چہ ہے سبب ء من اود ء نہ داشت۔ یک واجکارے کہ منے کوہنیں پجاروک ء سنگتے کہ نامے شے مراد انت منے سخت ء اود ء نہ ات ء مساپری ء لندن ء شتگ ات۔ یکر وچے اے شہر ء ندارہ کنگ ء ہاترا واجہ ابراہیم ء پرویز ء منابر ت گڑا اود ء واجہ فدادپ کپت آئی ء وتی بلوچی مرہاہ داشت ء مارا عزت ء شتر پے بخشات۔

چہ بروس ء من گوں بس ء ندارہ کنان ء پدا اسٹا کہوم ء آتکاں واجہ ناصر بلیدی منی دیما آہت ء منا کریم بخش بلیدی ء پجاروکی کنائنت ء اے رندی منی دارگ ء جاہ واجہ کریم بخش بلیدی ء گور ء بوت۔ واجہ بلیدی ء مہمانداری ء مرہاداری ء منا بلیدہ ء میرانی یا تگیری ء پڑینت۔ اے رندی ماں اسٹا کہولم ء واجہ ناصر بلیدی، واجہ عطا جیہ ہند ء آئی حیاں ء، واجہ آخرداد، واجہ صدیق بجازرئی ء آئی حیاں ء، واجہ ملک قادری، واجہ محمد زین الدینی، واجہ گزایگ، واجہ ہمالوں مبارکی، واجہ محمد علی دہواری، واجہ ملک دہواری، واجہ رحمان کریم زادہ ء آئی عیاں، واجہ پرویز افغانی، واجہ محسن افغانی، واجہ اعظم فرہاد، واجہ عبدالرسول، واجہ رستم (نادر) میر لاشاری، واجہ تاج محمد بریسی، واجہ مہیم سرکوش، واجہ امان خاشی، واجہ جی رئیس، واجہ محمد داؤدی، واجہ عزیز دادیار، واجہ آدم بارانزئی ء واجہ کرم شاہ ہنوازی ء بارمنت واراوں کہ آہاں چہ ناروے ء واتری ء رند بیست روچ کہ من اسٹا کہولم ء داشت اے واجہاں اے تمایں و ہداں منی سک حیاں داری اش کرت۔

قول شاعرے ء کہ ے

سنگے اگاں چات ء کپیت

پہ کرن ء دراجیں مدت یے

لیگار ء رنگیں نہ بیت

انچوش بلوچ ڈردانگیں

بلوچ اگاں گدان ء تہانت یا شہر ء بازار یا کہ خلیج ء پوریات کنت یا کہ
یورپ ء دیماشتگیں چا گرد ء جہہ منند بہ بیت ہر جا گہے وتی مٹ وت انت۔ وتی دود ء
ربیدگ، بلوچی مڑا ہداری ء مہمانداری ء یلہ ے نہ داتگ، بلے آدگہ گپے کہ آہاں
چوایدگہ راجانی وڑ ء پہ وتی ملکی حقوق، دود ربیدگی حقوق ء سیاسی حقوق تانی حاترا ایسوسی
ایشن، انجمن یادگہ جم بندی یے پہ وتا جوڑ اش نہ کرتگ ء ہریک شمشبے، پانزدہ روچی یا
ماہی اجتماعے نہ کنت ء پہ وتی ملک، دود ء ربیدگ، زبان یا سیاسی، معاشی حالتانی سر ء
پگر ء چار ء بیچارے نہ کنت ء ناں چہ ملک ء حالاں سنبھی انت ء ناں وت ماں وتا
بحث ء ترانے کنت۔ اود ء ماں یورپ ء ہم مردے گپتگ ء ایجنسی آنی کاراں
آسان کنگانٹ۔ اگاں اود ء ہم یکے شتریں کارے بنا بہ کنت گڑا ہے مردم آہاں بہتام
جنت ء گشیت کہ اے سردار زادگ انت یا سردارانی مردم انت ایدگہ مخلص ء شریفیں
مردماں چراہاں بدظن ء بیزار کنت۔ وت ہچ شتریں کارے ء کنگ ء ہچبر ساڑی نہ
انت ء نہ شتریں کارے ء کنگ ء دلمانگ انت بلے اگاں مخلصیں ء پدردیں بلوچے
دیما بیت آئی ء راہ ء کننگ ء ڈنگر چگل دنیگ ء دیر نہ کنت۔ اود ء بلوچ تعلیم
یافتہ، سر پد ء مخلصیں مردم انت اگاں راجی کارے بہ کنت تہ باز شتر شتریں وڑے ء
کرت ے کنت ء پہ بلوچ راج ء مزینیں کمک ء وسیلہ یے جوڑ بوت کنت ء آہاں
وسیلہ ہم آست ء اود ء حکومت ہم آہاں کمک کنت، بلے بڑن ء جبر ہمیش انت کہ ہما

جعفرؓ صادق یا جام غلام قادرؓ بائیان اداں بوتگ ؓ آست انت اوداں ہم حیات ؓ زندگ انت۔ ناں وت شریں کارے کننت ؓ ناں دگرے ؓ کلنت۔

من منت واراں چہ کالخان سویڈن ؓ واجہ عزیز اللہ بلوچ، چہ امریکہ ؓ اعظم دوست ؓ چہ اٹلی ؓ واجہ نادر بلوچ ؓ کہ آہاں ناروے سویڈن ؓ لندن ؓ تڑ ؓ تاب ؓ وہداں وتی ٹیلیفون رابطہ مدام گوں من داشتگ ؓ ہر جا گہہ منی حال اش گپتگ ؓ وتی علاقہانی آہگ ؓ صلاح جتگ۔

36 روج ؓ تڑ ؓ تاب ؓ رند 2 جولائی ؓ من پد ؓ لندن ؓ رستوں تہ یلیں علی رئیس ؓ منا چہ ایٹھرو ؓ بالی پٹ ؓ زرت برت ؓ وتی اوتاک ؓ جہہ منند کرت۔ چد ؓ رند من سی روج ؓ یعنی پڑیں ماہے من علی رئیس ؓ کوپگاں اتوں کدی لندن ؓ اے سر ؓ کدی آسر ؓ کدی سنٹر لندن ؓ مناترینت ے۔ ہے روج ؓ کہ من لندن ؓ رستوں تہ روبرکتی بلوچستان ؓ آشوبی شاعر ؓ سالارانی کاروان ؓ مصنف واجہ عزیز اللہ بلوچ ہم چہ سویڈن ؓ لندن ؓ رستگ ات۔ آئی ؓ ہپت ؓ ہشت روج ؓ وتی گران بہائیں و ہد پمن دات ؓ منا چہ روکتی بلوچستان ؓ تاریخ ؓ دود ؓ ریبیدگ ؓ باز جوانی ؓ مالومدار کرت۔ چہ آئی منت ؓ من گوں واجہ جمشید امیری، واجہ علی چاکر زئی، واجہ پرویز، واجہ میران ؓ دگہ بازیرں واجہاں پجّاروکی بوتوں۔ ہے روچاں واجہ عزیز ؓ ؓ واجہ ڈاکٹر ملک ؓ ہمراہی واجہ سردار محمد خان لاشاری، واجہ علی لاشاری، واجہ محمد امین لاشاری، واجہ نواب لاشاری، واجہ اکبر بارکزئی، واجہ سردار شیر علی خان ناروئی ؓ واجہ کوروش ؓ آئی لوگبانک ؓ بچ ؓ دیدن بوت ؓ گوں آہاں شریں گند ؓ نند ہم بوت انت۔ بلے ارمان ؓ گپ ایش انت کہ بید ؓ چہ اکبر بارکزئی ؓ سردار شیر علی خان ناروئی ؓ واجہیں لاشاری آئی گپاں من سر پد نہ بوتوں۔ آہانی جبرگیشتر عربی رنگیں پاریں ات انت کہ چہ منی سر ؓ گوستنت، حالانکہ من سکت حدوک اتوں کہ واجہ لاشاری ؓ یک شریں گند ؓ نندے بہ کنیں ؓ آئی زندا

احوالاں بہ گرین۔ پرچا کہ آئی، روکیتی بلوچستان، سیاست، بازو ردکشنگ، آچہ اود
 ۽ جاوراں شری ۽ سرپدانت۔ بلے وائے منی نابودی کہ من آئی گپاں سرپد نہ بوتوں
 چہ ہے سبب، من آئی و ہدء حراب نہ کرتوں۔

واجہ عمید محمد مراد، واجہ صمد بلوچ ۽ واجہ اسماعیل ممتاز، واجہ ولید گربنی، واجہ
 عظیم شاہ بخش ۽ ڈاکٹر حبیب اللہ ملک ۽ جمشید امیری ۽ ڈاکٹر نصیر دشتی ۽ گیشتر و ہد منا
 دات ۽ منتوار اش کرت۔

چرے واجہاں ابید سردار عطاء اللہ خان مینگل ۽ دو سے براں دیدار بوت ۽
 یکبرے پشتونانی سروک واجہ محمود اچکزئی ۽ دیدار ہم بوت ۽ چہ واجہ صمد بلوچ ۽ اکرم
 دینارزئی ۽ برکت ۽ پیپلز پارٹی ۽ سروک بانک بے نظیر ۽ جلسہ ۽ بلوچی ۽ ایڈیٹر ۽ جہت
 ۽ منازنیں شرفے بخشات ۽ لندن ۽ پاکستانی اخبارانی صحافی آنی دیواناں ہم منا
 لوٹائینت ۽ پجاروکی کنائینت اش اے درستیں تر ۽ تاب ۽ واجہ علی رئیس ۽ مناجاہ ۽ مقام
 دات کہ وتی حقی نیں براتے ہم دات نہ کنت۔ اے درستیں واجہاں انجیں خدمت
 کرت ۽ انجیں دلہڈی مناد اتگ کہ اے زندء من ایشانی حقاں ادا کرت نہ کناں۔

آخر کار 2 اگست ۽ من لندن یلہ دات ۽ دیم پہ بحرین ۽ راہادگ بوتوں کہ
 اود ۽ واجہ اسماعیل ممتاز ۽ بحرین ۽ ایدگہ زبان دوست واجہ ماسٹر لعل بخش، عبداللہ
 عابد، عبدالقدوس قاضی زادہ، غلام یاسین ملّا، واجہ واحد راہی، واجہ امام جعفر، واجہ
 غلام نگوری، واجہ اسلم گرمکانی، واجہ نادر، واجہ مہم جان، واجہ نواز بلوچ، واجہ حکیم
 وفا، واجہ نصیر اہمد علیم، واجہ ڈاکٹر عبدالمجید ۽ دگہ بازیں دوزواہ ۽ ادب دوست منی ودار ۽
 ات انت ۽ بلوچ ہاؤس ۽ در ۽ دیوال پچن ہدوک ات انت۔ دوانزدہ روچاں من
 بلوچ ہاؤس ۽ سارتیں اوتاگ ۽ بند بوتوں بلے ماسٹر لعل، ملا قدوس ۽ عبداللہ عابد ۽ منا پہ
 تہناتی ۽ نہ اشت۔ شپاں واجہ اسماعیل ممتاز ۽ ملا یاسین ۽ وشیں دیوان ۽ بیگہاں واجہ محمد

حسن زین الدینی، چاکر علی ابرار، اسلم گرمکائی، واجہ محمد نادر، بلوچ ہاؤس، دیوان،
 گیشتر زیبہ راکرت۔ بہر حال اے واجکارانی حُب و واہگ و شرف و عزت اے
 دو انزدہیں روج زانگ نہ بوتنت کہ چوں گوستنت۔

14 اگست، من و تی تر، تاب ہلینت، پدا واجہ اسماعیل ممتاز، بالی
 گراب گلف اسیر، دیم پہ کراچی، رابادگ بوتتا۔ اے بالی گراب سے کلاک، ماں
 ابو ظہبی، بالی پٹ، مہتل بوت، من، پہ ابو ظہبی العین، دہی، مشکت، سنگتاں ٹیلیفون
 کنگ، جوانیں موہے رست۔ بزاں گوں امارات، مشکت، سنگتان نیم دیدارے
 ہم بوت۔

بحرین ء شپ ء روج

لعل بخش آزات، بلنگور

ہفت دسمبر 2005ء شپ ء یک ء کراچی بالی پٹ ء گل ف ائیر گراب ء کہ
 و ہدے ما پترتیں۔ گڑانی منالیقین بوت کہ من راستی ء بحرین ء ر و گایاں۔ پر چا کہ من
 دیرانت سرگپتنگ اتاں، بلے بقول ء شاعر ”مارا کجا پہ دوستی ء چہ زند ء غماں موہ بیت“ ء
 من اے وڑیں تروتا بلے ء حاترا یک ”دلمچمیں و ہدے“ ء و دار ء بیتگاں۔
 ائیر ہو سٹس ء منا یک بلوچ پیسز الے ء کش ء سیٹ ء سرانندگ ء گشت،
 ”منی کر اجنیں آدمے نادینگ بہ بیت“ پیر زال ء وتی پر شنگلیں اُردو ء گوں ائیر ہو سٹس
 ء ذ بندی کت۔

منا یک دگہ ہورکیں سیٹ لے ء سرانادینگ بوتگ۔ منی دست ء راست ء یک
 جنین آدمے گوں انگلش میگزین لے ء دلگوش ات ء دیمئے سیٹانی سرانندوک بلوچ
 ات انت۔

شپ ء یک ء نیم ء گراب چست بوت۔ دریک ء و ہدے من چم شانک
 دات انت۔ جہل ء دنز ء دیست ء مجانی کراچی ء یک دگہ جلو ہے ات۔ داں چھاں کار
 کت۔ ہر نیمگ ء رژنائی ء بادشاہی ات۔ رژنائی ء دیم پہ دیکھی ء کہریں شپ ء اے
 وڑیں لے وی ء من مرچی گندگاں اتاں، ما کسانی ء چکائی تاک بندناتی تہا باز براں
 وتنگ ات کہ ”کراچی روشنیوں کا شہر ہے“ بلے مرچاں کراچی، تہار یانی بازار
 انت۔ ”زاہر ء ساپ ء باتن ء زنگ انت“ بازاراں آشہر ء ماں آزمان ء مجان ء نجیں

شپ ۽ رنگ دگرے ۽ روج کہ ہر چیز ۽ پڌر کنت۔ اے شہر ۽ دگہ ندر گے
پیشداریت۔ کس کسیگی نہ انت۔ وتی جان ۽ مال مردم ۽ مستریں دژمن انت۔ مردم
مشینی زند ۽ گوازینگ ۽ ہیلدار انت۔ چہ دنز ۽ دیت ۽ مردم ۽ ساہ درنیت۔
لوڈ شیڈنگ دم پہ ساعت بیت۔ چہ ”گینگ وار“ شہر ۽ ہر سر پدیں مردم بیزار انت۔
بلوچ میتنگ چہ درستاں گنتر انت۔ بلوچ میتگاں دیروی ۽ نام ۽ نشان نیست۔ آبانی
زند گشیے۔ ”اوشت“ ۽ آماج انت۔ ہے وڑیں پگر ۽ حیالات دل ۽ تہا سر سر جنگات
انت۔ کہ رثنائی ۽ اے بازار تہاریانی تہا اندیم بوت۔

ایر ہو سٹس ۽ ورگانی ٹرالی گون ات ۽ ورگ ایر کنان ات۔ گلف ایر ۽
گراب لنجیں آزمان ۽ مجاں گوازینان دیم پہ وتی منزل ۽ روان ات۔ شام ۽ رند
ڈرائیں روج ۽ ژندی نی پڌریان ات انت۔ منی کش ۽ سیٹ ہو رک ات۔ دل ۽
گشت دوئیں سیٹاں یک بکناں ۽ کے واب ۽ سرا بہ پُروشیاں۔ بلے منی راستی دست ۽
سیٹانی دومی لین ۽ مسافر یک جنین آدمے ات کہ آئی ۽ دیما منا اے وڑیں وپسگ
دوست نہ بوت۔ بلے دمانے ۽ رند من دیست ہما جنین آدم ۽ وتی دوئیں سیٹ یک
کنتت۔ چادرے مانپوشت ۽ دوکلوچ بوت۔

کدی کدی من در یک ۽ چم شانک دات انت ۽ بُن ۽ لنجین دریاء تہا دیر
دیر رثن یے بلان بوت۔ گمان ایش ات کہ اے رہ گوزی میل انت یا کہ لانچ انت
ماں زر ۽ شکار کنگ ۽ بنت۔ لنجین دریاء سرا گلف ایر ۽ گراب آزمان ۽ تہاریاں
ماندیان ۽ مشکت شارجہ ۽ دبئی ۽ کہ گوست رند ۽ سناواب ۽ ڈگار ۽ دات۔ کہ ناگہاں
بوو کیں جار ۽ منا پڌر ہینیت ”کہ منے گراب نی KINGDOM OF
BAHRAIN“ سرا بال ۽ انت۔ ۽ وتا پہ نندگ ۽ ہا ترا جاڑی بکن ات۔ دمانے ۽ رند
بحرین ۽ انٹرنیشنل بالی پٹ ۽ گلف ایر ۽ مسافر وتی اردانی نژ آرگ ۽ گوں دزگٹ

ات انت۔

امیگریشن ء ما کہ رستیں گڑا مارا دوازدہ مردم ء یک جا گہے نادینت اش،
 اشانی تھا یک وش گپیں کماشیں بلوچے ہوں گون ات۔ مادرست ہے ودار ء اتیں
 کہ کسے بیت مئے ویزہاں بیاریت۔ مئے ہمراہ یک یک ء گیشان ات انت۔
 مانی بازیں ودار ء دم برتگ اتیں۔ کماش ء دیم گوں من کت ء اردو ء جست ء
 کت۔ ”کہ تو کجا روئے؟ من گشت کہ ”بلوچے آں“ گڑا واجہ ء منا شتر تر جست ء
 لگ ات کہ ”تو ادا کار کنگائے یا ترو تالے کنئے؟ من گشت ”من ماہے ء تر ء تاب ء
 اتکگاں۔“ گڑا واجہ کار ء پیشانیک کو کرچک بوت۔ گشت ء ”اد ء مردم پیسری
 مردم نہ انت۔ مردم ء دیمانہ کپنت۔ ترا وتی باڑونہ رسنت۔ تو کجا ہند ء نشنگ ء؟“
 بل نورو ء نشنگ آں۔ پنڈگ ء نیتکگاں وتی گہار ء گہار زتکائی گندوک ء اولک ء
 چارگا اتکگاں۔ ”من گشت گپ گپ ء منا معلوم بوت کہ واجہ مئے سنگت عبدالصمد
 تگرانی ء نا کوانت بن ء بیہہ ء تگران ء مردم انت بلے مرچی باندا حب بلوچستان ء جاہ
 منند انت۔ چہ بحرین پولیس ء دیر انت۔ ریٹائرڈ بوتگ۔ نی وتی کہنیں سنگت ء
 سیادانی گندگ ء ادا تلگ ماہے گپان اتیں۔ کہ مردے منی نام ء گران ء اتک۔
 آحمد امین ات۔ کہ بن ء بیہہ ء ایرانی بلوچستان ء نشنگ ء بحرین ء بالی پٹ ء آئی ء
 ڈیوٹی انت۔ آئی ء منی ویزہ گون ات۔

کراچی ء منا ترسینگ بیتگ ات۔ کہ ترا ہرچ گڑا کو یا سپاری یے
 گون۔ آہاں ایئر پورٹ ء ڈن گوژگ ء ننیلیت۔ گڑا کو کہ چلیم ء سراسنگ بیت ء
 پہ بحرین ء بلوچاں اے شتر تریں سوغاتے) من دل ترک اتاں کہ گڑا کو جہندم
 بورگ ء ریچک بہ بنت۔ جند بے عزت کنگ مہ بیت۔ بلے محمد امین ء برکت ء منی
 ارداسکینگ ء رند پچ کنگ ء چارگ نہ بیت انت۔ کسٹم ء یک عرب شُرطی یے

اتک جست نئے کت بلے من ہے سر پد بیتاں کہ محمد امین ء گشت ”اے ہیر وین
 انت“ آئی ء زانت کہ محمد امین مسکرائی کنت یک کند گے جت نئے ء شت۔ ہے
 و ہد ء ہما کماش ہوں اتک گوں محمد امین ء گشت نئے ”واجہ مارا ہوں جا گہے گٹ کن
 گوں“ محمد امین ء در اینت ”واجہ اے گت کنگ ء جا گہ نہ انت۔ کشگ ء جا گہ
 انت“ کماش ء بلائیں ٹہکے جت ء گوں وتی ارداں گلایش بوت۔ ایئر پورٹ ء لاؤنج
 ء کہ ما پترتیں علی شکر ء منی گہارزتک ولید منی ودار ء اوشتا تک ات انت ء منی زامات محمد
 بخش محراب ایئر پورٹ ء ڈن وتی گاڑی ء کرا منے ودار ء ات۔

دمانے ء رند منے گاڑی بحرین ء دگانی سر اتچان ات۔ و ہدی شپ یے
 ماں شہر ء میانجی ء ”حورہ“ یک دمکے ء تہا منے گاڑی اوشتا۔ تنکیں گیتلو یے ء
 منامہ ء شہر مانپوشنگ ات۔ منی گہار ء گہارزتک منے ودار ء آگہ ات انت۔ دسمبر ء
 دراجیں شپ دیم پہ سبہ ء منزل ء گام جناں ات۔ ء من کبل ء باہوٹ بیتاں۔ بلے
 واب گشتے من بالی گراب ء تہا شمشنگ ات۔ شپ ء گڈی پاس ء واب کپتاں ء
 سہب ء یازدہ ء پاد آتکاں۔ بیگاہ ء سے ء رند ہرچ پچاروک یے کہ حال ء کپتنگ
 ات۔ منی گندک ء اتک انت۔ ہے بیگاہ ء چہ گوادر ء الہی بخش محراب ء فون کت کہ
 ”گرا بحرین چون انت؟“ من حیران بیتاں کہ آئی ء چے پسو بدیاں کہ بحرین چون
 انت پر چا کہ انگت ء من چہ لوگ ء در نتیگ اتاں۔

جہل بیگاہ ء ما چہ لوگ ء در اتکیں حورہ ء دمک ء دگانی سرا سیل کنان ء
 Exhibition دگ ء شاپنگ سینٹر ء فندق وتی جلوہاں تالان کنگا اتنت۔ من محمد بخش
 محراب، علی شکر ء مولا بخش ڈرا یک جا گہے روگا اتیں۔ دیما راہ تنک ات۔ یک
 کماشیں عرب یے ء مارا راہ دات۔ بلے چما کس ء واجہ ء را سلام نہ دات۔ کماش ء
 مارا تو ارکت۔ واجہ ہر ہڑم کپتنگ ات۔ کہ ”ما ء شما مسلمان ایں پر چا کہ یک ء دو می

ء سلام نہ کنیں۔“ منی حیاں ء گپ مسلمانی ء نہ بیت۔ بگنڈنیکماش ء دل ء ہے گپ اتلگ ات۔ کہ ملک منے بلے اے ہنچو پہ بے کماری ترگ ء انت گشے زاناں آہانی پت ء بادشاہی انت۔ محمد بخش محراب ء علی شکر ء چہ واجہ ء پہلی لوٹیت ء کماش ء پہ وش دلی ء کندگ وتی راہ گپت۔

”نادا لجرى“ بیگہاں دے ساسار کنگ ء وشیں جاگے ات۔ ادا چاہ واری ہوٹل، پہ چکاں لئیب ء گوازی ء آسراتی ء دگہ بازیں Entertainment دست کپنت۔ ادا یک ہوٹلے ہنچیں ہوں است انت کہ چاہ ء چلیم ء کشوک لبنانی چلیم ء کشگ ء چہ دیر ء کاپنت۔ لبنانی چلیم ء وشیں بو ء اتار ء چاگردسرا زرتگ ات۔ بحرین ء منی دومی روج۔ سہب ء بیل ء من ء داد وتی گہارزتک ولید ء میڈیکل سرٹیفکٹ ء رسینگ ء آہانی اسکول ء شنتیں۔ اے اسکول پاکستانی سفارتخانہ ء چیردستی ء کار ء انت۔ اسکول ء ڈرتیں استاد پاکستانی انت۔ اد ء اسکولانی کورس ء وانینگ ء وڑ ء پیم پہک دگہ وڑ انت۔ بلے ہرچ اش سک گران انت۔ من حیراناں کہ پاکستان ء پرچا چکاں ہے راہ بنداں وانینگ نہ بیت۔

بیگاہ ء یکرندے پدا لوگ ء مردم وش اتک ء اتلگ اتنت۔ مغرب ء وہدا من ء علی شکر چہ لوگ ء درکپتیں۔ حورہ، ڈپلومیٹک ایریا ء Exhibition دگ ء رژنائیاں گران ء منے سر ”عمر خیام“ ء کپت۔ وتی عہد ء نامداریں فلسفی، علم ء نجوم ء ریاضی زانتکار ء اور باعیات ء شاعر ء نام ء اے فندق داں شپ ء دوازده ء دردیگ ء تپیگ ایں دلاں وتی دامن ء جاگہ دنت۔ یک نیمگے انڈین غزل، دومی نیمگ ء مجرہ ء لبنانی چلیم ء وشیں بو ء چاگردسرا زرتگ ات۔ درملکی وش چالیس جنکانی داب ء ناز مردم ء ایمان ء ٹپیگ کننت۔ منا علی ء گشت کہ ”عمر خیام“ ء بازیں بلوچ وامدار کتگ انت۔ ء یک زمانگے بلوچی شاعرانی مجلس ء دیوان ہے فندق ء براہ بوتگ

انت۔ بحرین ء سیمسمی روج... مرچی منا کوہنیں سنگت مسعود بلوچ درگیجگی انت۔
 بلے آئی ء فون نمبر ء ڈس کسئی گورا نیست انت۔ علی ء گشت ”مشکل نہ انت،
 درگیجگ بیت۔ علی اودا گیشتریں بلوچاں زانت ء گیشتر بلوچ آئی ء پجہ کارنت۔
 سہب ء بیل ء من ء علی سیف ء شاپنگ مال ء تر ء تاب ء شنتیں۔ اے بحرین ء نوکتریں
 ء شتر تریں ڈپیار ٹمنطل اسٹور انت۔ ادا مشینری ء سامان ء ابیددگہ ہر چیز رسیت۔
 چیزانی کوالٹی، آہانی رد ء بند، نیبگانی تاجگی، کارند ہانی پچیں رو ء پہ گراکاں ہر وڑیں
 آسراتی وتی مٹ وت انت۔ ہے وہاں شاہی خاندان ء یک جنکے ء او امریکائی
 دریائی لشکر ء یک سپاہیگے ء عشق ء کسہ تالان ات، کہ ہر دو ہے ”سیف ء ڈپیار ٹمنطل
 اسٹور ء ڈیک ورنٹ ء دلانی سودا ء جنت۔ رند ء ہے جنک باریں چون کائی ہے
 امریکائی بچک ء ہمرائی ء لگیت ء ہر دو امریکہ ء سیر ء سانگ کننت ء ادا شاہی خاندان
 جنک ء اے کرد ء دلگران بنت ء پروت بلا ہیں سکی یے زانت۔ ہے جنک ء بچک ء
 عکس ماں انٹرنیٹ ء یک ویب سائیٹ ء شنگ کنگ بنت۔ رند ء اے ویب
 سائیٹ عربستان ء امریکہ ء تہاسک باز چارگ بیت۔ بلے رند ء پدا ہے حال شنگ
 بوت کہ دوینانی عشق ء آس ٹسنگ۔ ء جنک پدا بحرین ء اتلگ۔

بیگاہ ء علی اتک گشت نے ”مسعود من درگپت۔ آمفروشات احمد شریف ء
 کار ء انت۔“ گوں مسعود ء فون ء سراگپ بوت۔ آئی ء گشت من باندا بیگاہ ء کایاں
 شپ ء ترا گوں وت براں۔ بلے شپ ء (مرچی شپ ء) نہہ ء یکے درنگ ات۔ داں
 چاراں مسعود انت۔ آسک بازوش بوت کہ من ادا اتلگاں۔ آئی ء گشت کہ تو شتریں
 وہدے ء ادا اتلگ نے کہ ”عمید الوطنی“ ء برکت ء مارا تر ء تاب ء موکل رسیت۔ مسعود
 بلوچ بن ء بیہہ ء بل نگور ء مردم انت۔ بلے آہانی بن پیرک کراچی ء اتک جاہ منند
 بوت۔ آکراچی یونیورسٹی ء فارغ التحصیل وانوکے۔ ماں وانگ ء زمانگ ء

ڈیموکریٹک اسٹوڈنٹس فیڈریشن ء اوکمیونسٹ پارٹی آف پاکستان ء سرگرمیں کارندہے بوتگ۔ بلے مرچاں گوست ء کمیونسٹ ملّائی ء گوات ء گورجنگ ء بلوچ راجدوست یے۔ آوتی خاندان ء تہا اولی مردم انت کہ آئی ء بلوچستان دیستگ۔ آہر و ہدء کہ ملک ء کئیت گڑا بلوچستان ء لازم کئیت۔

مرچی ”عیدالوطنی“ ء اولی روج انت۔ گیشتریں مردمانی ڈیوٹی نہ انت۔ شہر ء مزینیں دگ ء چار راہاں بادشاہ، سر وزیر ء اعلیٰ عہد ء مزینیں پورٹریٹ سدانی حسب ء جنگ انت۔ سہب ء بیل ء من ء محمد بخش محراب ء سیف مال ء نزدیک ء Giant's شاپنگ مال ء تز ء تاب کنت۔ ایشی ء Presentation اوں وتی مٹ وت ات ء بیگاہ واجہ شے نبی بخش ء مجلس ء گوازینت۔

عیدالوطنی ء دومی روج... مرچی ہے حال شنگ آت کہ ”عیدالوطنی“ ء شادہانی درگت ء ”نادی الجری“ ء آس ء گوازی بیت۔ من ء علی ء شہر ء دمک ء دگانی وال کنگ ء دمبرت۔ گڑا کوریاء سفارتجاہ ء نزدیک ء آس گوازی ء دلکشیں ندارگ چارتاں۔ بلے منا آس گوازی ء دلکشیں ندارگاں گیش آہانی ترکگ ء زرمبشت ء پد گوانک کہ برزیں باڑیانی ڈیک ورگ ء پدودی بوت انت وش تربوت مرچی ہے جارنگ بوت کہ بانداپداہے جاگہ ء آس گوازی بیت۔

دسمبر ء گیشتری بہر گوستگ ات۔ چد ء پیسرسارتی ء نام ء نشان نیست ات بلے مرچی کہ ما آس گوازی ء چارگ ء اوشتاگ اتیں گڑا سارتی ات۔ ء مادیم پھ ”سمیرامس“ ہوٹل ء دات۔

”عیدالوطنی“ ء سیمی ء گڈی روج ء سہب ء مہلہ شے نبی بخش ء فون کت کہ مرچی سبارگ ء شامنی کر ات۔ واجہ شے نبی بخش کہ پیہہ ء شہانی گوہرگ (بل نگر) ء مردم انت۔ بلے بیست ء پنج سال انت کہ گوں وتی فیملی ء ادا جاہ منند

انت۔ آئی ء و تی در اہیں چک وانینگ انت۔ ڈاکٹر جان محمد کہ واجہ ء مستریں چک
 انت۔ ہے زیتاں چہ بولان میڈیکل کالج ء فارغ بیتگ مرچاں ماں گوادر ء
 W.H.O ء کار ء انت۔ ء دگہ دو جنکوواں ہمدار بحرین ء و تی تعلیم سرجم کتگ ء
 پرائیوٹ کار جاہاں کار ء انت۔ آبد ء تائید ہم کنت پمیشکہ آئی ء لوگ ء عرب ء عجم ء
 دگہ قوم ہم کاینت۔

سبارگ ء رند مسعود ء فون کت، کہ من ماں ”حورہ“ ء شمشے ودار ء اوشتا تگیں۔
 وتارا زیت سر بکن ات۔ مرچی بلوچ کلب ء دیوان ء ہوں ات۔ من علی شکر، محمد
 جان، مسعود بلوچ، ء آئی ء گہارزتک حسام بلوچ (کہ ادا ڈ ویلپمنٹ بنک ء کار ء انت
 ء انگت ء بلوچستان ء ندیستگ) بلوچ کلب ء شنتیں۔ بلوچ کلب، مسجد البلوشی،
 بلوچ ہوٹل ء بلوچ چوک ماں بحرین ء بلوچانی پجار انت۔ وہدیکہ دیوان بلاس
 بوت۔ گڑا مسعود بلوچ ء اشتاپ ات، پرچا کہ مرچی مارا ماں ”رفاہ“ ہمائی ء لوگ ء
 روگی ات، کہ چہ ادا کئے دیرات۔

ما بلوچی کلب ء چہ ہے امیت ء در کپتیں کہ یکروچے پدا بیایاں۔ گوں
 کلب ء باسک ء سنگتاں شریں گند ء نندے بہ کناں۔ بلے ارمان کہ منی بحرین ء تر ء
 تاب اُنچو تواب بوت۔ کہ منار وچانی گوزگ ء ہیچ احساس نہ بوت۔

مسعود بلوچ ء لوگ ء مئے بن گپ بلوچستان ء جا وراں ء بلوچستان ء سیاست
 ات۔ مسعود ء خاندان ماں کوہنیں گولیمار کراچی ء ڈی ایس ایف، بی ایس او ء بی این
 وائی ایم ء چست ء ایراں مدام دیما بوتگ انت۔ مسعود ء جند ڈی ایس ایف ء آئی ء
 اے دگہ برات منیر بلوچ بی ایس او ء ڈاکٹر ظفر (کہ مرچاں کینیڈا انت) بی این وائی
 ایم ء سروک بوتگ انت۔ آئی ء مستریں برات مقبول (کہ بحرین ء پوپلیس ء
 انت) ء ثاقب بلوچ (گلف یونیورسٹی ء طالبے)۔

اے درست گولیمار کراچیء وانندہء سرپدیں پسگ انت۔ پہ بلوچ ء
 بلوچستانء آبانی نیکیں واہگ ستا کرزنت۔ بلے من حیراناں کہ بلوچ کلبء سروک ء
 کارندہ۔ اے وڑیں سرپدیں ء کتہہ کاریں مردماں پر چاگوں وت نہ زیرنت۔ مسعود ء
 کستریں برات ثاقب ء زنگ جت کہ کہ یک ڈاکو منٹری فلم ء حاترا و ہدیکہ آئی ء
 بلوچ کلب ء مکمل لوٹات گڑا ڈالچار ء دلپروش کنگ بوت۔

مرچی باندا انٹرنیٹ ء برکت ء پچ چیز چیر دنیگ نہ بیت۔ مسعود بلوچ وتی
 و ہدء گیشتر انٹرنیٹ ء سرء بلوچ ویب سائٹیطانی چارگ ء گوازینیت۔ آبلوچستان ء
 نوکتریں جا وراں ء شرسر پدانت۔

اداء روتا ک انتخاب رسیت۔ بلے ”آساپ“ نہ رسیت۔ ستار بلوچ ء منا گشت۔
 ہمیشکہ گیشتر مردم ”بلوچ سائٹاں“ چارنت۔

بحرین ء یک دگہ روچے شہب ء مسعود بلوچ ء شاہد ء (کہ گو جرخان
 پنجاب ء مردم انت بلے آئی ء پت ہما زمانگان ہماں اتلگ ء جاہ منند انت) منا
 زرت بحرین میوزیم ء شتیں۔ بحرین میوزیم ء نزیک ء Sculpture (دار ء بت)
 سازگی ء یک میاں اُستمانی مقابلہ یے بنیگات۔ ہر بت تراش ء نام ء آئی ء ملک ء
 نام دیما جتگ اتنت۔ سلطنت آف عُمان ء بت ساز ایوب البلوشی ات۔ مالوٹ
 ات کہ آئی ء بگندیں بلے اے و ہدی آودانہ بیت (ء یک دگہ روچے ہوں من ہمیشثانی
 چارگ ء شتاں آرچی ہوں ایوب البلوشی اُودانہ بیت) بحرین ء میوزیم ء کہ ماشٹیں
 گڑا اے و ہدی ایوک ء ما ء دگہ یک درملکی انگریزیے ء کلکٹ زرتگ ات۔ مسعود
 بلوچ ء یک ویڈیو کیمہ ء ڈیجیٹل کیمہ یے ہم گون ات۔ کہ میوزیم ء تز ء تاب ء
 ندرگ ماگپت انت۔ میوزیم ء ہر تک ء پہنات ماگول اتاں۔ بحرین ء دود ء
 ربیدگ، راجد پتر، دیمروئی ء سفر دریا ء حشکی ء ہر سہدار کہ بحرین ء آست انت۔ ء ہر

آئٹم Presentation مردم ء ہے گمان بوت کہ راستی ہے وڑ ات۔ کمازیں
 عربانی دیوان، بانور ء جُبل بندی، نازینک ء ہول ء توار ء کوہنیں منامہ ء بازار ء
 بنیپاریانی دکان مردم ء ہما دؤر ء ہام ساعتاں گشنے گون گنج انت۔ بحرین ء راجد پتر
 ہمنچو کوہن انت چو کہ اے دگہ دنیا ء کلنڈی، رزان، کوہنیں مہر، پیتل، دلمون تہذیب
 ء کوہنیں آثار، اسلام ء بنداتی دؤر ء ہر ہما چیز کوہنیں بحرین ء گوں آئی ء سیادی یے
 آست۔ بحرین نیشنل میوزیم یے براہ انت۔

یک دگہ چیزے من اودا دیست کہ ہر کوہنیں کلنڈی، رزان، کوہنیں مہر، ء
 پیتل کہ اودا ہست اتنت۔ اشانی شکل، رنگ ء اشانی سرا جوڑ کر تیگیں عکس ہے
 کوہنیں آثار کہ مئے گوڑا دست کپنت، ہے وڑ انت۔

منی جند ء گوڑا دو کیٹگ رنگیں گل دان (کہ دزد رنگور ء پُل کلات ء نز یک
 گوراں در کنگ بوتگ انت۔) آست۔ حیران بیتاں کہ ہے رنگیں گل دان اودا ہوں
 من دیست۔

میوزیم ء کہ ما پترتیں یک آرٹسٹ نئے ء گراں بہائیں پینٹنگ درنجوک ات انت۔
 بلے وہد یکہ مادر آیکا اتیں گڑا ماد دیست کہ آگیشتر بہا بوتگ اتنت۔

سُبارگ ء رندنی مئے منزل ”پرنگانی کلات“ ات کہ مرچاں آئی ء نام
 ”بحرین فورٹ“ انت۔ من علی شاکر، مسعود بلوچ، محمد جان ء شاہد ماتاں دیراں
 کلات ء در ء دیوالانی سیل کت۔ اے ہے عہد ء یا نگار انت۔ کہ پرنگی لشکراں مئے
 تیاب دپاں ہوں دز مانگیجی کت۔ بلے سر مچاراں میر حمل کلمستی ء سروکی ء آہانی دیم
 داشت۔ ء مرچی بلوچستان ء تیاب دپاں آہانی اے وڑیں یا نگار نہ گواہ انت۔ کلات ء
 عہدی رنگ انگت ء برجہ ات۔ گتھی نیمگ ء مچکدگ ء دریا ء ندرگ بحرین ء
 ڈولدا تر تیں قدرتی ندرگاں یکے۔ بلے اے وڑیں ندرگ آمر دمانی ہا ترانہ انت کہ

بیست ء پنج سال ادا گوازینتگ اش۔ بلے انگت ء ”بحرین فورٹ“ ء چارگ اش
واک نہ بیتگ۔ یاہماہاں کہ وتی بیگاہاں کلب ء کیسینواں گوزین انت یاہماہاں کہ شپ
ء روج لوگ ء تہنانشنگ ء چم اش ٹی، وی ء سکت انت۔

رودراتک ء عہدی کلات ء پڑدر ء نوکتریں بحرین ء برزین پلازہ ء ماڑیانی
ڈولداریں ندرگ یکیں دمان ء مردم ء کرناں چہ دیست کنت۔ کلات ء ہر در ء
دیوال، آئی ء چپ ء چاگرد، آپ ء مزینیں چر، روبرکتی نیمگ ء ہمالوگانی دیوال ء نشان
کہ آہانی تہا پرنگی لشکر نشنگ انت۔ کلات ء سنگر، ناہ ء شگنر، برزی تہبک ء مچ ء لٹ ء
پیش ء لوگ ء گرماگ ء نندگ ء آرام ء جاگہہ بزناں اداہر چیز کوہن ات۔ وتی عہد ء
پجارات۔ ایوک ء مانوک اتیں۔ روبرکت ء استین یے ء سرکش اتگ ات۔ روج
ہے استین ء پشت ء اندیم بوت ء شاہد ء چہ کلات ء ڈن چمن موکل گپت ء شت۔ نی
مادیم پہ ”نادی الجری“ ء شت ایں۔ کہ اودامرچی ”عمیدالوطنی“ ء شادہانی درگت ء آس
گوازی ء گڈی مراکش بینیگا ات۔

ماوتی گاڑی ”مسجد الفاتح“ ء دیما اوشتارینت۔ بحرین ء مسترین مسیت
ء آئی ء نزیک ء ”شیخ عیسیٰ میموریل لائبریری“ ء شانداریں ماڑی جوڑ بینیگا انت۔
مہلوک ء مزینیں چچی ہے ودار ء ات کہ آس گوازی باریں کدی ء کجا
بندات بیت۔ کہ ناگہاں ”بحرین میوزیم“ ء نزیک ء آزمان ء آس گوازی ء ترنزک
گون زرمبشت یے ء شنگ بوت انت۔ ماتاں دیراں آس گوازی ء ہے ندرگ
چارات انت۔ مسعود بلوچ ء اے ڈرائیں ندرگ کیمرہ ء چماں چارات انت۔ ہر
کس گل ء شات ات گونڈیں چک گل ء بال اتنت ء ورناتوتی داب ء ملگ ء اتنت۔
اے دگہ روج ء سہب ء من ء علی ”محرق“ ء شتیں پداواتری ء جفیر ء

مانتران ء روج ء اے بیل مانزیک گور ء جزیرہ (بحرین Archipdagolountry

ایت بز ان جزیر ہانی ملک، درستی سی ء سے جزیرہ وت ماوت انچو ہور کنگ بوتگ انت کہ ما کم زانگ بیت) ء بازاراں گوازینت۔

مرچی بیگاہ ء و ہدیہ ماں گزی بی ء چہ علی ء لوگ ء دراتکیں۔ ”گلف ہوٹل“ ء آتربا ء بازار ء دمکانی دیوال ء دراں وال کنگاتیں۔ روج برکت بوتگ ات۔ کہ واجہ اسماعیل ممتاز ء فون کت کہ ”شما کجبات؟“ من Santana فندق ء شمشہ ودار ء کنگایاں۔ Santana ء واجہ ممتاز ء ماراوش اتک کت۔ واجہ اسماعیل ممتاز بلوچی ء مز نانیں جہد کار ء شاعر پجرا ء ہیچ چم دار نہ انت۔ سید ہاشمی ء اے ملتی ء جہد ء جفاپہ بلوچی زبان ء لبرانک ء چہ ہیچ کس ء چیر نہ انت۔ ماتاں دیراں نشت ء گوں واجہ ممتاز ء مجلس کت۔ اے دیوان ء امیر کہد اسلیمان ء گلف ائیر ء واجہ نور بلوچ ہوں گوں اتنت۔ واجہ ممتاز ء گوں لبرانک ء بلوچستان ء نو کتریں زر مشبت ء سراگپ ء تران بوت۔ ہے و ہداں چہ العین ء ملا مراد ء فون کت۔ بلے ملا شپ ء حشکیں آپ نہ وارت۔ ء شپ میزان میزان ء کنزان ات۔

یک دگہ شپ یے مئے نیاد گوں واجہ ممتاز ء ”عمر خیام“ ء بوت۔ واجہ ممتاز ء بحرین ء بلوچی لبرانک ء چست ء ایران پڑور، گوں سید ہاشمی ء وتی نزکی ء وتی بارو ء اے ”انکشاف“ کہ ورنائی ء روچان آ ”اسٹیج سنگرے“ ”بوتگ۔“ تو گشند ہی پر چالیہ کت؟ یک مراکش یے ء کہ من و اترکت ء لوگ ء ایکا گڑا منی گٹ ء درد کت من خون شانت۔ منی مات ء منارند ء گشت کہ تراچم زحم اش کتگ۔ اگاں تو دیما گشند ہی کت۔ گڑا منی شیر ترا پہل نہ انت۔

واجہ ممتاز شاعر ء لبرانکی جہد کارے ء ابید یک جہاں گولے ہوں ہست انت۔ آئی ء گشت کہ من انگت ء سی ء سے ملاکاں تڑ ء تاب کتگ۔ ڈنی ملاکاں بازیں بلوچاں گوں گند وند کتگ۔ ہنچیں جاگہہ ء ہنداں گوں بلوچاں ڈیک وارتگ کہ من

حیران بینگاں۔ کجام ملک ء تو یکرندے پداروگ لوٹے؟ من جست کت، ملائیشیا
 کہ ہر نیمگ ء ملگزار انت ء ہر چیز از ان انت۔ چہ سعودی عرب ء پداسلامی دود ء
 ربیدگ تو گیشتر ہمودا گندے۔ من آئی ء گشت کہ توتی زند ء سرگوستاں ماں بلوچی ء
 نبشتہ بکن ء کتابی رنگ ء شنگ اش بکن۔ اے پہ بلوچی ء گراں بہائیں ٹیکی یے
 بیت۔ آئی ء گشت کہ دو سال ء رند و ہدے من وتی کار ء (Air Gulf ء سننیر
 انسٹرکٹرانٹ) ریٹائرڈ باں۔ گڑالم ء اے بارو ء حیال کناں۔ واجہ امارات ء رواں
 واتری ء پدا شمارا گنداں۔ بلے چہ امارات ء واتری ء رندیکروچے واجہ ء فقیر شاد ء
 میراث ء ظفر علی ظفر ء ہمبوتیں دروت سوغات ء کتگ اتنت ء جندے پاکستان ء
 شنگ ات۔

بحرین ء بلوچ بولان TV ء بلوچی پروگراماں سک چارنت۔ اے بے
 سر ء بنیں پروگرام پہ بلوچی زبان دود ء ربیدگ ء تاوان بارانت۔ حد انت کہ بلوچ
 زیت ء چہ زیت یک ہنچیں ”سیٹلائٹ چینل“ یے ء بارو ء پگر بہ کنت، کہ آ
 بلوچ، بلوچی ء بلوچستان ء پجار ء جہگیر بہ بیت۔

یکروچے بولان T.V ء کچ ء نوک گچین (?) بوتگیں ضلعی ناظم میر
 عبدالروف رند ء انٹرویوات۔ چہ میر ء جست کنگ بوت کہ تئی دل پسندیں سوت
 کجام انت؟ من حیران بیتاں کہ دؤر ء شرتریں گشند ہے ء توار ء مزنا میں شاعر ء
 اے آشوبی رنگ ء شعر واجہ ء دل پسند ات:

”جی منی بیل ء مہتر ء جانیں،

بمب بروت بمپور ء حیاتا نہیں،

ننیکہ بالاچ ءے گوں باہڑ ء باسکاں،

ننیکہ دُرائے گپت تچگ آسکاں،

دادشاہ ہا کاں گوں ہوار بیتگ،

منیر ریں ہندے حُشک ء ویر انیں“

اے شعر ء ہر بند ء تہا بلوچ، بلوچی ء بلوچستان ء چہمال انت۔ بولان T.V ء
ہست ء نیستاں اگاں گوں دلگوشی ء اے گوشد اشتیں گڑا لئی ء اے شنگ بوتگ ات۔
مرچی من ء علی واجہ فقیر شاد ء لوگ ء مہمان اتیں۔ آئی ء وتی دستاں گوں جوڑ
کرتگیں ورگانی وتی لذتے ات۔ واجہ فقیر شاد ء ”میراث“ ء کسہ بگرداں بن ء سرجمی ء
آورت۔ ”میراث“ چہار ہزار ء چہ گیش نوار ء پیت بندانی شیرگ انت۔ ”واجہ فقیر
شاد ء ہماٹپ ریکارڈ ہوں مارا پیشداشت کہ چہ ہمائی ء میراث ء شعر نبشتہ کنگ بوتگ
انت۔ چہ میراث ء ابید واجہ فقیر شاد ء یک دودگہ پٹ ء پولی کتاب ہوں شنگ بوتگ
کہ چر آہاں یکے واجہ ء پماسوغات کت۔ آئی ء گشت کہ میراث ء دومی ایڈیشن ء کار
بیرگا انت۔ ء گوستگیں ایڈیشن ء ردی در کنگ بنت۔

ہے روچ ء ما Tree of Life ہم چارت۔ کہ اود ء حُشک ء سورگ دلین
سرزمین ء زند ء چیدگ انت۔ ہے وہاں انڈین اسکولے ء چک ہوں Tree of
Life ء چارگ ء اتکنت۔

شپ ء منا مسعود بلوچ ء فون کت کہ Tree of Life ء بارو ء تئی خیال چی
انت؟ من آئی ء گشت کہ اے راستی ”زند ء چیدگ“ انت۔ بلے ماتیں دیار ء برز ء
حشکیں کوہانی سردانگ دانگے کہیر، کبر ء اے دگہ درچک حشک ء ویر انیں کوہانی تہا
زند ء جہگیر انت۔ (ہوچات نگور ء در سچی ء برزیں بند ء اونلی ء (گورگی کور ء) اے
وڑیں کہیر من چم وت دیستگ انت) ء باہو (ایرانی بلوچستان) ء ہما درچک کہ تک
نئے بری پد انت ء سرشاہ ء ے مزاری پنجگ انت۔ مستریں Tree of
Life انت۔ (من وت ندیستگ بلے کپ کپار نگور ء جمعدار کریم بخش ء یکرندے

کسہ کت کہ پراہ ء شاہگانیں پٹ ء تہا اے درچک ایوک ء زندگ انت)۔

مرچی شے نبی بخش ء مارا حال دات کہ جمعہ ء روج ء ما پکنک یے ء چن ء
 لائچ کتگ۔ شمارا باندا مہلہ جاڑی بنیگی انت۔ لوگ ء ما اتکیں داں گونڈیں چک
 گل ء بال اتنت کہ باندا ما سخیر ء (بزاں جنگل ء) روئیں۔ اے دگہ سہب ء درست
 مہلہ پادا تکت۔ پکنک ء ڈرائیں چن ء لائچ بوتگ انت۔ ساعت ٹہہ ء شے نبی
 بخش ء لوگ ء مئے گاڑیانی کاروان درآ تک۔

من و صلالہ

ستارسی

ما، شست مردم میجر ارشاد ۽ دیم ۽ اوشتا تگ ات ایں میجر مارا یونٹان بہر کنگ ۽ ات۔ غلام جان ۽ گشت واجہ مارا دویناں انگریزانی کر راہ دے کہ ما مشکت ۽ انگریزانی کر اکار کتگ میجر ارشاد آئی ۽ پجاروک ات۔ آئی ۽ غلام ۽ جبر زرت ۽ مارا برٹش ۽ میس ۽ راہ دات۔ برٹش میس ۽ سپرو اتزریک پنچاپی مسیح یے ات سکیں بد اخلاقیں مردے ات آہر روج مارا مڑا ت گوں۔ اے پیسیر ۽ بہنگی یے بیتگ ۽ رندا فوج ۽ ویزہ داتگ ۽ بہرتی کتگ۔ وتی نام ۽ نبشتہ کنگ نہ زانت ۽ ”فقیر ۽ مسیح“ مئے سر ۽ چو جور نیگ ۽ زہرا تنت کہ بلکن ۽ اے نوکیں مردماں ایشاں وبتگ منی نوکری ۽ برانت آگیش منی بدل کنگ ۽ جہد ۽ ات کہ من انگریزاں گوں وش اخلاقی ۽ جبر کنگ ۽ ات آں۔ آئی ۽ پکر کت اے انگریزاں دوست بہ بیت گڑا بزاں منی نوکری شت، آئی ۽ دو سے رند ۽ من ۽ جبالی میجر ۽ دیم ۽ پیش کت کہ من ایشی ۽ نہ لوٹ آں۔ ایشی ۽ جاگہ ۽ محمد گل ۽ بیار۔

محمد گل دزوک بندیں بلوچے ات ۽ فقیر مسیح ۽ ٹڑا ہانی بہا کنوک ات۔ فقیر انگریز ۽ کر اشراب پیچ گپت ۽ اے نیمگ ۽ بہا کت انت۔ ذرائیں روج ۽ دگرانی پچکان ات بلوچانی و سک دژ من ات آئی ۽ پیچ ڈول ۽ بلوچ برداشت کت نہ کتگ ات انت۔ شراب گیشتر بلوچاں گیشتر آئی ۽ کر بہا زرت۔ انگریز ۽ داشتگ ات

اگاں ناعرب ایشی ءِ سمر ءِ سک زہرات انت ءِ سہیگ ات انت کہ شراب بہا کنگ ءِ
 انت۔ صلاح ءِ میسانی ذرائیں سپروانز رڈنی مردم پیتگ انت درست اش یک یک
 ءِ راہ دات انت ہمے یکیں پشت کپتگ ات کہ انگریز ءِ میس ءِ ات۔ ایش ءِ دگہ
 بازیں کردار کتگ ات میس ءِ نوکیں سامان دُرات ءِ پاکستان ءِ راہ دات انت۔ پد ءِ
 ہمے سامانانی بدل دگہ جاگہ پتچ گپت ءِ وتی نوکری روگ ءِ نیشٹ۔ بلوچے بوتیں
 دیری دُری ءِ کیس ءِ گرگ پیتگ ات یا بدل اش کتگ ات۔ اے انگریز ءِ چو
 مکسک ءِ ڈول ءِ لچتگ ات گوں، سری لنکا ءِ مردے کہ منے کراکار ءِ ات آئی ءِ ساہ
 ءِ کپتگ ات دگہ بنگالی یے است ات مانکل آئی ءِ وتی نوکری یل دات ءِ شت کہ
 اے مرد ءِ کراکار کنگ نہ بیت۔ من ءِ غلام ءِ سری لنکن ءِ وتی دل دنتان داشتگ ات
 ایشی ءِ کراکار ءِ ات ایں۔

یک شے ات من U.A.6 کیمپ ءِ مزنیں لین ءِ سرکاری تہت ءِ سمر ءِ نشتگ
 ات آں یکے منی کرا آگ ءِ ات، آئی ءِ آگ ءِ رندچم اوں چست کت انت ءِ واجہ ءِ
 چارگ ءِ لگ ات آں آئی ءِ چم سہرات انت ءِ من ءِ رازہر زہر ءِ چارگ ءِ ات من وتی
 جاگہ ءِ پادکایاں ءِ لوٹ آں مرد ءِ دستاں گر آں بلنے آدستانی گرگ ءِ ڈول ءِ نہ ات۔ آمنی
 زاہ ءِ بددیگ ءِ اتلگ ات، آئی ءِ اولی جبر کہ تووت ءِ رابلوچ گش ءِ بچار بلوچانی
 کاراں ہر یک گندگی یے ہو رانت اد ءِ صلاح ءِ ہر جاگہ یے ءِ حراہیں کارے بہ بیت
 گڑالم ءِ بلوچ ءِ نام گرگ بیت، اے چے انت تئی دیم ءِ ایران آئی ءِ وتی جبر پورانہ
 کت ءِ جست کت۔ من گشت بلوچی کتاباں، دورد ءِ ایشاں سوچ ایشاں اے ترا
 پچ نہ دے انت۔ ایشانی وانگ ءِ شر تر انت کہ تو عربی انگریزی بہ وان اد ءِ ہمے
 چیزانی زلورت انت تر کئے ءِ گشتگ کہ تو اد ءِ بلوچی کتاب ءِ بہ وان ءِ اے بے کاریں
 زبان ءِ نبشتہ بہ کن، تووت بچار کہ مرچی ترا چنت سال انت کہ فوج ءِ کار ءِ تے ترا ترقی

دیگ پیتگ اناں اے سرکاری کیمپ ء توک ء تئی بلوچی ء وانگ ء من سرپد نہ ہیں۔
آئی ء منی دیم ء ایریں کتاب ء ٹیبیل ء سرء کتاب ذراہ دوردات آنت ء منی
سرء ہنچوزہرگران ء شت گش ء زاناں من آئی ء وائے زرتگ ات ء پدء واپس نہ
کتگ، منی دپ پچ ات ء چم آئی ء سک ات انت دانکہ املنین ء درتک ء شت۔ بلئے
آئی ء جبر ہنچو منی دل ء نشت انت کہ روج مرچیک ء من اش بے حال کت اش نہ
کن آں۔ آئی ء سہریں چم آئی ء رستریں کوکار کنگ منی دیم ء روج مرچیک ء چکرگ
ء انت ء شپ ء واب کپگ ء پیسر آئی ء برزیں بالاد منی دیم ء کیت ء اوشت ایت وتی
کتگیں جبرانی ترانگ ء پڑ بیت۔ اے راستے کہ من ء مرچی بیست ء دو سال انت
کہ من فوج ء کارایاں من ء ہچ ترقی دیگ نہ بوتگ اے منی گناہ نہ انت۔ ادء من
ہنچیں مردم گنداں کہ ہچ وانگ ء لگ نہ زان آنت بلئے ہنچیں پوسٹانی سرء کارء
انت کہ عقل حیران بیت۔ من ء اے جبر ء ہچ گم نہ انت کہ من دنیکہ ہما جاگہ ء
اوشتا تگاں کہ مرچی بیست ء دو سال پورا بیتگاں۔ من ء پکر انت کہ آئی ء جی ء گشت تو
بلوچی ء وان ء بلوچی کتاب تئی کرا چیا ء ایرانت آوت یک بلوچے ات گوں من
آئی ء بلوچی جبرکت، نہ زاناں چیا چو بلوچانی سرء زہرات۔ آبلوچاں چے کتگ ات،
من ء وہدے سے سال ء واستہ بدل اش کت ء صلالمہ ء راہ اش دات گڑا من سک
پریشان بیت آں، اے واستہ کہ من یک غریبیں مردے ات آں مشکت ء وہدے
من پے کار ء چھٹی کتگ ات گڑا چھٹی ء وہدے من ٹیکسی ء کار کتگ ات۔ ادء صلالمہ ء
آیگ ء پیسر ہم من ٹیکسی یے وام کتگ ات ء گوں وت ء آورتگ ات گوں کہ کارء
بلاسی کناں ء ٹیکسی ء گوں وہدے گوازیں بلئے ادء حالات دگہ ڈول ء ات ٹیکسی ء کار
سک کم ات ء باز مشکل ء سرء گاڑی ء پٹرول در آئیگ ء ات انت نوں من ء دو سال
گوستگ ات کہ من ادء اتلگ ات آں بلئے منے بدلی ء حال ہچ نیست ات۔ صلالمہ ء

من ۽ پڇ وڻ نه بوت، سٽي سال اڌ ڪوڙا زينگ ۽ من چيزي سنگت ۽ ٻر اتاني دائگي
 مهرا اصل بي حال ڪت نه ڪن آڻ، اڌ U.A.G ڪيمپ ۽ عبدالغني، الهي بخش
 ولد مير محمد ڪريم اولي مردم ات ڪه آڻي ۽ ڪوڙ ۽ مردم ڪري، مهرب دوستي، برات ڪري ۽ نه
 ڪٿو ڪي دريا گنگ اتڪ۔

عبدالغني ۽ اڌ ۽ بلوچ سڪ دوست ات انت ۽ هريڪ مردم ۽ ڪار ۽ اتلگ
 ات۔ دومي مردم ڪپٽن ارشاد ڪه رند ۽ ميگر بوت پڇ ڪوڙ ۽ مردم انت وهد وهد ۽ سر ۽ مردم ۽
 ڪار ۽ ڪيت۔

غني ملا عثمان بليده ۽ مردم انت ۽ يڪ سڪي شري مردم و تي وس ۽ ڪساس
 ۽ مردم ۽ مدت ۽ ڪمڪ ۽ ڪنت۔ چارمي نواز خان بلوچي زبان ۽ جوانين شاعر ۽، بلئي
 جبر باز ڪنت آڻي ۽ ديم ۽ ڪس نندايت ڪڙا آمد بزا ڪوش داروڪ و اب ڪپ ايت
 بلئي نواز خان ۽ ڪپ ۽ جبر بلاسي نه بنت۔ من بر ۽ بر ۽ آڻي ۽ گند آڻ و تارا ڏور ڏور
 دارا ڪه امن ۽ مه گندايت ڪه من ۽ را آڻي ۽ جبر ڪش انت اگا مرگيگ انت ڪڙا ڊگه
 سبي ۽ سر ۽ به مرآا، بلئي نواز خان ۽ گپاني ڪوش دارگ ۽ مرگ ۽ تيار نياں۔ غلام جان
 مني هم ڪار انت مادونين يڪي جا گه ۽ ڪار ڪن اين، غلام جان ۽ حراين فوجي بو هگ ايش
 انت ڪه ڪسي جبر ۽ نه زور ايت بزا ۽ هريچي آڻي ۽ دل گش ايت هما ڏول ڪنت۔ آڻي ۽
 شري فوجي يي بو هگ ايش انت ڪه مردم ۽ راه ۽ نيم ۽ يل نه ڪنت ۽ نه تچ ايت۔ يڪ
 رند ۽ جنگي ۽ گپت انت ظفاري آڻ آدم ۽ ڪت انت۔ آڻي ۽ همراه ۽ آيل دات ۽
 تنڪ بلئي آه تنڪ، پيرو، شير، توري ستر شديگ به بيت بلئي و تي ڪيسگ ۽ زڙ ۽
 در نيت ذرائي روچ ۽ ڀڙت تي ورگ ۽ شو باز ۽ انت۔ بزا ۽ هما جا گه ۽ ڪه مپت ۽
 ورگ به رس ايت ڪڙا بزا ۽ پير مردم ۽ اشنا تگ سڪي ڪنجوسي مردم۔

فقير جان محمد اگا ديوان ۽ نندايت ڪڙا دل نه گش ايت ڪه آڻي ۽ ديوان ۽

بل بہ کن ء بہ رو، بزاں وش جبریں مردے، بلئے میدء بروتاں رنگ جنت گڑا برے
 برے آئی ء ہے سیاہ نیں چیز کہ اسپیت بنت آچو گرانڈ ء بیت۔ نور محمد کرنل ء
 ڈریور۔۔۔۔۔ آے کیمپ ء کرنل ء ڈریور انت بلئے آبرے برے منی کراگش
 ایت و ہدے من کرنل ء آئی ء آفیس ء ایر کن آں ء کا آں راہ ء نیم ء روڈ ء سر ء مزدور کار ء
 انت آ کرنل ء گاڑی ء گند انت رَوگ ء انت وتی دستاں چست کن انت کہ کرنل
 ہمیش انت رَوگ ء انت اے و ہدے من دل ء ہنچو وش بان کہ منی خیال ء کرنل من آں آ
 نہ ات کہ من ایر کت۔ و ہدے من ہے گاڑی ء سر ء کارے ء بازار ء رو آں گڑا من مار
 اں کہ اے دنیا ء سیر ترین مردم من آں دگہ کس نہ انت چچی ء کہ اے گاڑی من ء گون
 انت بیست ہزار ریال بیگ انت منی خیال ء بازار ء دستیں مردم من ء سلام کنگ ء
 انت۔ جمیل بلوچ عمانی ورنایے و ہدے ما جمیل ء ہمراہ بہ این بازار ء رو این گڑا آ
 مارا جنگے آلم ء سر ء دنت۔ ما جہد کن این کہ مئے نام ء کس پہ مہ گریت۔
 بلئے جمیل مارا جنگے سر ء دنت ء مئے نام ء گرانیت۔

منصور اوں عمانی بلوچے دگہ لہاز ء شر میں سنگتے بلئے چار شنبہ بیت گرا آئی ء سر
 درد کنت ء چار شنبہ ء بیگاہ ء آوتی پادانی سر ء اوشتا نہ کنت الم ء شراب وارت ء
 برے برے آئی ء ڈیوٹی چار شنبہ ء روچ ء کپ ایت گڑا کیمپ ء ایدگہ سنگت آئی ء
 ڈیوٹی ء دار انت کہ آئی ء سر ء دگہ مشکلے منیت۔ ہے ڈول ء چار شنبہ ء جمعہ ء منصور نشہ
 انت۔ شنبہ ء سہب ء آہوش ء کیت رفیق ناز بلوچی زبان ء شاعرے گوشاں گڑ
 انت۔ منی ادء آیک ء چیزے ماہ ء رندر رفیق ناز ء وتی شعرانی دپتر من ء پیش داشت
 کہ آئی ء شاعری ء من بچاراں، آئی ء شعرانی وانگ ء رند من حیران بوت آں
 ڈولداریں پکر ء مالک ات۔ بلئے آئی ء بلوچی نبشتہ کنگ ء ڈول سید ء رھبند ء نہ ات
 گڑا من آئی ء کرا دگہ حالیگیں دپترے لوٹ ات کہ تئی شعراں دگہ دپترے ء نبشتہ کن

آں ء دئے آں دومی روچ ء نوکیں دپترے آئی ء آورت۔ من شعر یک یک ء ہے
 نوکیں دپترے نبشتہ کت ء دات انت۔ آئی ء چیزے شعر من ماہتا کاں راہ دات انت
 و ہدو ہد ء سر ء شنگ بوت انت۔ گڑا آئی ء من ء ہر جا کہ دیست منی باز عزت ء کت
 من ء جست ء کت بلوچی کتاباں کہ منی شعر شنگ پیتگ انت آہاں من چار آں گڑا
 من آئی ء شنگ پیتگیں شعر آئی ء را پیش داشنگ ات انت۔ آ بازوش پیتگ ات،
 بازار ء من جبرگیں ٹیکسی یے گون انت اولی جبر کہ اے جبرگ ء تہا کس ننگ ء تیار
 نہ بیت چی ء کہ ایشی ء ائیر کنڈیشن مان نیست انوں گر ماگ ء موسم انت ء مردم زیادہ
 ائیر کنڈیشن والا ئیں گاڑی چار انت ء نند انت، دومی اش کہ گاڑی ء ماڈل ء جست ء
 الم ء کنت، یکے ء و جست کت کہ تی گاڑی ء ماڈل چے انت تو اے چہ صلالہ ء
 زرتگ ء اتلگ ء تو مشکت ء مردمے ء صلالہ چہ مشکت ء ہزار کلومیٹر ڈوران
 اے کلنڈ اء چتورا تلگ۔

اے و جستے نہ انت بلتے مردمانی دپ نہ اوشتات۔ من ء داں سر ء پا داں چار
 اتگ ات، یک بیگا ہے ء من الحافہ ء بازار ء ٹیکسی ء تہا نشنگ ات آں گرم ء و ہد ات
 یک جنینے بے جست ء اتک ء گاڑی ء نشت ء من ء اشارہ یے کت کہ برو۔ من
 گاڑی اسٹارٹ کت ء روگ ء لگ ات آں و ہدے من کا بچ ء آچار ات گنداں آئی ء
 چم من ء راسک انت۔ من آئی ء جست کت کہ کجا روئے؟ پسو ء گشیت کہ من صلالہ ء
 رواں، من گشت اے درائیں ملک ء نام صلالہ نہ انت؟ آئی گشت اہو من زاناں کہ
 اے ملک ء نام صلالہ انت، بلتے من ء صلالہ جدیدہ ء بر۔ گڑا ہے ڈول ء بگش۔ آئی ء
 کند ات ء من چم آدینک ء شانک دات انت۔ من چاراں آ من ء راسک چارگ ء
 انت۔ من اوں یلہ نہ دات آئی ء جست ء پرس کت کہ گوں من کائے گون آئی ء من ء
 گشت انوں اناں شب ء نہہ ء منی رند ء بیا۔ آوتی لوگ ء دپ ء ایر اتک ء من ء اشارہ

یے کت کہ منی لوگ آنت۔ و ہدے تو کائے گڑا پیسرء من ء فون بہ کن ء حال بہ
دئے۔ آئی ء وتی GSM ء نمبر من ء دات ء منی نمبر ءے لوٹ ات۔ من وتی نمبر نہ
دات کہ من ء ترس ات کہ اے منی سرء دگہ مشکلے مہ کنت ء ادء صلالمہ ء اے اولی جنین
ات کہ گوں من آیک ء گپ ءے کتگ ات۔ من فون ء جندء آئی ء لوگ ء دپ ء سر
بوت آں من وتی GSM ء سرء آفون نہ کت، من بازاری فونے ء سرء آفون کت
حال دات کہ من اتکگاں تئی لوگ ء نزیک ء اوشتا نگاں تئی ارادہ چے آنت، بیست
ملٹ ء آشریں ڈولے ء سمبہیتگ ات ء منی گاڑی ء دیم ء اوشتا نگ ات۔ من آئی ء
اے ڈول ء آیک ء سک حیران بوت آں چئی ء کہ من ء وتی سرء بیسہ نہ ات کہ چو
جلدی یک درامدیں جنینے منی سنگت بیت ء گوں من ء کیت گوں۔ نی من آئی ء براں
کجا، ادء لوگ گران انت ء چاریں نیمگ ء جاسوس چکرگ ء انت، ہوٹل دوہمینچک
کر پھ گر انت، من آئی ء گشت کہ ترا کجا براں ادء من ء لوگ نیست انت۔ آئی ء
گشت اے پکر ء مہ کن لوگ ء مسلہ نہ انت، انوں بریں من ء شری ء سرء ترین
شاپنگ سنٹراں بر سامان ء مامانے گرایں گڑا شپ مئے وتیگ انت۔ من دل ء
گشت وا جہیں عاشق تئی پنجاہ ریال الم ء روت اے و ہدے بازار ء شاپنگ بہ کنت۔
بلنے چونہ بوت آئی ء چیزے دکان ء تر ات ء پدء لوگ ء روگ ء طلب کت سامان
ء نہ زرت اتک گاڑی ء نشت، من گاڑی آئی ء لوگ ء دپ ء کمکے دور اوشتارینت
کہ اگاں مسلہ یے بہ بیت گڑا من ء تچگ ء موہ بہ رس ایت۔ آئی ء وتی لوگ ء دپ
پچ کت ء من ء اشارہ کت کہ پتر من توک ء شت آں۔ لوگ ہنچوزانگ بوتگ ات
کہ چک والا ئیں لوگے، من آئی ء جست کت کہ اے لوگ کنیگ انت۔ آئی ء
گشت منی لوگ انت۔ اے چکانی گد کنیگ انت۔ پسوء گشت ء منیگ انت۔
منی چکانی گد انت۔ گڑا تئی مرد، منی مرد ادء نہ انت گوں چکاں مشکت ء شنگ۔ گڑا تو

اداء چے کنتے۔ من کارایاں چھے واستہ منی رَوگ نہ بیتگ۔ اصل ء منی مرد مشکت
 بیگ انت ء من صلالمہ ء نندو کے آل۔ دانکہ منی مرد نیت من وتی مات ء پت ء کرا
 وپسگ ء رواں، شریں آترا جست نہ کنت کہ توشپ نیم ء کجائے۔ اناں دانکہ من کار ء
 لگتاں وتی مستر وتاں مرد ء اوں جبرے نیست۔ مرچیکیں جنین وتی واجہوت انت مرد ء
 مستری ہما و ہد ء ہلاسی بیت کہ جنین لوگ ء درکت ء کار کنت۔ گڑا مرد ء دست ء
 دارگ نہ بیت۔ آئی ء نرکیں لنٹاں کندگے رُست۔ راست گشاں ناں، گشت
 راست گشتے مرد ء عزت ء ہنچو بہا بہ کن اے جبر حیاں ء اوں مدار کہ تو یک چک
 ے۔ مستریناں چے کتگ۔ ہریکے ء گاڑی ء سوار بوترا ہر جاگہ بار ببارت تو اے
 مرد ء ریشانی عزت ء اوں نہ کن ے کہ آئی ء سر ریش داشتگ ء ملایے۔ اے جبر ہما
 و ہد ء منی دپ ء درتک انت من آئی ء مرد ء فوٹو دیست گوں آئی ء چکانی فوٹواں دیوال ء
 دزتلگ ات۔ گشتے منی دل ء، آہے چست بوت، گشتے یکے من ء کنگ ء لگت۔
 اگاں تئی لوگ ء یکے چشمیں کارے بہ کنت گڑا من آتیلانکے دات ء تچانی ء آئی ء لوگ ء
 درکپت آل، تو بہ کن دگہ برے چشمیں جنین سنگت نہ کن آل داں زندگ آل۔ شپ ء
 دہ بج انت مالینیں ء وپتگ ایں۔ کیمپ ء توپان کتگ داں لانکے ء آپ اوشت
 ایت مردمانی سامان ء گاڑیاں آپ وتی رنگ ء کنت بازیں کار حرابی ے کنت۔ گڑا
 کیمپ ء مردم آفیساں روانت وتی ناماں رکارین انت آیانی نام لساں بیت ء
 مشکت ء پے جواب ء حاتر ء راہ دیگ بیت۔ ہے مردمانی توک ء یکے من ات آل منی
 نام اوں لسٹ ء تہا گون ات۔ سئے ماہ ء رند لسٹ کیت مردمانی زراں دینت منی نام
 گون نہ انت آدگہ دزستیں مردمانی زراں دات انت۔

من ء کس ء دپی جستے نہ کت، حالانکہ دو ہفتگ ء منی گاڑی آیانی دیم ء
 آپ ء تہا کپتگ ات، چیزے مردم ء پے دز وگ گاڑی حراب بیگ ء وتی نام داتگ

ات۔ آیاں ہزارہ دوسد ریال رس ات۔ دگہ لہتے ۽ گاڑی مشکت ۽ ایرات انت
 آیاں اوں گشت منے گاڑی آپ ۽ حراب کتگ انت۔ آیاں اوں زر رس ات یکیں
 شو م من ات انت کہ من ۽ ریالے اوں نہ رس ات بخت کہ نہ کنت یاری گڑا گوں
 کئے ۽ گلگ داری۔ رند ۽ عبدالغنی ۽ منی گاڑی دگہ سرکاری گاڑی یے پشت ۽ بست ۽
 گراج ۽ برت۔ گراج والا ۽ من ۽ یک سد ۽ پنجاہ ریال گپت ۽ گاڑی شرکت۔ من پد ۽
 ہے گاڑی ۽ سر ۽ ٹیکسی ۽ کار ۽ لگ ات آں۔ ماہے نہ گوست مرکز حمدان ۽ دیم ۽
 اشارہانی کر اوشتا تگاں کروزر گاڑی یے چوتیر نیگ ۽ سر پتگ ات منی ٹیکسی گاڑی
 جت ۽ منی گاڑی دیم ۽ گاڑی ۽ سر ۽ سر کپت۔ برگیں ٹیکسی پشت ۽ دیم ۽ ننگن بوت ۽ منی
 گردن روچ مرچیک ۽ درد کنگ ۽ انت ۽ کروزر ۽ بیمہ ۽، منے گاڑی اڈکت ۽ دات
 انت بلے منی گردن ۽ پیسہ نہ دات انت کہ انگت چپی نیگ ۽ درد کنت۔ ایکسڈنٹ
 گیش خریفانی وہد ۽ بیت۔ خریف صلالہ ۽ وشریں موسماں چہ یکے۔ دنیا ۽ گیشتریں
 ملاں گرم بیت ۽ اد ۽ صلالہ ۽ زمستان انت ۽ نودشتر انت ۽ گوٹڈیں ترمپ رچ ایت
 خلیج ۽ گیشتر مردم ہے موسم ۽ صلالہ ۽ کانت ۽ صلالہ چو جنت ۽ بیت۔ سودانی گیش بیت
 ۽ لوگ سک گران بنت ۽ صلالہ ۽ جند ۽ نشنگیں مردم وتی لوگاں کرایہ دینت ۽ وت کوہانی
 کر ۽ گوراں تمبوجن انت ۽ نندا انت دانکہ خریف بلاسی بیت مسافر روانت اے پد ۽ وتی
 لوگاں کا انت۔ ہے ماہاں اے سک کمائی کن انت۔ صلالہ وہدی زمانگ ۽ یمن
 بہرے بیتگ وہدے سلطان قابوس ۽ پت سعیدروت صلالہ ۽ قابوس ۽ مات ۽ سانگ
 کنت گڑا گش ایت صلالہ ۽ من ۽ بدے ات۔ یمنی رازی نہ بنت ۽ جنگ بیت سعید
 چار ایت صلالہ چہ منی دست ۽ روت گڑا آ حکم کنت کہ بلوچ بہرتی بہ کن ات ۽ بیار
 ات چہ بلوچستان ۽ بازیں شپانکے فوج ۽ بہرتی کنگ بیت ہمیشانی تہا چیزے وکیل ۽
 کپٹن ۽ میجر داں کرنل ۽ سر بیت۔

چیزے تیرانی دپ ۽ زندہ بانی روت چیزے کور ۽ کوہانی تہا شد ۽ مرایت ۽ چیزے
چرس ۽ بھنگ ۽ تریاک ۽ شراب کنت ۽ نوکری ۽ کشگ بیت ۽ چیزے مردگ ۽
مشکت ۽ فوج ۽ دست ۽ کپ ایت آہد ۽ کل کنگ بنت۔ مرچی صلالہ ۽ مستریں
قبرستان بلوچانیک انت کہ ہے صلالہ ۽ جنگ ۽ جنگ پیتگ انت۔ بلتے مسافر کجا
سہی انت کہ کجام قبرستان ۽ مردماں پہ صلالہ ۽ خون داتگ کج ۽ مردم پیتگ انت۔
آیاں اے کار ۽ کار نیست آپہ خریف ۽ وٹیں موسم ۽ حاتر ۽ کا انت ۽ روانت۔ اد ۽ بنی
عمران ۽ بنی ایوب ۽ قبر است انت ۽ بنی صالح ۽ اشر ۽ قدمانی نشان اوں گندگ
بنت۔ دگہ جاگہ یے است کہ گش انت اے بلاہ میں میتگے پیتگ۔ ہے بلاہ میں
میتگ جی ۽ چیز زین شنگ۔ ہے جاگہ ٹٹ ۽ تہا انت ۽ کہنیں کلاتے نیم چیز زین انت
۽ نیم ڈن ۽ انت۔ صلالہ گونڈیں میتگے ودے مشکت ۽ توکائے کوہے کیت، ہے
کوہ ۽ تو جہل ۽ چارے گشے زاناں صلالہ یک کورے ۽ توک ۽ انت کوہ ۽ سمر ۽ صلالہ
دریا زہر انت کہ میتگ ۽ پشتی نیمگ ۽ انت ودے تو حیاں کن نے اے دریا چست
بہ بیت اے درستیں میتگ ۽ بڈا ۽ جنت ۽ بارت۔ صلالہ ۽ چاریں نیمگ ۽ باگ انت
باگانی تہا گیشتر ناریل ۽ موز ۽ پیپیار ہر موسم ۽ برکن انت ۽ مچ نیست۔ مچ اگاں رُدایت
گڑا بر نہ کنت ۽ چاریں نیمگ ۽ سرکاری کیمپ ہست انت پیسر ۽ گیشتر بلوچ پیتگ
انت مرچاں کم انت۔ بلوچ ۽ بادشاہی ۱۹۸۰ء اے دیم ہم تڑا تگ۔ پیسر ۽ بلوچ ۽
صلالہ ۽ توک ۽ نہ پیتگیں کتگ، فوجی صلاہاں دز چہ دہی ۽ راہ ۽ مکران ۽ بہ بر، سرکاری
ساماناں چہ اسٹوراں درکن ۽ ملک ۽ راہ دے۔ بازار ۽ بیاء ہراب کاری بہ کن ۽ کیمپ
۽ بروٹپ، جبالی آنی لوگاں دور کن ۽ زنا بہ کن، تچ ۽ کیمپ ۽ برو، سرکاری کیمپانی توک
۽ چرس ۽ ہیر وینن بہا بہ کن ۽ وتی نوکری ۽ برائین، وت ماوت ۽ جنگ بہ کن ۽ یکے
دومیک ۽ لاپ ۽ لگت بہ جن۔ جوئی بہ کن وتی براتاں گرائین آیاں عربانی دست ۽ کم

شرف کنائین۔ اے دُرست بلوچ ءِ کردار بیتگ انت، بِلتے پدءِ اوں چیزے شرکار ءِ نیک کار بیتگ ہمایانی برکت ءِ نوکی بلوچ فوج ءِ بہرتی بیگ ءِ انت چیزے ءِ نام دنیگہ زندگ انت۔ صلالہ ءِ کیمپاں بلوچ کم نہ انت بہرتی بیگ ءِ انت نوکیں ورنناچہ مکران ءِ بہرتی بیگ ءِ آگ ءِ انت۔ اے آوہدیگانی ڈول ءِ شپانک نہ انت۔ وانندہ نیں ورننا انت، ایشاں بلوچ ءِ بلوچستان ءِ بلوچ راج ءِ گم پر انت ءِ نوکری کنگ ءِ انت، من ۲۰۰۵/۸/۱۳ وتی کلنڈیس ٹیکسی اسٹارٹ کتگ ات اے رندی من ءِ پاسخمرے گون نہ ات پاسخمرنی جند ات من ءِ وتی لاش گون ات فوج ءِ ریٹائر بیتگ ءِ چہ صلالہ ءِ مشکت ءِ روگ ءِ ات آں۔

(ماہتاک بلوچی نومبر 2011)

پُشتِ اے گندگ اے پدء کا آں

عزیز پشکانی

ہما زمانگ اے کہ موٹر اے گاڑیانی آسراتی اے ہنداں نہ گواہ اتگ گڑا پیرین
گش آنت کہ چہ کٹرک، چاہہار، سند، پُشت، بریس اے چہ انیگیں ایرانی بلوچستان اے
اے دگے ہنداں پہ انیگیں پاکستان بلوچستان اے ہنداں اُشتر کم چہ کم پنچ روچ اے راہ اے
پیتگ انت۔ چہ ہے ہنداں زر اے راہ اے آچاری یکدار اے بوجیگانی سفر ہم ہے وڑ اے نہ وش
پیتگ بلتے آ زمانگ اے مردم سیمسرنی بندیک نہ پیتگ انت مردم برے چہ ڈکال اے
سبب اے برے حاکمانی ناروائی اے سبب اے یا آیانی آجوائیں تب پیتگ کہ کدی لڈتگ
اے نیمگ اے اتلگ انت کدی آ نیمگ اے شتگ انت۔ انیگیں زمانگ اے آیانی ہے
کشک ایران اے پاکستان اے سیمسر اے ڈنگر جتگ۔ گوستگیں وہدانی ہے لڈ اے بوج اے سبب
انت کہ مرچی لہتیں سیاد اے وارث سیمسر اے اے دست اے جاہ مہ نندا انت لہتیں ہما دست
اے۔ پیشکان اے میتگانی نام ایرانی بلوچستان اے ہے شہر اے کلگانی نامانی سر اے ایران انت کہ من
برز اے نبشتہ کتگ انت۔ چو کہ کسزکی وارڈ، بریسی وارڈ، چاہہاری وارڈ، گوتریانی میتگ
اے پشتنیانی میتگ۔ پیشکان اے توک اے اد اے مردم ہم ایرانی بلوچستان اے ہے ہندانی نامانی
سر اے زانگ بنت۔ چو کہ اے کسزکی یے، آچاہہاری یے، پلاں بریسی اے پلاں گوتری۔
منے کہول اے پیرین چہ پُشت اے اتلگ اے پیشکان اے جاہ منند پیتگ انت۔ مارا پیشکان اے
پشتی گش انت۔ پشت ماں ایرانی بلوچستان اے پسا بندن اے بریس اے نیام اے چہ تیاب دپ
اے کساس ۱۰ کلومیٹر دیر کوہانی توک اے کسانیں میتگے۔ چہ پشت اے پیسر منے پیرینانی

جاگہ ماں ایرانی بلوچستان سند (Sind) پیتگ۔ یک ڈکالے آیاں لڈتگ پشت
 ء اتلگ ء جاہ مند پیتگ انت۔

چہ پیشکان ء ہمروچ شش ہپت گاڑی ء ہے حساب ء یکدار ء لانچ پہ
 ایرانی بلوچستان ء ہے ہنداں سرگرت۔ ادء ہندی مردماں بل چہ اداگد بہا کنوکیں
 پٹھان، درزی ء حجامیں پنجابی ہم مدام روآ کن انت۔ ہما مردم کہ سیمسری ہنداں
 نشنگ انت ء انگت سیمسر ء آدست نہ پیتگ انت۔ آلنککانی سرء حساب بنت ء
 آیانی توک ء من ہم گون ات آل۔ سنگت، ہمار، ہساہگ ء پجاروک مدام ایرانی
 بلوچستان ء ہے ہنداں تر ء تاب کن انت۔ اود ء گپاں کن انت ء اے گپ ء سرء
 ہسکہ بنت کہ چپی ء ہے ہندانی تر ء تاب ء نہ شنگ انت۔ یک برے یک پنجابی
 درزی یے اے زانت کہ من انگت چاہار نہ دیستگ گڑار استیں گپ ایش انت کہ
 من پشل بیتاں۔

دو سے سال ساری استاد غلام رسول رہگوز، تاج محمد طائر، غلام بہار، علی
 بخش دشتیاری، ملا چمل ء ابراہیم محرم پیشکان ء اتلگ ات انت گڑاغلام بہار گوں من
 ء گشت کہ تو ہم آنیم ء یکبرے بیا۔ من گشت کہ منی دل آیک لوٹ ایت بلے
 اشکنگ ء اود ء پولیس گوں پاکستانیاں شر نہ کنت ء آیانی بے عزت کنگ ء چک ء پد
 نہ بیت۔ گڑا من ء گیر انت کہ غلام بہار ء منی رتلیگیں میدانی نیم ء چارات ء گشت کہ تی
 سندء مردماں گوں اینچوتزندی نہ کن انت۔

راستیں گپ ایش انت کہ داں اینچو مدت ء منی ایران ء نہ روگ ء مستریں
 سبب ہمیش پیتگ کہ اود ء پولیس اگاں پجاہ بیارایت کہ پاکستان یے گڑاباز جست پرس
 کنت۔ لہتے روچ ء بندی جاہ ء مہمان کنت ء یلدنیگ ء ضلع چاغی ء تفتان ء بارت یلہ
 دنت۔ اگاں یکے ء بے زر ء تفتان، دالبندین، نوشکی یا ہے راہ ء کوٹہ ء روگی انت، آبرو

چاہہا روت ۽ ایرانی پولیس ۽ دست ۽ بہ دنت بلتے من پہ کونٹہ ۽ روگ ۽ لہتے روچ ماں
چاہہا روت بندہ جاہ ۽ مہمان بیگ ۽ حق ۽ نہ آں ہمیشہ کا اے اسکیم ۽ سر ۽ من پگر نہ کتگ۔

مردم برو پہ کارے بہ کپ ایت بیگارے، منی واہگ و پیتگ کہ من اے
ہندانی تر ۽ تاب ۽ بہ رو آں بلتے ہے ترس ۽ کہ اگاں گجریں پولیس ۽ اے جست دیم ۽
اتک کہ ”مال ۽ کجائی؟“ ”بزاں کج ۽ مردم ۽ من پسہ بدیان کہ ”مال پاکستانی“
گڑا پاکستان ۽ مال ۽ اود ۽ گجریں پولیس ۽ کڑا شرپ نیست۔ گجریں سپاھی چم سہری
دنت۔ گش ایت ”برو بالا“ بزاں گاڑی ۽ سر کپ۔ ہے ”برو بالا“ ۽ ترس ۽ من داں
ایچو و ہد ۽ سیمسر ۽ آنیم ۽ روگ ۽ ہمت نہ کتگ۔

پیراری چہ پشت ۽ منے وارٹے ابراہیم چمن گورگج کہ پیشکان ۽ اتلگ
ات گڑا آئی ۽ من ۽ کڈن کت من وتی بن پیرکانی ہنکین پشت ۽ چارگ ۽ ضرور
بیایاں۔ من اوں زبان کت کہ کا آں بلتے زبان موگگ نہ بوت۔ اے سال ۽ اسکول ۽
موکلاں ماہے گوستگ ات۔ من ۽ خالدناصح ۽ اشتاپی ۽ ایران ۽ تر ۽ تاب ۽ پروگرام
ٹہینت۔ راہداری گپت ۽ ۸ جولائی ۽ سہب ساعت ۸ ۽ چاہہا روت روکیں گاڑی لے ۽
سرکپت ایں۔ گاڑی چہ پیشکان ۽ در اتک پلیری، پلیری ۽ رند زرباد ۽ ڈن تیز
رواجیں گاڑی ۽ کوس کوس ۽ نہ ڈکت گوازینت انت بلتے زرباد ۽ ڈن ۽ رند دشت ۽
پلک ۽ کل کلونڈیں کشک ات انت جاپانی لینڈ کروزر چولنگیں ڈاچی ۽ لنگ جنان
بوت۔ لڈاں لڈاں داں کلدان ۽ سر بوت۔ کلدان ۽ رند گاڑی دشت کور ۽ آدست ۽
شت۔ دشت کور ۽ آپ مان ات بلتے اے ہار ۽ آپ نہ ات اے دشت کور ۽ ڈیلٹا ۽
آپ انت۔ گرماگی روچاں زر کہ مست بیت گڑا زر ۽ آپ برز ۽ کنیت داں کلدان ۽
کر ۽ سر بیت۔ دشت کور ادا ۽ چہ کمیں دیر جیونی ۽ گوتر ۽ نیام ۽ میل ۽ گوں تیاب ۽ دپ
کپ ایت۔ چار سال ساری آیوکیں سیلاب ۽ نشان ایرات انت دشت کور ۽ آپ ۽

یک میٹگے، اسکول، ہسپتال، بان پروشنگ ات انت، ایشانی پروشنگیں ہشت کور،
 توک، کپتنگ ات انت۔ کور، دومی دست، چٹن، مجو، صادق نامیں میٹنگ اتکت۔
 اے میٹگاں کلکتی ٹک، مردم جاہ منند انت۔ صادق بازار پاکستان بلوچستان، گڈی
 میٹنگ انت۔ صادق بازار، کماش میر صادق کلکتی، سندس سال، یک انت۔ واجہ
 ہند، نامداریں مردے، میر غوث بخش بزنجو، شریں سنگتے پیٹنگ۔ ۱۹۷۰ء
 گچینکاریانی درگت، میر غوث بخش بزنجو اولی سر، کہ اے ہنداں اتلگ گڑاگوں میر
 صادق، دوچار کپتنگ۔ میر صادق، گوں دلپا کی، میر غوث بخش بزنجو، گشتنگ کہ من
 تی گل، باسک باں بلنے تو زبان کن کہ سوہن بیگ، رند منی میٹنگ، اسکول لے پیچ کن
 نے، میر غوث بخش بزنجو، وتی گورنری، ہنگی روچاں صادق آباد، اسکول، آرڈر
 کتنگ انت، وتی زبان موکتگ۔

چہ صادق آباد، ۱۰، ۱۲ کلومیٹر رو ایرشتی نیم، ایران، سیمسر انت۔ صادق
 آباد در۔ درابول کوہ، رو ایرشتی نیم، اولی ایرانی پارگاہ بزاں چیک پوسٹ انت۔
 اے کوہ، زر باری نیم، پاکستان کوٹل گارڈ، چیک پوسٹ انت، آئی، رند نیل بو میں
 زر۔ اے جیوانی، گوتر، نیام، میل انت۔ گوتر ایرانی بلوچستان، میٹگے۔ میل ماں
 بلوچی، کسانیں خلیج، گش انت۔ بلوچستان، تیاب دپ، چشمیں میل باز انت۔
 یک میلے گوادر، پشکان، نیام، انت۔ اے ہپت ناٹیکل ماٹل ہشکی، توک،
 پترنگ، ایشی، پراہی ہبده ناٹیکل ماٹل انت۔ دگے یک میلے چاہار، کسرک،
 نیام، انت ایشی، پراہی دوازده ناٹیکل ماٹل انت، اے ہم نوناٹیکل ماٹل حشکی، توک
 پترنگ۔ اے میل، رودراتکی نیم، چاہار انت، رو ایرشتی نیم، کسرک۔

صادق بازار، رند لکڈ، نامی نیں ڈن بگج بیت۔ اے ڈن داں کساس دہ
 کلومیٹر، پاکستان، زمین، انت، ایشی، گیشتریں بہر ماں ایرانی زمین، انت۔ ہمود

کہ درابول ء کوہ کٹ ایت اولی ایرانی پازگاہ بزاں چیک پوسٹ انت۔ ایشی نمبر ۲۵۲ انت برزء کتھی نیم ء رواں کن ئے ایرانی سرکار ء سیمسر ء دراجی ء جہلیں ء پرائیں کڈ کونتگ ء سہ چار کلومیٹر ء کساس ء یک پازگاہ یے منڈتگ۔ برزتر ء رواں بئے پازگاہ نمبر ۲۵۳، ۲۵۲ کابنت۔ مارا پازگاہ نمبر ۲۵۰ ء روگی ات۔ جی ء کہ راہداری ء سر ء ٹپہ پازگاہ نمبر ۲۵۰ ء لگ ایت۔ انچو کتھی نیم ء رواں کنئے پازگاہ کابنت ء اے نمبر کم بیان بیت۔ ایران سرکار ء وتی سیمسر ترند کتگ بلئے وہدیکہ سیمسرانی مردم ہر وڑیں کار ء روزگار ء زبہر انت گڈ ادگے جی بہ کن انت۔ ایران پاکستان ء نیام ء سامان بر ء آر کنوکیں گاڑی یا و پازگاہانی رئیس ء بزاں مستر ء دپ ء بند انت بزاں آیانی کیسگ ء گرم کن انت یا اگاں چشم نہ بوت گڑ ادگہ راہے ہم است۔ اے درابول کوہ ء زر باری نیم ء راہ انت کہ اود ء کوسٹل گارڈ ء چیک پوسٹ است۔ گاڑی والاگوں کوسٹل گارڈ ء نیکی کن انت ء اے ہم نیکیں مردم انت۔ اے نیکیں مردم گاڑی والا یانی مک ء اے وڑ کن انت کہ گوں وتی دیر گند ء ایرانی زمین ء توک ء داں دیر چار انت ء گاڑی والا یان حال دئے انت کہ ایرانی سیمسری گشتی گاڑی اوشتا تگ یا گشت جنگ ء شتگ۔ راہ کہ ساپ بیت گڑ اے گاڑی کوسٹل گارڈ ء چیک پوسٹ ء کر ء گوزانت ء ایران ء پتر انت۔ بلئے جاورد مدام چوشتر نہ بنت برے برے اے گاڑی فائرنگ ء آماج ہم بنت۔

ایرانی سیمسر ء چیک پوسٹ نمبر ۲۵۰ نیم کلومیٹر دیر ات کہ مئے گاڑی ء ڈرائیور ء گاڑی داشت ء ودار یگ بوت کہ چہ ایران ء نیم ء گاڑی یے بتیت ء چہ چیک پوسٹ ء حالے بیارایت۔ من ء خالد ہم ڈرائیور ء ہوری ء چہ گاڑی ء جہل ء اتک انت۔ گاڑی ء پشت ء دو جنین آدم گوں سہ چار چکاں نشنگ ات انت۔ ڈرائیور ء مارا گشت کہ شاموتی پاکستانی زراں پشت ء نشتگیں جنینانی کر ء ایر بہ کن

ات کہ بلیں پازگاہ شمارہ بہ پٹ انت ء شمتے زراں بہ دارانت۔ مارا لہتیں پاکستانی
 زرگون ات۔ ماوتی ڈرائیور ء دست ء دات انت ء آئی ء اے زر پشت ء نشنگیں
 جنینانی کر ء ایرکت انت۔ یازده ء نیم ء وهدات۔ روچ ء برانز تزندات انت۔
 نزدیک گور ء ساہگداریں دڑچک ہم نیست ات۔ ماتکالنسر بیت انت۔ من چه
 ڈرائیور ء جست کت کہ چه ایران ء آوکیں گاڑی ء پازگاہ ء حال چی ء گرگی انت؟
 آئی ء پستہ دات کہ اے پازگاہ ء رئیس ء گوں مئے ”پجاروکی“ است بلئے کدی کدی چه
 نگور ء ایشانی مسترے گشت ء اد ء کئیت گڑا آگر بڑ کنت۔

ایران ء پازگاہ نمبر ۲۵۰ مئے کر ء زارات۔ یک گاڑی یے چه ایران ء نیم
 ء اتک۔ کمیں پازگاہ ء دپ ء جل ات، پد ء چه پازگاہ ء دراتک ء پاکستان ء سرزمین ء
 پترت۔ بلئے مئے نیم ء آہگ ء بدل گبد، کلاتو ء سنطسر ء راہ ء گوادر ء یادگے نیمے
 شت۔ گاڑی ء چه پازگاہ ء در آیک ء پاکستان ء آیک اے چیز ء اشارہ ات کہ راہ
 ساپ انت۔ ماہم گاڑی ء سواریت این ء گاڑی پازگاہ ء نیم ء راہ گپت۔

پازگاہ ء گیٹ ء سیمسر ء گارڈاوشتا تگ ات انت۔ اے سر بازات انت۔
 سر بازہما سپاہیگاں گش انت کہ پہ ایران ء سرکار ء وتی دو سال ء لازمی نیں خدمت ء
 کنگ انت۔ ایران ء قانون د ء رد ء ہر ایرانی ء لازم انت کہ آپہ وتی ملک ء دو سال ء
 اے خدمت ء بے زر ء پگار ء بہ کنت۔ آوتی یونینفارم ء حاتر ء ہم زر وت بہ دئے
 انت۔ چه سرکار ء نیمگ ء آیاں یک سد ء پنجاہ تمن ماہے رس ایت کہ پیریش ساہگ
 ء ایشانی بلیڈ ء زرانت۔ اے سد ء پنجاہ تمن پاکستان ء پانزدہ روپیہ بنت کہ ایشانی توک
 ء بلیڈ ء خرچ ہم درنیت۔ لازمی خدمت نہ کنوکیں مردم چه وتی ملک ء شہری حقال
 ز بہر بیت۔ آڈرائیور لائنس گپت نہ کنت، پاسپورٹ کشت نہ کنت ء وتی نام ء ملک
 ء توک ء ہیج وڑیں جاہد اذرت نہ کنت ء چه ہے وڑیں دگہ بازیں حقال ز بہر بیت۔

منے گاڑی ء ڈرائیور چہ گاڑی ء ایرکپت۔ چہ پازگاہ ء ماڑی ء ہم یک
 درجہ دارے دراتک ء منے نیم ء آیک ء لگ ات۔ درجہ دار سرکار ء پکائیں ملازم
 انت ء تو بگر کہ درجہ دار ء یک دوپیت ہم لگ اتگ۔ اے گاڑی ء سواریں مردمانی
 توک ء ایوک ء منی کر ء راہداری است ات۔ ڈرائیور ایرانی بلوچے ات ء خالد آل
 راؤنڈرے۔ بزاں آسیمسر ء دوئیں نیماں در آمد نہ انت۔ سیمسر ء نشنگیں جنین
 آدمانی حاتر ء ایرانی سرکار ء پالیسی نرم انت ء ایران ء پترگ ء آیاں ہیج وڑیں جست
 پرس نہ بیت۔

ڈرائیور ء منی راہداری زرت ء درجہ دار ء ہمراہی ء پازگاہ ء ماڑی ء توک ء
 شت۔ من سگریٹ ء ڈبی کش ات ء یک سگریٹے روک کت۔ یک سر بازے ء من
 ء ٹوک کت ء فارسی زبان ء گپ ء لگت۔ آئی ء گپانی توک ء من لبز ”سیگار“ پہمت ء
 وتی سگریٹانی ڈبی گوں گڈی دانگ ء آئی ء نیم ء دراج کت ء ماں ایران ء سر ڈگار ء
 اولی بر ء فارسی ء گورم ء چگل کت۔ ”فقط یک دانہ است“

سر بازے ہم وتی لنٹ سرینت بلتے آئی ء فارسی چو اہور ء رگام ء گورت۔ من
 آئی ء گپانی توک حشک ء لبز ”نستن“ پہمت۔ خالد ء بچکند ات ء منی نیم ء چارات ء
 گشت ”اے نستن سگریٹ لوٹ ایت“۔ من بچکند ات ء گوں سر بازے گشت ”این
 پاکستانی ماروین است۔“ ء وتی سگریٹانی ڈبی گوں گڈی دانگ ء پشک ء کش ء
 کیسگ ء گت دات۔ سگریٹ مپتی لوٹ ایت دل ء بادشاہی کش ایت۔

ڈرائیور ء پازگاہ ء رئیس ”ٹہینت“ ء آتک وتی سیٹ ء چک ء نشت۔ آئی
 ء ٹپہ جستگیں راہداری منی دست ء دات۔۔۔۔۔ پازگاہ ء کلات وڑیں ماڑی ء سر بر ء
 دو چاہی کپوت بال کنان چہ پاکستانی بلوچستان ء ماں ایرانی بلوچستان ء پترت
 انت۔۔۔۔۔ بے راہداری ء نہنگ ء کور ہم بے راہداری ء چہ ایرانی بلوچستان ء

ماں پاکستانی بلوچستان ء ضلع کچھ ء پترت ء دشت کور ء ہوار بیت۔ چار سال ساری کہ
دشت کور ہارکت گڑا اے پازگاہ آپ ء توک ء اتک ء دشت کور ء زور اکیں آپ
داں لکڈ ڈن ء نیم ء ایرانی بلوچستان ء توک ء پترت۔۔۔۔۔ بے راہداری ء۔

مئے گاڑی ء چہ پازگاہ ء دپ ء پکانیں دگ گپت۔ اے کسانیں دگ پلان
ء دوراہی ء کر ء گوں ہماشاہ دگ ء دچار کپ ایت کہ آچاہار ء گوں زاہدان ء جوڑین
ایت۔ دشت کور ء ہار ء اے دگ باز جاگہاں پر وشتگ ء حراب کتگ ات۔ اے
دگ ء سر ء دان مز نیں سہتے ء گاڑی لکڈ ء ڈن ء توک ء تچ ایت کہ ریمدان نامیں
میتگے کنیت۔ اے دوکش ماں کشیں بازار انت۔ یکے کلمتینی بازار انت دگے یکے
گور گجانی ء پد ء ریمدان ء پازگاہ ء کلات وڑیں ماڑی انت۔ ڈرائیور ء دل ء ات
کہ اے پازگاہ ء مہ دار ایت بلتے گیٹ دپ ء اوشتا تگیں یک سر بازے ء دست برز ء
کت ء دارگ ء اشارہ کت۔ گاڑی ء وتی دیم پد ء پازگاہ ء نیم ء ترینت۔ سر باز ء سیٹی
جت ء چہ پازگاہ ء ماڑی ء وتی مسترے لوٹا نینت۔ اے درجہ دار کہ اتک ایشی ء لج،
مڑاہ ء میار ء ”قبا“ گور نہ ات۔ اے اتک ء گاڑی ء ہبے دروازگ ء کر ء کہ من نشنگ
ات آل، اوشتات ء وتی دست منی ء خالد ء کونڈانی دیم ء داں ڈرائیور ء کر ء ء دراج
کت ے۔ ڈرائیور ء ہزار تمنی نوٹے چہ وتی کیسگ ء کش ات ء آئی ء پنجگ ء
دات۔ اے درگت ء کہ ڈرائیور ہزار تمنی نوٹ ء درجہ دار ء دست ء دیگات، درجہ دار
ء چم من ء سک ات انت ء من وت ء چوسنگ ء بت ء گران ء سنگین داشنگ ات کہ
اے وہد ء کسانیں ردی یے کلاگ زیرگی بچکندگ ء دروشم ء مہ بیت ء واجہ ء تب ء
مہ بگڑ بینیت۔ سیمسر ء پازگاہ ء دو ہزار تمن گپت بلتے آئی ء کارندہاں دیے اندیم کت ء
زرگپت۔ اے واجہ ء دینادستی، مردمانی دیم ء ہزار تمن گپت۔

اے ۱۹۸۵ء گپ انت۔ من کراچی ء یک ہوٹلے ء وتی سنگتے ء کر ء ء نشنگ

ات آں۔ اے ہما زمانگ ات کہ ملایانی سرکار ۽ ترس ۽ بازیں ایرانی چہ ایران ۽ در
 آیک ات انت ۽ پے یورپ، امریکہ ۽ کینیڈا ۽ روگ ۽ پاکستان ۽ پترتگ ات انت۔
 ہوٹل ۽ اوتاک ۽ منی ایرانی بلوچیں سنگت ۽ کر ۽ یک گجرے اتک نشت۔ آہے
 زیتان تفتان ۽ راہ ۽ کراچی ۽ اتلگ ات ۽ پے کینیڈا ۽ روگ ۽ دلما نگ ات۔ ہما و ہد ۽ پے
 کلاگ گشت کہ تفتان ۽ داں کراچی ۽ پاکستانیاں آیانی زرانی تکی کشنگ ۽ نہ جاو
 ایش انت کہ ایرانیوں چہ وتی ہما ہلگیں مچ ۽ رنگ زرتگ۔ من ہے قصہ گوں گاڑی ۽
 ڈرائیور ۽ کت۔ آئی گشت کہ مرچاں گجر چہ پاکستانیاں دستے دیم ۽ شنگ انت۔
 آیانی کوٹل گاڑی ۽ کسٹم و پیسر ۽ ہم انچو بیتگ انت بلے مرچاں گجراں ہم لانتلگ۔
 گاڑی دگے بیست کلومیٹر ۽ کساس روا یرشتی نیم ۽ شت دگ ۽ راستی دست
 ۽ کسانیں میتگے اتک۔ اے میتگ ”بل“ انت ۽ اد ۽ گورگج ٹک ۽ مردم جاہ منند
 انت۔ دگ ۽ چپی دست ۽ حشکا یک دکا نے پیچ است ات ۽ آئی ۽ گونڈیں لبزاں
 گوں نبشتہ ات ”نظر محمد گورگج“ من جست کت کہ بل ۽ کر ۽ گورگجانی دگے میتگے ۽
 بابت ۽ ہم حال است آکجام نیم ۽ انت۔ درائیور ۽ دگ ۽ چپی نیم ۽ دیم کت۔ دیر ہتے
 درچک زائر ات۔ آئی ۽ گشت ہے درچکانی ہما نیم ۽ ”کرگ“ نامیں میتگ انت۔
 سنگان نامیں بیتگ اتک ۽ سنگان ۽ کر ۽ باہو کور۔

تینا نلی، تینا نلی

تینا نلی مرگ راگیں

بلوچی کلاسیکل عشقی کسہ ۽ کارست سدوماں بیلہ راہچار انت۔ کیا ۽ دراہی دو پنج ۽
 داگ بلے مدتے بیت کہ بیگواہ انت۔ سدو ۽ سیر ۽ درشتگیں آرت کرم انت، گرانڈ
 پیر بیتگ انت۔ سدو ہما مرگ ۽ کہ شہمیر بانزلے ۽ مرگانی رم ۽ نشنگ چینک چنت ۽
 وارت۔ گش ایت کہ چہ مرگانی رم گستا بے ۽ منی کل ۽ دپ ۽ بیا کہ من ترا مہلبیں

چینکاں ماں شارء دامنء کناں دیاں ترا تلائیں قدحء آپ دیاں۔ منی کو پگ تئی
 درنگ جاہ انت نرمیں زانسرتئی واجاہء من وتی بزیں بیکاں پہ تو سا ہگ کناں۔۔۔۔
 بلئے بیاتو منی رازاں بہ برکہ کیا لیلء راسر بہ کن“ انچولب دیگء شمریں شمریں مردم
 را مگ بنت۔ مرگ و امر گے۔ مرگ پہ قاصدیء سا جو بیتء سد و آئیء کیا ء ڈس
 نشانء دنت۔

بال کن چہ گنجیں بیلوء
 دیم کن ماں باگیں باہوء
 ماں باہوء کوٹء سرء
 ترا ملکء نشوناں دیاں
 ملکہ کہ نام ءے باہوئیں
 کورے کہ استیں دور سریں
 آپے کہ مانیں زمز میں

ہے دیر سریں کور باہو کور انت کہ منے گاڑی ایشیء آدست کنگء
 ات۔ اے چہ سر بازء کوہاں در کئیت۔ راسک، باہو، سنگان، سندء کلانیء کرءء گوز
 ایتء گوترء نزیکء گوں تیابء دو چار کپ ایت۔ دشت کورء وڑء باہو کورء ڈیلٹا
 ہم جیونیء گوترء نیامء میل انت۔ دوئیں کورانی ڈیلٹا نزیک انت۔

باہوء کور پراہ نہ انت۔ گش انت کہ ایشی گیشتر و ہدء آپ کئیتء ایشیء ہار
 تیز رواجیء گوز ایت۔ بلئے اے و ہدء اے پہکء حشک ات۔ چہ کورء کرءء حشکیں
 ڈنگرء بوچاں ہے زانگ بیتگ ات کہ دیر انت اے کورء ہار نہ کتگ۔

باہو کورء رنداے کسانیں دگ گوں ہما شادگء ہور بیت کہ آچا بہارء گوں
 زاہدانء جوڑ بیت۔ اے شاہ دگ، چہ چاہارء بنگیج بیت نو بندیان، باہو کلات،

راسک، سر بازار ایران شہر ء اے دگے کسان ء مزنیں میتگانی کر ء گوز ایت داں
 زاہدان ء سر بیت۔ گاڑی ء شاہ دگ گپت۔ شاہ دگ ء سر ء پلان ء دورا ہی اتک۔ چہ
 اد ء یک کسانیں دگے پلان ء دورا ہی ء رند ما یک تھر لنگ (Thrilling)
 ندر گے دیست۔ یک ڈبل ڈور پک اپے مئے دیم ء دگ ء سر ء رواں ات کہ یک
 انا گے ء چہ کمان ء در اتلگیں تیر ء وڑ ء دگ ء چپی نیم ء ایر کپت ء پولیس ء راہ بستگ ات۔
 پولیس راہ ء مئے گاڑی راہ دات ء ہما گاڑی کہ چہ ٹریفک پولیس ء ترس ء دگ ء سر ء انجو
 لگشت ء تنک چو کہ کنڈی ء لگشتگیں ماہیگ آپ ء توک ء تچ ایت، آدی متر ء پد ء
 دگ ء سر کپت۔ پولیس راہ ء کارندیاں آزر ہر ہر ء چارات بلئے آئی ء دمب ء تنچک ء
 گرگ پولیس راہ ء وس ء ڈن ات۔

پلان ء دورا ہی ء رند چہ شاہ دگ ء دگے یک دگے در کئیت ء کتھی نیم ء
 داں سند ء کلگ ء میتگاں سر بیت۔ دی متر ء نوبندیان ء پا زگاہ کئیت ء نوبندیان ء
 بازار۔ اے شاہ دگ ء اڈ بیگ ء پیسر ء نوبندیان صابرہ ٹک ء کسانیں کلگی میتگے
 بیتگ۔ بلئے اے شاہ دگ ء جوڑ بیگ ء رنداے یک کسانیں شہرے ء ایشی ء بازار
 یک دز گٹیں بازارے۔ اے دز گٹیں بازار شاہ دگ ء دوئیں نیماں ایر انت۔
 نوبندیان ء اے بازار پاکستان ء ضلع گوادر ء ایرانی سامان ء ایران ضلع چاہار ء
 پاکستان سامان پجارینوکیں گاڑیانی بنجاہ انت۔ اد ء ہر ہما پاکستانی سامان دست کپ
 ایت کہ ماں ایران ء آئی ء ضرورت انت۔ مئے گاڑی ء ڈرائیور ء لوگ چاہار ء
 انت۔ آئی ء پوتی لوگ ء باچکہ یے برنج زرت۔ آئی ء گشت کہ ہے پاکستانی برنج ء
 نیاد پیشکان ء گران تر انت۔ اد ء نوبندیان ء من ارزان تر ء زرتگ۔

چہ گوادر ء مردم بروک ء آروکیں گاڑی چہ نوبندیان ء دی متر ء نہ روا انت۔
 بلئے اے گاڑی ء کہ ماسوارات ایں اے چہ پیشکان ء تچکا چاہار ء روگ ء ات۔ مارا

نوبندیان ء بازار ء پاکستان زرماں ایرانی زراں بدل کنگی ات۔ ہے حاتر ء گاڑی ء اد
ء نیم گھنٹہ ء کساس ء داشت۔ ادء سرکار ء اجازت داتگیں زر بدل کنوک نیست بلے
ہے کار ء ادء بازیں دکاندار بے سرکار ء اجازت ء کن انت۔ من ء خالدوتی زرانی
بدل کنگ ء بازار ء توک ء ایر کپت ایں۔ نوبندیان ء بازار ء دمک پہ وتی پلگاری ء
پاکستان ء دروشمے پیش دار انت۔ گشت کنے کہ ادء شہرداری بزماں بلدیہ ء پہ
نوبندیان ء آمنصوبہ بندی نہ کتگ رند ء مادیست کہ چاہار ء کنرک ء ادء بلدیہ پہ
اے شہراں کتگ ات۔ منی ادء اولی برات بلتے پہ خالد ء اے بازار نوک نہ ات۔ آ
یک دکانے ء پترت۔ من اول آئی ء پشت ء گون ات آں۔ دکان ء واہند بلوچے
ات۔ یک پنجابی درزی یے۔ آئی ء دکان ء گد دوچگی کار ء دزگٹ ات۔ ڈن ء مار
اگرم ء تکا نسر کتگ ات۔ دکان ء اے سی ہلگ ء ات۔ چہ واٹر کولر ء سارتیں آپ
ورگ ء رند خالد ء دکاندار جست کت۔ ”سلپ چے حساب انت؟“ ”دوازده سد“
دکاندار ء پسہ دات۔ بزماں یک سد پاکستانی روپیہ ء دوازده سد ایرانی تمن۔ پیشکان ء
ماحال کپتگ ات کہ سلپ دوازده سد ء سی انت۔ اے واجہ دوازده سد گتگ انت
بلتے مارا ہر حال ء زر بدل کنگی انت۔ گوشت ء کارچ دوئیں ہمائی ء دست ء انت۔
ایرانی کرنسی ء سرکاری نام ریال انت بلتے مہلوک پہ ایشی ء تمن ء نام ء
کارمرز کنت گجرانی کر ء تومان، بلوچانی کر ء تمن، ریالانی یک صفرے حساب مہ کن
تمن بنت۔ بزماں ۱۰۰۰ ریال برابر انت ۱۰۰ تمن ء۔ من وتی ۶۵۰۰ روپیہ پہ بدل
کنگ ء دکاندار ء دست ء دات آئی ء گوں کیلکو لیٹر ء حساب جت ء کیلکو لیٹر منی نیم ء
دراج کت ء گشت۔ ”پتاد ء دو ہزار تمن“۔ من دکاندار ء توار ہم اشکت ء کیلکو لیٹر ء
چک ء ہم دیست پتاد ء دو ہزار، چکلک ء بیست ء ہشت ہزار کم۔ مرچی من ء اگاں دو
سے ہزار کلدار گیشیں گون بتیں من لک پتی یے جوڑ بیتگ ات آں۔ بلتے دلپروش

بیگ ء گپ نہ انت۔ ریالانی توک ء من لک پتی یے ات آں۔ بزاں زر بدل کنوک
 پہ من ء ہپت لک ء بیست ہزار ایرانی ریال حساب کنگ ء ات۔ خالد ہم گوں ایرانی
 ریالاں لک پتی یے ات۔ مادونیں لک پتی گوں بڈے ء بارے ریالاں چہ دکان ء
 دراتکیں ء وتی گاڑی ء کڑ ء اتکیں منے گاڑی ڈرائیور ء دگے جاگھے ء زر بدل کتگ
 ات۔ بزاں اے سر اپ ء کڑ ء کہ ما زر بدل کتگ تاں، ایشی ء مارا سد کلد ار ء سر ء دو
 تمن ء ڈزجتگ ء من ء خالد ء لک پتی بیگ ء گل ء ہچ نہ گشتگ۔ بلنے حیر، حد آئی ء
 تمناں ء ریالاں گیشتر بہ کنت۔ منے حیر انت۔

دگے یک شمریں گپے کہ ماں نوبندیان ء ہے سال ء اپریل ء ماہ ”باہو
 دشتیاری لبز انکی چا گرد ء“ بن ہشت ایر کنگ پینگ۔ گل ء ہنگچی دیوان رپورٹ
 اکسانی ہمرائی ء ماں ماہتاک ”بلوچی لبز انک“ ء منی دیم ء گوستگ۔ گل ء پاگواہ
 واجہ واحد بخشش باد پانوبندیان ء مردم انت۔ نوبندیان ء کڑ ء گور ء ہلک ء میتگ چوکہ
 باہوکلالت، دشتیاری، نگور ء دگے میتگانی لبز انکی سنگتانی بخاہ انت۔ منی واہگ ات کہ
 من اد ء لبز انکی سنگتاں گوں دو چار بہ کپ آں بلنے یکے و من اد ء گوں کس ء پچاروک
 نہ ات آں ء دومی ماہ چاہار ء روگ ء اشتاپی ات ایں۔ اے واہگ پیلہ نہ بوت۔
 دل ء گشت واتری ء بلکیں گوں اد ء لبز انکی سنگتاں دو چار بہ کپ ایں۔

گاڑی چہ نوبندیان ء درکنیت چہ شاہ دگ ء یک دگے درکنیت زر باری
 نیم ء بخشش بزاں تحصیل دشتیاری ء بخاہ نگور ء روت ء دیمتر ء داں پسا بندن ء بریس سر
 بیت۔ گاڑی شاہ دگ ء سر ء رواں بوت کوہانی توک ء پٹ ء ڈناں گوست۔ یک
 کوہے ء سر ء چیک پوسٹے اتک۔ ہندی مہلوک ء کڑ ء اے چیک پوسٹ ء نام ”کوہ
 سر ء برجک“ انت۔ اد ء ہم گاڑی پہ چیکنگ ء دارگ بوت۔ اد ء گجریں سر بازانی
 ہمرائی ء یک بلوچیں سر بازے ہم گوں تپنگ ء اوشتا تگ ات۔ ہے بلوچیں سر باز

مئے گاڑی ء کڑ ء اتک۔ بازیں جست پرس نہ کت۔ گاڑی ء پشت ء ایریں برنج ء
 باچکہ ء بابت ء جست ء کت۔ سر باز گوں ڈرائیور ء ماں فارسی زبان ء گپ کنگا
 ات۔ آئی ء گاڑی روگ ء اجازت دات ء گشت ”برو“ ہمے لبر ”برو“ باریں آئی ء مان
 فارسی زبان ء گشت یاوتی ماتنی زبان بلوچی، زانگ نہ بوت۔

کوہ سر ء برجک ء رند پولیس راہ بزاں ٹریفک پولیس ء ڈولداریں ماڑی ء
 دیم ء ہم گاڑی پہ چیکنگ ء دارگ بوت۔ گاڑی ء کاگڈ ڈرائیور ء ڈرائیونگ لائنس
 چیک کنگ بیت انت۔ ٹریفک پولیس ء کارندہ گوں وش روئی گپ ء ات۔ آئی ء
 گوں ڈرائیور ء حال احوال ہم کت۔ مئے نیم ء ہم پہ وش روئی چارت ء ء ماں فارسی
 زبان ء حال جست کت۔ من ”خوب“ گشت ء چکندت کہ منی کڑ ء فارسی ء اسٹاک
 سک کم ات ء من چڈ ء گیشتر فارسی کارمرز کنگ ء پوزیشن ء نہ ات آل۔

گاڑی چہ ٹریفک پولیس ء ماڑی ء گوزایت، چہ شاہ دگ یکے دگے در کئیت
 کوہ ”لاوری“ ء کتھی نیم ء گران کنت ء روایرشتی نیم ء داں کنارک ء سر بیت۔ دیمترا
 تیس کوپان نامیں میتگ انت۔ ”لاوری“ کوہ ء روایرشتی نیم ء تیس کوپان انت۔ اے
 کوہ ء روایرشتی نیم ء تیس نامیں نامی نیں میتگ انت۔ کوہ ”لاوری“ تیس کوپان ء تیس ء
 نیام ء دراج دراج ء ایرانت ء ”لاوری“ ء زر باری نیم ء شہر چاہہار انت۔ شہرستان بزاں
 ضلع چاہہار ء بخجائی شہر چاہہار۔ ما سہب ء ساعت ۸ ء چہ پیشکان ء دراتلگیں ء انی
 نیمروچ ء ساعت یک انت کہ مئے گاڑی چاہہار ء شہر پترگ ء انت۔

(نا تمام)

(ماہتاک بلوچی اپریل، 2002)

من ہم بحرین دیست

مقبول انور

بحرین ۽ راجد پتر :

”ارض و خلود“ بحرین ۽ کهنیں نام انت۔ ارض ۽ معنا زمین، خلود ۽ معنا قبرستان، ارض الخلود عربی لبرے، گش انت حضرت عیسیٰ ۽ پیش بحرین یک کبرستانے بیتگ۔ چپ ۽ چاگرد ۽ زر انت، میانجی ۽ ہشکی انت، و ہدے عرب مہلوک ۽ جنگ ۽ جدل ہما زمانگ ۽ چہ کساس ۽ گیش بیتگ انت، بازیں لاش ۽ مردگ پہ کبر ۽ کسارت ۽ ہمد ۽ آرگ بیتگ انت۔ انگت ۽ ہما و ہدیگیں کبر است انت۔ یک ڈر چکے ہم ہے کبرانی میانجی ۽ رستگ کہ آئی ۽ روتگ ماں زر ۽ سکت انت۔ ودی نہ بنت، بازورنا ۽ پیر مرد ہے ڈر چک ۽ زیارتے سر پد بنت ۽ پچک بند انت ۽ وتی مرادانی پیلو کنگ ۽ دعاء لوٹ انت۔

بحرین ۽ زمانگی کلاتے اوں میک انت کہ گش انت اے کلات زمانگے ۽ پرتگالیانی بیتگ حمل جیہند کلمتی و ہدے دستگیر کنگ بیت ۽ باز و ہدے گوزگ ۽ رند اے کلات بلوچانی مکیں چیدگ ہم بیتگ۔ مرچاں کلات ۽ بانڈم انگت میک انت بلئے حکومت ۽ دووارہ جوڑ کنگ۔ اگاں بلوچستان ۽ کلاتے بوتیں ایشی ۽ نکش ہم رمیزاں ریزینتگ ات انت انچو کہ سیوی، میری، تمپ، ہاران ۽ اندگہ جاگہانی د میں کلات ۽ بانڈم کہ ہا کوٹ ۽ گیجاہ جوڑ بیتگ انت۔

بحرین ء انوگیس بادشاہ شیخ احمد انت ء وزیر اعظم شیخ خلیفہ انت۔ اے
دوئیں واجہ کار پہ بلوچاں مہربان انت۔ بحرین ء آبادی ہسپت لک ء نو دہزار انت۔
بحرین ء جہہ منند چار لک ء ہشت ہزار انت، ڈٹی سے لک ء سی ہزار نپر انت۔
بحرین ء حد ء آتراب پز اہی ء ذرا جی ء شش سد ء بیست کلومیٹر انت۔ بگندے باز
مردم ء دل ء اے ہم کیت کہ بحرین آزاتیں ڈیہے بیتگ، اے گپ چٹا رد انت،
بحرین ہے زوتاں چہ برٹش ء دست ء 16 دسمبر 1971 ء آزات بوتگ۔

بازیں بلوچے ء انوگیس گچین کاریانی و ہد ء پاسپورٹ دینگ بیتگ۔ بحرین
ء سے بہر شیعہ ء یک بہرے سُنی آبادی انت۔ چوناہیگا بحرین ء حقیں جہہ منند شیعہ
انت، بلتے مرچاں سُنی ہم وت ء بحرین ء بتکی جہہ منند گش انت۔ اود ء بلوچ گیشتر
پولیس ء کار ء انت ء بازیں بلوچ گلف ایر ء نو کر انت آوانی تہا مئے ڈریں اسماعیل
ممتاز ہم گون انت۔ انچوگش انت بحرین ء بادشاہ بندر ء سعودی ء شاہانی وارث ء سیاد
انت، آوانی ہنکین سعودی انت۔ پمیشکا بحرین ء شیعہ پہ اود ء حکومت ء پہ بلوچاں
دنتان دزشت۔ حکومت ء منسبہ اریں بلوچ ہم ہوار انت۔ آوانی تہا فاطمہ البلوشی
اولی سرپ ء اوشتوک انت۔ ماں بحرین ء بلوچاں مزنیں دستر سے است۔ بحرین ء
بلوچانی کلبے اوں است کہ ۱۹۷۳ ء جوڑ بوتگ۔ کلب ء جوڑ کنوکانی تہا میر احمد رند
نگوری، عبدالواحد مشتاق گوادری ء فیض محمد واڈیلہ ء نام یات کنگ بنت۔ کلب ء
اولی صدر غلام قادر رند ولد آدم رند بیتگ۔ آبنیاد ء مند ء مردے۔ کلب ء انوگیس صدر
واجہ میر داد کریم انت کہ ذات ء ہم رندے۔ اے ہم گومازی تمپ ء جہمنندے۔
بازوشگپ ء مہربانیں مردے کہ مردم ایشی ء دیوان ء بہہ سیر نہ کنت۔ من کہ اولی رند ء
اے واجہ دیست منی وہم ء گمان ء ہم نیست ات کہ خلیجاں ہم اے وڑیں شریں مردم
بیت کنت، بلتے اے گپ ء ہم من الم شمشکارنیاں کہ ڈاکٹر عبدالمجید ہم ہے کلب ء

کارندہ انت ء باز مہروا نہیں دوستے، پہ من سک وا ہگی بوتگ۔ آدگہ گپے کہ کلب ء ہے
کارندہ سیاسی جاوڑ ء جیڑ ہاں چنچو بے دسترس کتگ انت۔ اے ایر جیگی ء گپ ء من
دیتر آرگ لوٹ آں۔

منی واہگ:

چونہا منی دیرگیں واہگے بیتگ کہ من بحرین ء بہ گنداں، اگاں اے گپ ء
من چش نبشتہ بہ کن آں کہ آوہاں منی عمر کس اس شش ء ہپت سال بوتگ شمارا
بگندے باورمہ کنت یک دنان پڑوشین زہگے ء چوں اے وڑیں واہگ بیت پہ
سیل ء سواد ء ء اے گپ راستے کہ ہپت سالی گونڈویے بہہ پہ ہپت دریا ء پشت ء تڑ
ء تاب ء واہگ ء نہ دارایت۔ من چوں داشتگ؟ اے وت دراجیں کسہے، من ء گیر
انت آوہد ء منی عمر کس اس شش ء ہپت سال ات، عبدالرحمن سنیکلی نامیں مردے
درزادگ ٹک ء، مند ء جہہ مندات، مئے د مگ ء چیزے مردم بہرتی کت پہ بحرین ء
برگ ء روزگار دیگ ء، آوانی تہا منی پیرک زتک غلام حیدر رند ء منی مات ء گہار
زتک غلام فاروق رند ہم گون ات انت۔

اے سنہ ۱۸ جنوری ۱۹۷۷ ات۔ بزاں منی پیدائش ۲۰ جولائی ۱۹۷۲
انت۔ بزاں من ء شش سال ء پنج ماہ ء سے روچ بیتگ کہ من بحرین ء گندگ ء
واب دیستگت۔ اے واب اسماعیل ممتاز ء ۱۹ مارچ ۲۰۰۸ ء پیلوکت۔ آچوں پیلو
بیتگ اے یک ذراج ء نہ کٹوکیں کسہے، اے کسہ ء من اے وہدی آرگ نہ لوٹ
آں۔ اگاں زند ء موہ دات دگہ رندے الم اے شیرکنیں داستان ء دپ پتج بیت۔

بیا کہ مرچی اے کسہ ء بنگیج کن ایں کہ مقبول ء بحرین چوں دیست؟
اے بحرین ایر پورٹ انت، من چہ گلف ایر آتنگ آں۔ من ء کسٹم ء نگہپان
گشگ ء انت وتی دستی بیگ ء پتج کن۔ من بیگ پتج کت، غنی پھوال ء من ء کراچی ء

آئیگ ۽ وڊءَ ڪتاب ۾ اسماعیل ممتاز ۽ ایندگ سنگتاں ٿیگی گون کتگ ات۔ آوڊءَ من
 نہ چار اتگ ات انت، بلئے ہر دیں کسٹم ۽ نگہپان ۽ اے بندشی ڪتاب دیست انت
 وتی چم منی سرءِ درگڈ میتنت، کہ اے چی انت؟ تو زانا القاعدہ ۽ طالبانے ۽؟
 من گون وتی پڙشت ۽ پروشیں انگش ۽ گشت، ناں واجہ اے نواب اکبر خان، میر
 بلاچ مری ۽ اختر مینگل ۽ فوٹو انت کتابانی براہ انت۔ من وت یک شاعر ۽ نبشتہ
 کارے آں۔ پوتی وڊءَ گوازینگ ۽ وتی ہمتبیں سنگتاں دانگے دانگے سوگات کنگ
 ۽ ہم آرتگنت گون۔ اے بزیر منی جنءِ ڪتاب ”ماہکان ۽ جلسک“ انت کہ منی وتی
 جنءِ عکس ۽ جتگ۔ you are poet? good very good۔ من
 درائنت، yes I am poet! من ۽ گشت you can go من
 شگرے گپت، ڏن ۽ دراہگ ۽ دل ۽ جیٹگ ۽ ات آں کہ اے نکسیں پھوال ۽ مرچی
 من ۽ شپیا یتنگ ات بلئے من ۽ اول وڊءِ ادومی ہے پڙشت ۽ پروشیں شاعری ۽
 ڪتاب ۽ آزمانکانی ۽ ڪتاب ۽ سرءِ اکساں رکینت۔ من ہے جیٹگ ۽ ات آں کہ ایر
 پورٹ ۽ ڏن من پچہ آروکیں گالوارے ۽ جہہ سرینت: تو اڑے سک دیر کتگ۔ من
 ۽ وغنی پھوال گم کنگی کتگ بلئے جی منی کتاباں کہ شما انگت نہ من ات کہ مرچی ایش
 انت من ۽ رکینت اش۔ ما اگاں تی ڪتاب مہ مننتیں انت، گڑا ترا اءِ آہگ ۽
 زلورت نہ ات۔ اسماعیل ممتاز ۽ اے گپ ۽ گشگ ۽ گون من تزانگ ۽ کپت آں
 واقعی من بحرین ۽ پھ کتابانی دیمدرائی ۽ لوٹائینگ پیتنگ ات آں۔

چون ۽ تو باریں؟ ملک ۽ مردم چون ات انت؟ اے واجہ غلام حیدر رند
 منی نا کو (پیرک زتک) ات کہ گون وتی وشیں رو ۽ چکندگاں اسماعیل ممتاز ۽ کش ۽
 اوشتاگ ۽ من ۽ جست ۽ ات۔ نی من جوڑاں بلئے ایر پورٹ ۽ من ۽ غنی پھوال ناجوڑ
 کتگ ات۔ ملک ۽ مردم بمب ۽ ٿوپانی دپ ۽ ات انت منی باریگ ۽۔ اسماعیل ممتاز ۽

واجه غلام حیدر، بیگ چہ منی دست، چامپت، من، عزت دات۔ غلام حیدر، ممتاز، سلاہ اے کتگ ات کہ شپ، وپسگ، مقبول ماں بسیطین، غلام حیدر، گور، آرگ بیت کہ اود، سہب، ہشت، بار، مجرہ پچ انت، پے اے وش، شیر کنیں سز، من وت اتلگ ات آں، بلتے اے سز، جار جنگ پیتگ ات۔ اے ہم منی وش بہتی ات۔

بحرین، بادشاہ، بنیاد، سعودی، بادشاہانی سیاد، وارس انت۔ مرچاں سعودی بحرین، دوستی، مستریں چیدگ آوانی (برج) پہل انت کہ سعودی، گوں بحرین، بحرین، گوں سعودی، ہور کنت۔ اے پہل بزاں King Fahd Causeway، نام، جوڑ کنگ بوتگ۔ پرے ندرگ، گنگ، من منی دوستیں سنگت واجہ منیر تمپہی، امداد رند، مہروانیں سنگت مہم جان شت ایں۔ اے یک انجیں پہلے کہ مردم، دل، اگل ہجر کار نہ کن انت کہ چون، چتور جوڑ کنگ پیتگ۔ اے پہل، سرے ماں سعودی، العزیز، انت، یک سرے ماں بحرین، منامہ، انت، ایشی، سر، گاڑیانی رو، انت، چوڑ دہا، شپ گران انت۔ پہل، چیر، لانج، یکد ارانی رے چور رڈ کی، سیاہ کی گو بز، ماں آپ، پر لچتگنت۔ تو نہ گش، رے روگ، آہگا انت، گشتے زانا آپ، سر، پمدام اوشتوک انت۔ ہے ساپ، سلہیں دگ، راستی نیمگ، من، گشگ بوت کہ Royal family، لوگ انت، سر وزیر، لوگ انت، دیر تیاب، دپ، ماڑی، یے زاہرات کہ بادشاہ، لوگ انت، دیر در چکانی تہا چرچے، مینار ہم گنگ بوگ، ات انت۔ کاروے، میان، ریوالوونگ ریسٹورنٹ، ویر ہاوسز، امیگریشن آفس، شانداریں مسیت، پارکنگ ایریا، اے دگہ آسراتی، ہر دوئیں نیمگاں یکیں وڑ، آست ات انت، دل، کش ات کہ سعودی چو نزدیک انت، پے گدارے برواں بلتے ویزہ، اے دگہ اڑ، جبالانی گیر من، اتک، پے نزدیک، من دہ منٹ، ہم سر پیتگ ات آں۔ اے وڑ نہ ات کہ گومازی، تمپ انت

کہ مردم نہنگ ء کور ء گوازینگ ء زیرنت۔ ریستورنٹ ء کہ ماہرز ء شت اپں پہ بزر ء
 روگ ء مارشمریں لفٹ ء کنگ بوت حدازانت ترس ءے بازمان ات کہ بگش اے
 وڑیں لفٹ بہہ نہ دیستگ ات کہ آئی ء تہا بہ ہیں۔ ڈن ء ندرگ گندگ بہ بیت۔ ما
 کہ ریستورنٹ ء بزر ء شت اپں گڑاسرزین ”بزاں ہدا ء لوگجاہ ء نزیک دپی شہر
 ”دمام“ مجانی تہا ات ء کاروے گشتے یک لکیرے ات زر ء سر ء کشگ بوتگ ات۔
 ہرنیمگاں گاڑیانی ہمینچوروا ات کہ مردم ء شاہ دگے ء گمان بوت۔ بحرین ء تر ء تابی
 جاگہاں یکے اد ء ہم سیل کنوک ایوک ء مات اپں۔ اے گپ ء وزن است ء باور
 کنگ لوٹ ایت کہ بحرین ء ہر جاگے یکبرے روئے دل نہ گش ایت پد ء بہ رو۔
 ہمیشکا من دیست کہ کلات ء و ہدے من بندیک صاحب، عبیدناشاد، ماسٹر لال،
 شت اپں ہم ماہے سہیں مردم ات اپں۔ بیت الجبر، الفاتح کلات، بیت القرآن ء
 سیل چاروک ہم ایوک ء منی ہمراہ ات انت۔ بحرین میوزیم ء ہے وڑ ء بلوچی زبان ء
 نامداریں کلات اسماعیل ممتاز ء ہمراہی ء من ء ہم جان، امدادرند ء رند ترا کہ حنیف
 بلوچ اتک۔ ما ہمیش ات اپں، بلتے رندا منے پشت ء سے ء چارانگریز ء کپت انت ء
 پد ء بحرین ء میوزیم ء بابت ء اگاں تزان کنان گڑا منی نبشتا نک بے معنا بیت۔ پہ
 بحرین ء میوزیم ء چارگ ء منے ٹکٹ واجہ اسماعیل ممتاز ء زرت انت۔ میوزیم ء ہر
 تک ء پہنات گولت، دیوالانی سر ء رنگیں آرٹ، اکس، دزنجوک ء نبشتہ کنک بیتگ
 ات انت کہ اے اسکولی زہگانی جوڑ کنگ ات انت، واجہ ممتاز ء من ء گشت یک
 و ہدے منی گوٹو ء اوں یک اکسے اد ء اڈ کنگ ء دزٹنگ۔ اے سال پہ سال بدل
 بنت۔ اے ایوک ء پہ گوٹو ء وانی ذہنی چکاس ء جوڑ کنگ بنت۔ میوزیم سے بہر ء
 ات، اولی تبک ء شیخ عیسیٰ ء گاڑی ہم ایرات کہ انگریزاں ایشی ء اکس کش ات
 انت ء منی سنگت مہم جان ء ہم وتی ڈیجیٹل کیمرہ ء سر ء اکس کش ات انت، دومی

تبک ء بحرین ء دود ء ر بیدگ، راجد پتر ء دیروی ء سفر، دریا ء حشکی ء ہر سہدارے کہ
بحرین ء است انت ء ہر آ از باب ء Presentation ء مردم ء ہے گمان بوت کہ
راستی ہے وڑ انت۔ کماشیں عربانی دیوان، بانور ء جل بندی، نازینک ء اولو ء تواری
گھنیں منامہ ء بازار ء پیپاریانی دکان مردم ء ہما دور ء ہما ساہتاں گشتے گون گجنت۔
بحرین ء راجد پتر ہمینچو گھن انت چو کہ اے دگہ دنیا، رزان کلنڈی، گھنیں مہر، پیتل،
دلون تہذیب ء گھنیں آثار، اسلام ء بنداتی دور ء ہما چیز کہ گھنیں بحرین ء سیادی اش
است حتی کہ شیخ عیسیٰ ء اکس کہ گھنیں بحرین ء بالی پٹ ء ماں اولی رند ء سفر کنگ ء پد ء
ایراتک ء در آہگ ء ات انت دیست۔ بحرین ء آوہد ء بالی پٹ ء کارندہانی بنگلہ ء
ماڑی کاشیں کڈے پیتگ کہ اکس ء دزنجوک ات۔ میوزیم ء سیمی تبک ء
کبرستانے است ات کہ دمبانی وڑ ء ات۔ اد ء گھنیں ہڈ ء مردگانی ایدگہ اعضا ماں
A.C ء کانچانی تہا بندات انت، من ء گشگ بیت کہ فرعون ء لاش ہم اد ء پہ نمائش ء
یک ء دورند ء آرگ پیتگ۔ ما میوزیم ء بازیں اکسے کشت ء پد ء واتر بیت ایں۔
دیتر ء نادى الجبری ء نیمگ ء شت ایں اود ء ماستر میں مسیت ء آئی ء نر یک ء شیخ
عیسیٰ ء میموریل لائبریری انت، شاندار ایں ماڑی ء تہا پترگ ء اجازت نہ رست،
منی واہگ اشکند بوت انت۔ من ء بحرین ء ”بیت البحر“ ہم چارگی ات بلتے مارا اد
ء ہم بہت ء دز وہت گیٹ کیپر ء گشت مرچی Visit ء روج نہ انت۔ من اشکتگ
ات بیت البحر Father of Nation شیخ عیسیٰ بن سلمان آل خلیفہ ء ودی بوہگ
ء جاہ انت کہ انگت گھنیں رنگ ء دز وشم ء برجاہ ء کامل انت۔ بیت البحر ء تہا گش
انت یک کوٹی یے است کہ گش انت ہے کوٹی ء تہا 1933 ء شیخ عیسیٰ ودی
پیتگ۔ انگت ہما سرجاہ ء نپاد ء گالیچہ ہما وڑ ء ایر انت۔ جنینانی دیوان جاہ ء مردینانی
مجلس جاہ، گرماگ ء زمستان ء مردمانی نند جاہ ء وہدی گنر ہم انگت است انت۔

من وتی دیم پہ غلام حیدرؒ لوگ ءء دات کہ مرچی غلام حیدرؒ سے ء چار رند ء
 من ءء فون کتگ ات کہ ترا کہدہ اعظم ءء پے نان ءء لوٹنگ، راستی ایش ات کہ من ءء روگی
 نہ ات۔ من آہگ ءء وہد ءء سنگت ءء آریزیادی ءء وارس ہج تکلیف دیگی نہ ات ناں ایشانی
 نان ورگی ات نیکہ دگہ ٹیکی ءء چیزے زیرگی ات۔

یک حدے ءء من سو بین بوت آل کسی ٹیکی نہ زرت بلئے نان ءء وہد ءء بلوچی
 گیرت ءء من ءء باز جاہ لاچار کت من سنگت ءء سیادانی ہر دیں کہ مہر دیست آنت گڑا
 سرچو میش ءء جہل بوت۔ من غلام حیدرؒ ءء ہمراہی ءء سافرہ ءء شت آل، اود ءء نان گوں میر
 اعظم ءء وارت، نان ءء ورگ ءء مسترین نپ اے بوت کہ من چہ بلوچ کلب ءء اولی جوڑ
 کنو کاں یکے میر احمد مراد رند انت۔ اے من دیست بلوچ کلب ءء بابت ءء بازیں
 جست ءء پر سے کت، واجہ چونابا منی کتابانی دیمدرائی ءء وش اتک ءء ۱۴ مارچ ءء بیگاہ ءء
 بلوچ کلب ءء اتنگ ات بلئے واجہ من جاہ نیاؤرتنگت، چونابا منی سیاد انت ہم۔ آ
 و ہداں واجہ ءء ہمراہ بحرین ءء مزن نا میں ءء قد آوریں شخصیت واجہ سعدی ہم گون ات۔
 منی دل ءء واہگ ات کہ عبدالرحمن سنکی ءء بازیں مردے روزگار داتگ ءء بلوچانی نیکی
 واجہ ءء کوپگان انت۔ اے واجہ ءء دُچار بہ کپ آل، من اسماعیل ممتاز ءء عبید ناشاد ءء
 ماسٹر لال ءء بندگی بلوچ ہاؤس ءء نندوک ات ایں، بلوچ ہاؤس منی بندرات، بلئے
 روچ ءء شپ ءء ناں، شپے دورند ءء من پہ وپسگ ءء غلام حیدرؒ گس ءء آتنگ آل۔ منی دل
 ءء آتک کہ ہے واجہ ءء ہم بہ لوٹاں کہ کتابانی دیمدرائی ءء بنیت ءء من ءء شرپے بہ
 بکشیت۔ ہر دیں اسماعیل ممتاز ءء فون کت گڑا آلان ءء اتک ممتاز ءء گشت مقبول
 انور ءء گپ جن سلام علیک ءء رند من ءء گشگ ءء لگت (زہر ءء زہر چہ لوڈ اسپیکر ءء تزند
 تزندات) ترا من شرزاناں تئی نا کو میر محمد علی رند ءء گوں من بلوچی دود نہ کتگ تو ہمایانی
 برازتک ءے، آئی ءء منی زمین ماں مند ءء برتگ ءء پہوت کتگ انت۔ من تئی آہگ ءء

حال اشکتگ پہ کست نیا تکاں تئی وش اتکاں ”من در ائینت واجہ تو منی کماش ء مسترے میر محمد علی رندء ردیاں منی سرء مہ لڈ، شرانت من وت کایاں تئی وش اتک ء“

انناں انناں من ء چہ میرء خاندان ء نفرت انت، بلتے تئی پت محمد انور شریریں مردے بیتگ کہ وفات بیتگ۔ تئی خاندان ء من ء گون کس ء دوستی نیست“ آئی ء فون بند کت۔ من دل ء جیڑات دگر ء گناہاں دگر ء سرء اے زمانگ ء مردم چئی ء دے انت۔ ہے وڑ ء ۱۴ مارچ بیگاہ ء شش ء نیم ء ہر دیں مابلوچ کلب ء بڑزیں ماڑی چم ء وت دیست دل ء گر کے جت ء دل ء یقین بوت کہ واقعی من بحرین ء اتلگ ء بلوچانی پُلّیں دومی دیار ء سر بیتگاں۔ من ء اشتاپ ء نہ اشت، چہ ڈرستاں پیسر من پڑاہ ء ڈراجیں گیٹ ء وتی گام دوردات انت۔ تاوہدے پد آنکاں سر کپت آل گڑا آفس ء کماش ء ورناتچ ات انت۔ منی ہمراہ اے وہدء ماہتا ک بلوچی ء سر شوکار واجہ عبدالواحد بند یگ، عبیدناشاد، ماسٹر لال، حنیف بلوچ ات انت، بلوچ کلب آفس ء نندوک واجہ میر داد کریم ء، کلب ء صدر انت۔ واجہ نواز بلوچ، ڈاکٹر عبدالمجید بلوچ، واجہ سعدی، واجہ میر احمد رند ء دگہ بازیں کماش ء ورناء، دگہ کوٹی یے ء من سروک کت بازیں ورنانگوں کیرم بورڈ ء اندگہ گوازیں دگوش ات انت، دیر نہ گوست مارا بڑزء حال ء برگ بوت کہ اودء منے کتابانی دیمدرائی پروگرام بنگلج بوہگ ء ات۔ حال چہ مردم ء پڑا ت، کرسیانی سرء مردم نندوک ات انت۔ ہمدء من کلب ء دگہ عہدہ دار تشکیل آبسری دیست، دیوان ء بنگلج بوہگ ء گون گار بوت۔ منی دل ء ات کہ بلوچی ء نامی نیں نبشتہ کار واجہ فقیر شاد، مدی مصطفیٰ ہم دریگتے اے دیوان ء گون بیتن ات۔ بلتے نہ زاناں سنگتاں سہی نہ کتگ ات انت یا منے وڑیں مردم ایشاں مان نیا ورتگ یا کہ وتی شپ لیل ء آخر لیل ء گٹ بوتگ انت، اللہ، خیر سلہ۔ دیوان فضل حیات ء بنگلج کت وت در اتک۔ منے گنوکانی پیتاریاں کئے گوشدار ایت یا کہ وت گنو کے

بہ بیت یا پہوالے ءنزانہ کارے بہ بیت۔ پدء اسٹیج چا کر علی ابرار ء زرت۔ باز اہپوز
بیت کہ چا کر علی ابرار ء شعری دیوان ء دیمد رانی گوں کتابانی ہوری ء بوہگ ء ات۔
منی دل گشگ ء ات کہ چا کر ء در بہ کتیں ڈر یگتے مرچی پا گواہ بیتیں، بلتے چش نہ
بوت۔

پروگرام ء رند من ء سما کپت کہ وگلڑ ء بے مقصدیں سیاست ء اد ء ہم
ہنڈال جتگ۔ بحرین ء بلوچ کلب اگاں بلوچ کلب انت گڑا باسد انت ڈرائیں
بلوچانی بہ بیت۔ ناں سیاسی کلبے گڑا سیاسی پارٹی یے ء یالیدرے ء نام ء ایر کنگ
بیت۔ من دل ء گشت۔ منی سرگرگ ء وہدء بزاں ۱۹ مارچ ء واجہ عبیدناشاد ء (کہ
اولی رند ء من گندگ ء ات آں)، واجہ شکیل آپسری، واجہ مقبول عثمان، واجہ فضل
حیات (کہ منی گندگ ء دو سے رند ء اتگ ات ء باز مہروان بیتگ) اتگ ات
انت۔ واجہ اسماعیل ممتاز، منیر تمپھی، مہم جان، حنیف، عبیدناشاد اے روچ ء بند یگ
صاحب دبئی ء شنگ ات۔ گپ مئے پروگرام ء بنا بیت منیر تمپھی ء گشت واجہ فقیر شاد
شما سرنہ کن ات، یک سنگتے چرا ملک ء کیت پہ شمنے چارگ ء دیوان ء تعصب جی ء
کن ات؟ اناں واجہ اول و ما سہی نہ بیتگیں مارا کس ء حال نہ داتگ دومی استیں منی
ڈیوٹی بیتگ۔

عبیدشاد: اناں واجہ من ڈرست یک پہ یک ء Massage ماں
موبائل ء کتگنت ترا اوں واجہ فقیر شاد massage کتگ، مئے دوداے بیتگ
کہ یک پہ یک سنگت حال دیگ نہ بنت Massage کنگ بہ بنت۔ دائم ء ماء
شما ہر رنگ ء سنگت دعوت داتگ انت۔

فقیر شاد: بلتے واجہ من ء تی Massage ہم سرنہ بیتگ۔

حنیف بلوچ: اے گپ ء کس مہ کنت کہ مارا Massage سرنہ بیتگ۔

باندانت اے گپء بہ گش ات کہ ما ادبی جہد کارء مرد میں ء شہاد کہ مردم ات ء دومی
گپ نیشنل پارٹی ء اند کہ پارٹیانی انت، چو کہ مقبول انور شمنے پارٹیانی مردم نہ انت
پہمیشکا شہا پروگرام ء بہر نہ زرنگ۔

مقبول عثمان: واجہ مردم دزوگ ء بندگ ء پلینڈی ء سک زبر انت، اگاں گوں
مقبول انور ء ماراز ہر ء کٹت بوتیں گڑ امرچی ما آئی وش اتک ء نیا تلگ اتیں۔
منیر تمپی: واجہ اسماعیل ممتاز تو گشگ ء ات نے، ہما پروگرام ء روچ ء کہ
من فضل حیات ء گشتگ کہ تو اسٹیج بکن گڑ اتو گشتگ ات کہ فضل حیات ء گشتگ چو
کہ من دگہ گلے ء مردماں من ء منی دود اجازت نہ دینت۔

اسماعیل ممتاز: اہو اے و راستے، ایش انت فضل حیات منی دیم ء گشتگ بہ گش
ایت دزوگ۔

فضل حیات: اہو اے و راستے آروچی من اے وڑ و گشت بلنے پد ء ہم اسٹیج بنا
ہم من کتگ۔ دیمتر اپمیشکا گوں من برگ نہ بوت کہ من مقبول انور ء ہر دو کتاب
سرجم ء نہ ونگنت ء عبیدنا شاد ء انگت کتاب منے گل ء سنگتاں سر ہم نہ کتگنت۔

مہم جان: واجہ فقیر شاد زاناں مقبول کجام گل ء مردم انت؟

فقیر شاد: من و نہ زاناں، بلنے منے بحرین ء دوئیں گلانی مردم نہ انت۔

شکیل آپسری: اصل گپ گلانی نہ انت، باند ہمیش انت ادبی جہد کار ء سنگتاں
لوٹا یتینگ ذمہ وار ہمیش بہ بنت۔

منیر تمپی: منی برات عبیداؤں اداء اتلگ شما آؤں بلوچ قوم ء غدارے کتگ؟

شکیل آپسری: ہچبرناں۔۔۔ گوں چم سہراں۔

منیر تمپی: من ء چم سہرہ دے من ء تئی گور ء نہ ترس ایت۔

مقبول انور: واجہ شاد ڈرست پہ من لائق ء احترام ات، شہاد ڈرست منی مہرو انیں سنگت

ات من شمنے درستانی سنگت ۽ ڈرائیں بلوچ قوم ۽ یک ادنائیں ملتی ۽ کلم کارے آں،
من لیڈر ۽ زانتکارے نہ آں، نیکہ من ۽ منا پکیں سیاست دوست بیت۔

نیکہ وتکڑیں سیاست ۽ من تلبرگارے آں۔ سیاست بہ بیت۔ آجوتی ۽
سیاست بہ بیت، ڈیہہ ۽ رکینگ ۽ سیاست بہ بیت منی زبان ۽ راجے رکینگ ۽ گرا
سیاست ۽ منی سر ۽ جان ہر دو فدا انت۔

منی واجہاں پہ من دگہ جنگ ۽ چوپے مہ کن ات۔ شما باند انت زانت ۽ پہلہ
مرزی ۽ بہ کن ات، ما ۽ شما باند انت پٹت ۽ تپا کی ۽ درس ۽ ہتیل بہ کن ایں ۽ دو میگاں
ہم شون بہ دے ایں۔ شمنے لک لک منٹ، ذرائیں سنگتانی اگاں کسے منی پروگرام یا
منی وش اتک ۽ اتنگ یا نیا تلگ آوانی ہم منٹ ۽ گراں تاں کیا مت پہ حد من ۽ پکی
مہ کن ات ۽ ڈروگ مہ بندت کہ منینگ ۽ شمنے بحران ۽ بربادی ذمہ وار ہمیش بنت۔

من واجہاں دگہ چے لوٹ آں منی پروگرام ۽ تہا کلب ۽ صدر ۽ بگرتاں
کارندہاں ذراہ ساڑی پیتگ انت۔ منی پروگرام ۽ بہر زورگ ۽ ماہتا ک بلوچی ۽ سر
شوزکار عبد الواحد بندیک، بلوچی ۽ نامداریں شاعر ۽ کلم کار واجہ اسماعیل ممتاز، بلوچ
کلب ۽ صدر واجہ میر داد کریم، واجہ چا کر علی ابرار اندگہ سنگتاں وتی نبشتا نک ۽ شعر
ونتگنت پہ من ہے باز انت، من تاں مہشر ۽ اے مہروائیں سنگتانی جفا ۽ نیکیاں در
اتک نہ کن آں۔ دیوان ۽ گڈ سر ۽ رحیم ارمان، نعمت اللہ کاشانی، مدی مصطفیٰ، غفور
غمگین، جاسم ۽ دگہ بازیں سنگتے تندوک ات۔

نی شپ بنا پیتگ ات واجہ اسماعیل ممتاز اے کجام فندک انت؟

”اے سری لنکن فندق انت، بشیر بیدار ۽ ہے فندق ۽ زالکو ۽ سر ۽ شعرے
نبشتہ کتگ ات۔ اے ہے فندق انت۔ من در ائینت ہے جنک گج انت من اوں
واجہیں شاعر ۽ شعر ۽ مہگونگ ۽ چھے بہ جناں، آانی اد ۽ نہ انت، موکلاں شنگ، آئی ۽

گہار ہد انت لوٹائینا ئے۔“ ”اے و سیا ہے۔۔۔ ایشی ء شہ۔۔۔۔۔ شرت
 انت۔۔۔ گڑا ہمیش انت من ء ہماردو شاعر ء شعر گیر اتک ”فرق بس اتنی ہے کہ
 لیلی کالی تھی میم گوری ہے“

من گشت واہ بیدارتی دوستدار ء گہار ء۔۔۔۔۔!

دومی شپ : اے کجام فندق انت۔ اے فوٹو ء نہ گندے کہ یکے شراب ایر
 ریچک ء انت، جہل ء یک بادشا ہے گوں فقیری پوشا کاں۔ من ء بسمل ء اے شعر گیر
 اتک۔

من ء مہ چار فقیری ء جنڈیس شال ء تہا

من بادشا ہے آں بلکیں وتی حیاں ء تہا

اے فقیر واجہ عمر خیام انت کہ حیاں اکس ءے جنگ۔ اے شرر نگیں بت کہ
 شراب ایریچکا انت، آئی ء و ابانی مہگونگ انت۔

آہونی من زاناں اے بیت کنت عمر خیام بار انت کہ ماں بحرین ء نامدار
 تریں بار انت، آہوناں میم جان؟! آہواڑے اے عمر خیام بار انت۔

ارے عبیدنا شادا اے جنک کہ ترا سک دوست بیت، درمیانی کہ ناچ ء
 انت، تو ایشی ء جست بہ گر کہ آئی ء منے چارینانی تہا کئے دوست بیت۔ اڑے تم کو
 کون پیارا لگتا ہے؟ مجھے تم سے قطعاً پیار نہیں۔ لنگک ءے ذراج کت منی نیمگ
 ء، ”وہ سائیڈ والا“ دڑستیں سنگتاں منی سر ء کندات، بلئے من سنگلتانی سر ء کندات۔

سیسی شپ : اے اپوکجام بار انت؟ ایشی ء ترانہ گُش آں، ایشی ء بلاہ میں کس ہے؟
 چتور باریں؟ من دڑائینت۔

اد ء یک جنکے گوں منی نام ء ہمنام، بزاں آئی ء نام ہم ممتاز بیتنگ، بلئے دگہ
 تورنا کیں گے ایش انت کہ ہے ناچو بلوچے بیتنگ۔ ایشی ء انٹریو من کتگ، اے

بندرء بلوچستانء مردمے پیتگ۔ رندء ایشء مات ء پیت ماں سندھء جہہ منند پیتگ
 انت۔ جنکء پے شان وتء بلوچے گشتگ، شپاں ماں کلہاں ناچ کتگ ء روچاں
 باریں چے چے؟

منی خیال دہئیء ہما ہوٹلء فریدہ بلوچء شُست۔
 باندا ترا دگہ شتریں رازے دیاں۔

یانسیب باندا تے بہ بیت۔ اے فندق روچء پیچ انت؟

چارمی روچ: اے فندق روچء ہم پیچ انت۔ بحرینء ذرائیں فندق شبء پیچ
 بنت، اے ذراہ منی بی بی کار انت، مہم جان ء امداد گشان گوں کسء حال مہ دنت کہ
 من شتر باں۔

ہاں ممتار جان! تم آگئے؟ جانم تمھارا انتظار کئے ایک ہفتہ ہوا ہے یار
 کہاں غائب تھے؟ کہیں گئے ہوئے تھے؟ نہیں یار میں تو ادھر ہی تھا! یہ میرا دوست
 ہے مقبول انور۔ یہ بلوچستان سے آیا ہے۔

یہ آپ جیسا شاعر ہے کیا؟ نہیں تو کیا میرے دوست میرے جیسے نہیں ہونگے۔
 ہاں یہ تو سہی ہے!

منی چم سرء توکء ات انت کہ اے جنکاں پے رسم تزنجانی سر بستگ ات ء
 نگر اش پادء ات دگہ ذرائیں جان اش بر ہنگ ات۔ منے ٹیبیلء سرء بیسز اش ایر
 کت انت، پے وڑے اسماعیل ممتازء نزیکء اوشتا نت۔

وام: وام ترسنا کیں لبزے، وام کسء پر مہ بات، وام ء زیرگ ء
 پیش مردم بہ مرایت شتر تر انت۔ بیا کہ بحرینء بلوچے وامدار انت، آچو منے
 بلوچستانء بلوچانی وڑء، شکر ء آرت وام نہ کن انت یا پے وتی گزنگیں چکانی وردن ء
 درتگیں گدانیء حاترء ہم نہ کن انت، نی شما وانوک الم حیران بیت کہ اے چے وام

کن آنت، اے اگاں پہ لاپ ۽ پُچّ وام نہ کن آنت یا پہ گونڈ و آنی وانگ ۽ وامدار نہ بنت، اے چوئیں وامے کہ ایشاں پر انت؟ اہوشمارا وانکاں نی گیش دلسیاه نہ کن آں، گشاں گوں، بلوچانی ماہ کہ پورہ بیت، پگار ۽ روچ ۽ بازیں بلوچ ۽ در ۽ دپ ۽ بچار دویا سے بُر کہ والا اوشتاگ، کاپی اش دست ۽ انت، ہمے کاپیانی تہالوگ و اہند ۽ وام نبشتہ انت۔ اے بُر کہ والا بزاں بہا بدن آنت، وتی و ہد ۽ پہ وام دے آنت بلے بحرین ۽ عاشقیں بلوچ اے وام ۽ ہم چک ۽ پد نہ بنت۔

تورا بورا: مقبول۔۔۔! انشپی ترا تورا بورا ۽ تر ۽ گرد ۽ بر ایں۔ تورا بورا اوگانستان ۽ کوہے ۽ نام انت کہ اود ۽ اسامہ بن لادن گوں بمب ۽ توپاں نشنگ۔ تورا بورا ۽ اشکنگ ۽ گوں یکبرے منی دل لرزات، من گشت چومہ بیت اے تورا بورا ہم چواوگانستان ۽ کوہ ۽ وڑ ۽ بہ بیت۔

اہوا نچو بزاں اے ہم ہما تورا بورا ۽ وڑیں جاہ یے۔ چونابا من ۽ غلام حیدر سافرہ ۽ پہ سواد ۽ روگا ات ایں، غلام حیدر ۽ گشت آتورا بورا انت، من اینگو آنگو چار ات ہچ کوہ نہ دیست، من وتی دل ۽ گشت اے عربی زبان ۽ میتگے ۽ نام بیت، من گیشتریں جست نہ کت، بلے ہر دیں اے تورا بورا ۽ منے سرکپت، منی بازیں ہجہ آروک ۽ سیاد ۽ سنگت ہمد ۽ چا پڑا ۽ چیر ۽ نندوک ات انت، گوات سرد سرد شیک و رگا ات، بلے ورناسد ۽ نہ ات انت، اے بلوچانی شپانی گوازینگ ۽ یک بندرے ات۔ اید ۽ سنگت دمادم مست قلندرات انت۔ من ۽ گوں واجہ عطاء اللہ گو بردی، امتیاز پلا بادی، ستار رند، خلیل رند، قدیر رند کہ منی کسانی ۽ سنگتاں یکے ات، رحیم ارمان، منی بیتگ گو مازی ۽ نندوک ۽ کسانی ۽ سنگت، منی ہمراہ منیر تمپہی، ہم جان، امداد، تورا بورا ۽ مست ۽ خمارات آنت، بلے یک گپے راست انت کہ آمہر ۽ راستگشی، من ماں بحرین ۽ بلوچ کلب ۽، بلوچ ہاؤس ۽، عمر خیام فندق ۽، روچ جتانی فندق ۽ نہ دیستگ

آت کہ من تور ابوراء دیست۔ اہومن ۽ ہمد ۽ سما کپت کہ آدگہ مزن ہوراں آمہرنہ رس
 ایت کہ من تور ابوراء دیستگ ات۔ من ۽ برے برے ماں تور ابوراء اے گمان بوت
 کہ بلوچستان ۽ ماں گومازی ۽ سورک ۽ کوہ انت، اے اسامہ بن لادن ۽ تور ابورانہ
 انت، اے گشتے پللیں بلوچستان ۽ مہرانی دروازگے اد ۽ ہم تیچ بوتگ ات، آئی ۽
 سارتیں کوش من ۽ بے سارکنگ ۽ ات۔

وہدے منی پیتگ پورا بوت، منی راہی کنگ ۽ ماں بالی پٹ ۽ واجہ غلام
 حیدر رند، واجہ عبیدناشاد، واجہ منیر تمبھی، واجہ مہم جان، واجہ علی معتبر ۽ من ۽ سرکت ۽ منی
 دل دوست ۽ مہروانیں سنگت واجہ اسماعیل ممتاز بالی پٹ ۽ پترت گوں۔ ہر دیں سنگتاں
 کہ من ۽ اجازت کت، دل دردیگ بوت ۽ چم ارسیک بیت انت کہ اے وڑیں
 مہروانیں سنگت ۽ ملک پد ۽ کجارس ایت۔ بقول ۽ امدار پلا بادی اے ملکہ نہ انت
 شادی کورے۔ (راستی شادی کورے ات)

(ماہتاک بلوچی اپریل 2008)

ٹونی موريسن، گورو ڈال ورسل مينز

منير احمد باديني

وتی امریکہء دورہء و ہداں منء موقع رست کہ من ٹونی موريسن، گورو ڈال ورسل مينزء بشکنين ۽ بگندين۔ آنکہ گوں ايشاں ہور منی شوق ات۔ کہ ایڈ ورد سعیدء ہز بگندين، بلتے چشیں موقعہ نیا تک وائے واہگ بلکنء کدی پورہ بیت؟

ٹونی موريسنء جارج ميسن یونیورسٹی (ورجینیا) ۽ نیمگ ۽ دعوت دمیگ بوتگ ات ۽ منی پروگرام ۽ انچش ایرکنگ بوتگ ات کہ ہمارو جی من ہم ادء ساڑی بہ باں۔ پمیشکا و ہدیکہ ماچہ نیویارک ۽ ریل ۽ تہا چار گھنٹہ ۽ سفر ۽ پدوا شگٹن ۽ ”پن“ (Pen) اسٹیشن ۽ جہل کپت ایں تو ”اسکورٹ“ من ۽ ”پن“ اسٹیشن ۽ ویٹنگ روم ۽ اشت ۽ ”رینٹ اے کار“ حاتر ۽ درکپت۔ شام ۽ ہپت بجگ ۽ ماچہ نیویارک ۽ سر بوتگ ات ایں ۽ نون ہشت بج بوہگ ۽ ات و ہدیکہ ماچہ ”پن“ اسٹیشن ۽ ماڑی ۽ پھ ”روجینیا“ ۽ درکپت ایں۔

کساس یک ۽ نیم گھنٹہ ۽ رند ما جارج ميسن یونیورسٹی ۽ سر بوتن۔ بلتے مسئلہ ایش بوت کہ منے گاڑی ۽ پارکنگ ۽ جاہ رسگ ۽ نہ ات پمیشکا یونیورسٹی ۽ ”آڈیٹوریم“ حال ۽ نزیک ۽ من ۽ ”اسکورٹ“ جال کرت ۽ وت پھ ”پارکنگ“ ۽ جاہ یے شوہازکنگ ۽ پھ پاد ”پارکنگ لاٹ“ ۽ نیمگ ۽ درکپت۔

کیمرہ منی دست ء من پہ مزنیں دروازگ ء وت ء دیکھی کرت۔ وہدیکہ اداء پترت اتن تو ”فنکشن“ مہملہ بنا بوتگ ات۔ حال ء ”ریسیپشن“ Reception ء یک ء دو جنین آدم نشنگ ات انت یکے چہ من پترنگ ء حاتر ء درخواست کرت تو پہ من چارت ء پد ء کلکٹ یے منی دست ء دات بلتے منی کیمرہ ء گپت جی ء کہ تہا تصویر گرنگ ء اجازت نیست ات۔ من یک ء دو چکر ء رند حال ء سمری دروازگ ء سمر بوت آل ء اداء دوز بیائیں جننک اوشتوک من ء داشت یے ء اچ من منی کلکٹ زرت انت ء پد ء دروازگ پچ بوت۔ تو من حال ء تہا پترت ان کہ صدہانی مردماں پہر چپ چپان یک جنین آدمے گوشدارنگا ء لگ ات کہ آسٹیج ء سمر ء اوشتوک و گشتانک دیگات اے جنین آدم ٹونی مورین ات کہ لبزانک ء حاتر ء ”نوبل انعام“ آترادوسے سال ساری ء رستگ ات۔

من یک ء دو منٹ متنکہ حالی این سیٹے ء سمر ء نہ نشنگ ات آل۔ زانگ ء پوہ بوہگانہ ات آل کہ آچے گوشگاہ انت۔ بلتے وہدیکہ من وتی سیٹے ء سمر ء نشت اول تو نوں پہ تسلی ء گوش داشت کہ اے جنین آدم کہ ”جمیکا“ ء پیدا بوتگ ات۔ امریکہ ء تہا آباد بوتگ۔ سیاہ پوستین ء ات۔ چون نوبل پرائز ء حقدار بوت؟ بلکن ء حال ء تہا نند و کیں ہر مردم پہ ہورتی ہے حاتر ء آتر اچارگ ء ات کہ اے جنین آدم لبزانک ء تہا چے کمال پیش داشت کہ ”جارج میسن“ یونیورسٹی ء طالب علم پہ آئی ملاقات ء انکس ہدوناک کہ امبشی خاص الخاص آتر اود ء لوٹ ایت تاں ء نوں آسٹیج ء اوشتوک گوں آیاں وتی نوشتانکانی بارہ ء گپ جنگ ء ات۔ جبر دیگا ات کہ کدی کدی درائیں حال چاپ جت ء کدی کدی ہندگ ء توار حال ء تہا انچش پرشت کہ ہزارانی گودر یکدم ژیمنمب

ژامب کنان چه وتی هونڈء در بیابنت۔ من نہ ہندت ء نہ چاپ جت بلکن ء پشت ء چک ء پرورش چارت کہ آیاں چے ء دوست آیکا انت کہ انکس وش بوہگ ء انت؟ لبرانک ء کار ہمیش انت کہ ہر مردم ء وش بہ کنت، بہ ہندینیت یا آئی گمان۔ آئی درداں یا آئی ٹپ ء زخماں پیشدارایت؟ بلئے لبرانک ء تعلق نہ گوں گمان انت ء نہ کہ گوں وشیاں، آگم ء وشی ہر دوکاں یک وہدء، بیک وقت یکدم ء تہا پیش دارایت کہ اے مئے زندء حاصیت انت کہ ایشی تہا تخلیق ء وشین تجربگ یکدم ء موجود انت۔

ایشی زندء تجربگاں چه بُرز ہم روت کہ اچ ہموداں مئے درائیں تہلی ء وشی پیدا کنت۔۔۔۔ بلکن ء چُش بہ گوش کہ لبرانک کارایت مئے دیم ء وشی ء تہلیاں بلئے اشارگ کنت دگہ نیمگ یے ء چٹ دگہ نیمگ ء کہ اودء مارا انچش محسوس بیت کہ ماچہ وتی ما حول ء بُرز بوہگ انت۔ ما آسمانی استالاں دست جنگا انت، ما گوات ء رنگ ء زانگ ء انت، برپ ء تام ء چشگا ان، بے رنگی ء تہارنگ گندگاں، وشی ء تہا یک ہمگرین ملوری یے محسوس کنگ ء ایں۔۔۔۔ بلکن ء ما اچ زندء ہم برز روگ ء ایں۔ ہموداں زند مارا یک پیم ء گندگ ء کیت چو کہ ایشی وشی، تہلی، ایشی ٹپ ء دل وھری دراچہ یک چمگ یے ء درکا انت۔ ء اے چمگ ء نام انت زندگانی، بے مانا، بے مقصد، بے لیکہ، بے تام، بلئے تخلیق ء زدر ء اے قدر ء یک شاہ نویس یے سہرا کنت ء مارا نشان دنت کہ بزور ایش انت تئی حقیقت، ایش انت تئی احساس، تو دگہ جاہ یے ء مہمان یے نئے، آسمان تئی ساہگ ء زمین تئی فرش انت، بلئے آسمان ء زمین ء ارش ء فرش ء نیام ء یک چیزے آست کہ آئی نام احساس انت، حیا لداری انت، محبت انت، شرافت انت، وقار انت، راستی انت کہ اے بے تام

بے داریں دنیا یے ءِ گوں اے رشتہ گان ٹاھیننت کہ اچ ایشی رندمارامزگ کنیت
کہ وہدیکہ مالکلکشاناں چارن، وہدیکہ سمین ءِ چرٹک آل وتی بدن ءِ محسوس کنن
انت۔ وہدیکہ جتائی دلدوھری آل سگن ءِ وہدے کہ وتی ارسان ءِ داراں کہ اچ اے
درانگ ءِ بدل آپٹ پٹ کپاں مئے کلکان سہورکنت۔ بلئے مارا اے تام ءِ بے رنگیں
دنیا ءِ گوں جوڑین ایت، ٹاھیننت کہ ماچست باں۔ انچش چو کہ پرگ ءِ چو کہ اے
زمین مئے بہ بیت، اے آسمان مئے بہ بیت، اے گوات مارا وتی کنت۔ مئے بیگانہ
روت، مئے درد کنت۔ مارا ہماچمگ درگجگی انت کہ آئی نام زندگانی انت۔

منی خیال نہ زاناں پرچے یکدم چست بو ان اتاں۔ آنکہ من تنے وہدی پہ
شری ٹونی موریسن ءِ گوش ہم نہ داشتگ ات کہ آچے گشتگا ات۔ بلئے من ءِ انچش
محسوس بوہگ ءِ ات کہ آقینا ہے گیاں جنگ ءِ انت کہ ایشانی بارہ ءِ من ءِ خیال
آیگ ءِ انت۔۔۔۔۔ نہ زاناں پرچے من انکس پُر اعتماد بوہگا اتن کہ وتی خیالاں گوں
یک ”نوبل پرائز“ کٹوکیں شاہ نویس یے ءِ گوں کنگا اتن کہ ایشی تہا منی قصور انکس نہ
ات کہ انکس منی تصور بیگ ات منی تصور کدی کدی من ءِ انکس برز بر انت کہ من ءِ چہ
”حقیقت“ ءِ ہم دور کن انت۔ کہ کدی کدی من پریشان باں کہ ارمان چشم مہ بوتیں
بلئے چے بہ کنیں کہ من ءِ اے ”مدہوشی“ دوست انت انچش چو کہ یک شرابی یے ءِ
شراب ورگ، ہے ڈول ءِ من ءِ خیال سک دوست کابینت ءِ نون اے منی خیالانی بال
ات کہ من چہ وتی نیمگ ءِ ٹونی موریسن ءِ گونشتا نک ءِ چہ وت ءِ ترجمہ کنگ ات آل
کہ آے چیزاں گوشگ ءِ انت۔۔۔۔۔ آنکہ حقیقت ءِ آوتی ناول مہرنگ Beloved
ءِ بارہ ءِ گپ جنگ ءِ ات۔ ”ٹار بے بی“ ءِ ایدگہ ناولانی بارہ ءِ گپ جنگ ات کہ آچوں

اے کسہاں نوشتہ کرتی آئی لیکہ چے بوتگ۔

آیک کرارے گوشان انت چوکہ یک جوے تچگ ء بہ بیت۔ رند ء اچ آئی
سوال جواب بوت انت بلئے اے جستان یک جنین آدمے اسٹیج ء سرے گش ایت ء یک
پہ یک جست کنت ء ٹونی مورین سپودیان ء روت ء حال ہندیت ء وش بیت۔

من ء آراپہ ہورتی چارایں۔ آنیم ء زالیں یک جنین آدمے کہ مودے کرینچ
کرینچ ء لُنت زندا انت ء دست ء چلو ء ”اسکرت“ پوشتیک بلئے آئی اوشنگ ء گپ
جنگ ء تہا یک وقارے چوکہ آامشی چہ آسمان ء بہ زمین ء اہتگ اگاں چش مہ بوتیں تو
انکس صدہانی طالب علم پہ آئی اشکنگ ء اودے پرچے مچ بوت انت؟

سوال ء جواب ء رند آیکوار پدے مہلوک ء منت وار بوت کہ آرا اودے لوٹ
ات ء گوشداشت ء من حیاں کن ایں کہ اے ہما ٹونی مورین انت کہ وتی
playing in the darkness ء تہا آجست کنت کہ اگاں امریکی لبرزانک ء
تہا سیاہینان کم درجگ دیگ بیت تو اچ ایشی سیاہ پوسٹینیں اچ چیزے کم نہ بیت بلئے
ہما اسپیتیں مردم ء سرے ہم ایشی اثرمانیت ہما کہ چشیں حیاں وتی فکرانی تہا کارایت۔

رند ء آدرکپ ایت ء ما ہم درکپاں، بلئے من لوٹ ایں کہ آء راہمیلین۔ من
دروازگ ء دپ ء اوشنو کن ہما ہر دوئیں جنکاں یک یے را جست کن ایں کہ چے
اے بوت کنت؟ تو آگش ایت کہ بدار! ما جست کن ایں بلئے آچی ء تہا گار بیت ء
یک دمے رند آکنتیت ء گوشت کہ اے بوت نہ کنت چی ء کہ آامشی حال ء تہا آئی
دعوت انت کہ اودے لہتیں مہماناں گوں آنان درگارند پدے روت اگاں تو ہموداں بروئے
لہتیں ”یلاک“ دیخی تو ہموداں بلکن ء ترا موقعہ بہ رس ایت۔

من ڈن ء درکائیں تو وتی ”تو اسکورٹ“ ء گندائیں، ء ماہر دوہما بلاک ء نیمگ ء دیم کنن کہ اود ء ٹونی مور یسن ء دعوت انت۔

اود ء دروازگ ء دپ ء مارا درنگ بیت ”شمارا دعوت ناگ گون انت؟“
 ”نہ“ اسکورٹ گو نشیت ء منی پجارو کی ء کنت کہ ”اے چہ پاکستان ء اہتگ ء گوں ٹونی مور یسن ء ملاقات کنگ لوٹ ایت“

جنتک من ء چار انت بلئے آیانی مجبوری انت مارا کارڈ نیست بلئے رند ء آ
 یک دومردم ء تہا کلنت کہ آیاں ہم کارڈ گون نہ انت۔ من ء افسوس بیت کہ چہ امریکہ ء
 تہا ہم چش بیت؟ بلئے رند ء من پرواہ نہ کنیں بلئے منی اسکورٹ سک ”مائٹڈ“ کنت۔

تنے وہدی مار یسن اداء نیاہتگ، ء مادروازگ ء دپ ء اوشتوک ان۔ منی
 اسکورٹ وت ء راء من ء تسلی دنت کہ ”بوشت“، ٹونی مور یسن اچ اداء گوز ایت تو
 گندے۔ من اوشتیں، بازیں دگرا اوشتوک انت۔ ٹونی مار یسن ء ودار انت۔ رند ء
 ٹونی مور یسن گوں وتی ”لپ اسٹکاں“ پیداک انت۔ آئی مودانی ہر تار جتا جتا گیسو
 انت ء آئی سر ء انچش یل ء انت چو کہ گودرانی گدام یے بہ بیت ء آئی دیم برٹکش دینگا
 انت۔ وہدیکہ آچہ منے نزیک ء گوز ایت تو ”اسکورٹ“ آء راجست کنت ”ھیلو ٹونی
 تو چونے؟“ ء مور یسن ء جواب کنیت ”تو بہ گش تو چونے؟“ ء آتہا پتر بیت۔

ما اچ اود ء درکائیں، ڈن ء سردیں شپ۔ ٹونی مور یسن لبزانک ء، ہارورڈ
 ء، پرنسٹن ء ڈسکن کنگ انت کہ ہموداں آونتہ، لیکچر داتہ یا کہ دینگا انت، ء مہلوک آتزا
 گوش دارنگا انت بلئے مایاں کہ پہ پار کنگ لاٹ ء گام کنان ان۔

باز وہ ساری ڈگری کالج کو بیٹھ لائیں۔ لائبریری، تہا الماریاں، بوک شاں منی چم گورو ڈال، نام، سر، کپت آل، من آئی دو (۲) سے کتاباں، ہمو داں، چہ در کنا نینت بلے من، یات نہ انت کہ من کدی ایشاں ہلاسی کرتن۔ لہتیں پنانی وانگ، رند من اے کتاباں پدی جمع کرت۔

لہتیں سال ساری منی چم پدے گورو ڈال، ایک انٹرویو، کپت انت کہ اے شاہ نویسانی انٹرویو، یانی یک مجموعہ، یے ات۔ ایشی تہا من، گورو ڈال، انٹرویو دست، اہت، یکور دو، ارگ من گورو ڈال، کتابانی پدے گپتن۔

واشکن، ایک سارتیں دیگرے من یک مزنیں کتابانی دکان یے، تہا نندوک گورو ڈال، راہ چارنیک، اتن کہ آتزا ہمو داں، آیک ات بک اسٹال، چہ مردماں پڑ ات کہ بازیناں کر سینیانی، سر، نندگ، جاہ نہ ات، آ اوشتوک ات انت۔ چہ مردمانی دیماء پدو بوہگا ات کہ آدرا گوں لبزانک، شرواقف ات انت بلے اے وہداں بلکن، اے لبزانک، حب، واہگ، نہ ات کہ آیاں اودے، یکجاہ کرتگ ات۔ مرچی آیک شخص، راہ چارات انت کہ لبزانک شوہاز کنگ ات۔ دنیا، ہر تخلیق، ازم، تہا شخص یے، وتی اہمیت است کہ باز رندی خدا بزانت من، چہ تخلیق، ازم، گیش تخلیق کار، ازم کار دوست بیت، مدام من لوٹیں کہ بزانیں کہ ہما مردم کہ چیزاں تخلیق کن انت، وت چہ فکر کن انت؟ چہ محسوس کن انت؟ دنیا، چوں گند انت؟ اشکن انت، تھام یے چش انت؟ ہمیشکا من گشتہ ”آٹو بیو گرافی“ یا سوانح عمری آیانی وانگ من، دوست بیت، باز شاہ نویسانی من سوانح عمری وننگ کہ آیانی تخلیقاں بلکن، من نہ زان آل کہ اچ آیاں یک یے گورو ڈال ات، ہے حاتر، من

مہلوک ء دیمان چار آں حیاں کنگا تن کہ آیاں بلکن ء ہما گورو ڈال ء انتظارات کہ آ
چے گندگ ء ات؟ چون گندگ ء ات؟ ء پر چے گندگ ء ات؟؟؟

رند ء گورو ڈال پترت۔ آ بزز بالادیں مردے ات ء آئی دیم صاف ء
مودے پہ شری رستگ ات آں کہ نوں عمر ء گوں چو چاندی ء تاراں برنکش دینگا
اتاں۔ آیک آسمانی سُبک رنگیں سوٹ ء پوشتیت ء شاہ نویس یے ء جاہ ء من ء
بینکرے ”Banker“ ء محسوس بوت۔

گوں آیک ء وتی گوشتا نک ء بنا کرت بلنے آلز انک ء گیش امریکن
سیاست ء سر ء گپ جنگات بلنے ایشی تہا چاشتی لبر انک یے شامل ات۔ یک تو آ
یک زمانگ یے چہ جاہ ایف کینیڈی ء بازنز یک ات ء امریکہ سینٹ ء تہا سینٹری ء
واب گندگ ء ات۔ دومی آئی جد مادریں گہار جان ایف کینیڈی ء یک براس یے
گوں سیر کرتگ ات۔ سیمی آچہ بازیں امریکی صدارں ہم بازنز یک بوت ء کہ امریکہ ء
سیاست آچہ بازنز یکی ء پوہ بوتگ ء دیستگ ات ء پہ آئی امریکہ ء صدر ”لنکن“ مزنیں
امریکی ات کہ ”لنکن“ ء سر ء یک ناو لے ہم نوشتہ کرتگ۔ ء چہارمی ایش کہ آٹرا اٹلی
گیشتر دوست ات کہ مرچی باند ء امریکہ ء کم ء اٹلی ء تہا گیشتر نند ء نیا دگرت ء پنچی آئی
نوں چھاپ بنیو کیس سواخ عمری ”پالمسٹ“ Palmist ات کہ نوں اود ء نندو کیس
مردمانی ہر یکے ء دست ء ات۔ سواخ عمری ء یک تاکبندے ات۔ یک
تاکبندے گوں من ہم گوں ات کہ چہ اے مچی ء رند مارا اچ آئی آٹو گرافی گرنگی
ات۔ ”پالمسٹ“ ء سر ء اولی تاکدیم ء سر ء۔۔۔۔۔ من کمکیں دور نشنگ اتن پمیشکا من
ء آئی توار پہ شری آیک ء نہ ات کہ آچے گشگ ء انت بلنے چو کہ من ساری ء حبر کرتگ

کہ امریکہ صدر سینیٹر وہاٹس ہاؤس، ریپبلکن پارٹی، ڈیموکریٹک پارٹی، ناماں واردم
 ۽ گریگ ۽ ات ۽ آٹرا گلگ ات کہ اے لنکن ۽ امریکہ نہ ات ایدگہ آدگر۔

رند ۽ جسٹ ۽ پرس بنا بوت۔۔۔ او جے سمپسن مقدمہ ۽ بارہ ۽ فرحہ خان ۽
 بارہ ۽ ”ون ملین مین مارچ“ ۽ (One Million Man March) بارہ ۽،
 بازیں دگہ جسٹ کہ ایشانی پسو ۽ دیاں۔ مہلوک ۽ تہا یک سُر سُرگ مان گیت کہ
 کدی اے چاپانی جنگ ۽ تہا ۽ کدی ہندنگ ۽ ٹہک ۽ تہا پدربوت۔

وہدیکہ گونشتا نک ہلاسی بوت تو آیک گلاس یے آپ ورگارد پاد آہت ۽
 آہت ہموداں نشت کہ اد ۽ بک اسٹال ۽ مالک کتاباں بہات کرت ہریک مردے
 آراوتی ”پالمسٹ“ ۽ تاکبندے دیاں ات تو آدستخ ۽ پدواپس ہماہرادیاں کرت ۽
 کتار کم بووان بوت کہ پد ۽ منی وارا تک۔ من وتی باکبند برآئی تچک کرت ۽ منی
 کتاب ۽ زورگ ۽ رند پہ من چارت ۽ ہے وہد ۽ من آراگشت کہ ”من چہ پاکستان آریگا
 ان ۽ بازوٹی بوت کہ گوں شملقات بوت“ ۽ آئی سرجاتی دستخط کنان بید منی نیمگ ۽
 چاراں گونشت ”من پاکستان نہ دیستگ موقعہ رس ایت تو ضرور“ ۽ آئی آٹوگراف ۽
 کنگ ۽ پد کتاب ۽ پہ من تچک کرت ۽ من کتاب ۽ زرت ۽ ڈن ۽ درکپت اُن۔
 ڈن ۽ واشنگٹن چوبانور ۽ درابوت۔ من اد ۽ اوشتوک خیال کنگ ۽ اتن کہ
 چے اے واب یے ات کہ یا حقیقت یے کہ من واشنگٹن ۽ اوشتوک امریکہ ۽ یک
 نامی گرامی شاہ نویس یے ۽ گوں ملاقات کرتگ۔

رسل مینز

رسل مینز ۽ گوں ملاقات ”پورٹ لینڈ“ ۽ تہا بوت۔ ۽ اے ملاقات ہم یک لائبریری ۽

تھا ایک مچی ء تہا بُوت کہ ہموداں آترا پہ گونشتا نک ء دعوت دسیگ بوتگ ات۔
 ایشرا ”ملاقات یے“ من گونشت نہ کنین بلکن ء یک سرسری گندگ ات کہ ایش ہم
 مچی ء تہا ات کہ ہموداں لہتیں پادانی دیم ء نشتن۔ رسل میسنز گوں وتی ”ریڈ انڈین“
 تو ارگپ جنان بوت۔ کہ آئی تو ار ء تہا مزینں اثرے ات کہ مردم دل لوٹ ایت کہ آ
 ترا بشکنت۔

رسل میسنز ء بارہ ء من اولی وار ء امریکہ اشکتن کہ آریڈ انڈین امریکنانی
 تو ار انت مرچی باند ء امریکہ ء درائیں بک اسٹالاں آئی کتاب (Where
 Whitemen Fear to tread) بہا بوگ ء ات۔

رسل میسنز ”ساؤتھ ڈکوٹا“ South Dakota ء تہا یک ”ریڈ انڈین“
 گس یے تہا پیدا بوت۔ کہ آئی کسانى ”کیلیفورنیا“ ء تہا گوست کہ اود ء بقول آئی
 اسپتیں امریکی آئی نسل پرستی ء تحریک کرت۔

رسل میسنز ء کسانى جرم ء نشہ ء تہا گوستگ ات کہ رند ء آئی ء تہا یک تبدیلی
 یے اہت ء آوتی طاقت ء توانائیاں پہ ریڈ انڈینان کارمرزگرت کہ مرچی باند ء آ
 امریکہ ء انڈین باشندانی مستریں تو ارے ات۔

رسل میسنز ہما شپ ء وتی زندگانی ء بارہ ء ”ریڈ انڈین“ باشندگانی بارہ ء و
 گپ جنگ ء ات کہ آئی گونشتن ء رو ء آ امریکہ ء کھن تریں باشندگ ات انت کہ چہ
 قرناں امریکہ ء تہا آبادات اتاں۔ اسپتیں نسل چہ یورپ ء چٹ نوکیں آبادی یے ات
 بلنے اسپتیں نسل گوں وتی آیک ء امریکہ ء تہذیب ء برباد کرت، انڈین باشندگانی
 قتل عام کرت ء آبادی ء ۹۰ درصد بن گوج کرت دوردات کہ ”اے جنگ عظیم دائم

۽ یہودیانی قتل عام ۽ چہ ہم مستریں انسانی نسل کشی ات“۔۔۔۔۔ رسل میسنز گوشگات
 کہ امریکہ کدی وتی معاہدگانی پاسداری ۽ نہ کرتگ آمدام امریکہ ۽ اصل باشندگانی حق
 ۽ لگت مال کرتگ چوبیت کہ اے معاہدگ زمین ۽ جائیدادانی حق ۽ بہ باں۔ کہ ایدگہ
 سول حق کہ ہدام اسپتیں نسل گوں انڈین باشندگاں زیادتی کرتگ ات۔ ایدگہ ۽ آدگر۔
 من گوشدارگ ۽ ات آں کہ آئی درائیں اشکنوک اسپتیں نسل ۽ چہ
 تعلق داشت انت، بلئے آپچنکس صبر ۽ دلچمی، دلچسی ۽ دلگوش اتاں کہ یک ”ریڈ
 انڈین“ یے آیاں دیم پہ دیم گوشگ ۽ ات کہ آیانی پیرک ۽ بن پیرک گوں آئی بن
 پیرک ۽ پیرک ۽ گوچوں پہ بے رمی ۽ زورا کی پیش آہتگ انت۔۔۔۔۔ بلئے انگت ۽
 گوش دارگ ۽ ات انت، رسل میسنز ۽ توار کدی جال بزز بوت۔ بلئے آئی منطق ۽ تہا
 یک اثرے ات کہ اے اثر ۽ اسپتیں نسل ہم وتی دل ۽ مارا تگ ات کہ مرچی ناممکن
 ات کہ کس ایشاں منتیں کہ گوں انڈین باشندگان چش نہ بوتگ۔۔۔۔۔

اے امریکہ ۽ تاریخ ۽ ناجتابتیو کیس بہر جوڑ بوتہ کہ نہ سیاہ ۽ نہ اسپتیت ایچ ایشی
 انکاری ات انت اے امریکہ ۽ سیانیں مردات کہ آئی بارو ۽ رسل میسنز گپ جنگ ۽
 ات بلئے امریکہ ۽ جمہوریت ۽ بچار کہ مرچی اے درائیں گپانی آزاتی ات ۽ من لوٹ
 ات کہ ایچ آئی جست بکنیں کہ ایشی بارہ ۽ آئی چے خیال ات کہ انکس آزاتی ۽ تہا آ
 وتی نسل ۽ بارہ ۽ دو میانی بارہ ۽ گپ جنگ ۽ ات ۽ کس آئی ۽ رامنغ کنگ ۽ نہ ات
 بلئے رسل میسنز امریکہ ۽ بچہتی ۽ گپ ۽ ہم جنگ ۽ ات۔ آنسلی نظریہ ۽ بدلی سدلی ۽ گپ ۽
 جنگ ۽ ات کہ ابید ایچ ایشی امریکہ ۽ باندات روشن نہ ات ۽ امریکہ ۽ چہ نسلاں فرق ۽
 چہ بزز گندگ اصل امریکہ فلسفہ ات کہ رسل میسنز بلکن ۽ ہمے فلسفہ ۽ سر ۽ گپ جنگ ۽

ات ء اسپیتیں مردم آترا ہے حاتر ء گوش دارنگ ء ات انت کہ ایشی تھا آیقینا ملامت
اسپیتیں نسل ء کنگ ء ات کہ اگاں پہ یکو اردروگ نسلی بینا تانی سر ء امریکہ ء ”تعریف“
ء کن انت تو اے سک ردیں چیزے، سم قاتل انت۔

رسل مینز ء منطق سمجھ ء تہ آیک ء ات ہمیشکا تو انکس حب جوش ء گوں گپ
جنگ ء ات ء ہر کس گوں آئی دلگوش ات۔

زند ء من ء معلوم بوت کہ رسل مینز یک مشہوریں انگریزی فلم (The
Last of Mahicans) ء تھا ہم کار کرتگ۔ بلے ۱۹۷۳ ء رسل مینز ء زند ء تھا
یک نوکیں درونتے ات کہ ایشی گوں تفصیلی ء وانگ ضروری ات۔

وہدیکہ گونشتا نک ہلاسی بوت تو آپہ ڈیسکے ء نیمگ ء آیاں چہ منے نزیک ء
گونسٹ کہ آئی لولیس ء پیچ ء پوشاک ڈرا انڈین اتاں۔ ہما گیسو، ہما نیام سر ء سیم
جوٹ، ہما ذرا جیں جاگ ء گوشانی تھا کڑی، تنیں پونز ء انڈین لُنٹ، من آئی تصویراں
سوٹ ء تھا ہم دیستگ ات کہ اے رسل مینز ء آرسل مینز ء تھا چنکس فرق انت۔

دودانک واجہ عبدالواحد مشتاق ء یا تگیری ء

عبدالواحد بند یگ

چہ ہماروچ ء کہ اے دنیا جوڑ بوتہ ہماروچ ء انسان ہم گوں ہے دنیا سفر کنان انت۔ دنیا وتی جاگہ ء ہما پیم ء است انت بلتے مردم ہے دنیا کا انت سفر کن انت ء گوز انت چیزے پہ چندے روچ ء چیزے پہ چندے ماہ ء چیزے پہ چندے سال ء۔ بلتے اے لکھ ء کروڑیں مردمانی تہا لہتیں انجیں سر پدیں مردم بنت آزان انت ء پوہ بنت کہ اے عمر ء اے وہد کہ ماراماں اے دنیا ء رستگ باید انت کہ ما چریشی پاندگ بوزوریں ء وتی کش ء گور ء مردماں، وتی راج ء وتی چک ء پساندگاں ہم پاندگ بہ دینیں، آہاں تعلیم بہ دینیں، تپاکی ء کیوئی ء درس بہ دے ایں، آہانی توک ء شعور پیدا بہ کن ایں ء انجیں ادارہ جوڑ بہ کن ایں کہ چر اہاں مردم درس بہ گر انت، رنگ بہ زور انت ء انسان جوڑ بہ بنت۔

واجہ عبدالواحد مشتاق ہم چواید کہ مردمانی وڑ ء اے دنیا اتکہ آئی ء ہم موہ رستگ کہ آہم اے ریل ء سفر بہ کنت۔ آہم چہ ہے چکاس ء گو سنگ بلتے آماں اے سفر ء تاں حدے ء سو بین بوتگ۔ آاصل ء گواد ء خاکے بلتے پہ وتی چکانی تعلیم تربیت ء حاتر ء اے خاک یل ء داتگ ء لہتیں مدت ء حاتر ء کراچی ء نشنگ چہ اوداں در آہتگ ء خلیج ء ملکاں سر سر جنگ ء وتی چکاں ء وانینگ ء اود ء جاہ منندیں وتی راج ء راسر سوج کرتگ ء گام گام ء سر ء آہانی راہشونی کرتگ۔ اے راہشونی ء تہا آئی ء

بلوچ مردمانی حائرہ کارے روزگار درگیجگ، تپاکی ۽ کیونی ۽ درس دیگ، چکانی تعلیم دیگ ۽ شون چہ نشہ ۽ بے شکاری آل پھریزگ ۽ حائرہ کلب ۽ دیوانجاہ اڈ دیگ ۽ واجہ مزین کر دیے بوتگ۔ بلوچ کلب بحرین ۽ جوڑ کنگ ۽ ہم واجہ عبدالواحد مشتاق ۽ مزین کر دیے بوتہ ۽ پہ بلوچانی خدمت ۽ ہمک و ہد ۽ ساڑی بوتگ۔ واجہ مشتاق ۽ آئی سنگتانی پہ بلوچ کلب بحرین ۽ اڈ دیگ ۽ مستریں فلسفہ ہے بوتگ کہ مامروچی استین باندانہستیں بلتے کلب کہ جوڑ بہ بیت گڑا آدمام مان ایت ۽ پہ بلوچاں مدامی ساڑی بیت۔ آوانی راہشونی ۽ کنت، پراہاں کارے روزگار درگیج ایت، آہانی وئیل ۽ مشکلاں کم کنت، سکی سوری ۽ و ہد ۽ آہان مک کنت، آدگہ گپے کہ چہ واجہ مشتاق ۽ آئی سنگتاں رند بلوچ کلب بحرین چومسکت ۽ گوادر گل ۽ امارات ۽ بلوچ کمکار جماعت ۽ وڑ ۽ بلوچ ۽ بلوچی ۽ یل ۽ دات ۽ پیدا گیریں سیاست ۽ پد ۽ کپت ۽ آہر کار ہے لٹکی نیں سیاست ۽ وڈالیگ بوت۔ گوادر گل ۽ بلوچ کمکار جماعت چرے دنیا ۽ لڈت ۽ شت ۽ انت بلتے بلوچ کلب ۽ رجسٹری ۽ سبب ۽ آئی ہنڈال مہکم ات انت ہے حائرہ چرے طوفان ۽ رکت ات اگاں نہ تہ دست ۽ سیاست ۽ آئی بام ۽ ہم جورکان داتگ ات۔ بلتے ہے نیکیں ۽ پر خلوص مردمانی واہگ ۽ نیکیں دعا آئی برکت ۽ مہر ۽ مہکم انت ۽ حد ابہ کنت کہ دیمتر اہم ہے پیم ۽ مہر ۽ مہکم بات۔

من کہ مدام خلیج ۽ ملکانی تر ۽ تاب کرتگ ۽ گوں بلوچاں دپ کپتگ اوں تہ ہما زمانتگی بلوچے کہ کجا ہم من ۽ دپ کپتگ آئی ۽ واجہ عبدالواحد مشتاق ۽ نام پہ نیکی کپتگ ۽ گشتگ کہ کویت ۽ واجہ پہ من کلاتے بوتگ، منی سر ۽ اے وئیل کپتگ واجہ ۽ من ۽ موکتگ۔ کسے ۽ گشتگ کہ ماں بحرین ۽ واجہ پناچوش چشیں شریں ۽ نیکیں کار کرتگ۔ کسے ۽ گشتگ کہ من چو بے روزگار بوتگ اوں واجہ ۽ من ۽ روزگار داتگ، کسے ۽ گشتگ کہ من سک تنگ دست بوتگ آل واجہ ۽ من ۽ مک کرتگ۔ چہ

ہے سبب من مارت کہ واجہ چوشیں راجدوست ء مردم دوست ء علم دوستیں مردے
آئی ء درگج آں ء آئی دیدار ء بہ کن آں۔ گڑاماں مسقط ء لہتیں سال ساری من واجہ در
گیتک ء دیدار کرت آئی مردم دوستی ء علم دوستی ء انجو متاثر بوت آں کہ ہمک سفر ء
یک ء دورند ء واجہ ء سلام ء شت آں بلئے آئی حُب ء واہگ ء مزنی ء بچار کہ منی آہگ
ء حال آترارست گڑا آستار سنی ء فون کرت کہ من اشکتہ بندیک آہتہ آئی نمبر ء من ء بہ
دئے ء منی سلامان آترابہ دئے ء بہ گش ء کہ من پہ شمار ہچاراں۔ گڑا آئی فون پمئن
اتک ء گلگ کرت ء گشت ء کہ : ”بندیک جان تو آہتگ ء من ء حال نہ داتہ
تو نہ زانئے من ہمک سال ہے ماہ ء ودار ء کن آں کہ تو مدام ہے ماہ ء کائے، بچار
بندیک جان آو کیں جمعہ ء روج ء سبارگ ء بیائے اوہاں وتی سنگتاں آلم ء بیارئے،
میجر مجید، محمد بخش بیزنجو ء ستار سنی ء بے خیال نہ کنئے من مدام ایشانی شعراں وان
آں ایشانی شعر من ء سک دوست بنت۔

قدرت ء بچاراے رندی کہ من واجہ ء سلام ء شت آں میجر مجید دگہ ملکہ ء
شگ ات محمد بخش بیزنجوڈیوٹی ء ات گڑا من سنی ء ہمراہی ء بچار کریم دشتی ء راگوں وت
ء برت ء ملاستار ء رافون کرت آہم چہ دوریں دیارے ء آتک ء وت ء رار سینت
ئے۔ ملاستار ء او بچار ء بچار کنائنت گڑا واجہ سک وش بوت کہ ملاستار منی چک انت
ء من نہ دیستہ سک شربوت کہ من دیستن ئے۔ بچار ء بابت ء واجہ کریم دشتی ء ترانگ
ء کپت ء کریم ء مردم دوستی ء علم دوستی ء یا تگیری کرت ء گشت کہ ”واجہ وہدے کہ مسکت
ء آہتہ گڑا مدام منی گور ء آہتہ ء من آدیوان بوتگ ایں۔

اے پیمیں مردم اے حاتر ء شموشگ نہ بنت کہ آ مردم دوست ء علم دوست ء
راجدوست انت ء بوتگ انت اگاں نہ ابید چہ لہتیں مردم ء مسکت ء بلوچ سک باز
انت عبدالواحد نایلں مردم ہم است بلئے مردم دوست راجدوست ء علم دوست نہ

انت۔ اگاں مئے پیمیں مردے ۽ سراود ۽ بہ کپ ایت آئی گندگ وتی جا گہاں آئی
 موبائل نمبر ۽ اگاں بزان انت گڑا آترا بلو ہم نہ کنت انت۔ ہما علاقہ ۽ کہ ہے مہمان ۽
 داشتہ چہ ہما علاقہ ۽ نہ گوز انت۔

اے رندی نیں دعوت ۽ واجہ مشاق ۽ وتی درستیں فرزند ہم لوٹائیتنگ ات
 انت ۽ گوں من گشت ۽ ”بندیک جان من وتی فرزنداں اے رندی ہے حاتر ۽
 لوٹائیتنگ ۽ کڈن کرتگ کہ مروچی ضرور بیا انت ۽ شمارا پچا بیا رانت اے زند ۽ باور
 نیست چہ من ۽ رند بیا انت کہ آ منی دوستاں وتی دوست بہ بزان انت ۽ ہے دوستی ۽
 مدام برجاہ بہ دار انت“ و قدرت ۽ بچار کہ من ۽ کیمہ یے ہم گون ات من ہے کیمہ ۽
 واجہ ۽ او آئی فرزندانی عکس ہم گپت۔ مانہ زانت کہ اے گند ۽ نند گوں ما واجہ ۽ آخری
 گند ۽ نند بیت ۽ اے رخصت گڈی رخصت بیت ۽ وتی چک آریز دوست ۽ سنگتاں پہ
 مدامی یل ۽ دنت وتی دائمی ہنکین ۽ روت۔ انا لله ۽ وانا الیہ راجعون خداوند تعالیٰ
 واجہ ۽ وتی گنجیں رحمتانی ساہگ ۽ جا گہہ بہ دنت آئی پشپداں صبر ۽ او پار ۽ ہاٹیک ۽ بہ
 دنت ۽ آئی پیم ۽ مردم دوستی، علم دوستی، راجدوستی ۽ زبان دوستی ۽ راہ ۽ شناسا بہ کنت ۽
 ہروڑیں جاور حالانی پہ با مردی توکل ۽ مقابلہ کنگ ۽ توفیق بہ دنت ۽۔

(آمین ثم آمین)

(ماہتاک بلوچی مئی 2009)

ناروے ء سوئیڈن ء ترے کتاب

علی ربیسی، لندن

یکے چہ اپریل 2003 ء شپان ات۔ ڈبی یے تہلامنی دیم ء ایرات ء چم
 TV ء سید ہاشمی ء گوشتن ء وت گند ء داشتگ ات انت۔ نا کو صدام ء واجہ بوش ء جنگ
 پہ رندی جاری ء دیم ء روان ات کہ چہ نروژ ء منی سی سال پیش ء شاگردے رسول بکش ء
 گوانکو ء تلفن کت ء نہ وشین حالے من ء دات۔ کہ حیرجان ء پت دُرہاں مسقط ء نہ
 متگ ء چہ دنیا ء شنگ۔

کے گپ ء تران ء رند آئی ء گشت: نوں کہ انگریز ء تر ء تاب ء ترا پاسکے
 داتگ بیاء منے ملک ء چکرے بہ جن ہم پہ حیرجان ء دلہڈی ء منے گند ء نندے بیت۔
 من لہتے نیون پیش کت ء آئی ء پد ء من ء کڈن کت۔ من پتہ دات تو و منی حال ء
 سر پدے، من چہ بے کپنی ء زندگ آں۔ اگاں من ء کپن بہ بوتیں من چنت سال
 پیش مرتگ ات آں۔

آئی ء گوشت من تی ٹکٹ ء بند ء بست ء کنان۔

من پتہ دات دنیا ڈاہ شور انت، صدام ء بُش ء چپت چوپ انت ء من ء
 کمکیں پونے پاد ء انت، یورپ ء مساپراں اے و ہد ء سکت چکتاں کن انت، چومہ
 بیت من ہمارو باہ ء ڈول ء تلک ء بہ کپاں۔ من ء چہ وتی ساہگ ء ترس ایت۔ اہو گڑا تو

روباہء گپء بہ کن۔

یک روپے روباہےء گندنت کہ تچان ء دمب ء چھروان انت۔ چہ آئی
ء جست اش کت۔ گوں اے اشتاپی کتا نگر، حیر ء گیر۔ آئی ء پٹہ دات سرکاری
سپاہیگ تزگا انت۔ سے گندیں روباہاں کش آنت۔ یکے جست کت : زاناں ترا
سے گند پرانت ؟ روباہ ء پٹہ دات منی گند دو انت بلے اول ء کش آنت ء رند ء
گنداں حساب کن آنت۔

من رسول ء لوٹ ء پد ء ہو کت ء ہشت سال ء لندن ء جید جاہی ء بہ نروژ ء
روگ ء چنگ لنگ بوتوں۔

مروچی آدینگ ء روج ء اپریل 2003ء یازدہ انت کہ من چہ Sauthe
Gate ء اوشت جاہ ء لندن ء چیر زینی پکا دلی ء سواراں تا کہ چہ ایتھر وبالی پٹ ء دیم پہ
نروژ ء بہ رواں۔ یک وشرنگ ء کسانسالیں جنکے منی دیم پہ دیم ء نشنگ۔ آئی ء مودتلاہ
رنگ ء چم گرگی انت۔ زاناں کجا نگورگ ء انت، آئی ء یک دراجیں کوٹے نرم ء
نازک ء برہنگیں لنگانی برز ء ایر کتگ ء ہر دیں پلاستی بوتلے آپ دست ء انت۔
آئی ء کوشیں سینگ تا کہ دوئیں نارنجانی نزیک ء پیچ انت۔ آوہم ء حیاں ء زر ء
اوژناگ انت۔ ٹرین چہ وڑ وڑیں مردماں پڑ انت۔ پکا دلی لین لندن ء یکیں چیر
زینی کشکے کہ داں ایتھر وبالی پٹ ء سر بیت۔ منی ڈولیں بے زرانی شرتریں اولاک
انت۔ چہ اے جاگہا من سوار بوتگاں تامکسد ء یک ء نیم ساعت لگیت، پرچا کہ
ہمک اوشت جاہ ء اسٹاپ ء دارایت ء مساپر سوار بنت ء ایر کپ انت۔ گر بگ چم ء
وشچالیں جنک Knight Bridge ء ایر کپت پاکستان ء سپارت ہا نہ ہے دمگ ء

انت من کہ جنک ۽ دیم ۽ اے کشکاں کشاں اتاں، آئی ۽ برے برے منی نیمگ ۽ چارتگ ات ۽ گشتے حیران ات کہ اے چونیں زبانی کہ چہ راست ۽ چپ ۽ نیسیگ بیت۔ آنوں شت۔ مروچی سہب ۽ من پگاہ چہ لوگ ۽ در کپتگاں، پہ ہمیشا صدام ۽ بُش ۽ جنک ۽ نیمگ ۽ دلگوش گور نہ کتگ۔ دنیگا حالتا کے منی دست ۽ نہ کپتگ۔ پیریں جنینے South Kinsington ۽ ہما جنک ۽ جا گہا منی دیم پہ دیم ۽ نشت۔ آئی ۽ حالتا کے دست ۽ ات ۽ چارگ ۽ انت۔ بوت کنت جا ہے ایر بہ کپ ایت ۽ حالتا ک ۽ ایر بہ کنت، من آئی ۽ زوراں ۽ جنک ۽ حالاں چاراں۔ جنین ۽ مودا سپیت انت ۽ منی ڈول ۽ مزن گندیں چشمگے چماں انت۔ آئی ۽ چچی نیمگ ۽ دراج گوشیں مرد کے نشتگ، آئی ۽ سر ۽ مودے تنک انت، باز مودے نہ انت۔ آپیریں جنین ۽ حالتا ک ۽ چہ دور ۽ پہ ڈر کائی چارگ ۽ انت۔ پہ منی گمان ۽ اگاں ڈگریں جنین حالتا ک ۽ ایر بہ کنت ۽ ایر بہ کپت ایت، دراج گوشیں مرد آئی ۽ پیش چہ من ۽ چامپیت چاریں باریں چے بیت۔

دراج گوش ہمیر اسمیت ۽ ایر کپت ۽ شت۔

عینکی جنین نشتگ ۽ حالتا ک ۽ وانگ ۽ انت۔ پہ منی زانگ ۽ چہ پنجاہ ۽ برز بیت۔ اگاں Action town ۽ ایر نہ کپت، بلکیں دیمتر ۽ منی ہمیسپر بیت۔ چہ پچ ۽ ڈول ۽ ڈیل ۽ گشتے ڈنی ملکہ ۽ روگی انت۔ بلئے تہنا یک ہر دیں ییگے گون انت ۽ کہ چہ کتاب ۽ پڑ انت۔

حالتا ک نیسے بوت کنت۔ آسوت ایلنگ ۽ ایر کپت ۽ حالتا ک ۽ گون وت ۽ بُرت من گون بازیں مردماں ایٹھر ۽ ٹرینل ۽ ۳ سر بوتیں۔

لندن ۽ ایٹھر و بالی پٹ پیشگیس ڈول ۽ وڑ ۽ نہ انت۔ عراق ۽ جنگ پہ ترندی
جاری انت ۽ انگریز ۽ سرکار چہ بن لادن ۽ صدام ۽ ترس ۽ مسافر ۽ پاسخراں سک چار ۽
بیچارگ کنگ ۽ انت۔ دراجیں ردے ۽ جنین ۽ مردین، پیر ۽ ورنہ، گونڈو ۽ کابینت
اوشتاگ انت۔ دورگند ۽ کیمہ ہمک نیمگ ۽ کار ۽ انت۔ منی پاس منانسا لیں جنینے ۽
چارت ۽ پد ۽ من ۽ داتے۔ دیمتر ۽ سامان ۽ دیمتر ۽ کوٹ گوں کیسگانی چیزاں چہ گور ۽
کش ات ۽ پلاستیکی ہانڈویے ۽ کت انت ۽ ہانڈو مشین ۽ دپ ۽ دات ۽ آدگہ دیم ۽ در
اتک۔ من راستی کش ۽ گوزراہ ۽ گوست ۽ آدیم ۽ در آتکاں من ایدگہ مردمانی ہمراہ ۽
ودار جاہ ۽ شتیں۔ اوداں پہ سیگاری مردماں جاگے گیشینگ بوتگ۔ من ہما جاگہ ۽
داتگیں نشانی ۽ راہ ۽ روان بوتوں۔ کوپے چاہ زرت ۽ کرسی یے ۽ سر ۽ نشتاں تا کہ گوں
آئی ۽ چہ سیگار ۽ شرتریں تامے بگراں چہ برزگوش ۽ کاڑے ۽ توار رُست کہ بر پیش
ایرویز ۽ لندن اسلو ۽ مسافر چہ دروازگ نمبر ۱۳ ۽ بالیگراب ۽ سوار بہ بنت اے و ہدی
من وتی چاہ ۽ ترینگ ۽ اتاں ۽ سیگار بن داتگ ات من کش ۽ دگہ مردے نشتگ
ات۔ من گوں آئی ۽ گوشت۔ من چاہ انگت ۽ دپ نہ جنگ ۽ منی روگ ۽ وہدانت چاہ ۽
تنگت کت کنئے۔ آئی ۽ من ۽ چارت ۽ پہ دکشی ۽ نادکشی پسہ دات اہووران ۽۔ من
پہ اشتاپی پاد اتکاں ۽ داتگیں دروازگ ۽ نمبر ۽ نیمگ ۽ روان بوتوں۔ بالیگراب گوں
دراجیں سر پوشیں راہے ۽ ڈکینگ بوتگ ات۔ من کہ پاد بالیگراب ۽ ایر کت
انت۔ دووشچالیں انگریزیں جنین ۽ دروازگ ۽ دپ ۽ من ۽ وش اتک کت، یکے ۽
جست کت حالتا کہ لوٹے؟ من پسہ دات اہو آئی ۽ Evening Standard منی
دست ۽ دات۔ من وشحال بوتوں کہ صدام ۽ بوش ۽ جنگ ۽ حالاں واناں۔

بالیگراب ۽ دیم ۽ گوں سہریں آباں نیسیگ بنیگ ۽ ات کہ ہما و ہد ۽ کہ اسلو ۽
 سربوت ات سیگارکش ات کن ات۔ مرو چگیگیں دور ۽ زمانگ ۽ سیگاری مردم سک
 بزگ انت۔ بالیگراباں شراب وارینت۔ بلتے سیگار ۽ کشگ ۽ ننیلیت۔ بالیگراب
 ۽ تو بل اگاں تئی سرلندن ۽ یورپ ۽ ایدگہ شہراں بہ کپ ایت گندے مزنیں کارگسانی
 دپ ۽ سوٹ بوٹیں جنین ۽ مردیں، کماش ۽ ورناتو سیگار ۽ کش انت ۽ پد ۽ تہارو
 انت۔ گوں اے کچک روزوائی ۽ پد ہم سیگاری سیگار ۽ یل ۽ نہ دے انت۔ و ہدیکہ
 درستیں مساپرسوار بوت انت۔ دروازگ بند بوت انت۔ جارے شنگ بوت کہ منے
 بالیگراب نیم ساعت ۽ رند چست بیت۔ ایتھر و بالی پٹ دنیا ۽ کسی تریں بالی پٹ
 انت۔ انچو کہ اے ملک سیاست ۽ دلگاہ انت۔ ہے ڈول ۽ ہر یک دمانے ۽
 بالیگرابے نندیت ۽ یکے پادکیت جار جنوک کہ مردینے ات گوشت ۽۔ و ہدرمہ
 بنت ۽ وتی دلاں مہ ورات بالی گراب ورم انت ۽ ہیج حرابی ۽ نیست۔ نیم ساعت ۽
 رند مارا پہ بال جنگ ۽ موہ رسیت۔ منی چچی کش ۽ دریگ ۽ کش ۽ پیریں یورپی
 مردے نشنگ ات ۽ وتی حالتاک ۽ چارگ ۽ ات۔ من ہم وتی حالتاک ۽ تاک
 لیٹنان کت آں۔ گیشتریں حال ۽ جبر جنگ نیگ انت۔ عراقی حالرسانی ۽ وزیر محمد
 سعید الصحاف ۽ عکس گوں بعشی پچ ۽ دریس ۽ پوجی لپتگیں کلاہ ۽ چاپ بوتگ ات۔
 عکس ۽ چیر ۽ نیسیگ ات عراق اوگانستان نہ انت۔ عراق امریکہ ۽ انگریز ۽ پوجیبانی
 قبرستان بیت۔ پد ۽ آدگہ تا کدیم ۽ بغداد پیشداشتگ ات کہ ہمک نیمگ ۽ آس ۽
 شمالہ ۽ دوت ات ۽ بازیں ماڑی ۽ لوگ پر شنگ ۽ سچگات انت۔ نیم ساعت ۽ رند
 انگریز ۽ بالیگراب چست بوت ۽ پراہیں آزمان ۽ اوژناگ گران بوت۔ لندن ۽

برزیں ماڑی چو با کسی پوسے ۽ ہر دہر تر بیان ات اُنت۔ چہ لندن ۽ سرحدا ۽ در
 کپت ۽ نرو پیچ ۽ پشت ۽ ترینگ ۽ رند Northsed بزاں گوریچانی زر ۽ برز ۽ روان
 بوت۔ بالیگراب ۽ ٹی وی اسکرین پیشدارگ ۽ ات۔ دنیا ۽ گہتر ۽ اول درجہ نپت ۽ تیل
 چہ ہے زر ۽ چیر ۽ کشگ بیت کہ آئی ۽ واہنروس ۽ نروژ ۽ ملک انت۔ بالیگراب ۽
 وشچالیس جنین وراک ۽ ترنداپ ۽ بند ۽ بست ۽ دلگوش بوت انت وراک دو وڑیں
 ساندو پیچ ات۔ مرگ ۽ سبزی، من مرگے زرت ۽ جرمنی Pils ۽ جو آپ وڑ وڑیں
 ترنداپ۔ وشچالان گون ات کہ چار پادکیں چر وکیں ٹیبلان تیلانک دیان ات اُنت
 منی کش ۽ کماشیں مرد ۽ یک روسی سمیرانوف ودکا، یک انگریزی برانڈی، یک
 جو آپے زرت ۽ رند ۽ قہوہ ہم تنگ ات۔ منی مال ہما کیس Pils ات۔ ٹی وی اسکرین
 پیشدارگ ۽ ات کہ مئے رواج 900 کیلو میٹر ساعتے ۽ انت ۽ سارتی 50 درجہ
 سانتیگر ادیچ (۰) ۽ چیر ۽ انت۔ کے دی متر 75 درجہ پیش داشت۔ اے و ہد ۽ پیش
 دارگ بوت کہ بالیگراب چہ دانمارک ۽ نر یک ۽ روان انت۔ من ہٹلر ۽ دانمارا کی
 پوج ۽ ترانگ ۽ کپتاں۔ کہ دومی جہان جنگ ۽ و ہد ۽ ہٹلر ۽ یک گور بامے ۽ دانمارک ۽
 سر ۽ ارش کتگ ات۔ تہنا یک دانمارکی سپاہیگے کشگ بوتگ ات۔ بزاں
 دانمارک بے جنگ ۽ چوپ ۽ یک سر سبہ ہے ۽ ہٹلر ۽ گپت۔

بالیگراب ۽ کہ نروژ نر یک کتگ ات سارتی گیش بیان ات۔ یورپ ۽
 مردم ۽ ہاس انگریز دانکہ مردے ۽ پجاہ میارنت گوں آئی ۽ گپ ۽ تران نہ کن اُنت۔
 اگاں بس، ٹرین ۽ بالیگراب ۽ سوار انت وتی حیاں ۽ دنیا ۽ تہا انت۔ کتاب کہ گیشتر
 ناول انت۔ روتا ک ۽ میگزین ہم وان انت۔ من وتی کش ۽ کماشیں مرد ۽ گوشت من

۽ پھل کن من جسٽے چہ تو کت کننا؟ آئی ۽ پڙسہ دات اہو بلئے تو چو نیس جسٽے کنتے؟

من گوشت ٿيکنا لوجي ۽ علم ۽ زانت ۽ دين ۽ بارہ ۽۔ اہو جسٽ کن۔

تئی حيال ۽ اے باليگراب چہ دين ۽ مذہبی کتابانی روايتاں جوڑ بوتگ يا

ٿيکنا لوجي ۽ علم ۽ زانت کارانی مجگاں جوڙ بيننگ؟

آئی ۽ من ۽ چارت ۽ تہليلیں چکندے جت ۽ گوشت۔ تو کجام ملک ۽ مرد مے؟

من پڙسہ دات من بلوچے آل۔ چوناہا ما بلوچاں ملڪے آست بلے ماراوتي

حکومت ۽ سرکار نيست۔ مادگرانی گلايں۔ بلوچ۔ پاڪستاني، پارسی ۽ اُوگان ۽ گلام

انت۔ بلوچ گلامانی گلام انت۔ آئی ۽ پڙسہ دات من بلوچاں شری ۽ زاناں، آيران،

پاڪستان، اوگانستان ۽ دنيا ۽ بازيں کنڊ ۽ کشوراں نندوک انت۔ تو بلوچستاني يے

من بلوچستان ۽ بارہ ۽ پٽ پولي کارے کنگ ۽ اوڻ۔ من نروڙي ۽ اسلو ۽ نندوکاں۔ پھ

تر ۽ تالے ۽ لندن ۽ بوتگاں۔ آئی ۽ پڙسہ دات دين ۽ مذہب ۽ علم ۽ گوں مروچيگيں دنيا ۽

علم ۽ زانت ۽ ہچگوئيگيں سيادی ۽ نزیکي نيست۔ آ زانت ۽ علم ہزاراں سال پيش ۽ گپ

انت۔ ہماوہديگيں کسہ ۽ شعر انت کہ انگت ۽ لہتے ہوڙيں مردم چہ وت ۽ ہوڙ تريں ۽

پہوال تريں مردماں ۽ رد دے انت ۽ چہ آيانی ذرکٽ ۽ وتی زند ۽ گوازينت۔ نوکيں

زانت ۽ علم ٿيکنا لوجي ۽ بروردانت۔ يکے ہميش انت کہ من ۽ تو سواريں۔ آئی ۽ جسٽ

کت تو Kroos war ۽ جنگ ۽ چوپ ۽ کسہ اشکتگ انت؟ من پڙسہ دات اہو۔ آئی

۽ گشت ہے يورپ ۽ مليونانی مليون مردم چرچ ۽ کليسا ۽ پوسنگيں پگر ۽ واہنداں کشت

انت۔ چہ ہماروچ ۽ کہ ما آپوسنگيں کوہنيس زانت يل ۽ دات، من زانتکار ۽ دانشوراں

نوکيں زندے مارا بکشاگ۔ يک جبرے ترا بگوشاں اے ملاکاں اگاں کسے چرچ،

مسیّت ء کینسہ ء روت کس آئی ء دیمانداریت۔ آوتی دین ء آرات انت بلتے سیاست ء ملک ء کشورداری ء ما آیاں ء ننیلین کہ لہتے ٹگ ء رپک باز پہ جنت ء وشیانی امیت ء دوزہ ء آس ء مارا بہ ترسین انت ءوت لنڈری ء عیش نوش بہ کننت۔

نروژی کماش ء گشت من ء پہل کن من تئی دگہ جستانی پسہ نہ دایاں۔ کہ من گاریا مارکز ء سدسال تہناتی ء ناول ء پشت کپتگیں بہر ءوت ء دلگوش کناں۔

اے وہد ء من ء سیگار ء کشگ ء اومان نیلگ ء ات کہ دگہ تھلا لے لوٹا نینت ء ایران ء ایرانیانی بارہ ء وہم ء خیال ء بور ء وتی مجگ ء تاجینان بوتان، شاہ سلطان حسین صفوی ء دور ء کہ آئی ء درباری ء شور ء سلاہ دیوک دراج ریشیں ملّات انت۔

آئی ء بے ملایانی گوشتن ء آپ ہم نہ وارنگ ات۔ یک روچے آئی ء شاہی دربار ء کہ اصفہان ء ات، ملا گورجیگ پہ گورجیگ ات انت ء یک دگر ء مشت ء چامپل جنگ ات انت کہ بٹ ء گوشت ء تہا عدس ہور کنگ بہ بیت مکروہ انت ء لہتے ء گوشگ ات

ہر کس آبت ء بہ وارت آئی ء جن ء سون کپ انت۔ مروچی کہ ایران ء ملایانی بادشاہی انت۔ خمینی ء اول فتوادات کہ گورریں ماہیگ حرام انت۔ رند ء نج ات ء گوشت ء حرام نہ انت حلال انت یک ہزار ء چار سدسال انت کہ امام دوازدهم چاتے ء

زندگ انت بلتے پناہ انت، یک روچے وت ء ظاہر کننت۔ ایرانی جٹ ء نادانیں مہندس، دکتہر ء سیاستدان ہے کوریں ملایانی رند ء کپتگ انت۔ کجام عقل ء زانگ اے جبر ء من ایت کہ یکے ۱۴۰۰ سال ء رند زندگ انت۔ اے پوستگیں گپ ء تہنا

پارسیانی پوستگیں مجگ من ایت ء قبول کننت۔

ایرانی وتی کتام تمدن ء گپ ء کن انت۔ ہما تمدن کہ یک ہزار سال

عربانی لگتانی چیرے بوتگ انت۔ یا محمود غزنوی ء دؤر ء باری ء کہ آئی ء سپاہیگانے اسپانی
 سرمبانی چیرے بوتگ انت۔ ایران! کجام ایران! اے ایران انگریز ء چار پادیں رضا
 کچل ء وہد ء جوڈینت۔ من ہے وہد ء حیال ء اتاں کہ منی کش ء نروژی کماش ء من ء
 چارت ء گوشت:

بلوچ تو لاپ ء سک جشگائے۔ تو پہ حق ءے کہ جش ءے۔ شمنے ملک
 درامداں برتگ بلے یورپی ء امریکہ ء شمنے ملک پارسیان ء دات۔ بزاں ایرانے
 جوڈینت۔ انوں من یک جستے چه تو کنان۔ من پسنہ دات بہ گش۔۔۔۔
 تو ایرانی ندکار احمد کسروی ء بارہ ء چیزے زانے؟

من تنگے چه جرمنی جو آپ پلس ء گپت ء پسنہ دات اہو آئی ء شری ء زاناں، آ
 نسل ء زات ء آذربایجانی یے بوتگ۔۔۔ بلے پارس پرستیں روسیاہیں آذری یے
 بوتگ۔ آئی ء پہ پارسیاں کتاب نبیستگ ء دپتر زانتے بوتگ۔ آملایانی زڈ ء ہلاپ ء
 بوتگ۔ آیرانی ملایانی جٹ ء ہوڈیں مردکے ء دادگاہ ء دیوان ء پہ تیرجت ء کشت۔
 نروژی پیر مرد ء پسنہ دات شاباش من ترا آئی ء بارہ ء گش آں۔ ایرانی سکیں
 آجال، پوستگ مجکیں مردم انت۔ من پاری زباناں گشاں۔ ہمایاں کہ بلوچ، کرد،
 خوزستانی، گیلانی، ترکمنی، لُرانی زباناں گاردیگ ء انت۔ احمد کسروی ء وتی کتاب
 ”شیعہ گری ء صوفی گری ء“ نبیستگ کہ ایرانی زرداریں مردماں کہ مرتگ انت،
 آیانی چک ء مردماں آیانی وصیت ء رہبند ء سالے ء رند آیانی کبرچ کتگ انت،
 آیانی ہڈ در کتگ انت ء ہر جینان کتگ انت ء حراں لڈتگ انت ء نجف ء کربلا ء
 برتگ ء کل کتگ انت کہ قیامت ء روچ ء حسین ء علی ء ملک ء مدت ء جنت ء رو

انت۔ باور کن آ کتاب ء حرائی عکس ہم دیگ بوتگ کہ گوں ہڈاں دیم پہ نجف ء روگ ء انت۔ چشیں سیاہ رو، ء بے زانگ ء سرنائیں قوم۔

من پٲہ دات پہ آسیاہ روہیں راج ء کہ پاری بہ بنت ہمینی ء وڑیں ملایے شرانت کہ آیانی سرء حکومتی بہ کنت۔ من لندن ء یک ایرانی مرد کے دیستگ کہ آئی ء سیاست ء پی ایچ ڈی کتگ۔ من چہ آئی ء جست کت، تو امام زمان یا مہدی ء بارہ ء چے گشے؟

آئی ء پٲہ دات کہ منی مات ء گوشنگ زندگ انت ء یک روچے کیت۔ من مات ء جبر ء باور کن آں۔ من جست کت تئی مات ء چنچک واننگ؟ آئی ء پٲہ دات ناوانیندہ یے۔ من گوشنگ تو پی ایچ ڈی لندن ء کتگ ء مات ء پوسٹگیں گپ چہ تئی مجگ ء درنیت! ہرء سوار بات ات تو ء تئی مات۔ من آئی ء کوچیگ گپت ء تیلانکے دات اوں۔ نروژی پیر مرد ء کندگے جت ء پٲہ دات بہ سوچ پاری زباناں آپہ حرائی چارینگ ء شرانت دلگوش بدار من کہ بلوچانی بارہ ء پٹ پول کنگ ء آں، ترا گوش آں شاہ سلطان حسین صفوی ء زمانگ ء کہ اوگاناں آئی ء پاتخت اصفہان ء بیٹ برتگ ء آئی ء بادشاہی چپی کتگ، یک سد ہزار بلوچ ہور بوتگ۔ منی پٹ پول ء نتیجہ ء آسر ء گیشتریں جنگ بلوچاں کتگ۔ تاہا و ہد ء کہ بلوچ گوں آیاں ہور بوتگ انت اصفہان آیانی دست ء بوتگ۔ ہشت سال ء بادشاہی ء اود ء زبردستی ء رند، بلوچ کہ بلوچستان ء واتر بوتگ انت، اوگاناں پرورش وارت، ایرانی دپتر زانت ء تاریخ نگاراں وت نمبستگ: اوگان شہر ء بازار ء تزارنگ انت۔ ہر کجاء پاری ء اصفہانی یے دیستگ اش، گوشنگ اش بہ وپس کہ بلوچ تئی سرء برگ ء کیت، آوپنگ ء پنتاس

بوتگ انت، اوگان ء کشکے آئی ء چپ چاگرد ء کشنگ ء بہادر ء سرچاریں بلوچ ء آئی ء
 سرچوپس بیگ ء برتگ ء کین ء گور ء ایرکتگ۔ بلوچ ء تاریخ مزینیں تاریخی۔
 نروژی کماش ء من ء گوشت چتئی وڑ ء پیم ء من مارگا آل کہ تونبیسکارے
 ئے۔ من پٹہ دات من بلوچی زبان ء برے برے کاگد کے سیاہ کناں، من کجا ء ء
 ندکاری کجا۔ آئی ء من ء دلبدی دات ء گوشت۔ ہے چیزاں کہ توگشگ ء ئے بہ نبیس ء
 چاپ بہ کنائین۔

مئے بالیگراب بیست دمان چہ داتگیں و ہد ء دیرتر Osolo ء بالی پٹ ء
 نشت۔ پیش چہ ایرکپگ ء مساپراش حال دات انت کہ ہورگوارگ ء نمی انت،
 سارتی ہپت درجہ سینٹی گریڈ انت۔ مساپرایرکپاں بوت انت ء چہ بارگیں راہے ء
 جست پرسی جاگہ ء سر بوتیں۔ ماڑی ء دومی تبک ات۔ اے ہم گوشت بوت کہ
 لندن اوسلو ء بالیگراب، آہری بالیگراب انت کہ اے بالی پٹ ء نشتگ۔ دانکہ
 باندات روانہ بیت۔ ساعت چہ دہ ء برزات۔

یک مردین ء یک جنینے ووٹنگ ء پشت ء نشتگ ات۔ آیاں پاساں
 چاراں ء مہر ء ٹپہ جنان ات انت مساپردودراجیلں رد ء دیم پہ ٹنگاں روان ات انت۔
 من یک ردے ء پنچی مردم ات آں ء وشحال ات آں کہ من ء زوت گیشین انت۔
 من مردینی ٹنگ ء دپ ء سر بوت آں۔ آئی ء منی پاس چارت تاک لیٹینان کت
 انت ء دگہ جنینے ء پیش داشت کہ آئی ء پشت ء اوشتاگ ات۔ جنین ء وتی سر
 سربینت ء نزاںاں باریں نروژی زبان ء وت ماں وت اش چے گشت۔ مردین ء پہ
 انگریزی من ء گوشت: تو یک کر ء بہ اوشت۔

منی جان ء چنڈگے زرت، منی پاس انگریگ انت، ہمے انگریز کہ گوں
 امریکہ ء ہوری ء صدام ء جنگ ء تاجینگ ء انت کہ اوداں دموکراسی بیار انت۔
 کلگیں نروژ مزنیں برطانیہ ء پان ء نہ مرنیت۔ خیال اوں کت کہ منی پاس ء ایران
 نبشنگ بوتگ کہ اود ء مردے آں، چون بہ کنیں چپ نبیساں منے اسل گارداتگ ہر
 کج ء بہ روئیں، پاکستان ء ایران ء دمباں لونجانیں واجہ بوش ء گوشنگ اوگانستان ء
 طالبان ماجت ء دراں بوراں کتگ انت، ائی صدام ء جنیں ء رند ء ایرانی ملایانی باری
 انت چومہ بیت آشک انت کہ من ملایانی حراب کارے آں، پے کار حرابی اے ملکاں
 ترتاب آں، من پے بڑگی کرے ء اوشتاتاں۔

وہدیکہ درستیں مساپرانی کار ہلاسی بوت ء ہر کس ہر کس بوت انت ء شت
 انت۔ دوئیں ٹنگانی دپ ء مردیں ء جنیں گوں سے پولیس ء ہمراہی ء من اش دگہ کوٹی
 ء گوازینت۔ کوٹی ء دروازگ کبل کت۔ چمن ء لوٹ ات اش کہ وتی لندن ء ڈس ء
 نشان ء تلفن نمبر ء بدیاں۔

من نبشت ء آیاناں دات۔

یکے کمپیوٹر ء دیم ء نشت آدرس ء فوٹوکاپی ء ٹکٹ فلکس کت ء دہ دمان ء رند

پسہ چارات انت۔

آیانی جست ء منی پسہ۔

ج:۔ پر چامنے ملک ء آتنگ ءے؟

پ:۔ پے سیادگندی، ترتاب ء حیر محمد ء پت ء پرس ء۔

ج:۔ چنت روچ ء منے ملک ء جل ءے؟

پ:۔ دوروچ، منی روتز ء ٹکٹ تئی دیم ء انت۔

ج:۔ پیش ء منے ملک ء آتنگ ءے؟

پ:- اناں، منی اوّلی رندانٹ۔

ج:- اداں کجام ہوٹل ۽ جلّے؟

پ:- من ہوٹل ۽ نہ رواں، رسول بکش ۽ حیر محمد ۽ لوگ ۽ رواں۔

ج:- چچوڈا لرات گون اُنت؟

پ:- من وتی ویزا آرت پیشداشت ۽ پہ دروگ گوشت اوں ۵۰۰ پونڈ۔

آئی ۽ چہ من ۽ لوٹ ات چہ اے دوئیں مردماں کہ تو نام گپت انت۔ یکے ۽ ٹیلی فون نمبر ۽ بہ دے۔

من پے دات تلفن نمبر من ۽ پہ دل یات نہ بیت، منی تلفن بک منی بیگ ۽ انت، ۽ بیگ گوں باراں شتگ۔ بلے حیر محمد ۽ انت منی رند ۽ آتگ۔ شما گوں بلند گو ۽ آئی ۽ تو اربہ جن ات، آہمد ۽ کئیت۔

ج:- حیر محمد کئے انت؟

پ:- منی نا کوزہت انت۔

وہد یکہ آئی ۽ حیر محمد ۽ درستیں زلوری جست چہ من ۽ کت انت، کہ چنت سال انت، منے ملک ۽ پرچا، اداں آتگ، گوں ٹیلی فون ۽ چانک بوت۔

اے وہد منی دل ۽ دگہ حیا لے آتک۔ گوں وت ۽ گوشت اوں کم بحت، ہنچو کہ رسول بکش ۽ نام پہ حسن ۽ بدل بوتگ، بلکیں حیر محمد ۽ نام ہم دگرے، حیاں اوں کت، اہو ہما وہد ۽ کہ چہ بار ۽ وانگ ۽ ات ۽ ہما ساوا کی ۽ لوگ ۽ ات کہ رند ۽ آئی ۽ جنک ۽ سانگ کت، آیاں آقا رضا ۽ نام ۽ تو ارجتگ ات۔ من گوشاں آئی ۽ نام رضانت کم سختیں شوم تو دگہ بمبارے وت ۽ لڈا ت تو پیش ۽ پکا بہ کتیں۔

ہے اڑے کڑے دارے مدارے ات آل۔ دہ دمان ۽ اندازہ گوشتگ ات کہ من ۽
 حیر محمد تلفن ۽ گپ ۽ لگتیں ۽ اودے کارندہاں ۽ گوشت ۽ کہ اہو اے منی ناکوزہت علی
 انت و ہدیکہ آدجم بوت انت کہ من ملایانی کارحراب کنو کے نیاں، گوشت اش پہل
 کن ماترا مہتل کت، بلنے اے منے کار ۽ اگہ انت، مروچی دنیا ۽ شارشور انت،
 ہے دراجیں راہ ۽ بگر ۽ ڈن ۽ درا، حیر محمد تی و دارے انت۔

حیر محمد، غفور دانشور ۽ صالح ۽ ناکوزہت منصور بلوچ منی و دارے ات انت۔
 گوں آیانی پلینس بچکنداں گوں آیایں دل پہ دل بوتیں۔
 وشکنگ، وشگپ ۽ ماہتا ک بلوچی ۽ جہگیر واجہ غفور دانشور ۽ وترو ۽
 بوتیں، ہور شزرگ ۽ ات۔

مزن بروتیں حیر محمد ۽ گوشت تی بارہ ۽ من اش جست ۽ پرس کتگ ۽ گوشتگ
 اش اگاں اے دہ روچ ۽ رند چہ منے ملک ۽ در نہ کپت ۽ نہ شت ترادو پولوس ۽ کلکٹ دیگی
 انت کہ آئی ۽ لندن ۽ بہ رسیننت، من گوشتگ من ۽ شمنے شرت قبول انت، دزہت
 کتگ ۽ داتگ، پدے ہے و ہدے کہ ماتئی و دارے بوتگیں کہ تی آدگہ شاگرد مزار ۽ چہ کاناداء
 تلفن کتگ ۽ تی جست کتگ، ما گوشتگ داشتگ اش آئی ۽ پسہ داتگ دارنت ۽
 اچہ ہلنت ۽۔

آشپ پہ من سکیں و شیں شپے ات۔ رسول بکش ۽ لوگ ۽ واجہ علی، احسان، سعید مہیم
 منصور رئیس، دانشور، منصور بلوچ ۽ دگہ لہتے نشتگ ات انت۔

وشاتک ۽ درہبات ۽ رندگپ ۽ تران ۽ دیوان بوت، رند ۽ شام ۽ تام چہ
 دیوان ۽ مردماں یک ورنایے چہ درستاں وشگپ ۽ چالاک ترات۔ من آئی ۽ نام

جست کت، ہر کس وتی مجگ ۽ گرم دیان ات، آئی ۽ نام اوں شمشت، منی مجگ ہم
گرم کپتگ ات۔ پد ۽ آئی ۽ نام ۽ جست اوں کت۔

حیر محمد ۽ گوشت نروژ ۽ منے بلوچانی دیوان در ہے مردانت انوں کہ اے
کشکاں کشگا آل، آئی ۽ نام اوں شمشتگ۔ حیر محمد ۽ پہ گوشتگند گوشت تو میر بائیاں ۽
درجہ ۽ رستگ ۽۔

من پسہ دات من ۽ کجا ۽ میر بائیاں کجا۔ آمیرے بوتگ، آکران ۽ بادشاہ
بوتگ۔ حیرجان ۽ پسہ دات پہ شموشکاری ۽ تو میر ۽ درجہ ۽ رستگ ۽۔ گوش انت میر
بائیاں سراں پیری شموشکاری ۽ نا جوڑی ۽ گورجنگ، ہنچو کہ حالی وود ۽ باسکوپ استال
چارلز برنسون یا تئی گوشتن ۽ شمبے پلاری ہے نا جوڑی ۽ زند ۽ گڈی روچاں کپتگ
ات، گوش انت کہ آئی ۽ نو کر ہر وہد پاد اتک پہ کارے ۽ شتگ ۽ پد ۽ آتنگ، گڑا میر
صاحب پاد اتنگ ۽ آئی ۽ دست کپتگ انت، وشا تک ۽ درہبات کتگ، ملکانی حال
۽ احوال ۽ گون ات، وشی ۽ ناوشی ۽ جست پرس کتگ انت، کہ بزاں اے مرد چہ دگہ
دنگے ۽ آتنگ۔

نو کر ۽ پسہ داتگ، واجہ من تئی کارداراں، ساعتے ۽ پیش من تئی رگبند
آورتگ۔ آئی ۽ پسہ داتگ، چو بگش، من گشتگ بلکیں تو چہ زامران یا پچگور ۽
آتنگ ۽۔ (ہلاس نہ انت)

(ماہتاک بلوچی اپریل 2006)

گاریں تاک

جسیم فرد

واجہیں شوکار۔ ماہتاک بلوچی۔ کوئٹہ

سلامت باتے۔ سکی مگند اتے

انسان ۽ زند چو در چک ۽ پیما انت کہ کدی بہار ۽ شبو آنی پیما معطر انت ۽ کدی
خزان ۽ آماچ انت۔ اے ہے زند انت چو آسمان ۽ استالاں بلند ۽ برز ۽ روشن ۽ کدی
زمین ۽ جہلانکی ۽ پیما تنک ۽ تہار۔ بلے اگاں آئی ۽ وتی جوانیں نقش پہ اے دنیا ۽ سیگار
اتگ تانکہ اے جہان است مان انت ۽ نیمران انت ۽ پدا ہما کتاب ۽ ڈول ۽ کہ
یک کنجے ۽ ایرانت ۽ وانگ مہ بیت آہمود ۽ کرمانی شام ۽ بیگاہ بیت۔

ہے رد ۽ من اے ”گاریں تاک“ ۽ یک بہرے کہ منی سرحال ۽ تاک انت
پہ شمنے خدمت ۽ پیش کناں کہ مہ ریزایت ۽ مہ روت۔

شمنے وتی : جسیم فرد

۱۹۹۲ء گوادریہ گرماگی ماہ ات۔ ساعت چار ۽ منے لوگ ۽ در ۽ توار کت۔
گوشگ بوت کہ ڈن ۽ ترا لوٹنت۔ من دیست کہ گوادریہ ۽ ٹاؤن کمیٹی ۽ سیکریٹری
اوشتاگ۔ سلام ۽ دروت ۽ چے رند گوشتی یک واجکارے منی لوگ ۽ مہمان انت۔
آئی ۽ واہش کتگ کہ لوٹیت ترا بگندیت۔ آوت آتگ ات بلے چووش و ش نہ انت
ترا یادی کتگ۔ من گوشت جوان انت من واجہے زیارت ۽ کایاں قول ۽ سرامن

واجکارۂ زیارت ۽ شتاں۔ دیستوں کامریڈ مطاہر بسترۂ سرانشتگ ۽ پادی گزینتگت۔
 وش آہت ۽ رندمن واجہے حال جست کت۔ واجہ ۽ پسودات، جست ۽ مکن۔ من گوں
 وتی لہتیں سنگلتاں پادشپاد جستگوں۔ واجہ مراد ساحر ۽ اکبر بارکز ہی گوں ہے رمب ۽
 ہورانت۔ آزانناں کجاشتگت بلے منی سر ادا کپتگ۔ من کامریڈ ۽ دلبدی دات کہ
 سیاسی چست ۽ ایراں چشیں مشکل کابنت۔ من احساس کت کامریڈ ۽ دل ڈڈبوت۔
 کامریڈ ۽ من ۽ جست کت تو مروچاں چے کن ۽؟

بلے من وتی گذرنامہ شارجہ ۽ پہ یک واجہے ۽ راہ داتگ کہ پہ من برٹش
 ویزا آفس دبی ۽ مہر جنائین ۽ راہ بدے۔ بلے انگت منانہ رستگ۔ آزمانگ ۽
 ”امارات المتصلحہ“ انوں کہ امارات العربیۃ المتحدہ انت، اود ۽ حکام برطانیہ ۽
 زیر اثر انت دو ماہ گوستگ منی گذرنامہ من ۽ نہ رستگ۔ نوں من مجبوروں کہ ایران ۽
 راہ ۽ پہ لانچ ۽ دبی ۽ برواں۔ من کامریڈ ۽ خدائے میارکت ۽ شتاں۔

صبح ۽ سراجیونی ۽ بس ۽ من مسافر بوتوں ۽ پہ جیونی بندر ۽ منی واجہیں پس ۽
 کاگدے پہ اود ۽ یک واجکاری ۽ استاد اتگت کہ پہ بندرتیس ۽ منی راہنمائی بکنت۔
 منی میزبان ۽ وتی بلوچی دود ۽ ربیدگ ۽ پیامنی مہمان نوازی کت ۽ مناصلاحی دات کہ
 انوں ادالانچ حاضر نیست کہ تراتیس ۽ بہ بارت بہتر ہمیش انت کہ تو اشتر ۽ سرا برو۔
 واجکار ۽ ۲۵ کلدار ۽ یک اشترے پہ من بندوبست کرت کہ من ۽ پہ آرامی منزل ۽ سر
 بکنت۔ پہ بندرتیس ۽ ہم منی واجہیں پس ۽ یک کاگدے پہ حاجی ولی محمد ۽ داتگت کہ
 من ۽ دبی ۽ راہ بدنت۔ اشتر ۽ سواری منی اولی تجربہ ات۔ ہر ساعت کو ہانڈ ۽ اے
 نیمگ ۽ آنیمگ۔ آخر دوشپ ۽ رند من کہدائے لوگ ۽ رس اتاں۔ دومی روچ ۽ گوں

بازیں جاہ آروکاں ملاقات بوت۔ اے ہماز مانگ ات کہ شہنشاہ آریامہرؑ لوٹتگت کہ بلوچستان ء تیب گورء ٹوہیں اُردو جاہے گوں امریکہ ء ہمکاری ء جوڑ بکنت ء پدا یک نیمگے امریکہ ء جنگی آگبوٹ ساحل ء مکران ء ترء گردء اتنت۔ دومی نیمگا بازیں شرکتاں کہ شاہ ء دست آوانی سرء ات کاردیگ بوت کہ وتی رپورٹ ء گزارشاں تہران ء واشنگٹن ء پیش بکنت۔

من دیست واجہ عبدالصمد دلوشی کہد ء مزنیں زہگ گوشتی چیزے امریکائی گوں یک مترجمے منے بازار ء ترء گردء انت۔ بیاشاناں وش آحت کنیں۔ واجہ دلوشی ء مہماناں وش آحت کت ء مترجم ء گوں امریکائیاں گوشت۔ اے شہر ء اشرفیں مردماں ء پدا مترجم ء گوشت کہ اے بندر ء یک ابتدائی وانگجاہے، یک درمانگاھ ء دگہ یک ٹوہیں باغے کہ مردم اودا تفریح بکنت۔ آگپ ء ات من ہے میانجی ء درانینت کہ اے مترجم ء گپ درست نہ انت۔ بادشاہ ء پء ادء مہلوک ء پچ نہ کتگ۔ یک گونڈیں وانگ جاہے است بلے استاد نیست۔ درمان جاہے وجود نیست۔ دولت ء پء مردماں ورگی آپ ء بندوبست ہم نہ کتگ۔ شمارا باور کنت پء ورگی آپ ء آرگ ء منی جنیں آدماں پء یک مشکے آپ ء پنچ کیلومیٹر سفر کنت، من دیست کہ مترجم ء دیم سیاہ ء سہر تر ات بلے نتوانتی گپ بخت۔ امریکائیاں من ء جست کت تو کجا وتنگ۔ من پسودات من ہمید ء یک ماہی گیریاں۔ آواناں باور نہ بوت۔ آخر ء من گوشت مابلوچ گیشتر وانگ ء وتی ہسانگیں ملک پاکستان ء رویں۔

منی جہراں چہ امریکائیاں ہبکا بوتنت۔ من چارت فرصت ہمیش انت۔ ہرچی منی دل ء زنگ آست ات من درشان کنت۔ مہماناں منے عکس گپت ء منارا

آگبوٹ ۽ سر ۽ آگ ۽ دعوت ہم دات۔ نوں من زانت کہ منی خیر نہ انت۔ بادشاہ ۽ خفیہ پولیس (ساواک) منی جست ۽ کئیت۔ من دلوشی ۽ واہش کت کہ منی برگ ۽ انتظام بہ بیت۔

واجہ دلوشی ۽ وتی زامات واجہ عطاء محمد ۽ لانچ ۽ برنامج گوشت کہ مسافراں اطلاع بکنت کہ مرچی شپ لانچ در کئیت۔ شپی شپ منی لانچ دبی ۽ رهاگ بوت۔ لانچ ۽ مسافر بازانت بلے واجہ عطاء محمد ۽ منی واستا یک جوانیں جاگہے اڈکتگ ات کہ مناہج تہمی تکلیف مہ بیت۔ گوات بازوش ات ماہہ آرامی دومی روچ ۽ صحب ۽ بانگاہ ۽ دبی ۽ نگر جاہ ۽ رستیں۔

من ۽ چار ماہ بوتگ وتی کارہما واجہانی دست ۽ داتگت کہ منی غیر موجودگی ۽ منی مجلہ ۽ رئیس ۽ گون ۽ ہمکاری بکن انت۔ بلے آواں بجائے مکم ۽ گون کار مستر ۽ انجیں گپ جنگ کہ آئی ۽ چہ اے کار ۽ دلپروش بی بیت ۽ ہنچوش بوت۔ آئی ۽ دراہیں کار دیم دات ۽ پداوتی دومی لوگ ۽ سور یا شام ۽ شت۔ انوں کہ ماداد دبی ۽ اتلگوں چچ چیز پشت نہ کپتگ۔ آدوستانی بغیر کہ سیاہیں میش ثابت بوتنت۔ دگہ جوانیں دوست ہم مناست ات یکے چہ آہاں سید ہاشم الہاشمی ات۔ اے واجکار یک چھاپ خانہ العمانی ۽ مالک ات۔ آئی ۽ مناد لاسادات چچ غم مکن ترا ہرچی لازم بیت ماترا مکم کنیں ۽ درمیان ۽ گوشتی کہ منی کسانیں برات سید یعقوب ۽ یک نوکیں چھاپ خانہ یے دیرہ دبی ۽ بنگلج کتگ تو آئی ۽ ہم دپ بکپ۔ منی ملاقات گون سید یعقوب ۽ بحرین ۽ بوتگ آزمانگ ۽ واجکار ”مطبعة الموند“ ۽ کار مسترات۔

نزدیک سید ہاشم ۽ چھاپ خانہ العمانی ۽ یک وپسگ ۽ ورگ جاہے یعنی

عام زبان ہوٹلے است ات آئی ء واہند منی ہم جاہ آروک ات۔ آئی ء من ء دیست
 حیران بوت کہ کجا بوتگ نے؟ من گشت منی و استا یک اوتا کے ء بند و بست ء بکن۔
 و اجکار ء ہما ساعت ء ہوٹل ء بہتریں اوتا کاں چے یکے درست کنائنت۔ اے ہم
 گوشتی آرام ء رند سبارگ ء منی گور ء نے۔ ہوٹلے واہند مسٹر کو یا جنوبی ہند ء مردے
 ات۔ ما کدی کدی و اجکار ء مانگیشنگیں کاراں کمک کرتگ۔ آرام ء رند من وتی پیچ
 بدل کت انت ء چہ سبارگ ء رند دیم پہ سید یعقوب ء چھاپ خانہ ء ساحل ء کت۔ ہنچو
 سید یعقوب ء من ء دیست پیچ پللیت گوشے آ منی انتظار ء نشتہ بوتگ۔ پدا گوشتی سید
 باشم ء تئی آیک ء خبر من ء دا تگ بلے من نزا نتگ تو کجائے من ء گوں تو باز کارا است ء
 اے چھاپ خانہ تئی وتیگ انت۔ ہرچ پیم ء لوٹے ایشی ء کار مرز بکن۔ خدا زانت من
 تئی باز جست ء بوتگاں بلے تئی وتی سنگتاں من ء دل ا یکیم کتگ کہ آ مشکل انت پدا
 بیست ء تئی نشانی ء ہم ندا تگ کہ گوں تو تماس بگراں ء اٹوں تو کجائے۔ من کو یا ء ہوٹل ء
 یک اوتا گے کپتگ۔ گوشے آئی ء سرا کو ہے کپت۔ سید یعقوب ء گوشت ما مرتگیں تو
 ہوٹل ء نندے من تئی و استا اٹوں یک فرنشڈ اپارتمان نے ترتیب دیاں۔

مطبعۃ الساحل ء گور ء نوک نوک بہتریں اپارتمان اڈ بوتگ انت۔ چہ
 ہمیشاں پہ من یک چہار اوتا کی اپارتمان نے گوں تما میں ضروری ساماناں ڈولدار
 کنگ بوت۔

دومی صحب ء من وتی اپارتمان ء چہ منندا تاں۔ سید یعقوب ء شریک عبدالرحمن
 الجابری ء گوں من پجارو کی بوت۔ سید یعقوب ء یک ملباری آشیز (باورچی) ء کہ
 لوگ ء دگے کاراں ہم تمیز بکنت پر من آرت۔ منی اپارتمان سرجم بوت۔

سید یعقوب ء منا گوشت کہ شرکت ء ٹیلی فون ء جار پرینتنگ کہ لوٹیت وتی
 دیم ء سال ء کتاب ء چھاپ بکنت ء پھ مناقسہ ء دو سے روج پشت کپتنگ۔ من گشت
 جوان انت ما ہم شرکت کنیں۔ صحب ء سراما عینڈ ء کاگد زرتاں ء معلوم کت کہ
 گوستگیں سال ء مطبعۃ الرضوان ء کتاب ء قیمت چنچک ء زرتگ۔ من ء معلوم بوت
 ۵ پنچ کلدار ء چھاپ کنگ بوتگ۔ من گوں سید یعقوب ء الجابری ء جلسہ کت کہ اگہ
 شالوٹے اے کار مارا برسیت بنندات بچاردگے کاراں شمارا کار نیست۔ من فارم
 پُرکت بلے قرار داد ء تہا نبشتہ کت کہ کتاب ء عربی وانگریزی ٹیلی فونانی میانجی ء
 ہرچ آگہی چھاپ بیت آرقم چھاپ خانہ نیگنت۔ شرکت ٹیلی فون چہ آرقم ء ہچ پیس
 دست ء دعویٰ ندرایت۔

گاریں تاک - ۲

جسیم فرد

۱۹۷۲ء سال انت۔ شاہء ایران محمد رضا شاہ پہلوی گوں وتی نام گپتگیں
 ”انقلابء سفید“ عروجء سرء انتء مکرانء تیابء (PANTAGON) امریکہء
 جنگی آگبوٹء منورکلیں جاہاں نزارء کنگء انتء شاہء بندر چاہارء کنگرکء گوں
 امریکہء ہمکاریء پوتی دراہیں واکاں اردوجاہء برنامہ ریزی کنگ کہ لوٹ ایت
 منطقہء خلیجء ”پولیس مین“ بہ بیتء ہمہ رددء شاہء بلوچستانء مزنیں شہراں ساواک
 (خفیہ پولیس)ء مرکز جوڑ کنگء ادارہء قدرت شاہء تمامیں واکاں چے طاقتور انت
 کسےء جترات بہ بیت کہ ایشانی دیمء بگریتء کسے نتوانت چے اے ظالماں وتء بہ
 رکیں ایت۔ ایرانء ساواک، امریکہء (CIA)ء اسرائیلء ”موساد“ اے ڈراہ چیر
 اندری پولیساں وت مہ وتء چوز مزیلء ہمگر نچ است انت۔ پے ہمہ روسیاںء
 کاراں ایرانی بلوچستانء لہتے میرء سردارء دگہ بے ضمیریں بہا بوتگیں ملایاں خفیہ
 پولیس (ساواک)ء خبر چین بوتگ انت۔

ہمہ دوراں واجہ میر غوث بخش بیزنجوء پاکستانی دمگء بلوچستانء حکومت
 ات۔ شاہء مشورہ دیگ بوت کہ بزنجو حکومتء پے ایرانء دعوت بہ کنت۔ ء وتی
 کمکء واہگء پے میر صاحبء دولتء بہ رسین ایت۔

چوناہیگا میر صاحبء ہم واہش ات کہ وتی بلوچستانء روجء ایرانی زمینء
 بہ گندا ایت۔ اے ہمہ زمانگ ات کہ من تہرانء ”زندان قصر“ء بندگی ات آں۔

استعمار ہرج کارے کہ بہ کنت ء ہرج پیہیں مکے سر ظاہری گندگ کنت آئی ء اندر ء باز مینیں سوتے ء در نظر گریت۔ سامراج چہ آئی ء سیاسی، اقتصادی ء فرہنگی فاسدگ زورایت ہنچو کہ دیم ء حکومت ء سما ہم نہ بیت۔ اے استعمار ء سامراج ء طرز ء فکر انت۔

واجہ میر صاحب ء ہے خیال کتگ ات کہ ہے فرصت ء شاہ ء مارا داتگ۔ ماوتی قوم ء برساں ء آوانی طرز ء زندگی ء بہ گندیں ء آوانی مشکلاں بہ مارایں۔ وہدے میر صاحب گوں وتی ہماہاں تران ء رس ایت۔ ایرانی بلوچستان ء تمائیں سردار ء میر، عالم ء کہد ء چیزے بلوچ دولتی کارمند ء زانت جاہ ء بلوچ ورن گوں میر صاحب ء دست ء دروت بنت۔

زانت جاہ ء لہتے ورن کہ گیشتر تہران ء مقیم ات انت۔ میر صاحب ء گوں یک طریقہ یے ء معلوم داراش کت کہ ادء مارا ہج پیہیں فکری آزاتی نیست ء بلوچستان ء ماسوائے اردو جاہاں ء نوکیں ٹوہیں سڑک ء جاہاں کہ آہم پہ ہے حاتر ء اڈ کنگ بوتگ انت کہ شاہ ء اردوزوت سرء وتی واکجاہ ء بہ رس ایت۔ ورنایانی گپ ایشت ہنچو ترا شیراز، اصفہان، مشہد و دگہ شہرانی گندوک کنائنت توتی سر زمین بلوچستان ء شہرانی چارگ ء واہش ء بہ کن۔

اصفہان ء نژ ء گرد ء بارہ ء واجہ عطا شاد گپ کنت کہ مارا اصفہان ء پنج ستارئی ہوٹل ”شاہ عباس“ ء نادینگ بوت۔ اے چو ہوٹل ء پیہم ء نہ ات تو بزاں یک شاہی کاخے ات۔ دراہیں ہوٹل چہ رنگ رنگیں قمقمایاں چے پرنورات۔ ہر رنگیں وشبوئیں گل پلاں چے ہوٹل زینت داتگ ات۔ ہوٹل ء ہر اوتا کے گوں ایرانی آبریشمی کالین ء چے ڈولدار ات۔ ہر اوتا کے ء خشکیں ء تازگیں نیوگ میزء سرء ایر ات۔ وپہ نوشگ ء ہر پیہیں آپ من بیچال (فریج) ء سرجم ات۔

روح ء مارا تما میں تاریخی جاگہانی سیل اش کنا نینت۔ بقول ء ایرانیاں
 کسے ء اصفہان نہ دیست ہیج نہ دیست۔ اصفہان یعنی نصف جہان۔ اصفہان ء شہر ء
 میانجی ء یک ویشیں رودے ء آئی ء کش ء یک جنتی ٹوہیں باغے۔ مہلوک بیگاہ ء شپاں
 گوں وتی عیال ء ہے رودے زیارت ء کن انت اے واقعی لائق چارگ انت۔

میر صاحب چہ دولتی مردمانی گپ ء تران ء گند ء نند ء باز بے چاڑا ت۔ لوتی
 شپ ء شام ء رند آرام بہ کنت۔ آوتی اوتا ک ء شت۔ پش کپتیں ماہتیں مہمان۔ مارا
 ہوٹل ء زیر زمینی کابریا (CABARET) کہ آجاہ نیم تہار کتگ ات مارا برگ
 بوت۔ ایرانی ساز ء زیمیل ء ویشیں توارا ت۔ دراہیں چا گرد چہ وشبوانی بو ء معطرات۔
 میزانی سر ء وش رنگیں ”میزبان“ پہ منے دل ء وش کنگ ء نشنگ ات انت۔ ہر کس ء
 پہ وتی دل ء میل ء ورگ لڑ ء (MENU) چہ ورگ ء چرگ لوٹانینت۔ تو بزاں مارا
 واقعی شہنشاہی پزیرائی کنگ بوت۔

میر صاحب ء حکومت ء چہ شہنشاہ آریہ مہر ء چے کمک رس ایت من نزا ناں
 بلے ہنچو من ء معلوم بوت کہ واجہ بزنجو ء وتی بلوچستان ء برگ نہ بوت۔ ہنچو کہ واجہ
 کار ء دلی واہش ات۔ بلوچستان ء دگہ جوانیں تاریخی شہراں ابید وتی مات ء شہر
 پیردان سر باز ء بہ گندا ایت۔

استعمار ء من ء مراد ہے بوتگ کہ TRILLION ٹریلیں ڈولر ء اُردو جاہ ما
 بلوچستان ء تیاب گورا اڈکنیں، منے ہسا ہگیں دولت ایرادے مہ گریت کہ شما مارا
 بلاہانی دیپمان کن ات، ء دگہ مزنیں اڑے پاکستان ء جوڑ مہ بیت ء ماوتی دیم سیاہیں
 کاراں پہ کجھی بہ کن ایس ء ایران ء امریکہ وتی مقصد ء سوہین بوتوں۔

من ہم خلیج ء نندگ ء ہزارا ت آں۔ لوٹنگ ات وتی ملک مکران ء سرے بہ
 جناں ء اگاں جوانیں فرصت گیر اتک۔ یک کارے ہنگیج بہ کناں۔ من ء معلوم بوتگ

ات زاہدان ء یک مزنیں ہوٹلے بہائی انت۔ گوں چیزے شریکاں کہ من ء پیش
نہادے کتگ ات۔ آئی ء بگراں۔

من وتی عیال ہیئت سر باز کہ مئی پیرک بلوکانی شہر انت رسینت۔ منے
سیاد ء وارثاں پہ دیم روشنائی منے استقبال کت ء وتی جوانیں جاگہاں پہ ماخالی کت
انت۔ واجہ مولوی عبدالعزیز صاحب ء لوگ مارادیک بوت۔ پرچے واجہ مولوی
صاحب زاہدان ء جاہ مندات۔ ہیئت ء پارودمکران ء دل انت۔ اد ء زمین سرسبز ء
شاداب انت۔ کہن ء آپ شپ ء روج رمیبت۔ ہیئت ء ابویں خرما باز مشہور انت۔
ہنچو پ ء روت آپ بیت۔

من وتی چکاں خد ء میارکت ء دیم پہ ایرانشہر ء شت آں۔ اود ء دگہ لہتے
سیاد ء وارثاں ء وتی بے مٹیں دوست واجہ مہراب بلیدی ء گندوکے بہ کن آں۔ گڑا
رندامنی دیم گوں کنرک ء بہ بیت۔ اود ء وتی کستریں برات حاجی عبدالحق دامنی ء بہ
گنداں۔ واجکار اود ء خصوصی پیمانکارے۔

واجہ بلیدی ء گندوک ء رندمن لوٹ ات دومی سہب ء من چاہ بہار ء
کنرک ء برواں۔ آزمانگ ء سر باز ء راہ چہ کورایا، جادہ نیست ات نوکی دو سال
بوتگ ات کوہاں گوں بارود ء پرشت ء پرورش بیگیا تنت۔ وتی راہ پہ بمبور، اسیکہ،
ہیمان ء نیک شہر ء یا۔ وہدے من کنارک ء رست ات آں۔ شرکت مہک کہ شاہ ء
برات ء آئی ء داردستیانی کمپنی ات نوک نوک وتی کار بنگلج کتگ ات۔ شرکت مہک
ء ہوا پیمائی واکانی واستہ زیر زمینی میزائیلانی جاگہ ء بالی پٹ درست کنگ ء پیمان
دیگ بوتگ ات۔ دومی ٹوہیں امریکی شرکت BROWN & ROOT کہ بین
المسکلی کمپنی یے ات۔ آئی ء کار پہ دریائی واکانی واستا جاگہ ء پہ جنگلی آگبوٹ ء منوراں
ننگر جاہ اڈ کتگ ات تانکہ دریاء گرم ء شاہ ء امریکہ ء دست ڈڈ بہ بنت۔

سیمی شرکت ”ارک پیروز“ ات کہ زمینی واکانی واستہ اُردو جاہ اڈ بہ کنت ء
اے شرکت شاہ ء ذاتی زراں چے اڈ بوتگ ات۔

اے دراہیں شرکتاں وتی کارنوک نوک بنگیج کتگ ات ء چیزے اُور پائی
servey نظارتی شرکتاں ہم کار دیگ بوتگ کہ آواں بلوچستان ء کلیں تیاب گور ء
بچار انت ء نظارت بہ کن انت ء وتی رپورٹ ء گذارشاں بہ دئے انت کہ کجام کجام
جاہ پہ اے واکاں مناسب تر انت۔ تانکہ ہما جاگہ ء دولت دست بگریت۔

کنارک تیاب گور ء یک کنڈے ء ماہی گیر نشنگ انت ء کئے آکشر پُرم
ء تیاب ء مہلوک ء لوگ ات انت ء ماہی گیری کن انت۔ ء یک رندے اد ء
مردماں گوشگ بوت کہ شمارا چہ اد ء لڈینگ بیت ء دگہ جاگہ پہ شہادر نظر گرگ بوتگ۔
کنزک ء ”ایران بندر“ کہ کوہ ء سر ء انت۔ اُود ء مہلوک ء بازیں زمین یے
آباد کتگ ات۔ آواناں حکم دیگ بوت کہ شما جہلا ایر بیات، ء شمار ء پہ اے زمیناں
جوانیں رقم یے دیگ بیت۔ منی سنگت واجہ نور محمد ارا کہ آئی ء ہم بازیں زمین یے کوہ ء
سرایت پہ گلا یگ ء زورگ بوت۔ کہ ترا ایشی ء قیمت ء دئیں۔ شاہ ء حکومت ء خدا یا سر
ء چیرکت بلتے حکومت ء اسلامی ء ہم بیچارگیں واجہ دار ء چارگ نہ کت۔

دوشپ نندگ ء رند من پد ء ہمارا ہا ء ایران شہر ء سر بوت آل۔ من وتی اُرد
واجہ بلیدی ء لوگ ء ایرکت ء وت گوں وتی نا کو مولانا عبداللہ ایف بلوچ ایڈیٹر
”بلوچ آواز“ کراچی ڈمن ء شہراں سیاد گندی ء شت ایں۔ ڈمن مچکد گانی شہر
انت۔ شہراں تما میں کوہ ء دامن ء آباد انت ء اے شہر ء میانجی ء یک پراہیں کورے
رمیت۔ اڈلی شہر آباداں انت۔ یک شپے ما واجہ نور محمد دامن ء مہمان بوت ایں ء آئی ء
ڈگارانی سیل کت۔ دومی سہب ء ماشیبان ء شہر ء مان بوت ایں۔ اود ء منی واجہیں
نا کو قائم خان دامن ء گوں دست ء دروت بوت ایں۔ واجہ قائم خان دامن وتی

زمانگ ء تیر اندازی ء یک کلیں ایران ء چکاس ء کہ تہران ء سرجم بوتگ۔ واجکار
 اوئی نفر گچین کنگ بوتگ ء واجہ کار ء یک طلائئ جام یے انعام رستگ ء انوں ہما جام
 زاہدان ء ایرانت۔ شہر شیبان واجہ دامنی ء گوں وتی قوم دوستیں زہگاں واجہ حسین،
 واجہ مدد ء واجہ علم دامنی ء سرسبز کتگ۔

دگہ یک شہرے ڈمن ء کہ جادہ ء سر ء انت کوران سفلی انت۔ اود ء منے
 آریسپیں ء پاکیں واجہ، دانشور ء قوم دوست مولوی نظر محمد صاحب ء ہنکین انت۔ واجہ
 اسلامی حکومت ء شواری اسلامی ء اوئی چکاس ء چہ ایران شہر ء گچین کنگ بوتگ۔
 واجہیں مولوی یک درویش صفت انسانے۔ من واجہ ء دینی علم ء دریا گوش آں واجہ ء
 یک جوانیں وصفے ایش ات۔ بیگ یک عالم ء دین ء دپک نمائندہ ء مجلس ء کہ واجہ
 ات اگاں آئی ء حال رستیں فلاں شخص بلوچ تہران ء اتلگ ء فلاں جاگہ ء داشتگے۔
 پیسر ء کہ مہمان واجہ ء گندگ ء بنیت۔ واجہ وتی نہ وشیں پاد ء عصایا مہمان ء
 وش اہت ء شنگ۔ مروچاں نمائندہ ء گندگ ”زند آپ“ ء آرگ انت۔ واجہ تہران ء
 لوگ مہلوک ء لوگ بوتگ ء ہرچ پیس میں کارے مولوی صاحب ء گوشگ بوتگ بے
 دریغ مردم ء کاری کتگ۔

باز بر مجلس شواری اسلامی ء واجہ پہ بلوچستان ء جوانیں ء بامقصدیں تران
 کتگ ء بازیں گپانی کہ مولوی صاحب ء تب ء نہ کپتگ انت ایراد کپتگ۔
 مولوی صاحب ء نمائندگی دور ء دو سے براتی دوستانی گوں تہران ء ملاقات
 بوتگ ء مالوٹتگت کہ منے نوجوان طبقہ گوں منے ملایاں وش بہ بنت۔ ورناعلماء ء دین ء
 احترام ء بہ کن انت ء ملائی ورنایاناں کہ ہمایانی چک ء اولاد انت۔ بے دین ء دگہ
 سلیں لقب مہ دے انت ء گوں تفاقتی وتی قومی کاراں دیم ء بہ برانت۔ مولوی صاحب
 پہ دومی بر ء چکاس ء دلکشی نہ داشت ء دگہ واجکارانی موقع دات کہ گچین بہ بنت۔

یک واجکارے حمید ملازہی کہ ادارہ کشاورزی بمپورء کارمندے ات ء
 واجہ مولوی قمر الدین ء براتوات مہلوک ء گچین کت، واجکارء چشیں خدمتے پہ وتی
 قوم ء نہ کت کہ مہلوک آئی ء بہ ساڑیت بلئے ہمے ردء یک قوم دوستیں ورنایے
 واجکار کرم ڈگالی ہم ہے گچینی ء CANDIDTE نانینگ بوت بلئے قوم ء بدبختی بہ گوش
 واجکارء برات ہے روچاں یک ماشینی تصادمے ء شہید بوت۔ ء واجکارء پہ گچین ء
 وتی دست کشت۔ قوم اے غم ء ناگہانی ء آماج بوت ء مہلوک چہ اے قوم دوست ء
 خدمت ء چے زبہر بوت۔

واجہیں مولوی صاحب ء وہدے خبر کپت من شیبان ء اتکگاں۔ واجہ شپ ء
 وت مئے دیوان ء اتک ء مارا شرفدارے کت ء مارا پہ وتی شہر ء دعوت کرت۔ ڈمن
 ء شہر چارگ ء لائق انت۔ تو وقتے ماں شہر ء مان بے تئی خیال ء تووش قطاریں ء وش
 تائیں ملکانی باہوٹے۔ ملک ء ہالین بہ بیت ء شہر ڈمن تو بزاں جنّت ء شرفیں کور ء
 گور ءے کہ اود ء بینگ ء تاجگیں شیر یکجاہ رمبنت۔ ایران شہر ء اگاں تبد ء لوار انت
 بلئے ڈمن ء موسم بہار انت۔

کوران سفلی ء واجہ مولوی صاحب ء دولوگ انت۔ یکے کوہ ء سر ء ء دومی کوہ
 ء بُن ء۔ بلئے ماں کوہ ء سر ء لوگ ء مہمان ات انت۔ نیم روچ ء شپ ء مولوی صاحب
 ء دیوان گرم انت۔ دیوان ء ہر تیمیں دہقان، میر ء معتبر، کشاورز ء ملا کش پہ کش ء ء
 چیزے دانشجو مولوی صاحب ء دیوان ء براہ دار کتگ ات۔

دومی روچ ء ماچہ مولوی صاحب ء رخصت گپت ء پہ وتی بنجاہ ایران شہر ء شت ایں۔
 اود ء شیبان ء من واجہ قائم خان دامنی ء پہ وتی شناسنامہ ء گپ جنگ ات کہ
 لوٹاں من ء برسیت۔ من وتی چیزے عکس واجہ دامنی ء داتگ ات کہ ایشاں ڈمن ء
 پاسگاہ ء چے تائید بکنا بینی ء یک صورت جلسہ ء پہ من اڈ بہ کنت کہ آئی ء من ادارہ ء

اعمارء بدیاں کہ پہ من شناسنامہ جاری بہ کنت۔ اے دراہیں کار میر قائم خان دامنی ء وتی کستریں زہگ ء حوالہ کتگ ات کہ درست ءے بہ کنت ءے پہ اعمارء بدنت۔

ادارہ ء اعمارء اے دراہیں کا گد گوں عکساں دیگ بوت انت اعمارء کار مستر واجہ کردی ء دونامہ من ء دات یکے پہ شہر بانی ء ء دومی پہ ساواک ء شہر بانی ء نامہ ء منی دستائی دات بلتے ساواک ء نامہ ء بارہ ء گوشت ء۔ من وت راہ ءے دیاں۔ گوشتی تو پہ چار روج انتظار بہ کن اگاں من ء دوئیں اداریاں چے نامہ ء جواب مثبت رسیت گڑا من ترا شناسنامہ جاری کناں۔ گیشتریں دولتی ادارہ ساواک ء خفیہ پولیس ء نگرانی ء کار کن انت منی برنامہ ہمیش ات کہ من ء شناسنامہ بہ رس ایت۔ رند ء من وتی کار ء بنگیج کناں ء پہ زاهدان ء روگ ء چن ء لائچ باں۔

یک روچے منی نا کو واجہ عبد اللہ ایف بلوچ منی ہمراہ ات من لوٹنگت بنک ء ملی مرکزی کہ اود ء چیزو کے نقدی من ء است ات پہ وتی جیب خرچ ء در بکناں۔ واجہ مہراب بلیڈی ہے بینک ء کمک مدیر ات۔ کم ء دیر من واجہ بلیڈی ء گور ء نشت آں۔ چیزے رقم من کشیت ء چیک بک ء ہمود ء واجہ بلیڈی ء گور ء اشت۔ بلتے منی جیب ء کراچی حبیب بینک ء یک چیک بکے است ات کہ من لوٹنگت ات اگاں منی سودا زہدان ء بوت۔ من تواناں ہمود ء حوالہ والا یاں حبیب بینک ء چیک بدیاں۔ آموقع ء آواں چیک قبول کنگ منٹ۔

من ء آسانی رنگ ء سوٹے گور ء ات ء آئی ٹائی (TIE) یعنی کراوات ہم ہما رنگ نیگت۔ انچو من بینک ء چے دراتکاں منی نا کو عبد اللہ منی منتظرات۔ من دیست جادہ ء آسر ء یک لینڈرور جیب یے اوشتاگ ء دراج قدیں ورنایے جیب ء گور ء انت ہنچو منی نزیک ء اتک پیش سلام بوت۔

”بہ بخش ءے شما آقائی فردا است ء“ من گوشت آہو۔ من ہمانی ء زبان ء

گوشت ”بہ فرما“ گوشتی تئی گون ء ما کارداریں تو ماشین ء سوار بو۔ من نا کو گوشت
 منی انتظار ء بو من ایشانی گون ء روان ء برگرداں۔ چونایا یک اجنبی یے گون ء تہنا
 روگ عاقلی ء نہ انت بلے من وتی جوانی ء غرور ء ات آں۔ من ء ہج نہ مارایت ہے
 مردم ء من ء گشت کارے آستیں۔ اے وت جیب ء پشت ء نشت۔ دو کس دگے ہم
 آئی ء گور ء نشتگ ات آں۔ دُستی گون رانندہ ء چہار نفرات انت۔ من دیم ء ہندلی ء
 نشتاں۔ ایشانی جاگہ چہ بنک باز دور نہ ات۔ ہما خیابان ء کہ واجہ بلیدنی ء لوگ انت
 آئی ء سروناں ایشانی ادارہ ات۔ وہدے ایشاں مزنیں درے ء تہامان بوتوں۔
 نوں من زانت ایشاں ساواکی انت۔ من وت ء راپہ ہوش جم ء جوڑکت۔ من وتی دل ء
 گوشت کہ نوں تئی در آہگ آسان نہ انت۔

سہب ء یازدہ ء وقت ات۔ من ء ایشاں یک اوتا کے ء تہا بُرت کہ اود ء
 ہرچ پیمنیں لاسکی ء سامان ایرات انت۔ من احتجاج کرت کہ شما من ء گُجاء آؤرتگ۔
 ایشانی یک مسترے ء گوشت کہ اے ادارہ ساواک نیگنت۔ ماتر ادستگیر کتگ تو منی
 زندانی ء۔

ایشاں منی تپاس گرگ بناکت۔ منی گور ء آتک ڈائری، راہداری یک
 چیک بکے کہ کراچی حبیب بنک نیگت۔ یک قلمے ء چیزے نقدیں پول منی مال ء
 مڈی ات۔

ایشاں من ء جست کت تو اودے پرچے اتلگے۔ مارا حال رستگ کہ تو ضد
 مملکت ء شاہ ء ودریں ملاک منی خلاف کار ءے ء انوں پہ عراقی اسجنٹوں پول
 آؤرتگ ء منی گور ء ایشی ء ثبوت است۔

اودے منی نا کو ء دیست من دیرکت آہما ساعت ء بلیدنی گور ء روت ء منی
 برگ حال ء دنت۔ واجہ بلیدنی زانت کہ ایشاں ساواکی بوتگنت۔ بلیدنی گوشتیت

اے ادراہؓ کسی خبر نہ روت بلئے من چہ وتی نیمگؓ کوشش کنناں۔ واجہ بلیدیؓ نا کو عبد اللہ ڈمنؓ ؓ واجہ قائم خان دامنی دراہیں حالاں دنت کہ واجکارؓ ساواکؓ ؓ دستگیر کتگ۔ آبیچارگ ہامانؓ ؓ گوں وتی ماشینؓ ؓ پہ ایرانشہرؓ ؓ حرکت کنتؓ میرلمہمن بارکزہیؓ ؓ گورؓ کئیت۔ کہ واجکاراں گوں ساواکؓ ؓ ہمرکاب انتت۔ آئیؓ ؓ گوشت کہ ایشانی مستر آقائی فلک فرساز اہدانؓ ؓ انت وقتے کئیت من گپ کنناں۔ ایشاں واجہ بارکزہیؓ ؓ گیاں چے ایکیم بہ بنتؓ ؓ روائنت۔

منی ٹپگؓ ؓ رندا ایشاں نقدی پوللاں منؓ ؓ دینت باقی چیزاں وتی گورؓ ایرکن انت۔ جونؓ ؓ ماہ انت۔ ایرانشہر چوسندہؓ ؓ ڈرشکؓ ؓ لوار انت۔ انسانؓ ؓ ہر ساعت تن گریت بلئے اے ساواکیاں منؓ ؓ پٹے آپ ہم نہ دات۔ آیاں گوشے ترسناکیں گر کے دستگیر کتگ۔ ایشاں منؓ ؓ ہندیؓ ؓ ننگؓ ؓ اجازت داتؓ ؓ ساعتؓ ؓ رندا ایشاں وتی ٹپ ریکارڈ یعنی زبتؓ ؓ صدا جمؓ ؓ جوڑکت انتؓ ؓ منؓ ؓ جُستؓ ؓ حملہ بنا بوت۔

تو چوں ایرانؓ ؓ اتلگے؟ ؓ تئی آئیگؓ ؓ مقصد جی انت؟ من ہامانؓ ؓ پسو دات کہ من تربتؓ ؓ راہ پہ شمسیؓ پشینؓ ؓ مرزؓ چے وارد بوتگاںؓ ؓ منی گورؓ پہ یک ماہؓ ؓ راہداری است کہ تربتؓ ؓ ڈی سیؓ ؓ یعنی پہ شمئے زبانؓ ؓ فرماندارؓ ؓ داتگ کہ منی جا مگ ؓ پٹیؓ ؓ شاموتی گورؓ ایرکتگ۔ اے راہداری منیؓ ؓ منی عیالؓ ؓ نامؓ ؓ نبشتہ انت۔ دومی مقصد من لوٹینگ وتی اصل ملکؓ ؓ وارثاں بہ گنداں۔ دولت عراقؓ ؓ گوں ؓ تئی تعلق چتورانت؟ من پسودات منؓ ؓ ہج پیمیں وابستگی یے گوں عراقؓ ؓ حکومتؓ ؓ نیست۔ پد ؓ من گیشکت کہ اگاں شمئے گورؓ منی ارتباتؓ ؓ ثبوت است منؓ ؓ پیش بہ دارات۔ من ہر ہج پیمیں سزائے مستحق باں۔ منی دستگیر کنگؓ ؓ رندا ہما ساعتؓ ؓ ایشاں وتی رئیس کہ زاہدانؓ ؓ بوتگ تماس کپتگ۔ آئی یا شاں حکم داتگ منؓ ؓ بدار انت چمیشکا ساواک ؓ پولیسؓ ؓ پہ لحمی منؓ ؓ داشتگ ات۔ ایشاں وتی دلاں بازوشحال بوتگ انت کہ ما

یک ٹوہیں ماہیگی وتی شاب ء اڑینتگ۔

اھو بگش ادء تو کجام کجام مردمانی گون ء ملاقات کتگ؟ من پؔودات منی
ڈاڑی یعنی روزنامچے شمنے گورء انت منی تمائیں ملاقات ء نند ء پادء گون مہلوک نبشتہ
انت۔ شماوت بہ رسی بکن ات۔

دگہ بہ گش تو کجام ملکاں ترء گرد کتگ ء چیخوزبان توزانے۔ خلیج فارس ء توجاہ
مند بوتگنے کجام زبان ء گون ء تی ء ابستگی انت؟ زبان ء بارہ ء من پؔودات کہ من وتی
مادری زبان بلوچی ء ابید عربی، انگریزی ء اردوزاناں۔ فارسی زبان ء من سرپد نہ باں،
باقی خلیج ء ہج حز بے ء گون ء منی ارتبات نہ انت۔ پشت کپت ملکانی ترء گرد، مادراہیں
مشرق وسطی ء ملک دیستگ انت۔

مردمانی بارہ ء باز پرس ء او لی جُست کت کہ تو میرزا برکت، میر عیدی،
جمعہ بلوچ کہ شارجہ ء بوتگنت تی ہم بستگی چوننت؟

واجہ میرزا برکت ء بارہ ء من ہمیںچوزاناں کہ واجکار ء گون شاہ ء اردو ء مزنیں
جیڑھے کتگ۔ اے جنگ ء چوپ بندر ء جاشک ء کش ء پہنات ء بوتگ ء انوں
واجہا شارجہ ء سیاسی پناہ زرتگ ء گون وتی واجہا شارجہ ء سیاسی پناہ زرتگ ء گون وتی
اہل ء عمیال ء زندگی کنگ ء انت۔

دومی واجکار میر عبدی خان کہ دین محمد ء فرزند ء ارجمند انت۔ تیاب گورء
سردارے بوتگ ء کراچی ء منی پس ء گورء آئی گون حاجی کریم بخش سعیدی ء وانگ ء
بوتگ انت۔

سبھی واجکار جمعہ بلوچ کہ شمانام گپتگ پاکستان ء شہری یے منی ملاقات
دئی ء ابراہیم ہارون ء دکان ء بوتگ کہ اودء واجکار کارگرے بوتگ۔ ء انوں سیٹھ
ہارون ء بائیسکوپ شارجہ ء کارمستر انت۔

ایشانی روگ ء آہگ منی گورء است ات۔ منے رسم ء رواج ء مطابق ہر کس یکدگر ء لوگ ء روت ء آئی ء حال ء جست کنت۔ باقی دگے من ء ہج پیہیں تجارتی ء سیاسی ہم بستگی یے گوں واجکار نیست۔ شاتوان ات منی بارہ ء میر عبدی خان ء جست بہ کن ات کہ اتوں واجکار تہران ء شمنے مہمان انت شمارا پُورس ایت۔

دگے جستے ایشاں کت مارا معلوم انت کہ تو اودء یعنی خلیج ء۔ ”یک مجلہ“ بے عربی ء انگلیزی زبان ء چھاپ کتگ ء آئی ء نام شما ”مجلہ اعلانات الخلیج العربی“ نبشتہ کتگ۔ تمایں دنیا زانت ء تاریخ گواہنت کہ اے دمگ خلیج فارسی انت۔ چتور تو منطقہ ء خلیج العربی گوشے؟

منی مجلہ ء انگریزی نام THE GULF ADVERTISERS ڈی گلف ایڈورٹائزرز بوتگ۔ آئی ء تہا فقط خلیج نبشتہ بوتگ۔ بلئے اودء حکام خلیج فارس ء قبول نہ کن انت۔ اگاں یک نامہ یے تو بحرین ء خلیج فارس ء نام ء نبشتہ بہ کن ء۔ آنامہ پد ء گردینگ بیت۔ آداں چہ ”خلیج فارسی“ ء نام ء المرجک انت یعنی حساسیت دل ء انت۔ من مجبور بوتگوں خلیج العربی نام داتگ۔ ساواک ء کار منداں دیست کہ اے واجکار ہر جست ء پُورء بدون ترس ء لرز باز پُرس ء دیگ ء انت۔ ہے جستانی تہا وقت نیم روج بوت۔ ایشاں من ء ہے روتا ک ء یلدا ت ء پے وتی سبارگ ء شت انت۔

یک ساعتے ء رند ایشاں گوں نوکیں ENERGY طاقت ء وتی جست ہنگیج کت۔ یکے ء گرمی ء تبدء موسم دومی ایشانی جست ء پرس من ء راباز بدحال کتگ ات۔ من ایشاں گوشت کہ شامشے وتی سبارگ وارت من ء ادء شد کا یلدا تگ۔ اے چونیں مہمان نوازی یے۔ من پے توازہ در انینت۔ کم ء دیر ء رند یک سینڈ وچ یے گوں یک کوکو کولایے منی دیم ء ایر بیت۔ من ء گشگ بوت ”بہ فرما“ من شدیک ء ناراحت ہاں۔ سبارگ ء رند منی دل کمیں ڈو بوت کہ نوں من تواناں ایشانی پُورء دیاں۔

بہ گش تو کراچی پاکستان ء کئے کئے ء زانے کہ مئی خلاف کار ء انت ؟
یوسف نسکندی ء اکبر بار کزئی ء دگہ لہتے مردمانی لڑے ساوا کی باز پر سے گوارایت ء
وتی میز ء چیر ء چارگ ء ات ء نام گرانٹ۔

اہومن یوسف نسکندی ء زاناں کہ کراچی ء سبزی بازار ء واجکار ء دکا نے
است۔ دومی واجکار اکبر بار کزئی وتی پس ء پیمانکاری کاراں کمک کنگ ء انت۔ باقی
دگے مردمانی نام کہ تو گپتنگ من آوان زاناں۔ ساواک ء باز پُرس باز تزند بوت۔ ء وتی
دستی میز ء سر ء سک جت۔ تو اگاں راست راست نہ گوشے۔ مازانیں گوں ترا چے بیم بہ
کن ایں۔ ء وتی کار منداں چے یگی ء را حکمی دات ایشی ء فلاں اوتا ک ء بہ بر من ہمود ء
باقی جستانی کناں۔

ساواک ء سپاہی ء من ء یک اوتا کے ء برت کہ اود ء ایشاں مہلوک ء
ازیت کن انت۔ دیوال ء سر ء ازیت کنوکیں آلات درنجنگ ات انت۔ مثلاً ناخن
ء کشگ ء آلات، سر ء پونچگ ء ماشین۔ بازیں نمونہ ء شلاک، جدار ء چاریں نیمگ
ء روشنائی کہ ملزم ء چماں کور بہ کنت۔ و صدائے باز گشت ء چہمال ء گوانکو۔

یک کرسی یے ء سر ء من ء نادینگ بوت ء یک پُریں ساعتے ء رند یک
قومی ہیکل ء باز پُرس گوں سہ نفر ء تہا اتک انت۔ باز پُرس گوں من ء دیخی کت و وتی
سہریں چماں انگو آنکو آلاتانی چارگ ء رند کہ لوٹیت من ء بہ تُرسینی گوشتی راست بگوش
انوں ماترا آزاد کن ایں واگہ نہ ماترا راست گوشگ ء فرمائینیں۔

ساعت منی دست ء ات من دیست ساعت پنج بیگاہ بوتگ منی مہلوک
پشت سر ء پہ منی آزاتی ء جد ء جہد کنگ ء ات انت۔

یک ساوا کی سپاہی یے چہ ڈئی اوتا ک ء داخل بوت۔ و باز پُرس ء گوش ء
سک سُکی کت۔ آہامان ء چہ اوتا ک ء ڈن ء شت۔ دگے سپاہیاں چہ باز پُرس ء

رندر ہادگ بوت اَنت۔ من تہنا ہے اذیت دیو کیں اوتا ک ء نشت آں۔ گڈارند ء دو
 سپاھی اتک۔ من ء ڈن ء ءے بُرت وچہ اود ء منی چماناں سیاہیں دزمالے بستے و من ء
 ماشین ء سوارے کت۔ و ہدے منی چٹاں چہ سیاہیں دزمال ء پیچ کن اَنت تہ من
 ژاندارمری ء افسرانی دیم ء نشنگ ات آں۔ اود ء چے من ء ژاندارمری ء بندی خانہ ء
 بُرتے کہ اوتا ک ء کسے نیست ات۔

ساواک ء نفرانی روگ ء رند یک ژاندارمری ء افسرے منی گور ء اتک۔
 گوشتی من نام افغانی انت ء من اے جاگہ ء افسر اعلیٰ آں ء تو منی گور ء ساواک ء
 امانت ءے ء واجہ مہراب بلیدنی منی جوانیں سنگتے، تو چچ فکر مہ کن ء یہ آزادی تر ء گرد
 بہ کن ء تئی ورگ ء بند و بست خصوصی پیم ء واجہ فقیر محمد دامنی ء کتگ ء آئی یہ تو یک قالچہ
 ء چادر ء یک نپکا ہے ہم راہ داتگ کہ تو توانے وتی اوتا ک ء کار مرز بہ کن ءے۔ واجہ
 بلیدنی، واجہ دامنی ء واجہ عبداللہ گوں دگے تئی وارثاں پہ تئی گندگ ء منی اوتا ک ء
 نشنگ انت۔ دراہاں من ء دیست باز و شمال بوت انت ء من ء جسست کت کہ ترا
 ساواک ء اذیت نہ کتگ۔ من واجہ بلیدنی گوشت پہ من چہ منی اُرد ء جاگ شلوار راہ
 دے کہ من وتی گداں بدل کناں۔ سروان افغانی ء گوشت تو توانے منی گور ء حمام
 بکن ءے۔ ء وتی گداں بدل کنتے ترا ہر چ پیم ء اجازت انت بلتے و ہدیکہ ساواکی
 افسر بیانت تو وتی و اتاک ء برو۔ اد ء تو منی ذمہ واری ء است ءے۔

سہب ء سر ء ساواک ء یک افسرے منی اوتا ک ء اتک۔ گوشتی ماترا اد ء
 بندی کتگ ترا ایراد است ء یک کاگدے من ء پیشی داشت کہ ماتئی بندی ء اجازت
 نامہ چہ دادگاہ نظامی کرمان ء زرتگ ء تو توانے وتی ایراد نامہ ء نبشتہ بکن ءے۔ ماتئی
 ”پرواندہ“ ء تھا ایر کنیں۔ من وتی یک مکملیں ایراد نامہ یے نبشتہ کت۔ ء ساواک ء
 من وتی تمایں نقصانانی کہ من ء رستگ ء رسیت ذمہ وار کتگ ات۔

واجه بلیڈنی ء من ء گشت تئی برگ ء رند ایشاں ساعت دو ء منی لوگ ء
 اتکنت ء تئی جست کت اش کہ تئی گورء مہمان بوتگ ء مالوٹ این آئی ء ارداں پٹ
 ء لوٹ بہ کن این۔ من گشت واجکار ء یک چمدان ء منی گورء انت ء قفل ہم نہ
 انت۔ شتاوان ات آئی ء اردء بچارات۔ ایشاں تئی ارد چارتاں۔ چشیں چیزے
 ساواک ء دست نہ کپت کہ آوانی کارء بتیت۔ معذرت اش کت ء شت انت۔

ماتئی سفارش کتگ بلئے نون ایشاں گوشت منی دست ء نہ انت۔ زاہدان ء
 تہران ء حال رستگ۔ آوانی دست ء انت۔ چیزے روچ ء رند واجکار ء شاید زاہدان یا
 تہران بہ برانت۔ قائم خان دامنی ء کستریں زہگ منی گورء اتک کہ توتی گداں
 بدئے کہ من خشکشوئی ء بران۔ من گوشت منی ارداں یک سوٹے است ء یک
 سوٹے منی گورء انت۔ گوں دگے جاگ ء شلواراں درستاں لباسشوئی ء بہ بر
 بلکیناں ساواکیاں من ء چہ ادء دگے جاگہ یے برت۔

مردم ء سرء وقتے گردش کپ ایت ہر جاگہ ء چے کتیت۔ دومی روچ ء
 لباسشوئی ء دکان ء آس کپت ء منی گلکیں لباس آس ء ہر جان بوت انت ء من بے گد
 ء پچ۔ چیزے روچ ء رند ژانداری مری ء من ء دست بند جت ء سہب ء ساعت
 شش ء ژانداری ء دو افسرانی گون ء ما بس ء سوار بوتیں۔ ماشین رہادگ بوت۔
 ڈس ء کش ء لہتے مسافر سوار بوت انت آواں من ء دیست حیران بوت انت کہ پرچہ
 من ء دست بندی جنگ۔ افسراں گوشت مارا حکم دیگ بوتگ واجکار ء زاہدان ء بہ
 بریں۔ مافقط مامورایں۔

ماشین خاش ء شہر ء چہ گوشت ء کہنوک ء رست کہ اودء مسافر سبارگ
 ورانت ء وتی نماز ء کن انت۔ ماشین ء رانندہ آتک گوں افسرانی گوشت کہ ایشی ء
 دست بندی پچ کن ات۔ اے منی فامیل انت۔ ایشی ء ذمہ واری منی سرء انت ء بہ

سبارگ ء افسرانی دعوت کت۔ من نہ زانت کہ اے رانندہ سیادی ء منی ناکوز ہگ انت۔ ایشی ء ریستوران ء مالک ء گوشتگ کہ یک ترشتے پہ ما کباب بہ کن۔ واجکار خدا بخش جمشیر زئی ء مارا گوں افسراں یک جوانیں سبارگے دات ء افسرانی اعتمادے حاصل کت۔

واجه جمشیر زہی ء وتی کش ء من ء نندینت ء تمامیں راہ ء من ء دلبدی ء دات کہ من چہ اود ء مولوی عبدالعزیز صاحب ء گور ء رواں۔ مولوی صاحب ایشانی مستر سرہنگ رضوانی ء زانت۔ تو پچ فکر مہ کن ء اگاں ترادگے چیزے لازم بیت من ء بہ گش۔ من گشت مولوی عبدالعزیز صاحب ء وسرک زہگ واجہ ولی محمد فاروقی ء منی گور ء راہ بدے۔

زاہدان ء رسگ ء رند من ء سرہنگ رضوانی ء گور ء پیش دارگ بوت ء گڑا رند ء من ء یک اوتا کے ء برگ بوت۔

اود ء یک فرشے ء دگہ پچ چیز نیست ات۔ داخل ء اوتا کہ ء یک دریگے پچ ات۔

منی واستہ چہ ریستوران ء شام آرگ بوت۔ شام چلو کباب ء ماست ء یک رکابی یے سلادات انت۔ شام ورگ ء ساعتے رند من ء دگے یک اوتا کے ء بُرتے اود ء لہتے کا گد یک صدا بند ء بازیں قلمے ایرات۔

اوہلی جست زاہدان ء باز پرس ء کت۔ تئی کا ملیں نام۔ کار ء نشانی اد ء ء پاکستان ء۔ یک کا گدے من ء داتی کہ تمامیں تفصیل ء نبشتہ بکناں۔ دگے جستے تئی آئیگے مقصد ء گوں کئے ء گند ء نند کتگ۔ دریں ملک ء چے کار کتگ ء تئی کار ء نوعیت چے بوتگ۔

باز پرس پراہ شانگلیں مردے ات تقریباً (۸۰) سال ء عمرے بوتگ

ات۔ سرء مودد راہیں اسپیت ات انت۔ ریش ء بروت صافات انت۔ ایشی ء
 طیلی فون ئے آتک۔ باز پرس نیم ساعت ء رند آتک ء گوشتی تو ہرچ گپ ء پسوء
 دئے راست راست بدئے۔ تو شربزاں می گورء تی تمایں کوائف است۔ تو وتی
 گیاں راست بہ جن۔

باز پرس ء یک فائلے وتی میزء چہ درکت ء وانگ بناکت ء گوشتی تو
 بغداد، بصرہ، بحرین ء دیئی ء بوتگ ئے۔ تو عربی، انگریزی ء اردو زبان ء سک وار
 دئے ء بلوچی تئی وتی مادری زبان انت۔ البت فارسی ء تو زیات واردئے۔ ۱۹۵۱ء
 پاکستان ء تو ورلڈ بلوچ آرگنائزیشن ء جنرل سکریٹری بوتگ ئے ء یک ہفتہ وار اخبار
 ”بلوچ آواز“ ء۔۔۔۔۔

مئے بی ایڈی سفر

صادق مراد

من ستمبر 1994ء ایس ایس ٹی ٹیچر بستا زورگ بوت آل۔ من میرٹ
 ۽ نیتنگ ات آل۔ اے سیاسی بہرتی نئے ات بزاں منی ڈاکٹر مالک ۽ پارٹی ۽ گوں
 سیادی است انت ۽ ڈاکٹر مالک وانگ ۽ زانگ ۽ وزیر ات ۽ ہمے سال ۽ مابازیں
 سیاسی ٹیچر بہرتی بوتیں ناں مارا انٹرویو گرگ بوت ناں اے چارگ بوت کہ ایشانی تہ ۽
 اے بود ۽ سنج است اے زمہ واری ۽ یاوانینگ نئے۔ بلے سیاسی بہرتیانی تہ ۽ میرٹ
 مدام پادمال بیت۔ اے دور ۽ سک باز ایس ایس ٹی بہرتی کنگ بوت کہ تمپ ۽
 چے من ۽ لیاقت ہوت بہرتی بوت انت ۽ منے ڈیوٹی وتی بیتگ ہائی اسکول تمپ ۽
 بوت۔ وہد گوزاں بوت ۽ من جہد کت کہ من ٹریننگ ۽ واستہ بی ایڈ بزوراں پر چا کہ
 مارا دو سال کبل بوتگ ات۔ اے تک ۽ مابازیں درخواست ۽ ذر بندی نئے کت
 بلے ہچ پسو مارا نہ رس ات۔ یک روچے منے اسکول ۽ ایجوکیشن ۽ ڈپٹی ڈائریکٹر ۽ دگہ
 لہتیں منسب دار پتر ۽ تاب ۽ اتک انت کہ من ۽ نام یاد نہ انت کہ کئے کئے اتنت۔
 ماگشت کہ مابازیں درخواست ۽ ارز ۽ گزار کتگ پہ بی ایڈ ۽ بلے منے نام نیا ہگ ۽
 انت منے درخواستاں ہچ دلگوش دیگ نہ بوہگ ۽ انت۔ آہاں منی ۽ لیاقت ۽ نام
 ڈائری ۽ نوٹ کت انت۔ لہتیں مدت ۽ رند بزاں 1999ء منی ۽ لیاقت ۽ نام ۽ دگہ
 سنگت نئے نور دازنی ۽ نام کہ آپھل آباد ۽ ایس ایس ٹی ات، نام لسٹ ۽ ہوار ات کہ

مارا زرتگ ات ے پہ بی ایڈے۔ نوں پہ روگ ے واسٹہ ماچن ے لائچ کت ے سرگپتیں۔
 لیاقت ے گشت کہ تو ے نور برو ات منی کا گداں برات گوں ے منی داخلہ ے بکنا نینیت من
 رندا کایاں۔ من ے نور 14 مارچ 1999 ے دیم پہ کوٹہ ے شتیں ے اے سپر ے ماسک ہزاب
 بوتیں سرجمیں راہاں بس حراب بو ان ات ے پدا انچیں جاگہاں کہ اودانہ نان پہ ورگ ے
 ننگہ آپ، شپ ے روچ ے ے سپر ے رندو ہدے شپ ے بزاں سہب ے چارنج ے ماپہ ہزار
 بزگی سر بوتیں کوٹہ ے مارکشہ یے گپت ہرچ ہوٹل ے کہ ماشتیں مارا گشتے جاگہ
 نیست۔ رکشہ والہ ے مارا گشت کہ من ے سنگتے است ہوٹل ے کار ے انت ہوٹل ے ریٹ
 کموگران انت بلے یکیں روچ ے برداشت کن ات۔ ماگشت شر۔ رکشہ والہ ے مارا
 ہمودا برت کہ ہوٹل ے نام لاہور ہوٹل ات۔ اے ہوٹل والہ ے اول گشت جاگہ نیست
 رکشہ والہ ے منت زاری ے رند مارا کمرہ ے ذاتی کہ ماسک ژند ے پند اتنت زوت
 واب کپتیں۔ ماہر دوکاں سیٹلاٹ ٹاؤن نہ دیستگ ات، ایگروٹک اینڈ ایجوکیشنل
 کالج نہ دیستگ ات کہ ہمودا مارا داخلہ زورگی ات۔ سہب ے گیش ے گیوار ے رند مارکشہ
 ے گپت ے کالج درگپت۔ ما کالج ے سر بوتیں رجسٹرار ے کارگس ے شتیں لہتیں گوادر ے
 جیونی ے سنگتاں داخلہ زرتگ ے روگ ے ات انت مئے گوں ایشاں سلام ے دعابوت
 ایشاں مارا گشت کہ ما اوں داخلہ زورگ ے اتلگیں ایشاں مئے رہشونی کت مارا
 پارمے پچ گپت دات ے مارا گشت ے پیسیاں برو ات بینک ے جمع کن ات کہ وہد
 نیست بینک بند بنت شاموتی ڈاکو منٹساں مارا ابدی نیت ماشمے پارماں پرنیں اے
 سنگتاں مئے کاگذرت انت ما بینک ے زرانی جمع کنگ ے شتیں۔ بلے لیاقت ے پارم
 ے نہ زرت انت کہ جندے گوں نہ انت چونہ بیت ماگشت سر پیدا کیں انت
 گشت ے بوگ لازمی انت ما باز منت ے زاری کت گشت ے من ے پہل کن
 ات اصول نہ انت۔ آئی ے اصول ے نام گپت گڈامالا چار بوتیں پچ نہ گشت۔ بلے اے

گپ ما اوں زانت کہ اصول پہ پرشگ ء پاکستان ء دیر نہ جنت۔ من لیاقت ء فون کت ء حال دات کہ تئی داخلہ مئے گوماں نہ بوتگ تئی جند ء لوٹ ایت۔ آئی ء گشت منی ڈاکو منٹساں ڈاکٹر مشاق ہمود ء انت ہمائی ء بدے ات۔ من دات انت ء پدا من ء مشاق ء گشت لیاقت ء پارم من جم کتگ انت بزاں آئی ء داخلہ بوتگ من گشت پاکستان زندہ باد کالج ء اولی اصول ات کہ پرشت۔ کالج ء نوٹس بورڈ ء نوٹس جنگ ات کہ کلاس ۱۵ مارچ ء بندات بنت۔ ماچہ ہوٹل ء دراتکیں بلوچستان یونیورسٹی ء شتاں کہ ہمود امنی ء نور ء برات وانگ ء ات انت۔ ہمیشانی پادوماں کپتیں۔ کالج ء کلاس بندات بوت انت۔ ایشانی تہا مئے گہنہیں کلاس فیلو ء پجاروک اوں گون اتنت۔

چو کہ کلاتک ء حامد اختر۔ سعید۔ شوکت۔ بہرام۔ سلیم۔ نور انور عظیم ء دگے سینینیریں سنگت گون اتنت چو کہ ماما مجید بشیر بالیچائی کہ آ کالج ء دور ء چہ ماسینینیر بوتگ انت ء کچج ء بی ایس او ء منصب دار ء نامداریں مردے بوتگ۔ ہاسٹل ء کمرہ ماراللاٹ بوت سیٹلائٹ ٹاؤن ء کالج ء نزیک ء نور ء ٹر بندر ء سنگت نے رومیٹ بوت انت۔ من بشیر بالیچائی ء لیاقت رومیٹ بوت انت۔ ہاسٹل ء برے آپ ء جیڑہ ات ء برے بجلی ء اے جیڑہانی گیش ء گیوار ء واستہ ہاسٹل ء سنگتوں کمیٹی نے ٹہینت۔ دشت ء لہتے سنگت ہم گون اتنت۔ واجہ کہدہ غلام نبی ء نبی بخش، اللہ بخش، ملا فدا، جیونی ء سنگت انورورجیم کوسہری، نلینٹ ء سنگت اللہ بخش ء الہی بخش، ہاسٹل ء کالج ء اے چاگرد ء مارا وتی تربت ء کالج ء ہاسٹل ء زندگی ء یات پرینت۔ شپانی تہاری ء دیوان ء مجلس، چاہ واری مئے برجاہ انت۔ نون کالج ء مئے کلاس بندات انت بازیں چیزے مئے واستہ نوک ات انت ء ما ایشاں در برگ ء جہد کت۔ بازیں استادانی و شیں رو ء تب ء آیانی Teaching Method وانینگ ء وڑ ء پیم ء ما باز در برت۔ بلے لہتے تعصمی ایں

استاداں استات۔ خاص پرنسپل ۽ جنرل حاجی شفیق سیابیں لونڈ سرین ۽ ات دپ ۽
دیم ۽ انچودل ۽ ہم ہے وڑ ات۔ بزاں زاہرے باتن ۽ یک ات انت۔ دومی
وانیس پرنسپل گلزار ہم انچیں شوم ۽ ات تعصبی ایں استاد ۽ ات کے مارا جائزہ
رہنمائی وانینگ ۽ ات۔ ہمک ماہ حاضریانی پرنسپل نوٹس بورڈ ۽ جنگ بوت انت۔ من
حیران بوت انت کہ کلاس بنداتی ۽ گوں من ہما و ہد ۽ داں کلاس گرگ ۽ آں ۽ اپریل ۽
ماہ ۽ حاضری جنگ انت۔ منی ۽ چیزے بچکانی نام غیر حاضریں بچکانی لڈ ۽ ہوار انت ۽
منی نام درکنگ بوتگ ات۔ منی ہمائی ۽ منے کچ ۽ دراہیں سنگت حیران انت اے
چتور؟ مناں بچکاں گشت حاضری ۽ انچارج وانیس پرنسپل انت تو برو آئی ۽ رابطہ بکن۔
من سٹاں گلزار ۽ گور گلزار ۽ گشت پدا داخلہ بزور بزاں Re-admission بکن۔
من ۽ دگے پھٹان ۽ کے آئی ۽ نام اوں غیر حاضریں لڈ ۽ ہوار ات کہ آئی ۽ نام مناں
یات نہ انت، رول نمبر ۽ 100 ات اے ماہے حاضری منی مپت خداشت انت
من لاچار پدا داخلہ زرت، کالج ۽ بچکاں یونین ۽ جوڈ کت یونین ۽ ہر و ہد ۽ گوں
پرنسپل ۽ برے وڑ وڑیں جیڑ بانی سراگپ ۽ تران کت بلے پرنسپل ۽ بچک ڈیل کت نہ
گتاں گوں بے کماری ۽ گشتے گوں من شے ہچ وڑیں جیڑہ ٹھینگ نہ بیت چواوں نہ
گشتے کہ شمرن شے جیڑہاں دیما براں۔ کالج ۽ تہا شمریں استادواں است انت کے
برے برے منے ہاسٹل ۽ منے چارگ ۽ حال ۽ گرگ ۽ اتنگ انت۔ خاص حمید اللہ
صاحب کے آئی ۽ مارا تعلیمی فلسفہ وانینگ ۽ مرو حسن آرزو شاعر تبیں مردے ات آئی ۽
مارا تعلیمی نفسیات وانینگ ات۔ حمید اللہ قیصرانی کہ مارا آئی ۽ نظم و نسق مدرسہ ۽
وانینگ۔ مطالعہ پاکستان ۽ لیکچرار ۽ بوتگ کہ ہر روچ کلاس ۽ اتنگ ”کل پڑھاؤں
گا“ تیوگیں سال ۽ مارا بس ہے گشتگ ۽ کہ سبقی منصوبہ lesson plan چوں
جوڑ کن انت۔ آکٹر لونڈ سرے ۽ رنگ درو شم ۽ فوجی ۽ وڈ ات ہر و ہد ۽ کلاس ۽ وتی

توسیپ ۽ کتک۔ نام الیاس بوتگ بلے بچکاں نام مستری الیاس کتگ ات ۽ جنکاں
مرچک نام بستگ ات۔ حبیب اللہ درانی سکین کم جبرین ۽ ات، سکین زانت
کاریں استاد ۽ ات، آئی ۽ Teaching Method وانینگ ۽ وڑ ۽ پیم سک و ش
بوتگ کہ آئی ۽ مارا، استاد، اسکول اور معاشرہ وانینگ۔ نوں اگست آہگی ات۔
اگست ۽ Teaching Practice بندات بوت ات۔ گوستگیں کالج ۽ سنگتاں
مئے سنگت سوج دات ات کہ ٹیچنگ پریکٹسانی نمبر ہے استاد دینت، ایشاں داد ۽
سوگات بدیت۔ وہدے ٹیچنگ پریکٹس بندات بوت ات، داد ۽ سوگات ۽ آرکائی
بندات بوت، ناہ، پوڈری صابن، کمبل وڑ وڑیں چیز بلے اے ہما مردماں کت ات
بزاں دات ات کے آیاں وتی سرا برسہ نیست ات۔ ٹیچنگ پریکٹس یک عزابے
ات، تیوگیں شب ۽ بند lesson plan جوڑ کن چارٹ جوڑ کن ہر یک ۽
دسگٹ ات گوں وتی ہے کاراں۔ سہب ۽ اسکول ۽ برو بانیں۔ منی سر کوٹ ۽ حراب
تریں اسکول سنڈیمن ہائی اسکول ۽ کپت۔ بلائیں لاگیں نو در بر اتنت ہر یکی ۽ ریش
گوازے گوازے بوت ات طالب کم ۽ گیش جنگولیں طالبانانی وڑ ات ات کہ
گیشتر پھٹان ات ات۔ اسکول ۽ ڈسپلن ۽ نام ۽ نشان نیست ات ہیڈ ماسٹر دگہ
نمونے ات سلطان راہی ۽ وڑیں دراجیں پشک ۽ دست ۽ بلائیں آسنی منگلیک ۽
وڑیں چیزے ۽ دراج ۽ سیاہیں چادر ۽ گٹ ۽ لونجان گشے پنجابی فلم ۽ ولن ۽ ات۔ ہے
وڑ ۽ پی ٹی آئی ۽ کلا کلو کلاہ ۽ سرا بچکاں مات ۽ گہاری زاہ ۽ بد ۽ مان بستگ ات۔ مردم
حیران ات کہ اے اسکولے یابد ماشانی بنج ۽ ات۔ بلائیں طالبان گوں ریشاں
کلکڑ بوہگ ۽ گندگ ۽ من حیران اتنت۔ پوتی یکیں ماہ گوں اے اسکول ۽ من چتور
گوازینت اے جتا یک کہہ ۽۔ ٹیچنگ پریکٹسانی ہلاسی بوہگ ۽ روج ۽ بچکاں
سک وشی درشان کت کہ شب ۽ مارا کار پر نیست مایکے دومی ۽ کمرہ ۽ شت کنیں

دیوانِ مجلس گت کنیں۔ سچے شپے وشیء مائی۔ وی حالء دیوانے جم کت شعر
 ء شاعری وش کند۔ نبی بخش کنچہتی والا کہ شاعرء آئی ء اشارہ ء بی ایڈ بزاں وتی
 سرگزشت نظم نے ء دروشمء وشیں وڑے ء نبشتہ کتگ ات ء دیوان ء ونت ء واہ
 گپت۔ نوں آل پاکستان ٹور بندات بوت انت کہ من ٹور ء روگ ء بدل ء لوگ ء
 شتاں نور دازنی شت گوں ٹورء۔ پدامنے چکاس دسمبر ء سردی ء بوت انت، حال ء تھا
 فوجیانی نگرانی ء مئے چکاس بوت انت کہ اکتوبر ء مشرف ء نواز شریف ء حکومت
 بلاسی کت ء وت ملک ء سیاہ ء اسپیت ء مالک بوت۔ تعلیم ء تھا اوں فوجی مداخلت
 بزاں چکاس ہمیشانی نگرانی ء بوت انت ء مئے بی ایڈ ء سفر ہماں بلاسی بوت بلے
 تربت ء کالج ء باسٹل لائف ء وڑا ایگروٹک اینڈ ایجوکیشن کالج ء بی ایڈ ء دور ء باسٹل ہم
 مئے زندگی ء یک بہرے کہ ایشی ء بات مئے دل ء دائم مان ایت ء اے سفر ء یات
 است بیت۔

مکران ۽ تر ۽ تاب

جی۔ آر۔ شاری

یک سار تیں بیگا ہے ۽ من چو مدامی وڑا گوں وتی امروز ۽ دز گٹیاں گلائیش
 اتاں کہ انا گہ ۽ منی ہم مکتبیں دوست میر فضل اتک ۽ من ۽ جُستے کُت، حسرت جان تو
 سہی ۽ کہ ما پونشی زانشی تر ۽ تابے (اسٹڈی ٹور) ۽ روگ ۽ آں من اشتاپ اشتاپ ۽
 جُست کُت کہ اسلام آباد؟؟؟ آئی ۽ پہ پہر گشت نا واجہ۔۔ کچ مکران ۽۔ من گشت کچ
 ۽ چے اُست بید چہ مید ۽ مائی ۽، گواچن ۽ من کچ ۽ روگ ۽ گوں سنگتاں تپاک نہ
 کُت۔ سنگتاں بلے منی گپ نہ من ات ۽ کڈن اش کُت کہ اگاں رواں گڈا کچ ۽
 رواں، گڈسرا من سنگتانی واہگ ۽ دیم ۽ وتی تپنگ چگل داتاں۔

منے سپر ۽ روچ اتک ۽ سر ۽ اوشتا، مادر ہیں سنگت ساڑی ات آں۔ آیک
 وش ۽ ساچانیں روچے ات، ماوتی سپر بندات کُت، منے اولی منزل بیسیمگ ات،
 بیسیمگ ۽ انچو گُشنے بہشت گونگیں گواتے کشگ ۽ ات، سارت سارت ۽ لہم لہم ۽۔
 سنگتاں ادا نان وارت ۽ مسیت ۽ نماز اش ہم کُت پدا ما دیم پہ او تھل شریف ۽
 ربادگ بوت آں۔ سپر سک دراج ات پمشکہ لہتیں تچک بوت، لہتیں سنگت گوں
 ممتاز ارمان ۽ عطاء نصیر ۽ وش گپیاں مشکول ات، لہتیں بلوچستان ۽ سرگیں کوہ ۽
 سزیریں کوچگانی ندرگ ۽ کنگ ۽ ات، ہے وڑا یک جا ہے استاد اقبال ۽ بس
 داشت، من جست کُت کہ استاد اے کجام جاہ انت۔ آئی ۽ درائنت کہ اے نال

انت، نال ۽ پدو ڈھ کئیت۔ بازیں سنگتائ گشت کہ شپ ۽ بیلہ ۽ داراں ۽ سہب ۽
اوٹھل ۽ رواں بلے میرین شاہدر برجاہ اوٹھل ۽ سنگت پہ بلے چاڑی اوٹھل ۽ مزن
دگ ۽ سرامتے ودار ۽ ات آں۔ پمیشہ مادیم پہ اوٹھل ۽ رها دگ بوت آں۔ وہدے ما
اوٹھل ۽ رست آں، اوٹھل شاہدر برجاہ ۽ خاران ۽ وانوکیں سک باز گل بوت آں ۽ مارا
وتی ہاسٹل ۽ بُرت اش، آشپ پہ آگہی روچ بوت، سنگتانی دیوان ۽ وشگپیاں ہج سماء نہ
بوت کہ شپ کدی روچ بوتگ۔ منے اوٹھل ۽ سنگتانی تہ ۽ نثار صباء، مطلب از لان،
غفران شاہ (شاہ جی)، محمد حسین حسنی، شعیب ملنگزئی، جہانگیر (شیرو)، اعجاز
(ڈون) ۽ ہزمت ہج شموشگ نہ بیت۔ اوٹھل شاہدر برجاہ، موزانی باگ ۽ اوٹھل ۽
بازار ۽ تر ۽ تاب ۽ رند مادیم پہ اور ماڑہ ۽ رها دگ بوت آں۔ اور ماڑہ ۽ ہج وڑیں
در برجاہ (کالج) نیست ات پمشکہ ماوتی واجہیں استاد شکور زاہد ۽ یک سیالے ۽
لوگ ۽ داشت، اودا منے نند ۽ نیاد گوں بلوچی زبان ۽ نامداریں شاعر ۽ آزما نکار واجہ
غوث بہار، سلیم بزرگ، نسیم اکرم ۽ دگہ بازیں شائر ۽ گشند ہاں بوت۔ ما کوہ ۽ سرا
بینظیر پوانٹ ۽ نیول بیس ۽ تر ۽ تاب ہم کت۔ اور ماڑہ ۽ مردم سکیں دل پہک ۽
مہاندار انت، چہ آبانی مہر ۽ مہاندار ی ۽ ہے پدر بوت کہ بلوچانی دود ۽ ربیدگ
انگت ۽ زندگ انت۔ یک سارتیں سہسی ۽ من ۽ ہمسبلیں یلان بلوچ ڈن ۽ اوشتوک
ات انت کہ انا گاء یک مردے منے کرا اتک ۽ چہ دروت ۽ درہبات ۽ رند پہ بچکند
گشت نئے گومن بیات گوں بلے مانہ شتاں گوں۔ اے آبانی مہر ۽ یک درورے۔
چہ اور ماڑہ ۽ رند ما یک انچیں دمگے ۽ شت آں کہ نہ ایوک ۽ منی بلکیں درسیں
سنگتانی یک بلاہیں واگے ات۔ پسنی، لبرانک ۽ پڑ ۽ ماں بلوچستان ۽ یک جتائیں
ارزشتے داریت۔ ما بیگاہ ۽ پسنی ۽ سر بوت آں، وگ ۽ بند ۽ بست نہ بوتگ ات
پمشکہ ماتیاریں ماہیگ گپت ۽ وتی شام اڈات۔ شپ ۽ گوں ساز ۽ زمیل ۽ دل

بریں تو ارے ما انچو مارات کہ ماسیری دیوان ء مرا گشے ء اتنگ آں۔ مئے لہتیں سنگت
 ء پہ چاپ ء وتی لانک بست ء پاد آتک آں بلے یک مرد مے ء گشت کہ اے سیری
 دیوانے نئے بلکیں چوگان نئے۔ ماہبکہ بوت آں کہ اے چوگان چے نئے؟ مرد ء
 مارا سر پدی دات کہ چوگان زگریانی عبادت ء بہرے۔ سہب ء وہدیکہ من ء فدا
 گریب پہ ناہاری ء گرگ ء دیم پہ بازار ء شت آں، گڈاچہ مئے دیم ء یک کلنڈیں
 پر پٹے گوست۔ من فدا ء جست کت کہ اے مرد تو بچا آورت؟۔ آئی ء گشت نا،
 یار منی خیال ء اے منیر مومن انت۔ آئی ء گشت تو چوں زان نئے، من گشت، کلاہے
 دُرس بیت۔ نیمروچ ء ما استاد گلاب جمعہ ء ساز ء زمیلی کلب ء شت آں، اودا گوں
 استاد ء آئی ء ہیل گراں مئے نند ء نیاد بوت۔ بلوچی زبان ء کوہیں کلات، نامداریں
 شائر ء از مکار واجہ انور صاحب خان، میر عمر میر، زبیر مختار، اکرم صاحب خان، بہار علی
 گوہر، کسانسالیں شہک نور (نمیر انیں استاد نور خان بزنجو ء بیچ) ء ہواروش الہانیں
 گشندہ شوکت سفر، سلیم امین، لعل جان ء دگہ بازیں گشند ہاں مئے نند ء نیاد بوت کہ
 آہاں گوں وتی ازم ء شتر اں مئے بے تاہیریں زرد ء وشنود کت۔ چہ پسنی ء شائر ء
 کواسانی لبزانکی چست ء ایراں ماہے مارات کہ بلوچی زبان چہ سرکار ء ڈالچاریاں
 ابید ہم زندگ ء ابدمان انت۔ اے بلوچ راج ء وتی یک زندگیں راجی ء جہت ء
 زندگ بوہگ ء مستریں گواچنی انت۔ ہے وڑا پسنی ء سہی روچ ء لہتیں سنگت جڑی ء
 زیارت ء مستانی ریک ء ستیل ء ندرہ ء شت۔

پہ من منی جڑی منی زریں بہشت انت

پہ تو گشے دوزہ تئی عرفات ء مدینہ

(قاضی)

لہتیں سنگت گوں من پہ واجہ مبارک قاضی ء ایدگہ لبزانکی بالادانی دیدار ء حاتر ء

درکپت بلے مئے تالہء واجہ مبارک قاضی اودا ساڑی نہ ات۔ گڈ اما یک وانگ
 جاہے ء ترء تاب کُت کہ اودے کارمستر سکین زبان دوست ء علم دوستیں مردے ات
 واجہ ء نام محمد جان ات، وانگجاہ ء تہ ء وانگ ء زانگ ء شریں ساچے ات۔ نیمروچ ء
 وش الہانیں گشندہ واجہ سلیم امین ء پہ مانان کتک ات، نان ء پد ما واجہ ء ہمرائی ء
 نمیرانیں استاد نورخان بہر نجو ء مانش ء سرء شُت آں، اودا ما پہ استاد ء چاہ آسودگی ء دعا
 لوٹ ات۔

مئے درسیں سنگتانی اے اولی سپر ات کہ ما بلوچستان چہ نزدیک ء دیست ء آئی ء
 مہلونک ء درتہ پُچی ء بزرگی گواچنی ء مار ات۔ اے ہم گواچن نے کہ مئے سرڈگار چہ
 مادن ء مڈیاں پُر انت، مئے ڈیہہ میر ء ازگار انت بلے مئے مکار ء ٹگلیں راہشون
 گوں مئے مہلونک ء دل پہک نہ انت۔

ما و ہدے گوادر ء شُت آں اودے دربرجاہ (ڈگری کالج) ء آپ پہ ورگ ء
 نیست ات پمشکہ ما یک فٹبال کلبے ء اڈکُت، بلوچ فٹبال کلب باتیل ء کوہ ء دیم
 پہ دیم ء ات۔ رسانک درء حالتا کانی تہ ء گوادر ء دیمروئی ء حال پہ نام ات انت۔

گوادر ء مئے بلاہیں واگے پیلو بوت، ابید ایشی ء بگندے مئے ترء تاب اشکند
 بوتگ ات۔ مارا بلوچی زبان ء گشند ہانی راستیں دیدگ واجہ عارف بلوچ ء گوں
 نیادے ء موہ رس ات۔ آئی گوں وتی شیرکنیں توار ء مئے ارواہ وشنود کُت۔ اے
 دیوان ء بلبل تواریں خیرجان باقرمی ہم ساڑی ات۔

پی۔ سی ہوٹل ء باتیل ء پکنک ء سنگتاں بازیں یا تگاری اکس کش ات۔ گوادر
 ء دگہ بد بہتی نے ایش انت کہ اے مردمانی تہ ء بلوچی دود ء ریدگ نہ گواہیت ء
 نیکہ مہمان جلی ء جزبگ نے۔ پوشاک اش ہم چو بلوچاں نہ انت۔ اے وڑیں جاور
 حالاتانی تہ ء من ء شہزانتیں سید ء اے شعر سگ گیر اتک کہ،

شال پیسر سگار ۽ ار جان ات
دیناں بے سیتیں گنجیں گوادر شت

گوادر ۽ پنج روج اڈ کنگ ۽ پد ما واجہیں استاد پروفیسر بلوچ خان ۽ ہمراہی ۽
جیونی ۽ شت انت۔ جیونی سرجمیں دگنیا ۽ پوتی بے مٹیں روج برکت (Sun
Set) ۽ ۽ وش ۽ لہمیں کوش ۽ نامدار انت۔ ماروج برکت ۽ ندرگ کت۔ بلوچی
زبان ۽ نامداریں شائر واجہ جی۔ آر۔ ملاء دیوان مئے زند ۽ یا نگاریں ساہتے ات،
واجہ ۽ شیرکنیں گپ ۽ سوج ۽ پنت گوشدارگ کرز انت۔

جیونی ۽ پد مادیم گوں تربت ۽ دات۔ دشت کنجستی ۽ مانامداریں ندرکار ۽ بلوچی
اکیڈمی ۽ گوستگیں کارمستر واجہ جان محمد دشتی (شے رگام) ۽ اوتاک ۽ شت انت۔ ما
واجہ دشتی ۽ کتابجاہ سنیل کت۔ اودا شہید حمید جان ۽ بلاہیں ا کسے جنگ ات ۽ دگہ
بازیں دود ۽ ریبیدگی چیز ایر ات۔ مانامداریں شائر ۽ شرگدر نمیر انیں کریم دشتی ۽ شہید
حمید جان ۽ اد پرہانی سراہم شت ۽ دعالو ات۔

چہ دشت کنجستی ۽ موسم ۽ ماہے مار ات کہ تربت نون نزدیک انت۔ میرانی ڈیم
۽ تر ۽ تاب ۽ پد ما عطا شاد ڈگری کالج تربت ۽ شت ۽ داشت۔ دربرجاہ ۽ وانگ ۽
زانگ ۽ پیم ۽ وڑ مار اسک دوست بوت انت۔ منی حیال ۽ وانگ ۽ زانگ ۽ جہت ۽
اے بلوچستان ۽ شرتریں دربرجاہاں حساب بیت۔ ما یک ڈلے زرت ۽ پھردیم پہ
بلوچستان اکیڈمی ۽ شت آل، اودایک ورنہے کہ مرچی بانداوت ۽ را یک زندیں
شائرے لیکیت، پادان ۽ میز ۽ سرادراج داتگ ات ۽ چرس ۽ دے جہل ۽ دے
برز ۽ بران ات۔ چہ سلام ۽ درہبات ۽ رند جہستے کت کہ۔۔۔ گیدی کسہ چچی
۽؟۔۔ من گشت کہ ہما کوہن ۽ کدیمیں کسہ کہ یک راجی ۽ گوست ۽ مانزمان
انت یا جن ۽ پریانی کسہ۔۔!! پداسرے چست کت ۽ من ۽ گشت ۽ باریں وتی

شترے بہ گُش؟؟۔۔ من چار بندے ونت۔ پدا مانے ء رند دگہ جُستے کُتے۔۔
من گُشت کہ واجہ زان ء ما ادا لُسط ء دیگ ء اتلگ ء انت کہ تو ایتنکس جُست کن
ئے۔۔؟ من ء سنگتے ء اشارہ کُت کہ گپ مہ کن کہ واجہ موڈ ء انت۔ من سک پدرد
بوت اوں کہ پرچہ کہ اے جاہ علم ء زانت ء بنجل انت کہ چہ ادا علم ء زانت ء بے
دروریں چراگ روک بیت، ہے چراگ پدا ماں سیاہ ء تہاریں رنگراہاں راج ء
راہشونی ء کن انت۔ اپسوز بے ادا انجیں چم پچیں کوراں جاگہ گتگ کہ راج ء رہشونی
وتی جاگہ ء آپوت ء ملکموت انت۔ یک روچے مار یسرچ فارم ء نامداریں شائر
واجہ عارف عزیز ء ندیم اکرم ء ہمراہی ء پکنگ ء شُت انت۔ ورنائیں گشندہ وارث
بزنجو ء توار ء ماراوشنود کُت۔ گڈسراما پہ کوہ ء مراد ء زیارت ء شُت انت، بلوچانی
زند ء تہ ء کوہ ء مراد ء رابلا ہیں ارزشت ء جاہے آست، کوہ ء مراد ایشیاء تہا چہ چائنا ء
مزنیں دیوال ء رند مستریں دیوال انت۔ شپ ء مادر برجاہ ء واتر بوت آل، اے
سرگیں شپ ماوش الہانیں گشندہ واجہ شاہ جان داؤدی ء دیوان ء گوازینت۔
سہب ء مئے نیادگوں نامداریں نکار ء ماہتاک ”درونت“ (ماہتاک درونت
بلوچی زبان ء اولی گونڈوانی تاک انت کہ نگیگیں جاورانی آماچ بوت ء بند بوت) ء
شو نکار دیدگ نذر ء بوت۔

چہ تربت ء ما شُت انت پیدارک ء پدا شادی کور ء چہ اور ماڑہ ء ما شُت انت
ہنگول ء، ہنگلاج ء نایں مندر ء ماتر ء تاب کُت۔ بکال گوں وتی نیکراہی زگر ء
عبادتاں مشکول ات انت۔ چہ ہنگول ء تر ء تاب ء رند ماوتی دیم پہ باگیں خاران ء
دات۔ مئے سپر پہ وشی ء سلامتی آسر بوت۔ چہ اے سپر ء رند من ء وتی پلین سنگتانی سرا
پہر انت کہ آہاں چہ اسلام آباد ء مری ء گیشتر وتی پدنتگیں بلوچستان ء سرگیں کوہ، مسکیں
ڈگار ء ڈنگر ء داران ء گیش ارزشت دات، نوں من مار اتگ کہ، وائے وتین حشکیں دار

نمیر انیس شوہا زوتن ء ڈیہہ ء مہر ء اے وڑ وتی لہزانی تہ ء کما نیت۔
 وتی سر ڈگار ء زبان انت وتی
 وتی گشتگیں گپ بیان انت وتی
 چین ء بچار تو کہ جاپان نہ بیت
 دگر ء زمین ء تئی راہ مان نہ بیت
 ستر حشک ء وار انت تنیگ انت زمین
 خاران تنیگ انت ء سیستان تئی

کوٹھ

(۵۴ء بلوچستان، منی سفرنامہء تاکے)

مسافر

یک شمشینیء روج جونء بیستمی روج ات چہ دوستان منے جدائیء روج ات، منی ہمراہء دلء بہر ہدا ات پمشکا ہر چنت اشتاب کت، ہنچو پشت کپان اتیں، مارا لہتیں بارو بنگ گون ات کہ آیانی بکنگء وارنرسٹ نیم روجء دوانزدہ بج دہ منٹء مارا گاڑیء چاپنت کراچیء شہرء اسٹیشنء چہ یکیں شکء در آتک۔ کمیں دیرشتیں منی ہمراہ کوہ چنڈگء ات۔ امیرا شیرزیء ناوے (قصہانی کتابے) ”اعدم یک جوان ایرانی درآلمان“ منی دستء ات۔ تاکانی لیٹنبنگء وانگء لگتاں منے ڈبہء یک سندھی بقالے ہنچو جاک جنگء ات کہ وانگء یلہ دے گوشیکہ کہ مردمء سمرء ڈوک جنگء ات۔ پے ناکامی کتابء دپ بند کت۔ ریل سندھء نیمگء روان ات۔ پریں میدانء تچان ات۔ یکے گرماگی روج اتنت، پدا سندھء گرمی۔ تبدولوار ہنچش انت کہ مرگ بالء مرنت۔ شامء ہفت بجہء سیونء رستیں ادا ملنگ بے شمار اتنت۔ وتی روپگء تبرکء خاطرء مسافرانی بڈء جنانء پیدا ک اتنت، من در یگء دپء چہ پادا آتک و دومی نیمگء نشتاں ملنگ زہر گپت و نرنڈانء شت۔ شپ بیت و پت و واب کپتیں، و ہد شپے زر مشے بیت، جہر کا بوسٹء پدر ہت آگاہ بیتیں۔ گاڑیء یک جا ہے داشتگ ات۔ یکے گوشت جیکب

آباد انت۔ مئے ڈبہ برے پولیس گوں تپنگاں ہنچو بررتگ ات کہ یک فوجے دشمن ء سنگر ء کلات ء پروشگ ء رندا ایر رچیت۔ اے مرد مد ہوش و سر مست ء آتکنت، مسافراں چہ و شیں واب ء ہنچو جہہ سرنت و پادش کت کہ ہر کس ء دست سر ء حیران و پریشان ء نشنگ ات۔ پولیس ء سپاہیگاں مردم پاد کتنت، وت نشنتنت۔ ایشانی کو پگ ء سر ء بلوچستان پولیس ء نشان پرنت۔ ایشاں گوشت ما واجہ گورمانی رسینتگ ء پدا کوٹہ روگانیں۔ ایشی ء کہ منا پاد کتگ ات پشومان بیت، پدا آتک بُن ء و پت منی جاہ خالی بیت، ساعتے (گھنٹہ ئے) ء رند پدا واپ کپتاں، صحب ء سببی ء پدا آتکیں ناہاری کت۔ چہ اوداہکلت کمیں دیر ء رند کوہ ظاہر بیت انت۔ ریل کوہانی شپپاں، کوراں پلاں و سرنگاں چہ گوزان ات و کم کم ء زر زء روان ات۔ ماچہ سندھ ء تبد و لوا راں آزات بیتیں سردیں گواتے ء نپس کشگ ء اتیں کم کم ء ہو اسر د بیان و سارتی گیش بوان ات۔ تاں کو لپور ء رستیں۔ یکجا ہے نبشتگ ات۔ ۵۸۷۴ فٹ چہ دریا ء بستر ادا ہنچو رسارت ات کہ کراچی ء زمستان ہم چونبیت۔ من ایر کپت ء آپ ء ورگ ء شتاں۔ آپ چو تر و نگل ء ات ورگ نبیت۔ پدا تر ت و آتکاں نیم روچ ء دو انزدہ بجہ و بیست منٹ ء کوٹہ ء رستیں۔

ما ہچبر چشیں دراجیں سفر نہ کتگ ات نزا نیکاری ء بازیں کتاب، ساز و سامان (درستیں سئے پیتی و دو جنگ گندل) زرتگ، رواگاہ اتیں چہ وتی ڈبہ ء ایر کپتیں، ماشری سرا ہوش و گوش نہ کتگ ات۔ کہ یک پٹک و بارہ بندیں مردے گوں ریلوانی ء پوشا کاں مئے سر ء بلائے ناگہانی ء پیم ء نازل بیت و وتی مبارکیں قدم مئے پیتی ء سرا ایر کت۔ من گوشت ”ہاں واجہ“ گوشت شمے سامان سک باز انت ایشاں کاٹہ ء براں۔ ہما مزدور ء سامان سر ء کتنت پٹکیں مرد پیسرا و ما پہ رند آخر کش مرزکت، ہر ذہ کلدار مئے گور ء ہنچو گپنتنت کہ درد ننان ء گریت۔

ماے شہرء ہجیر نیا تلگ اتیں پمشکا حیران اتیں کجا برویں و کجا بداریں،
منی ہمراہ ء گشت، من اشکتہ گل خان نصیر سٹینڈرڈ ہوٹل ء داریت۔ ٹنگہ والائے ء
توار کت۔ سوار بیت و ہموداشتیں ٹانگہ ہوٹل ء مزینں دروازگ ء رست، نوکراں منے
ارد چانپنت، ہوٹل یک فصیلے چپ و چاگرد ء دیوال ء گوں ہور کمرہ (کوٹی) آتاں و
نیام ء سبزگ و گل انت۔ بلے اے سہی درجہ ء مسافر خانہ ء صفائی نیست ات۔ تھت
چوکسان ننت کہ مردم اے کش و آکش ء لیٹت کت نہ کنت۔ بقالانی مردم کش ء پیم
ء انت۔ من کہ وپتاں گوشے یکے مناں چیلگاں گوں بستہ مسان ء برگ ء انت۔ ما
جست کت مینجر (ناظم) ء گوشت میر صاحب ادا نہ انت بلے دو سے روچ ء کنیت۔
دومی روچ ء گل خان آتک دپ کپتیں تاں دیر گپ و تران کت۔ میر گل
خان، میر غوث بخش بزنجو ء ہمراہی ء یک و دورند ء کراچی ء اتلگ ات۔ وایشانی خاطر
ء ما یک و دورند ء شعر و شاعری ء مجلس لوٹا نیننگ کراچی ء ورنایاں میر صاحب ء انقلابی
شعر اشکتگ اتنت و ش آتک ء جواب ایشی ہم پہ منے بلوچستان ء آیک ء خواہش
کتگ ات۔ بلے اے و ہدی میر صاحب ء تھا آ گرمی و جوش نیست ات۔ ما و تی
پر و گرام ء بارہ ء گپ جت و ہرچ مردے ء دپ کپگ ء بارہ ء گوشت آئی ء عذرو
معذرت کت۔ پمشکا ما ہم بازور پرندات بلے یک و دو جاہ ء ہمراہ بیت۔ مارا
پجاہ آرائنت آئی ء ہمراہی ء دستگیں مردماں چہ یکے نواب حاران ات۔ کہ آئی ء
دپ کپگ ء چہ مارا ہج حاصل نہ بیت۔ اے روچاں بلوچستان ء اوغام ء مسئلہ ء سرء
مزینں جست و ایر و گند و نند بینگ ات۔ نواب صاحب جسمانی و سیاسی طور ء نادراہ
ات۔ یک روچے بولان ہوٹل ء آئی ء گندگ ء شتیں گوشت ”منی آخری روچ انت“
تختے ء سرء دراج کشنگ ات۔ مردم چپ ء چاگرد ء بُن ء شتگ اتنت۔ مارا شری ء سرا
گپ جنگ ء وارنرست۔ گل خان ء دو سے گپ جت و پادا تکلیں، کوٹہ ء تاریخی و
بلوچی نام شالکوٹ انت آب و ہوا سک شہر انت، ہرنیمگ ء سبزگ، نیوہ و پیلانی

بہار انت۔ درچک سبز و پُر بہار انت۔ اے گرماگی روچاں چہ ہرنیمگ ء مردم کابنت
نیوہ سک ارزان انت، شہر کسان انت بلے سک صاف انت، مستریں چیز کونٹہ ء
مردمانی وش روئی، زہرگ و ہمت و مزن دلی انت۔ آچہ کس ء نہ ترسنت و حقیں جبر ء
گوشنت۔ مردمانی تہا سیاسی شعور ہست، وطن پرستی ء جذبہ دارنت، ادا سروک ء
جہت ء کارکنوک ہست، روتاک و ماہتاک نبیسوک ہست و پہ بلوچانی حق ء
مڑوک ہست، شپ و روج ہوٹلانی تہا یا کہ مجلس و دیواناں ملکی سیاست ء سر ء بحث و
مباحثہ انت۔ شارع اقبال کہ چد و پیش قندھاری بازار گوشگ بوت و جناح روڈ کہ
پیسرا بروس روڈ ء نام ء پہ مشہورات۔ مستریں راہ و دگ بنت۔ و بیگاہ دیم ء سیل جاہ
بنت۔ مردم ہر کسے ء اگہ دگہ دپ کپگ لوٹیت۔ ہے چپ و چاگرد ء بتریت۔ ادا
یک ہوٹلے ہست، آئی ء ڈان گوشنت۔ گیشتر سیاسی و اخباری مردم ہما کابنت۔
بلے یک چیزے کہ ما آئی ء ہیل نہ کتگ ات آحا کمانی ہوٹلانی دپ ء و سڑکانی
(راد) سر ء گھٹہانی گھنٹہ اوٹگ انت۔ من چارت ادا چہ شہریت ء گیش
مہانداری ء رسم انت پممشکا ہر کس پہ ہوٹل ء روگ ء پیش دستی نہ کنت۔ چیا کہ ہر
کسے پیش کپت دگہ درست پر رچنت آئی ء پوست ء کارنت۔ اے و ہدی من ایرانی
استادے ء جبر ء ترانگ ء کپتاں آئی ء نبشگ لفظ ”دیوان“ بندر ء چہ ”دبو“ جمع انت۔
دیوان ہمائی ء گوشنت کہ اودا باز دیوچ بینت۔ آئی ء آخری روچاں ایران ء کوہنیں
طرز ء مجلسی زندگی ء سر ء طنز جنگ ات۔

بلوچستان ء اخبار باز بنت۔ بلے ابید چہ لہتیں اخباراں کہ واجہ غلام محمد
شاہوئی و عبداللہ جان جمالدینی و دگہ لہتیں مخلص و کارکنوکیں و رنا کشگ ء انت۔ دگہ
بازیں اخبار ہنچین انت کہ آکونٹہ ء چھاپ بینت و چہ مستونگ، قلات و چہ دگہ جاہاں
شنگ بینت۔ لہتیں اخبار سردارانی ترجمان بنت۔ لہتیں سیاسی جماعتانی بلے دگہ
بازینے ہنچین انت کہ آیانی زندگی ء دور و مدار یکے ء بلے جائیں تعریف و توصیف و

کاسہ لیبسی و چا پلوسی کنگ و دگرانی ایر جنگ، زاد یگ و بد بیکار کنگ ء سرء انت۔
 تا نکه آپہ وتی عزت ء ترس ء اے واجء چیزے بدنت۔ حقیقت ء اے رنگیں اخبار
 نویساں وتیگ و دگر ء آبرو برتگ۔ ایشانی شنگ بینگ ء دائرہ ہم محدود انت
 و مدیرانی حال ایشنت کہ ”خود کوزہ و خود کوزہ دگر و خود گل کوزہ خود رند سبو کش“۔

یک روچے ڈان ء دپ ء اوشتا تگ تیں، سیاہیں موٹرے اوشتات یک
 و شرو تیں ورنائے ایر کپت، بچکنداں ء پیدا ک ات میر گل خان ء گوشت ”میر نبی
 بخش زہری انت“ گوں مادست دات و ش آتک کت۔ من گوشت ”ما شماراچہ
 و ہدی گندیں“ باندا سے بچ آئی ء جواب ترینت۔

دومی روچ ء ظہر ء رند و ہدء سرء میر نبی بخش ء جاہ ء شتیں۔ مزنیں دروازگ ء
 گوشت دیم پہ دیمآیانی دفتر ء یک کمرہ ء شتیں۔ لہتیں منشی و میجر نشنگ انت۔
 یکے چہ ایشاں اردوزبانے ات بازیں پیش و جست پرس کت ما ہم چہ وتی سرء
 ٹگلینت، میر صاحب ء مئے حال رست، کمکیں دیر ء آئی ء مارا لوٹ۔ ما گوستیں پا
 د آتک اوشتات دست دات و ش آتک کت گوشت ”من شے آگ ء حال
 اخبارانی تہا و نتگ“ من گوشت ”ہو واجہ ما اید اٹکگیں کہ وتی مردمان بگندیں و
 چیزے سرء سوج بگریں“۔ مجلس گرم ات، گیشتر بلوچستان ء تہا بلوچی لہجہ یانی بارہ ء
 تبادلہ خیال بیت، مزنیں گردیں کیلے میز ء سرء ایر ات، میر صاحب آئی ء گوں کارچ ء
 کپ کنگ ء ات و کپ جنگ ء ات۔ دریگی ء سرء بازیں شیشگ ایر ات۔ ایشانی
 تہا رنگ پہ رنگیں سگانی نمونہ ایر انت۔ چیا کہ میر صاحب ایشانی اجارہ دارنت۔
 بلوچستان وتی و ساعلاں وزیر زمین معدناتی لحاظ ء دنیا ء سیرین ملکہ بلے حیف انت کہ
 اے خزانہ یاں ہنچو کشنت و کارمرز کننت کہ ادے بزکاریں مردم پہ سیرے نان و تلے
 پوشاک ء محتاج بنت۔

مئے پشت ء بلوچستان ء مزنیں نقشہ ءے درتگ ات۔ میر صاحب ء بارگیں

بیدئے ء گوں اشارہ کت۔ ہر یک علاقہ ء بارہ ء گپ جنگ ء لگت، من گوشت
 ”اے پی میں اختلاف ہر یک ملکہ ء لہجہانی تہا ہست“ بلے آیانی ادبی زبان یکے پہ
 ایشی ء ایران ء مثال شے دیما انت، ادا ہر یک شہر دہاتے ء لہجہ گوں دو میگ ء فرق
 کنت۔ بلے آیانی نبشت وخواند ء زبان ادبی فارسی انت و ہر کس ایشی ء کار مرز کنت،
 تاں دیر میر صاحب ء گوں ما گپ وتران کت۔ ما چارت اے سیاسی مرد ء گوں وتی
 ماتیں زبان ء بازیں دوستی ء آست و ادب ء باز دلچسپی داریت۔ مئے و ہد ہنچو
 گوشت کہ مارا خبر نہ کپت۔ میر نبی بخش ء دپ کپگ ء ما باز متاثر بیتیں۔

یک روچے وتی ہوٹل ء نشنگ اتیں دو مردم قدم جنان ء مئے جاہ ء
 اتکنت۔ یکے واجہ عبداللہ جان جمال دینی واجہ آزات ء کستریں برات ات۔ ودومی
 شیر محمد مری چہ وش اتک و حوال پرسی ء رند گوشتش ”افسوس انت شما ہنچیں و ہدے ء
 اتکنت کہ ماؤں روگائیں“ من گوشت ”واجہ شمارا چہ گیشتر مارا افسوس انت۔ ما
 بزانتیں مئے آیک ء شما ملک ء یلہ دت، نیا تنگ اتیں، نین وتی آیک ء پیشو مانیں۔
 کندگ ء لگت اتنت ”نہ نہ مئے مقصد اے نہ انت، بلے پہ دیما روگ الس ء کاراں
 یک دورہ ءے ء در آیکائیں“ چہ اے جبراں رند کوٹے ء ”بلوچی زبان ء دیوان“ بارہ ء
 گپ وتران بیت۔ حقیقت ء اے واجہ بلوچی زبان ء دیما برگ ء جہد کنت۔ بلکیں
 پہ بلوچستان ء مردمانی گاریں و وار تگیں حقانی گرگ ء شپ و روج موگ ء بنت۔
 اے و ہدی کہ پاد آگی بیتنت، عبداللہ جان ء گوشت ”شما شیر محمد ء گپاں سر پد بیتے“
 من گوشت ”سر پد بیتیں“ چیا کہ وتی آیک ء پیش ماڈیمز ء پاپولر پوسٹری ”در برتہ و
 بلوچی خط ء نبشتہ اے کتاب وت مری ء لہجہ انت۔

واجہ قادر بخش نظامانی یک روچے مئے کندگ ء آتک، من جست کت
 شما کجا داشتگ؟ ماچہ اے مردہ کشاں بیزاریں آئی ء گوشت ”ملی“ ء مئے سامان ء ٹانگہ
 ءے ء کتنت ہمودا شتیں چہ اولی جاہ ء کمکیں گہتر و صاف تر ات و تحت ہم شتر ترنت و

پدا نظامانی مئے ہسا ہگ ات۔

بلے واجہ نظامانی جوڑ نہ ات من آئی ء کمرہ ء گوستاں میز ء سر ء باز یں شیشگ
چہ درمان ء پر ایر اتنت۔ چہ گپ ء تران ء رند گوشت ادا مسافراں سند ء مز نیں بلوچے
آتگک بر یں ایشی ء گندیں۔

اے روچاں منی ہمراہ نادراہ ات کلگ ء ات۔ شپ ء نیم ء ہمنچو کلت کہ
مئے کمرہ ء دیم شود ء چہ آئی ء دل ء خون آتک من باز پریشان بوتان، یکبرے دل ء
گوشتوں نظامانی ء پاد بکناں۔ آورت و تحت ء سر ء واپینتوں کبل بردات جستوں
کت۔ من گوشت نظامانی ء نیمگ ء روگایاں دست ء گوں اشارہ کت، مرو، نہشتاں
اے و ہدی شپ ء دوج ات، سجھیں شپ و اب نہ کپتاں صحب ء و ت نظامانی ڈاکٹر ء
گور ء شتنت۔

اے ہوٹل ء چہ سلا متیں مردماں گیشتر نادراہ اتنت کہ آب و ہو ابدل کنگ ء
خاطر اتگک اتنت، شپ ء چار دور ء مردم کلگ ء اتنت گوشے ہوٹلے نہ انت سل ء
اسپتال انت۔ ادا اے ہوٹلانی ورگ ہم کار ء نہ اتنت۔ ما گیشتر ناں ڈن ء چہ لوٹا نینت
چاراں ”گہہ گہتر انت نہ قصر قند“۔

یک روچے میر گل خان نصیر ء ہمراہی ء یک ہوٹلے ء شتیں کہ نز یک گور ء
ہوٹلاں چہ گہتر ات۔ چہ آئی ء رند گیشتر ہما اورگ ء آتکیں، ادا ہوٹلاناں ہنچو مز نینت
کہ مادوکس ء یک ناشتے وارت سیر کت۔ ادا اورگ ء سر ء تانکہ و ت نہ لوٹے آپ نہ
دینت اے ہوٹل ء ہر نیمگ ء شیشگ و آدینک نینت۔ برز ء آیات و قصیدہ نبشتگ
انت، چپ چا گرد ء من چارت ”قم قم یا جیبی کم تنام“ ء سجھیں قصیدہ نبشتگ ات۔ و تعویذ
و نقش کشتگ تنت۔ چہ عکساں گیشتر ہنچیں نقش و نبشتگ گندگ ء کاتنت۔

منی ہمراہ نادراہ ات، نظامانی ء ہمراہی ء رئیس غلام مصطفیٰ بہر گڑی ء
گندگ ء بولان ہوٹل ء شتاں رئیس نادراہ ات بلے دپ کپت ماحال پر سی کت

نظامانی ء مناجحہ آرائینت اے روچی خاصیں گپے نہ بیت پادا آتکیں۔

دومی روج ء منی ہمراہ و شتر بیت دوئیں پجگیگ ء شتیں۔ رئیس ء حال ہم شتر ترات۔ مارالوٹائینتی باز شری ء سرا گپ کت۔ وتی یورپ ء سفر نامہ ء بیان کنگ ء لگت۔ اسپین ء باز توصیف کت و ہد ہنچو گوست کہ مارا ہچ خبر نہ کپت۔ میر صاحب باز و شتر و شخصے ملکی سیاست ء سرا ہم چیزے گپ جت۔ آخر ء مابلوچی ء پمفلٹ پیش کت۔ آئی ء چھاپ دوست بیت گوشتی من ایشی ء ونت کناں، بلے شتا ہنچیں کتاب نبشتہ کنت کہ آیانی بلوچی ء سندھی ترجمہ ببیت۔ تانکہ سندھ ء بلوچ ہم وتی ماتنی زبان ء بزانت آئی ء گوشت سندھ ء تہا بلوچ باز انت پد اسند ء وزارت ء گیشتر بلوچ بنت اگہ آ بلوٹنت پہ بلوچی زبان و ادب و بلوچانی تاریخ ء بازیں کارے کت کنت۔ من ہے خیال ء مردماں کہ ہر کس ء صوبائی خود مختاری دیگ بہ بیت و ہر یک صوبے ء وتی زبان و تہذیب و تمدن ء دیما برگ ء بلنت۔

یک روچے وتی کمرہ ء نشنگ اتیں برزیں گورگیں ورنائے کہ آئی ء نام انور عالیانی ات ظاہر بیت آئی ء گوں ہو رگندیم گونگیں وش قدیں ورنائے پچکند ان ء پیدا ک ات۔ ایشی ء نام امان اللہ گچی ات، سلام اش دات، یک پہ یک ء مارا ہمبازش کت وش آتک و حوال پرسی ء رند گوشتش، ماد و برا شے اولی جاہ ء شنگیں اے سیمی رندانت، من گوشت ماوتی جاہ بدل کتگ آمردہ خانہ ء ات۔ و اے نادراہ جاہے چہ آئی ء دانکے بہتر انت۔ اے واجہاں مارا پہ دگر ء منت واری ء نہ اشت رند ترا ہر جاشتیں ہر کسی ء گوں دپ کپتیں ایشانی خیر و برکت ء واجہ غلام محمد شاہوانی ء کستریں برات عزیز شاہوانی گوں ات۔

غلام محمد شاہوانی یک دورندا ڈن ء دپ کپتگ ات۔ ہفتگی نوائے وطن ء مدیر ات اے واجہ عبداللہ جان جمالدینی دوئیں نوائے وطن ء کشت، رند ترا بلوچستان ء ہرچ کنڈے ء شتیں ”نوائے وطن“ ہمود ایرنت۔ ایشاں گوں باز محنت و

جانفشانی ء کارکتت تہنا اخبارے کہ آئی ء پہ بلوچستان ء حقانی پچ گرگ ء وادے
 مردمانی تواریء برز برگ ء حق اداکتت آہے نوائے وطن ات وائی ء زرتگیں وتیاریں
 مدیرانتت وایشانی ہمراہ شپ وروچ جدو جہد انتت، اے سرزمین بے آئین ء تہا کہ
 مردمانی بنیادی انسانی حقوق گارنتت چہ یک دیے حکومت افسرانی نو کر شاہی ودگہ
 دیے خوانین و سردارانی ظلم و تشدد ء جنترانی تہا درشتگ بیگ ء سنت۔ پہ اے سیاہیں
 روچانی خاتمہ ء و مردماں چہ بے پناہیں ظلمانی نجات دیگ ء ہے ورنایاں کارکتت۔
 یک روچے اتحاد ء دفتر ء شتاں اے روتا کے (روزنامہ) ات و شاہوانی
 ایشی ء ہم مدیر ات۔ اے وہدی روج ایرشتگ ات۔ ریڈیو ء سر ء پاکستان ء مستریں
 وزیر ء گپ شنگ پینگ ء انتت۔ شاہوانی ترند ترگوں وتی پنسل ء نیسیگ ء ات۔
 من پہ اشارہ سلام دات و یک کرمی ء نشتاں تا نکہ گپ حلاص بہ بیتنت، معذرت ء
 لگت۔ من گوشت اے ہنچیں کارے شمارا سر ء کچینگ ء داد نرسیت، گوشت ہے
 کارانی بازی ء انگت شمنے گندگ ء ہم منی آیک نہ بیٹہ، شما ضرور دل ء کار ات ما ہچبر
 دل ء نیاریں، من جواب ترینت۔

یک روچے انور و امان اللہ ء ہمراہی ء سلطان احمد چانڈیو ء گندگ ء شنتیں۔
 ایشانی جاگہ چہ شہر ء کمکیں دیر ات ظہر ء رند سوار بیت۔ یک باغ ء ایر کپتیں اے
 باغ ء تہا یک دو بنگلہ انتت، گل مہر و یاسمین و رنگ پہ رنگیں پلانی سارتیں بوہ پیدا ک
 ات۔ درچک چہ سوپ و آلوان گران برانتت، ماوت ء چہ شاح ولبنان گیشیناں کت
 تہا شنتیں۔ سلطان احمد کسان عمریں ورنائے پاد آتک و منے دست گپت انت، احوال
 پرسی کت رنداگوں انور ء دلگوش بیت، انور ء مارا پجہ آرائینت۔ تاں دیر ء گپ و
 تران کت۔

یک روچے انور، امان اللہ عزیز ودگہ لہتیں کالج ء ورنایانی ہمراہی ء واجہ محمد
 اعظم خان ء گندگ ء بولان ہوٹل ء شنتیں۔ اے ہوٹل آئی ء وتیگ ات ماشنتیں ہودا

آت، پاد آتک مئے دست گپنتت، پیرہ نین وسادہ نین شخصے آت گوشتش مسلم لیگ ء
 سروک انت۔ پہ ما چاہ لوٹا نینت۔ تاں دیر ء گپ جت مئے گندگ ء چہ بازوش
 بیت بلوچستان ء بدحالی ء سراباز جبرکت۔ اے واجہ ہم چہ خان وسرداراں ناراض آت
 و ہمیشان ء بلوچستان ء خرابی و ویرانی ء مزنیں سبب پیش دارگ ء آت، و ہد باز
 گوستگ آت ما پاد آئیگی اتیں کہ موڑے ء داشت بلے دمانے ء پدا سر گرگ ء
 لگت۔ اینچک ء مادر آتگیں چاراں میر نبی بخش زہری انت۔ مارا چارت و کندگ ء
 لگت من گوشت۔ واجہ شما ایر کپگ ء شرط ء پدا سورا بیتے گوشت من نو کر ء جست
 کت آئی ء گوشت تو کا اخباری نمائندہ سنت۔ پمشکا من درستاں بلے کامیاب نہ
 بیتاں، مادرست کندگ ء لگتیں۔

انور کالج ء طالب علمانی سروک ات پدا ٹینس ء شریں لیب کنوک و وتی ٹیم
 ء ہم سروک آت۔ اے روچاں یک ٹیمے چہ ڈن ء آتنگ آت، ادے ورنایاں آیانی
 خاطر ایفلس ہوٹل ء دعوتے کتگ ات شمارت کالج ء بچکاں پدا لیب کنوکاں گوں
 لیب ء چہ اندازہ دلچسپی ہست درست انور ء راہ ء چارگ ء اتنت بلے اے واجہ مئے
 خاطر ایک ساعتے (گھنڈے) چہ آد دعوت ء پشت کپت۔

یک روچے ایشانی ہمراہی ء سنڈیمن لائبریری ء شتیں کہ انگریزاں قائم
 کتگ ات۔ باز دیر کیگیں و تاریخی لائبریری ء۔ ما انگریزانی نبشتگیں بلوچی کتاب
 چارتنت کہ آیاں گیشتر مشرقی لہجہ ء نبشتگ سنت۔ گیشتر شعر و لہتیں نثر ء کتاب اتنت
 مارا گوشتش کتاب باز بیتگ سنت۔ بلے باز کس ء برتگ و پدانیا ورتگ سنت۔
 ہے پیما باز کم ترتگ سنت۔ و ایشانی گار بینگ ہم پاکستان ء باریگ ء بیتگ۔ یک
 شپے محمد ایوب جمالی ء جاہ ء شتیں ایشانی دوست آت مئے ہمراہ باز اتنت و درست کالج ء
 ورناتنت بیچارہ دست پاچہ بیت کہ اے ناگہانی حملہ ء مقصد چی انت۔ محمد ایوب وش
 گپیں ورنائے آت باز شر پیش آتک مئے پروگرام ء سراجہ ما گیشتر مئے ہمراہاں

تبادلہ خیال کت۔ پہ ماشر بت اش آورت تاں دیر نشنگ اتیں۔

انورہ گوشت جعفر خان جمالی ۽ گندگ ضروری انت آئی گورہ تاریخی مواد
 باز انت۔ ماشنیں آئی ۽ بنگلہ یک باغ ۽ تہاننت۔ باغ ۽ تہا چراگ روک اتنت و
 کرسی جنوک اتنت۔ ماشنت و سلام دات نشنتیں جعفر خان جمالی اودانہ ات۔ کمکیں
 دیر رند آتک درست پادا آتکت۔ زنڈ و بلائیں مردے ات و پاگ چہ درستاں مستر
 ات۔ ہنچو کہ پیشی قرنان سند ۽ میرانی پاگ پیٹگ انت۔ یک پیر مردے نزانان
 کجاں اخبار ۽ مدیر ات۔ مئے آگ ۽ پیش نشنگ ات۔ ایشی ۽ مئے تعارف
 کنائنت بلے ہنچیں طرزے ۽ گوشیکہ مئے آگ و ش نہ انت، انور گوشت ”واجہ
 شمہ گورہ تاریخی مواد باز انت، اے برات چیزے معلومات حاصل کنگ لوٹنت۔
 دوئیں دست سر ۽ بان ۽ کتنت پاگ کمکیں کنزینت سارتیں نفسے کشت گوشیکہ دم
 برتگ و ژند ات نیں جبر ۽ لگت۔ من ہنی چہ زیارت ۽ پیدا کاں منی یک پادے
 زیارت ۽ ویکے قلات ۽ انت۔ حکومت و خان قلات ۽ گند و ننداں و چست و ایراں منا
 ژند کتگ۔ باندا نیمروچ ۽ ایشاں لوٹائیناں گپ و تران کنیں۔ جعفر خان جمالی مزنیں و
 باز کاریں مردے ات۔ اے باندا ۽ انتظار ۽ باز روچ گوستنت۔ بلے اے روچ
 ہچمر نیاتک۔ تانکہ چہ کوٹہ ۽ مادر اتکیں۔

چھااں گوں آءینک ءء حبرکت

علی جمعه زامرانی

شپ ءء من تہت ءء سراسر ابرکت باز جہد کتوں کہ واب بہ کپااں، بلے چہ منی چھااں واب گارآت، منی کُنٹ تہت ءء سراسر آت بلے منی زرد ءء گوں حیاالاں بال کتگ آت ءء منی نوک باہندیں حیاالاں اجہیں سوزمانے زرتگ آت۔ اے سچہیں شپ ءء نی زرد ءء شگ حیاالانی زر ءء چول جنان آت ءء من پہ وشیں سباہ ءء نوکیں باندا تے ءء حاتر اے منزلیں راہ ءء بور ءء سوار اتاں ءء منی زرد ءء تہاوشیں باندا تے ءء کوش منی جبیں ءء تہاشیکاں اتنت، منی مزن ہو ر ءء ویزہ آتگ آت، من چہ ویزہ ءء گل ءء سچہیں شپ ءء واب نہ کپتاں، اے دگہ سہب ءء من وتی لوگ ءء مردم اجازت کُننت ءء کچ ءء آتکاں ءء بس ءء ٹکٹ کت۔ من گوں منشی ءء ذبندی کت کہ ڈلیور ءء پشت ءء کرشی ءء منی نام ءء نبشتہ بہ کن منشی ءء سرچست کت یک برے منی بے واہیں چم ءء گہم رنگیں دیم نے چارت آئی ءء نزانت کہ اے ورنا چہ مزن ہو ر ءء ویزہ ءء گل ءء واب نہ کپتگ۔ اے دوشیگیں بے واہی ءء منی زرد ءء چاڑ بے چاڑ کر تگ آت۔ بلے ٹکٹ ءء گرگ ءء رند دل چوگرک ءء پلان آت۔ منشی ءء زال ءء بول پیسرا بس ءء سوار کر تگ آتنت، کلینڈر بس ءء چت ءء مساپرانی ساماناں بندگ ءء آتنت کہ منشی ءء مارا بس ءء سوار کت کلینڈر چہ بس ءء چت ءء ایرکپت آنت ءء مستریں کلینڈر آتک ءء بس ءء ڈلیور ءء جاہ ءء نشت ءء کستریں کلینڈر ءء توار جت کہ چوٹو! بس ءء چیر ءء بچار کہ کسے نیست۔ چوٹو ءء بس ءء چیر ءء اے

کش، آکش چارت آنت، بس ءے ٹپاں کت کہ برو برو، بس چہ ٹرانسپورٹ ءے
 در آتک ءے کچھ ءے چار راہ ءے سر ءے پٹرول پمپ ءے آتک ءے ڈیزل ءے پُرکنگ ءے لگ ات کہ
 چوٹو ءے توار آہت کہ استاد پیداگ انت، بس ءے ڈلیور ءے نام ءے کلینڈر استاد کتت، استاد
 ملان ملان ءے آتک ءے بس ءے تہاوتی جاہ ءے نشت چہ استاد ءے ہمے گمان بوت کہ اے جہانی
 بالی گرابانی بال دیوکیں استاد ءے تہہ ءے درستیں آدینک چارت ات آنت، بس ءے دیماوڑ
 وڑیں لونجان ات، ہر یک آدینکے ءے چارگ ءے رنگ ءے دروشم بدل بزاں مزنیں
 آدینک، کسانیں آدینک، دیئم مزن کنوکیں آدینک ہمے بس ءے دیماپہ ڈولداریں ءے
 زیبائیں پیہمی ءے سینگار اتنت۔ بس ءے ڈلیور ءے وت ءے ہمے آدینکائی تہا چارت ءے چہ
 آدینک ءے تہا پشت ءے درستیں مساپرانی سراوتی چم ءے شانک دانتت، بُن ءے
 ساعت دہ ءے ماگلف یونیورسٹی ءے نزیک ءے کہ ادا ”جبل الدخان“ ءے آرمی ءے بیس کیمپ
 اتنت۔ تنکیں در چکانی چیرا ما کیمپ کت۔ چک ءے جنین گوں کنور ءے او ما یک در چکے
 ءے سیاہگ گپت ءے تاش ءے لنب بندات کت۔ گونڈی چکاں وتی سائیکل گون اتنت
 کہ آہاں ڈرائیں روچ گوں پچیں چاگرد ءے لنب کت۔ مرچی آہانی دست ءے پاد پچ
 اتنت۔ ”محمد جگر کہ بل نگر ءے لیویز ءے وائرلیس آپریٹرانٹ۔ آگشیت کہ 1998 ءے
 ہمے روچاں کہ کچھ کور ءے نہنگ ءے ہیمناکیں طوفان ءے آورتگ ات۔ ءے پاکستان آرمی
 ءے یک ٹیمے بل نگر ءے پہ مردم شماری ءے دزگٹ ات۔ گڑا یک روچے لیویز ءے سپاہیگ
 یے پہ سبارگ ءے ہاترا پُرانیک پچگ ءے بیت کہ آرمی ءے کیپٹن کتیت ”یہ کیا کر رہے ہو؟“
 پہ سبارگ ءے ہاترا پُرانیک پچگایاں۔ ”یہ پرانی کیا ہوتا ہے؟“ آگشیت کہ ”اے
 نان یے“ بلوچ ءے وراک انت۔ بلوچ ءے وراک انت۔ آرمی ءے کیپٹن انگت سر پد نہ
 بیت ءے گشیت ”اچھا اس کا مطلب ہے یہ پُرانی روٹی ہے۔ اسکو کھانے کیلئے گرم
 کر رہے ہو۔ آہاں پہ چلو پگ ءے ہاتر ءے دو پیریں سری لنکائی جنین ہوں زرتگ ات

گوں۔ بلے یکے ء چلو پگ ء بدل ء دُر انیں رُوج رَپٹ ات۔ گشتے زاناں ”ریڈیو“
یے وارنگ نئے۔ شے نبی بخش ء بندات ء آئی ء گپاں ہو، ہو کت پدا سرے سُرینت
ء گڈ سرا من دیست شے ء نی دَم بُرتگ ہج نہ گشیت۔

بحرین ء وشیں ء یا تگار یں رُوج گلف یونیورسٹی ء پُشت ء برکت بوت۔
مناں وتی وا جہیں برات ء بی بی نیں گوہارانی اے دا تگیں شرپ داں ندتے ء یات
بیت۔ مرچی سال ء گڈی رُوج انت۔ علی ء گشت کہ من شپ ء یازدہ ء نیم ء کایاں۔
واب مہ کپ دیم۔ منی رند ء محمد جان ا تک۔ ماعلی ماں گزیری ء لوگ ء چست کت۔
مئے منزل گلف ہوٹل ء ات۔ دوازده ء دہ میلٹ کم ما مراکش ء سر بیتیں۔ اے دگہ
دنیا یے ات۔ انگریزیں بچک ء جنک دست ماں دست ناچ ء اتنت، چندے
سعودی بچک ڈسکوسازانی سرا سٹ ء کپ کنکا اتنت۔ (بحرین ء فندق ء نائٹ کلب
پہ سعودی ء مہلوکات ء سمین ء سارتیں کولے ات۔ شنبے ء بیگاہ ء آپا کیں سر زمین ء یلہ
دینت ء پہ ”ثواب“ ء کٹگ ء Exhibition ء دگ ء دَمکاں یلو انت۔ بحرین ء
معاشی دیروئی ء فندق ء نائٹ کلبانی مزینں دست یے مان) نند جاہ ء دُرست
پُر اتنت۔ من ء محمد جان یک کنڈے ء اشتاتیں ء علی۔۔۔۔۔ چماں اندیم بُوت۔ کہ
ناگہاں ہر چیز اوشتات، بے ترک ء تواری ء مانشتانت درستانی چم مزینں گھڑیال ء
سک اتنت۔ گھڑیال ء کہ شپ ء دوازده ہج ء اولی ٹلنگ جت۔ یک انا گہ ء کُگار
جکست انت۔ ہر کس وتی وڑ ء نوکیں سال ء وش اتک کنکات۔ ء یکے دومی ء مَبارکی
دینگا ات۔ یکرندے پدا ناچ ء سُہت بنا بُوت۔

پمَن ادا ہر چیز نوک ات۔ پمیشکہ منی دلگوش یکیں جا گہہ ء نہ ات۔ من گوں
وتی بلوچی پوشا کاں اے مراکش ء ایوک ء تہنا اتاں۔
من مسعود بلوچ ء آئی ء برات منیر بلوچ ء ہمراہی ء ”بیت الجسر“ ء سنبیل ء

شیتیں۔ بلے وہدیکہ ماؤدارس اتیں۔ گڑاگیٹ کیمپر ۽ گشت کہ مرچی Visit ۽ روج نہ انت، نی مئے منزل بحرین ۽ مستریں۔۔۔ (بگندے یکیں) Zoo ات۔ بیت الجسر ۽ پراہ او شاہگانیں دگ، زبیا نیں ماڑی، سیاہ ۽ بُز زیں مچکدگ سبز ۽ بلندیں درچکانی ردچہ درستاں گیش انسرتگیں بیتگ وتی مٹ وت ات انت۔ اے Royal family پت ۽ پیروکی بیتگ انت۔ بحرین ۽ سیر ۽ ازگاریں مردمانی لوگ ۽ فارم باؤس ہے آت راپ ۽ انت۔ کہ تیاب ۽ دانکہ دوکلومیٹر آبانی کمپان انت۔ بحرین ۽ دہی ۽ کشت ۽ کشاری زمیناں سنیل کناں وہدیکہ ما Zoo ۽ سر بیتیں۔ گڑا شانتل، کپوت ۽ کپنجرانی توار ۽ چاگرد ۽ زندگ کرتنت۔ یک کسانیں بلے سک وشیں زویے ات، مرچی موکل ۽ روج ات۔ پمیشکہ مہلوکات ۽ چُچی ہوں بازات۔ اشر مرغ مناں سک دوست بیت انت۔ منیر بلوچ ۽ وتی چک گون ات کہ گوں وتی پرشنگیں بلوچی ۽ مرچی سک گل ات۔ اے آئی ۽ اولی رند ات کہ پس ۽ میش، شادو ۽ اے دگہ چرند ۽ پرنداں چم ۽ وت گندگا ات۔ بلے آئی ۽ اشانی یکے ۽ نام ہوں بلوچی ۽ نہ زانت۔ مسعود بلوچ وتی کیمرہ ۽ تہا اے ڈراہیں ندرگاں مان کنگا ات۔

ما Zoo ۽ Resturant ۽ پچہ چاہ واری ۽ نشتیں گڑا ہما مارا سما بوت کہ چہ ما بحرین نیشنل پارک ۽ سنیل کنگ ۽ ٹکٹ ہوں گرگ بوتگ۔ مارا گشگ بوت کہ بیگاہ ۽ سئے نج ۽ بس در کئیت۔ نیشنل پارک ۽ تہا مردماں تزینیت۔ کہ اودا مردم چم ۽ وت آسک ۽ آہوگاں گندیت، بلے وہدکم ات۔ ماچہ Zoo ۽ دپ ۽ جوڑ کر تگیں ڈولدا ریں مسیت ۽ پترتیں۔ کہ اودا آبدست ۽ آسراتی است ات۔ مسعود ۽ مناں گشت۔ کہ بیادامنی گورا بنند۔ آہاں نماز سرجم کت۔ نی مالوگ ۽ واتر کت۔ ۽ یک دگہ آوکیں روچے ۽ ”بیت الجسر“ ۽ سنیل کنگ ۽ پروگرام کت۔

بحرین ۽ یک روچے۔ بیگاہ ۽ من مسعود بلوچ، محمد بخش محراب، محمد جان محراب ۽

Father of Nation گونڈیں ولید پہ بیت الجسر ۽ سنتیل ۽ راہ گپتیں۔ بیت الجسر۔
 شیخ عیسیٰ بن سلمان خلیفہ ۽ ودی بوؤگ ۽ جاہ انت۔ کہ آئی ۽ کوہنیں رنگ ۽
 برجہ دارگ ۽ باز جھد کنگ بوتگ۔ ما کہ اودا پترتیں۔ یک مردے ۽ گلٹ بک
 دست ۽ ات ۽ مئے نیمگ ۽ اتک۔ بلے وہدیکہ مارا آئی ۽ پجاہ آورت کہ اے بلوچ
 انت۔ گڑا مئے لک ۽ نہ زرت انت۔ ”تو کجا نشتگے؟“ من جُست کُت۔ منی نام
 مسلم انت نوشکی بلوچستان ۽ نشتگاں مناں اے شانزدہمی سال انت کہ من ادا (بیت
 الجسر ۽) ڈیوٹی دینگیاں۔“

واجه ۽ مارا باز شرف ۽ عزت دات۔ مارا ”بیت الجسر“ ۽ دُراہیں کُنڈ ۽
 درپیشداشت انت۔ ”اے ہے کوٹی انت کہ شیخ عیسیٰ 1933 مئی ۽ ادا ودی بوتگ۔
 انگت ہما سر جاہ، بستر ۽ غالیچہ ہما وڑا ایر انت ۽ ہما و ہداں کارمرز بوؤکیں ہر چیز کا نچانی
 تہا سلامتی ۽ ایر انت۔ ”اے جنینانی دیوان جاہ انت۔“ اے مردینانی مجلس بوتگ،
 الجسر ۽ پیشگاہ ۽ سبزیں کُمر ۽ بارو ۽ من جُست کُت۔ ”ہو ادا ہرچی وتی عہد نیگ
 انت۔ ایوک ۽ ہما مز نیں دیوانجاہ ۽ سرونٹ کوارٹر رند ۽ جوڑ کنگ بوتگ انت۔“
 مسعود بلوچ ۽ اے دُراہیں ندرگ ویڈیو کُت انت۔ واجہ مکسلم بلوچ ۽
 مارا ”بیت الجسر“ ۽ اوبحرین ۽ اے دگہ سنتیل کنگی جاہ ۽ ہندانی بارو ۽ لٹریچر دات۔
 ما واجہ ۽ منت گپت ۽ چہ ”بیت الجسر“ ۽ دراتکیں۔

نی مادیم پہ سافرہ ۽ دات کہ اودا پولیس کیمپ ۽ محمد جان مارا ایر کنگی ات۔
 ہے و ہداں علی شکر ۽ فون کُت کہ بیگاہ ۽ و ہداں ”سخیر“ ۽ بیات کہ اے و ہداں اودا
 بے حساب ۽ مہلوکات ۽ منگیر جنگ ۽ زمستانی شپاں ہما گوازین انت۔ ”اد ۽ مردم
 پکنک ۽ سک ہدو ہناک انت۔“ مسعود بلوچ ۽ گشت۔ اگاں گرماگ بیت گڑا
 ”زر اغ“ ۽ تیاب دپ اشانی دل پسندیں جاگہ انت۔ ۽ زمستان ۽ ”سخیر“۔

”جیل الدخان“ ء دامن ء روچ ایر روان ات۔ اے دومی رند ات کہ
 بحرین ء روچ ایر روگ ء دمان ء گندگاتاں۔ رولہ رنگیں بیگہانی ہے گڈی ساعت
 مناں عجیبیں تا جگی یے بخشیت۔ روچ ء ڈراہیں ژندی ہلا س بیت۔
 مردم وتی زند ء لہتے ساعتاں بے حال بہہ نہ بیت۔ وشیں یات ء دمان زند ء
 مڈی انت۔ جنوری 2005 ء ہے روچ ء نہنگ ء پھل ء اے دست ء آدست ء بند
 بار ء بڑتگ اتنت۔ سدانی حساب ء گاڑی ء مردم گٹ اتنت۔ آسیا آباد ء مچکدگ ء
 بازار ء ہما دیم کوہانی سراروچ ایر روان ات یک جمبرے ء مانشاتگ ات۔ بلے
 روچ ڈن ء ات کہ ناگہاں جمبرانی لہم لہمیں شنزگ ء اے وشیں ساعت ء ندرگ
 لبزانی تہا بیان کنگ نہ بیت۔

بلے اے دگ روزردے ات۔ اشی ء وتی لڈت یے ات۔ روچ ایرشت
 ”دسخیر“ ء منگیرانی تہا (اے منگیرانی تہا زند ء ہرچ آسراتی ہست انت۔ جنریٹر،
 ریڈی میڈ ٹائلٹ ء لیٹرین بکس، بوپ ء غالیچہ، TV ء دگہ باریں چے) آزات
 ء وش حالیں راج ء پُستگ گوں وتی دوست ء سنگت ء چُک ء جنین جنوری ء سارت ء
 درشکیں شپ ء مجلس ء نشت انت۔ مئے گاڑی نی ٹریفک ء رش ء تہا کپتگ ات کہ
 درآیگ چوارزان نہ بیت۔ پرچا کہ روگ ء آیگ ء دگ یکین ات۔ علی ء گور ء ما
 نہ شتیں کہ نی بے وہدات۔ جبل الدین خان ء دومی نیمگ ء ماچکر تیں۔ گیس پلانٹ ء
 تیل ء چاتانی نزیک ء تران ء ”الفتح کلات“ ء ماداشت۔ ہنچو گشت کہ اے کلات
 بحرین ء بڑتریں جاگہ ء سمرابندگ بوتگ۔ ادا ”رفاہ“ ء شہر ء ندرگ سک وش
 ات شہر ء رژناتی ء کلات ء چپ ء چاگرد ء روکیں کندیلانی رژن ء کلات ء رنگ ء
 ڈیل چو بانور ء کتگ ات۔ اے کلات انچو کوہن انت۔ جنوری ء اے شپ گشتے چہ
 پیسری شپاں سارت ترات۔ چہ روبرکت ء سارت ء لہمیں گوات ہڈ ء بندانی تہا

پُتران آت۔ ”ادا کابنت“ مسعود بلوچ ء گشت۔ بلے اے وہدی ایوک ء ما اتیں کہ
 بے ترک ء تواریں چا گرد ء تہا مئے پاد برمش ء گپ ء تران ایر موشی ء پروشگا انتت۔
 کلات ء کتھی نیمگ ء ہما دؤر ء یک مسیت یے کہ انگت سلامت
 انت۔ کلات ء تہا روکیں کندیلانی رژن ء برمش وتی ہستی ء درا نگازی ء کنان
 انتت۔ کوٹیانی تہا ء پیشگا ہاں اسپتیں ء ہیرتیں ڈل پچ کنگ بوتگ انتت۔
 کلات ء ہر کوٹی، گوات گر، پیرژگاہ، واب جاہ، سنگردیوان جاہ، ء ”شطنج“
 (شنگنز؟) وتی کلات گیریں واجہ ء مزن شانی ء بہادری ء گواہی ء دیگا انتت۔ روبرکتی
 نیمگ ء سنگر ء کہ ماسر کش ات گوات ء سارتیں کو لے منی رگ ء بنداں پُترت۔ اے
 کلات ء چہ درستاں یک چیزے کہ مناں سک دوست بوت۔ بزاں کلات ء آتراپ ء
 چراغانی رژنائی ء ایمنیں چا گرد منی عجیبیں مارشت انتت۔ من حیران اتاں کہ اے
 وہداں ادا پر چا کس نیست انت۔ آیا ادا ء مردماں ایمنی ء ایوکی یا اے وڑیں چا گرد
 دوست نہ بنت۔ یا ہنچو دزگٹ انت کہ پچ موہ اش نہ رسیت۔ اناں اے وڑ نہ
 انت۔ اے وہدی منامہ ء نائٹ کلب ء کیسینو چہ مردم ء پُر انت۔ دَمک ء دگاں ٹریفک ء
 بازی ء پاد ء ایر کنگ ء جاگہ نیست۔ ہر لوگ ء بُر و مردم نشنگ ء چم ء TV ء سک
 انت۔ بلے اے وڑیں چا گرد راستی ء اے وڑیں مردمانی حاترا نہ انت۔

مرچی من علی ء محمد بخش محراب ”جسر“ ء سرکپتیں۔ سباہ ء دہ ء مئے گاڑی ہے
 دراجیں ”کازوے“ ء سراسھپ گران ات۔ انسان ء جوڑ گرتگیں ہے مزنیں شاہکار
 کہ آئی ء دستی دراجی بیست ء شش کیلومیٹر انت۔ کہ سعودی عرب ء بحرین ء
 ہوریں گمک ء جوڑ کنگ بوتگ۔ اے دنیا ء دومی مستریں ”کازوے“ ء جوڑ کنگ ء
 قول ء قرار بوتگ۔

”کازوے“ ء اے دست ء آدست ء نیلیں زر۔ ہر وڑیں گاڑیانی روگ ء

آئیگ۔ ء ہادوئیں ”جزیرہ“ کہ یکے Royal Family ء لوگ آنت ء دومی سر وزیر ء لوگ انت۔ یک جزیرہ ء گیشتر حُشک ء ویران ات۔ ء تیاب ء دپ ء یک بُزریں ماڑی یے زاہرات کہ اے بادشاہے ء لوگ ات۔ ء دومی ”جزیرہ“ سر سبز ات ء در چکانی تھا یک چرچے ء مینار زاہرات انت۔

”کازوے“ ء میان ء ریوالوونگ ریسٹورنٹ، وئیر ہاؤسز، امیگریشن آفس شانداریں مسیت، پارکنگ ایریا ء اے دگہ آسراتی ہر دونیمگ ء یکیں وڑ ء ہست انت۔ ریسٹورنٹ ء بُزرا کہ مائشیں گڑا ”پاکیں سرزمین“ ء نز یک تیاب دپی شہر ”دما“ مجانی تھا زاہرات ء ”کازوے“ گٹھے یک لکیرے ات۔ زر ء سراکشگ بوٹگ ات۔ دوئیں نیمگاں گاڑیانی ہم نچو رو ء آمردم ء یک ”شاہ دگ یے ء“ گمان بوت۔

”بیت القرآن“ کہ اشی ء تھا اسلامی کتاب ء قرآن شریف ء کوہنیں نسخہ لکھانی حساب ء ساٹگ بوٹگ انت۔ بحرین ء تروتابی جاگہاں چہ یکے ادا ہوں ستیل کنوک ایوک ء ما اتیں۔ منی حیال ء منیر بلوچ ء اے گپ ء وزن ہست۔ (بحرین ء ہر جاگہ کہ یکبرے روئے۔ دل نہ گشیت پدا بُرو پمیشکہ من دیست کہ پرنگیانی کلات، بیت الجسر، الفاتح کلات ء بیت القرآن ء ستیل چاروک ایوک ء ما اتیں) ہے بیگاہ ء من ء محمد بخش محراب ”باب البحرین“ ء دپ ء ”نوادر ات“ ء یک دُکان یے ء پُترت انت کہ دُکان ء عربانی گراں بہائیں عہدی سہمت ء زیور، پوشاک، ساز ء زیمیل تور ء اووند، کوش، دُرج، شیشم ایں پیتی، گوانزگ، زحم ء کاٹار، عہدی وڑ وڑیں ٹینگ، اسپانی نال ء چابک، پُتر ء غالیچہ، آمیدگس، تاس ء رود ء ہمک وڑیں ہیران ء رزان ء دگہ چے چے اے دُکان ء براہ انت۔ ء دگہ یک روچے ”گولڈ مارکیٹ“ ء نز یک ء چہ افغانستان ء طالبانانی حکومت ء دُور ء دُز اتگیں گراں بہائیں ”نوادر ات“ ء دُکان تے ہوں ماد دیست۔ ماں افغانستان ء طالبانان

وتی دَوْرَءِ افغانستانِ ءِ دِپتِری ءِ دود ءِ رِبیگی مڈی کَشِ اِت ءِ بہا کنتت۔ وہدیکہ
 ”بامیان“ ءِ گوتم بدھ ءِ مزنیں بُت برگ ءِ بہا کنگ نہ بیت انت۔ گڑا آدنا میٹ ءِ
 سراجت ءِ پروشت انت اش۔ یک دگہ روچے ءِ منامہ ءِ ڈُن شیعہ آنی بیتگ ءِ کر اما
 گوشت انت۔ ”اے سک تُر سناک انت۔ بلوچانی سک بدانت۔“ محمد بخش
 محراب ءِ گشت۔ بحرین شیعہ ”اسٹیٹ یے شیعہ آبادی ءِ تہا پد منتگی ءِ مارشت سک
 باز انت۔ پہ وتی رپتگیں حقانی آسزاوار انت۔ آہانی بازیں سرو کے دراں ڈیہہ
 انت۔ چندے زندان ءِ باہوٹ انت۔ چندے گوں حکومت ءِ ہور انت۔ بلے
 مہلوکات ءِ تہا تکا نسری ءِ مارشت باز انت۔ آہر روچ شہر ءِ یک دکلے ءِ یادگریے ءِ
 ناگہاں در رچنت پہ وتی حقانی ہا ترا ایمنیں وڑے ءِ کگار ءِ واز کن انت۔

آچہ ایران ءِ آشوب ءِ سک باز اثر مند انت۔ یکروچے برطانیہ ءِ سفارت
 جاہ ءِ نزیک ءِ آج اتنت۔ آہاں وتی ءِ ایرانی سروکانی مزن مزنیں عکس گون اتنت ءِ
 یک دگہ روچے آہانی یک سرو کے چہ ایران ءِ آگی ات۔ بالی پٹ ءِ آواتر کنگ
 بوت۔ گڑا آہاں بالی پٹ ءِ سراسر اُرش کت۔ بالی پٹ ءِ کانچ پروشت انت۔ ءِ تاوان
 بار کت۔ کساس بیست مردم دزگیر کنگ بوت۔ آہاں بلوچانی سراسر زہر کتیت
 چیا کہ بلوچ مملکت ءِ وفادار انت وگیشتر پولیس ءِ انت۔ چیزے سال پیسر آہاں یک
 بلوچیں سپاہیگ یے دُرات ءِ کشت۔ منامہ ءِ تہا چنچو بمب تراک کت۔ بلے رندا
 پدا ایشاں اے راہ یلہ کت۔ جمہوری ءِ ایمنیں وڑے ءِ وتی جُہد ءِ دیما برگ ءِ راہ
 چت۔ مردم گشت کہ آیلے تری ایران ءِ پشت ءِ زور جننت۔ بلے امریکہ ءِ برطانیہ ءِ
 چیر اندریں نمک آہاں گون انت ءِ اے ملک ماں مزن ہووے اے دگہ ملاں ہوں پہ
 جمہوریت ءِ نام ءِ گوں چیر ءِ اندریں پیکاراں دزگٹ انت۔ مُلک ءِ توکی جاوراں
 نلیگ انت۔ بلوچ کہ اے نلیگیں جاوراں ءِ گندنت۔ ماں آوکیں روچاں وتی

باندات ۽ بارو ۽ پگھر کن انت۔ چيا که اگاں جمہوری راہ بند ۽ گچين کاری يے بہ بیت۔ گڑا شیعہ الم ۽ سوب مند بنت۔ آہانی پالیسی ڈنی مردماں ۽ حاس پہ بلوچانی سرا بلاہیں اثرے دور دینت۔ بلے بازیں بلوچانی حیاں اے بارو ۽ دگرآت۔ آگشت کہ نگیں جاورانی برکت ۽ بیت کنت ڈنی مردم ۽ حاص بلوچ پولیس ۽ تہا زیرگ بہ بنت۔ (ہے وہاں یک سد ۽ پنجاہ ۽ گیش بلوچ ورن پالیس ۽ زیرگ بوت) چيا کہ شاہی خاندان بلوچانی سراسک بھیسہ کنت۔ آو کیں روچاں شیعہ آنی زرمبشت کجاں نیمگ ۽ سرا کشیت۔ اے ملک ۽ ہاترا بلوچانی دا تگیں قربانی پہ آہانی باندات ۽ چچو کار دینت۔ آو کیں چیزے سالانی تہا اے جستانی پسوت در کابنت۔

بحرین ۽ یک ماہے ۽ تروتا بنی سرجم ات۔ اے یکیں ماہ منی حیاں ۽ یک دمانے ات۔ اود ۽ برات، سنگت، واجہیں کماش ۽ مات ۽ گہارانی دا تگیں عزت ۽ شرف داں مدتے ۽ یاتانی دامن ۽ بندوک انت۔ منی دل ۽ ات کہ اود ۽ لبزانکی ۽ راجی جہد کاراں غلام نگوری، رحمدل گمی، چا کر علی ابرار، انور غلام، نصیر احمد علیم، سلیم پل آبادی، عبید ناشاد، امام جعفر ۽ عبدالباقی زاہد ۽ بگنداں بلے ارمان کہ اے واجہاں گوں منے گند ۽ نندنہ بوت۔

من وتی Gulf Air ۽ ٹکٹ واتری ۽ ہاترا او کے کنگ ۽ علی ۽ دا تگ ات۔ بلے سافرہ ۽ حاجی میر احمد ۽ لوگ ۽ یک بریگا ہے ۽ کہ مانشتگ اتیں۔ گڈا علی ۽ فون کت کہ ٹکٹ او کے، نہ بنیگا انت۔ پر چا کہ عید ۽ پیسر Gulf Air ۽ ایوک ۽ یک گرا بے۔ ۽ آئی ۽ سیٹ عید ۽ سبب ۽ دو ماہ پیسر دز گرگ بوتگ انت۔ حاجی میر احمد ۽ باز جہد کت بلے رند ۽ علی ۽ حال دات کہ باندا PIA ۽ گرا بے ہست۔ ہائی ۽ کوشستے کنیں۔ اے دگہ روچ ۽ محمد بخش ۽ علی ۽ پی آئی اے ۽ ٹکٹ یے گون ات۔ پنج جنوری 2006 ۽ شپ ۽ دہ ۽ منی روگ ۽ وہد نبشتہ ات۔

سش جنوری 2006ء شپ ۽ دوئم نیم ۽ کراچی ۽ بالی پٹ ۽ ڈن وہدیکہ
 مادر اتکیں۔ شپ ۽ نیم ۽ کراچی ۽ بالی پٹ ۽ ڈن وہدیکہ مادر اتکیں۔ شپ ۽ نیم ۽ سارتی
 ۽ گشے مناں پروشت منی ہچ گمان ۽ نہ ات کہ اے وڑیں تہہ کشیں سارتی یے منی وش
 اتک ۽ کنت۔ نی من ترانگ ۽ کپتاں کہ من جیکٹ ہمودا بحرین ۽ شمشنگ۔
 من ہے خیال کنگا اتاں کہ چہ ایشی ۽ پیسر سارتی مناں بہ پروشیت ۽ دانکہ
 چارنج ۽ نا کو صالح محمد چہ گو لیمار ۽ منی دیما بنیت۔ مناں روگ لوٹیت۔ کہ یک
 مردے ۽ مناں مابازاں رُرت۔ ”من ترادیتگ، بلے ہسنی ترا پچا آرگ ۽ نیاں۔“ منی
 نام لعل بخش انت۔ بل نگور ۽ نشتگاں۔“ ۽ من علی شا کراں چہ گتر ۽ پیدا کاں۔“ ”جی
 اہو من توڈ یک وارنگ۔ بلے نزانان کدی ۽ کجا“؟ مادوینناں شنور کت کہ نزیک
 ہوٹل ۽ روئیں شپ ۽ سبہ کنیں۔ بالی پٹ ۽ ریڈ یو کیب“ ۽ ٹیکسی یے ماگپت وتی اُرد
 مان کت انت۔ بالی پٹ ۽ نزیک تریں ”جناح ہوٹل“ مئے منزل ات۔

سرشون

لعل بخش آزات، ”بحرین ۽ شپ ۽ روچ“ ماہتاک بلوچی کوئٹہ، فروری 2007،

تا کہدیم 30 تا 49

سفر

حسرت بلوچ

مردم وتی در اہیں زندگی ء چنت ولاپ ء مان کنت، بلے لاپ انت نہ شگر
 ومنت گپت ونہ سیری زانت۔ اگاں یک روچے ہو رک بییت چہ کار ء دور دنت،
 ہے لاپ انت کہ بنی آدم ء ہر ڈولیں کار پر مائیت۔ بلے لاپ منی شگر ومنت ء
 بگیپت یا نہ، من وتی لاپ ء منت واراں کہ ہمانی ء برکت ء من بازیں کار و کسب
 ہیل کتگ و بازیں ملک و ہند دیتگ و ڈول ڈولیں مردماں گوں دچار کپتگاں۔
 مشکت ء وتی کار ء مدت ء ہلاسی ء رند، و ہدے و اترکت و ملک ء آتکاں، تہ چیزے
 روچ ء کیسگ پُر ات، دستانی دل ء اتاں، آپ و لاپ اتاں، بلے ابید کار و
 روزگارے ء توری ہستی ہر چند بہ بیت، اوشتوکیں آپ ء ڈول ء انت۔ روچے نہ
 روچے حشک بیت۔ و ہدے منی مشکت ء زر ہلاسی بیتاں، مردمانی دل ء من ہم چو
 سرا تکیں بانجیگ ء بیتاں۔ بیتگ ء میر و معتبراں پیش ء و ہدے منادیتگ ات پہ
 بُریں کندگے منادیتگ و تیار و جوڑی اش کتگ ات۔ بلے نی کہ منی کیسگ
 ہو رک ات، و ہدے منادیتگ اش دیم اش تاب دات۔

دگر ء بل مئے بیتگ ء پیریں پنڈ وکاں ہم منی کیسگ ء ہو رکی مارات۔ وتی
 زند ء اے جاوراں من فکر کت کہ پہ و تا ہمد ء کارے درگیجاں۔ گوں من دنیگا منی
 ہزاری گڑیال پشکپتگ ات کہ من لالچ دات و لاپ ء ہر جان کت تا کہ منا بیتگ ء
 اسکول ء ماسٹری ء کار برسیت۔ من و اچشیں وانندہ نیں مردے نیاں بلے وانندہاں
 ہم بے لالچ ء کار نہ رسیت۔ نزا ناں اے منی نسیب ء شری ات یا منی لاپ ء کہ زوت

من پہ ماسٹری ء زورگ بیتاں۔ یک روچے و ہدے اسکول ء شتاں، حاضری دات و پداپکی ء (اولی جماعت ء) چکانی وانینگ ء کلاس ء شت و پرشتگیں کرسی ء سرانشت و سنٹ بیتاں، اسکول ء چپراسی آتک و منا حال دات کہ تراہیڈ ماسٹر صاحب لوٹیت۔ من کمیں دیر دل تپر کہ بیتاں کہ باریں منا واجہ جی ء لوٹیت۔ بلے وتی تپر کئی چیر دات و چکانی نیمگ ء چارات و گوشت : ”چکاں! وتی کتاباں دیما کن ات و بوان ات، من انوں کایاں“ یک شیطانیں بچکے ء وش ء گشت : ”بچ میایا تے“
 وومی بچک ء کہ ہے بچک ء کش ء نندوک ات گوشت ءے:

”مارا و ہدے شتر وانینگ گوں تئی ماسٹری ء۔ وانگ ء و ہدے مشکت ء شت و ریال ءے جم کت۔ قابوس ء کہ گلینت پدا اتک و پزر و سفارش ماسٹری۔۔۔ و ت کہ وانگ نزانت، مارا حاک وانینیت“۔ من دوئیں بچکانی گیان ء کر و موش کت انت۔ چیا کہ ہر دور است گوشگا اتنت، من چہ کلاس ء در کپت و ہیڈ ماسٹر ء گور ء شتاں، آئی ء منا کا گدے دات و گوشت:

”لشکری! تئی نام در اتلگ“

من سک پریشان بیتاں، دل ء گشت کسے ء منی شکایت کتگ و ہمیشا منی نام در اتلگ کہ منا چہ کار ء کشگ بہ بیت۔ بلے دل چت و لاپ ء کت و دیم گوں ہیڈ ماسٹر ء کت و جُست گپت : ”واجہ اے چونیں کا گدے؟، منی نام پہ چیا در اتلگ۔۔۔۔۔ زاناں من۔۔۔۔۔؟“

ہیڈ ماسٹر ء منارا چارات و گوشت : ”لشکری۔۔۔۔۔ تو زان ءے کہ تئی تعلیم چنچک انت و تو چونی ء ماسٹری ء اے نو کرمی گپتگ۔ اے کا گدے ہمے نبشتہ انت کہ تو سالے ء استاٹریٹنگ ء کوٹے ء بروئے۔ سالے ء کورس ء رند تئی نو کرمی ہم پکا بیت وتی پگار ہم کمیں گیشتر بیت“۔

کارے پکائی و پگارے کیشی ہر دوئیں جو انیں جبر اتنت بلے من گیشتر پرے جبرے
 پریشان بیتاں کہ باریں من اے کورسے در بُرت کناں یا نہ؟
 من پے ٹرس ولرز چہ ہیڈ ماسٹرے جُست کت:
 ”اگاں من اے کورسے در برت نہ کت گڑا منی کارے روگے۔۔؟ ہیڈ
 ماسٹرے مناد لاسہ دات و گوشت:

”یک برے تو برو۔ آرندی جبرے ہڈا ہیر کنت۔۔۔“

من وتی زندے ہجر شالکوٹ ”کوٹے“ نہ دیتگ ات۔ چونابا شالکوٹے
 چارگ منی زندے مُرادے بیتگ، بلے پے ہستی و ہستگاری۔ پے نیزگاریے بہشت ہم وش
 نہ انت۔ بلے نوں پے من دگہ راہے نہ منگ ات۔ شالے چارگے مرادانی لاچار
 بیتگ ات۔

دومی روچے من وام و بدلے کت و وتی ہر دبست و دیم پے شالے روگے
 حاترا آتک و سڑکے سربسے و دارے اوشتاتاں۔ دگہ ہم بازیں مردے اوشتاگ
 ات بلے مسافر کمتر و ندارہ چاروک گیشتر انت۔ انچش کہ بس آتک و اوشتات۔
 بسے کلینڈرے چہ ہر مردمے جست گپت کہ آکجا رونت۔ مردم یک یک بسے سوار
 بیت انت و بس رہادگ بیت۔ من وتی منے ڈنی ملکے اتاں و بالی گراب، آپی
 گراب، کارگاڑی و بسانی تہا ہم باز تر و تاب کتگ۔ بلے ملکے تہا امے منی اولی
 دراجیں سفر ات۔ پمیشا من کمیں پریشان اتاں کہ باریں منی اے دراجیں سفر چتور
 گوزیت و من کدی و چتور وتی منزلے سرباں۔ منی راستی کشے پنجگوری مردم نشنگ
 ات۔ آئیے وتی دیما نشنگیں ورنایے جست کت:

”توڑے کجا ”ری ہے“؟“ ورناجیران بوت۔ اے کشوآ کشے چارات و
 پسے دات: ”منانہ گپتگے۔ مناکبز انت ہے شو میں کبزے علاجے من کوٹے“

روگ آں۔“ چہ ورناء پَسہ ءَ زانناں پنجگوری مردم سما کپت کہ ”ریگ“ ءَ ورناسر پد نہ بیتگ وایشی ءَ دگہ معنایے ءَ سر پد بیتگ۔ ہمیشا اشتاپ اشتاپ ءَ پدا گوں ورناء تران ءَ لگ ات وگوشت ءَ:

”ڑے منی جُست ءَ مطلب ایش ات کہ تو کج روگ ءَ ءَ؟“ ورناء سار تیں گینے کش ات وگوشت: ”گڑا تو بگوش کہ تو کج روگ ءَ ءَ“ پنجگوری ءَ رند ءَ ہچ نہ گوشت و بے تو اربوت۔

منی چپیں پہنات ءَ آخری سیٹ ءَ سرا یک پلر پٹیں لا گریں مردے نشنگ ات ءَ دپ ءَ یک پیم ءَ سُرگ ءَ ات وچودلوت ءَ رومست کنگ ءَ ات۔ دپ ءَ ہم سہر سہر ات۔ آئی ءَ کش ءَ دگہ ورنایے نشنگ ات وکتا بے دست ءَ اتے ووانگ ءَ دلگوش ات۔ پلر پُٹ ءَ ہر دو منٹ ءَ رند ورناء گوشت: ”بھائی جان۔۔ کمیں ہٹ۔“ او ورنادیمی نیمگا جہل بوت و پلر پُٹ ءَ کہ پان رومست کنگ ءَ ات۔ وتی دپ ءَ پان ءَ تک گبورچ و پورچ ءَ چہ بس ءَ دریگ ءَ ڈن ءَ ریتک انت۔ آخر ءَ ورناسزار بوت و کتاب ءَ بندکت و ایرکت و دیم ءَ گوں پلر پُٹ ءَ کُت وگوشت ءَ: ”تو کراچی ویل کتگ۔۔۔ اینگوچی کنے۔۔؟“

بلے کراچی والائیں پلر پُٹ ءَ دست ءَ سرا اشارہ کت ورنادپادیمی ءَ چنگ بوت، آئی ءَ وتی دپ ءَ پان ءَ گج چہ بس ءَ دریگ ءَ پورچ گتنت وتی دیم گوں ورناء کت وگوشت ءَ:

”بس۔۔ جڈ و قسمت ءَ پلٹی ورگ۔ مارا چے ضرورت ات کہ ماما، ما کالی پیلی۔۔ اڑے ما کوئی بی کام کا بے کتگ ات مئے کمائی مارا کافی ات بلے۔۔“ کراچی والاء جہرا نگت ہلا س نہ ات کہ ورناء پدا جست کت: ”تو کراچی ءَ کجا جاہ منندے؟“ کراچی والاء سگریٹے بُن دات، دراجیں سوٹے گپت دپ ءَ بڑا کُت و

دوت ئے گرد گردے بُرزے گوات ءء دانتت و پسہ ئے دات: ”پرانا گولیمار ءء مین روڈ ءء لاشٹ ءء ثریا اشٹو ڈو ءء بعد دومی گلی ءء نکر ا کینفے نجم ءء بعد پہلا کمپان منینگ انت“

ورن ءء وتی کتاب کٹ ءء ایر کت، کمیں بچکن د ات و پدا جسٹ ءے کت:

”منی خیال ءء اے سفر ءء تراژند و پند کتگ۔۔؟“ کراچی وال ءء پدا سگریٹ ءء دو دراجیں سوٹ دات و گوشت: ”بھائی جان تراچے بگوشاں۔۔۔۔۔ اے لمبائیں راستہ ءء منے ہڈی پسلی یک کتگ انت، کراچی ءء رشکہ و ٹیکسیانی جواب ہی نیست۔۔۔۔۔ جڈ و دگر ءء بل پورا بلوچستان ءء پان بی نہ ملئیت۔۔۔۔۔ کراچی ءء قدم قدم ءء پان آؤس انت۔۔۔۔۔ او بھائی جان ماپ کن، من بلتگاں ترا پان بھی ندا تگ۔ بگوش تمبا کو والا یا مٹا کلا ئیناں۔۔؟“

ورنا کراچی وال ءء گپانی وشی ءء پدا کمیں بچکن د ات و گوشت ءے: ”تئی باز شکر یہ۔۔۔۔۔ من پان نہ وراں“ کراچی وال ءء کند گے جت و گوشت:

”اڑے تو بی کمال کنے۔۔۔۔۔ مردم کدی پان نہ وارت۔۔۔۔۔؟ بلے ورن ءء گوشے کراچی وال ءء بازیں جبرانی گوشدارگ ءء دم برتگ ات، آئی ءء پدا وتی کتاب پیچ کتگ ات و وانگ ءء ات۔ کراچی وال ءء سگریٹ ہم ہلاس بیتگ ات۔ آخری سوٹ ءے گپت و سگریٹ ءء بند ءے چہ بس ءء در یگ ءء ڈن ءء چکل دات و پے دُز چمی ورن ءء نیمگا چارات ءے۔ گوشے آئی ءء چیزے ءء بوبیگ ءء ات۔ دوسہ بر ءء پونش پونش ءے کت و پدا دیم ءے گوں ورن ءء کت و گوشت ءے: ”ترا گہیتنگیں چیزے ءے۔۔۔۔۔ کوئی بونہ بیت۔۔۔۔۔؟ و پدا چہ وتی جاگہ ءء پادا آتک و اوشتات و گوشت ءے: ”اگر کوئی بی کسی ءء سڑا ہوا چیزے گون، آئی ءء بُز ا بس ءء ٹول ءء ایر بکنت۔۔۔۔۔ منی کیال ءء جڈ و اے مچی ءء بو انت۔ ضرور کوئی گوادری کسے بس ءء سوار انت۔

منے دیما جنینانی نندگ ءء جاگہ ءء نیم عمر ءء کماشیں زالے نشتگ ات۔ آئی ءء

دپ ۽ پُراءَ گوشت : ”وئے بچا ترا چون انت۔۔۔ پان واریں ڈاڈا۔۔۔ سہمی تان
 ایں چو کلاگ ۽ گوئی پاناں چرت چرتے پر بوتگ۔۔۔ ماچ نہ گوشتگ۔۔۔ وتی
 شکل ۽ نچاریت۔۔۔ میڈینتگیں کروس ۽ شکل ۽ انت۔۔۔“ کراچی والاء دپ پُرا
 کت کہ گپے بجنٹ بلے ہے دمان ۽ بس راہ ۽ سر ۽ بستگیں گونڈیں ہوٹلی ۽ نزیک ۽
 رستگ ات وڈریور ۽ بس اوشتارینت۔ کلینڈر ۽ دورکت وتوارکت : ”ہر کس ۽ چاہ،
 نان یادگہ چیزے ورگی انت ایر بکپیٹ کہ دیما پرے نزیک ۽ ہوٹل نیست۔“ بس ۽
 درستیں مسافر ایر کپنت۔ لہتیں ہوٹل ۽ دیخی نیمگ ۽ تگردانی سرانشت۔ لہتیں ہوٹل ۽
 تہاشت ونشت انت۔ لہتیں ہوٹل ۽ پہنات ۽ جستگیں تہتانی سرانشت انت۔ من ہم
 تحت ۽ سرانشتاں منی کش ۽ پیریں مردے آتک ونشت وائی ۽ کش ۽ ہما پلر پٹیں
 کراچی والانشت، ماہر سینیناں پہ وتا چاہ لوٹ ات۔ ہوٹل ۽ دستبوج (بچک) ۽ چاہ
 آورت وواتر بوت۔ مئے دیما یک مزن پاگیں، دراج ریشیں، مزن بروٹیں
 مردکے گوں وتی زال ۽ نشتگ ات۔ چہ ہوٹل ۽ پشت ۽ کچکے بوگران، لپوسان اتک و
 مزن پاگیں مرد ۽ دیما اوشتات۔ مزن پاگیں مرد ۽ ہشتکے نان کچک ۽ دیما چکل دات و
 پداوتی زال ۽ نیمگا ہنچش چارت ۽ گوشتے لنکہے نان ۽ کچک ۽ نہ داتگ۔ گوکے
 کشتگ وحیرات ۽ کتگ۔ کچک و ہدے مزن پاگ ۽ داتگیں لنکہ ۽ ورگا ات،
 کراچی والاپہ دلگوشی کچک ۽ چارگا ات، منی کش ۽ نشتگیں پیریں مرد ۽ کراچی والاء نیمگا
 دلگوش کت و گوشت : ”منڈ ۽ باز چارگائے۔ ترادوست بیت چوں۔۔۔؟“ کراچی
 والاء گلہبے چاہ گپت و گوشت ”آہو ماما، باز پیارا انت۔ وری مناباز باز دوست
 بیگ ۽ انت۔“ مزن پاگ ۽ بروٹیں مرد ۽ وتی بروت تاب دات انت وپہ کراچی والاء
 جنگ ۽ پاداتک۔ بلے آئی ۽ زال ۽ آئی ۽ نادینت۔ پیریں مرد ۽ بلے دلگوش نہ ات۔
 آئی ۽ دیم گوں من کت و گوشت ”منڈ کہ بارگ بند بوت بزاں شکاری لے، شکار ۽

نمرگ ءِ نیلیت۔ زاناں مزن پاگ ءِ چدوگیش سگ ات نہ کت، وتی کوپگ ءِ
تیرے دست ءِ کت ودیم پہ مئے نیمگار ہادگ بوت۔ زال ءِ منت وزاری کت
کہ مکن چشیں کار۔ بلے دارگی نہ ات۔ نون ما زانت کہ بامرد مئے جنگ ءِ پیدا ک
انت۔ بلے چرائی ءِ رسگ ءِ پیش پیریں مرد پادا آ تک و گوں آئی ءِ سلام و درہبات
کنگ ءِ جہد کت۔ مرد ءِ زھر ءِ زھر تران کت و گوشت ”زاناں شمارا و تاسیاء سر نیست
کہ دگرانی بار و چشیں سبکیں جبر کن ات۔ کراچی والا چست بوت و گوشت ءِ
”چاچا ما کوئی غلط جبر نہ کتگ۔۔“ پیریں مرد ءِ چارت نباد کہ جنگ و فسادے بییت،
پیشادیم کنز ات ودیم ءِ گوں مزن بروت ءِ کت و گوشت ءِ ”ابا! ترا زھر
گرگ ءِ حق است چیا کہ ہرچی تو اشکتگ، تو وتی ڈول ءِ معنا کتگ۔۔ بلے ما۔۔
مزن بروت ءِ پیریں مرد ءِ جبر دپ ءِ پروشت و گوشت : ”چی ءِ من وتی ڈول ءِ معنا
کتگ۔۔ شمانڈ گوشگ ءِ نہ بیتگ ات۔۔؟ پیریں مرد ءِ مزن بروت ءِ برانزء کم
کنگ ءِ واستا گوشت : ”منی پت۔ منی واجہ۔ مامنڈ گوشگ بلے مئے گور ءِ مامنڈ
مادگیں کچک ءِ گوشت۔ زالبول ءِ نہ گوشت۔۔“ کراچی والا ہم نی کے سر پد بوت
کہ مزن بروت پرچی ءِ برانز کپتگ۔ مزن بروت ءِ نزیک ءِ آ تک و گوشت ءِ :
”ماما جان جڑو تو سمجھ اتگ کہ ماعورت لوگ ءِ منڈ گوشیں۔۔ واہ بھئی واہ۔۔ تو بی کمال
کن نے“۔ پیریں مرد ءِ کراچی والا پشت ءِ کت و گوشت ءِ : ”تو وتی تمبا کو والا
پان ءِ ورو منا جبر ءِ بل“۔ پدادیم گوں مزن بروت ءِ کت و آئی ءِ پہلی لوٹ ات۔ مزن
بروت و اتربوت و ماسہ نیں پدا تحت ءِ سرانشتیں۔ کراچی والا ہوٹل ءِ دستبوج توار
کت و گوشت : ”اڑے بچک! کا نا مانا بوڈ موڈ ملیت یا نہ؟“۔ دومی تھت ءِ سرا
نشتگیں پنچگوری مرد ءِ و ہدے ”بوڈ“ ءِ نام اشکت وتی دپ ءِ چاہ ءِ زمین ءِ ریتکنت و
گوشت ءِ : ”اڑے او۔ وری۔۔ مارا چاہ و رگ ءِ کلے یا نہ۔؟“۔ دنیگہ کراچی

والاء پنجگوری بامردء پسہ نداشتگ ات کہ بسء کلینڈرء توارکت : ”چلو بائی، چلو سوار
بنت“۔ مردم پاداتک و بسء سوار بیتنت و بس دیم پہ شالء ر ہادگ بیت۔ من وتی
چم بندکت ء ہمے فکرء شتاں کہ منے زبان و بولیء سرامنے کر ء گورء ایدگہ زبانی چنخو
اثر است انت ء ماچہ وتی پد منتگی ء سببء چہ یک و دومی ء چنقدردور و گستاہیں و
ہے حیالانی تہا من وابء شتاں۔ و ہدے آگاہ بیتاں، بس سالکوٹ ء جلگہ ہیں
بازارء پراہ و شاہگانیں سڑکاں تچان انت۔

استنبول، تہران، نوکنڈی

عزیز بگٹی

پاکستان، ایران و ترکی ہر ستیں ملک دگی بودنا کی ادارہ بزاں آرسی ڈی ء
باسک انت۔ ہے ادارہ ء رد ء زانتکار، ہیل کار ء استاد یکے دومی ء ملک ء تروتا ب ء
کننت۔ تانکہ یک دومی ملک وراج ء زند ء بازیں تک ء پہنادانی بارو ء چیزے
بزانت۔

چوشیں یک اٹکل ء پروگرامے ء رد ء من ء پہ ہیل کاری ء ترکی ء دیم دمیگ
بوت من کراچی ء پہ بالی گراب چارکلاک ء تہا استنبول ء سر بوتوں۔ استنبول ترکی ء کلاں
شہ مستریں شہر انت۔ اوتاں بازیں و ہدوسالاں عثمانی دور باری ء بُن جانتگ۔ ہے
سو ب انت کہ اودا کوہنیں ماڑی او یادگیری مسیت سک بازنت۔ اچی ء شہ سر
ہے شہر رومن بادشاہی بجاہ ات او ایشی نام قسطنطنیہ بوتگت۔ اے موڑی ء ترکی ء ایشیا
ء بہر انت بلے ایشی ء بہرے یورپ ء نیمگ ء دی است انت۔

استنبول ء شہ انقرہ نزدیک پنج صد کلومیٹر انت۔ پر اوداروگ ء چچ ویلے نہ
گواہیت۔ ہر نیم کلاک ء رندا استنبول او انقرہ ء نیام ء موٹل بس روان انت۔ او موٹل
بسائی تہا باز اسرات و آسائش مان۔ چوش مئے ملک ء موٹل بس نہ بنت کہ بزوڈ ہوو
ہم مردمانی پچھی ء موٹل بس ء سر ء سفر کننت۔ ریل او بالی گرابانی سفر جتا انت۔
من اودا انقرہ یونیورسٹی ء داخلہ گرنگی ات۔ پر اودا داخلہ گرنگ ء شہ پیش

ترکی زوان سر پد بینگ وزانگ الم انت۔ پرچیکہ اوداراجی زندہ ہر تک و پھنادہ ترکی
 زوان رواج دنیگ بوتہ۔ وانگ وزانگ ببیت کہ سرکاری کارود پتر، ہر ہند و جاگہ
 زوان ترکی انت۔ پمیشامن ء ترکی زوان وانگ ء پھ ایشی کورس ء داخلہ گرنگی کپت۔
 من اودا کس اس سے ماہ بوتگاں۔ آہندی زندہ بازیریں تکان ء من چارتگ۔
 بازیریں بہر و حالاں شہ سئی بوتگاں۔

ترکی ء مردم بازشر ء جوانیں مردم انت۔ باز جوانیں مردم گری دارنت و
 شیرین زوان انت۔ پاکستانی بارو ء شریں خیال دارنت۔ بلے یک برے نوک
 روکیں مردمان ء زوان ء باز جبال کپیت۔ اودا انگریزی زوان ء رابا زکم مردم بنت۔
 آپوہ بزاں وت ء رادگہ ملک ء زوان ء زانگ ء لیکگ ء وش نہ بنت۔

ترکی ء جندہ تہا ترکاں شہ ابید بازیریں کرددی ہم است۔ پر آوان ء پھ ہم ترکی
 زوان الم انت۔ کردی زوان ء تہا بچ وڑیں تالان و شنگ کاری قانوندی ڈوہ
 انت۔ انچو ایران ء انت۔ ہے پدا بزاں منے ملک پاکستان بازشر انت۔ اداراجی
 زوان ء تہا ریڈیو و ٹیلی ویژن ء تہا پروگرام شنگ بنت۔ ء سرکاری وت دگی زوانانی
 تہا روتا ک، ماہتا ک شنگ کنت۔

ترکی ء سر ء یورپ ء مزانیں سایگے (اثر) کپتہ۔ زند و بودہ تہا تہ بزاں آ
 یورپی انت۔ پوشاک ء وسگ ہروڑ ء یورپی سہرا بنت۔ پردیمرئی ء تک ء باز پدی
 انت اودا آجوتی باز انت۔ ہے آجوتی راجی زندہ بیت کہ سیاسی زندہ۔ اودا ہم
 غریو ادا میرانی نیام ء سک باز پرک انت۔ سیاسی ڈول ء اودا گچین کاری بنت۔ ء
 گچین بوتگیں باسک ملک ء مزن ٹاہنت۔ بلے ترکی ء تہا اُرد ء ہم ملک ء سیاسی زندہ تہا
 وت مانی ء حق است انت۔

مرچی باندا ترکی ء تہا چپ دست ء راست دست ء قوم پرستانی نیام ء سک

جیڑہ، مرطائی بوہگ، انت۔ اور ناواندہانی تہا ہمیشی زورسک بازانت۔

ترکی، مردم پاکستانیانی بارو، گیشتر زانت۔ آوان، اے سمانہ انت کہ بلوچستان، پاکستان، یک صوبہ نئے کہ شہرے۔ بلے ترکی، گرد، بلوچ، بلوچستان، بارو بازانت۔ ترک چوش کہ پاکستانیانی قدر، کنت۔ ہے پیم، کرد بلوچانی قدر، کنت۔

شہ ترکی، دگ، سڑک، راہ، من گڑتوتی ڈیہہ، آنگلوں۔ شہ ترکی، درکتوں ایران، پترگ، وخت، من، دوئیں، ملکانی نیام، بازیں پرک زانگ بوت۔ ترکی، پولیس کہ مردم، پدیم روشن، پیچ پیشانی و شترتیں مردم گری، گوں دچار کپنت۔ چوکی، سر، ایران، پولیس ہما کہ دیم تہار، توند و ہدواج ات۔ بلے لس مردم ایران، ہم جوانیں مردم گری داریت۔ اگاں گوں آواں پارسی زوان، گپ جنگ بییت تہ گدا پیلہ تی، دست کمک کنت۔ ایران، شہر بازربا و پاک، انت۔ تہران تہا بزاں زیبائی، یک ایکیں نشان، دُروشمے۔ ایران، دگ و سڑک ہم سک شترت انت۔ بلے ترکی، دگ و سڑک پاکستان، وڑ، انت۔ پر پاکستان، دگ و سڑک تہ بزاں اللہ، امان، انت۔ اشان، اگاں سڑک، نام دینگ، مہ بیت تہ شترت انت۔

اے جبرسک مردم، حیران کنت کہ ترکی، ایران، یک برے ملک، پترگ، دومی ملک، شہ درکپنگ، وخت، کسٹم، چوکی استنت۔ ملک، تہا ہر شہر یا میتگ، پترگ و درکپگ، دگ، چچ چوشیں چوکی نہ انت۔ بلے پاکستان، تہا آگ، رند ہر گام، سر، یک چوکی نئے است انت کہ اودا مردمان بے عزت کنگ بیت۔ و تلاشی بے وڑ گرگ بیت۔ شہ تفتان، تاں کونٹہ، گپیت (۲۰)، گیش چوشیں کسٹم یا لیویز و ملیشیا، چوکی انت کہ اودا ہر راہ گوتڑے، بے عزتی و تلاشی بیت۔ انچوزانگ بیت اثر نوکنڈی، آیوک یا روکیں مردم پاکستان، شہری و جامند نہ منت۔ منی خیال

تہ نوکنڈی ء یک مزدی ء واسۃ تہران او انقرہ ء روگ اڑزان انت بلتے کونٹہ ء
آیگ گران ترانت۔

سے نین ملکان راج ء پکر وخیالی کم کمی ء یک انت۔ اگاں اشان گیشتر
نزیک تر آرگ ببیت تہ دوستی ء سیالی مہکم تر بوت کنت۔ ہر سے نین ملکانی سرکاران
باید انت کہ وتی نیام ء دوستی وسیالداریاں گیشتر مہکم تر بکنت۔ تانکہ ہے مہکم سے
ملکان راج ء نیام ء دوستی ء براتی ء ودی بکنت۔

سرشون:

عزیز محمد بگٹی، ’استنبول، تہران، نوک کنڈی‘، کونٹہ، ماہتاک بلوچی، اکتوبر 1978ء،
تا کدیم 67 تا 68۔

من پہ ناہء سوداء

بشیر کسانوی

یک روچے منی یک سندھی سنگتے ء فون کت کہ ما یک ڈلے ٹاھینتگ کہ ناہ ء نمائش ء ناہ ء گراک ء درگیجگ ء ڈھا کہ (بنگلہ دیشن) ء کولا لمپور (ملیشیا) ء روہنت تئی نام ہشت نفرانی تہا شامل انت نوں تو پہ روگ ء واست ء تیاری بکن۔ اے ڈل چداں 15 اگست ء روانک بیت۔ چوکہ منے ناہ کہ ما پہ بہاء واستہ دری ملکاں راہ دات کنیں بیگم جنگی انت کہ پہ بے پاری درگت ء دری ملکاں بہا کت کنیں۔ چونابا بہتر بہترین ناہ کہ کساس یک سد ء بیست قسم ء ناہ مکران ء زمین ء کشگ ء پیداک کنگ بیت بلے پہ بہا بیگم جنگی ء موزاتی ناہ منے بے پاری (Commercial) ناہ انت

بندات ء اگست ء ماہ ء بیگم جنگی ناہ انگت ء تیار نہ انت۔ گشاد گشاد ء من حسینی دگہ مکس ہواریں ناہ تیار کت ء پہ کراچی ء رھا دگ بوتوں۔ کراچی ء ناہ ما پہ ملیشیا ء بنگلہ دیش ء کارگو ء کت انت و ما پانزدہ اگست ء سہب ء 9 بج ء بالی پٹ ء ماں ہشت نپر ء یک ڈائریکٹر جنرل (TDA) کہ منے گروپ ء لیڈرات بالی پٹ ء یک جاہ بوت انت۔ بالی گراب ساعت 9 ء پہ ڈھا کہ ء بالی پٹ ء سربوت انت۔

بالی پٹ ء چہ درآ ہگ ء پاکستان ء ہائی کمشنر ء بے پاری اتاشی منے وش

اتک ء ساڑی ات ء ماہوٹل ء وین ء دیم پہ ڈھا کہ شہر ء ر ہادگ بوت انت۔

ماہوٹل ء کساس یک ء نیم ء سر بوت انت۔ مارا ہال دنیگ بوت کہ کساس چار ء نیم ء بیگاہ ء فروٹ مارکیٹ ء بے پاریاں یک گند ء نندے (Meeting) ٹائیٹنگ۔ ہمود ء روہگی انت۔ ماچار ء نیم ء مارکیٹ ء سر بوتیں اودا مارکیٹ ء بے پاریاں گوں مئے گند و نندناہ ء بابت ء بوت۔ ماوتی وتی ناہانی نمونہ پیش داشت انت۔ مئے ناہ اش پسند بوتان ء جوانیں بے پاری گپ ء تران ء پد بے پاری یک میٹنگے ڈھا کہ شرٹن ہوٹل ء بوت۔ میٹنگ ء پد مارا بے پاریاں نیمگ ء ہوٹل ء شام دنیگ بوت۔

دومی روچ ء مئے تر ء گردیے ماں وردنی مارکیٹ ء وت اود ء جنرل منیجر ء ماراوش اتک کت مئے ناہانی نمونہ ء چارگ ء پد بیگم جنگلی ناہ کہ اود ء مارکیٹ ء بے پاریاں زبان ء (B.J) گشگ بیت۔ باز ساڑا ہگ بوت ء ہے رمضان ء ماہ ء ناہ ء لوٹ اش ہم کت۔ بلے چو کہ رمضان ء ماہ ء کمک روچ است ات ء مار رمضان ء ناہ ء پجارینگ ء پہلی لوٹ ات۔ ماہنگہ دیش ء دیروئی ء باز اثر مند بوتیں کہ ہے راج کہ ہے پاکستانی واکدارانی دل ء کروک ء ات ء مدام بہتام بندگ بوت کہ بنگال ء چچ چوشیں دروسیلہ نیست ء مدام ہار ء ہیر و پانی آماچ انت ء ہما و ہد ء روچ ایرشتی پاکستان ء کمک ء مدد ء لگ انت۔ بلے مروچی بچار کہ اے راج چچو دیم ء شنگ معاشی دیروئی ء مثال کہ بنگلہ دیش ٹکہ چہ پاکستان ء روپیہ ء گیش برز تر انت، مردمانی زند ء بستار باز برز تر انت۔

ہاں! یک چیزے گوں پاکستان ء ہمدپ ات۔ چوش کہ اود ء گیش مردم آپ

۱۷ لاپ انت بلے کسے کہ گریب ات گڈا ہم سک گریب ات بلے چہ پاکستان ۽ نسبت ۽
 اینچو گرانی ہم نیست ات کہ مردم وتی چکاں بہا بکن انت یاوت کشی بکن انت۔

سیسی روچ ۽ شرٹن ہوٹل ۽ ہال ۽ مئے ناہ ۽ نمائش ۽ واستہ اسٹال ٹاہینگ
 بوتیاں۔ بزاں 18 اگست ۽ مئے ناہانی نمائش بندات بوت۔ افتتاحی تقریب بنگلہ
 دیش ۽ زراعت ۽ سیکریٹری ۽ پاکستانی ہائی کمشنر ۽ کت۔

19 اگست ۽ بیگاہ ۽ ہشت ۽ نمائش بلاس بوت ۽ بہر زور وکاں سرٹیفکیٹ
 دیک بوت انت۔

مارا شپ ۽ ساعت یازدہ ۽ ملیشیا ۽ ایئر لائن ۽ پہ کولا لمپور ۽ واستہ بالی پٹ ۽
 پنجگی ات نمائش ۽ ہلاسی ۽ پدما ہوٹل ۽ اتک ۽ پہ بالی پٹ ۽ ر ہادگ بوگ ۽ ہوٹل وین
 ۽ دیم پہ بالی پٹ ۽ شت انت۔

20 اگست ۽ شپ ۽ یک ۽ نیم ۽ بالی گراب پہ کولا لمپور ۽ چست بوت ۽
 سہب ۽ ہپت ۽ نیم ۽ کولا لمپور بالی پٹ ۽ سر بوت انت۔ بلے چو کہ پروگرام شیڈول ۽
 پد ۽ مارا کولا لمپور ۽ چہ ساری ملیشیا ۽ شہر پینانگ (Penang) ۽ روگی ات۔ دور وچ
 ۽ پینانگ ۽ گوازینگ ۽ پد مارا داخلی (Domestic) بالی ۽ سہب ۽ نو ۽ پانزدہ ملٹ ۽
 بال کت ۽ کساس ساعت دہ پانزدہ ملٹ ۽ پینانگ ۽ بالی پٹ ۽ سر بوت انت۔

چو کہ مئے ہوٹل پیسر ۽ بک کنگ بوتگ ات۔ ہوٹل ۽ وین پہ ہوٹل ۽ برگ ۽
 ساڑی ات ۽ مادیم پہ پینانگ شہر ۽ ر ہادگ بوتیاں۔ اے شہر ملیشیا ۽ یک جوانیں
 شہرے پہ سیل ۽ سواد ۽ چارگ کرزیت۔ ایشی ۽ تیاب، سر سبزی، ماڑی اش پہ گوے
 بستگ انت۔ ماے شہر ۽ چارگ ۽ ندرگ ۽ سیر نہ کت کہ وین اتک ۽ مئے ہوٹل ۽

سربوت۔ ماوتی وتی کمرہانی کلیت زرت ء اوتا کاں شت انت۔ شیڈول ء ردء بیگاہ ء چارنج ء گوں پینانگ ء بے پاریاں ہوٹل ء لان ء گند ء نند کنگی ات۔

سجھیں شپ ء بے وانی (سجھیں شپ منے بالی گراب ء گوستگ ات) ما
ژند ء پندرتیں جے سبب ء ہوٹل ء کمرہ ء سربوہگ ء ماواب کپتیں۔ تاں ساعت دونیم
ء، ساعت ء چار ء ما ہوٹل ء لان ء اٹکیں ء بے پاری ہم اتکاں ماوتی ناہ ء بارو ء آہاں
مالوم داری دات ء وتی ناہانی نمونہ ء پیشداری کت۔ مارا ہم بیوپاریاں وتی مارکیٹ
ء ہال ء احوال دات انت کہ چنوک ناہ چہ درملکاں بزاں ایران، تیونس، مصر ء عرب
امارات ء لوٹائیٹنگ بوتگ ء دومی روج ء مارا پینانگ فروٹ مارکیٹ ء آہگ ء
دعوت اش دات۔

دومی روج بزاں 21 اگست ء ماچہ ہوٹل فروٹ مارکیٹ ء رہادگ بوتیں
اود ء مارا مارکیٹ ء بے پاریاں ماراوش اتک کت اے من ہر جاگہ دیست کہ
مارکیٹ ء بے پاری جاہاں ہر کس ء وتی وتی یونین جوڑ کتگ ات۔ یونین ء مستر ء ہر
یک بیوپاری ء پجاروکی کنائنیت مارا ہر ملک ء ناہ یے پیش داشت انت ما سجھیں
مارکیٹ ء تر ء گردکت۔

یک چیزے مارکیٹ ء مودیں ناہ کہ چہ ایران، تیونس، مصر بیگ اتنت
گیشیں پارگیں ناہ ات انت، چیا کہ پارگیں ناہ ایشاں سردخانہ ہاں ایر کنگ ء سبب
ء تازہ اتنت۔ چمے ناہانی گندگ ء منی دل ء یک اجبیں پاہارے چست بوت کہ منے
بیگ جنگی ء موزاتی ناہ ء راگاں سردخانہ ء سہولت بوتیں تو منے ناہ چو اے وڑ ء کہ ماچہ واد ء
نیاد ء ہم کم پہ گشاد گشاد ء بہا کنگ ء نکا نسر ہے سبب ء ہیں کہ اگاں منے ناہ تیار بوہگ

۽ ده ۽ بیست روچاں اگاں بہامہ بیت گڈا ہراب بیت یاہشک ۽ سبک بیت یا کرم
 نئے گیپت ۽ زوال بیت۔ چھے سبب ۽ ناہ تیار بوہگ ۽ چہ مئے تکا نسری ودیت ۽ ما
 زوتاں زوت ناہ ۽ بہا کنگ ۽ تگ ۽ تاج ۽ کنیں چھے سبب ۽ کراچی ۽ سندھ ۽ پنجاب ۽
 بے پاری مئے بے وسی ۽ چہ فائدہ چست کن انت وتی داشگیں دلارانی زریرعہ ۽ مئے
 ناہ ۽ بے قیمت ۽ چہ ما برانت اگاں مئے گورا یک سرجمیں سردخانہ یے بہ بیت ۽ ما وتی
 ناہ ۽ تاں دومی سال ۽ ایرکت بہ کنیں مئے ناہ جوانیں نکر ۽ روت۔

چد ۽ دیم مئے ناہ رمضان ۽ پدیگ ۽ تیار بیت اد ۽ ناہ ۽ مارکیٹ ۽ بہار رمضان
 ۽ پیشی ماہ شعبان ۽ بیت کہ مئے ناہ پشکپیت۔ اگاں سردخانہ ۽ سہولت دنیگ بہ بیت
 گڈا وتی ناہ ۽ ما ایرکت کنیں ۽ دومی رمضان ۽ ماہ ۽ چہ جوانیں نکر ۽ بہا کت کنیں درملکی
 اے تر ۽ تاب ۽ مئے ناہانی ما درملکی نہاد یگ ۽ پیش دارگ ۽ پد مالوم بوت کہ مئے ناہ
 بزاں بیگم جنگی ۽ موزاتی چہ وتی رنگ ۽ دروشم ۽ شیرگ داری ۽ شیرکنی ۽ دری نہادی ۽
 مزنیں ارزشتے داریت بلے مئے نصیب کہ بے وسیلہی ۽ سرکار ۽ بے مہری انت۔
 مئے حال ہمیش انت کہ وہدے مادری نہادیاں کہ سرہیں ما ایندگہ ملکانی ناہانی نکر ۽
 گندیں مئے ہیرانی بوہگ الی انت۔ پینا نگ فروٹ مارکیٹ ۽ تہا درملکی ناہانی
 گندگ ۽ بہا ۽ منا وتی ناہ ۽ پگر ۽ سوچ کنگ ۽ مئے ناہ ۽ آکبت ۽ پگر ۽ گرتی ۽ دور
 دات، ہے جاوہر حال ۽ سجونیں میار بے چارگیں نصیب ۽ بڈ ۽ دات ما چہ مارکیٹ ۽ پد ۽
 ہوٹل ۽ واترکت۔

ہوٹل ۽ وین ۽ ڈرائیور کہ مئے راہشون ات ہم۔ مارا ہے روچ ۽ بیگاہ ۽
 یک سیل ۽ سودی جاگہے ات کہ تیاب گورات ۽ برت یے بیگاہ ما ہے تیاب گور ۽

گوازینت ء اے شہر ء ایمنیں زند ء نظارہ کت کہ مردم چوں وتی فرصت ء و ہداں پہ
ایمنی گوازین انت نہ اے حبر ء پگر ء انت کہ اے مچی ء تہا یک بمبے ترکیت نہ دزی ء
پگر ء انت، انوں من ء یامنی چکے دُر انت بر انت۔ شپ ء ساعت 9 ات ما ہوٹل ء
واترکت۔

22 گست ء سہب ء مارا ساعت دہ ء پینانگ بالی پٹ ء پہ کولا لمپور ء واستہ
پجگی ات چمے سبب ء ارز بند ء چہ رند ما پہ بالی پٹ ء ر ہادگ ء واستہ چن ء لانج کت ء
بالی پٹ ء سر بوگ ء بالی ء بزاں یک ساعت ء رند بزاں ساعت یازدہ ء بال کت ما
کساس یک ساعت ء پانزدہ ملٹ ء کوالا لمپور ء بالی پٹ ء سر بوتیں بالی پٹ ء
در آگ ء چہ پاکستان سفارت ء وین یے راہ داتگ ات ء ما پہ شہر ء ر ہادگ
بوتیں۔ اے روچ ء ما بیگاہ ہوٹل ء گوازینت۔ شپ ء مارا حال دمیگ بوت کہ باندا
ساعت دہ ء ہوٹل ہال ء پاکستان بے پاری اتاشی ء کوالا لمپور شہر ء ناہ ء بے پار یانی گوں
ما گند وند ء اڑ داتگ۔ دومی روچ ء بزاں 23 گست ء ساعت ء دہ ء مئے گند ء نند گوں
بے پار یان بوت ما وتی وتی ناہانی بابت ء مالوم داری دات ء یکے ء دومی کارڈ دمیگ
بوت ء ناہانی نمونہ پیشداشت انت۔ اے گند ء نند تا بیگاہ ء چار ء ہلاس بوت۔ اے نند ء
نیاد ء بے پار یان مارا کوالا لمپور ء مستر یں فروٹ بے پاری جاہ ء تر ء تاب ء دعوت دات
اندگہ روچ ء بزاں 24 گست ما فروٹ مارکیٹ ء شت ء اود ء مارکیٹ ء تر ء گردکت
اود ء بے پاری یونین ء سروک ء گوں جو انیں گند ء نندے بوت۔

کوالا لمپور شہر ملیشیا ء مستر یں شہر انت ء اے شہر ء دگ راہ ء سڑک ء
ماڑی ء موسم وتی مٹ وت انت اد ء ہر روچ ہو ر انت، بلے ہو ر ہلاس بیت ء آپ

ہم ہلاس بیت ٹریفک ء تہی حالت جاری ساری انت مردم ہم وتی بچ کاراں یلہ نہ
 دینت۔ مئے ملکاں ہور ء اناگہ اگاں سری راہ ء گواریت دگ ء سڑک پُر آپ
 بنت، تاں چنت روچاں مئے ہر وڑیں کارمہتل بنت۔ اے ملک ء ملیشیا ء گیشتریں
 وسیلہ پام آئل ہر کجا ہزارانی ایکڑ زمینانی سر ء کشتگ ء ر بڑ ء درچک ہم بازیں تہر
 تہریں میوہ پیداک بیت سر سبز ء کشار بازیں۔

مردم ہم پوریات کش انت بلے مئے جست کنگ ء اود ء مردمانی گشتگ ء
 کہ ملک ء سروکانی سبب ء اے ملک ء دیروی کتگ، مئے سروک بے غرض ء بے
 لالچ داریں مردمانی سبب ء مئے ملک اے جاگہ ء سروبتگ شہر ء ہر جاگہ بیست ء سی
 تہک ء شاپنگ مال است انت ء مردم اش و شحال انت زر رنگٹ گشتگ بیت یک
 رنگٹ یے پاکستانی 24 روپیہ انت اقتصادیات محکم انت چیزازان انت کم پگار ء
 پوریات گر ء موجب دوہزار رنگٹ ء چہ گیش انت۔

ایدگہ روچ بزاں 25 اگست ساعت دوازده ء روانگی ات سہب ء دہ بج ء
 مابالی پٹ ء سروبتیں ساعت دوازده ء بالی پٹ یل کت مابہگاہ ء پنج ء نیم بج ء کراچی ء
 بالی پٹ ء سروبت انت۔

سرشون:

بشیر کسانوی، ناہ، مچ ء مچکدگ، کچ، بلوچستان اکیڈمی، 2011، تا کدیم 79 تا 84۔

مردگانی میتگ

عارف وفا

ماتیں وطن ۽ یلدیگ درانڈیہہ بوہگ سک بازگران انت ہما کہ درملک
۽ انت چہ ہمایاں جست گر۔

چوناہا من ۽ درانڈیہہ بوہگی نہ ات، بلے وہد ۽ جاورانی دیما من بے وس
بیتاں، روچے گشے من ہزار رند ۽ درملک ۽ مران ۽ زندگ باں زہیر ۽ ترانگ پللیں
بیلی ۽ سنگتانی ترانگ گام گام ۽ دل ۽ پیوست بنت۔۔۔۔

ماہیں ہانی ۽ گوادر ۽ سہمی ۽ تہتال گشے کیشتر مناسر بتگ کن انت وتی زید ۽
ملگزار آپر تیچ ۽ کوہ، چمگ آتراپ ۽ مچدگ باگیں مکران ۽ گز ۽ کوہانی داز ۽ کونر
زیتون ۽ لیمبو بودیگ ۽ ساپیں چمگ سیسیگ ۽ تلارانی شکار چاہی کپوتانی کو کو سمین
۽ کوش نودانی شنزگ بٹشی گرنہ ۽ گروک پونگس ۽ آمین آہمپر ۽ ہماہانی ناز ۽ بچکند
ایشانی یلدیگ کجا رزان انت۔ منی دل ۽ واہگ ہمیش ات سر مچارانی گور ۽ سرباں
بلے وہد ۽ من ۽ دگہ کنڈے ۽ آپ دات۔

منی قسمت گوں نوکیں سال دوہزار ہشت ۽ ہمراہی ۽ بدل بوت دراہیں
وابانی دنیا سر ۽ چیر بوت۔ زہیر ۽ رنجاں پہ دائی مناوتی کت۔

دوہزار ہشت ۽ روچ ۽ منی سر درملک ۽ کپت۔ چد ۽ ساری من درملک

(U.AE) پہ چم ندیستگ ات بس مردمانی دپ ء ہے اشکتگ ات کہ UAE
 وشیانی جنت انت۔ بلے من نزانت پمن دردانی دوازده بیت۔ تاک ء ماہتا کانی تہا
 من بازیں ادیب ء شاعرانی نام دیستگ دل ء گشتوں گوں ادبی سنگتاں وتی وہد ء
 گوازیںاں وتی گمانی چؤل جنوکیں دریاء ایر مادکناں۔

ہر دیں کہ من اد ء بلوچاں دُچار کپتاں آ اوست ء امید ء چراگ کہ من
 بلینتگ ات آمر مانک بوت۔ منامنی ناکوزتک شیر علی ء یک روچے وتی ہمراہی ء
 چہزہرہ ء دیم پہ عجمان ء بُرت۔ عجمان ء یکے ہوٹلے ہست انت بیگہ ء دراہیں بلوچ ہما
 مچ بنت ء پوتاری کنت مزن مزینں بٹاک گوات ء دینت اوچہ شریں کرد ء صفر انت۔
 بلکیں UAE ء درستیں بلوچ چونہ انت آیانی تہا مہمان نواز ء بلوچی ہست
 من تہنا د ء ہمایانی عکس ء پیشداراں کہ گوں من دچار کپتگ انت۔

محمد قاسم

ہر دیکہ ماہوٹل ء تہامان بیتیں یک نیم عمر میں مردے بزاں محمد قاسم گوں دگہ
 یک ء دو بلوچ ء نندوک ات آمنی ناکوزتک ء سنگت ات۔ گندگ ء سکیں چالاک ء
 وش روئیں بلوچے ات۔ مارادم پہ ساعت چاہ ء نوشگ ء صلاہ نے جت۔ بلے چائے
 گارانت۔ چہ من بازیں جُست ء پر سے کت گپ گپ ء تہا آئی ء باریں چون
 پہمت من یک سر ء پرے ء واہنداں۔ آئی ء چہ من جست گپت تو اگاں انقلابی مردم
 لوٹے آہوٹل ء دپاکیشتر انقلابی مردم نندت منی دل گشتے گلے چت اد ء ہم انقلابی مردم
 ہست۔ پداگشتے شوکت ڈگارانے ء پچہ کارے من کیشتر گل بیتاں کہ منے ادبی
 سنگت ہما انت منی وہد و شتر گوزیت۔ من گشت شوکت منے فکر ء خیال ء مردم انت

شاعرے من آئی ء چون بچہ نیاراں من اگاں وتی بلوچی ء نبشتکاراں بچہ نیاراں منی
 زبان دوستی ء بچی فاندہ پدا گشت ءے تولال ء بچہ کارے من گشت اتاں۔ گشت
 ءے تو انقلابی پارٹیاں دوستدارے یا پارلیمنٹ پرستاں۔ من گشت سوچ پارلیمنٹ ء
 گوں دپ چٹیں وزیراں من حق ء راستی ء راہ ء آجوتی ء سنگتاں دوست داراں۔ آئی ء
 گشت صبر کن من اتوں لال بلوچ ء سرا گوانکو کناں آتئی وڈیں مردمانی لوٹوک انت
 آئی ء وتی دستی زرت ء تران ء لگ ات چیزے ساعت ء رند داں چاراں کماشیں
 مردے آئی ء سرتاک کپتنگ اسپتیں کلا ہے آئی ء سر ء انت گوں کتابی گداں چہ دور ء
 گندگ بوت آئی ء سلا مے دات مے گور ء نشت محمد قاسم ء منی پجارو کی گوں لال بلوچ
 ء کت کہ پوشیں تب ء فکرے ء مردے مند ء نندوک انت۔ من چہ آئی ء شوکت
 ڈگارانی ء جست گپت آئی ء گشت کہ شوکت اودا ہوٹل ء دپانشتنگ من ترا گوں آئی ء
 دچار گجیاں۔

لال بلوچ

لال بلوچ سکیں بلوچ دوست ء قوم دوستیں مردے ات آئی ء گوں اولی گند
 وند ء چوکنا تیس ء پیم ء منا گپت پدا ایل نہ دات ءے ہمک روچ گوں من گوانکو ء سرا
 گپ ء تران ءے کت منی ہمک سکی سوری ء چو برات ء پیا ہوار بوت۔ بلے سکیں
 تنگ دستیں مردے ات پدا وتی نیز گاری ء گوں شاہ یے ات۔ آئی ء ہے گپ ہرودہ ء
 من ء گیر کتیت من اگاں سئی بباں بلوچے اتنگ داں آئی ء مہ گنداں منا و اب
 نیت۔ آپار لیمانی سیاست ء منوک نہ ات۔ شہید فداء ء کاروان ء جہد کار ات۔ وتی
 جہد ء پڑاسک ایماندار ات آئی ء راج دوستی داں اے ہد ء سر ات آئی ء گشت اگاں

منی برات راج ۽ دلار بہ بیت منی دیما آئی ۽ بہ کشت من گشاں شر اش کتگ منی
 برات نہ بیتگ غدارے بیتگ۔ آئی ۽ گشت دراہیں بلوچانی تہا انجیس شعورے بیت
 بلوچ ۽ وت واجہی دوروچ ۽ توک ۽ بیت۔ نواب خیر بخش مری ۽ ہم خیالیں انسانے
 ات۔ آئی ۽ گشت انجو کہ نماز مردم ۽ سراپرز انت قوم ۽ خدمت ۽ زبان ۽ خدمت ہم
 مردم ۽ سراپرز انت پدالال بلوچ ۽ تران کنان ۽ گشت،
 ”خالد ۽ دل جان چون جنگ بوتگ انت“

من گشت وت براتاں دست ۽ بدال وار بیتگ انت باز افسوز بش بش
 نئے وارت، ”پدا من گشت واحد کمبر ۽ گرگ ۽ قید ۽ بند ۽ رند خالد باز جذباتی بیتگ
 روچ رحمانی بدانی سراراکٹ گواری نئے کتگ منی خیال ۽ یک گوریل کمانڈرے ۽
 اے وڑکنگ نہ لوٹیت۔“
 ”لال ۽ گشت ہو“

چیزے ساعت ۽ رند ماجتا بیتیں گپ ۽ تران ۽ پتر پیچک بوت سرگتگ ۽
 وہد ۽ لال ۽ منا گشت باندا ہچ جاگہ مہ رومن تی گور ۽ کایاں ترا گوں شوکت ۽
 دُچار گجیاں۔

راہ ۽ گاڈی ۽ توک ۽ من ۽ منی نا کوزتک ۽ گشت۔

کلدارے کیسگ ۽ نہ کپتگ گشیت من آشوب کاراں۔ بلے سکیں قوم
 پرستے غلام محمد ۽ اتلگ ایشی ۽ یل نہ داتگ۔
 منی نا کوزتک ۽ پزہر زہر ۽ گشت۔

من ہچ نہ گشت من ۽ وتی نا کوزتک دل نہ بوت، بلے دل ۽ باز پرد بیتاں

کہ بلوچ قوم ء تہا انگت سرجمی ء شعور نیا تلگ انگت منی ناکوز تک ء وڑیں مردم ہست کہ آیاں وتی ہستیانی قدر نیست راج دوستی ء زبان دوستی ء گول کلدارے ء متلب نئے نیست اے مردم گول وتی مارشتاں سیادی دارنت کسے ء تہا چچو گیرت ہست کسے ء تہا چچو سرپدی کے بگٹی ء پیمیں نامے درکاریت کسے رازق بگٹی ء پیمیا لگوری مرگے ء مریت۔

ایدگہ سہب ء سرالال بلوچ ء گوانکو ء من ء چہ خیالانی دنیا ء درکت۔
 ”ہاں تو واب نئے“

اناں واب کپگ دشمنانی نصیب ء بات“

”بہ گیش ماتئی رندا پیدا کیں“

لال بلوچ ء گوانکو بندکت ء گشت۔

من پہ سرگرگ ء گیش ء گیوارکت چیزے ساعت ء رند ڈن ء دراتکاں من دیست آئی ء گاڑی یے گون انت دگہ یک جان پڑیں مردے آئی ء ہمراہ ات ما سلام ء دعا بوتیں لال ء منا گشت اے رحیم بلوچ انت منے ملک ء مردم انت راہ ء رحیم بلوچ ء پداچہ من ء خالد ء دل جان ء جنگ ء جست گپت منی پپسہ پداہا ات من لال ء داتگ ات ء دانکہ اے بلوچ دلاراں سرمچارمہ جنت ماتیں وطن وشحال نہ بیت۔“

رحیم بلوچ پہ بے صبری گشت چیزے پند ء بڑگ ء پدما عجمان ء سر بیتیں من دل ء وش اتاں کہ من چہ ڈیہہ ء اتلگوں ادبی سنگت من ء شتریں شرپ یے بخشنت لال بلوچ ء پیسر ء شوکت ڈگارانی حال داتگ ات کہ عارف وفاچہ ملک ء اتلگ ہر دیکہ ماہوٹل ء (نیا دجاہ) ء دپا سر بیتیں دراہیں نندو کیں بلوچاں ہما دودے

کہ ہستیں ہما پیا سلام دُعا کت۔ لال بلوچ ء گشت، ’اے شوکت انت‘۔

بس امینچو شوکت ء دپا درتک من حیران ء ہبکہ بیتاں اے چوئیں شاعر ء
ادیب یے کہ ایشی ء تہا مہمان نوازی ہم نیست دل ء گشتوں چہ شوکت ء گیا بان ء
نندو کیں بلوچ جنین آدم ہم دہ سرا شتر تر انت مردے ء سر بہ کپیت مردم ء آپ ء چاہ
کننت، پچیں روئے بخشیت شوکت ء رُو ہم بند انت۔

شوکت ء من ء ہے شرپ بخشیت ایدگہ شاعر ء ادیباں من انگت دُچار نہ
کپیتگاں باریں آکجام زہم ء جننت چہ شوکت ء کرد ء منی دل باز پُرشنت۔ حنیف ہمراز
ء یک ء دورند ء گوانکو ء سرا گپ ء تران کتگ بلے چہ من ء دور انت آ ابو ظہری ء انت
من ماں شارجہ ء عجمان ء ویلاں۔“

سر گرگ ء وہد ء من چہ لال ء جست گپت باریں شوکت ء چوکت۔
صدمر حبالال ء آئی ء شوکت ء پچک یے پردات ’’انناں شوکت شرّیں
سنگتے باریں مرچی چون اتے‘‘
لال ء پے بے وڑی گشت

لال ء ہر وہد ء گوں من ہے گلہ کت کہ ولید بلوچ مئے شرّیں سنگتے پیتگ آئی
ء مارا یلدا تگ دگہ پارٹی ء گلے ء نام ء تہلیگ کنگ ء انت۔ تپا کی ء پٹر گوات ء
گون انت من گشت۔

یک نیمگے بلوچ نیشنل فرنٹ جوڈ پیتگ واجہ غلام محمد بلوچستان ء کند کنڈ ء
تروتاب ء انت کہ درستیں بلوچ تپاک ء یک راہ ء یک مقصد بہ بنت اد ء پدا شرّیں
سنگت چہ راہ ء گسر گپتگ انت پارٹی جوڑ بوتگ انت من ہیراناں پیسر ء یک

موومنٹ یا کہ جنزے ہستیں اش چیا یلدا تگ و ہدی کہ ولیدی گنت مئے مقصد مئے
راہ ہمانت بدل نہ بیتگ گڑا پر چا آدگہ نیمگے سر جنگ ء انت۔“

لال ء گشت ”باریں چیا اے چوکنگ ء انت۔“

لال ء رحیم ء من ء پدا زہرہ ء یلدا تہ باندا ت ء ودار ء۔

یک روچے سعید بلوچ ء کہ آدشت ء مرد مے گوں من گشت ءے تو امین
نور ء پیجہ کارے من گشت امین نور اصل ء مئے مند ء مردم انت آئی ء تئی دیما نوں
گوانکو کنا تئی آئیگ ء حال ء آئی ء دیاں سنگت ء دستی زرت ء تران ء لگ ات۔ چہ
سلام ء دعاء رند گشت ءے عارف و فائنگ۔

تو آئی ء پیجہ کارے امین نور ء شکر انت من ء پیجہ آورت آئی ء گشت منی
گوانکو ء اتوں زرمان نیست پدا من ء تو گپ کناں اے واجہ امین نور بوت آئی ء دگہ
برے ء نیمون کت ء گار بیت۔ منی سرگوست انگت جاری انت دنیگہ من درملک ء
آں ہرچی ماران ء گنداں پے وانوکاں سر بنت۔ چو امین نور ء منی گوانکو ء زر نیست۔

عارف وفا، ”مردگانی بیتگ“، کوئٹہ، ماہتا ک بلوچی، اگست 2009، تا کدیم ۷۳

وہدے کہ چم گندانٹ

مجاہد بلوچ

گش انت گردگ ء چہ انسان بازیں چیزاں سر پد بیت ء دگنیا ء کیشتر مردمانی
واہشت ہمیش انت کہ ماسیل ء گرد بہ کن ایں۔

دگنیا ء ازگاریں ملکانی مردم مدام دگہ جاہاں پہ سیل ء گرد ء روانت۔

تر ء تاب ء چہ انسان دومی ہند ء جاہ ء مردمانی زبان، لبز انک، چا گرد، دود ء
ربیدگ ء راجد پتر ء جو انیں رنگ ء سر پد بیت۔

منی جند ء حیاں ایش انت کہ مردم ء چہ تر ء تاب ء بازیں زانت ء سر پدی رس ایت۔
سپر نامہ چوناہیگا دگنیا ء ہمک لبز انکانی تہا جو انیں رنگ ء نبشتہ بوتگ ء انگت
جو انیں رنگ ء بوہگ ء انت۔ ہمے رنگ ء اے سال ء تہران ء روگی بوت۔ راستیں
گپ ایش انت۔ من پہ تر ء تاب ء نہ شت آں۔ منی کستریں براس دیر انت کہ
گونلگانی نادرہ بوتگ من پہ ہمائی ء علاج ء تہران ء شت آں۔

من کساس بیست روچ تہران ء بوت آں، من تہران ء بازیں جاہاں پہ سیل ء گرد ء
ہم شت آں بازیں تاریخی جاہ ہم دیست، گڑا من ہمے ارادہ کرت وتی سفر نامہ ء نبشتہ
بہ کن آں۔

اے سال 25 جنوری ء منی بلوچی ڈیپارٹمنٹ ء دومی سال ء چکاس بلاس بوت انت۔ گڑا ہے بیست ء شش جنوری ء من دیم پہ جنوری ء من دیم پہ پنجگورشت آل، یک روچے پنجگور ء وتی گس ء بوت آل۔

بیست ء ہشت جنوری ء من چہ پروم ء راہ ء بزاں سیمسراں چہ گوست آل۔ ایران ء سیمسری ہند کہ مئے وتی پت ء پیروکی جاہ انت۔ حق آباد کہ بلوچی زبان ء نامداریں شاعر عبدالحق حقانی ء آباد کرتگ، شپے من حق آباد ء بوت آل وتی کہول ء مردماں گندک کرت۔

سہب ء من دیم پہ سراوان ء سرگپت انت۔ کساس شش ساعت ء رند من سراوان ء سر بوت آل۔

سراوان ء یک شپے وتی مات ء پس ء کر بوت آل۔

سہب ء مہلہ ء ساعت ہشت ء من سراوان ء ترینیل ء شت آل ٹکٹ گپت۔

ادء اے جبر دگوش کرزایت سراوان رودر آتکی ء روبرکتی سیمسری شہرے۔

چہ پنجگور ء ہے نزدیک انت بلئے سراوان ء تراپہ زاہدان ء حاتر ء ہمک ساعت ء

ٹکٹ رسیت، ہمک ساعت ء بسے درکیت دیم پہ زاہدان ء۔ راہاں بازیں جاہاں کسان کسانیں بیتگ ء ہلک گندگ ء آہت کہ میریں بلوچ آبادانت۔

ہے وڑ ء بس وہدے گشت ء بیتگ ء سر بوت گڑا چیک پوسٹ ء سر ء بس دارگ

بوت۔ یک گجرے بس ء تہا آہت ء مردماں ء یک پہ یک ء چارات ء۔ ہر کسی

سر ء گجر ء راشک بوت گڑا چہ آئی ء کارت ملی (شناختی کارڈ) ء جست ء کرت۔

ہے رنگ ء مئے بس دیم ء جنزان بوت۔ حاش کہ بلوچ واش ء گش انت۔

واش ۽ ڪموبس اوشنات ۽ بازيں سواري ايرئ ڪرت ۽ بازيں مسافرئ سوار ڪرت ۽
پدءِ ديم په وٽي منزل بزاں زاهدان ۽ راهادگ بوت۔

ادءِ اے جبر دگوش ڪرز ايت ڪه ايران ۽ همڪ جاہ ۽ سمرڪ چو دست ۽ دل ۽ انت ۽
هے رنگ ۽ صاف انت۔ يڪ جا هے ترا پرو شنگليں روڏے گندگ ۽ نه ايت۔
پدءِ همڪ شهر ۽ چه وهدے بس درڪپ ايت گڑالم ۽ آشهءِ ٽريفڪ پوليس ۽ اسٽيشن
۽ دار ايت ۽ ٽريفڪ پوليس بس ۽ وهدءِ چار ايت۔ پر چا ڪه بس ۽ نه وهدءِ ساري وٽي
منزل ۽ رسيگي انت نه ڪه ديرءِ۔

چه واش ۽ پوليس اسٽيشن ۽ پد بس پدءِ ديم په وٽي منزل ۽ راهادگ بوت۔ روڏءِ ڪش ۽
گوراں بازيں ميرين بلوچاني بلڪ ۽ مينگ گندگ بوت انت۔ هے رنگ ۽ منءِ
بس 2 بج ۽ بزاں شش گھنڙءِ پد زاهدان ۽ سمر بوت۔

زاهدان سيستان ۽ بلوچستان ۽ بنجا هي شهر انت۔ زاهدان ۽ چاريں نيگاں ڪوه انت ۽
زاهدان ۽ شهر ڪوهاني شمءِ انت۔ زاهدان ۽ تهبا گيشتر آبادي بلوچاني انت۔
هے رنگ ۽ زاهدان ۽ تهبا زابلي مردم بازار انت۔

زابلي هم بلوچ انت بلئ آهاں وٽي زبان شمو شنگ ۽ فارسي رنگين زبانه ۽ گپ جن
انت ڪه چه فارسي زبان ۽ هم ڪموپرڪ ڪنت۔

هے رنگ ۽ زاهدان ۽ تهبا بازيں دانشگاه (يونيورسٽي) است۔ بلئ اے گپ هم
دگوش ڪرز ايت ڪه زاهدان ۽ گيشتر دانشگاهاني نو در بر فارسي يادگه شهرا ني انت۔ بلوچ
ڪم ڪم است۔ هے رنگ ۽ زاهدان ۽ تهبا دو مزنيں نادراه جاہ (اسپينال) هم است۔
ڪه گو شنگين سال ۽ من بيست روچ زاهدان ۽ تهبا گوازينت من هے نادراه جاہ وٽي

چمّال دیست آنت۔

ہے رنگ ء نادرہ جاہ ء گیشتریں دکتز نرس ہم فارسی انت۔ ہے وڑ ء زاہدان ء تہا
یک مزنیں (دینی مدرسہ) یے ہم است۔

اے مدرسہ ء تہا ایران ء بازیں جاہانی (اہل سنت) وانگ ء انت۔ اے دینی
درسگاہ ء کارمستر مولوی عبدالحمد بلوچ انت کہ آسراماں سیستان ء بلوچستان ء مزنیں
ارزشت ءے است۔

ہے ڈول ء زاہدان ء بازیں بیانیں بازارے است کہ آئی ء تہا تراہمک وڑیں چیز
رس ایت۔ ہے رنگ ء زاہدان ء تہا بازیں پارک ہم است۔
گوشگیں سال ء وہدے من بیست روچ زاہدان ء ات آل من بازیں جاہ
دیست۔

زاہدان ء تہا ہندی سوت باز گوش دار انت۔ دوکان ء بازارانی تہا ہم ہندی
سوت گون باز حُب ء واہگ ء گوش دار انت۔
زاہدان ء تہا فارسی ہم مزنیں تعداد ء جاہ منند انت گیشتر مزنیں ادارہانی تہ فارسی
انت۔

بلنے بازار ء نادرہ جاہ ء پارکاں گیشتر بلوچ گوں وتی بلوچی گداں گندگ ء کا
انت۔

سیستان ء بلوچستان ء تہا دگہ یک چیزے من سک باز دیست اود ء بلوچ ایوک ء
بلوچی گد گور ء کن انت بلنے اوڑیں زیبانیں دوچ ترا بلوچستان ء گندگ ء رس ایت
اے چیز ادا ء نیست انت۔

سیستان ۽ بلوچستان ۽ بلوچ زابلول گیشتر (تاڑو) دوچ گور۽ کن انت بلتے بیتگ
 ۽ بازیں بلوچ (قمیص) گور۽ کن انت۔ اے چیز من ۽ ایران ۽ بلوچانی تہ گندگ ۽ نہ
 نیت۔ ہے رنگ ۽ مردیں آدمانی جاگ تنک ۽ کسان ۽ شلوارسک من انت۔

سیستان ۽ بلوچستان ۽ زابلول تراہمک جاہ ۽ گندگ ۽ کا آنت۔ اود۽ زابلول
 بازاراں گردانت، وت سودا۽ چیز زورانت۔

اود۽ زابلول ایوک ۽ گسانی تہا بندنہ انت بلکن ۽ ڈن ۽ تر ۽ گردہم کن انت۔
 زاہدان ۽ بلوچانی تہا ازگاریں مردم ہم است انت کہ آماں پوت زاہدان ۽ تہا مزنیں
 مزنیں ماڑی بستگ۔

زاہدان ۽ تہا باز بڑزیں ۽ مزنیں ماڑی است کہ گیشتر ماڑیانی سر۽ کاشی
 (ٹائیل) جنوک انت۔ زاہدان ۽ تہا باز بلوچ ۽ راجوانیں ماڑی ۽ گس است۔
 بازیں جاہاں دولت (گورنمنٹ) ۽ ہاوسنگ اسکیم جوڑ کرتگ کہ آہانی تہا گیشتر
 فارسی ۽ دری مردم جاہ منند ۽ آبادانت۔ ہے ڈول ۽ حاک ۽ گل ۽ گس ۽ لوگ بازیں
 جاہاں گندگ ۽ کیت۔

اد۽ اے جبر دلگوش کرزایت زاہدان ۽ گالوار گوں رخشانی ۽ گیشتر گوں خارانی ۽
 نوکنڈی ۽ گالوار ۽ باز نزیکی کنت۔

زاہدان ۽ من دگہ یک چیزے ہم دیست کہ زاہدان ۽ ایران ۽ بلوچستان ۽ بلوچی
 زبان ۽ تہا فارسی زبان ۽ لوزسک بازانت۔ پد۽ ہے بلوچ بازیں جاہاں گوں تو فارسی ۽
 جبر کن انت۔ زاہدان ۽ تہا فارسی زبان باز جوانیں رنگ ۽ کار مرزبیت۔

اے جبر دلگوش کرزایت کہ ما کجام لوز۽ اردو یا انگلش بلوچی ۽ کار مرز کن این اود۽

ہے لوز فارسی ۽ تہانت۔

پہ درور بس۔ اتوبوس گلاس۔ لیوان، فریج۔۔۔۔۔ پچال، گاڑی۔۔۔۔۔
ماشین، بلڈنگ ۽ ساختماں ۽ لوز کار مرز بیت۔

ہے وڑ ۽ ایران ۽ ہمک ترمینال (ٹرمینل) ۽ تہا ترا ہمک آسراتی رس ایت۔
ترمینال ۽ تہا رستوران، بتوہ خانہ ۽ A.T.M، ٹاپ جاہ دوکان ۽ ہمک ضلورت ۽ چیز
رس ایت۔

ہے رنگ ۽ زاہدان ۽ ترمینال ۽ تہا چہ زاہدان ۽ ساعت سہ (3) ۽ منے بس در
اہت ۽ دیم پہ تہران ۽ رادگ بوت۔ بلنے بس ۽ تہ بلوچ سک کم ات انت ۽ گیشتری
فارسی ۽ پاکستانی پنجابی ۽ پٹھان ات انت کہ پہ ویزا کار ۽ حاتر ۽ تہران ۽ روگ ۽ ات
انت۔

اے جبر ہم دلگوش کرزایت کہ ایران ۽ ترمینال ۽ تہا Blake ۽ ہم ٹکٹ بہا بیت۔
وہدے ما بس ۽ سوار بوت ایں بس ۽ تہا مارا چہ ترمینال ۽ نیمگ ۽ یک ڈبے
دات ۽ کہ آئی ۽ تہا جوس، کیک ۽ بسکوٹ مان انت۔

بس امینچو دیم ۽ جزان ات۔ روڈ ۽ کش ۽ گور ۽ بلوچانی بازیں ہلک ۽ میتگ
گندگ ۽ اہت انت۔

نصرت آباد کہ چہ زاہدان ۽ یک ساعت ۽ راہ انت۔
نصرت آباد ۽ بس چیک پوسٹ ۽ سمر ۽ اوشنات۔ کلیں مسافر جہل ۽ ایر اہت انت ۽
ہر کس ۽ وتی بیگ ۽ چیز زرت انت ۽ گجراں ۽ یک ۽ یک ۽ کلیں بیگ پچ کرت انت ۽
چیزاں ۽ چیک کرت انت۔ ہم رنگ ۽ گجراں بس ۽ تہ جوانی ۽ چارات۔

پدے کلیل مسافر سوار بوت انت ء بس دیم پہ وتی منزل ء رادگ بوت۔ کش ء
 کراں بازیر کوه است ات۔ ہے رنگ ء نصرت آباد ء پد بازیر ٹینل است ات۔
 نصرت آباد ء پد راہاں آبادی سک کم گندگ ء آہت بلے راہ ء کش ء کراں بازیر
 ڈگارانی (ملکانی) ء تہ مردم گندگ بوت انت۔

ہے رنگ ء چہ نصرت آباد ء پد کساں سہ ساعت ء رند بس بم ء نزیک ء یک میٹگے
 ء سر بوت۔ کہ اے بیٹگ بازر بیائیں میٹگے ات۔ اد ء ہم بازیر بلوچ گوں وتی
 بلوچی گداں گندگ بوت انت۔ اے بیٹگ ء مچ سک بازاں۔ اے سیستان ء
 بلوچستان ء گڈی بیٹگ ات ء چہ اے بیٹگ ء پداستاں کرماں بندات بیت۔

کساں بیگاہ ء شش ء مئے بس بم ء سر بوت۔ بم ہم یک مزینں شہرے ء
 بلوچانی گہنیں جاہ زانگ بیت۔ بم بازر بیائیں شہرے ات ء ہمک نیمگ ء کہ چم
 کپت انت ایوک ء مچ گندگ ء آہت انت۔

منی پیسر ء مدام ہے گماں بوتگ کہ مکران ء اینکس مچ است ہچ جاہ ء نیست۔
 بلے اینکس مچ کہ بم ء است منی حیاں ء ہچ جاہ ء نیست۔

ہے رنگ ء بم ء ہر ماگ (ناہ) جہان ء سک نامدار انت۔

اود ء کش ء کراں بازیر مردم گاڑیانی سر ء ہر ماگ بہا کنگ ء ات انت۔

کساں مئے بس یک ساعت چہ بم دورشت بلے انگت مچ گندگ ء آہت
 انت۔

ہے رنگ ء مئے بس دیم ء جزان ات نوں شپ ء وتی بانزل ایرداتگ ات
 انت۔ چاریں نیمگ ء تہاری ء مان شانت۔ کساں شپے نونج ء مئے بس کرمان ء سر

بوت۔ گڑا بس پدےؑ یک چیک پوسٹےؑ کرا اوشتات۔ کلیں مسافر چہ بس ء ایر آہمت
 انت۔ مارا یک کمرہ یے ء تہا برتے۔ کہ ہے کمرہ ء تہا یک گجرے گوں کچک ء
 رست ء کچک یک پہ یک مردماں بُوچنان بوت ء دیم ء شت۔

کرمان ایران ء کھنیں شہرے ء کرماں ء تہ باز کھنیں دمب است۔ بلوچانی
 راجد پتر ء شاعری ء تہ کرماں ء باز ذکراست انت۔ کساس شپ ء نو ء مئے بس ء پہ نان ء
 ورگ ء کرماں ء یک ہوٹلے ء داشت کہ اے ہوٹل ء بلوچستان ء دگہ بازیں شہرانی
 چوشکہ چاہبار، ایران شہر، سراوان ء دگہ بازیں جاہانی بس اوشتوک ات انت۔

ایران ء ورگانی ہم باز جوانیں نام انت چوشکہ جوچہ کباب، جوچہ مرغ، کوبیدہ،
 چلو ماہی، چلو سبزی، چلو خورشت ء دگہ بازیں۔

ہوٹل ء تہا وراگانی لسٹ لگلوک انت تئی مرضی کہ کجائی ء ورے بلتے ہمک
 ورگ ء ہواری ء ترا برنج، کولڈ ڈرنک ء سلا درس ایت۔

وراگانی قیمت ہم گران انت۔ پدے چاہ ء آپ جوش راہاں ہر جاہ ء رس ایت۔
 ایران ء تہ شیر چاہ سک ورا انت۔ شیر چاہ ترا ہوٹلاں نہ رس ایت۔

کساس گھنٹہ ء پدے مئے بس پہ وتی منزل ء رادگ بوت۔ شپ ء کرماں چو بانور ء
 روک ات۔ ہمک نیمگ ء کہ چم کپت انت ایوک ء رنگ ء نور ات۔ اینکس لیٹ ء
 بلب ہمک کباہے سر ء ہمک گلی ء سرچ لیٹ لگلوک ات۔ ہے رنگ ء روڈ ء کش ء
 گور ء مزنیں لیٹ لگلوک ات کہ مردم چہ ندرگ ء سیر نہ کنت۔ مئے بس کساس
 یک گھنٹہ ء چہ کرمان ء تہا گوست بلتے ہر نیمگ ء کہ چم شانک دات انت
 روژنائی ات۔

کرمان ۽ پدماکلیں مسافر وپت انت بلئے ایران هم عجیبیں ملکے۔ همک شهر که
آهت مارا چه و اب ۽ پاد ۽ کرت گجر آهتاں جست ۽ پرس ۽ کرت پد ۽ بس رادگ
بوت۔ منے بس کساس شپ ۽ دونج ۽ یزد ۽ سر بوت۔

یزد ۽ هم مارا ایر کنگ بوت۔ کلیں مسافر جست ۽ پرس کنگ بوت انت ہے
رنگ شپ داں سہب ۽ گجر ۽ ٹریفک پولیس روڈانی سر ۽ انت ۽ وتی فرض ۽ جوانیں
رنگ ۽ پیلوکن انت۔

یزد هم چو کرماں ۽ پیم ۽ روک ات۔ ہے رنگ ۽ راہانی سر ۽ ہوٹل داں سہب ۽ پچ
انت ۽ ہے رنگ ۽ دوکان هم پچ انت۔

ہے رنگ ۽ سجیں شپ ۽ روڈانی سر ۽ کسان ۽ مزینیں گاڑی رو ۽ آکن انت۔ ہے
رنگ پٹرول پمپ بیست ۽ چار ساعت پچ انت۔

یزد ۽ پدماکلیں مسافر و اب ات ایں۔ و ہدے من سہب ۽ وتی چم پچ کرت
انت۔ روچ جوانیں رنگ ۽ بزرگات ۽ ڈن ۽ باز جوانیں ندرگ نے ات۔ رو ۽ سر ۽
رو ۽ آت۔ ایران ۽ روڈ سک من ۽ صاف انت ۽ ہمک و ہد روڈانی سر ۽ رو ۽ آ
انت۔ پد ۽ روڈانی سر ۽ بورڈ جنوک انت ہمک جاہ ۽ نام ہمک مزینیں شہرے بابت ۽
کلومیٹر جنوک انت۔

پد ۽ روگ ۽ آہگ ۽ روڈ جتا انت۔ روڈانی سر ۽ گیشتر سواری گاڑی گندگ ۽ کا
انت۔ من وتی سفر ۽ تہ یک چیزے چارات ہمک گاڑی تہا لم ۽ زالبول سوارات
انت۔ بازیں گاڑیانی تہا ایوک ۽ زالبول ۽ مردیں سوارات انت ۽ بازیںاں وتی
زہگ ۽ چک گون ات انت۔

ہے رنگ ء کساس سہب ء نو ء مئے گاڑی چہ گاشان ء گوست۔ گاشاں ہے
مزنیں شہرے ات بلئے ماچہ دوراں گوست ایں۔ چہ دوری ء گاشاں ء ماڑی درا
بوت انت۔

گاشان ء نزیک ء ہم باز کوہ است ات۔ روڈ ء کش ء گور ء بازیں ہلک ء ڈگار ہم
ودی بوت انت کہ گیشتریں ڈگارانی تہ غلہ کشنگ ات انت۔ ہمک نیمگ ء کہ چم
کپت انت سبزی ات۔

کساس سہب ء دہ بج ء مئے بس چہ قم ء تہا گوست۔ قم ایران ء مذہبی ء باز تاریخی
شہرے۔ قم ء تہ حضرت معصومہ ء مزار انت۔ حضرت معصومہ امامؑ ء گہار انت۔ ہے
رنگ ء قم ء تہ باز دینی مدرسہ است۔ قم ہم زیبائیں شہرے ات ء قم ء تہ باز کسانیں ء
مزنیں ماڑی درا بوت انت۔

روڈ ء کش ء کرا باز زیبائیں درچک کشنگ ات ہے رنگ ء باز جاہ ء روڈ ء کش ء
گوراں پارک ہم درا بوت انت۔

دگہ یک چیزے من ہے سفر ء تہا دیست بازیں گاڑی والا گوں وتی کٹماں روڈ ء
کش ء کراں ناشتہ کنگ ء ات انت۔ باز مردم روڈ ء کش ء کراں کشنگ ات انت ء
بازیں پارکافی تہا۔

مئے بس کساس روچ ء دوازده ء تہران ء سیمسراں سر بوت۔ تہران امینچو
نزیک بووان ات زیبائی گیش بووان ات۔

کلاں چہ سر ”امام حمینی“ انٹرنیشنل ایئر پورٹ آہت کہ اے تہران ء مزنیں ایئر
پورٹ زانگ بیت۔ چہ دور ء بازیں بالی گراب گندگ بوت انت۔

ہے رنگ ء تہران نزدیک بوان ات ٹریفک گیش بوان ات۔ وہدے مئے بس
تہران ء تہ سر بوت روڈ ء کش ء کراں سدا بہار درچک کشتگ ات انت۔ بازیں
جاہاں وڑ وڑیں پُل کشتگ ات انت ء روڈ ء نیام ء چمن ات ء ہے رنگ ء بازیں جاہ
چمن ء سبزات انت۔

ہے رنگ ء تہران ء تہ بازمن مزنیں ماٹری درابوت انت ء بازیں بامیں گس ء
لوگ ات انت۔ ہمک نیمگ ء کہ جم کپت انت گاٹری ء سواری ات انت۔
تہران اچنوز بیات اچنوصاف ات۔ روڈ ء میتگانی تہ مدام (بلدیہ) والادرابوت
انت کہ گول وتی کارادست گٹ ات انت۔

کساس 12:30 ء مئے بس ٹرینال جنوب ء سر بوت کہ اے مزنیں ء ٹرینال
تہ ات۔ اے ترینال ء تہ ایران ء ہمک شہرے بس ء مردم گندگ بوت انت۔
اے ترینال ء تہ ضلورت ء ہمک چیز دست کپت انت۔

اے ترینال ء تہ انٹرنیشنل ٹکٹ ہم رست۔ چوشکہ ترکی ء عراق، شام ء دگہ ملکانی
ہمک روچ بس چے ہے ترینال ء درکپت انت۔ اے ترینال ء تہا بازیں ملکانی
مردم گندگ بوت انت۔ چہ اے ترینال ء تہران ء ہمک جاہ ء ٹیکسی ہم رس ایت۔
من چہ ہے ترینال ء ٹیکسی ء گپت دیم پہ وتی گڈی منزل (بیمارستان بقیبتہ اللہ) ء
کہ منی براس ہمداعلاج بوہگ ء ات شت آل۔

اچنوکہ ٹیکسی شہرے تہ رواں بوت تہران ء زیبائی ء جلونا کی گیش بواں بوت۔
تہران ء ہمک میتگانی تہا پارک جوڑ کنوک ات۔ تہران ء تہا دگنیا ء دگہ رنگے ء
برجاہ ات۔ پدے تہران ء تہا ٹریفک ء رش سک بازات۔ پدے ہمک چوک ء چار راہ ء

سرء ٹریفک بتی لگلوک ات، ہے رنگ ء ہر کس ہے ٹریفک بتیانی سرء شت ء
 اوشنات۔ کس پہ وتی وڑء نہ شت۔ پر چا کہ اگاں یکے قانودء خلاف ورزی بہ کنت گڑا
 آ باز جرمانہ کنگ بیت۔ پدء روڈء چاریں نیمگاں کیمہ جنوک انت۔
 کساس سی منٹ ء پڈیکسی وتی منزل ء سر بوت۔

من سیدھا مسافر خانہ ء شت آل۔ تہران ء تہا ہمک وڑیں مسافر خانہ ہست۔
 تہران ء ہوٹلانی کرایہ سک بازانت۔ کمتر چہ کمترین شپے دو ہزار بیت۔

Five Star ہوٹل تہران ء سک بازانت۔ من بیمارستان بقیۃ اللہ ء ہوٹل کہ پہ
 بیمارانی ہماہاں جوڑ کنگ بوتگ ہے ہوٹل ء منی کسانیں براس ء کمرہ یے بک کرتگ
 ات کہ شپے ایرانی چل ہزار تمن ماں آئی ء کرایہ ات۔ اے ہوٹل ہم زیبائیں ہوٹل
 ئے۔ اے سک باز صاف ات۔ اے ہوٹل ء تہ ہمک وڑیں آسراتی است ات۔

من ہے ہوٹل ء نان وارت۔ وت ء fresh کرت۔ اے ہوٹل ء تہاوت ورگ
 نہ رست تراچہ ڈن ء زورگی بوت۔

بریگاہ ء من بیمارستان ء بقیۃ اللہ شت آل۔ اے Hospital دوازدہ طبقہ مزنیں
 نادرا جاہ یے ات۔ چہ دور ء سک باز زیبات۔ و ہدے من اے نادرا جاہ ء تہا شت
 آل عقل حیران بوت کہ چوشیں زیبائیں نادرا جاہ۔!

اے بیمارستان ء نادرا جاہ ء تہ چو آدینک ء ات۔ اے ایران ء فوج (سپاہ) ء
 نادرا جاہ ات۔ اے بیمارستان ء تہا دگہ اولس ء ہم علاج بوت۔

من ء یانزدہمی طبقہ ء وتی براس ء کرا روگی ات کہ آئی گونلگانی (گردہ) ء
 آپریشن ہے زوتاں بوتگ ات۔ آہے نادرا جاہ ء بستری ات۔ من و ہدے یانزدہمی

طبقہ سربوت آں۔ اے ملاقات ۽ وہدات۔ وہدے من اے شعبہ ۽ دیست حیران بوت آں کہ اے ہم زیبا ۽ ات ۽ چاریں نیمگ ۽ پُل ۽ گل ایرات۔ وہدے من وتی براسے کراروگ لوٹ ات گڑامن ۽ ماسکے ۽ دگہ یک سبزیں پلاسٹک ۽ جامگے دات ۽ منی بوٹاناں پلاسٹک ۽ سر ۽ دات ۽۔

داں کہ مریض ۽ ڈنی جراثیم مہ لگ انت۔ پد ۽ ہمک کوٹی ۽ تہا سہ سہ تہت است ات۔ پد ۽ ہے کوٹی ۽ تہ، L.C.D.T.V فریج، الماری ۽ دگہ باز آسراتی است انت۔ ندرہ جاہ چوہوٹل ۽ ات۔ پد ۽ اے ہوٹل ۽ تہاروچے سہ رند ۽ مریضاں ورگ دیگ بیت۔ پد ۽ ورگ مریض ۽ دل ۽ تب ۽ ہرچی کہ مریض بہ لوٹ ایت آتراہما ورگ رس ایت۔

چاہ ہمک وہد ۽ دل بہ لوٹ ایت رس ایت۔ پد ۽ نرس ۽ ڈاکٹر 24 ساعت نادرہ جاہ ۽ ساٹری انت۔ وہد وہدے سر ۽ مریضانی کراکا انت ۽ چیک اپ ۽ کن انت۔ ڈاکٹر ۽ نرس گوں مریضاں باز جو انیں وڑ ۽ گپ جن انت۔ شوگل ۽ مزاک کن انت۔ ڈاکٹر کدی تعصب نہ کن انت کہ اے شیعہ ۽ یاسنی ۽۔ بلوچے یا فارسی ۽۔ بس مریض ۽ چار انت ۽ علاج کن انت۔

ہے وڑ ۽ من ۽ کراچی ۽ S-I-U-T ۽ یاد اہت کہ گوستگیں سال ۽ من وتی برات ۽ راہ علاج ۽ برتگ ات۔ کراچی ۽ اے نادرہ جاہ ۽ انسان ۽ کچک ۽ معنا یک انت۔ داں وہدے کہ مریض ۽ علاج بہ بیت آئی ۽ ہمراہ گنوک بیت۔ کراچی ۽ نادرہ جاہانی ڈاکٹر وتی جاہ ۽ ہے چوکیدار ترا عذاب کن انت بلنے ایران ۽ نادرہ جاہانی تہا اے وڑ نہ انت ترا گون ہچی ۽ کار نیست۔ بس ہر وہد ۽ تی دل لوٹ ایت بیا وتی نادرہ ۽

بچار پدء ڈاکٹر بہ زانت ء آئی نادراہ۔

وہ دے من چہ ہے نادراہ جاہ لے ء شیشگاں ڈنی نیمگ ء چم شانک دات آں واہ
کجام ندرگ۔

چاریں نیمگاں مزن مزنیں ماڑی ات انت ء تہران ہے رنگ ء سبزات کہ
چارگ ء دل سیر نہ بوت۔ وہ دے من گوں وتی براس ء گند ء نند کرت ء جہل ء آہت
آں ایں۔ واقعی ایران، ایران انت۔

نادراہ جاہ ء تہا تراہمک ضلورت ء چیز دست کپ انت۔ پدء ہمک جاہ ء کرسی
جنوک انت۔ دگہ یک جوانیں چیزے ہمک حال ء تہ L.C.D جنوک انت۔ پدء
گیشتر Comady چینل انت داں کہ نادراہانی ہمراہ بورمہ بنت ء پریشان مہ
بنت۔ وتی غماں بے حال بہ کن انت ء بہ کند انت۔

ہے رنگ ء نادراہ جاہ ء تہ ہمک جاہ ء واٹر کولر، واشنگ ء مزن مزنیں مشین است
انت۔

دگہ ہے رنگ ء Public Library ہم است انت ء Book Stall ہم
است انت کہ آئی ء تہا وڑ وڑیں کتاب رس ایت۔

پدء کسان کسانیں زہگانی آرٹ ء نقاشی پے نمائش ء ایران انت۔ ہے وڑ ء اے نادراہ
جاہ ء دو مزنیں رستوران است ات کہ باززیبات انت ء اے رستورانی تہا ہمک
وڑیں ورگ پے وہدرست۔ ہے وڑ ء چمن ہم است ات ء دار ء سمر ء کاپر پے مردماں
است ات۔

تہران انچوز بیبات، قدرت ء تہران ء مردم ہم انچوز بیبا جوڑ کرتگ انت۔ تہران ء

مردم زربانی ء و تی مٹ و ت انت۔ امچوزالبول زربا ء شررنگ انت امچومردیں آدم۔
 بلے غورنایں چیز آہانی تہا نیست انجیں اخلاق آہانی انت کہ مردم ء عقل حیران
 بیت۔ ہے وڑ ء نرم طبیعت انت ہر کس وتی دگنیا ء دست گٹ انت کس ء گوں کس
 ء کار نیست۔

بازایوک ء بازار ء پارکاں گردانت ء بازگوں وتی کٹماں۔ امچوآ آزادانت امچو
 آہانی سوچ ء فکر مزن انت۔

تہران ء زالبول باز آزادانت۔ ہمک روڈانی سر ء زالبولاناں گاڑی گوں وت
 ڈرائیور انت۔ ہے وڑ ء ہمک جاہاں زالبول گندگ بنت۔ گیشتریں اداراہانی تہا
 زالبول کار ء انت۔ بازیں زالبولان ٹیکسی ہم گوں انت۔

مزن مزنیں عمرے کماش ء پیریں زالبول چوں جوان ء گندگ بنت امچوتازگ ء
 Fresh انت کہ روک انت۔

ایران ء مردمانی گد پینٹ ء شرٹ انت۔ زالبولان پینٹ ء ہمرائی ء مزنیں ء
 دراجیں شرٹ انت ء ایران ء قانون انت کہ زالبول آلم ء سرگک سر ء بہ کن انت،
 زبان زگریں فارسی انت کہ انگلش ء دری زبانی لوزسک کم کار مزن بیت۔

ہے رنگ ء حکومت ء پہ وتی اولس ء حاتر ء ہر جاہ ء بازربانیں ء پراہ ء شاہیگانیں
 پارک جوڑ کرتگ کہ مدام مردم ہے پارکانی تہا سیل ء ندرگ کنگ ء کابنت۔
 ہے ڈول ء پارکانی تہ چڑیا گھر ہم است کہ ہمک وڑیں دولت ء جانور ہے چڑیا
 گھرائی تہا است۔

من تہران ء یک پارکے ء شت آں، بازربا ء مزنیں پارکے ات۔ ہمک نیمگ

ءسبزات ءءر چك است ات۔ پءء ہے پارك ءءءه يك مزنيں چٲيا گھرے است
كه آنى ءءه شهري ءء كو هي همك تهرے دلوت است ات۔

اے پارك ءءهبا يك مزنيں رستوران ءے است ات كه ورگ ءء نوشك ءء هر
وٲريں چيز رست۔ ہے ءول ءء اے پارك ءءه ايران ءء كو اس ءء زاننكاراني مجسمه جوٲر
كنوك ات انت۔ فردوسي، حافظ شيرازي، عمر خيام، ابن سينا، سنميا يوشج ءء دگه
بازيں شاعر ءء كو اساني مجسمه جوٲر كنوك ات انت۔ اے پارك ءءه سك رش ات۔ پء
ءء ايران ءء جمعه ءء روج ءء پاركاني تها سك رش بيت۔ هر كس گون وتي گئماں په پلنك ءء
سيل ءء دارگ ءء پاركاني ته كا انت ءء گل ءء وشي كن انت۔

تهران ءء روٲ ءء گلي سك پراه ءء شاهگان انت ہے رنگ ءء صاف انت، روٲاني ءء
گلياني ته درچك جنوك انت۔

په پيادگيں مردماني آسودگي ءءهاتر ءء همك جاه ءء پل جوٲر كنوك انت۔ بازيں جاهاں
گورنمنٲ ءء طينل جوٲر كرتگ ءء په ٲريفك ءءهاتر ءء پل سك باز جوٲر كنوك انت۔
ايران ءء همك روٲ ءء گلي وتي راجي ءء ميياں اُستمانى زاننكاراني نام ءء انت بلئے
گيشتر يں روٲ نادره جاه۔ په وتي ءءهيه ءء شهيد بوتگيں مردماني نام ءء انت۔ پءء روٲ ءء
كش ءء كراں ہے شهيداني عكس جنوك انت۔

ہے رنگ ءء بازيں روٲ ءء گلي شاعر ءء نكاراني نام ءء انت۔

دگه يك چيزے ءء من وتي سفر ءءه ديست كه ايران ءء ديوال ءء گساني سر ءء سياسي
نعره ءء دروگ هچ جاه ءء نبشته نيست۔ بلكن ءء ديوال ءء گساني سر ءء پل ءء گل يا مزنيں
زاننكاراني گشتن نبشته انت۔

مناسجھیں تھران ء تہ ایوک ء ایران ء راجی بیرک ء ابیدگہ سیاسی گلانی بیرک گندگ ء نیاہت۔

تھران ء تہا حکومت ء پہ اولس ء آسودگی ء حائر ء ہمک جاہ ء لوکل بسانی بند ء بست کرتگ کہ ہے بسانی کرایہ سک کم انت۔ ہے وڑ ء تھران ء تہ میٹر وٹرین است کہ سچیں تھران ء تہ آئی ء کرایہ 500 تومن انت۔ ہے وڑ ء سرکاری ء شخصی ٹیکسی است۔ اے مردم ء وتی تب انت کہ کجام ٹیکساں سفر کنت۔ بلتے تھران ء مردماں گیشتر وت سواری است۔ من تھران ء تہا سک کم موٹر سائیکل گندگ ء آہت۔

ہے وڑ ء تھران ء چہ ہمک ایران ء مزینں شہرانی حائر ء بالی گراب است۔ من ہے رنگ ء پد ء چہ بس ء دیم پہ زاہدان ء رادگ بوت آں۔

وتی اے سفر ء تہ من بازیں چیز دیست۔ جہان ء تہا سفر نامہ ء مزینں ارزشت ءے است۔ بلتے منی سفر نامہ نبشتہ کنگ ء مزینں مول ء مراد ایش انت کہ وتی مہلوک ء ہے ملک ء بابت ء کموسر پدی بدیاں کہ اوڈے زندگی چے رنگ ء انت، اوڈے مردمانی فکر ء سوچ چون انت۔

05-04-2014